

పాఠం - 1

ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961**లక్ష్యాలు**

ఈ పాఠాన్ని చదవడం ద్వారా మీరు :

- * పన్నులలో రకాలు, ఆదాయం పన్ను ప్రాముఖ్యం,
- * ఆదాయం పన్ను చట్టం - ఫైనాన్స్ చట్టం,
- * ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని ముఖ్య నిర్వచనాల గురించి తెలుసుకోవచ్చు.

ముఖ్యాంశాలు

- 1.1. ఉపోద్ఘాతం
- 1.2. పన్నులలో రకాలు
- 1.3. ఆదాయం పన్ను శాసనం - చరిత్ర
- 1.4. ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961
- 1.5. ఆదాయం పన్ను చట్టం - నిర్వచనాలు
- 1.6. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం
- 1.7. గత సంవత్సరం
- 1.8. మూలధనం - రాబడి
- 1.9. పన్ను ప్రణాళికరణ
- 1.10. ప్రశ్నలు

1.1. ఉపోద్ఘాతం

వివిధ దేశాలలో ఆదాయం పన్ను చట్టానికి ఒక ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. ఏ ప్రభుత్వమైనా తన విధులలో ఎక్కువ భాగాన్ని ఆదాయం పన్ను ద్వారా సమకూర్చుకోవడమే ఇందుకు ముఖ్య కారణం. అంతేగాక సమాజంలోని ఆర్థిక అసమానతలు తొలగించడానికి ఈ చట్టం బాగా సహాయపడుతుంది. సమాజంలోని అన్ని వర్గాల మీద ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రభావం ఉండడం చేత అటు ప్రభుత్వం, ఇటు ప్రజలు అందరు చట్టంలో వారికి సంబంధించిన నిబంధనలను తెలుసుకోవడానికి ఆసక్తి చూపిస్తారు.

దాదాపు 3000BC - 2800 BC కాలంలో పురాతన ఈజిప్టు దేశంలో మొదటిసారిగా ఆ దేశాన్ని పాలించిన రాజులు పన్నును ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. బైబిల్ కూడా పన్నుల గురించి ప్రస్తావించడం జరిగింది. పంట వచ్చిన తరువాత 1/5 వంతు పన్నుగా చెల్లించాలని సూచించడం జరిగింది. భారతదేశంలో మహాభారతం, రామాయణం, భగవద్గీత మొదలగు పురాణ గ్రంథాలలో పన్నుల గురించి ప్రస్తావించడం జరిగింది. అయితే ఆధునిక కాలంలో ఈ పన్నుల విధింపు ఇస్లామిక్ రాజులు పన్నులను విధించినట్లు చారిత్రక ఆధారాలు ఉన్నాయి. కౌటిల్యుడు తన గ్రంథం అర్థశాస్త్రంలో కూడా ఆదాయంలో 1/6వ వంతు పన్నుగా ప్రభుత్వాలు సేకరించుకోవచ్చని సూచించడం జరిగింది. ఆ తరువాత బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం భారతీయులపై ఎన్నో రకాల పన్నులను విధించి భారతీయులను వేధించిన సంఘటనలు మనకు విదితమే.

ప్రభుత్వాలు పన్ను విధించడం తప్పలేదు కాని పన్ను చెల్లించలేనంత విధించడం, వివిధ రకాల కారణాలు చెప్పి విధించడం (ఉదాహరణకు, జుట్టు పన్ను) అత్యంత శోచనీయం. అందువలనే ఆధునిక ప్రభుత్వాలు పన్ను విధించడంలో ఆడమ్స్మిత్ పన్ను సూత్రాలను పాటిస్తున్నాయి. పన్ను సూత్రాలు తెలుసుకునే ముందు పన్ను అంటే ఏమిటో అర్థం తెలుసుకుందాం.

1. పన్నులు - అర్థం :

లాటిన్ భాషలోని **టాక్సోర్** (Taxore) అనే పదం నుండి పన్ను (Tax) అనే పదం వచ్చింది. **టాక్సోర్** అంటే అంచనా, పెరుగుదల లేదా విలువ.. పన్ను అంటే శాసనపరంగా ప్రభుత్వం విధించిన నిర్బంధ చెల్లింపులకు ప్రజలు చెల్లించవలసిన మొత్తం అని చెప్పవచ్చు.

హాగ్ డాల్జన్ : సేవదారునికి చేసే సేవల విలువలతో సంబంధం లేకుండా, న్యాయ దోషానికి విధించే జరిమానాగా కాకుండా ప్రభుత్వం నిర్బంధంగా విధించి, వసూలు చేసే మొత్తమే పన్ను అని **హాగ్ డాల్జన్** నిర్వచించారు.

ఆచార్య ఆడమ్స్ : "ప్రభుత్వ దృష్టిలో వనరుల వసూళ్ళకు పన్ను అనేది ఒక మూలం. పౌరుని దృష్టిలో అది ఒక బలవంతపు చెల్లింపు. పరిపాలనా యంత్రాంగం యొక్క ఉద్దేశ్యంలో నిర్దేశింపబడిన నియమావళి ప్రకారం ప్రజలు చెల్లించవలసిన మొత్తం, ఆర్థిక శాస్త్రం ప్రకారం పన్ను అనేది ప్రజా సంక్షేమం కొరకై ప్రజలు ప్రభుత్వానికి చెల్లించే మొత్తం."

2. ఆడమ్స్మిత్ పన్ను సూత్రాలు

ఒక మంచి పన్ను విధానం నిర్మించడంలో పన్ను సూత్రాలు ఎంతో ఉపయోగపడతాయి. ఆర్థిక శాస్త్ర పితామహుడు ఆడమ్స్మిత్ తాను రాసిన గ్రంథం జాతుల సంపద (Wealth of Nations) లో నాలుగు పన్ను సూత్రాలను (Cannons of Taxation) వివరించాడు. ప్రభుత్వాలు పన్ను విధానం తయారుచేయడంలో ఈ నాలుగు సూత్రాలు పాటించాలని భావించాడు. తరువాత కాలంలో మార్పులకు అనుగుణంగా మరికొన్ని పన్ను సూత్రాలను వివిధ నిపుణులు ప్రతిపాదించడం జరిగింది. వీటిని గురించి కింద తెలుసుకుందాం.

1. **సమానత్వ సూత్రం (Cannon of Equality)** : ప్రజలకు ఆర్థిక సామాజిక న్యాయం కల్పించడమే ఈ సూత్రం ముఖ్యోద్దేశం. ఈ సూత్రం ప్రకారం ప్రతి వ్యక్తి వారికి వచ్చే ఆదాయం దామాషా ప్రకారం ప్రభుత్వానికి పన్నులు చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. అంటే ఎక్కువ ఆదాయం వచ్చే వ్యక్తులు ఎక్కువ రేటులో పన్నులను, తక్కువ ఆదాయం వచ్చే వారు తక్కువ రేటులో పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.
2. **నిర్దిష్ట సూత్రం (Cannon of Certainty)** : ప్రతి వ్యక్తి చెల్లించవలసిన పన్ను నిర్దిష్టంగా ఉండాలి కాని, తోచిన విధంగా ఒక్కొక్క వ్యక్తికి ఒక్కో పన్ను ఉండకూడదు. పన్ను చెల్లించే వ్యక్తికి ఎంత పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుందనేది ముందుగానే తెలియాలి.
3. **అనుకూల సూత్రం (Cannon of Convenience)** : ఈ సూత్రం ప్రకారం పన్ను చెల్లింపుదారుకు పన్ను చెల్లింపు పద్ధతి, కాలం అనుకూలంగా ఉండాలి. ఉదాహరణకు, భూమి శిస్తు పంట కాలం తరువాత చెల్లించే విధంగా ఉంటే, భూయజమాని శిస్తు సమయానికి అనుకూలంగా చెల్లించడానికి వీలుంటుంది.
4. **ఆదా సూత్రం (Cannon of Economy)** : పన్ను పరిపాలన వ్యవస్థ ఆదా సూత్రం పాటించి సమర్థవంతంగా పన్ను సూత్రాలను అమలు పరచాలి. పన్ను వసూలు ఖర్చులు వచ్చే పన్ను ఆదాయంలో ఎక్కువ భాగం ఉంటే, పన్ను విధించే అవసరమే సమస్యగా మారుతుంది.

పైన వివరించిన ఆడమ్స్మిత్ వివరించిన నాలుగు సూత్రాలతో పాటు, కాలానుగుణంగా కింద పేర్కొన్న మరికొన్ని సూత్రాలు వచ్చాయి. అవి

1. **ఉత్పాదకత సూత్రాలు (Cannon of Productivity) :** కోశ సంబంధ విధానానికి (Fiscal policy) వీలుగా పన్ను సూత్రాలు ఉండాలి. అంటే లోటు బడ్జెట్ (Deficit Budget) రాకుండా ప్రభుత్వం జాగ్రత్త పడవలసిన అవసరం ఈ సూత్రం వివరిస్తుంది.
2. **వ్యాకోచత్వ సూత్రం (Cannon of Elasticity) :** ఈ సూత్రం ప్రకారం ప్రభుత్వ అవసరాలకు 3 అనుగుణంగా పన్ను విధానాలు వ్యాకోచత్వం కలిగి ఉండాలి. ఉదాహరణకు, కార్గిల్ యుద్ధం వలన లోటును భర్తీ చేసుకోవడానికి ప్రభుత్వం అదనపు ఆదాయం పన్నును విధించడం జరిగింది.
3. **నమృత సూత్రం (Cannon of Flexibility) :** ఆర్థిక వ్యవస్థకు అనుకూలంగా పన్నుల హెచ్చింపు, తగ్గింపులు సాధ్యమయ్యే విధంగా పన్నుల విధానం ఉండాలి.
4. **సరళ సూత్రం (Cannon of Simplicity) :** పన్ను విధానం ఖరీదైనది కాక, సరళంగా ఉండాలి. పన్ను చెల్లించేవారు ప్రభుత్వ పన్ను విధానాలను తేలికగా అర్థం చేసుకునే విధంగా ఉండాలి.
5. **వైవిధ్య సూత్రం (Cannon of Diversity) :** ఈ సూత్రం ప్రకారం ప్రభుత్వం వివిధ రకాలైన వనరుల నుండి పన్నులు రాబట్టుకునే విధంగా ఉండాలి. అంటే కొన్ని రకాల ఆదాయాల మీదనే ఎక్కువగా ఆధారపడకూడదు.

పై సూత్రాలను పరిశీలిస్తే, ప్రభుత్వాలు పన్ను విధానాలను రూపొందించడంలో ఎంతో శాస్త్రీయతను పాటించాలి. ప్రజలు పన్నులను ఎంతో భారంగా కాకుండా, దేశాభివృద్ధికి తోడ్పడటానికి స్వచ్ఛందంగా చెల్లించే విధంగా ఉండాలి. చాణిక్యం తన అర్థశాస్త్ర గ్రంథంలో ఈ విషయాలనే ప్రస్తావిస్తూ, ప్రజలకు పన్నులు భారం కాకూడదని చెప్పడం జరిగింది.

3. పన్ను విధింపు లక్ష్యాలు

పన్ను విధింపు లక్షణాలను కింది రెండు విధాలుగా పేర్కొనవచ్చు.

1. ప్రధాన లక్ష్యాలు :

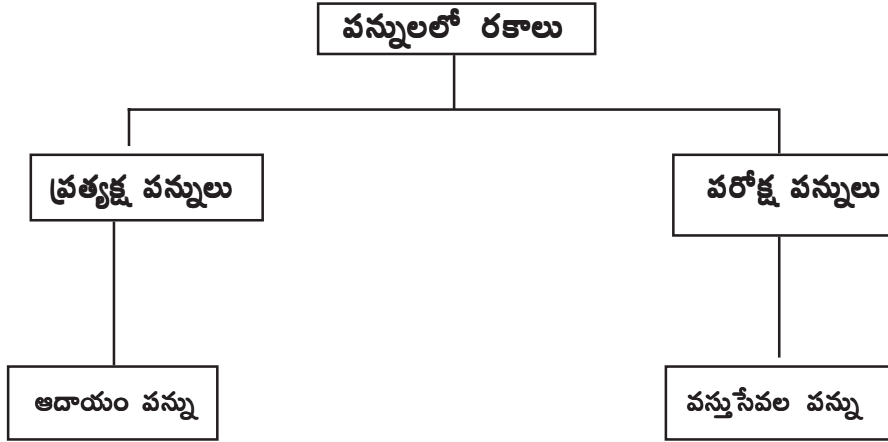
1. ప్రభుత్వ రాబడిని పెంచుకోవడానికి,
2. సంక్షేమ రాజ్య నిర్వహణ కోసం,
3. ఆర్థిక వికేంద్రీకరణ సాధించడానికి,
4. సంపదను పునఃపంపిణీ చేయడానికి,
5. దేశంలో సమతౌల్య ప్రాంతీయ అభివృద్ధిని సాధించడానికి.

2. అనుబంధ లక్ష్యాలు :

1. ప్రజలలో పొదుపు అలవాట్లను పెంచి, పెట్టుబడులను సమీకరించుకోవడానికి,
2. సత్వర ఆర్థికాభివృద్ధిని సాధించుకోవడానికి,
3. దేశంలో ఉద్యోగ అవకాశాలను పెంపొందించడానికి,
4. విలాస వస్తువుల వినియోగం తగ్గించి, దిగువ, మధ్య తరగతి ప్రజలకు అవసరమైన వినియోగ వస్తువులను పెంచడానికి.
5. దేశంలోని ప్రజలకు సుఖంతోషాలను కలిగించడానికి.

1.2 పన్నులలో రకాలు

ప్రతి దేశంలోనూ పన్నులు విధించే ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది. ప్రస్తుతం పరిస్థితుల దృష్ట్యా, ప్రతి దేశంలోనూ ప్రభుత్వం అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను నిర్వహించడానికి అధికంగా నిధులను సేకరించవలసి ఉంది. సరిపడనంత నిధులు లేనపుడు, అధికంగా పన్నులు విధించడం తప్పనిసరి అవుతుంది. ప్రభుత్వం విధించే పన్నులు రెండు రకాలు. అవి : 1. ప్రత్యక్ష పన్నులు 2. పరోక్ష పన్నులు.

ప్రత్యక్ష పన్నులు (Direct Taxes) :

ఆదాయం పన్ను, సంపద పన్ను, ప్రత్యక్ష పన్నులలో ముఖ్యమైన పన్నులు. ఈ తరహా పన్నులో పన్ను చెల్లించే వ్యక్తి మాత్రమే పన్ను బాధ్యతను భరించి, చెల్లించవలసి ఉంటుంది. పన్ను బాధ్యతను ఇతర వ్యక్తులకు బదిలీ చేయడానికి వీలుండదు. సంపద పన్ను తీసివేయడం వలన ప్రత్యక్ష పన్నులలో ఒక ఆదాయం పన్ను మాత్రమే ఉంది.

లక్షణాలు : ప్రత్యక్ష పన్నులకు కింది లక్షణాలుంటాయి.

1. పన్ను బాధ్యత నిర్దిష్ట వ్యక్తి మీద ఉంటుంది.
2. పన్ను చెల్లించే వ్యక్తియే పన్ను బాధ్యతను భరించి, చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.
3. పన్ను బాధ్యతలను ఇతర వ్యక్తులకు బదిలీ చేయడానికి వీలుండదు.
4. ప్రత్యక్ష పన్ను పరిపాలన, వసూళ్ళు మొదలైన అంశాలు కేంద్ర ప్రభుత్వ పరిధిలోనే ఉంటాయి.

పరోక్ష పన్నులు (Indirect Taxes) :

అమ్మకం పన్ను, ఎక్సైజ్ సుంకం, కస్టమ్స్ సుంకం, సేవా పన్ను మొదలైనవి ముఖ్యమైన పరోక్ష పన్నులు. ఈ పన్నులను వివిధ రకాల వ్యక్తులు/సంస్థలు ముందుగా చెల్లించనప్పటికీ ఈ పన్నుల బాధ్యత చివరిగా వినియోగదారునిపై పడుతుంది. జూలై 1, 2017 నుండి ఈ మొత్తం పరోక్ష పన్నుల స్థానే కేంద్ర ప్రభుత్వం వస్తు సేవా పన్ను అనే ఒకే పన్నును దేశం అంతటా అమలు చేయడం మొదలు పెట్టింది.

లక్షణాలు : పరోక్ష పన్నులకు కింది లక్షణాలుంటాయి.

1. పరోక్ష పన్నులను వస్తువులు, సేవలపై విధిస్తారు.
2. పరోక్ష పన్ను వస్తువు/సేవ అమ్మకం ధరలో కలిసి ఉంటుంది.
3. పరోక్ష పన్నును వివిధ వ్యక్తులు/సంస్థలు వస్తూత్పత్తి తయారీలో చెల్లించినా చివరికి ఈ మొత్తాన్ని కొనుగోలుదారు నుండి వసూలు చేయబడుతుంది. అంటే పన్ను బాధ్యతను బదిలీ చేయడం జరుగుతుంది.
4. పరోక్ష పన్నులలో కొన్నింటిని కేంద్ర ప్రభుత్వం (కేంద్ర ఎక్సైజు సుంకం, కస్టమ్స్ సుంకం, విలువ ఆధారిత పన్ను (VAT) నిర్వహిస్తుంది. ఆల్ట్రాహాల్ పై ఎక్సైజు సుంకం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు నిర్వహిస్తాయి. అలాగే ఆస్తి పన్నులు, ఆక్రయాలను స్థానిక ప్రభుత్వాలు నిర్వహిస్తాయి.
5. పరోక్ష పన్ను విధానం సాధారణంగా చాలా సులభంగా ఉంటుంది.

ప్రత్యక్ష, పరోక్ష పన్నుల మధ్య తేడాలు

తేడాకు గల కారణం	ప్రత్యక్ష పన్నులు	పరోక్ష పన్నులు
1. అర్థం	పన్ను చెల్లించే వ్యక్తి మాత్రమే పన్ను బాధ్యతను భరించే విధంగా విధించి వసూలుచేసే పన్నులను ప్రత్యక్ష పన్నులు అంటారు.	ఒక వ్యక్తి చెల్లించే పన్నును మరొక వ్యక్తి ద్వారా వసూలుచేసే పన్నులను పరోక్ష పన్నులు అంటారు.
2. పన్ను విధింపు	ఒక వ్యక్తి యొక్క ఆదాయం లేదా సంపదపై ప్రత్యక్ష పన్నులు విధించబడతాయి.	సరుకులను ఉత్పత్తి చేసే లేదా అమ్మే వ్యక్తి లేదా ఇరువురిపై విధించబడతాయి.
3. రకాలు	ఆదాయం పన్ను, సంపద పన్ను ప్రత్యక్ష పన్నులకు ఉదాహరణలు.	కస్టమ్స్ సుంకం, ఎక్సైజ్ సుంకం, అమ్మకం పన్ను, సేవా పన్ను, ఆక్రయం మొదలైనవి పరోక్ష పన్నులకు ఉదాహరణలు
4. పన్ను బదిలీ	ప్రత్యక్ష పన్నులలో పన్ను చెల్లించే వ్యక్తి పన్నును భరించవలసి ఉంటుంది. ఇతరులకు బదిలీ చేయడం సాధ్యం కాదు.	పరోక్ష పన్నులను చెల్లించే వ్యక్తి పన్ను చెల్లించినప్పటికీ చివరికి దానిని తుది వినియోగ దారునితో కలిపి బదిలీ చేయడం జరుగుతుంది.
5. ప్రాముఖ్యం	దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలోని మొత్తం పన్నులలో ప్రత్యక్ష పన్నులు దాదాపు 35 శాతం.	ప్రభుత్వాలు దాదాపు 65 శాతం పన్నులను పరోక్ష పన్నుల ద్వారా వసూలు చేసుకుంటున్నాయి
6. అజమాయిషీ	ప్రత్యక్ష పన్నుల అజమాయిషీ, వసూలు మొత్తం కేంద్ర ప్రభుత్వం చేతిలో ఉంటుంది.	ప్రరోక్ష పన్నుల అజమాయిషీ, వసూలు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పంచుకుంటాయి.
7. పన్ను ఎగవేయడం	ఈ తరహా పన్నులను పన్ను చెల్లించే వ్యక్తి ఎగవేయడానికి హెచ్చుగా వీలుంటుంది.	ఇక్కడ పరోక్ష పన్నులలో పన్ను ఎగవేయడానికి ఎక్కువ అవకాశం ఉండదు.

1.3. ఆదాయం పన్ను శాసనం - చరిత్ర

1. ఆదాయం పన్ను ప్రాముఖ్యత

ప్రభుత్వాలకు నిధులను సంపాదించి పెట్టే ముఖ్యమైన సాధనాలలో ఆదాయం పన్ను ముఖ్యమైనది. ఈ మధ్యకాలంలో అనేక దేశాలు ముఖ్యంగా ఆభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు, తమ నిధులను పెంపొందించుకోవడానికి మాత్రమే గాక, సమాజంలోని ఆర్థిక అసమానతలను తొలగించడానికై ప్రత్యక్ష పన్నులను, ముఖ్యంగా ఆదాయం పన్నును విధిస్తున్నాయి. వ్యక్తుల, సంస్థల లేదా కంపెనీల ఆదాయం పెరిగే కొద్దీ, ఆదాయం పన్ను రేట్లు కూడా పెరుగుతాయి. అంటే ఎక్కువ ఆదాయం వచ్చే వ్యక్తులు ఎక్కువ రేట్ల ప్రకారం పన్నులను ప్రభుత్వానికి చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. మరొక వైపు , ప్రభుత్వం ఈ నిధులను ఉపయోగించి దేశ దారిద్ర్య నిర్మూలనకు కృషి చేస్తుంది. ఈవిధంగా ఆదాయం పన్ను విధించడం ద్వారా ధనవంతుల ఆదాయాన్ని తగ్గించి, పేదవారి స్థితి గతులను మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వాలు కృషి చేస్తున్నాయి.

1857లో జరిగిన సిపాయిల తిరుగుబాటు వలన ఏర్పడిన ఆర్థిక మాంద్యాన్ని ఎదుర్కోవడానికై సర్ జేమ్స్ విల్సన్ ఆదాయం పన్ను చట్టాన్ని మనదేశంలో 1860లో మొదటిసారిగా ప్రవేశపెట్టాడు. భారతదేశ చరిత్రలో ఇదే మొట్టమొదటి ఆదాయం పన్ను చట్టం. ఈ చట్టానికి 1863, 1867, 1871, 1873, 1878 సంవత్సరాలలో అనేక సవరణలు చేశారు. ఈ చట్టాన్ని (1860 చట్టాన్ని) మార్చడం కోసం 1886 సంవత్సరంలో కొత్త బిల్లును ప్రవేశ పెట్టారు. అప్పటి నుండి భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఆదాయం పన్ను పద్ధతి శాశ్వత రూపం దాల్చింది. అంటే, అంతకుముందు ప్రభుత్వం ఎప్పుడు నిధులు అవసరమైతే అప్పుడు ఆదాయం పన్నును విధిస్తుండేది. ఆ విధంగా కాకుండా 1886 చట్టం తర్వాత ప్రభుత్వం ప్రతి సంవత్సరం ఆదాయం పన్నులను వసూలు చేయడం ప్రారంభించింది. అంతేగాక చట్టం ప్రప్రథమంగా వ్యవసాయ ఆదాయాన్ని ఆదాయం పన్ను నుంచి మినహాయించింది. 1918 సంవత్సరంలో కొన్ని ముఖ్యమైన సవరణలతో మరొక ఆదాయం పన్ను చట్టాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. ఏ సంవత్సరంలో అయితే ఆదాయాన్ని సంపాదించడం జరుగుతుందో అదే సంవత్సరంలో పన్ను విధించడం ఈ చట్టంలోని ముఖ్య సవరణ.

భారత ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1922 : మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసాక భారత ప్రభుత్వం తిరిగి ఆర్థిక బాధలో చిక్కుకుంది. తన నిధులను పెంచేందుకు తగిన సూచనలివ్వడానికై ప్రభుత్వం 1921 వ సంవత్సరంలో అఖిల భారత పన్ను విచారణ సంఘాన్ని నియమించింది. ఈ సంఘం ఇచ్చిన సలహాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని ప్రభుత్వం భారత ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1922 ని ప్రవేశపెట్టింది. ఈ చట్టంలో 68 సెక్షన్లున్నాయి. ఈ చట్టంలోని ముఖ్యాంశాలు.

- (a) ఆదాయం పన్నును, సూపర్ టాక్స్‌ను కూడా ఒకే చట్టం కిందికి తేవడం,
- (b) గత సంవత్సరంలో ఆర్జించిన ఆదాయం మీద పన్ను విధించడం,
- (c) పన్ను విధించే రేట్లను మూలచట్టంలో కాకుండా ప్రతి సంవత్సరం పార్లమెంటులో ఆమోదించబడే ఫైనాన్సు చట్టం ద్వారా నిర్ణయించడం,
- (d) కేంద్ర రెవెన్యూ బోర్డును నియమించడం.

ఈ చట్టం కాలానుగుణంగా చేసిన ఎన్నో మార్పులు, సవరణలతో 1961 సంవత్సరం వరకు అమలులో ఉంది.

1.4. ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961

ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 ఒక సమగ్రమైన శాసనం. ఇది మొత్తం భారతదేశానికి, జమ్ము కాశ్మీరుతో సహా వర్తిస్తుంది. భారత ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1922 యొక్క మౌలిక రూపాన్ని మార్పు చెయ్యకుండా దానిలోని నిబంధనలను మరింత కట్టుదిట్టంగా ఈ చట్టంలో రూపొందించడం జరిగింది. ప్రస్తుత చట్టంలో 298 సెక్షన్లు, వేలకొద్ది సబ్ సెక్షన్లు, 10 షెడ్యూళ్ళు ఉన్నాయి. ఈ చట్టంతో పాటు కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు కాలానుగుణంగా రూపొందించే ఆదాయం పన్ను నిబంధనలు 125 ఉన్నాయి.

1. ఆదాయం పన్ను నిబంధనలు, 1962 : ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961లోని సెక్షన్ 295లో ఇవ్వబడిన అధికారాన్ని అనుసరించి కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు (Central Board of Direct Taxes) ఆదాయం పన్ను నిబంధనలను రూపొందిస్తుంది. వీటినే ఆదాయం పన్ను నిబంధనలు, 1962 అంటారు. కానీ వీటికి కేంద్ర ప్రభుత్వ అనుమతి కావాల్సి ఉంటుంది. కొత్తగా తెచ్చిన ప్రతి నిబంధనని ఒక నియమిత కాలం లోపల పార్లమెంటు ముందుకుంచాలి. ఆదాయం పన్ను చట్టం యొక్క నిబంధనావళి సమర్థవంతంగా కొనసాగించడానికై ఈ నిబంధనలను రూపొందిస్తారు. కాబట్టి ఇవి చట్టానికి అనుకూలంగా ఉండాలి. అంతేగాక, ఆదాయం పన్ను చట్టంలో మార్పులు వచ్చిన ప్రతిసారీ, ఆ మార్పులకు అనుగుణంగా, అవసరమైతే ఈ నిబంధనలు కూడా మారుస్తుంటారు.

2. ఫైనాన్స్ చట్టం : కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి సాధారణంగా ప్రతి సంవత్సరం ఫిబ్రవరి నెల చివరి రోజున దేశ బడ్జెట్‌ను పార్లమెంటు ముందుంచడం జరుగుతుంది. బడ్జెట్‌ను సమర్పించేటప్పుడు ప్రభుత్వం యొక్క ఆర్థిక విధానాలను గురించి, ఆదాయ వ్యయ లెక్కలను గురించి ఆర్థిక మంత్రి తన ప్రసంగంలో తెలియజేస్తాడు. ఈ ప్రతిపాదనలను ఆచరణలోకి తీసుకురావడానికై ఫైనాన్స్ బిల్లును ప్రవేశపెడతారు. ఆ బిల్లులోనే పత్ర్యక్ష, పరోక్ష పన్నులు, పన్ను రేట్లు మొదలైన వాటికి సంబంధించిన సమాచారం ఉంటుంది. ఈ బిల్లు పార్లమెంటులో అంగీకరించబడిన తర్వాత దాన్ని రాష్ట్రపతి ఆమోదం కొరకు పంపుతారు. ఈ దశకూడా పూర్తయిన తరువాత అది ఫైనాన్స్ చట్టంగా రూపుదిద్దు కుంటుంది. ఫైనాన్సు చట్టంలో నిర్దేశించబడిన రేట్ల ప్రకారం పన్ను వసూలు చెయ్యడం జరుగుతుంది. ప్రతి సంవత్సరం ఏప్రిల్ 1వ తేదీనుండి ఫైనాన్స్ చట్టం అమలులోకి వస్తుంది. ఒక వేళ ఏ కారణాల వల్లనైనా ఫైనాన్స్ బిల్లు రూపొందకపోతే అదివరకటి ఫైనాన్స్ చట్టమే ఆ సంవత్సరానికి కూడా వర్తిస్తుంది.

1.5. ఆదాయం పన్ను చట్టం - నిర్వచనాలు

ఆదాయం పన్ను చట్టంలో ఉపయోగించబడిన కొన్ని పదాలకు సెక్షన్ 2, 3 లలో నిర్వచనాలు ఇవ్వబడినాయి. అందులో ముఖ్యమైన వాటి గురించి ఈ అధ్యాయంలో వివరించడం జరిగింది. మిగతా నిర్వచనాలను ఆయా అధ్యాయాలలో అవసరమైన చోట్ల ప్రస్తావించాం.

1. వ్యక్తి : సెక్షన్ 2(31) :

మినహాయించబడిన పరిమితి కన్నా ఎక్కువ ఆదాయం కలిగిన ఏ వ్యక్తి అయినా ప్రభుత్వానికి ఆదాయం పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. అందువల్ల, అసలు వ్యక్తి అంటే ఎవరు? అనేది ఇక్కడ తెలుసుకోవాల్సిన ముఖ్య విషయం. సెక్షన్ 2(31) ప్రకారం వ్యక్తి అంటే :

1. విడివ్యక్తి (Individual)

2. హిందూ ఆవిభక్త కుటుంబం
3. కంపెనీ
4. భాగస్వామ్య సంస్థ
5. వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడివ్యక్తుల సమాఖ్య
6. స్థానిక సంస్థ
7. పైన పేర్కొన్న తరగతులకు చెందని, న్యాయంగా ఏర్పడిన ప్రతి స్పష్టమైన కల్పిత వ్యక్తి. ఉదా. చట్టబద్ధమైన కార్పొరేషన్లు, దేవాలయాలు, ధర్మాదాయ సంస్థలు

ఈ సెక్షన్లోని వ్యక్తి, నిర్వచనానికి సవరణ ద్వారా వివరణ ఇవ్వడం జరిగింది. దీని ప్రకారం వ్యక్తుల సంఘం, విడి వ్యక్తుల సమాఖ్య, స్థానిక సంస్థ, న్యాయంగా ఏర్పడిన ప్రతి స్పష్టమైన కల్పిత వ్యక్తి ఆదాయం, లాభం ప్రయోజనానికి ఏర్పడినా, కాకపోయినా, వ్యక్తిగా భావించడం జరుగుతుంది.

2. అసెసీ : సెక్షన్ 2(7)

ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద పన్నును గాని, లేదా ఏ ఇతర సొమ్మును గాని చెల్లించవలసి ఉన్న ప్రతి వ్యక్తిని అసెసీ అంటారు. కింది వ్యక్తులను అసెసీలుగా పరిగణిస్తారు.

1. అతని ఆదాయ నిర్ణయాన్ని గురించి ఈ చట్టం కింద చర్యలు తీసుకొనబడే ప్రతి వ్యక్తి.
2. అతనికి బాధ్యత గల ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయ నిర్ణయం గురించి ఈ చట్టం కింద చర్యలు తీసుకొనబడే ప్రతి వ్యక్తి
3. ఆదాయం పన్ను శాఖ నుండి డబ్బు వాపసు పొందాల్సిన ప్రతి వ్యక్తి
4. చట్టంలోని ఏ నిబంధన కిందైనా అసెసీగా భావించబడే ప్రతి వ్యక్తి
5. చట్టంలోని ఏ నిబంధన కిందైనా అపరాధ అసెసీ (Assessee in default) గా భావించబడే ప్రతి వ్యక్తి.

ఈ నిర్వచనంలో పన్ను కాకుండా ఏ ఇతర సొమ్మునైనా చెల్లించాల్సిన వ్యక్తి అసెసీ అవుతాడని చెప్పడం జరిగింది. అసెసీలు కొన్నిసార్లు తమ అపరాధాల వల్ల వడ్డీలు, జరిమానాలు మొదలైనవి చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. వీటినే ఇతర సొమ్ము అంటారు. కొన్ని సందర్భాలలో వ్యక్తి తన ఆదాయం మీదనే కాకుండా, ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాల మీద కూడా పన్ను చెల్లించాల్సి రావచ్చు. ఆ వ్యక్తిని భావిత అసెసీ అంటారు. ఉదా. మరణించిన వ్యక్తి తాలుకూ న్యాయబద్ధమైన ప్రతినిధి, నాన్ రెసిడెంట్ తాలుకూ ఏజెంట్, ధర్మకర్తలు మొదలైనవారు.

అదే విధంగా, ఒక వ్యక్తి తన చట్టబద్ధమైన విధులను నిర్వర్తించలేనపుడు అతనిని అపరాధ అసెసీగా భావిస్తారు. ఉదాహరణకు, యజమానులు తమ కింద ఉన్న ఉద్యోగులకు జీతాలను చెల్లించేటప్పుడు అందులో నుండి అతను చెల్లించవలసిన ఆదాయం పన్ను తగ్గించి చెల్లించాలి. ఈ విధంగా వసూలు చేసిన పన్నును వారు ప్రభుత్వ ట్రెజరీలో జమ చేయాల్సి ఉంటుంది. ఒక వేళ వారు జీతాలు చెల్లించే ముందు పన్నును మూలంలో తగ్గించకపోయినా, లేదా తగ్గించి వసూలు చేసిన మొత్తాన్ని ట్రెజరీలో జమ చేయకపోయినా, వారిని అపరాధ అసెసీలుగా భావించబడటం జరుగుతుంది.

3. జేష్ఠ పౌరుడు (Senior Citizen)

గత సంవత్సరంలో ఏ కాలంలో అయినా 60 సంవత్సరాల వయస్సుకు మించి, 80 సంవత్సరాలకు వయస్సుకు ఎక్కువ కాకుండా ఉన్న భారతదేశంలోని నివాసి అయిన ఒక వ్యక్తిని **జేష్ఠ పౌరుడు** అంటారు. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2017-18 ప్రకారం జేష్ఠ పౌరునికి ఆదాయంపై రూ.3,00,000 వరకు పన్ను మినహాయింపు ఉంటుంది.

4. పెద్ద జేష్ట పౌరుడు (Super Senior Citizen)

గత సంవత్సరంలో ఏ కాలంలో అయినా 80 సంవత్సరాల వయస్సుకు మించి ఉన్న భారతదేశంలో నివాసి అయిన ఒక వ్యక్తిని పెద్ద జేష్ట పౌరుడు అంటారు. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2017-18 ప్రకారం పెద్ద జేష్ట పౌరునికి ఆదాయంపై రూ.5,00,000 వరకు పన్ను మినహాయింపు ఉంటుంది.

5. ఆదాయం : సెక్షన్ 2(24)

ఆదాయం పన్ను చట్టం యొక్క ముఖ్యోద్దేశం ఆదాయం మీద పన్ను విధించడం. కాని చట్టంలో ఆదాయం అనే పదం స్పష్టంగా నిర్వచించబడలేదు. అయితే సెక్షన్ 2(24) ప్రకారం ఆదాయంలో కింది ఆదాయాలు ఇమిడి ఉంటాయి.

1. లాభాలు, రాబడులు (profits and gains)
2. డివిడెండ్

(a) దానధర్మ లేదా మతసంబంధమైన కార్యకలాపాలను పూర్తిగా కాని లేదా పాక్షికంగా గాని కొనసాగించే ఉద్దేశ్యంతో సృష్టించబడిన ట్రస్టు, సంస్థ లేదా సెక్షన్ 10 యొక్క క్లాజు (21) లేదా (23) లేదా (23c) (iv) లేదా (v) లలో తెలియచేయబడిన నిధి, ట్రస్టు లేదా సంస్థ స్వీకరించే స్వచ్ఛంద విరాళాలు.

3. సెక్షన్ 17(2), (3) ల కింద పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు విలువ లేదా జీతం స్థానే లభించే లాభం.

(a) అసెసీ తన ఉద్యోగ విధులను నిర్వర్తించడానికి మాత్రమే అనుమతించే, పైన సబ్ క్లాజ్ (ఐఐఐ) లో చెప్పినవి కాకుండా, ప్రత్యేక అలవెన్సు లేదా ప్రయోజనం.

(b) అసెసీకి సాధారణంగా తన ఉద్యోగ విధులను నిర్వర్తించే ప్రదేశంలో గాని లేదా నివాసం ఉండే ప్రదేశంలోగాని తన వ్యక్తిగత ఖర్చు భరించడానికి గాని లేదా పెరుగుతున్న జీవన వ్యయానికి పరిహారంగా గాని ఇచ్చే అలవెన్సు

4. ఒక కంపెనీ డైరెక్టరు లేదా ఆ కంపెనీలో చెప్పుకోదగిన ఆసక్తిగల వ్యక్తి లేదా వీరి బంధువులచేత కంపెనీ నుండి ద్రవ్యరూపంలోగాని, వస్తు రూపంలోగాని పొందబడిన లాభం లేదా పెరిక్విజిట్ విలువ. పైన చెప్పబడిన కంపెనీ డైరెక్టరు లేదా ఇతర వ్యక్తులు చెల్లించాల్సిన ఏ మొత్తాలకైనా వారి తరపున కంపెనీ చెల్లించే మొత్తం. ఒక లబ్ధిదారుడు లేదా ట్రస్టీ ఒక ట్రస్టీ నుండి, ద్రవ్య రూపంలోకి మార్చగలిగిన లేదా మార్చలేని, పొందిన లబ్ధి లేదా పెరిక్విజిట్లు విలువ.

5. సెక్షన్ 28 కింద వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయం

6. సెక్షన్ 45 కింద పన్ను విధించదగిన మూలధన లాభాలు

7. పరస్పర లేదా సహకార భీమా కంపెనీ యొక్క నిర్ణీత పద్ధతిలో లెక్కించబడిన, లాభాలు లేదా రాబడులు. ఒక సహకార సంఘం, తన సభ్యులతో చేపట్టిన బాంకింగ్ వ్యాపారం నుండి వచ్చిన ఏదైనా లాభం, ఆదాయాలు ఆదాయంలో భాగంగా చేర్చబడతాయి.

8. లాటరీలు, క్రాస్ వర్డ్ పజిల్స్, పందాలు (గుర్రపు పందాలతో సహా) పేకాట, జూదం లేదా ఇతర పందాల వల్ల గెలుపొందే మొత్తం.

9. అసెసీ తన ఉద్యోగుల నుండి భవిష్యనిధి లేదా వృద్ధాప్యనిధి లేదా ఉద్యోగుల రాష్ట్ర భీమా చట్టం, 1948 లేదా వారి సంక్షేమానికి పనికివచ్చే ఏ ఇతర నిధికైనా విరాళాల రూపంలో అందుకున్న సొమ్ము మొత్తం.

10. ముఖ్యమైన వ్యక్తి భీమా పాలసీ కింద అసెసీ పొందిన మొత్తం, బోనస్ కలుపుకొని ఆదాయంగా పరిగణించబడుతుంది.

11. విడి వ్యక్తి లేదా అవిభక్త హిందూ కుటుంబానికి 1-4-2006 తరువాత రూ.50,000 మించి ప్రతిఫలం లేకుండా వచ్చిన మొత్తం.

సెక్షన్ 2(24) లో ఆదాయానికి ఇచ్చిన నిర్వచనం అసంపూర్తిగా ఉంది. ఈ నిర్వచనం ఆదాయం అనే పదంలో ఏమేమి చేరుతాయో

మాత్రమే తెలుపుతుంది. అయితే పై నిర్వచనంలో తెలిసినవే కాక ఇతర రాబడులను కూడా ఆదాయంగా భావిస్తారు. నిజానికి ఆదాయం అనే పదం సువిశాలమైంది. సాధారణంగా ఆదాయం అంటే నిర్ణీత వనరుల నుండి నిర్ణీత కాలంలో వచ్చే రాబడి. ఈ ఆదాయం అనుకున్న క్రమంలో గాని, కొంత క్రమబద్ధంగా గాని రావచ్చు. నిర్ణీత వనరుల నుండి ఆదాయం నిరంతరం లభించవలసిన అవసరం లేదు. కాని ఈ వనరులకు ఆదాయాన్ని సమకూర్చే శక్తి ఉండాలి. ఒక వ్యక్తికి లభించే ఏ మొత్తమైనా ఆదాయంగా పరిగణించాలంటే ఆ మొత్తం ఆదాయం వనరుల నుండి లభించాలి. ఆదాయం పన్ను చట్టంలో కింది వాటిని నిర్ణీత వనరులనుగా వర్గీకరించారు.

1. జీతాలు
2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం
3. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు
4. మూలధన లాభాలు
5. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం

6. మొత్తం ఆదాయం : సెక్షన్ 2(45)

ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లు ఏ వ్యక్తికైనా పైన చెప్పిన ఐదు నిర్ణీత వనరుల నుండి ఆదాయం లభించవచ్చు. ముందుగా అసెసీకి వీటన్నింటి నుండి వచ్చిన ఆదాయాన్ని కలిపి, ఆ మొత్తానికి నష్టాలను సర్దుబాటు చేయడం, ముందుకు తీసుకెళ్ళడం, ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాలను కలపడం వంటి సర్దుబాట్లు చెయ్యాలి. ఆ వచ్చిన మొత్తాన్ని స్థూల మొత్తం ఆదాయం అంటారు. దీనిలో నుండి సెక్షన్ 80 C నుంచి 80 U వరకు లభించే వివిధ తగ్గింపులను తీసివేయాలి. ఈ విధంగా తీసివేయగా మిగిలిన దాన్ని మొత్తం ఆదాయం లేదా పన్ను విధింపదగిన ఆదాయం అంటారు.

మొత్తం ఆదాయం గణింపు

	ఆదాయ శీర్షిక	₹	₹
1.	జీతం నుండి ఆదాయం	XXX	
2.	గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	XXX	
3.	వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు	XXX	
4.	మూలధన లాభాలు	XXX	
5.	ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	XXX	XXX

	అసెసీ ఆదాయంలో కలిపే ఇతరుల ఆదాయాలు	XXX	
	నష్టాల సర్దుబాటు, ముందుకు తీసుకెళ్ళడం	XXX	XXX
		-----	-----
	స్థూల మొత్తం ఆదాయం		XXX
	తగ్గింపులు : సెక్షన్ 80C నుండి సెక్షన్ 80U వరకు		XXX

	మొత్తం ఆదాయం		XXX

7. ఆదాయం పన్ను సగటు రేటు

అసెసీ చెల్లించాల్సిన పన్ను మొత్తాన్ని మొత్తం ఆదాయం చేత భాగించి, 100తో హెచ్చించగా వచ్చే దాన్ని ఆదాయం పన్ను సగటు రేటు అంటారు. కింది సూత్రం ద్వారా దీన్ని క్లుప్తంగా చెప్పవచ్చు.

$$\text{ఆదాయం పన్ను సగటు రేటు} = \frac{\text{ఆదాయం పన్ను మొత్తం}}{\text{మొత్తం ఆదాయం}} \times 100$$

8. శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య : సెక్షన్ 139A

1. ప్రతి వ్యక్తి తన మొత్తం ఆదాయం లేదా తన బాధ్యుడైన ఇతర వ్యక్తుల మొత్తం ఆదాయం కనుక చట్ట ప్రకారం మినహాయించబడిన పరిమితి కన్నా ఎక్కువగా ఉంటే, శాశ్వత ఖాతా సంఖ్యను కేటాయించమని (ఇంతకు ముందు కేటాయించబడకపోతే) పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి దరఖాస్తు పంపాలి.
2. సెక్షన్ 139A కిందకు రాకుండా, వ్యాపారం లేదా వృత్తి కొనసాగించే ప్రతి వ్యక్తి, తన మొత్తం అమ్మకాలు, టర్నోవర్ లేదా స్థూల స్వీకరణలు ఏ గత సంవత్సరంలో అయినా రూ.5 లక్షలకు మించేటట్లుగా ఉంటే, ఆ వ్యక్తి శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య కేటాయింపు కోసం పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి దరఖాస్తు పెట్టుకోవాలి.
3. ఆదాయం పన్ను చెల్లించాల్సిన ఏ వ్యక్తికైనా అవసరమనుకుంటే పన్ను చెల్లించనవసరం లేని ఏ వ్యక్తికైనా కూడా పన్ను నిర్ధారణ అధికారి శాశ్వత ఖాతా సంఖ్యను కేటాయించవచ్చు.
4. ఈ కింది వాటిలో తన శాశ్వత ఖాతా సంఖ్యను ఉదహరించాల్సిన బాధ్యత అసెసీకి ఉంది.
 - (a) ఆదాయం పన్ను అధికారులకు పంపించే రిటర్న్లు, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలలో,
 - (b) ఈ చట్టం కింది ఏ మొత్తం చెల్లించడానికైనా ఉపయోగించే చలానాల మీద,
 - (c) బోర్డు చేత నిర్దేశించబడిన వివిధ కార్యకలాపాలకు సంబంధించిన పత్రాల మీద.

సంబంధిత ఆర్థిక సంవత్సరం ముగిసే లోపల ఏ వ్యక్తి అయినా శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య కోసం దరఖాస్తు చేయాలని కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు నిర్దేశించింది. అంతేగాక అసెసీ తన చిరునామాలోగాని, తన వ్యాపారం యొక్క పేరు, స్వభావాలలో గాని ఏమైనా మార్పులు ఉంటే వాటి గురించి పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి వెంటనే తెలియచేయాలి.

9. పన్ను గణింపు పద్ధతులు : పన్ను గణించడంలో సాధారణంగా కింది రెండు పద్ధతులను ఆచరిస్తారు.

1. **స్టెప్ పద్ధతి** : ఈ పద్ధతి ప్రకారం వివిధ ఆదాయ వర్గాలకు వివిధ రేట్లు నిర్ణయించబడతాయి. అంటే ఆ ఆదాయ వర్గాలకు చెందిన వారు తమ మొత్తం ఆదాయం మీద తమకు వర్తించే ఒకే రేటు ప్రకారం పన్ను చెల్లిస్తారు. ఎక్కువ ఆదాయం - ఎక్కువ రేటు అన్న సూత్రం దీనికి వర్తించదు. మన దేశంలో ఈ పద్ధతి 1939 వరకు అనుసరించబడింది. తర్వాత స్లాబ్ పద్ధతి మన దేశంలో ప్రవేశపెట్టబడింది.
2. **స్లాబ్ పద్ధతి** : ఈ పద్ధతి ప్రకారం మొత్తం ఆదాయాన్ని కొన్ని భాగాలుగా విభజించడం జరుగుతుంది. ఒక్కొక్క స్లాబ్ కు ఒక్కొక్క రేటు వర్తిస్తుంది. అంటే తర్వాత వచ్చే స్లాబ్ లు ఎక్కువ రేటు ప్రకారం పన్ను విధించబడతాయి. ఈ పద్ధతి ఎక్కువ శాస్త్రీయంగా ఉంటుంది. ప్రస్తుతం మనదేశంలో ఈ పద్ధతే ఆచరణలో ఉంది. ఉదాహరణకు, 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో ఒక విడి వ్యక్తి (60 సం.లోపు) పన్ను రేట్లు కింది విధంగా ఉంటాయి.

స్లాబు	పన్ను రేటు
₹ 2,50,000 లోపు	పన్ను లేదు
₹ 2,50,000 - 5,00,000	5%
₹ 5,00,000 - 10,00,000	20%
₹ 10,00,000 కు మించి	30%

10. పురోగామి పన్నులు (Progressive Taxes)

క్రమవృద్ధి పన్నులను పురోగామి పన్నులు అనికూడా అంటారు. పన్ను చెల్లించే వ్యక్తి ఆదాయం పెరిగినప్పుడు, అతను చెల్లించే పన్ను రేటు కూడా పెరుగుతుంది. వ్యక్తి అత్యధిక ఆదాయం సంపాదించినప్పుడు అత్యధిక మొత్తాన్ని పన్ను రూపంలో చెల్లించవలసి ఉంటుంది. కావున దీనిని క్రమవృద్ధి లేదా పురోగామి పన్ను అంటారు. పురోగామి పన్నుకు ఆదాయం పన్ను ప్రత్యక్ష ఉదాహరణ.

11. తిరోగామి పన్నులు (Regressive Taxes)

తిరోగామి పన్నుకు అమ్మకం పన్ను ఒక మంచి ఉదాహరణ. తిరోగామి పన్ను ప్రకారం పన్ను చెల్లించే వ్యక్తి ఆదాయం తగ్గిన కొద్దీ, అతని పన్ను రేటు పెరుగుతుంది. ఒక వ్యక్తి వినియోగ పరిధి పెరిగిన కొలది అతని ఆదాయం పరిధి తగ్గుతుంది. అయితే వినియోగ పరిధి పెరగడంతో చెల్లించే అమ్మకం పన్ను రేటు పెరుగుతుంది.. సాధారణంగా తక్కువ ఆదాయం గల వ్యక్తులు, కుటుంబాలు ఎక్కువ మొత్తాన్ని అమ్మకం పన్ను రూపంలో చెల్లిస్తారు.

12. సర్చార్జీ :

సర్చార్జీ అనగా కేంద్ర ప్రభుత్వం విధించే అదనపు పన్ను. అసెసీ చెల్లించవలసిన పన్ను మీద సర్చార్జీ విధించడం జరుగుతుంది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో రూ.50 లక్షల నికర ఆదాయం కన్నా ఎక్కువగా ఉన్న అన్ని రకాల కంపెనేతర అసెసీల (విడివ్యక్తులు కలుపుకొని) మీద 10% సర్చార్జీ విధించడం జరిగింది. దీనిని 2019-20 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి 15% నికి పెంచడం జరిగింది. సర్చార్జీగా వచ్చిన మొత్తం ఆదాయం కేంద్ర ప్రభుత్వానికే పోతుంది. దాని మీద రాష్ట్రాలకు అధికారం ఉండదు.

13. సెస్ : సెస్సు కూడా పన్ను లాంటిదే. అదివరలో దీనిని స్థానిక పన్నుగా పరిగణించేవారు. పన్ను గణించిన తరువాత పన్ను మీద సెస్సును గణించవలసి ఉంటుంది. భారత రాజ్యాంగం ప్రకారం ఈ సెస్సుగా విధించిన పన్ను మొత్తం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి మాత్రమే చెందుతుంది. దానిని ఇతర పన్నుల వలె రాష్ట్రాలకు పంచనవసరం లేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రస్తుతం 2% విద్యాసెస్సును విధించింది. 1% మాధ్యమిక ఉన్నత విద్యాసెస్సును విధిస్తుంది. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి ఆరోగ్య సెస్ 1% తో పాటు మొత్తం సెస్సును 4% నికి పెంచడం జరిగింది.

1.6. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం

ప్రతి సంవత్సరం ఏప్రిల్ 1వ తేదీన ప్రారంభమై మరుసటి సంవత్సరం మార్చి 31 తేదీతో అంతమయ్యే 12 నెలల కాలాన్ని పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం అంటారు [సెక్షన్ 2(9)] . **ప్రస్తుత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం ఏప్రిల్ 1, 2018తో ప్రారంభమై మార్చి, 31, 2019 తో ముగుస్తుంది (పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**. వార్షిక ఫైనాన్స్ చట్టంలో నిర్ణయించబడిన రేట్ల ప్రకారం గత సంవత్సరంలో వచ్చిన ఆదాయం మీద పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో అసెసీ పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు, శ్రీ గోపాల్ గత

సంవత్సరం 2017-18 (1-4-2017 నుండి 31-3-2018 వరకు) ఆర్జించిన ఆదాయంపై పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 లో ఉన్న పన్ను రేట్ల ప్రకారం పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.

1.7. గత సంవత్సరం

ఆదాయం పన్ను చట్టం సెక్షన్ 3 గత సంవత్సరాన్ని ప్రత్యేకంగా నిర్వచించింది. **ఏ సంవత్సరంలో అయితే ఆదాయం ఆర్జించబడుతుందో దాన్ని “గత సంవత్సరమని, “దాని తరువాత సంవత్సరాన్ని అంటే పన్ను విధించబడే సంవత్సరాన్ని పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరమని అంటారు.** సెక్షన్ 3 ప్రకారం పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి వెంటనే ముందు ఉన్న సంవత్సరాన్ని గత సంవత్సరం అంటారు. 2017-18 గత సంవత్సరంలో ఆర్జించిన ఆదాయం మీద, దాని తరువాత వెంటనే వచ్చే పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో (అంటే 2018-19) పన్ను విధించబడుతుంది. ఇక్కడ గత సంవత్సరం 1-4-2017 లో మొదలయి మార్చి 31, 2018తో ముగుస్తుంది.

కొత్తగా ప్రారంభించిన వ్యాపారం లేదా వృత్తి విషయంలో గత సంవత్సరం :

కొత్తగా వ్యాపారం లేదా వృత్తి ప్రారంభించబడినా లేదా కొత్తగా ఆదాయం సంపాదన మొదలు పెట్టినా వీటి విషయంలో గత సంవత్సరం ఆ వ్యాపారం లేదా వృత్తిని ప్రారంభించిన తేదీ లేదా ఆదాయ సంపాదన ప్రారంభమైన తేదీ నుండి మొదలై, దాని తర్వాత వెంటనే వచ్చే మార్చి 31తో ముగుస్తుంది. ఉదాహరణకు రంగనాయకులు 15 అక్టోబర్, 2017 నాడు కిరాణా వ్యాపారం ప్రారంభించాడు. ఇతని విషయంలో గత సంవత్సరం 15-10-2017 మొదలయి 31 మార్చి, 2018 తో ముగిస్తుంది. దీనికి పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 అవుతుంది. అలాగే తరువాత కాలంలో అతని గత సంవత్సరం 1-4-2018 మొదలయి 31-3-2019 తో ముగుస్తుంది. అప్పుడు పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20.

భావిత ఆదాయాల విషయంలో గత సంవత్సరం :

అనేక సార్లు అసెసీలు ఆదాయం పన్ను భాద్యతను తగ్గించుకోవడానికి తమ ఆదాయాలను ఖాతాలలో పూర్తిగా చూపకపోవడం లేదా వ్యయాలను ఎక్కువ చూపడం చేస్తూంటారు. అయితే ఆదాయం పన్నుశాఖ వారు ఇటువంటి భావిత ఆదాయాలను కనుగొన్నప్పుడు వాటిని ఏ గత సంవత్సరానికి చెందిన ఆదాయాలుగా భావిస్తారనేది ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం..

- 1. వివరించని నగదు జమలు : సెక్షన్ 68 :** పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీ ఖాతాలను తనిఖీ చేసేటప్పుడు తనకు అనుమానంగా ఉన్న నగదు జమలకు సంబంధించి అసెసీ యొక్క వివరణను అడగవచ్చు. అసెసీ యొక్క జవాబు గనుక ఇవ్వలేకపోతే వాటిని ఏ సంవత్సరం అయితే కనుక్కొన్నారో, ఆ సంవత్సరం ఆదాయాలుగా భావిస్తారు.
- 2. వివరించని పెట్టుబడులు : సెక్షన్ 69 :** అసెసీకి కొన్ని పెట్టుబడులు ఉండి, వాటిని ఖాతాలలో చూపనప్పుడు పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీ నుండి వాటి గురించిన వివరణ కోరవచ్చు. అయితే దానితో అతడు సంతృప్తి చెందకపోతే ఏ సంవత్సరం లో అయితే అసెసీ ఆ పెట్టుబడులు పెట్టడం జరిగిందో, ఆ మొత్తాన్ని ఆ సంవత్సరం యొక్క ఆదాయంగా పరిగణించడం జరుగుతుంది.
- 3. వివరించని నగదు, బంగారం, వెండి మొదలైనవి ; సెక్షన్ 69 A :** అసెసీకి ఖాతాలలో చూపబడని కొంత నగదు, బంగారం, వెండి మొదలైనవి ఉండి, వాటిని గురించి అతను తృప్తికరమైన జవాబును గనుక ఇవ్వలేకపోతే వాటిని ఏ

సంవత్సరం అయితే కనుక్కొన్నారో, ఆ సంవత్సరం ఆదాయాలుగా భావిస్తారు.

4. **ఖాతాలలో పూర్తిగా చూపబడని పెట్టుబడులు : సెక్షన్ 69B :** అసెసీ యొక్క పెట్టుబడులు ఖాతాలో చూపిన వాటికన్నా ఎక్కువగా ఉన్నాయని పన్ను నిర్ధారణ అధికారులు కనుగొంటే అప్పుడు ఎక్కువగా ఉన్న పెట్టుబడుల మొత్తాన్ని ఏ సంవత్సరం అయితే పెట్టుబడి పెట్టడం జరిగిందో ఆ సంవత్సర ఆదాయంగా భావిస్తారు.
5. **వివరించని వ్యయాలు : సెక్షన్ 69C :** అసెసీ తన వ్యయాలను ఖాతాలలో పూర్తిగా చూపకుండా వాటికి తగిన వివరణ కూడా ఇవ్వలేకపోతే, ఏ సంవత్సరం అయితే ఆ వ్యయం చెయ్యడం జరిగిందో, ఆ మొత్తాన్ని ఆ సంవత్సర ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు. ఆదాయంగా పరిగణించని వ్యయాన్ని ఆదాయం పన్ను శీర్షికలలోని ఏ ఆదాయ శీర్షిక కింద కూడా తగ్గింపుగా అనుమతించరాదు.
6. **హుండ్ల మీద అప్పు చేసినా లేదా తీర్చిన మొత్తం : సెక్షన్ 69D :** అకౌంట్ పేయీ చెక్కు ద్వారా గాక, హుండ్ల ద్వారా అప్పుతేవడం గాని, లేదా తీర్చడం గాని జరిగితే ఏ సంవత్సరమైతే ఆ అప్పు చేస్తారో లేదా తీరుస్తారో, ఆ మొత్తాన్ని ఆ సంవత్సరం ఆదాయంగా భావిస్తారు.

గత సంవత్సరం నిబంధనలకు మినహాయింపులు :

ఒక సంవత్సరంలో ఆర్జించిన ఆదాయం మీద తరువాత సంవత్సరంలో పన్ను విధించబడుతుంది. ఏ సంవత్సరంలో అయితే ఆదాయం ఆర్జించబడుతుందో దాన్ని “గత సంవత్సరమని, “దాని తరువాత సంవత్సరాన్ని అంటే పన్ను విధించబడే సంవత్సరాన్ని పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరమని అంటారు. మరో విధంగా చెప్పాలంటే 2015-16 గత సంవత్సరంలో ఆర్జించిన ఆదాయం మీద, దాని తరువాత వెంటనే వచ్చే పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో (అంటే 2016-2017) పన్ను విధించబడుతుంది.

మినహాయింపులు : సాధారణంగా ఒక సంవత్సరంలో ఆర్జించబడిన ఆదాయం మీద దాని తరువాత వెంటనే వచ్చే పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో పన్ను చెల్లించబడుతుంది. అయితే కొన్ని సందర్భాలలో ఏ సంవత్సరమైతే ఆదాయం ఆర్జించబడిందో, ఆ ఆదాయం మీద పన్ను కూడా అదే సంవత్సరంలో విధించబడుతుంది. ఉదాహరణకు, ఏప్రిల్ 1, 2017 నుండి జూన్ 30, 2017 (గత సంవత్సరం 2017-18) మధ్య ఆర్జించిన ఆదాయం మీద సాధారణంగా 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో పన్ను చెల్లించవలసి ఉంటుంది. అయితే కొన్నిసార్లు ఆ ఆదాయం మీద పన్నును 2017-18 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలోనే చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఈ మినహాయింపు వర్తించే సందర్భాలను గురించి ఇప్పుడు తెలుసుకొందాం.

1. **నౌకా రవాణా వ్యాపారం వల్ల నాన్ రెసిడెంట్ కు లభించే ఆదాయం : (సెక్షన్ 172) :** నాన్ రెసిడెంట్ సొంత లేదా తన అధీనంలో ఉన్న ఓడల ద్వారా భారతదేశంలోని రేవు నుండి మనుషులు, సరుకులు మొదలైన వాటిని రవాణా చెయ్యడం వల్ల ఆర్జించే ఆదాయంపై అదే సంవత్సరంలో పన్ను విధిస్తారు. అయితే ఆ నాన్ రెసిడెంట్ కు భారతదేశంలో చట్టబద్ధమైన ప్రతినిధి ఉంటే ఈ మినహాయింపు వర్తించదు.
2. **భారతదేశాన్ని వదిలివెళ్ళే వ్యక్తుల ఆదాయం (సెక్షన్ 174) :** ఎవరైనా ఒక వ్యక్తి పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో భారతదేశాన్ని వదిలి వెళ్తున్నప్పుడు, అతనికి త్వరలో తిరిగి వచ్చే ఉద్దేశ్యం లేదని ఆదాయం పన్ను శాఖ వారికి తెలిస్తే, ఆ వ్యక్తి తన గత సంవత్సరాంతం నుండి భారతదేశం వదిలివెళ్ళే రోజు వరకు (ఆ రెండు తేదీల మధ్య కాలంలో) ఎంత ఆదాయాన్ని సంపాదించాడో, ఆ మొత్తం మీద అదే పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో పన్ను చెల్లించమని అడిగే అధికారం ఆ శాఖ వారికుంటుంది.

3. **పన్ను తప్పించుకోవడానికై ఆస్తులను ఇతరుల పేరుమీద మార్చే వ్యక్తుల ఆదాయం (సెక్షన్ 175) :** అసెసీ పన్ను తప్పించుకోవడం కోసం ఆస్తిని బదిలీ చేస్తున్నట్లు లేదా అమ్ముతున్నట్లు పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి తెలిస్తే సెక్షన్ 175 కింద ఆ అధికారి అసెసీ గత సంవత్సరం చివరి రోజు నుండి ఆ తేదీ వరకు పన్ను నిర్ధారణ చేసి వెంటనే అసెసీని పన్ను చెల్లించమని అడగవచ్చు.
4. **విరమించిన వ్యాపారం లేదా వృత్తి వల్ల లభించిన ఆదాయం (సెక్షన్ 176) :** ప్రస్తుత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో అసెసీ తన వ్యాపారం లేదా వృత్తిని విరమిస్తున్నట్లయితే, అతనికి గత సంవత్సరంలో వ్యాపారం లేదా వృత్తి ముగించే తేదీ వరకు లభించిన ఆదాయం మీద అదే పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో పన్ను విధించబడుతుంది.

1.8 మూలధనం - రాబడి అంశాలు

మూలధనం - రాబడుల మధ్యగల తేడాలను గురించి ఆదాయం పన్ను చట్టంలో వివరించబడలేదు. అయితే మూలధన లాభాలను నిర్ణయించే సందర్భంలో మూలధన ఆస్తులు, స్వల్పకాలిక మూలధన ఆస్తులు వంటి పదాలను నిర్వచించడం మాత్రం జరిగింది. కాని నిర్వచనాల ఆధారంగా మూలధనం - రాబడుల మధ్యగల తేడాలను స్పష్టంగా గుర్తించడం సాధ్యంకాదు. కాని ఆదాయం పన్నును నిర్ణయించడానికి ఈ రెండింటి మధ్యగల తేడాలను గుర్తించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. కింది కారణాల వలన ఈ ఆవశ్యకత ఏర్పడిందని చెప్పవచ్చు.

మూలధనం - రాబడుల మధ్య గల తేడాలను గుర్తించాల్సిన ఆవశ్యకత

1. రాబడి రూపంలో వచ్చిన ఆదాయం మీద పన్ను విధించడం జరుగుతుంది కాని, మూలధన రూపంలో అందుకున్న మొత్తం మీద కాదు. కొన్ని సమయాలలో మూలధన ఆదాయం మీద పన్ను విధించినా, ఈ పన్నును ప్రత్యేక రేట్ల ప్రకారం విధిస్తారు. అందువల్ల మూలధన రాబడి ఆదాయాల మధ్య తేడాను గుర్తించడం తప్పనిసరి.
2. వ్యాపారం లేదా వృత్తిరీత్యా ఆర్జించే లాభాలను లెక్కించేటప్పుడు రాబడి వ్యయాలకు, రాబడి నష్టాలకు మాత్రమే తగ్గింపు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. మూలధన వ్యయాలకు, మూలధన నష్టాలకు తగ్గింపు ఇవ్వరు.
3. ఒక సందర్భంలో మూలధన అంశంగా ఉండేది మరొక సందర్భంలో రాబడి అంశం కావచ్చు. వస్తువు యొక్క స్వభావం, పరిసరాల మార్పుల వలన ఈ విధంగా జరగవచ్చు. కాబట్టి ఆదాయం పన్నును గణించడంలో ఆ అంశం మూలధన లాభమా లేదా వ్యయమా లేక రాబడి ఆదాయమా లేదా వ్యయమా అనే విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సి ఉంటుంది.

మూలధనం - రాబడుల నిర్ణయానికి పరీక్షలు :

మూలధనం రాబడుల మధ్యగల తేడాలను నిర్ణయించేందుకు అనేక పరీక్షలను రూపొందించడం జరిగింది. వీటిలో కొన్ని ఆర్థిక అంశాల మీద, కొన్ని గణక శాస్త్ర సూత్రాల మీద ఆధారపడగా, మరి కొన్ని న్యాయస్థాన తీర్పుల మీద ఆధారపడ్డాయి. ఈ రెండింటిని వేరుపరచే మార్గం పటిష్టవంతంగా లేదు. కాబట్టి వీటి మధ్య తేడాలు గుర్తించడమనేది ఇప్పటికీ కూడా కష్టంగానే ఉంది. అనేక సందర్భాలలో నాణెం యొక్క బొమ్మ, బొరుసు ఆధారంగా ఈ తేడాను నిర్ణయిస్తారని చెప్పడం కూడా యదార్థమే. (In many cases it is almost true to say that the spin of the coin would decide the matter almost as satisfactory as an attempt to find reason)

మూలధనం - రాబడి మధ్యగల తేడాలను స్పష్టంగా తెలుసుకోవడానికి వాటి అంశాలను మూడు భాగాలుగా విభజించడం జరిగింది.

అవి :

1. మూలధన వసూళ్ళు, రాబడి వసూళ్ళ మధ్యగల తేడాలు
2. మూలధన వ్యయాలు, రాబడి వ్యయాల మధ్యగల తేడాలు
3. మూలధన నష్టాలు, రాబడి నష్టాల మధ్యగల తేడాలు.

మూలధన - రాబడి వసూళ్ళ మధ్యగల తేడాలు

ఇంతకు ముందు చెప్పిన విధంగా, మూలధన వసూళ్ళు, రాబడి వసూళ్ళ మధ్య తేడాలను స్పష్టంగా గుర్తించడమనేది చాలా కష్టతరమైన పని. ఈ తేడాలను గుర్తించడానికి ఆధారంగా ఉండే కొన్ని సూత్రాలను రూపొందించడంలో న్యాయస్థానాలు కూడా అనేకసార్లు అనేక ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్నాయి. ఏది మూలధన వసూలు? ఏది రాబడి వసూలు? అని నిర్ణయించడంలో కింది సూత్రాలను ఆచరిస్తారు.

1. **ఆస్తుల స్వభావం :** సాధారణంగా స్థిరాస్తి మీద వచ్చిన ఆదాయాన్ని మూలధన వసూలని, చరాస్తి మీద వచ్చిన ఆదాయాన్ని రాబడి వసూలని అంటారు. ఏ ఆస్తులనుపయోగించి అయితే దాని సొంతదారు వస్తువులను ఉత్పత్తి చెయ్యడం, లాభాలనార్జించడం వంటివి చేస్తూంటాడో, వాటిని స్థిరాస్తులు అంటారు. ఉదా. : యంత్రసామాగ్రి, భూమి, భవనాలు, పేటెంట్ హక్కులు, గుడ్విల్ మొదలైనవి. ఎప్పుడూ చేతులు మారుతూ ఉండే ఆస్తులను చరాస్తులు అంటారు. ఉదా. వ్యాపారంలో ఉపయోగించబడే సరుకు.

అయితే, ఒక వ్యాపారంలో స్థిరాస్తి అయిన వస్తువు మరొక వ్యాపారంలో చరాస్తి అవ్వవచ్చు. ఉదా. ఒక పేపర్ మిల్ యజమాని కారును అమ్మితే, అది అతనికి మూలధన వసూలవుతుంది. కాని, ఒక కార్ల కంపెనీ యజమాని కారును అమ్మితే అది అతనికి రాబడి వసూలవుతుంది.. కాబట్టి యజమాని ఆ ఆస్తిని ఉంచుకున్న ఉద్దేశాన్ని బట్టి ఆదాయ స్వభావం మారుతుంది.

2. **హక్కులు వదులుకొన్నప్పుడు వచ్చే వసూళ్ళు :** ఆదాయ వనరుల స్థానంలో స్వీకరించే మొత్తాన్ని మూలధన వసూలుగాను, ఆదాయం స్థానంలో స్వీకరించే మొత్తాన్ని రాబడి వసూలుగాను పరిగణిస్తారు. ఒక ఉద్యోగస్థుని పని నుండి తొలగించినందుకుగాను యజమాని అతనికి చెల్లించే నష్టపరిహారం మూలధన వసూలవుతుంది. ఎందుకంటే ఆ ఉద్యోగస్థుడు ఆదాయ వనరుల స్థానంలో నష్టపరిహారాన్ని అందుకుంటున్నాడు. కాని ఒక ఉద్యోగి తనకు చెల్లించే జీతాన్ని తగ్గించడం వలన యజమాని నుండి పొందే నష్టపరిహార ద్రవ్యం రాబడి వసూలవుతుంది. భవిష్యత్తులో అతనికి రావలసిన ఆదాయం స్థానంలో దాన్ని అందుకోవడమే అందుకు కారణం.

3. **ఆదాయం బదులుగా అందుకున్న మొత్తం :** ఒప్పందం ప్రకారం ఒక వ్యక్తి తనకు గల హక్కులను వదులుకున్నందుకు వేరొక వ్యక్తి నుండి స్వీకరించే మొత్తాన్ని మూలధన వసూలు అంటారు. ఉదా. : ఒక భాగస్వామ్య సంస్థ నుండి ఒక భాగస్వామి బయటకు వెళ్ళుతున్నప్పుడు వారిద్దరి మధ్య ఏర్పడిన ఒప్పందం ప్రకారం అతడు బయట పోటీ వ్యాపారాన్ని ఐదు సంవత్సరాల వరకు ప్రారంభించకుండా ఉండటానికై సంస్థ అతనికి రూ.50,000 పరిహారం చెల్లించింది. అతను తన హక్కులను పొగొట్టుకోవడం వలన ఈ ఆదాయం పొందాడు. కాబట్టి ఇది అతనికి మూలధన వసూలు అవుతుంది. అయితే ఒప్పందం ఉల్లంఘన లేదా భగ్నం కావడం వలన ఒక వ్యక్తి వేరొక వ్యక్తి నుండి ఏదైనా సొమ్ము అందుకుంటే, అది రాబడి వసూలవుతుంది.

4. **వస్తువును అట్టిపెట్టుకోవడం వెనుక ఉన్న ఉద్దేశం :** ఒక వ్యక్తి ఒక వస్తువును తిరిగి అమ్మే ఉద్దేశంతో గాక తన దగ్గర ఉంచుకోవడానికై కొని, ఏదైనా కారణాల వల్ల దాన్ని అమ్మడం జరిగితే, దాని వల్ల అతనికి వచ్చే ఆదాయాన్ని మూలధన వసూలు అంటారు. అలాగాక, అతడు ఆ వస్తువును అమ్మివేసే ఉద్దేశంతోనే కనుక కొని ఉంటే, దాన్ని అమ్మగా వచ్చే ఆదాయాన్ని రాబడి వసూలు అంటారు.

5. **నష్టపరిహారం :** మూలధన ఆస్తి అగ్ని ప్రమాదానికి గురి అయిగాని, మరే అతర కారణాల వల్ల గాని ధ్వంసం కావడం వల్ల

స్వీకరించిన నష్టపరిహారాన్ని మూలధన వసూలుగాను, వర్తకం ఆస్తులు ధ్వంసం కావడం వల్ల స్వీకరించే నష్టపరిహారాన్ని రాబడి వసూలుగాను పరిగణిస్తారు.

6. **స్వీకరించే వ్యక్తి** ; ఏ మొత్తాన్నయినా, మూలధన ఆదాయమా లేక రాబడి ఆదాయమా అనే విషయాన్ని, దాన్ని స్వీకరించే వ్యక్తి దృష్టి నుంచే నిర్ణయించాలి గాని, దాన్ని చెల్లించే వ్యక్తి దృష్టి నుండి కాదు. చెల్లించే వారికి రాబడి ఖర్చు అయిన మొత్తం స్వీకరించేవారికి మూలధన వసూలు కావచ్చు, అలాగే చెల్లించేవారికి మూలధన వ్యయం అయితే ఆ మొత్తం అందుకునే వారికి రాబడి వసూలు కావచ్చు.
7. **కాంట్రాక్టు రద్దు** : ఏజెన్సీ కాంట్రాక్టు అసెసీకి మూలధన లాభాలను ఆర్జించి పెట్టే సాధనమైతే, ఆ కాంట్రాక్టు రద్దవడం వల్ల స్వీకరించే నష్టపరిహారాన్ని మూలధన వసూలుగా భావించాలి. ఉదా. : ఒక మందుల కంపెనీ దాని ఏజెంటులైన ఒక వ్యక్తి ఏజెన్సీని రద్దు చేయడం వల్ల అతనికి కొంత నష్టపరిహారాన్ని చెల్లిస్తే, ఆ మొత్తం ఆ వ్యక్తి లాభాలనార్జించే సాధనాన్ని పొగొట్టుకోవడం వల్ల స్వీకరించింది కాబట్టి, మూలధన వసూలు అవుతుంది. అయితే వ్యాపార సరళిలో చేసుకున్న కాంట్రాక్టు రద్దవగా స్వీకరించే నష్టపరిహారం రాబడి వసూలువుతుంది. ఉదా. : ఒక కంపెనీ రెండు నౌకలను నిర్మించడానికి కాంట్రాక్టు కుదుర్చుకొని తరువాత కొంత నష్టపరిహారాన్ని స్వీకరించి కాంట్రాక్టును రద్దు చేయడానికి అంగీకరించింది. కంపెనీ ఈ మొత్తాన్ని వ్యాపార సరళిలో చేసుకొన్న కాంట్రాక్టు రద్దవడంవలన స్వీకరించిన కారణంగా ఇది రాబడి వసూలువుతుంది.
8. **తరిగిపోయే ఆస్తుల ద్వారా వచ్చే ఆదాయం** : గనులు, క్వారీలు వంటి తరిగి పోయే ఆస్తులు (wasting assets) ద్వారా వచ్చే ఆదాయం రాబడి వసూలుగానే భావించబడుతుంది.
9. **విదేశీ మారక ద్రవ్య రేట్లలో వచ్చే మార్పులు** : అసెసీ ఎగుమతి - దిగుమతి వ్యాపారాన్ని చేస్తూ, విదేశీ మారక ద్రవ్యరేట్లలో వచ్చే మార్పుల కారణంగా తన ఎగుమతులపై ఎక్కువ ఆదాయాన్ని పొందగలిగితే అది రాబడి వసూలువుతుంది. అలాకాకుండా, విదేశీ మారక ద్రవ్యాన్ని పెట్టుబడిగా పెట్టినా లేదా మూలధన ఆస్తిని సంపాదించడానికి ఉపయోగించినా, ద్రవ్యరేట్లలో వచ్చిన మార్పుల కారణంగా ఆర్జించిన ఆదాయం మూలధన వసూలువుతుంది.

అనవసర ప్రాతిపదికలు :

ఒక ప్రత్యేక ఆదాయం మూలధన తరహాకి చెందినదా లేక రాబడి తరహాకు చెందినదా అని నిర్ణయించడంలో కింది ప్రాతిపదికలు అనవసరం అని చెప్పవచ్చు. వీటి ఆధారంగా ఆదాయ లక్షణాలను, స్వభావాలను నిర్ణయించడం సాధ్యం కాదు.

1. **ఒక్కసారిగా లేదా వాయిదాల పద్ధతిలో వసూలైన మొత్తం** : ఏ వసూలుకైనా ఒక్కసారి పెద్ద మొత్తం వచ్చిందా లేక వాయిదాల పద్ధతిలో వచ్చిందా అన్నది మూలధనం - రాబడి వసూళ్ళ మధ్య తేడాలో ముఖ్యం కాదు. ఉదాహరణకు, జీతాలు సంవత్సరం మొత్తానికి ఒక్కసారే తీసుకున్నా, నెలవారీ తీసుకున్నా అది రాబడి వసూలే అవుతుంది. సంవత్సరాంతానికి ఒక్కసారే తీసుకున్నందువల్ల దాన్ని మూలధన వసూలుని, వాయిదాల పద్ధతిలో నెలవారీ తీసుకున్నందువల్ల అది రాబడి వసూలుని అనలేము.
2. **వసూలు యొక్క పరిమాణం** : వసూలైన మొత్తాల యొక్క పరిమాణాలను బట్టి (చిన్న, పెద్ద) అవి మూలధన వసూళ్ళా, లేదా రాబడి వసూళ్ళా అన్నది నిర్ణయించలేము. ఉదా. 'కొన్నిసార్లు రూ.1,000 మూలధన వసూలువగా, రూ.10,000 రాబడి వసూలు అవ్వచ్చు.' అని **దివెంచా Vs. ఆదాయం పన్ను కమీషనర్** దావాలో సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది. అయితే ఇది కొంతవరకు వ్యాపార కార్యకలాపాల మీద ఆధారపడి ఉంటుందని చెప్పవచ్చు.
3. **వసూళ్ళని వివిధ పేర్లతో, వివిధ రకాలుగా ఖాతాలో చూపించడం** : వసూళ్ళను వివిధ పేర్లతో వివిధంగా పిలిచి, వాటిని

ఖాతాలలో ఏ విధంగా చూపించినప్పటికీ మూలధన రాబడి వసూళ్ళ మధ్య తేడా ఎప్పటికీ ఉంటుంది. ఉదాహరణకు, ఒక ఇల్లు అమ్మగా వచ్చిన మొత్తాన్ని లాభనష్టాల ఖాతాకు జమ చేసారనుకుందాం. అంత మాత్రం చేత అది రాబడి వసూలు కాదు. అది మూలధన వసూలు అవుతుంది.

4. వసూలు చేయబడిన సమయం : వసూలు యొక్క స్వభావం అది ఎప్పుడైతే స్వీకరించబడినదో అప్పుడే నిర్ణయించాలి గాని దాన్ని వాడుకునేటప్పుడు కాదు.

5. వసూలు యొక్క శ్రేణిత్వం : ఆదాయం అనేది స్వచ్ఛందంగా అందుకున్నా లేక ఏదైనా చట్టబద్ధమైన బాధ్యత వల్ల అందుకున్నా అది ఆదాయంగానే పరిగణించబడుతుంది. దీనివల్ల ఆదాయ స్వభావంలో ఏ విధమైన మార్పులు ఉండవు.

మూలధన వసూళ్ళకు కొన్ని ఉదాహరణలు :

1. శాశ్వత లీజును ఇచ్చినందుకు అందుకున్న నజరానా (బహుమానం).
2. భవిష్యత్తులో ఆదాయాన్ని సంపాదించే హక్కును వదులుకున్నందుకు స్వీకరించిన నష్టపరిహారం.
3. పని నుండి ముందుగా తొలగించినందుకుగాను యజమాని నుండి అందుకున్న నష్టపరిహారం.
4. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అమ్మినందుకు ప్రతిఫలంగా అందుకున్న ధర.
5. నోటీసు లేకుండా లేదా ఉద్యోగి తప్పులేకుండా పని నుండి తొలగించినందుకు గాను అతడు యజమాని నుండి స్వీకరించే నష్టపరిహారం.
6. ఇటుకల తయారీకి భూమిని తవ్వి, మట్టిని తొలగించినందుకు స్వీకరించిన మొత్తం.
7. పారిశ్రామిక సంస్థలకు వర్తించే 10% కేంద్ర సబ్సిడీ సంపూర్ణ అనుమతి పథకం కింద స్వీకరించిన సబ్సిడీ మొత్తం.
8. కంపెనీ జాతీయకరణ వల్ల ఆ కంపెనీ యొక్క మేనేజింగ్ డైరెక్టర్‌ను సర్వీసు నుండి తొలగిస్తూ, అతనికి చెల్లించే నష్టపరిహారం.
9. భాగస్వామ్య సంస్థలోని ఒక భాగస్థుడు తన అన్ని హక్కులను వదులుకున్నందుకు ఇతర భాగస్థుల నుండి స్వీకరించిన నష్టపరిహారం.
10. ఎగుమతి లైసెన్సును నిలుపుదల చేసినందుకు స్వీకరించిన నష్టపరిహారం.
11. విదేశీ మారక ద్రవ్య రేట్లలో వచ్చే మార్పుల మూలంగా ఆర్జించిన లాభం.
12. స్వతహాగా పెరిగిన చెట్లను, వేళ్ళతో సహా అమ్మినందుకు స్వీకరించిన మొత్తం,
13. కొత్త వాటాల జారీ సందర్భంలో కంపెనీలు వసూలు చేసే ప్రవేశ రుసుం.

రాబడి వసూళ్ళకు కొన్ని ఉదాహరణలు :

1. మూలధన ఆస్తులను బదిలీ చేసేందుకుగాను స్వీకరించిన వార్షిక ఆదాయాలు.
2. అడవులలోని చెట్లను అమ్మగా వచ్చిన సొమ్ము
3. ఆదేశాల ద్వారా అప్పు మొత్తాన్ని తగ్గించిన తర్వాత వడ్డీ రూపంలో అందుకున్న మొత్తం
4. రాయితీని వదులుకోవడం వలన స్వీకరించిన పెద్ద మొత్తం
5. ప్రతిఫలాన్ని తగ్గించడం మూలంగా స్వీకరించిన పెద్ద మొత్తం
6. డైరెక్టరుగా రాజీనామా చేసినందుకు ప్రతిఫలంగా స్వీకరించిన మొత్తం
7. నిర్బంధంగా భూమి స్వాధీన పరచుకొనబడినప్పుడు స్వీకరించిన నష్టపరిహారం
8. సాధారణ వ్యాపార సరళిలో ఏర్పరచుకున్న ఒప్పందం రద్దు చేసినందుకు స్వీకరించిన నష్టపరిహారం

9. వర్తకం సరుకు నష్టపోయినందుకు స్వీకరించిన నష్టపరిహారం
10. ఒక కంపెనీ చేత ఒప్పంద ఉల్లంఘన నిమిత్తం వేరొక కంపెనీకి కోర్టు ద్వారా అనుమతించబడిన నష్టపరిహారం
11. పెద్ద మొత్తంలో ముందుగా స్వీకరించబడిన రాయల్టీ
12. ఒప్పందాన్ని ముందుగా ముగించినందుకు స్వీకరించిన నష్టపరిహారం

మూలధన వ్యయాలు - రాబడి వ్యయాలు మధ్యగల తేడాలు

మూలధన - రాబడి వసూళ్ళు మధ్యగల తేడాను గుర్తించడం కన్నా మూలధనం - రాబడి వ్యయాల మధ్యగల తేడాలను గుర్తించడమనేది దానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఉంది. వ్యాపారం లేదా వృత్తి రీత్యా వచ్చే లాభాలను లెక్కించేటప్పుడు మూలధన వ్యయానికి తగ్గింపు లభించకపోవడమే ఇందుకు కారణం.

వసూళ్ళు లాగానే మూలధన - రాబడి వ్యయాల మధ్య తేడాలను స్పష్టంగా గుర్తించడమనేది చాలా కష్ట సాధ్యమైన పని. ఒక వ్యయం రాబడి వ్యయమా, మూలధన వ్యయమా అనే దాన్ని చెల్లింపు విధానం కాని, చెల్లించబడిన మొత్తం కాని నిర్ణయించలేవు. పెద్ద మొత్తాలలో చెల్లించబడిన వాటిని మూలధన వ్యయాలని, చిన్న మొత్తాలలో చెల్లించబడిన వాటిని రాబడి వ్యయాలని వర్గీకరించలేము. వాస్తవానికి వ్యయం మూలధనానికి సంబంధించినదా లేక రాబడికి సంబంధించినదా అనే దాన్ని కార్యకలాపాల యొక్క స్వభావం, వ్యయం యొక్క స్వభావం, ఖర్చు చెయ్యడానికి వెనుక ఉన్న ఉద్దేశ్యం, ఖర్చు చేయబడిన పరిస్థితులు మొదలైనవన్నీ పరిగణనలోకి తీసుకొని నిర్ణయించాలి. ఈ విషయాన్ని నిర్ణయించేటప్పుడు ఏ పరిస్థితులలో ఆ మొత్తం ఖర్చుచేయబడింది అన్న దానికి ప్రాధాన్యతను ఇవ్వాలిగాని ఆ వ్యయం యొక్క సాంకేతిక, న్యాయ అంశాలకు కాదు.

మూలధన - రాబడి వ్యయాల మధ్య తేడాలను నిర్ణయించే పరీక్షలు :

విడి ఏమైనప్పటికీ, ఒక వ్యయాన్ని మూలధన లేదా రాబడి వ్యయంగా నిర్ణయించడంలో ఈ కింది పరీక్షలు కొంతవరకు సహాయపడతాయి.

1. **ప్రాథమిక ఖర్చు (Initial outlay) :** కొత్త ఆస్తులను కొనడానికి లేదా బిగించడానికి, వ్యాపార విస్తరణకు లేదా ఉన్న ఆస్తుల స్థానంలో కొత్త ఆస్తులను కొనడానికి ఖర్చుచేసే మొత్తాన్ని మూలధన వ్యయం అంటారు. ఉదాహరణకు, ఒక సంస్థ మూలధన పన్నులను ఉత్పత్తి చేయడానికై యంత్రసామాగ్రిని కొంటే అందుకు ఖర్చు చేసిన మొత్తం మూలధన వ్యయం అవుతుంది. అలాకాకుండా ఆ సంస్థ యంత్రసామాగ్రిని కొనడం లేదా అమ్మడం చేస్తూ ఉంటే అప్పుడు యంత్ర సామాగ్రిని కొనడానికి ఖర్చు చేసిన మొత్తం రాబడి వ్యయం అవుతుంది.
2. **మూలధనాన్ని సమకూర్చుకొనే ఖర్చు :** మూలధనాన్ని సమకూర్చుకోవడం కోసం చేసిన ఖర్చును మూలధన వ్యయంగాను, పెట్టుబడి పెట్టినందుకు ప్రతిఫలం చెల్లించడానికై చేసిన ఖర్చును రాబడి వ్యయంగాను పరిగణిస్తారు. ఉదాహరణకు, వాటాలను జారీ చెయ్యడానికై చెల్లించే చట్టసంబంధమైన ఖర్చులు లేదా చందా పూలీ కమీషన్ వంటి వాటిని మూలధన వ్యయంగాను, వాటాదార్లకు చెల్లించే డివిడెండ్లను రాబడి వ్యయంగాను పరిగణిస్తారు. వాటాదార్లకు చెల్లించిన డివిడెండ్ రాబడి వ్యయమే అయినప్పటికీ ఒక కంపెనీ యొక్క పన్ను విధించదగిన లాభాలను లెక్కించేటప్పుడు దీనికి తగ్గింపు ఉండదు.
3. **మూలధన బాధ్యతను తీర్చడం :** మూలధన బాధ్యతను (Capital Liability) తీర్చడానికి చెల్లించిన మొత్తాన్ని మూలధన వ్యయమని, రాబడి బాధ్యతను (Revenue liability) తీర్చడానికి చెల్లించిన మొత్తాన్ని రాబడి వ్యయమని అంటారు. ఉదాహరణకు, ఫాక్టరీ భవనాన్ని నిర్మించడానికి ఏర్పాటు చేసుకున్న కాంట్రాక్టును రద్దు చేసుకోవడానికై చెల్లించిన మొత్తాన్ని మూలధన వ్యయం

అంటారు. అలాకాక వేరొక సంస్థనుండి 5 సంవత్సరాల పాటు ముడిసరుకులు కొనడానికై అంగీకరించి, తర్వాత అలా కొనలేక పోయినందుకుగాను, ఆ సంస్థకు నష్టపరిహారం చెల్లించే మొత్తాన్ని రాబడి వ్యయంగా పరిగణిస్తారు.

4. **లాభార్జన శక్తి పెంపొందించడానికి చేసే ఖర్చు :** ఒక మూలధన వస్తువు యొక్క లాభార్జన శక్తిని పెంపొందించేటందుకు చేసిన ఖర్చు మూలధన వ్యయం అవుతుంది. ఉదా. : ఉన్న భవనానికి కొన్ని మార్పులు, చేర్పులు తీసుకురావడం, యంత్రసామాగ్రి యొక్క ఉత్పాదక శక్తిని (Productive capacity) పెంచేందుకు దాని మీద భారీ ఎత్తున ఖర్చు పెట్టడం. అయితే వస్తువు పనిచేసేందుకు వీలుగా ఉంచేందుకై ఖర్చు చేసిన మొత్తాన్ని రాబడి వ్యయం అంటారు. ఉదా. : భవనాలు, యంత్రాలు ఉపయోగకరంగా ఉండేందుకై వాటికి మరమ్మత్తులు చేయించడానికి అయిన ఖర్చు.
5. **ఆదాయ వనరులు ఆర్జించడానికి చేసిన ఖర్చు :** ఆదాయ వనరులను సంపాదించడానికి చేసిన ఖర్చును మూలధన వ్యయంగాను, ఆదాయాన్ని ఆర్జించడానికి చేసిన ఖర్చును రాబడి వ్యయంగాను పరిగణిస్తారు. ఉదా. : ఏజెన్సీ సంపాదించడానికి చేసే ఖర్చు, వ్యాపారానికి అమ్మకాలు సంపాదించి పెట్టడానికి చెల్లించే కమీషన్.
6. **ఖర్చు స్వభావం :** ఖర్చు చేసిన మొత్తం అసెసీకి మూలధన వ్యయం అయితే, స్వీకరించిన వ్యక్తికి అది రాబడి ఆదాయం అయినప్పటికీ, అసెసీకి మూలధన వ్యయంగానే ఉండిపోతుంది. ఉదా. : ఒక వ్యక్తి కార్ల కంపెనీ నుండి ఒక కారును కొన్నప్పుడు ఆ కంపెనీకి అది రాబడి ఆదాయం అయినప్పటికీ, అసెసీకి మూలధన వ్యయం అవుతుంది. అదే విధంగా అసెసీ రాబడి వ్యయం అయితే అందుకునే వ్యక్తికి అది మూలధన ఆదాయమైనప్పటికీ, అసెసీ దృక్పథం నుండి ఖర్చు యొక్క స్వభావంలో మార్పు ఉండదు.
7. **మొత్తాల పరిమాణం :** మూలధన ఖర్చు ఎప్పుడు పెద్ద మొత్తాలలోను, తిరిగి సంభవించినదిగా ఉండనవసరం లేదు. అదే విధంగా రాబడి వ్యయం ఎప్పుడు చిన్న మొత్తాలలోను తిరిగి సంభవించేదిగాను ఉండనవసరం లేదు. ఉదాహరణకు, స్థిరాస్తిని కొన్నప్పుడు దాని ధర ఒకేసారి చెల్లించినా, వాయిదాల పద్ధతి మీద చెల్లించినా అది మూలధన వ్యయమే అవుతుంది. చాలా కాలానికి కావలసిన ముడి పదార్థాలను ఒక్కసారే కొనడానికి అయ్యే ఖర్చును పెద్ద మొత్తంలో ఒకేసారి చెల్లించినా, చిన్న మొత్తాలలో చెల్లించినా అది రాబడి వ్యయమే అవుతుంది.
8. **ప్రయోజన కాలం :** వ్యాపారానికి దీర్ఘకాలిక లేదా శాశ్వత ప్రయోజనాన్ని చేకూర్చడానికై చేసే ఖర్చును మూలధన ఖర్చుగా పరిగణిస్తారు. ఉదాహరణకు, హక్కులను సంపాదించడానికి చేసే ఖర్చు మూలధన ఖర్చు అవుతుంది. తాత్కాలిక అవసరాలకు పెట్టే ఖర్చును సాధారణంగా రాబడి ఖర్చుగా పరిగణిస్తారు.
9. **సాధారణంగా స్థిరాస్తికి సంబంధించిన ఖర్చును మూలధన ఖర్చుగాను, చరాస్తికి సంబంధించిన ఖర్చును రాబడి ఖర్చుగాను పరిగణిస్తారు.** ఉదాహరణకు, ఒక నూనె కంపెనీ నూనె రాయితీలను రద్దు పరచడానికి చెల్లించే ద్రవ్యం నూనె రాయితీలు అనే మూలధన ఆస్తికి సంబంధించినది కనుక, కంపెనీకి మూలధన ఖర్చుగా భావించాలి. కాని ఒక నూనె ఉత్పత్తి కంపెనీకి తన ఏజెంట్ల అమ్మకం ఏజెన్సీ రద్దు పరచడం కోసం వాళ్ళకు చెల్లించే మొత్తం రాబడి వ్యయం అవుతుంది. దీనికి కారణం ఈ ఖర్చు కంపెనీ వర్తక ఆస్తికి సంబంధించినది కావడమే.

మూలధన వ్యయానికి కొన్ని ఉదాహరణలు :

1. ఒక భవనాన్ని తిరిగి కట్టడానికి లేదా దానికి కావలసిన పరికరాలను తిరిగి సమకూర్చడానికి ఖర్చు చేసే మొత్తం.
2. పోటీదార్లను రంగం నుండి తొలగించడానికి చేసే ఖర్చు

3. కాంట్రాక్టును రద్దు చేసుకోవడానికై నష్టపరిహారంగా చెల్లించే మొత్తం
4. ఒక సంస్థలోని భాగస్థుని యొక్క వాటాను కొనడానికి చెల్లించే మూల్యం
5. వ్యాపారం పేరు, ప్రతిష్టలను కొనసాగించడానికై చేసే ఖర్చు.

రాబడి వ్యయాలకు కొన్ని ఉదాహరణలు

1. మూలధన ఆస్తుల సంరక్షణకై చేసే ఖర్చు.
2. వ్యాపారంలో అప్పటికే సంపాదించుకోబడిన మూలధన ఆస్తుల హక్కును కొనసాగించడానికై సివిల్ దావాల మీద ఖర్చు చేసే మొత్తం.
3. వ్యాపార చిహ్నాన్ని సంపాదించుకోవడం, పొడిగించడం కోసం చేసే ఖర్చులు.

మూలధన నష్టాలు - రాబడి నష్టాల మధ్యగల తేడాలు

మూలధన నష్టాలు - రాబడి నష్టాలు మధ్యగల తేడాలను గుర్తించాల్సిన అవసరం కూడా ఎంతైనా ఉంది. ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం మూలధన నష్టాలను 'మూలధన లాభాలు' అనే శీర్షిక కింద, రాబడి నష్టాలను 'వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లభించే లాభాలు' అనే శీర్షిక కింద లాభాలను నిర్ణయించేటప్పుడు పరిగణించడం జరుగుతుంది. అంటే మూలధన నష్టాలను మూలధన లాభాల నుండి, రాబడి నష్టాలను అసెసీ .యొక్క రాబడి ఆదాయం నుండి తగ్గించడం జరుగుతుంది.

1. **ఆస్తుల అమ్మకం ద్వారా వచ్చిన నష్టం** : అమ్మబడిన ఆస్తి మూలధనానికి సంబంధించినయితే అందువల్ల వచ్చే నష్టం మూలధన నష్టం అవుతుంది. అలాకాకుండా, వర్తకం సరుకులను అమ్మడం వల్ల వచ్చిన నష్టమైతే అది రాబడి నష్టమవుతుంది.
2. **మోసం వల్ల కలిగే నష్టం** : ఒక ఉద్యోగి యొక్క మోసపూరితమైన చర్యల ద్వారా వ్యాపారానికి కలిగే నష్టాన్ని రాబడి నష్టంగా పరిగణిస్తారు.
3. **బాంకు నుండి నగదును తీసుకోవడం వల్ల కలిగే నష్టం** : బాంకులో జమ చేయబడిన నగదును సిబ్బంది తీసుకొని దాన్ని దుర్వినియోగం పరచడం వల్ల సంస్థకు కలిగే నష్టాన్ని మూలధన నష్టంగా పరిగణిస్తారు.
4. **కంపెనీని శాశ్వతంగా మూసివేయడం వలన కలిగే నష్టం** : ఒక వ్యక్తి ఒక ఉత్పత్తి కంపెనీ యొక్క ఏజెన్సీ కోసం కొంత డబ్బును డిపాజిట్ చేసి, తర్వాత ఆ కంపెనీని శాశ్వతంగా మూసివేయడం వలన పొందే నష్టాన్ని మూలధన నష్టంగా భావిస్తారు.
5. **సిబ్బంది యొక్క దొంగతనం వలన కలిగే నష్టం** : కంపెనీ లేదా వ్యాపారం పనిచేసే గంటలలో సిబ్బంది దొంగతనానికి పాల్పడడం ద్వారా కలిగే నష్టాన్ని రాబడి నష్టంగా పరిగణిస్తారు. అలాకాకుండా సిబ్బంది రాత్రి వేళల్లో తలుపులు పగలగొట్టి దొంగతనం చేస్తే, అందువల్ల కలిగే నష్టాన్ని మూలధన నష్టంగా భావిస్తారు.
6. **నష్ట స్వభావం** : వర్తకం సరుకు అగ్నివల్లగాని, చెదలవల్లగాని నష్టపోతే అది రాబడి నష్టం, అదే నష్టం మూలధన ఆస్తికి ఏర్పడితే అది మూలధన నష్టం.
7. **నిలిపివేసిన వ్యాపార నష్టాలు** : గత సంవత్సరంలో కొనసాగించని, నిలిపివేసిన వ్యాపారానికి సంబంధించిన నష్టాలు, మూలధన నష్టాలు అవుతాయి.

విడి ఏమైనప్పటికీ, మూలధన - రాబడి నష్టాల మధ్య గల తేడాలను నిర్ణయించేటప్పుడు ఆయా వ్యాపార కార్యకలాపాల యొక్క స్వభావం, పరిస్థితుల మీద ఎక్కువగా ఆధారపడాలి. ఇక్కడ తప్పనిసరిగా ఆచరించాల్సిన సూత్రాలు లేవు.

రాబడి నష్టాలకు కొన్ని ఉదాహరణలు

1. ధాన్యాలు, జనుము, పొగాకు వంటి వాటితో వ్యాపారం చేసే వ్యక్తికి అగ్ని మొదలైన వాటిద్వారా కలిగే నష్టం.
2. చెదల వల్ల కలిగే నష్టం.
3. వర్తకం సరుకు మంచులో తడిసి గడ్డకట్టడం వల్ల కలిగే నష్టం
4. సెక్యూరిటీల కొనుగోలు, అమ్మకాల వలన బాంకులకు కలిగే నష్టం
5. దొంగతనం, మోసాల వల్ల ఏర్పడే నష్టాలు, వాటికి వ్యాపారంలో ప్రత్యక్ష సంబంధం ఉంటే, రాబడి నష్టాలవుతాయి.
6. ఉద్యోగి బాంకులో డబ్బు జమ చెయ్యడానికి తీసుకువెళ్తూ, దొంగతనానికి గురికాబడితే, ఆ మొత్తం రాబడి నష్టమవుతుంది.

సబ్సిడీ

వ్యాపార గమనంలో వివిధ సంస్థల నుండి ద్రవ్య రూపంలో అందుకునే సహాయాన్ని సబ్సిడీ అంటారు. ఆ విధంగా అందుకున్న మొత్తం మీద పన్ను విధించాలా, అక్కర్లేదా అనేది, ఏ ఉద్దేశ్యం కోసం ఆ సబ్సిడీ ఇవ్వబడినదనే అంశం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. కింద ఇచ్చిన సందర్భాల ఆధారంగా ఈ విషయాన్ని మరింత స్పష్టంగా తెలుసుకోవడానికి వీలు కలుగుతుంది.

1. అసెసీ ఆదాయానికి అనుబంధంగా లేదా లాభాన్ని నష్టపోయినందుకు పరిహారంగా ఇచ్చే సబ్సిడీ రాబడి స్వభావాన్ని కలిగి ఉంటుంది. కాబట్టి అది పన్ను విధింపుకు అర్హమవుతుంది.
2. రాబడి ఖర్చు వలన కలిగిన నష్టాన్ని భర్తీ చెయ్యడానికి లేదా తగ్గించడానికి ఇచ్చే సబ్సిడీ కూడా రాబడి స్వభావాన్ని కలిగి ఉంటుంది. కాబట్టి దాని మీద పన్ను విధించవచ్చు. ఉదా. : సాధారణంగా సహకార సంస్థ చెల్లించిన అద్దెకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పరిహారం చెల్లిస్తాయి
3. మూలధన ఆస్తిని కొనడానికి ఇచ్చిన సబ్సిడీ మూలధన స్వభావాన్ని కలిగి ఉంటుంది. కాబట్టి దాని మీద పన్ను ఉండదు.
4. పరిశ్రమల స్థాపనను ప్రోత్సహించడానికి ఇచ్చే సబ్సిడీ మూలధన స్వభావాన్ని కలిగి ఉంటుంది. కాబట్టి దాని మీద పన్ను ఉండదు.

1.8. పన్ను ప్రణాళికరణ

భారతదేశంలో అమలులో ఉన్న వివిధ చట్టాలలో ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 అతి క్లిష్టమైనదని చెప్పవచ్చు. ప్రభుత్వ ఆదాయంలో ప్రత్యక్ష పన్నులకు ముఖ్యంగా ఆదాయం పన్నుకు ప్రముఖ స్థానం ఉంది. ప్రస్తుతం కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆదాయంలో దాదాపు 38 శాతం ఆదాయం పన్ను ద్వారానే లభిస్తుంది. నిజానికి సమ సమాజ స్థాపనలో ప్రజల ఆదాయ వ్యత్యాసాలు తగ్గించడంలో ఈ చట్టం ప్రభుత్వానికి ఎంతగానో ఉపయోగపడుతుంది. అందువలన మొదటి నుండి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ చట్ట పరిధిని పెంచి, ఎక్కువ మొత్తంలో ఆదాయాన్ని సమకూర్చుకోవాలని భావిస్తోంది.

అయితే ఇక పన్ను చెల్లింపుదారు, అంటే అసెసీ విషయానికి వస్తే, పన్ను భారాన్ని తగ్గించుకోవడానికి లేదా వీలైతే అసలు పన్ను చెల్లించకుండా ఎగవేయడానికి లేదా చెల్లించవలసిన పన్నును సకాలంలో చెల్లించకుండా ఉండటానికి ఎంతో తాపత్రయ పడటాన్ని మనం చూస్తునే ఉన్నాం. ఇప్పటికీ కొంతమంది అసెసీల అభిప్రాయంలో చట్టంలోని లొసుగులను ఉపయోగించుకొని పన్ను భారాన్ని తగ్గించుకోవడంలో తప్పులేదనే భావన ఉంది.

1. పన్ను ప్రణాళీకరణ :

ప్రణాళీకరణ ద్వారా అసెసీ తన పన్ను బాధ్యతను చట్టబద్ధంగా తగ్గించుకోవడాన్ని పన్ను ప్రణాళీకరణ అంటారు. చట్టంలో ఉన్న వివిధ పన్ను మినహాయింపులు, తగ్గింపులు, రిబేట్లు, ఉపశమనాలు (Reliefs) మొదలగు వాటిని పరిగణనలోనికి తీసుకొని ఆదాయాన్ని, వ్యయాన్ని పెట్టుబడులను పొందుపులను క్రమబద్ధీకరించుకోవడం ద్వారా అసెసీ తన పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకోవచ్చు. ఉదాహరణకు, జీతం నుండి ఆదాయం వస్తున్న అసెసీ ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని కింది సెక్షన్లలోని తగ్గింపులు, మినహాయింపులు, రిబేట్లను ఉపయోగించుకొని పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకోవచ్చు. అలాగే వివిధ రకాల శీర్షికల కింద ఆదాయాలు వస్తున్న అసెసీలు పన్ను ప్రణాళీకరణ ద్వారా పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకోవచ్చు.

పన్ను ప్రణాళిక అనేది చట్ట ప్రకారం, చట్టంలో ఉన్న నిబంధనల ప్రకారం చేయడం జరుగుతుంది. కాబట్టి ఇది చట్టబద్ధమైంది. నిజానికి పన్నును ప్రణాళీకరించుకోవడంలో ఆదాయం పన్ను విభాగం కూడా అసెసీకి సహాయం చేస్తుంది.

2. పన్ను నుండి తప్పించుకోవడం :

అసెసీ, చట్టంలో ఉన్న కొన్ని లోసుగులను ఆధారం చేసుకొని పన్ను నుండి తప్పించుకొని, పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకోవడాన్ని పన్ను నుండి తప్పించుకోవడం అంటారు. కొన్ని సార్లు పొరపాటు వలన లేదా సంగ్రహంగా అవగాహన లేకపోవడం వలన, ఫైనాన్స్ చట్టంలో కొన్ని పదాలను నిర్వచించడంలో సమస్యలు రావచ్చు. అర్థం మారడం వలన పన్ను గణించడంలో తేడాలు రావచ్చు. చట్టంలోని లోపాలను లేదా కన్నాలను (loopholes) అసెసీ లేదా అతని పన్ను నిపుణుడు (Tax consultant) కనిపెట్టి పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకోవడానికి ఖాతా పుస్తకాలలో వివిధ రకాలుగా ఆదాయ, వ్యయాలను చూపించడం చేస్తారు. దీని వలన అసెసీ పన్ను బాధ్యత తగ్గడం జరుగుతుంది.

అయితే చట్టంలోని లోపాల వలన పన్ను నుండి తప్పించుకొన్నప్పటికీ, ఈ తరహా పద్ధతి చట్టబద్ధం కాదు. ఆదాయం పన్ను శాఖ మొదట్లో ఈ పద్ధతిని ఒప్పుకున్నా, తరువాత చట్టంలో మార్పు తీసుకురావచ్చు. అది కూడా చట్ట నిబంధనలను వెనుక నుండి (with retrospective effect) అమలు పరచవచ్చు. దీని వలన అసెసీ వెనుక సంవత్సరాల నుండి కూడా పన్ను చెల్లించవలసి రావచ్చు. ఏది ఏమైనప్పటికీ పన్ను నుండి తప్పించుకోవడం అనేది చట్టబద్ధం కాదు.

3. పన్ను ఎగవేయడం

తప్పుడు మార్గాల ద్వారా చట్ట ప్రకారం చెల్లించవలసిన పన్నును అసెసీ ఎగవేయడాన్ని పన్ను ఎగవేయడం అంటారు. ఏ ఆదాయంపైన అయితే పన్ను ఎగవేయడం జరుగుతుందో, ఆ ఆదాయాన్ని నల్ల ధనం (Black Money) అంటారు. వచ్చిన ఆదాయాన్ని చూపించకపోవడం, ఆదాయాన్ని ఖాతా పుస్తకాల లోనికి తీసుకురాకపోవడం, చట్టంలో ఇచ్చిన తగ్గింపులు, మినహాయింపులు, రిబేట్లు, ఉపశమనాలను రావలసిన దాని కన్నా ఎక్కువ మొత్తాలను చూపడం లేదా ఆదాయాన్ని తక్కువగా చూపించడం ద్వారా అసెసీ తన పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకోవచ్చు లేదా అసలు పన్ను పరిధిలోనికి రాకుండా ఆదాయాన్ని గుప్తంగా ఉంచుకోవచ్చు.

పన్ను ఎగవేయడం - ఫలితాలు

అసెసీ పన్ను ఎగ్గడితే దాని పరిణామాలు చాలా తీవ్రంగా ఉంటాయి. అసెసీలు పన్ను ఎగవేయకుండా చేయడానికి ఆదాయం పన్ను శాఖ కింద వివరించిన వివిధ రకాల చర్యలు తీసుకుంటుంది.

1. **సోదా చేయడం, స్వాధీనం చేసుకోవడం (Search and Seizure) :** అసెసీ గృహాలను, ప్రదేశాలను సోదా చేసి దొరికిన ధనం, నగలు, బులియన్ మొదలగు ఖరీదైన వస్తువులను స్వాధీనం చేసుకోవడంతో పాటు ఖాతా పుస్తకాలను తీసుకువెళ్ళవచ్చు లేదా కంపెనీ లేదా గృహ ఆవరణాలను కూడా సీలు చేయవచ్చు.

2. జరిమానాలు విధించడం : అసెసీ తనకు వచ్చిన ఆదాయాన్ని గుప్తంగా (concealment) ఉంచడం ద్వారా పన్ను ఎగవేయడం జరిగితే, ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 271(1) (c) ప్రకారం అసెసీ ఎగకొట్టిన పన్ను మొత్తం మీద 100 శాతం నుండి 300 శాతం వరకు జరిమానాగా చెల్లించవలసి వస్తుంది.

3. అసెసీని ప్రాసిక్యూట్ చేయడం : అసెసీ ఎగకొట్టిన పన్ను ఒక లక్ష రూపాయలకు మించకపోతే 3 నెలల నుండి 3 సంవత్సరాల వరకు, ఎగవేసిన పన్ను రూ.1 లక్షకు మించితే 6 నెలల నుండి 7 సంవత్సరాల వరకు జైలు శిక్షతో బాటు, జరిమానా కూడా చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.

కాబట్టి పన్ను ఎగకొట్టడం లేదా పన్ను నుండి తప్పించుకోవడం అనేవి చట్టబద్ధం కాదు. ఏదో ఒక రోజు అవి అసెసీ మెడకు చుట్టుకోక తప్పదు. నిజానికి ఈ రెండు చట్టబద్ధ నేరాలు పాపాల కిందకు వస్తాయి. అయితే అసెసీ పన్ను ప్రణాళీకరించుకోవడమనేది చట్టబద్ధమైనది. ఆదాయం పన్ను చట్టం నిబంధనలను బాగా చదివి, అవగాహన చేసుకొని, చట్ట పరిధిలో పన్ను బాధ్యతను అసెసీ తగ్గించుకోవడానికి పన్ను సంప్రదింపుల నిపుణులు (Tax consultants) అసెసీలకు లేదా సామాన్య ప్రజలకు సహాయపడాలి. పన్ను ఎగవేయడం, పన్ను తగ్గించుకోవడం లాంటి చట్టబద్ధంగాని వాటి జోలికి వెళ్ళకుండా సలహాలను ఇవ్వాలి.

ఉదా.1 : శ్రీ బాలాజీ కొత్తగా ఒక వ్యాపారాన్ని జూన్ 10, 2017 న ప్రారంభించాడు. 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి గాను అతని గత సంవత్సరాన్ని నిర్ణయించండి.

జవాబు :

అతని గత సంవత్సరం జూన్, 10, 2017తో ప్రారంభమై, మార్చి 31, 2018తో ముగుస్తుంది. అంటే ఇక్కడ గత సంవత్సరం పూర్తి సంవత్సరంగా ఉండదు.

ఉదా.2 : శ్రీనాథ్ ఒక భారతీయ కంపెనీలో జనవరి 20, 2018 న చేరాడు. అంతకుముందు అతనికి వేరే ఉద్యోగం గాని, ఇతర ఆదాయ వనరులు గాని లేవు. 2018-2019, 2019-2020 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలకు అతని గత సంవత్సరాన్ని నిర్ణయించండి.

జవాబు :

2018-2019, 2019-2020 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలకు గత సంవత్సరాలు కింది విధంగా ఉంటాయి.

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం	గత సంవత్సర కాలం	గడువు కాలం
2018-2019	జనవరి 20, 2018 నుండి మార్చి 31, 2018 వరకు	71 రోజులు
2019-2020	ఏప్రిల్ 1, 2018 నుండి మార్చి 31, 2019 వరకు	12 నెలలు

1.9 ప్రశ్నలు

A. ఈ కింది ప్రశ్నలకు 5 పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. పన్నులలో రకాలు
2. ఆదాయం పన్ను నిబంధనలు
3. ఫైనాన్స్ చట్టం
4. వ్యక్తి
5. అసెసీని నిర్వచించండి.
6. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం
7. గత సంవత్సరం
8. శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య
9. ఆదాయ లక్షణాలు
10. వ్యక్తి మరియు అసెసీ పదాలను వివరించండి.
11. మొత్తం ఆదాయం అంటే ఏమిటి?
12. మూలధన వసూళ్ళకు ఐదు ఉదాహరణలు ఇవ్వండి.
13. మూలధన వ్యయాలు అనగా నేమి?
14. రాబడి వ్యయానికి ఐదు ఉదాహరణలు తెలియచేయండి.
15. పన్ను ప్రణాళికరణ
16. పన్ను తగ్గించుకోవడం
17. పన్ను ఎగవేయడం

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు 10 పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. భారత ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1922 గురించి క్లుప్తంగా వివరించండి.
2. ఆదాయం పన్ను ప్రాముఖ్యతను వివరించండి.
3. ఆదాయం అనే భావనను, దాని లక్షణాలను వివరించండి.
4. సెక్షన్ 2(31) ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961, ప్రకారం వ్యక్తి పదమును నిర్వచించండి.
5. సబ్సిడీ మూలధన వసూలా, రాబడి వసూలా? సబ్సిడీ మీద ఆదాయం పన్ను విధిస్తారా?
6. మూలధన వ్యయం అనగా నేమి? రెండు ఉదాహరణలిమ్ము.
7. ఆస్తుల అసలు విలువ అనగా నేమి?
8. మూలధన వసూళ్ళు మరియు రాబడి వసూళ్ళు
9. పెట్టుబడి మరియు రాబడి వసూళ్ళు మధ్య వ్యత్యాసాలను తెలుపుము.
10. ఆదాయం పన్ను ప్రణాళికరణ ఎలా చేసుకోవచ్చో తెలియచేయండి.

C. ఈ కింది ప్రశ్నలకు విపులంగా జవాబులు రాయండి.

1. ఆదాయం పన్ను చట్టం చరిత్రను సంక్షిప్తంగా వివరించండి.
2. ప్రత్యక్ష పన్నులనగా నేవి? ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 గురించి వివరించండి.
3. గత సంవత్సరాన్ని నిర్వచించండి. గత సంవత్సరాన్ని ఎలా నిర్ణయిస్తారు? సాధారణ సూత్రానికి గల మినహాయింపు లేవి?
4. గత సంవత్సరం సాధారణ వర్తింపుకు మినహాయింపులు ఏవి?
5. సెక్షన్ 2(31) ఆదాయం చట్టం, 1961, ప్రకారం వ్యక్తి అను పదము అనగా ఏమిటి?
6. మూలధనం రాబడి వసూళ్ళ మధ్యగల తేడాలను వివరించండి.
7. పెట్టుబడి నష్టానికి, రాబడి నష్టానికి మధ్యగల వ్యత్యాసాన్ని తెలపండి. పై రెండు నష్టాలకు కొన్ని ఉదాహరణలను తెలపండి.
8. మూలధన ఖర్చులు, రాబడి ఖర్చుల మధ్య వ్యత్యాసాన్ని తెలుసుకుంటానికి ప్రధాన పరీక్షలు తెలుపుము.
9. ఒక నిర్దిష్టమైన వసూళ్ళను అది మూలధన వసూళ్ళ లేదా పెట్టుబడి వసూళ్ళ అని ఏ విధంగా నిర్ధారించవచ్చును? వివరింపుము.
10. ఆదాయం పన్ను ప్రణాళికరణ, పన్ను తగ్గించుకోవడం, పన్ను ఎగవేయడంకు మధ్య తేడాలను వివరించండి.
11. పన్ను ఎగవేయడం అంటే ఏమిటి? పన్ను ఎగవేయడం వలన వచ్చే ఫలితాలు ఏవి?

SUGGESTED BOOKS

1. Gaur, V.P., Narang, D.B., Practical Income Tax, Kalyani Publishers, New Delhi
2. Manoharan, T.N., Income Tax Law, Snow White Publications Pvt. Ltd., Chennai.
3. Income Tax Act, Taxmann Publications, New Delhi.
4. Dr.Vinod K. Singhania, Income Tax, Taxmann Publications, New Delhi.

పాఠం - 2

అసెసీ నివాస ప్రతిపత్తి

లక్ష్యాలు (Objectives) :

ఈ పాఠాన్ని చదవడం ద్వారా మీరు :

- * ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద నివాస ప్రతిపత్తి అంటే ఏమిటి?
- * ఆ నివాస ప్రతిపత్తిని వివిధ రకాల అసెసీలకు ఎలా నిర్ణయించాలి?
- * పన్ను బాధ్యత, నివాస ప్రతిపత్తికి మధ్య సంబంధం గురించి తెలుసుకుంటారు.

ముఖ్యాంశాలు

- 2.1. ఉపోద్ఘాతం
- 2.2. నివాస ప్రతిపత్తికి, పౌరసత్వానికి మధ్య తేడా
- 2.3. నివాస ప్రతిపత్తిని ఎలా నిర్ణయించాలి?
 - (a) విడి వ్యక్తి
 - (b) హిందూ అవిభక్తి కుటుంబం
 - (c) భాగస్వామ్య సంస్థ
 - (d) కంపెనీ
 - (e) ప్రతి ఇతర వ్యక్తి
- 2.4. పన్ను బాధ్యత
- 2.5. ఆదాయాలలో రకాలు
- 2.6. మొత్తం ఆదాయం గణింపు
- 2.7. ప్రశ్నలు
- 2.8. అభ్యాసాలు

2.1 ఉపోద్ఘాతం

ఆదాయం పన్ను చట్టంలో అతి ముఖ్యమైన అంశం అసెసీ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తి నిర్ణయం. నివాస ప్రతిపత్తిని బట్టే అతని పన్ను బాధ్యతను నిర్ణయించాలి. ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 సెక్షన్ 4 ప్రకారం ఒక వ్యక్తికి గత సంవత్సరంలో వచ్చిన మొత్తం ఆదాయం మీద పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో పన్ను విధించబడుతుంది. అయితే మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించేటప్పుడు గుర్తుంచుకోవలసిన అంశం మరొకటి ఉంది. అది అసెసీ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తి. సెక్షన్ 5 ప్రకారం అసెసీ యొక్క పన్ను బాధ్యత అతని నివాస ప్రతిపత్తి మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. అంటే అసెసీ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తి ఆధారంగా అతను పన్ను చెల్లించాల్సిన మొత్తం ఆదాయాన్ని నిర్ణయిస్తారు. కొన్ని సార్లు ఒకే వ్యక్తి కొన్ని రోజులు భారతదేశంలోను, మరికొన్ని రోజులు విదేశాలలోను ఉండి, రెండుచోట్ల ఆదాయాన్ని సంపాదించవచ్చు.

ఈ సందర్భంలో అతని మొత్తం ఆదాయం మీద అంటే భారతదేశం లోపల, వెలుపల కూడా ఆర్జించిన ఆదాయం మీద పన్ను విధించవచ్చా? లేదా? అనే విషయాన్ని నిర్ధారించుకోవాల్సిన అవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది. అసెసీ యొక్క పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అతని నివాస ప్రతిపత్తిని బట్టి మారుతూ ఉంటుంది. అందువలన ఆదాయాన్ని నిర్ణయించడానికి ముందే గత సంవత్సరంలో అసెసీ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించాలి.

2.2 నివాస ప్రతిపత్తికి, పౌరసత్వానికి మధ్య తేడా

అసెసీ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తి, పౌరసత్వం ఒకటే అని కొందరు అభిప్రాయపడతారు. అయితే ఆదాయం పన్ను చట్టంలో ఈ రెండింటి మధ్య చాలా తేడా ఉంది. భారత రాజ్యాంగం యొక్క ఆర్టికల్స్ 5,6 లలో చెప్పిన షరతులను సంతృప్తి పరచిన ఏ వ్యక్తి అయినా భారతీయ పౌరుడు అవుతాడు. అవి :

- ఆ వ్యక్తి భారతదేశంలో జన్మించి ఉండాలి, లేదా
- ఆ వ్యక్తి యొక్క తల్లిదండ్రులలో ఎవరో ఒకరు భారతదేశంలో జన్మించి ఉండాలి, లేదా
- భారత రాజ్యాంగం ప్రారంభించడానికి తక్షణం ముందుగా ఉండే 5 సంవత్సరాల కాలంలో ఆ వ్యక్తి భారత దేశంలో ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ గా ఉండాలి.

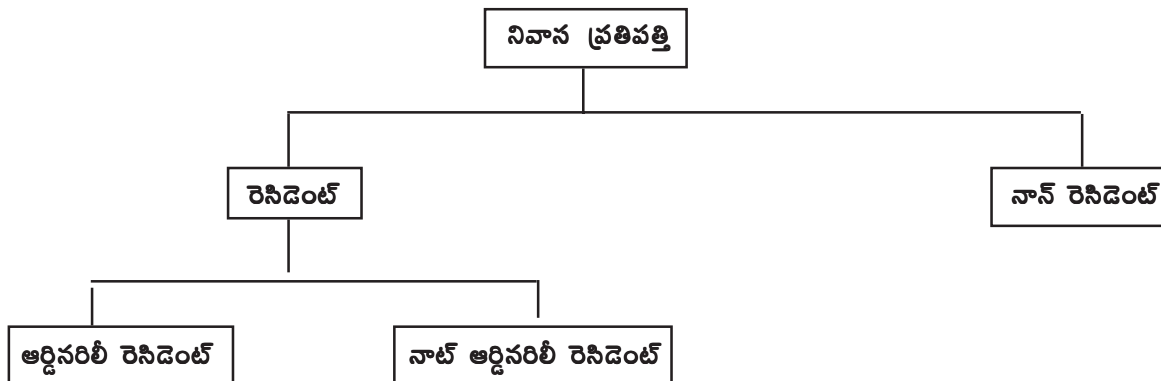
విదేశీ పౌరులు అయినప్పటికీ భారతదేశంలో 5 సంవత్సరాలు గనుక ఉంటే భారత పౌరసత్వం కావాలనుకుంటే పొందవచ్చు. నివాస ప్రతిపత్తి అలాకాదు. ఇది ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 6 ప్రకారం నిర్ణయించబడుతుంది. ఈ సెక్షన్ లో విధించిన షరతులను తృప్తి పరచిన వ్యక్తి రెసిడెంట్ అవుతాడు. రెసిడెంట్ అయిన వ్యక్తి భారతీయ పౌరుడు కావవసరం లేదు. విదేశీ పౌరుడు అయినప్పటికీ, ఈ షరతులను తృప్తి పరిస్తే భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అవుతాడు. అంతేగాక, పౌరసత్వంలాకాక, ఈ సంవత్సరం రెసిడెంట్ అయిన వ్యక్తి మరుసటి సంవత్సరం నాన్ రెసిడెంట్ కావచ్చు. ఈ విధంగా మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించడంలో పౌరసత్వానికి, నివాస ప్రతిపత్తికి ఏ విధమైన సంబంధం లేదు.

2.3. నివాస ప్రతిపత్తిని ఎలా నిర్ణయించాలి?

ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని వివిధ వ్యక్తుల నివాస ప్రతిపత్తిని వేరువేరుగా నిర్ణయించాలి. నివాస ప్రతిపత్తి ఆధారంగా అసెసీలను మూడు రకాలుగా విభజించవచ్చు.

- 1. రెసిడెంట్ :** భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అయిన వ్యక్తి. ఇతనినే ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అని కూడా అంటారు.
- 2. నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ :** భారతదేశంలో ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ కాని వ్యక్తి. ఇతనినే నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అంటారు.
- 3. నాన్ రెసిడెంట్ :** భారతదేశంలో రెసిడెంట్ కాని వ్యక్తి. ఇతన్నే నాన్ రెసిడెంట్ అంటారు.

వ్యక్తుల నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించేటప్పుడు ఆ వ్యక్తి రెసిడెంటా, నాన్ రెసిడెంటా అన్నది ముందుగా నిర్ణయించాలి. అసెసీ కనుక రెసిడెంట్ అయితే అప్పుడు విడి వ్యక్తులు, అవిభక్త హిందూ కుటుంబం విషయంలో మాత్రం ఆ వ్యక్తి ఆర్డినరీ రెసిడెంటా లేదా నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంటా అన్నది నిర్ణయించాలి. కింది పటం ద్వారా వ్యక్తుల నివాస ప్రతిపత్తిని స్పష్టంగా తెలుసుకోవచ్చు.

ఇప్పుడు వివిధ వ్యక్తుల నివాస ప్రతిపత్తిని ఎలా నిర్ణయిస్తారో తెలుసుకొందాం.

1. విడి వ్యక్తి

ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 లోని సెక్షన్ 6 ప్రకారం నివాస ప్రతిపత్తి నిర్ణయించబడుతుందని ఇంతకుముందే చెప్పడం జరిగింది. ఈ సెక్షన్లో 2 రకాల షరతులను విధించడం జరుగుతుంది. అవి (1) ప్రాథమిక షరతులు (2) అదనపు షరతులు.

(i) ప్రాథమిక షరతులు : సెక్షన్ 6(1)

ఈ సెక్షన్ ప్రకారం ఒక విడి వ్యక్తి కింది షరతులలో దేనిని సంతృప్తి పరచినా అతడు రెసిడెంట్ అవుతాడు.

- (a) ఆ వ్యక్తి భారతదేశంలో సంబంధిత గత సంవత్సరంలో 182 రోజులు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ రోజులుంటే, లేదా
- (b) ఆ వ్యక్తి భారతదేశంలో సంబంధిత గత సంవత్సరానికి ముందు ఉండే నాలుగు గత సంవత్సరాల కాలంలో 365 రోజులు, సంబంధిత గత సంవత్సరంలో 60 లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ రోజులుంటే.

వివరణ :

- (i) విడి వ్యక్తి గనుక భారతీయ పౌరుడై, ఉద్యోగరీత్యా అతడు సంబంధిత గత సంవత్సరంలో మొదటి సారిగా భారతదేశాన్ని వదిలి వెళుతున్నా లేదా భారతీయ నౌక యొక్క సిబ్బందిలో సభ్యునిగా వెళుతున్నా, అప్పుడు పైన (b) లో చెప్పిన 60 రోజులకు బదులుగా 182 రోజులు వర్తిస్తాయి.
- (ii) విడివ్యక్తి గనుక భారతీయ పౌరుడై, విదేశంలో ఉంటూ అప్పుడప్పుడు భారతదేశంలో వచ్చి వెళుతుంటే అప్పుడు పైన (b) లో చెప్పిన 60 రోజులకు బదులుగా 182 రోజులు వర్తిస్తాయి.

పైన చెప్పిన షరతుల ప్రకారం ఒక వ్యక్తి భారతదేశంలో రెసిడెంట్ కావాలంటే సంబంధిత గత సంవత్సరంలో కొన్ని రోజులు భారతదేశంలో భౌతికంగా ఉండాలి. అయితే ఈ రోజులు ఒక్కసారి ఉండాలన్న నియమం లేదు. అలాగే అతడు భారతదేశంలో ఎక్కడైనా ఉండవచ్చు. అతడు ఒకేసారి కాకుండా, అనేక సార్లు భారతదేశానికి వచ్చి ఉండడం జరిగితే, అతడు భారతదేశంలో ఉన్న రోజులు మొత్తం లెక్కగడతారు. ప్రస్తుత నిబంధనల ప్రకారం అసెసీ భారతదేశం నుండి వెళ్లేరోజు, వచ్చిన రోజు కూడా భారతదేశంలోనే ఉన్నట్లుగా లెక్కించాలి.

(ii) అదనపు షరతులు [సెక్షన్ 6(6)]:

సెక్షన్ 6(6)లో రెండు అదనపు షరతులు విధించబడ్డాయి. ఈ రెండు షరతులను తృప్తి పరిస్తే అతను ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అవుతాడు. అలా కాకపోతే అతను నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అవుతాడు.

- (a) ఆ వ్యక్తి సంబంధిత గత సంవత్సరానికి ముందుండే 10 సంవత్సరాల కాలంలో 2 సంవత్సరాలకు తగ్గకుండా భారతదేశంలో **రెసిడెంట్**గా ఉండాలి.
- (b) ఆ వ్యక్తి సంబంధిత గత సంవత్సరానికి ముందుండే 7 సంవత్సరాల కాలంలో **730 రోజులకు తగ్గకుండా** భారతదేశంలో భౌతికంగా ఉండాలి.

విడి వ్యక్తి నివాస ప్రతిపత్తి నిర్ణయం : పైన విధించిన షరతుల ఆధారంగా విడి వ్యక్తుల నివాస ప్రతిపత్తిని కింది విధంగా నిర్ణయిస్తారు.

- (a) **ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ :** సెక్షన్ 6(1) లో విధించబడిన ప్రాథమిక షరతులలో ఏ ఒక్కదాన్ని తృప్తిపరచిన వ్యక్తి అయినా రెసిడెంట్ అవుతాడు. తరువాత అతడు సెక్షన్ 6(6) లో విధించబడిన రెండు అదనపు షరతులను కూడా సంతృప్తి పరిస్తే అతడు ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అవుతాడు.
- (b) **నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ :** ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లు ప్రాథమిక షరతులలో ఏ ఒక్కదాన్ని తృప్తిపరచినా ఆ వ్యక్తి రెసిడెంట్ అవుతాడు. అయితే ఆ వ్యక్తి సెక్షన్ 6(6)లోని రెండు అదనపు షరతులలో ఏ ఒక్క దానిని తృప్తి పరచలేకపోయినా అతడు నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అవుతాడు.
- (c) **నాన్ రెసిడెంట్ :** ఒక విడి వ్యక్తి సెక్షన్ 6(1) లో ఇచ్చిన ఏ ఒక్క ప్రాథమిక షరతును కూడా తృప్తిపరచలేకపోతే, అతడిని నాన్ రెసిడెంట్ అంటారు. అతడు అదనపు షరతులను తృప్తిపరచాడా లేదా అన్నది అనవసరం.

2. హిందూ అవిభక్త కుటుంబం సెక్షన్ 6(2) :

సెక్షన్ 6(2) ప్రకారం హిందూ అవిభక్త కుటుంబం యొక్క నివాస ప్రతిపత్తి కింది విధంగా నిర్ణయించబడుతుంది.

- (a) **రెసిడెంట్, ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ :** సంబంధిత గత సంవత్సరంలో నిర్వహణా నియంత్రణలు పూర్తిగా గాని, కొంతవరకు కాని భారతదేశంలో ఉన్న ఏ హిందూ అవిభక్త కుటుంబం అయినా **రెసిడెంట్** అవుతుంది. అయితే ఆ హిందూ అవిభక్త కుటుంబం యొక్క నిర్వాహకుడు సెక్షన్ 6(6)లో విధించబడిన రెండు అదనపు షరతులను తృప్తిపరిస్తే ఆ కుటుంబం **ఆర్డినరీ రెసిడెంట్** అవుతుంది.
- (b) **నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ :** సంబంధిత గత సంవత్సరంలో నిర్వహణా నియంత్రణలు పూర్తిగా కాని, కొంతవరకు కాని భారతదేశంలో ఉన్న కుటుంబమైనప్పటికీ, దాని నిర్వాహకుడు కనుక సెక్షన్ 6(6)లో విధించబడిన రెండు అదనపు షరతులను తృప్తిపరచలేకపోతే అప్పుడు ఆ హిందూ అవిభక్త కుటుంబం **నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్** అవుతుంది.
- (i) ఆ వ్యక్తి సంబంధిత గత సంవత్సరానికి ముందుండే 10 సంవత్సరాల కాలంలో 2 సంవత్సరాలకు తగ్గకుండా భారతదేశంలో రెసిడెంట్గా ఉండాలి.
- (ii) ఆ వ్యక్తి సంబంధిత గత సంవత్సరానికి ముందుండే 7 సంవత్సరాల కాలంలో 730 రోజులకు తగ్గకుండా భారతదేశంలో భౌతికంగా ఉండాలి.
- (c) **నాన్ రెసిడెంట్ :** సంబంధిత గత సంవత్సర కాలంలో ఒక హిందూ అవిభక్త కుటుంబం యొక్క నిర్వహణ, నియంత్రణలు పూర్తిగా భారతదేశం వెలుపల గనుక ఉంటే అప్పుడు ఆ కుటుంబం **నాన్ రెసిడెంట్** అవుతుంది.

హిందూ అవిభక్త కుటుంబం యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించేటప్పుడు ఏ ప్రదేశంలో ఆ కుటుంబం యొక్క నిర్వహణ, నియంత్రణలు కేంద్రీకరించబడ్డాయి - అంటే నిర్ణయాలను ఎవరు, ఎక్కడ నుండి తీసుకుంటున్నారు అన్న అంశానికి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యతను ఇవ్వాలి.

అంతేగాక, ఆదాయం పన్ను చట్టంలో నిర్వాహకుడు అన్న మాట ఉపయోగించబడింది కాని కర్త అన్న మాట కాదు. కర్త, నిర్వాహకుడు ఒక్కరే అయితే సమస్య ఉండదు. అయితే ఇద్దరు వేరు వేరు వ్యక్తులయితే హిందూ అభిభక్త కుటుంబం యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించేటప్పుడు మనం నిర్వాహకుని పరిగణించాలి గాని కర్తని కాదు. అయితే నిర్వాహకులు కనుక మారుతూ ఉంటే, ప్రతి నిర్వాహకుడు భారతదేశంలో ఉన్న రోజులను లెక్కించి, వాటన్నింటిని కలపాలి. కుటుంబాన్ని వేరొక వ్యక్తి నిర్వహణలో ఉంచవచ్చు. కాబట్టి కర్త గత సంవత్సర కాలంలో పూర్తిగా భారతదేశంలో లేకపోయినప్పటికీ, అది **రెసిడెంట్** కావచ్చు.

3. భాగస్వామ్య సంస్థ లేదా వ్యక్తుల సంఘం : సెక్షన్ 6(2) :

భాగస్వామ్య సంస్థ లేదా వ్యక్తుల సంఘాల నివాస ప్రతిపత్తి ఏ విధంగా నిర్ణయిస్తారో కూడా సెక్షన్ 6(2)లోనే చెప్పబడింది. అయితే ఇక్కడ మనం గమనించవలసిన ముఖ్య విషయం భాగస్వామ్య సంస్థ, వ్యక్తుల సంఘం, కంపెనీ లేదా ఇతర వ్యక్తుల నివాస ప్రతిపత్తి నిర్ణయించేటప్పుడు వారు రెసిడెంటా, నాన్ రెసిడెంటా అన్నది మాత్రమే చూడాలి. వీటన్నింటికి మూడవ వర్గీకరణ, అంటే నాట్ అర్జిసరిలీ రెసిడెంట్ అన్నది ఉండదు.

(a) **రెసిడెంట్** : సెక్షన్ 6(2) ప్రకారం సంబంధిత గత సంవత్సరంలో ఏ భాగస్వామ్య సంస్థ లేదా వ్యక్తుల సంఘం యొక్క నిర్వహణ, నియంత్రణలు పూర్తిగా కాని, కొంతవరకు గాని భారతదేశంలో ఉంటాయో, ఆ సంస్థ లేదా సంఘాన్ని **రెసిడెంట్** అంటారు. ఇక్కడ నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించేటప్పుడు మనం భాగస్థుల లేదా వ్యక్తుల నివాసాన్ని పరిగణించాల్సిన అవసరం ఏ మాత్రం లేదు.

(b) **నాన్ రెసిడెంట్** : సంబంధిత గత సంవత్సరంలో భాగస్వామ్య సంస్థ లేదా వ్యక్తుల సంఘం యొక్క నిర్వహణ, నియంత్రణలు పూర్తిగా భారతదేశానికి వెలుపల ఉంటే ఆ సంఘాన్ని **నాన్ రెసిడెంట్** అంటారు.

ఒక సంస్థ లేదా సంఘం భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అని నిరూపించాలంటే, దాని నిర్వహణ, నియంత్రణలలో కొంత భాగమైనా ఇక్కడే ఉంది అన్న విషయానికి తగిన సాక్ష్యాధారాలను చూపగలగాలి. అయితే ఇక్కడ నిర్వహణ, నియంత్రణలు అంటే కాగితం మీద చూపబడే కేవలం నామమాత్రపు హక్కులు కాదు. ఆచరణలో అవి వాస్తవంగా భారతదేశంలోనే ఉండాలి.

4. కంపెనీ : సెక్షన్ 6(3)

ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లుగా ఇక్కడ కూడా రెసిడెంట్, నాన్ రెసిడెంట్ అనే వర్గీకరణ మాత్రమే ఉంటుంది.

(a) **రెసిడెంట్** : కింది సందర్భాలలో ఒక కంపెనీ రెసిడెంట్ గా పరిగణించబడుతుంది.

(i) ఆ కంపెనీ ఒక భారతీయ కంపెనీ అయితే, లేదా

(ii) ఆ సంవత్సరంలో ఆ కంపెనీ యొక్క నిర్వహణ, నియంత్రణలు పూర్తిగా భారతదేశంలోనే ఉంటే.

ఈ రెండు షరతులలో ఏ ఒక్కదాన్ని తృప్తిపరచినా ఆ కంపెనీ రెసిడెంట్ అవుతుంది. కంపెనీల చట్టం, 1956 కింద నమోదు కాబడిన కంపెనీని భారతీయ కంపెనీ అంటారు. కంపెనీ కనుక భారతీయ కంపెనీ అయితే, దాని నిర్వహణ, నియంత్రణలతో నిమిత్తం లేకుండా, దాన్ని ఎప్పుడూ రెసిడెంట్ గానే పరిగణించడం జరుగుతుంది. ఇక నిర్వహణ, నియంత్రణ విషయానికొస్తే ఒక కంపెనీ యొక్క డైరెక్టర్ల సమావేశాలు ఎక్కడ జరుగుతాయో అక్కడ నుండి అది నియంత్రించబడుతున్నది అని చెప్పబడుతుంది. అంటే ఒక కంపెనీ తన వ్యాపార కార్యకలాపాలను పూర్తిగా విదేశాలలో నిర్వహిస్తున్నప్పటికీ, డైరెక్టర్ల సమావేశాలన్నింటిని భారతదేశంలో ఏర్పాటు చేస్తే దాన్ని **రెసిడెంట్ కంపెనీ** అంటారు.

(b) **నాన్ రెసిడెంట్** : రెసిడెంట్ కాని ఒక కంపెనీని నాన్ రెసిడెంట్ కంపెనీ అంటారు. అంటే కంపెనీ భారతీయ కంపెనీ కాకపోయినా లేదా దాని నిర్వహణ, నియంత్రణలు పూర్తిగా భారతదేశంలో లేకపోయినా అది **నాన్ రెసిడెంట్ కంపెనీ** అవుతుంది.

5. ప్రతి ఇతర వ్యక్తి : సెక్షన్ 6(4)

1. **రెసిడెంట్** : ఏ గత సంవత్సరంలో అయినా ప్రతి ఇతర వ్యక్తి యొక్క నిర్వహణ, నియంత్రణలు పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా భారతదేశంలోనే కనుక ఉంటే ఆ సంవత్సరం ఆ వ్యక్తి **రెసిడెంట్** అవుతాడు.
2. **నాన్ రెసిడెంట్** : ఏ సంవత్సరంలో అయినా ఆ ఇతర వ్యక్తి యొక్క నిర్వహణ, నియంత్రణలు పూర్తిగా భారతదేశానికి వెలుపలే ఉంటే, ఆ సంవత్సరంలో ఆ వ్యక్తి **నాన్ రెసిడెంట్** అవుతాడు.

2.4. వస్తు బాధ్యత (Tax Liability)

ఆదాయం పన్నును అసెసీ యొక్క మొత్తం ఆదాయం మీద విధిస్తారని, అయితే ఈ మొత్తం ఆదాయం అసెసీ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తి మీద ఆధారపడి ఉంటుందని ఇంతకు ముందే చెప్పడం జరిగింది. నివాస ప్రతిపత్తి ఆధారంగా మొత్తం ఆదాయం పరిధిలో మార్పులు ఏ విధంగా వస్తాయనేది ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 5 లో చెప్పబడింది.

1. రెసిడెంట్ : సెక్షన్ 5(1)

అసెసీ కనుక భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అయితే కింది ఆదాయం మీద పన్ను విధించడం జరుగుతుంది.

- (a) ఆ వ్యక్తిగాని, అతని తరపున ఎవరైనా గాని గత సంవత్సరంలో భారతదేశంలో స్వీకరించిన లేదా స్వీకరించినట్లుగా భావించబడే ఆదాయం,
- (b) ఆ వ్యక్తికి గత సంవత్సరంలో భారతదేశంలో ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే లేదా ప్రాప్తించినట్లు లేదా ఉత్పన్నమయినట్లుగా భావించబడే ఆదాయం,
- (c) ఆ వ్యక్తికి గత సంవత్సరంలో భారతదేశం వెలుపల ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే ఆదాయం.

రెసిడెంట్ యొక్క మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కింపటప్పుడు గుర్తుంచుకోవలసిన రెండు ముఖ్య విషయాలున్నాయి. అవి :

- (1) అసెసీకి విదేశాలలో ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే ఆదాయాలను మాత్రమే లెక్కలోకి తీసుకోవాలి గాని ప్రాప్తించినట్లు లేదా ఉత్పన్నమయినట్లు భావించబడే ఆదాయాలను కాదు. ఉదా. : విదేశీ కంపెనీల నుండి స్వీకరించే నికర డివిడెండ్లను మాత్రమే మొత్తం ఆదాయంలో కలపాలి కాని, స్థూల డివిడెండ్లను కాదు.
- (2) రెసిడెంట్ ఆదాయ పరిస్థితిని నిర్ణయించేటప్పుడు అతనికి విదేశాలలో ఆదాయం ఎప్పుడు ప్రాప్తించింది లేదా ఉత్పన్నమయింది, అన్నదాన్ని మాత్రమే పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి గాని ఆ ఆదాయాన్ని భారతదేశానికి ఎప్పుడు పంపించాడు అన్నది అప్రస్తుతం.

2. నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ : సెక్షన్ 5(1) : భారతదేశంలో నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అయిన వ్యక్తికి లభించే కింద ఆదాయం మీద పన్ను విధించడం జరుగుతుంది.

- (a) ఆ వ్యక్తి చేత లేదా అతని తరపున వేరొకరిచేత గత సంవత్సరంలో భారతదేశంలో స్వీకరించబడిన లేదా స్వీకరించినట్లుగా భావించబడే ఆదాయం

- (b) ఆ వ్యక్తికి గత సంవత్సరంలో భారతదేశంలో ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే లేదా ప్రాప్తించబడినట్లు లేదా ఉత్పన్నమయినట్లుగా భావించబడే ఆదాయం.
- (c) ఆ వ్యక్తికి గత సంవత్సరంలో భారతదేశం వెలుపల భారతదేశం నుండి నియంత్రించబడుతున్న వ్యాపారం నుండి లేదా వృత్తి నుండి ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే ఆదాయం.

3. నాన్ రెసిడెంట్ : సెక్షన్ 5(2) : కింది ఆదాయాల మీద నాన్ రెసిడెంట్ల విషయంలో పన్ను విధించడం జరుగుతుంది.

- (a) ఆ వ్యక్తి లేదా అతని తరపున మరొకరి చేత గత సంవత్సరంలో భారతదేశంలో స్వీకరించబడే లేదా స్వీకరించినట్లుగా భావించబడే ఆదాయం.
- (b) ఆ వ్యక్తికి గత సంవత్సరంలో భారతదేశంలో ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే లేదా ప్రాప్తించబడినట్లు లేదా ఉత్పన్నమయినట్లుగా భావించబడే ఆదాయం.

వట్టిక - 1 : అసెసీల ఆదాయ పన్ను బాధ్యత

వివరాలు	పన్ను విధించవచ్చు, లేదా		
	రెసిడెంట్	నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్	నాన్ రెసిడెంట్
1. భారతదేశంలోగాని, దేశం వెలుపలగాని సంపాదించి భారతదేశంలో స్వీకరించిన ఆదాయం	Yes	Yes	Yes
2. భారతదేశంలో స్వీకరించినట్లుగా భావించబడే ఆదాయం (భారతదేశం లోపలగాని, వెలుపల గాని ప్రాప్తించబడింది)	Yes	Yes	Yes
3. భారతదేశంలో ఆర్జించి, భారతదేశంలో గాని, మరెక్కడైనా గాని, స్వీకరించిన ఆదాయం	Yes	Yes	Yes
4. భారతదేశంలో ప్రాప్తించినట్లు లేదా ఉత్పన్నమైనట్లుగా భావించబడే ఆదాయం (భారతదేశం లోపల లేదా వెలుపల స్వీకరించవచ్చు)	Yes	Yes	Yes
5. భారతదేశం నుండి నియంత్రించబడుతున్న వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి భారతదేశం వెలుపల ఆర్జించబడి స్వీకరించబడిన ఆదాయం	Yes	Yes	No
6. భారతదేశం వెలుపల ఆర్జించబడి, అక్కడే స్వీకరించబడిన ఇతర ఆదాయాలు	Yes	No	No
7. గత సంవత్సరానికి ముందు భారతదేశం వెలుపల ఆర్జించబడి, గత సంవత్సరాలలో భారతదేశానికి పంపబడిన ఆదాయం	No	No	No

Yes = పన్ను విధిస్తారు,

No = పన్ను ఉండదు

భారతదేశంలో ఆస్తి అప్పుల పట్టిని తయారుచేయడం కోసం నాన్ రెసిడెంట్‌కు విదేశాలలో ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే ఆదాయాలన్నీ లెక్కలోనికి తీసుకున్నంత మాత్రాన వాటిని పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని లెక్కింబేటప్పుడు పరిగణించడానికి వీలు లేదు. ఒకసారి ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే ఆధారంగా మొత్తం ఆదాయంతో కలుపబడిన ఆదాయాన్ని తిరిగి అది వసూలైనపుడు దానిన మొత్తం ఆదాయంలో కలుపడానికి వీలులేదు.

పై చర్చను ఈ విధంగా సంగ్రహంగా చెప్పవచ్చు. అసెసీలకు రెండు రకాల ఆదాయాలు ఉంటాయి. అవి : 1. భారతదేశంలో ఆర్జించిన ఆదాయాలు. 2 విదేశాలలో ఆర్జించిన ఆదాయాలు, భారతదేశంలో ఆర్జించిన ఆదాయాల మీద అందరు అసెసీల విషయంలోను, నివాస ప్రతిపత్తితో సంబంధం లేకుండా, పన్ను విధించబడుతుంది. విదేశాలలో ఆర్జించిన ఆదాయాల విషయాని కొస్తే ఇవి రెసిడెంట్ల విషయంలో వీటికి పూర్తి మినహాయింపు ఉంది. ఇక నాట్ ఆర్జినరీలీ రెసిడెంట్ విషయానికొస్తే భారతదేశం నుండి నియంత్రించబడుతున్న వ్యాపారం లేదా వృత్తి ద్వారా వారికి ఆ ఆదాయం లభిస్తే అప్పుడు మాత్రం అది పన్ను విధించదగినది అవుతుంది. మిగతా విదేశీ ఆదాయం మీద వారికి పన్ను ఉండదు.

ఉదాహరణలు

ఉదా.1 : రంగరాజు అక్టోబర్ 5, 2017న భారతదేశం నుండి మొదటిసారిగా భారతదేశం విడిచివెళ్లాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించండి.

జవాబు :

గత సంవత్సరం 2017-18లో రంగరాజు 188 రోజులు ఉన్నాడు. సెక్షన్ 6(1) ప్రకారం రంగరాజు భారతదేశంలో 180 రోజులు కన్నా మించి ఉన్నాడు కాబట్టి రెసిడెంట్ అవుతాడు. అంతకుముందు భారతదేశం నుండి ఎప్పుడు బయటికి వెళ్ళలేదు కాబట్టి సెక్షన్ 6(6) లోని రెండు షరతులను తృప్తిపరిచనట్లే. కాబట్టి 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి రంగరాజు రెసిడెంట్, ఆర్జినరీలీ రెసిడెంట్ అవుతాడు.

ఉదా.2 : దివాకర్ మొదటిసారిగా భారతదేశంను వదిలి జూన్ 10, 2013 న లండన్ వెళ్ళి జూన్ 1, 2016న తిరిగి వచ్చాడు. ఆ తరువాత 15-8-2017 న సింగపూర్ వెళ్ళి 1-3-2018న తిరిగి వచ్చాడు. ప్రస్తుతం దివాకర్ భారతదేశంలోనే ఉన్నాడు. ప్రస్తుత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ధారించండి.

జవాబు :

దివాకర్ భారతదేశంలో నివసించిన రోజులు

(గత సంవత్సరం 2017-18)

	రోజులు
1-4-2017 నుండి 15-8-2018 వరకు (30 + 31 + 30 +31 +15)	137
1-3-2018 నుండి 31-3-2018 వరకు	31

	168

సెక్షన్ 6(1) షరతు - 1 : సంబంధిత గత సంవత్సరంలో 182 రోజులు భారతదేశంలో ఉండాలి.

సెక్షన్ 6(1) లోని షరతు -1 ప్రకారం అసెసీ ప్రస్తుత గత సంవత్సరంలో 182 రోజులు భారతదేశంలో నివసించాలి. కాని దివాకర్ కేవలం 168 రోజులు మాత్రమే నివసించాడు. కాబట్టి సునీల్ సెక్షన్ 6(1)లోని షరతు - 1 సంతృప్తి పరచడం లేదు.

సెక్షన్ 6(1) లోని షరతు - 2 ప్రకారం సంబంధించిన గత సంవత్సరంలో అతను భారతదేశంలో కనీసం 60 రోజులు ఉండి, 4 గత సంవత్సరాలలో 365 రోజులు భారతదేశంలో ఉండాలి. దివాకర్ ప్రస్తుత గత సంవత్సరంలో **168 రోజులు** భారతదేశంలో ఉన్నాడు. గత **4 సంవత్సరాలలో నివసించిన రోజులను కింది విధంగా లెక్కించాలి.**

సంవత్సరం	రోజులు
2013-14 (1-4-2013 నుండి 10-6-2013)	71
2014-15	లేదు
2015-16	లేదు
2016-17 (1-6-2016 నుండి 31-3-2017)	304

మొత్తం	375

దివాకర్ ప్రస్తుత గత సంవత్సరంలో 168 రోజులు భారతదేశంలో ఉండి, గత 4 సంవత్సరాలలో 375 రోజులు భారతదేశంలో ఉన్నాడు. కాబట్టి ఇతను సెక్షన్ 6(1)లోని షరతు -2 ను సంతృప్తి పరుస్తున్నాడు. కాబట్టి ఇతను **ప్రస్తుత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 లో రెసిడెంట్ అవుతాడు.**

తరువాత దివాకర్ సాధారణ నివాసి అవుతాడో కాదో నిర్ధారించడానికి సెక్షన్ 6(6)లోని రెండు అదనపు షరతులను పరిశీలించాలి. సెక్షన్ 6(6) అదనపు షరతు - 1 : ప్రస్తుత గత సంవత్సరమునకు తక్షణమే గడచిన గత 10 సంవత్సరాలలో 2 సంవత్సరాలు నివాసిగా ఉండాలి. సెక్షన్ 6(6) అదనపు షరతు - 2 : ప్రస్తుత గత సంవత్సరమునకు తక్షణమే గడచిన గత 7 సంవత్సరాలలో 730 రోజులు భారతదేశంలో నివసించి ఉండాలి. ఉన్న సమాచారం ప్రకారం దివాకర్ జూన్ 10, 2013 న మొదటిసారిగా భారతదేశం వదిలి వెళ్ళారు. ప్రస్తుత గత సంవత్సరానికి వెనుక 10 సంవత్సరాలలో (2006-07 నుండి 2016-17 గత సంవత్సరాలు)

- (i) అతడు 2 సంవత్సరాలకు మించి నివాసిగా ఉన్నాడు..
- (ii) ప్రస్తుత సంవత్సరానికి వెనుక 7 గత సంవత్సరాలలో అతడు 730 రోజుల కంటే ఎక్కువ కాలం భారతదేశంలో నివసించినాడు.

కాబట్టి దివాకర్ **2017-18 గత సంవత్సరానికి ఆర్జినరీలీ రెసిడెంట్ అవుతాడు.**

ఉదా.3 : భారతీయ పౌరుడైన శ్రీరామ్ కు అమెరికా నుండి ఒక ఉద్యోగ ప్రతిపాదన వచ్చింది. ఉద్యోగంలో చేరే ముందు వీలైనంత వరకు భారతదేశంలోనే ఉండాలని భారత్ లో నివాస ప్రతివత్తి నాన్ రెసిడెంట్ గా ఉండాలని కోరుకుంటున్నాడు. **2017-18 గత సంవత్సరంలో ఎప్పటివరకు భారతదేశంలో ఉండి అతడు అమెరికా ఏ రోజు వెళితే మంచిదో నలహా ఇవ్వండి.**

జవాబు :

భారతదేశంలో ఉండవలసిన రోజుల గణన

గత సంవత్సరం 2017-18	ఉండే రోజుల సంఖ్య
ఏప్రిల్	30
మే	31
జూన్	30
జులై	31
ఆగష్టు	31
సెప్టెంబర్	28
అక్టోబర్ నుండి మార్చి వరకు	-

మొత్తం	181

శ్రీరామ్ సెక్షన్ 6(1)(సి) కింద మినహాయింపుగా తీసుకోవాలి. దీనికి కారణం అతడు ఉద్యోగావసరార్థం విదేశాలకు వెళ్ళడమే. కాబట్టి అతడు భారతదేశంలో సెప్టెంబర్ 28, 2017 వరకు ఉండి, సెప్టెంబర్ 28, 2017 నాడు అమెరికా వెళ్ళవచ్చు. దీనివలన అతడు భారతదేశంలో 2017-18 గత సంవత్సరంలో ఉండే కాలం 181 రోజులు మాత్రమే.

ఉదా.4 : బిల్ క్లింటన్ అనే అమెరికన్ దేశస్థుడు భారతదేశానికి మొదటిసారిగా 6-4-2017న రావడం జరిగింది. గత సంవత్సరం 2017-18లో అతడు భారతదేశంలోనే ఉండటం జరిగింది. వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు అతడి నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించండి.

జవాబు :

బిల్ క్లింటన్ భారతదేశానికి గత సంవత్సరం 2017-18లో రావడం జరిగింది. ఈ గత సంవత్సరంలో అతడు సెక్షన్ 6(1) ప్రకారం 182 రోజుల కన్నా ఎక్కువగా ఉన్నాడు. కాబట్టి 2017-18 గత సంవత్సరానికి అతడు రెసిడెంట్ అవుతాడు. అయితే అతడు మొదటిసారి భారతదేశానికి 6-4-2017 న వచ్చాడు కాబట్టి సెక్షన్ 6(6) లోని రెండు షరతులను నెరవేర్చలేదు. కాబట్టి 2017-18 గత సంవత్సరానికి నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అవుతాడు.

ఉదా.5 : వివేకానంద అనే వ్యక్తి 1961 సంవత్సరం నుండి భారతదేశంలోనే ఉండి, వృత్తిరీత్యా బోధనా బాధ్యత చేపట్టడానికి జూన్ 5, 2016 ఇథోపియా వెళ్ళడం జరిగింది. తన మామూలు విధులను కొనసాగించడం కోసం అతడు ఫిబ్రవరి 5, 2018 న తిరిగి భారతదేశం వచ్చేశాడు. 2018-2019 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని నివాస ప్రతిపత్తి ఏమవుతుంది?

జవాబు :

శ్రీ వివేకానంద 2017-2018 గత సంవత్సరంలో 55 రోజులు మాత్రమే (ఫిబ్రవరిలో 25 రోజులు, మార్చిలో 31 రోజులు) భారతదేశంలో ఉన్నాడు. అంటే అతడు ప్రాథమిక షరతులలో ఏ ఒక్కదాన్ని తృప్తిపరచలేదు. కాబట్టి వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కు అతడు నాన్ రెసిడెంట్ అవుతాడు.

ఉదా.6 : ఉన్నత విద్య కోసం డా.మీనాక్షి భారతదేశాన్ని వదిలి మొట్టమొదటిసారిగా 15 అక్టోబర్, 2018న విదేశాలకు వెళ్ళింది. ఆమె నివాస ప్రతిపత్తి ఏమవుతుంది?

జవాబు :

మీనాక్షి భారతదేశాన్ని మొట్టమొదటిసారిగా 15 అక్టోబర్, 2017న వదిలి విదేశాలకు వెళ్ళింది. 2017-2018 గత సంవత్సరంలో ఆమె భారతదేశంలో 198 రోజులు ఉంది. 2017-18 గత సంవత్సరంలో ఆమె 182 రోజులు కన్నా ఎక్కువ రోజులు భారతదేశంలో ఉంది కాబట్టి మీనాక్షి సెక్షన్ 6(1)లోని ప్రాథమిక షరతులను తృప్తి పరచింది కాబట్టి ఆమె పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కు **రెసిడెంట్** అవుతుంది..

అక్టోబర్ 15, 2017న విదేశాలకు వెళ్ళేంత వరకు ఆమె భారతదేశంలో ఉండడం జరిగింది. అందువలన గత సంవత్సరానికి ముందు ఉన్న గత పది సంవత్సరాలలో రెండు సంవత్సరాలపైన రెసిడెంట్. అదే విధంగా విదేశాలకు వెళ్ళేంత వరకు ఆమె భారతదేశంలోనే ఉంది. అలాగే ఆమె గత సంవత్సరానికి ముందు ఉన్న ఏడు సంవత్సరాలలో 730 రోజులు పైబడి ఇక్కడే ఉంది. ఈ విధంగా డా.మీనాక్షి సెక్షన్ 6(1)లోని ప్రాథమిక షరతులను, సెక్షన్ 6(6)లోని రెండు అదనపు షరతులను తృప్తిపరిచింది కాబట్టి ఆమె **ఆర్గనరీలీ రెసిడెంట్** అవుతుంది

ఉదా.7 : కేదార్నాథ్ అనే వ్యక్తి 65 సంవత్సరాల వయస్సుగల భారతీయ పౌరుడు. అతడు వృత్తిరీత్యా జూన్ 1, 2016న భారతదేశం వదిలి చైనా వెళ్ళి తిరిగి జనవరి 5, 2018 న మూడు నెలల సెలవుపై భారతదేశం వచ్చాడు. అతడు మళ్ళీ చైనాకు ఏప్రిల్ 4, 2018న వెళ్ళాడు. 31 మార్చి, 2018తో అంతమయ్యే గత సంవత్సరానికి, అతని నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించండి.

జవాబు :

కేదార్నాథ్ భారతీయ పౌరుడు. అతడు వృత్తిరీత్యా చైనా వెళ్ళాడు. కాబట్టి ఇటువంటి అసెసీలకు సెక్షన్ 6(1) లోని కింది షరతులు, వివరణలు వర్తిస్తాయి.

- (a) ఆ వ్యక్తి భారతదేశంలో సంబంధిత గత సంవత్సరంలో 182 రోజులు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ రోజులుంటే, లేదా
- (b) ఆ వ్యక్తి భారతదేశంలో సంబంధిత గత సంవత్సరానికి ముందు ఉండే నాలుగు గత సంవత్సరాల కాలంలో 365 రోజులు, సంబంధిత గత సంవత్సరంలో 60 లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ రోజులుంటే.

వివరణ :

- (i) విడి వ్యక్తి గనుక **భారతీయ పౌరుడై**, ఉద్యోగరీత్యా అతడు సంబంధిత గత సంవత్సరంలో మొదటి సారిగా భారతదేశాన్ని వదిలి వెళుతున్నా లేదా భారతీయ నౌక యొక్క సిబ్బందిలో సభ్యునిగా వెళుతున్నా, అప్పుడు పైన (b) లో చెప్పిన 60 రోజులకు బదులుగా 182 రోజులు వర్తిస్తాయి.
- (ii) విడివ్యక్తి గనుక భారతీయ పౌరుడై, విదేశంలో ఉంటూ అప్పుడప్పుడు భారతదేశంలో వచ్చి వెళుతుంటే అప్పుడు పైన (b) లో చెప్పిన 60 రోజులకు బదులుగా 182 రోజులు వర్తిస్తాయి.

2017-2018 గత సంవత్సర కాలంలో జేట్లీ 87 రోజులు మాత్రమే (జనవరి - 27 రోజులు, ఫిబ్రవరి - 28 రోజులు, మార్చి - 31 రోజులు) భారతదేశంలో ఉన్నాడు. కాని, సెక్షన్ 6(1)లోని రెండవ షరతు ప్రకారం విదేశాలలో ఉన్న భారత పౌరుడు సంబంధిత గత సంవత్సర కాలంలో 182 రోజులు ఇక్కడ ఉంటేనే రెసిడెంట్ అవుతాడు. అందువలన అరుణ్ గత సంవత్సరం కన్నా ముందున్న నాలుగు సంవత్సరాల కాలంలో 366 రోజులు కన్నా ఎక్కువ ఉన్నప్పటికీ, గత సంవత్సరం 87 రోజులు మాత్రమే ఉండటం వలన రెండవ

షరతులోని రెండవ భాగాన్ని సంతృప్తి పరచలేదు. అందువలన 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతను నాన్ రెసిడెంట్ అవుతాడు.

ఉదా.8 : బారక్ ఒబామా అనే వ్యక్తి మొట్టమొదటిసారిగా భారతదేశానికి జూన్ 30, 2010 వచ్చాడు. 3 సంవత్సరాలు ఇక్కడే ఉన్న తరువాత జూన్ 30, 2014న ఆస్ట్రేలియా వెళ్ళాడు. అతడు భారతదేశానికి తిరిగి ఏప్రిల్ 1, 2015 న వచ్చి, జూలై 31, 2016న సింగపూర్ వెళ్ళేంతవరకు ఇక్కడ ఉన్నాడు. అమెజాన్ కంపెనీలో ఉద్యోగ నిమిత్తం అతడు డిసెంబర్ 31, 2017న తిరిగి భారతదేశానికి రావడం జరిగింది. మార్చి 31, 2018 తో ముగిసే గత సంవత్సరానికి అతని నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించండి.

జవాబు :

2017-2018 గత సంవత్సర కాలంలో ఒబామా భారతదేశంలో 90 రోజులు (డిసెంబర్ 1 రోజు, జనవరిలో 31 రోజులు, ఫిబ్రవరిలో 28 రోజులు, మార్చిలో 31 రోజులు) ఉన్నాడు. అంతేగాక గత సంవత్సరాని కన్నా ముందుఉన్న నాలుగు సంవత్సరాల కాలంలో అతడు 366 కన్నా ఎక్కువ రోజులు భారతదేశంలో ఉన్నాడు. ఈ విధంగా అతడు సెక్షన్ 6(1) లోని రెండవ ప్రాథమిక షరతును తృప్తిపరచాడు. అందువలన ఒబామా **రెసిడెంట్** అవుతాడు.

ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 ప్రకారం భారతదేశంలో అర్జినరీ రెసిడెంట్ అవడానికి అతడు సెక్షన్ 6(6)లోని రెండు అదనపు షరతులను తృప్తిపరచవలసి ఉంటుంది. ఒబామా భారతదేశానికి మొట్టమొదటిసారిగా 2009 లో వచ్చాడు కాబట్టి గత సంవత్సరానికి ముందు వుండే 10 సంవత్సరాలలో 2 సంవత్సరాలకు పైగా ఇక్కడ రెసిడెంట్ గా ఉన్నాడు. అంటే అతడు అదనపు షరతులలో రెండింటినీ తృప్తిపరచాడు. అందువలన 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి బారక్ ఒబామా **అర్జినరీ రెసిడెంట్** అవుతాడు.

ఉదా.9 : ట్రంప్ అనే అమెరికా దేశస్థుడు మొదటిసారి భారతదేశానికి మార్చి 20, 2017 నాడు వచ్చి సెప్టెంబర్ 1, 2017 నాడు వ్యాపార నిమిత్తమై నేపాల్ వెళ్ళాడు. తరువాత అతడు ఫిబ్రవరి 26, 2018న తిరిగి వచ్చాడు. 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ట్రంప్ నివాస ప్రతిపత్తిని తెలియచేయండి.

జవాబు :

2017-18 గత సంవత్సరంలో ట్రంప్ భారతదేశంలో 189 రోజులు ఉన్నాడు. (ఏప్రిల్ 1, 2017 నుండి సెప్టెంబర్ 1 వరకు + ఫిబ్రవరి 26, 2018 నుండి మార్చి 31, 2018 వరకు) అతడు సెక్షన్ 6(1)లోని రెండు షరతులలో ఒక దానిని నెరవేర్చాడు కాబట్టి అతడు **రెసిడెంట్** అవుతాడు. అయితే అతడు సెక్షన్ 6(6)లోని రెండు షరతులను నెరవేర్చలేదు కాబట్టి అతడు 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి **నాట్ అర్జినరీ రెసిడెంట్** అవుతాడు.

ఉదా.10 : భారతదేశం పౌరుడు అయిన శ్రీ భగవాన్ మొదటిసారిగా భారతదేశాన్ని వదలి సెప్టెంబర్ 2, 2014 న జర్మనీ వెళ్ళాడు. 2016-17 గత సంవత్సరంలో అతడు భారతదేశం రాలేదు. 2017-2018 గత సంవత్సరంలో మాత్రం జూలై 5, 2017 నుండి ఏప్రిల్ 30, 2018 వరకు సెలవు మీద వచ్చి భారతదేశంలో ఉన్నాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతడి నివాస ప్రతిపత్తి తెలియచేయండి.

జవాబు :

2017-2018 గత సంవత్సరం శ్రీ భగవాన్ 5-7-2017 నుండి 31-3-2018 వరకు అంటే 269 రోజులు భారతదేశంలోనే ఉన్నాడు. సెక్షన్ 6(1) లోని మొదటి క్లాజును అంటే భారతదేశంలో గత సంవత్సరంలో 182 కన్నా ఎక్కువగా ఉండటమనే షరతును నెరవేర్చాడు కాబట్టి అతడు **రెసిడెంట్** అవుతాడు.

శ్రీ భగవాన్ సెక్షన్ 6(6)కు సంబంధించిన గత సంవత్సరానికి ముందున్న 10 సంవత్సరాల కాలంలో 2 సంవత్సరాలకు పైబడి రెసిడెంట్ గా ఉండటం, అలాగే గత సంవత్సరానికి ముందున్న 7 సంవత్సరాల కాలంలో భారతదేశంలో 730 రోజులకు మించి భౌతికంగా ఉండటం చేసాడు. కాబట్టి 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతడు రెసిడెంట్, ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అవుతాడు.

ఉదా.11 : బంగ్లాదేశ్ లో ఉన్న ఒక హిందూ అవిభక్త కుటుంబానికి కర్త సిద్ధాసింగ్. 2017-2018 గత సంవత్సరంలో అతడు తన కుటుంబాన్ని భారతదేశం వంపివేసి, తను మాత్రం దబ్బు వంపుతూ అక్కడే ఉండిపోయాడు. ఆ హిందూ అవిభక్త కుటుంబం యొక్క నివాస ప్రతిపత్తి ఏమిటి?

జవాబు :

2017-2018 గత సంవత్సరంలో హిందూ అవిభక్త కుటుంబం యొక్క నిర్వహణ, నియంత్రణలు పూర్తిగా భారతదేశానికి వెలుపలే ఉన్నాయి. కాబట్టి ఆ సంవత్సరంలో అది నాన్ రెసిడెంట్ అవుతుంది.

ఉదా.12 : ఒక హిందూ అవిభక్త కుటుంబం భారతదేశం, అమెరికా, రష్యా దేశాలతో ఎగుమతి వ్యాపారం చేస్తున్నది. ఆ కుటుంబం యొక్క నిర్వాహకుడు, ఏజెంట్లు, జీతాల మీద పనిచేసే సిబ్బంది ద్వారా విదేశీ వ్యాపార వ్యవహారాల నన్నింటినీ పర్యవేక్షిస్తున్నాడు. అయితే వ్యాపార రీత్యా అతను ఎప్పుడూ భారతదేశం వదిలిపోలేదు. ఆదాయం వన్ను చట్టం, 1961 ప్రకారం ఆ కుటుంబం యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని ఏ విధంగా ఉంటుంది?

జవాబు

హిందూ అవిభక్త కుటుంబం యొక్క నిర్వాహకుడు ఆ కుటుంబం యొక్క కార్యకలాపాలను భారతదేశం నుండి మాత్రమే పర్యవేక్షిస్తున్నాడు. కాబట్టి దాని నియంత్రణ, నిర్వహణలు పూర్తిగా భారతదేశంలో ఉన్నాయని చెప్పవచ్చు. అందువల్ల సెక్షన్ 6(2) ప్రకారం అది రెసిడెంట్ అవుతుంది. ఆ కుటుంబం యొక్క నిర్వాహకుడు ఎప్పుడూ భారతదేశంలోనే ఉన్నాడు. కాబట్టి అతను సెక్షన్ 6(6)లో విధించిన రెండు అదనపు షరతులను తృప్తిపరచినట్లే. అందువలన ఆ హిందూ అవిభక్త కుటుంబం భారతదేశంలో రెసిడెంట్, ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అవుతుంది.

ఉదా.13 : డా.రెడ్డి లాబ్స్ లిమిటెడ్ అనే భారతీయ కంపెనీ తన వ్యాపారాన్ని భారతదేశంలోనే కాక అనేక ఇతర దేశాలలో కూడా కొనసాగిస్తుంది. మార్చి 31, 2018తో ముగిసే గత సంవత్సరంలో ఆ కంపెనీ యొక్క నిర్వహణ, నియంత్రణ కొంత మేరకు బ్రిటన్ లో ఉంది. కంపెనీ లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం ఆ కంపెనీకి బ్రిటన్, అమెరికాలలో వచ్చిన ఆదాయం భారతదేశంలో వచ్చిన ఆదాయం కన్నా చాలా ఎక్కువ. 2017-18 గత సంవత్సరంలో ఆ కంపెనీ నివాస ప్రతిపత్తి ఏ విధంగా ఉంటుంది.

జవాబు

సెక్షన్ 6(2) ప్రకారం డా. రెడ్డిలాబ్స్ కంపెనీ మొదటి షరతును అంటే భారతీయ కంపెనీ అయి ఉండాలి అనే దాన్ని తృప్తిపరచింది. అందువల్ల 2017-2018 గత సంవత్సరానికి అది రెసిడెంట్ అవుతుంది. దాని నిర్వహణ, నియంత్రణ ఎక్కడ ఉన్నాయి, ఆదాయం ఎక్కడ నుండి ఎక్కువ వచ్చింది అనేది ఇక్కడ అప్రస్తుతం.

ఉదా.14 : 2017-2018 ఆర్థిక సంవత్సరంలో శ్రీ నరేంద్ర మోడి కింది ఆదాయాలను ఆర్జించాడు.

	₹
1. భారతీయ కంపెనీచే చెల్లింపబడి, లండన్లో స్వీకరించబడిన డివిడెండ్లు	1,000
2. భారతదేశంలోని అదివరకటి యజమానిచే చెల్లింపబడి అమెరికాలో స్వీకరించిన పెన్షన్	4,000
3. భారతదేశం నుండి నియంత్రించబడుతున్న వ్యాపారం నుండి పారిస్లో ఆర్జించిన లాభం (ఇందులో సగం భారతదేశంలో స్వీకరించాడు.)	20,000
4. భూటాన్లో వ్యవసాయం నుండి సంపాదించి, భారతదేశానికి తీసుకొచ్చిన ఆదాయం	5,000
5. ఇంగ్లాండ్లోని ఆస్తుల ద్వారా ఆర్జించి, అక్కడే స్వీకరించిన ఆదాయం	4,000

2018-19 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ నరేంద్ర మోడి మొత్తం ఆదాయాన్ని అతను (1) రెసిడెంట్ (2) నాట్ ఆర్జినరీ రెసిడెంట్ (3) నాన్ రెసిడెంట్ అయితే ఎలా ఉంటుందో నిర్ణయించండి.

జవాబు :

**శ్రీ నరేంద్ర మోడి మొత్తం ఆదాయం
(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

వివరాలు	నివాసీ, సాధారణ నివాసి	నివాసి కాని సాధారణ నివాసి కాదు	నివాసేతర వ్యక్తి
	₹	₹	₹
1. భారతీయ కంపెనీచే చెల్లింపబడి లండన్లో స్వీకరించిన డివిడెండ్లు	Nil	Nil	Nil
2. భారతదేశంలో అదివరకటి యజమాని ద్వారా చెల్లింపబడి, అమెరికాలో స్వీకరించబడిన పెన్షన్	4,000	4,000	4,000
3. భారతదేశం నుండి నియంత్రించబడుతున్న వ్యాపారం నుండి పారిస్లో ఆర్జించిన లాభం (సగం భారతదేశంలో స్వీకరించబడింది)	20,000	20,000	10,000
4. భూటాన్లో వ్యవసాయం నుండి ఆర్జించి భారతదేశానికి తీసుకురాబడిన ఆదాయం	5,000	-	-
5. ఇంగ్లాండులోని ఆస్తుల ద్వారా ఆర్జించి, అక్కడే స్వీకరించిన ఆదాయం	4,000	-	-
	-----	-----	-----
	33,000	24,000	14,000

నోట్స్ : స్వదేశీ కంపెనీ నుండి వచ్చిన డివిడెండ్ మీద వన్ను మినహాయించబడుతుంది.

ఉదా.15 : శ్రీ వెంకటరెడ్డి (1) రెసిడెంట్ (2) నాట్ ఆర్జినరీ రెసిడెంట్ (3) నాన్ రెసిడెంట్ అయినట్లయితే కింద తెలిపిన ఏ ఆదాయాలు వన్నుకు గురవుతాయి.

1. కెనడాలో ప్రాప్తించిన రూ.2,000 ఆదాయం భారతదేశంలో స్వీకరించబడింది.
2. అఫ్రికాలో వ్యాపారం నుండి ఆర్జించి, స్వీకరించిన ఆదాయం రూ.5,000 భారతదేశానికి తేబడింది.

3. భారతదేశంలో ఆర్జించిన రూ.5,000 ఆదాయం కెనడాలో స్వీకరించబడింది.
4. భారతదేశం నుంచి నియంత్రించబడుతున్న శ్రీలంకలోని వ్యాపారం నుండి అక్కడే ఆర్జించిన స్వీకరించిన ఆదాయం రూ.10,000
5. శ్రీలంక నుండి గృహస్థి నుండి ఆదాయం (గణించబడింది) రూ.2,000
6. అదివరలో విదేశాలలో ఆర్జించిన పన్ను వేయని ఆదాయం రూ.4,000 భారతదేశానికి తేబడింది.
7. హైదరాబాదులోని ఒక వ్యాపారం నుండి ఆర్జించిన లాభం రూ.10,000

జవాబు :

శ్రీ వెంకటరెడ్డి మొత్తం ఆదాయం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-2019)

వివరాలు	రెసిడెంట్ ₹	నాట్ ఆర్జినరీ ₹	నాన్ రెసిడెంట్ ₹
1. కెనడాలో ప్రాప్తించిన భారతదేశంలో స్వీకరించిన ఆదాయం	2,000	2,000	2,000
2. భారతదేశంలో ఆర్జించి కెనడాలో స్వీకరించిన ఆదాయం	5,000	5,000	5,000
3. శ్రీలంకలోని వ్యాపారం నుండి ఆదాయం	10,000	10,000	-
4. (a) ఆఫ్రికా నుండి ఆదాయం	5,000	-	-
(b) శ్రీలంక నుండి గృహస్థి ఆదాయం	2,000	-	-
5. అదివరలో విదేశాలలో ఆర్జించిన పన్ను లేని పన్ను వేయని ఆదాయం	-	-	-
6. హైదరాబాదులోని ఒక వ్యాపారం నుండి ఆర్జించిన లాభం	10,000	10,000	10,000
	-----	-----	-----
	34,000	27,000	17,000

ఉదా.17 : శ్రీ ఫణిక్కుర్ 2017-18 గత సంవత్సరానికి సంబంధించిన ఆదాయ వివరాలను తెలియచేసాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి (1) రెసిడెంట్ (2) నాట్ ఆర్జినరీ రెసిడెంట్ (3) నాన్ రెసిడెంట్ అయిన సందర్భాలలో మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

1. సింగపూర్లో గతంలో ఉద్యోగం చేసి భారతదేశంలో స్వీకరించిన జీతం రూ.7,32,000
2. బాంకాంక్లో గల వ్యాపారం దుబాయ్ నుండి నిర్వహించబడుతున్నది రూ.1,73,000
3. భారతదేశంలో గల ఆస్తి నుండి స్విడన్లో స్వీకరించిన ఆదాయం రూ.3,22,000
4. నేపాల్ గల ఆస్తి నుండి బంగ్లాదేశ్లో స్వీకరించిన ఆదాయం రూ.10,00,000
5. పాకిస్తాన్లో గల ఆస్తి నుండి భారతదేశంలో స్వీకరించిన ఆదాయం రూ.8,00,000
6. శ్రీలంకలో గల వ్యాపారం భారతదేశం నుండి నియంత్రించబడి పొందిన ఆదాయం రూ.7,60,000

7. నేపాల్లో గల కంపెనీలోని డిపాజిట్లపై స్వీకరించిన వడ్డీ (1/3 వంతు భారతదేశంలో స్వీకరింపబడెను)

రూ.1,50,000

8. నార్వేలో గల వ్యాపారం 2015-16 సంవత్సరానికి సంబంధించిన ఆదాయం 2017-18లో భారతదేశమునకు పంపబడింది రూ.9,50,000.

9. హర్యానాలో గల వ్యాపారం ఫ్రాన్స్ నుండి నియంత్రణ కలదు. ఆ వ్యాపారం నుండి ఆదాయం రూ.2,02,000.

జవాబు :

**శ్రీ ఫణిక్కర్ మొత్తం ఆదాయం
(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-2019)**

వివరాలు	రెసిడెంట్ ₹	నాట్ ఆర్డినరరీ ₹	నాన్ రెసిడెంట్ ₹
1. సింగపూర్లో గతంలో ఉద్యోగం చేసి భారతదేశంలో స్వీకరించిన జీతం	7,32,000	7,32,000	7,32,000
2. బాంకాంక్లో గల వ్యాపారం దుబాయ్ నుండి నిర్వహింపబడుతున్నది.	1,73,000	Nil	Nil
3. భారతదేశంలో గల ఆస్తి నుండి స్విడన్లో స్వీకరించిన ఆదాయం	3,22,000	3,22,000	3,22,000
4. నేపాల్లో గల ఆస్తి నుండి బంగ్లాదేశ్లో స్వీకరించిన ఆదాయం	10,00,000	Nil	Nil
5. పాకిస్తాన్లో గల ఆస్తి నుండి భారతదేశంలో స్వీకరించిన ఆదాయం	8,00,000	8,00,000	8,00,000
6. శ్రీలంకలో గల వ్యాపారం భారతదేశం నుండి నియంత్రింపబడి పొందిన ఆదాయం	7,60,000	7,60,000	7,60,000
7. నేపాల్లో గల కంపెనీలో డిపాజిట్లపై స్వీకరించిన వడ్డీ (1/3 వ భారతదేశంలో స్వీకరించడం జరిగింది)	1,50,000	50,000	50,000
8. నార్వేలో గల వ్యాపారం 2015-16 సంవత్సరానికి సంబంధించిన ఆదాయం 2017-18లో భారతదేశానికి పంపబడింది	Nil	Nil	Nil
9. హర్యానాలో వ్యాపారం ఫ్రాన్స్ నుండి నియంత్రణ గలదు. ఆ వ్యాపారం నుండి ఆదాయం	2,02,000	2,02,000	2,02,000
మొత్తం ఆదాయం	41,39,000	28,66,000	28,66,000

ఉదా.18 : కుమారి నునంద కింది వివరాలను అందించింది. 2018-19 వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరానికి (i) ఆర్డినరరీ రెసిడెంట్ (ii) నాట్ ఆర్డినరరీ రెసిడెంట్ (iii) నాన్ రెసిడెంట్ అయితే ఆమె ఆదాయం గణించండి.

1. జైపూర్లోని ఆస్తిని అమ్ముగా వచ్చిన ఆదాయం (భారత్లో 30% స్వీకరించబడింది.) రూ.1,00,000
2. భారతీయ కంపెనీ నుండి భారతదేశం వెలుపల స్వీకరించిన డివిడెండ్ రూ.20,000

3. భారతదేశంలో విదేశీ కంపెనీల నుండి స్వీకరించిన డివిడెండ్ రూ.15,000
4. భారతదేశం వెలుపల విదేశీ కంపెనీ నుండి స్వీకరించిన డివిడెండ్ రూ.47,000
5. అమెరికాలో ఉన్న గృహస్థిని అమ్మడం వలన వచ్చిన ఆదాయం (80% భారత్ లో స్వీకరించబడింది) రూ.30,00,000
6. భారత ప్రభుత్వం నుండి స్వీకరించిన రాయల్టీ రూ.10,000
7. భారతదేశం నుండి నియంత్రించబడిన ఫ్రాన్స్ లోని వ్యాపారం నుండి వచ్చిన ఆదాయం రూ.1,00,000

జవాబు :

కుమారి సునంద మొత్తం ఆదాయం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-2019)

వివరాలు	రెసిడెంట్ ₹	నాట్ ఆర్జినరీ ₹	నాన్ రెసిడెంట్ ₹
1. జైపూర్ లోని ఆస్తిని అమ్ముగా వచ్చిన ఆదాయం	1,00,000	1,00,000	1,00,000
2. భారతీయ కంపెనీ నుండి భారతదేశం వెలుపల స్వీకరించిన డివిడెండ్	-	-	-
3. భారతదేశంలో విదేశీ కంపెనీల నుండి స్వీకరించిన డివిడెండ్	15,000	15,000	15,000
4. భారతదేశం వెలుపల విదేశీ కంపెనీ నుండి స్వీకరించిన డివిడెండ్	47,000	-	-
5. అమెరికాలో ఉన్న గృహస్థిని అమ్మడం వలన వచ్చిన ఆదాయం			
(a) 80% భారత్ లో స్వీకరించబడింది	24,00,000	24,00,000	24,00,000
(b) 20% భారతదేశం వెలుపల స్వీకరించినది	6,00,000	-	-
6. భారత ప్రభుత్వం నుండి స్వీకరించిన రాయల్టీ	10,000	10,000	10,000
7. భారతదేశం నుండి నియంత్రించబడిన ఫ్రాన్స్ లోని వ్యాపారం నుండి ఆదాయం	1,00,000	1,00,000	-
	-----	-----	-----
	32,72,000	26,25,000	25,25,000

2.6 ప్రశ్నలు

A. కింది ప్రశ్నలకు 5 పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. భారతదేశంలో స్వీకరించబడే ఆదాయాల మీద పన్ను బాధ్యత
2. భారతదేశంలో స్వీకరించినట్లు భావించబడే ఆదాయాలు
3. ప్రాప్తించినట్లు లేదా ఉత్పన్నమైనట్లు భావించబడే ఆదాయాలు
4. ఒక విడివ్యక్తి నివాస ప్రతిపత్తి
5. నాన్ రెసిడెంట్ విడి వ్యక్తి

6. నివాసి కాని వ్యక్తి
7. పన్ను విధింపు
8. ఆదాయ శీర్షికలు

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు 10 వంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. నివాస ప్రతిపత్తికి, పౌరసత్వానికి మధ్యగల తేడాలను వివరించండి.
2. ఒక కంపెనీ నివాస ప్రతిపత్తిని నీవు ఎలా నిర్ణయిస్తావు?
3. రెసిడెంట్‌కు సంబంధించిన మొత్తం ఆదాయం ఏది కాగలదు?
4. ఏ వ్యక్తిని ఎప్పుడు నివాసిగా గుర్తించెదరు?
5. నివాస ప్రతిపత్తిని గురించి వివరించండి.
6. నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్వచించుము.
7. విడివ్యక్తి నివాస యోగ్యతను ఏ విధంగా నిర్ణయింతురో ఉదాహరణలతో వివరింపుము.
8. వ్యక్తి యొక్క నివాస ప్రతిపత్తి ఏ విధంగా నిర్ణయింతురు
9. ఒక వ్యక్తి యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించు నియమాలేవి?
10. ఆదాయపు పన్ను చట్టం, 1961 ప్రకారం ఒక విడి వ్యక్తి నివాస ప్రతిపత్తిని ఏ విధంగా నిర్ధారిస్తారో వివరించండి

C. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు విపులంగా రాయండి.

1. నివాస ప్రతిపత్తి అనగా నేమి? ఒక విడివ్యక్తి నివాస ప్రతిపత్తిని ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
2. ఒక విడి వ్యక్తి యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని నీవు ఏ విధంగా నిర్ణయిస్తారు?
3. ఒక వ్యక్తి నివాస ప్రతిపత్తి నిర్ణయించు నియమాలను వివరింపుము.
4. అసెసీల పన్ను బాధ్యత వారి నివాస ప్రతిపత్తిపై ఆధారపడి ఉంటుంది? చర్చించండి.
5. నివాసమునకు సంబంధించి అసెసీలను ఎన్ని రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చును? అందుకు సంబంధించిన ఆదాయపు పన్ను చట్ట నిబంధనలను వివరించండి.
6. ఒక అసెసీ నివాస ప్రతిపత్తి అనగా నేమి? ఒక వ్యక్తి మరియు ఒక బాగస్వామ్య సంస్థ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని ఎట్లు నిర్ణయించెదరు?
7. ఒక అసెసీ నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించుటకు సంబంధించిన నిబంధనలను చర్చింపుము.
8. పన్ను భారం అసెసీ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిపై ఎట్లు ఆధారపడి ఉండునో వివరింపుము.
9. ఆదాయపు పన్ను విధింపు (Incidence of tax) అనగా నేమి? దానిని ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
10. పన్ను షాతంను ఏ విధంగా నివాస హోదా ప్రభావితం చేస్తుంది?
11. నివాస ప్రతిపత్తికి, పన్ను బాధ్యతకు గల సంబంధాలను చర్చించుము
13. విడివ్యక్తి నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించుటను సోదాహరణంగా వివరింపుము.
14. బాగస్వామ్య సంస్థ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని ఎట్లు నిర్ధారిస్తారు?
15. నివాస ప్రతిపత్తి ఆధారంగా వివిధ రకాల అసెసీలు ఎవరు? ఒక వ్యక్తి ప్రతిపత్తిని ఏ విధంగా నిర్ధారిస్తావు?

16. ఒక విడివ్యక్తి HUF ల నివాస ప్రతిపత్తిని ఎలా నిర్ధారిస్తారు?
17. రెసిడెంట్ మరియు నాన్ రెసిడెంట్ కు మధ్యగల తేడాలేమి?
18. విడి వ్యక్తి, కంపెనీ మరియు హిందూ అవిభక్త హిందూ కుటుంబం యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని ఎలా నిర్ధారిస్తారు?
19. నివాస యోగ్యత అనగా నేమి? దీనికి సంబంధించిన నిబంధనలను విశదీకరించండి.
20. హిందూ అవిభక్త కుటుంబం. భాగస్వామ్య సంస్థ మరియు కంపెనీ యొక్క నివాస ప్రతిపత్తిని ఎలా నిర్ణయించెదవు?
21. మొత్తం ఆదాయాన్ని ఎలా గణిస్తారు? వివరించండి.

2.7 అభ్యాసాలు

1. పోర్చుగల్ దేశస్తుడైన యువాన్ భారతదేశానికి మొదటిసారిగా 2013-14లో వచ్చాడు. 2013-14, 2014-15, 2015-16, 2016-17, 2017-2018 ఆర్థిక సంవత్సరాలలో భారతదేశంలో వరుసగా 55 రోజులు, 60 రోజులు, 80 రోజులు, 160 రోజులు, 70 రోజులు ఉన్నాడు. 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని నివాస ప్రతిపత్తి ఏమి?

(జవాబు : నాన్ రెసిడెంట్)
2. శ్రీ స్వామినాథన్ అను భారతీయ పౌరుడు చెన్నైలోని ఒక సంస్థలో గత 15 సంవత్సరాలుగా ఉద్యోగం చేస్తూ లండన్ కు అక్టోబర్ 1, 2017 న వెళ్ళి మరల తిరిగి భారతదేశానికి మార్చి 31, 2018 న వచ్చాడు. అతని నివాస ప్రతిపత్తి ఏమి?

(జవాబు : ఆర్జినరీ రెసిడెంట్)
3. హంసారి 1 ఏప్రిల్, 2013 తేదీన వ్యాపార సంబంధ పనుల నిమిత్తమై మొట్టమొదటిసారిగా భారతదేశం వదిలి వెళ్ళి 5 ఏప్రిల్, 2017 తేదీన తిరిగి వచ్చింది. ఆమె 1 మే, 2017 తేదీన మళ్ళీ భారతదేశం వదిలి వెళ్ళి, 20 డిసెంబర్, 2017 తేదీన తిరిగి వచ్చింది. 2017-18 గత సంవత్సరానికి ఆమె నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించండి.

[జవాబు : నాన్ రెసిడెంట్]
4. జాన్ మిల్టన్ మొట్టమొదటి సారిగా 30-9-2010 న భారతదేశానికి వచ్చి ఒక అమెరికన్ కంపెనీలో జనరల్ మేనేజరుగా ఉద్యోగం ప్రారంభించాడు. ఇతని విధి నిర్వహణలో ప్రవేశించిన తర్వాత 2 అక్టోబర్, 2011 న రష్యాకు కంపెనీ పని నిమిత్తమై వెళ్ళినాడు. ఇతను 10 అక్టోబర్, 2011 న భారతదేశానికి వచ్చి ఇక్కడే 31-7-2016 వరకు ఉండి తదుపరి అమెరికా వెళ్ళినాడు. తిరిగి ఇతను 10-11-2017 న భారతదేశానికి వచ్చాడు. 2017-18 గత సం.రానికి అతని నివాస ప్రతిపత్తి ఏది?

(జవాబు : రెసిడెంట్, ఆర్జినరీ రెసిడెంట్)
5. భారతీయ పౌరుడైన శ్రీనివాసన్ టి.సి.యస్ కంపెనీలో పనిచేస్తున్నాడు. 15-07-2017 న అతడిని డిప్యూటీషన్ మీద ఆస్ట్రేలియాకు పంపడం జరిగింది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని నివాస ప్రతిపత్తి ఏమి?

(జవాబు : నాన్ రెసిడెంట్)
6. భారతీయ పౌరుడైన శ్రీ బసవేశ్వర్ 22-09-2017 న మొదటిసారిగా ఒక కంపెనీలో అధికారిగా పనిచేయడానికి మలేషియా వెళ్ళాడు. అతడు అంతకు ముందు భారతదేశం వదిలి వెళ్ళలేదు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని నివాస ప్రతిపత్తి తెలియచేయండి.

(జవాబు : నాన్ రెసిడెంట్)

హిందూ అవిభక్త కుటుంబం :

7. ఒక అవిభక్త కుటుంబానికి చెందిన కర్తగా ఉన్న శ్రీ ఘనీకాంత్ తాను కుటుంబం యొక్క అన్ని వ్యవహారాలను ఆమెరికా నుండి నిర్వహిస్తున్నాను అని, అన్ని రకాల నిర్ణయాలను అక్కడి నుండే తీసుకుంటున్నాను కాబట్టి తాను 2017-18 గత సంవత్సరానికి భారతదేశంలో నాన్ రెసిడెంట్ అవుతానని వివరించాడు. దీనికి సంబంధించిన నిబంధనలు తెలియచేయండి.

(జవాబు : ఘనీకాంత్ నాన్ రెసిడెంట్ కిందకు వస్తాడు)

8. భారతదేశం నుండి మైకా దిగుమతి చేసుకోవడం కోసం జర్మనీలో ఒక కంపెనీని 1-10-2017 నాడు ప్రాంక్ ఫర్ట్ ముఖ్య కార్యాలయంగా స్థాపించడం జరిగింది. కంపెనీ ఆస్తులను చూడడానికి హైదరాబాదులో ఒక రెసిడెంట్ మేనేజరు ఉన్నాడు. కంపెనీకి మైకా వ్యాపారం ముఖ్యం కావడంతో దాన్ని డైరెక్టర్ల బోర్డు హైదరాబాదులోని రెసిడెంట్ మేనేజర్ కార్యాలయానికి వచ్చి నిర్ణయాలు తీసుకొంటుంటారు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం కంపెనీ నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించండి.

(జవాబు : రెసిడెంట్)

9. 2017-18 గత సంవత్సరంలో శ్రీ నారాయణ ఈ కింది ఆదాయాలను ఆర్జించాడు.

(a) ఇరాన్ లోని వ్యాపారం నుండి లాభం భారతదేశంలో స్వీకరించినది రూ.5,000

(b) ఇరాన్ లోని గృహాస్తి నుండి ఆదాయం భారతదేశంలో స్వీకరించినది రూ.5,000

(c) పాకిస్తాన్ లోని గృహం నుండి ఆదాయం అక్కడే బాంకులో డిపాజిట్ చేసినది రూ.1,000

(d) పాకిస్తాన్ లోని వ్యాపారం నుండి లాభమును అక్కడే బాంకులో డిపాజిట్ చేసినది రూ.20,000 (అందులో రూ.10,000 భారతదేశమునకు తీసుకురాబడింది) ఈ వ్యాపారం భారతదేశం నుండి నియంత్రణ చేయబడింది.

(e) భారతదేశంలో ప్రాప్తించి ఇంగ్లాండ్ లో స్వీకరించిన ఆదాయం రూ.2,000

(f) కాన్పూరులోని వ్యాపారం నుండి లాభం రూ.6,000

(g) ఇంగ్లాండ్ లోని వ్యవసాయాదాయం రూ.5,000 దీనిని పిల్లల చదువు నిమిత్తం లండన్ లో ఖర్చు అయినది.

(h) పూర్వం పన్ను విధించబడని విదేశీ ఆదాయం గత సంవత్సరంలో భారతదేశమునకు తీసుకురాబడింది రూ.10,000.

పై వివరాల నుండి నారాయణ (i) రెసిడెంట్ (ii) నాట్ ఆర్డినరరీ రెసిడెంట్ (iii) నాన్ రెసిడెంట్ అయితే పన్ను విధించిన ఆదాయాన్ని కనుగొనండి.

[జవాబు : (1) రెసిడెంట్ ₹ 44,000 (2) నాట్ ఆర్డినరరీ రెసిడెంట్ ₹ 38,000 (3) నాన్ రెసిడెంట్ ₹ 18,000]

10. 2017-2018 గత సంవత్సరంలో శ్రీ బెనర్జీ పొందిన ఆదాయాలు ఈ కింది విధంగా ఉన్నవి. అతని నివాస స్థితి (1) రెసిడెంట్ (2) నాట్ ఆర్డినరరీ రెసిడెంట్ (3) నాన్ రెసిడెంట్ అయితే అతని మొత్తం ఆదాయమును కనుగొనండి.

1. భారత ప్రభుత్వం నుండి పొందిన జీతం రూ.54,000

2. బంగ్లాదేశ్ లో చేసిన సేవలకు గాను భారతదేశంలో పొందిన జీతం రూ.20,000

3. శ్రీకాకుళం నుండి వ్యవసాయ ఆదాయం రూ.14,000

4. శ్రీలంక నుండి వ్యవసాయ ఆదాయం రూ.30,000

5. న్యూయార్క్ లో నమోదై భారతదేశంలో జ్రాంచీలకు కల కంపెనీ నుండి డివిడెండ్ రూ.16,000

6. హైదరాబాదులోని వి.యస్.టి. కంపెనీ నుండి డివిడెండ్లు రూ.10,000
7. భారతదేశంలో నియంత్రణ కల విదేశీ కంపెనీ నుండి పొందిన డివిడెండ్లు రూ.8,000
8. భారతదేశంలో సంపాదించి లండన్లో పొందిన ఆదాయం రూ.10,000

[జవాబు : (1) రెసిడెంట్ ₹ 1,38,000, (2) నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ ₹ 92,000 (3) నాన్ రెసిడెంట్ ₹ 84,000]

SUGGESTED BOOKS

1. Gaur, V.P., Narang, D.B., Practical Income Tax, Kalyani Publishers, New Delhi
2. Manoharan, T.N., Income Tax Law, Snow White Publications Pvt. Ltd., Chennai.
3. Income Tax Act, Taxmann Publications, New Delhi.
4. Dr.Vinod K. Singhania, Income Tax, Taxmann Publications, New Delhi.

పాఠం - 3

పన్ను నుండి మినహాయించే ఆదాయాలు

లక్ష్యాలు :

ఈ పాఠం ద్వారా మీరు :

- * పన్ను నుండి మినహాయించే ఆదాయాలు అంటే ఏమిటి?
- * పన్ను నుండి మినహాయించబడే వివిధ రకాల ఆదాయాల గురించి తెలుసుకుంటారు.

ముఖ్యాంశాలు

- 3.1. మొత్తం మినహాయింపు పొందే ఆదాయాలు
- 3.2. వ్యవసాయాదాయం
- 3.3. పన్ను నుండి మినహాయింపు పొందే ఆదాయాలు
- 3.4. ఆదాయం పన్ను నుండి రిబేటు లభించే అంశాలు
- 3.5. స్వేచ్ఛా వాణిజ్య మండలులు
- 3.6. ప్రశ్నలు

3.1 మినహాయింపు పొందే ఆదాయం

అసెసీకి లభించే అన్ని ఆదాయాల మీద పన్ను విధించడం జరగదు కొన్ని ఆదాయాలను పన్ను నుండి మినహాయించడం జరుగుతుంది.. ఈ మినహాయింపులు రెండు విధాలుగా ఇవ్వబడతాయి. అవి (1) మొత్తం మినహాయింపు (2) పాక్షికంగా మినహాయింపు. మొదటి తరహా ఆదాయాలను మొత్తం ఆదాయంలో కలపడం గాని, వాటి మీద పన్ను విధించడంగాని జరగదు. అయితే రెండవ తరహా ఆదాయాలను మొదట మొత్తం ఆదాయంలో కలిపి తర్వాత సగటు రేటు ప్రకారం వాటికి మినహాయింపు ఇస్తారు. అసెసీ యొక్క పన్ను బాధ్యతను పెంచడానికై ఈ విధంగా కలపడం జరుగుతుంది. ఒక వ్యక్తి యొక్క గత సంవత్సరానికి చెందిన మొత్తం ఆదాయాన్ని నిర్ణయించేటప్పుడు కింది ఆదాయాలను అందులో కలుపగూడదు. ఈ ఆదాయాలు సెక్షన్ 10 కింద పన్ను నుండి పూర్తిగా మినహాయించబడ్డాయి.

3.2 వ్యవసాయాదాయం

1. వ్యవసాయాదాయం : సెక్షన్ 10(1) : అసెసీ గత సంవత్సరంలో వ్యవసాయాదాయం వస్తే దానిని పన్ను నుండి పూర్తిగా మినహాయిస్తారు. దీని గురించి అధ్యాయం -2 లో చర్చించడం జరిగింది.

భారతదేశం వ్యవసాయక దేశమని ప్రజలలో దాదాపు 70 శాతం మంది తమ ఆదాయాలను వ్యవసాయం ద్వారా ఆర్జిస్తున్నారని అందరికీ తెలిసిందే. ఆదాయం పన్ను చట్టం యొక్క సెక్షన్ 10(1) కింద వ్యవసాయాదాయం పన్ను విధింపు నుండి మినహాయింపు పొందింది. భారత రాజ్యాంగం యొక్క ఆర్టికల్ 270 ప్రకారం వ్యవసాయం రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన అంశం. కాబట్టి, వ్యవసాయాదాయం మీద పన్ను విధించే అధికారం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి లేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఈ ఆదాయం మీద పన్ను విధించవచ్చు.

అయితే హరిత విప్లవం తరువాత వ్యవసాయాదాయం బాగా పెరిగి, దాని మీద పన్ను విధించాలనే వత్తిడి కూడా ఎక్కువైంది. ఈ సందర్భంలో డా.కె.ఎన్. రాజ్ అధ్యక్షతన కేంద్ర ప్రభుత్వంచే నియమించబడిన సంఘం వ్యవసాయాదాయానికి ఆదాయం పన్ను నుండి మినహాయింపు ఇవ్వాలని సిఫార్సు చేసింది. కాని కొన్ని సందర్భాలలో వ్యవసాయాదాయాన్ని వ్యవసాయేతర ఆదాయంతో కలపాలను సూచించింది. 1974-75 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి ఇదే పద్ధతి అమలులో ఉంది.

వ్యవసాయాదాయం - నిర్వచనం : 2 (1A) : ఆదాయం పన్ను చట్టం యొక్క సెక్షన్ 2(1A) వ్యవసాయాదాయాన్ని కింది విధంగా నిర్వచించింది.

1. **భారతదేశంలో వ్యవసాయానికి ఉపయోగించే భూమివల్ల లభించే అద్దె లేదా రాబడి :** ఒకరి యాజమాన్యం కింద ఉన్న భూమిని మరొకరు వాడుకున్నప్పుడు అందుకు ప్రతిఫలంగా నగదు రూపంలోగాని, వస్తు రూపంలోగాని చెల్లించే మొత్తాన్నే అద్దె అంటారు. రాబడి అంటే భూమి ద్వారా వచ్చే ప్రతిఫలం లేదా ఆదాయం [సెక్షన్ 2 (1A) (a)] అయితే కింది సందర్భాలలో మాత్రమే ఈ అద్దె లేదా రాబడి వ్యవసాయాదాయాలు అవుతాయి.

- (a) అద్దె లేదా రాబడి భూమి నుంచే లభించాలి.
- (b) ఆ భూమి భారతదేశంలోనే ఉండాలి.
- (c) ఆ భూమిని వ్యవసాయం కోసం మాత్రమే ఉపయోగించాలి.

2. **అటువంటి భూమి నుండి లభించే వ్యవసాయ ఆదాయం లేదా పంటను మార్కెట్లో అమ్ముడానికి అవసరమైన**

ప్రక్రియ ద్వారా లభించే ఆదాయం : భారతదేశంలో ఉండి పూర్తిగా వ్యవసాయక పనులకు మాత్రమే ఉపయోగించబడే భూమిని అటువంటి భూమి అంటారు [సెక్షన్ 2 (1A) (b)] కింది చర్యలవల్ల ఆ భూమి నుండి వచ్చే ఆదాయాలను వ్యవసాయాదాయాలుగా పరిగణిస్తారు.

- (a) భూమిని సాగుచెయ్యడం
- (b) పంటను మార్కెట్లో అమ్ముడానికి వీలుగా ఉండేందుకై వ్యవసాయదారుని చేత సాధారణంగా ఉపయోగించే ప్రక్రియ వల్ల లభించే ఆదాయం
- (c) పంటను ఎటువంటి మార్పులు లేకుండా (పైన చెప్పినది మినహాయించి) అమ్ముడం ద్వారా వ్యవసాయదారునికి లభించిన ఆదాయం.

పంటను మార్కెట్లో అమ్ముడానికి వీలుగా ఉండేందుకు సాధారణంగా ఉపయోగించే ప్రక్రియ ద్వారా వచ్చే ఆదాయాన్ని అవ్యవసాయాదాయంగా పరిగణిస్తారు. అయితే ఇక్కడ గుర్తుంచుకోవలసిన ముఖ్యమైన విషయం ఆ ప్రక్రియ అందరు వ్యవసాయదారుల చేత ఉపయోగించబడాలి గాని, ఎవరో ఒక్కరి చేత మాత్రమే కాదు. ఈ ప్రక్రియను మనుషుల చేత యాంత్రికంగా

గాని చేపట్టవచ్చు. ఉదాహరణకు, తేయాకు ఆకులను మార్కెట్ లో అమ్మే ముందు వాటిని ఎండ పెట్టడం అనేది సర్వసాధారణంగా అందరూ చేపట్టే ప్రక్రియ. ఈ ప్రక్రియ ద్వారా లభించే ఆదాయాన్ని వ్యవసాయాదాయంగానే పరిగణిస్తారు. అదే చెరకు విషయానికొస్తే దాన్ని నేరుగా అదే రూపంలో మార్కెట్ లో అమ్మవచ్చు. అయితే ఎవరైనా వ్యవసాయదారుడు చెరకును పంచదార కింద మార్చి అమ్మితే ఈ ఆదాయం వ్యవసాయాదాయం కాదు.

3. వ్యవసాయానికి ఉపయోగించే భవనాల వల్ల లభించే ఆదాయం : ఈ కింద పేర్కొన్న షరతులన్నీ సంతృప్తిపరిస్తే వ్యవసాయానికి ఉపయోగించే భూమిపై నిర్మించిన సొంత భవనాల నుంచి లభించే ఆదాయం వ్యవసాయాదాయం అవుతుంది. [సెక్షన్ 2 (1A) (c)]

- ఆ భవనాన్ని వ్యవసాయదారుడుగాని, అద్దె పుచ్చుకొనే వ్యక్తిగాని ఆక్రమించి ఉండాలి.
- ఆ భవనం వ్యవసాయ భూమి మీద లేదా ఆ భూమికి సమీపంలోగాని ఉండాలి.
- వ్యవసాయదారుడు లేదా వస్తు రూపంలో అద్దె అందుకుంటున్న వ్యక్తి చేత ఆ భవనం ఆక్రమించబడి, అక్కడ సెక్షన్ 2(1A) (b) (ii) (iii) లలో చెప్పిన ప్రక్రియలు కొనసాగించబడాలి.
- వ్యవసాయదారునికి భూమితో సంబంధం ఉండడం వలన, ఆ భవనాన్ని తన నివాసానికి, ధాన్యం నిల్వ చేయడానికి లేదా వెలుపలి భాగంగా గాని ఉపయోగిస్తుండాలి.
- ఆ భవనాన్ని నిర్మించిన భూమి మీద భూమి శిస్తు లేదా స్థానిక పన్నులు విధించడం జరిగి, ప్రభుత్వాధికారులు వాటిని వసూలు చేస్తుండాలి.
- గ్రామీణ ప్రాంతంలోని వ్యవసాయ భూములు :** గ్రామీణ ప్రాంతంలో ఉన్న వ్యవసాయ భూమి మూలధన ఆస్తి కాదు. 10,000 పైన జనాభాకు పైబడి ఉండి కేంద్ర ప్రభుత్వం పేర్కొన్న ఏదైనా మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు పరిధి నుండి 8 కి.మీ. దూరం పైబడి ఉన్న భూమిని గ్రామీణ భూమి అంటారు.

గ్రామీణ భూమి అంటే :

- ఏదైనా 10,000 పైన జనాభాకు పైబడిన ఏదైనా మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు పరిధిలోని భూమి.
- 10,000 పైన జనాభాకు పైబడిన ఏదైనా మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు స్థానిక పరిధి నుండి కింద పేర్కొన్న దూరం తరువాత ఉన్న భూమి.

మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు పరిధి దాటినప్పుడు

క్ర.సం.	మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు యొక్క జనాభా	మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ పరిధి నుండి దూరం
1.	జనాభా 10,000 నుండి 1 లక్ష వరకు	స్థానిక పరిధి నుండి 2 కి.మీ.
2.	జనాభా 1 లక్ష నుండి 10 లక్షల వరకు	స్థానిక పరిధి నుండి 6 కి.మీ.
3.	జనాభా 10 లక్షల పైన	స్థానిక పరిధి నుండి 8 కి.మీ.

వ్యవసాయాదాయంగా పరిగణించడానికి షరతులు : ఏ ఆదాయమైనా కింది షరతులను తృప్తి పరిస్తేనే వ్యవసాయాదాయంగా పరిగణించబడుతుంది.

1. **ఆదాయం భూమి ద్వారా నేరుగా లభించాలి :** అంటే ఆదాయాన్ని ఆర్జించడంలో భూమి ప్రత్యక్షంగా దోహదపడాలి గాని, పరోక్షంగా కాదు. ఉదాహరణకు, భూమి సొంతదారుడు తన భూమిని వ్యవసాయ పనుల కోసం కౌలుకి ఇచ్చినప్పుడు అందుకు ప్రతిఫలంగా అతడు అందుకుంటున్న అద్దెని వ్యవసాయాదాయంగా పరిగణిస్తారు. అయితే కొన్ని సార్లు అద్దె బకాయిపడి దాని మీద వడ్డీ చెల్లించవలసి రావచ్చు. ఈ వడ్డీకి భూమితో ఎటువంటి ప్రత్యక్ష సంబంధం లేదు. కాబట్టి అది వ్యవసాయాదాయం కాదు.
2. **భూమి భారతదేశంలోనే ఉండాలి ;** అసెసీకి ఇతర దేశాలలో ఉన్న భూములపై వచ్చిన ఆదాయం వ్యవసాయాదాయం కాదు. ఉదాహరణకు, అసెసీకి నేపాలులో ఉన్న భూముల నుండి వచ్చిన వ్యవసాయాదాయాన్ని భారతదేశంలో వ్యవసాయాదాయంగా పరిగణించరు.
3. **భూమిని వ్యవసాయ పనులకు మాత్రమే ఉపయోగించాలి :** అయితే ఇక్కడ ఎదురవుతున్న సమస్య వ్యవసాయం పనులు అంటే ఏమిటో చట్టం నిర్వచించకపోవడమే. చట్టంలో పొందుపరచబడిన రీతిలో భూమి సాగును గురించి, దాని మీద ఉపయోగించిన నైపుణ్యం, శ్రామిక శక్తి గురించి ఏదైనా కొలబద్ధ లేనిదే ఆ భూమి వ్యవసాయ పనులకు ఉపయోగించబడినదీ, లేనిదీ నిర్ధారించడం కష్టమవుతుందని **రాజా మస్తాఫా ఆలీ ఖాన్ Vs. కమీషనర్ ఆఫ్ ఇన్ కంట్రిక్స్ (1948)** కేసులో స్రీవీ కౌన్సిల్ అభిప్రాయపడింది.

వ్యవసాయ పనులు అంటే ఏమిటి? ఆదాయం పన్ను కమీషనర్ Vs. రాజా బినయ్ కుమార్ సాహస్రామ్ (1967) దావాలో సుప్రీంకోర్టు వ్యవసాయం, వ్యవసాయ కార్యకలాపాలను గురించి కొన్ని సూత్రాలను రూపొందించింది. అవి :

- a) వ్యవసాయం అంటే ప్రధానంగా భూమిని సాగుచెయ్యడం, భూమిని దున్నడం, విత్తనాలు చల్లడం, మొక్కలు నాటడం, నీరు పెట్టడం వంటి ప్రాథమిక కార్యకలాపాలను చేపట్టినప్పుడే భూమి సాగు చేయబడిందని అర్థం. అంతేగాక ఈ కార్యకలాపాలన్నింటినీ సక్రమంగా నిర్వర్తించడానికి కొంత మానవ నైపుణ్యం, శ్రమ కూడా అవసరమౌతాయి.
- b) విత్తనాలు మొలకెత్తిన తరువాత పంట పెరుగుదలకు, పండిన పంటను మార్కెట్ కు అనుగుణంగా చెయ్యడానికి తదుపరి కార్యకలాపాలను నిర్వర్తించవలసి ఉంటుంది. కలుపు తియ్యడం, పాదులు చెయ్యడం, పంటకు తెగుళ్ళు, క్రిమి కీటకాదుల నుండి రక్షించడానికి మందులు చల్లడం, కంచె వెయ్యడం, కోతలు, నూర్చిళ్ళు చెయ్యడం మొదలైన తదుపరి కార్యకలాపాలను నిర్వర్తించవలసి ఉంటుంది. కలుపు తియ్యడం, పాదులు చెయ్యడం, పంటకు తెగుళ్ళు, క్రిమి కీటకాదుల నుండి రక్షించడానికి మందులు చల్లడం, కంచె వెయ్యడం, కోతలు, నూర్చిళ్ళు చెయ్యడం మొదలైన వాటిని తదుపరి కార్యకలాపాలంటారు. ప్రాథమిక కార్యకలాపాలను నెరవేర్చక తదుపరి కార్యకలాపాలను మాత్రమే నేరవేర్చినప్పుడు అవి, వీటికి భూమితో సంబంధం ఉన్నప్పటికీ, వ్యవసాయ కార్యకలాపాలు కానేరవు. కాబట్టి మానవ ప్రయత్నం, శ్రమ, నైపుణ్యం లేకుండా భూమి మీద స్వతహాగా మొలకెత్తే మొక్కల ఉత్పాదనలను వ్యవసాయ పంటగా పరిగణించరు. అందువల్ల వాటి నుండి లభించే ఆదాయాన్ని ఆదాయం పన్ను కోసం వ్యవసాయాదాయంగా భావించరు.
- c) వ్యవసాయం అంటే మనుష్యులకు, జంతువులకు అవసరమైన ఆహార ధాన్యాలు, ఇతర ఆహార పదార్థాలను ఉత్పత్తి చెయ్యడమే

కాదు. తేయాకు, కాఫీ, పొగాకు, ప్రత్తి, చెరకు, రబ్బరు, జనుము, సరివి మొదలైన వాణిజ్య పంటలను పండించడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం కూడా వ్యవసాయాదాయమే అవుతుంది. పూలతోటల పెంపకం కూడా వ్యవసాయం కిందకే వస్తుంది.

- d) ఎటువంటి ప్రాథమిక కార్యకలాపాలను చేపట్టకుండా వచ్చే ఆదాయానికి భూమితో సంబంధం ఉన్నప్పటికీ వ్యవసాయాదాయం కాదు. ఉదాహరణకు, పశువులను మేపడం, పాడిపరిశ్రమ, కోళ్ళఫారం మొదలైన వాటి ద్వారా వచ్చే ఆదాయం వ్యవసాయాదాయం కాదు.

వ్యవసాయ ఆదాయం పరిధిని విస్తృతం చేయడం [సెక్షన్ 2(1A)]

సెక్షన్ 2(1A) లో తెచ్చిన మార్పు ద్వారా వ్యవసాయ ఆదాయం పరిధిని విస్తృతం చేయడం జరిగింది. దీని ప్రకారం సర్పరీలలో ఉత్పత్తి చేసే చిన్న మొక్కలు లేదా విత్తనాల ద్వారా వచ్చిన ఆదాయాన్ని వ్యవసాయ ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు.

వ్యవసాయాదాయంలో రకాలు :

సెక్షన్ 2(1A) లో ఇవ్వబడిన నిర్వచనం ఆధారంగా, వ్యవసాయాదాయాన్ని ఐదు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు. అవి :

- వ్యవసాయక పనుల కోసం ఉపయోగించబడిన భూమి నుండి వచ్చిన అద్దె లేదా రాబడి.
- భూమిని సాగు చెయ్యడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం
- పంటను మార్కెట్‌లో అమ్మడానికి అనుగుణంగా చెయ్యడానికి సాధారణంగా ఉపయోగించబడే ప్రక్రియ ద్వారా లభించిన ఆదాయం
- భూమి మీద పండించిన పంటను అమ్ముగా వచ్చిన ఆదాయం
- వ్యవసాయ పనుల కోసం ఉపయోగించబడుతున్న భూములలో గాని, వాటి దగ్గరలో గాని ఉండి, కొన్ని షరతులను తృప్తిపరచిన భవనాల ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం

వ్యవసాయాదాయాలకు కొన్ని ఉదాహరణలు : సాధారణంగా కింది వాటిని వ్యవసాయాదాయాలుగా పరిగణించడం జరుగుతుంది.

- వ్యవసాయ పనులకు ఉపయోగపడే పశువుల మేతకోసం ఉపయోగించే భూమిని కౌలుకు ఇవ్వడం ద్వారా వచ్చే ఆదాయం.
- వ్యవసాయానికి పూర్తిగా అనుబంధంగా నడిపే పాడిపరిశ్రమ వల్ల లభించే ఆదాయం
- ఎండబెట్టిన పొగాకు అమ్మడం వల్ల లభించిన ఆదాయం
- వ్యవసాయ భూమి తనఖాలో ఉన్నప్పుడు తనఖాదారునికి అద్దె రూపంలో లభించే ఆదాయం
- అసెసీ తేయాకు తోట పెనుతుఫానువల్ల నాశనమైనప్పుడు భీమా సంస్థ నుండి నష్ట పరిహారంగా స్వీకరించే సొమ్ము.
- వ్యవసాయ కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమైన సంస్థలోని భాగస్వామి తన పెట్టుబడి మీద స్వీకరించే వడ్డీ.

భూమితో సంబంధం ఉన్న వ్యవసాయాదాయాలు కానివి : కొన్ని ఆదాయాలను, భూమితో వాటికి సంబంధం ఉన్నప్పటికీ వ్యవసాయాదాయాలుగా పరిగణించరు. కింది వాటిని అందుకు ఉదాహరణలుగా చెప్పుకోవచ్చు.

- స్వతహాగా పెరిగిన గడ్డి మొక్కలు, చెట్లు అమ్మడం వల్ల లభించే ఆదాయం,
- రాతి గనుల ద్వారా లభించే ఆదాయం
- మత్స్య పరిశ్రమ ద్వారా లభించే ఆదాయం
- ఇటుకల తయారీ, ఇటుకలను కాల్చడం వంటి వాటి ద్వారా వచ్చే ఆదాయం

5. సంతలు, ఇతర మార్కెట్లను నిర్వహించడం వల్ల లభించే ఆదాయం
6. లక్ష్మసు సాగుచెయ్యడానికి అద్దెకు ఇవ్వబడిన భూమి ద్వారా వచ్చే ఆదాయం
7. ఫెర్రీల ద్వారా లభించే ఆదాయం
8. కౌలుదారుని తరపున పంటను అమ్మడం ద్వారా భూస్వామికి కమీషన్ రూపంలో వచ్చే ఆదాయం
9. వ్యవసాయంతో సంబంధంలేని పాడి పరిశ్రమ ద్వారా లభించే ఆదాయం
10. వ్యవసాయంతో సంబంధం లేని పశువుల మేతకు భూమిని అద్దెకివ్వడం ద్వారా లభించే ఆదాయం
11. గనుల రాయల్టీ వల్ల వచ్చే ఆదాయం
12. వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్వాహకుని జీతం
13. ఉప్పు తయారీకి సముద్ర జలాన్ని భూమి మీద పారుదల చేయడం వల్ల లభించే ఆదాయం
14. వ్యవసాయం చేపట్టిన కంపెనీ ద్వారా డివిడెండ్ల రూపంలో వచ్చిన ఆదాయం
15. పంట నేరుగా మార్కెట్లో అమ్మడానికి అనువైనదైతే, ఇతర ప్రక్రియల ద్వారా దాని స్వరూపాన్ని మార్చి అమ్మడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం, ఉదా. చెరకును పంచదారగా మార్చడం, తేయాకును టీగా మార్చడం
16. వ్యవసాయ భూమి మీద బకాయి పడిన అద్దె మీద వడ్డీ
17. బకాయిపడిన కౌలుదార్ల నుండి ప్రామిసరీ నోట్ల మీద జమీందారు తీసుకున్న వడ్డీ
18. పొలం మీద పంటను కొని, కోతల తర్వాత దాన్ని తిరిగి అమ్మడం ద్వారా వచ్చిన లాభం.
19. వ్యవసాయాదాయం గల కంపెనీ యొక్క నికర లాభంలో స్థిర శాతం రూపంలో మేనేజింగ్ ఏజెంట్లు స్వీకరించే ప్రతిఫలం.
20. వడ్డీ వ్యాపారస్తుడు వ్యవసాయ ఉత్పత్తి రూపంలో స్వీకరించే వడ్డీ
21. భూమికి నీటిని సరఫరా చేసినందుకు వ్యవసాయ ఉత్పత్తి రూపంలో స్వీకరించిన పంటను అమ్ముగా వచ్చిన ఆదాయం
22. వ్యవసాయదారుడు తను సాగుచేసిన వ్యవసాయోత్పత్తిని కుదువపెట్టి తీసుకొన్న నగదును వేరొకరికి రుణంగా ఇస్తే, దాని మీద తీసుకున్న వడ్డీ.

పాక్షిక వ్యవసాయాదాయాలు :

కొన్ని కొన్ని సందర్భాలలో అసెసీలు అర్జించే ఆదాయ స్వభావం అటు పూర్తిగా వ్యవసాయకంగాను లేదా ఇటు పూర్తిగా పారిశ్రామికంగాను ఉండదు. అంటే అతని ఆదాయంలో వ్యవసాయ, వ్యాపార ఆదాయాలు రెండు కలిసి ఉంటాయి. దీనినే పాక్షిక వ్యవసాయాదాయం అంటారు. వ్యవసాయాదాయం మీద పన్ను లేదు కాబట్టి ఈ రెండు ఆదాయాలను వేరు చెయ్యవలసిన అవసరం ఎంతో ఉంది. ఈ కింది ఆ ఆదాయాలు పాక్షిక వ్యవసాయాదాయాలు. వీటిని ఆదాయం పన్ను నిబంధనలు 1962లోని నిబంధనలు 7, 8 ప్రకారం నిర్ణయిస్తారు. ఈ ఆదాయాలలో ఎంత వ్యవసాయాదాయమో, ఎంత వ్యవసాయేతర ఆదాయమో కింది పట్టిక ద్వారా తెలుసుకుందాం.

పాక్షిక వ్యవసాయాదాయం

	ఆదాయం	వ్యవసాయాదాయం శాతం	వ్యవసాయేతర ఆదాయం శాతం
1.	భారతదేశంలో తేయాకు పెంపకం తయారుచేయడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం (నిబంధన - 8)	60%	40%
2.	భారతదేశంలో రబ్బరు పెంపకం తయారుచేయడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం (నిబంధన - 7A)	65%	35%
3.	అమ్మకందారు పెంచిన, క్యూర్ చేసిన కాఫీ అమ్మకం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం నిబంధన - 7B(1)	75%	25%
4.	చెకోరి మొదలగు వానిని కలిపి లేదా కలుపకుండానే భారతదేశంలో పెంచిన, క్యూర్ చేసిన, వేయించిన కాఫీ అమ్మకం ద్వారా ఆదాయం (నిబంధన - 7B (1))	75%	25%

నికర వ్యవసాయాదాయం ఉన్న సందర్భాలలో పన్ను నిర్ణయించడం

అసెసీకి గనుక ఇతర వ్యవసాయ ఆదాయం ఉన్నట్లయితే ఈ ఆదాయాన్ని వ్యవసాయేతర ఆదాయంతో కలపాలి. అయితే పన్ను రేటు నిర్ణయించడానికి మాత్రమే వ్యవసాయ ఆదాయం కలుపుతారు. అంతేకాకుండా, ఆ కలపడం కింది సందర్భాలలో మాత్రమే చేయాలి.

- విడి వ్యక్తి హిందూ అవిభక్త కుటుంబం నమోదు గాని భాగస్వామ్య సంస్థ, నమోదైన లేదా కాని వ్యక్తుల సంఘం, విడి వ్యక్తుల సమాఖ్య, న్యాయంగా ఏర్పడిన ప్రతి కల్పిత వ్యక్తికి ఈ స్కీమ్ వర్తిస్తుంది. అంటే కంపెనీ, నమోదైన భాగస్వామ్య సంస్థ, సహకార సంఘాలకు మాత్రం ఈ స్కీమ్ వర్తించదు.
- 2016-17 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో వ్యవసాయేతర ఆదాయం రూ.2,50,000 (సీనియర్ సిటీజన్స్ అయితే రూ.3,00,000, సూపర్ సీనియర్ సిటీజన్స్ అయితే రూ.5,00,000 పైగా ఉండి, నికర వ్యవసాయ ఆదాయం రూ.5,000 కు మించితేనే వ్యవసాయ, వ్యవసాయేతర ఆదాయాన్ని కలపాలి.
- వ్యవసాయ ఆదాయాన్ని వ్యవసాయేతర ఆదాయంతో కలిపినప్పుడు కింది విధంగా పన్ను లెక్కకట్టాలి.
 - అసెసీ మొత్తం ఆదాయానికి వ్యవసాయాదాయాన్ని కలిపి దాని మీద పన్ను లెక్కించాలి.
 - పైన కలిపిన వ్యవసాయ ఆదాయానికి పన్ను నుండి మినహాయించిన మొత్తం కలిపి, దాని మీద పన్ను గణించాలి.
 - పైన (a) వచ్చిన ప్రకారం పన్నులో నుండి (ii) ప్రకారం వచ్చిన పన్ను తీసివేస్తే వచ్చే మొత్తం అసెసీ చెల్లించాల్సిన పన్ను మొత్తం అవుతుంది.

ఇతర ఆదాయాలు (నిబంధన - 7) : ఇతర వ్యవసాయ పాక్షిక ఆదాయాల విషయంలో, అసెసీ ఉత్పత్తి చేసి, వ్యాపారంలో ముడిసరుకుగా ఉపయోగించిన వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల మార్కెట్ విలువను వ్యవసాయాదాయం నుండి తగ్గించాలి. అయితే ఇంకా ఏ విధమైన ఖర్చుకు అసెసీ తగ్గింపు రాదు.

ఉదా.1 : కింది ఆదాయాలు వ్యవసాయాదాయాలు అవునో, కాదో తెలియజేయండి.

1. గ్రామంలో ఉన్న గృహాస్తి ద్వారా వచ్చిన అద్దె.
2. సాగుకు ఇచ్చిన భూమి ద్వారా వస్తు రూపంలో వచ్చిన అద్దె
3. వ్యవసాయక పనుల కోసం ఉపయోగిస్తున్న భూమిని బదిలీ చేసినందుకు ప్రతిఫలంగా స్వీకరించిన జీవిత వార్షికం (Life Annuity)
4. వ్యవసాయక పనులకు ఉపయోగింపబడే పశువులను మేపేందుకు కౌలుకిచ్చిన భూమి ద్వారా వచ్చిన అద్దె.
5. క్వారీలుగా ఉపయోగించబడుతున్న భూముల ద్వారా ఆర్జించిన ఆదాయం
6. మిలిటరీ ప్రయోజనాల కోసం వ్యవసాయ భూములు స్వాధీన పరచుకోబడినందుకుగాను స్వీకరించిన నష్టపరిహారం.
7. ఆకుపచ్చని తేయాకు ఆకులను ప్రాసెసింగ్ చేయడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం
8. పొలం మీద పంటను కొని, అమ్మడం ద్వారా ఒక వ్యాపారస్తుడు ఆర్జించిన లాభం.
9. వ్యవసాయ క్షేత్రాన్ని (Agricultural Estate) నిర్వహించినందుకు స్వీకరించిన ప్రతిఫలం.

జవాబు :

1. సెక్షన్ 2(IA) (c) లో తెల్పబడిన షరతులు తృప్తిపరచబడలేదు కాబట్టి వ్యవసాయాదాయం కాదు.
2. వ్యవసాయ భూమి నుండి వచ్చిన ఆదాయం. అది సగదు రూపంలో వచ్చినా లేదా వస్తురూపంలో వచ్చినా, వ్యవసాయాదాయమే.
3. ఈ మొత్తానికి వ్యవసాయంతో సంబంధం లేదు కాబట్టి వ్యవసాయాదాయం కాదు.
4. పశువులు వ్యవసాయక పనులకు ఉపయోగించబడుతున్నాయి. కాబట్టి ఇది వ్యవసాయాదాయమే.
5. క్వారీలు సాగుబడి కిందకు రావు కాబట్టి ఇది వ్యవసాయాదాయం కాదు.
6. నష్టపరిహారానికి వ్యవసాయ ఉత్పత్తితో సంబంధం లేదు కాబట్టి వ్యవసాయాదాయం కాదు.
7. ఆకుపచ్చ తేయాకు ఆకులను మార్కెట్లో నేరుగా అమ్మవచ్చు. కాబట్టి వాటిని ప్రాసెసింగ్ చేయడం ద్వారా వచ్చింది వ్యవసాయాదాయం కాదు.
8. వ్యాపారస్తులు ప్రాథమిక వ్యవసాయ కార్యకలాపాలేవి చేపట్టలేదు. కాబట్టి అది వ్యవసాయాదాయం కాదు.
9. ఈ ప్రతిఫలం జీతం అవుతుంది. వ్యవసాయాదాయం కాదు.

ఉదా.2 : కింద తెలుపబడిన ఆదాయాలు వ్యవసాయాదాయ స్వభావాన్ని కలిగి ఉన్నవో లేవో నిర్ణయించండి.

1. వ్యవసాయ భూమి మీద చెల్లించవలసిన అద్దె బకాయి మీద స్వీకరించిన వడ్డీ.
2. అడవిలో నుండి తెచ్చిన మొక్కలను తిరిగి నాటి తదుపరి కార్యకలాపాలన్నింటిని చేపట్టిన తర్వాత ఆ చెట్లను అమ్ముగా వచ్చిన ఆదాయం
3. స్వతహాగా పెరిగిన చెట్లను అమ్మడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం
4. ఒక కంపెనీ తన వ్యవసాయాదాయం నుండి తన వాటాదారులకు చెల్లించిన డివిడెండ్

జవాబు :

1. ఈ వడ్డీ మొత్తానికి భూమితో ప్రత్యక్ష సంబంధం లేదు కాబట్టి ఇది వ్యవసాయాదాయం కాదు.
2. ప్రాథమిక వ్యవసాయక కార్యకలాపాలన్నీ చేపట్టబడినాయి. కాబట్టి ఆ చెట్ల అమ్మకం ద్వారా వచ్చింది వ్యవసాయాదాయమే.
3. ప్రాథమిక వ్యవసాయ కార్యకలాపాలు నిర్వర్తించబడలేదు కాబట్టి వ్యవసాయాదాయం కాదు.
4. వాటాదారులకు వచ్చిన డివిడెండ్ వ్యవసాయాదాయం కాదు.

3.3. పన్ను నుండి మినహాయింపు పొందే ఇతర ఆదాయాలు

1. **హిందూ అవిభక్త కుటుంబం నుండి దాని యొక్క సభ్యులు స్వీకరించే మొత్తాలు సెక్షన్ 10(2) :** హిందూ అవిభక్త కుటుంబం సభ్యుడైన ఒక విడివ్యక్తి ఆ కుటుంబ ఆదాయం నుండి కాని లేదా కుటుంబం యొక్క అవిభాజ్య సంపద నుండి గాని ఏవైనా మొత్తాలు స్వీకరిస్తే వాటి మీద పన్ను పడదు. హిందూ అవిభక్త కుటుంబం కూడా అసెసీ కాబట్టి ఆ ఆదాయానికి దాని చేతిలో పన్ను విధించడం జరుగుతుంది. కాబట్టి ఒక సభ్యుడు దాని యొక్క ఆదాయం నుండి స్వీకరించిన మొత్తాల మీద పన్ను విధిస్తే అది రెండుసార్లు పన్ను విధించడం అవుతుంది. అందువలన హిందూ అవిభక్త కుటుంబం నుండి ఒక సభ్యుడు స్వీకరించిన మొత్తానికి పన్ను ఉండదు. అయితే ఈ మినహాయింపు సెక్షన్ 64(2)లో తెలిసిన షరతులకు లోబడి లభిస్తుంది. ఈ సెక్షన్ ప్రకారం ఒక వ్యక్తి 31-12-1969 తరువాత తన స్వార్జితమైన ఆస్తిని హిందూ అవిభక్త కుటుంబం ఆస్తిగా మార్చినప్పుడు, ఆ ఆస్తి వల్ల కుటుంబానికి వచ్చే ఆదాయాన్ని అతని ఆదాయంగా భావించి, అతని మొత్తం ఆదాయంలో కలుపుతారు.
2. **సంస్థ ఆదాయం నుండి భాగస్థుని వాటా : సెక్షన్ 10(2A) :** భాగస్వామ్య వ్యాపార సంస్థపై ప్రత్యేకంగా పన్ను నిర్ధారించడం జరుగుతుంది. అందువల్ల దాని ఆదాయం నుండి భాగస్థుడు స్వీకరించిన వాటా ఆదాయం పన్ను పరిధి నుండి పూర్తిగా మినహాయించబడింది.
3. **నాన్ రెసిడెంట్ కు చెల్లించే వడ్డీ : సెక్షన్ 10(4) (i) :** నాన్ రెసిడెంట్ విషయంలో, కేంద్ర ప్రభుత్వం అధికార రాజపత్రం జారీ చెయ్యడం ద్వారా నిర్దిష్టపరచిన సెక్యూరిటీలు, బాండ్ల మీద వడ్డీ, అటువంటి బాండులను తిరిగి చెల్లించేటప్పుడు ప్రీమియం రూపంలో లభించే ఆదాయాల మీద పన్ను ఉండదు.
4. **నాన్ రెసిడెంట్ (విదేశీ) ఖాతా మీద చెల్లించే వడ్డీ : సెక్షన్ 10(4)(ii) :** ఒక విడి వ్యక్తి విషయంలో అతను విదేశీ మారక ద్రవ్య క్రమబద్ధీకరణ చట్టం, 1973లోని సెక్షన్ 2(q) లో నిర్వచించబడిన విధంగా భారతదేశం వెలుపల రెసిడెంట్ అయితే ఆ చట్టంలో చెప్పబడిన ప్రకారం భారతదేశంలోని ఏ బాంకులోనైనా నాన్ రెసిడెంట్ (విదేశీ) ఖాతాలో అతనికి ఉన్న జమ మీద చెల్లించే వడ్డీకి పన్ను మినహాయింపు లభిస్తుంది. 1-4-2005 తరువాత కూడా నాన్ రెసిడెంట్ విదేశీ ఖాతాపై వచ్చే వడ్డీని కూడా మినహాయిస్తారు.
5. **ప్రయాణ రాయితీ విలువ (Leave Travel Concession) సెక్షన్ 10(5) :** అధ్యాయం - 6లో వివరించబడింది.
6. **భారతీయ పౌరుడు కాని విడివ్యక్తికి ఇచ్చే కొన్ని మినహాయింపులు సెక్షన్ 10(6) :** భారతీయ పౌరుడు కాని విడివ్యక్తి స్వీకరించే కింది ఆదాయాలకు పన్ను మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.

- (i) **ప్రతిఫలం :** విదేశాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించే రాయబారులు, హైకమీషనర్లు, ప్రతినిధులు మొదలైనవారు, వారి సిబ్బంది సభ్యులు ఇక్కడ స్వీకరించే ప్రతిఫలానికి వారి స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి మినహాయింపు లభిస్తుంది.
- (ii) **విదేశీ సంస్థ యొక్క ఉద్యోగి జీతం :** భారతదేశంలో సేవలను అందిస్తున్న విదేశీ సంస్థ యొక్క ఉద్యోగి కింది షరతులను కనుక తృప్తి పరిస్తే అతడు ఇక్కడ స్వీకరించిన జీతానికి పన్ను మినహాయింపు లభిస్తుంది.
- (a) ఆ విదేశీ సంస్థ భారతదేశంలో ఏ విధమైన వ్యాపారం చేయగూడదు.
- (b) అతడు గత సంవత్సరంలో భారతదేశంలో ఉన్న మొత్తం కాలం 90 రోజులకు మించకూడదు.
- (c) అతనికి చెల్లించిన జీతాన్ని ఈ చట్టం కింద పన్ను విధించదగిన యజమాని ఆదాయం నుండి తగ్గించకూడదు.
- (iii) **విదేశీ నౌకలో ఉద్యోగిగా ఉన్న నాన్ రెసిడెంట్ జీతం :** విదేశీ నౌకలో ఉద్యోగిగా ఉన్న నాన్ రెసిడెంట్ వ్యక్తి సంబంధిత గత సంవత్సరంలో భారతదేశంలో 90 రోజులకు మించకుండా ఉంటే అతనికి వచ్చిన, రావలసిన జీతం మీద పన్ను ఉండదు.
- (iv) **భారతదేశంలో శిక్షణ పొందుతున్న నాన్ రెసిడెంట్ ఆదాయం :** విదేశీ ప్రభుత్వ ఉద్యోగిగా భారతదేశ ప్రభుత్వం లేదా కంపెనీలో శిక్షణ పొందుతూ ఉన్న కాలంలో నాన్ రెసిడెంట్ కు వచ్చే ఆదాయాన్ని పన్ను నుంచి మినహాయిస్తారు.
7. **భారత ప్రభుత్వం లేదా భారతీయ సంస్థ చేత చెల్లించబడే పన్ను : సెక్షన్ 10(6B) :** సెక్షన్ 10(6B) ప్రకారం మొత్తం ప్రాజెక్టు వ్యయం తగ్గేందుకై ఒక నాన్ రెసిడెంట్ లేదా ఒక విదేశీ కంపెనీ తరపున భారత ప్రభుత్వం లేదా ఆ భారతీయ సంస్థ చెల్లించే పన్ను మొత్తానికి మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదం పొందిన అంగీకార పత్రం కింద కేంద్ర ప్రభుత్వం, విదేశీ ప్రభుత్వం లేదా అంతర్జాతీయ సంస్థల మధ్య ఏర్పడిన ఒప్పందం ద్వారా నాన్ రెసిడెంట్ లేదా విదేశీ కంపెనీకి వచ్చిన ఆదాయమైతేనే ఈ మినహాయింపు లభిస్తుంది. అయితే 1-6-2002 తరువాత ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు లభించదు.
8. **విమాన లీజు వ్యాపార ఆదాయానికి మినహాయింపు పొడిగింపు (సెక్షన్ 10(6BB) : సెక్షన్ 10(15A) :** ఈ సెక్షన్ కింద ఇచ్చే మినహాయింపు 31-3-2006 నుండి 31-3-2007 వరకు పొడిగించబడినది.
9. **దేశానికి భద్రతా సేవలను అందించే విదేశీ కంపెనీలకు వచ్చే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(6C) :** భారతదేశానికి లోపల, బయట భద్రతకు సంబంధించిన ప్రాజెక్టులపై సేవల నందించడానికి గాను ప్రభుత్వంతో ఏర్పరుచుకున్న అంగీకార ఫలితంగా సాంకేతిక సేవలను అందించే విదేశీ కంపెనీలకు వచ్చే ఆదాయానికి మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. అయితే ఆ విదేశీ కంపెనీని కేంద్ర ప్రభుత్వం తన అధికార గణితలో ప్రకటించినప్పుడే ఈ మినహాయింపు వర్తిస్తుంది. 2004-05 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి కేంద్ర ప్రభుత్వంతో ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న విదేశీ కంపెనీకి భారతదేశంలో, విదేశాలలో వచ్చిన రాయల్టీని పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.
10. **విదేశాలలో సేవలు చేసే భారతీయ పౌరులకు ప్రభుత్వం చెల్లించే పెర్మిట్లు, అలవెన్సులు : సెక్షన్ 10(7) :** భారత ప్రభుత్వం విదేశాలలో సేవల నందించే భారతీయ పౌరులకు చెల్లించే పెర్మిట్లు, అలవెన్సుల మీద పన్ను ఉండదు.
11. **సహకార సాంకేతిక సహాయ పథకం కింద భారతదేశంలో పని చేస్తున్న విదేశీ ఉద్యోగులు : సెక్షన్ 10(8) :** కేంద్ర ప్రభుత్వం, విదేశీ ప్రభుత్వాల మధ్య ఏర్పడిన ఒప్పందాల ననుసరించి రూపొందించిన సహకార సాంకేతిక సహాయ పథకాల ప్రాజెక్టుల కింద భారతదేశంలో పనిచేస్తున్న, అప్పగించబడిన వ్యక్తుల విషయంలో కింది ఆదాయాలకు మినహాయింపు లభిస్తుంది.

1. అటువంటి విధులు నిర్వర్తించినందుకు అతను విదేశీ ప్రభుత్వం నుండి ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా స్వీకరించే ప్రతిఫలం.
2. అటువంటి వ్యక్తికి విదేశాల్లో ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే, భారతదేశంలో ప్రాప్తించినట్లు లేదా ఉత్పన్నమయినట్లుగా భావించబడని ఆదాయాలు. అయితే ఆ ఆదాయాలపై ఆ విడి వ్యక్తి ఆ విదేశీ ప్రభుత్వానికి పన్నును ఆదాయం పన్ను లేదా సామాజిక భద్రత పన్ను రూపంలో చెల్లింపదగి ఉండాలి.

12. కన్సల్టెంట్ యొక్క ఆదాయం : సెక్షన్ 10(8A) : ఒక కన్సల్టెంట్ స్వీకరించే కింది ఆదాయాలకు మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.

- (a) ఒక అంతర్జాతీయ సంస్థకు, విదేశీ ప్రభుత్వానికి మధ్య కుదిరిన సాంకేతిక సహాయ గ్రాంట్ ఒప్పందం కింద ఆ సంస్థకు అందించిన నిధుల నుండి ఆ కన్సల్టెంట్ ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా స్వీకరించిన ప్రతిఫలం లేదా ఫీజు
- (b) ఆ కన్సల్టెంట్ కు విదేశాల్లో ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే, భారతదేశంలో ప్రాప్తించినట్లు లేదా ఉత్పన్నమయినట్లుగా భావించబడిన ఆదాయాలు. అయితే ఆ ఆదాయాల మీద ఆ కన్సల్టెంట్ తను ఏ దేశానికి చెందుతాడో అదే ప్రభుత్వానికి ఆదాయం పన్ను లేదా సామాజిక భద్రత పన్ను రూపంలో చెల్లించాల్సి ఉండాలి.

ఇక్కడ కన్సల్టెంట్ విడి వ్యక్తి గాని, ఇతర వ్యక్తులు కాని అయి ఉండవచ్చు. కన్సల్టెంట్ విడి వ్యక్తి అయితే అతడు భారతీయ పౌరుడై ఉండకూడదు. ఒక వేళ భారతీయ పౌరుడైతే, ఇక్కడ వాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అయి ఉండాలి. ఇక ఇతర వ్యక్తుల విషయంలో వారు నాన్ రెసిడెంట్లు ఉండాలి. ఈ కన్సల్టెంట్లు ఏదైనా సాంకేతిక సహాయ పథకాలు లేదా ప్రాజెక్టుల కింద భారతదేశంలో సాంకేతిక సేవలను అందిస్తూ ఉండాలి.

13. కన్సల్టెంట్ ఉద్యోగుల ఆదాయం : సెక్షన్ 10(8B) : ఏదైనా సాంకేతిక సహాయ పథకం కింద భారతదేశంలో వివిధ విధులను అప్పగించబడిన వ్యక్తుల కింది ఆదాయాలకు మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.

- (a) పైన (8A) లో చెప్పిన కన్సల్టెంట్ నుండైనా ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా ఈ విడి వ్యక్తి స్వీకరించే ప్రతిఫలం.
 - (b) ఆ విడి వ్యక్తికి విదేశాల్లో ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే, భారతదేశంలో ప్రాప్తించినట్లుగా లేదా ఉత్పన్నమయినట్లుగా భావించబడని ఆదాయాలు. అయితే ఆదాయాలపై ఆ విడివ్యక్తి తను ఏ దేశానికి చెందినవాడో, ఆ దేశ ప్రభుత్వానికి పన్నును, ఆదాయం పన్ను లేదా సామాజిక భద్రత పన్ను రూపంలో చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.
- అయితే ఆ విడివ్యక్తి భారతీయ పౌరుడై ఉండరాదు. ఒకవేళ భారతీయ పౌరుడైతే ఇక్కడ నాట్ ఆర్డినరీ రెసిడెంట్ అయి ఉండాలి. అతను సేవలు మొదలు పెట్టకముందే, అతని సేవా ఒప్పందం నిర్దేశించబడిన అధికారి ఆమోదాన్ని పొంది ఉండాలి.

14. సహకార సాంకేతిక సహాయ పథకం కింద భారతదేశానికి వచ్చే వ్యక్తి కుటుంబ సభ్యుల ఆదాయం : సెక్షన్ 10(9)

క్లాజు (8) (8A) (8B) లో తెలిపిన వ్యక్తితో పాటుగా అతని కుటుంబ సభ్యులలో ఎవరైనా భారతదేశానికి వస్తే ఆ సభ్యునికి విదేశంలో ప్రాప్తించే లేదా ఉత్పన్నమయ్యే భారతదేశంలో ప్రాప్తించినట్లుగా లేదా ఉత్పన్నమైనట్లుగా భావించబడని ఆదాయానికి మినహాయింపు లభిస్తుంది. అయితే, ఆ సభ్యుడు ఆ విదేశీ ప్రభుత్వానికి ఆదాయం పన్ను లేదా సామాజిక భద్రత పన్నును చెల్లించాల్సి ఉండాలి.

15. మరణం - వదవీ విరమణ గ్రాట్యూటీ : సెక్షన్ 10(10) :

16. పెన్షన్ మార్పిడి : సెక్షన్ 10(10A)

17. ఆర్థిక సెలవు నగదులోకి మార్పు : సెక్షన్ 10 10(AA)

18. నష్టపరిహారం : సెక్షన్ 10(10B) ఈ మూడు అంశాలు అధ్యాయం - 6లో వివరించబడినాయి.

19. బోపాల్ గ్యాస్ లీక్ విపత్తు (క్లెయిమ్ ప్రాసెసింగ్) చట్టం, 1985 కింద స్వీకరించిన మొత్తం సెక్షన్ 10 (10BB) :

ఈ చట్టం కింద బోపాల్ గ్యాస్ లీక్ విపత్తు బాధితులు స్వీకరించిన నష్టపరిహారానికి మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. అయితే, పన్ను విధించదగిన ఆదాయం నుండి ఖర్చు చేయబడిన తర్గింపు అనుమతించబడిన ఖర్చుకి సంబంధించి స్వీకరించిన నష్టపరిహారానికి మాత్రం ఈ మినహాయింపు ఇవ్వబడదు.

20. స్వచ్ఛంద పదవీ విరమణ చేసిన వర్జిక్ రంగ కంపెనీ ఉద్యోగి స్వీకరించిన మొత్తం : సెక్షన్ 10(10C) :: ఈ అంశం అధ్యాయం - 6లో వివరించబడింది.

21. జీవిత భీమా పాలసీ కింద ఇచ్చిన చెల్లింపు లేదా బోనస్ : సెక్షన్ 10(10D) :: జీవిత భీమా పాలసీ కింద స్వీకరించిన ఏ మొత్తానికైనా (ఆ పాలసీ వచ్చిన బోనస్ తో సహా) పూర్తి మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. అయితే ముఖ్యమైన వ్యక్తి భీమా పాలసీ కింద వచ్చిన లేదా రావలసిన మొత్తాన్ని ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు. 1-4-2003 తరువాత స్వీకరించిన కింద రకాల భీమా మొత్తాలకు పన్ను మినహాయింపు తొలగించబడింది.

(a) కీ మాన్ భీమా పాలసీ

(b) సెక్షన్ 80 DD లేదా 80 DDA కింద పాలసీలు

(c) చెల్లించిన ప్రీమియం పాలసీ మొత్తం కంటే 20% ఎక్కువగా ఉన్న పాలసీలు.

1-4-2015 తరువాత జారీచేయబడిన జీవిత భీమా పాలసీలపై చెల్లించవలసిన ప్రీమియం పాలసీ మొత్తంలో 10%నికీ మాత్రమే మినహాయించబడుతుంది. అయితే అంగవైకల్యం లేదా నిర్దిష్ట వ్యాధులు ఉన్న వ్యక్తుల విషయంలో దీనిని 15%గా తీసుకోవాలి. ముఖ్యమైన వ్యక్తి (Keyman) భీమా పాలసీని ప్రతిఫలానికి లేదా ప్రతిఫలం లేకుండా సెక్షన్ 10(10D) కింద గడువు ముగిసిన తరువాత చెల్లించిన మొత్తాన్ని అతని ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు.

22. శాసనబద్ధమైన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ నుండి చెల్లింపు : సెక్షన్ 10(11) : ఈ తరహా ప్రావిడెంట్ ఫండ్ నుండి చివరగా చేసే చెల్లింపులు పన్ను నుండి మినహాయంపబడతాయి.

23. గుర్తింపు పొందిన వృద్ధాప్య నిధి నుండి చెల్లింపు : సెక్షన్ 10(12)

జాతీయ పెన్షన్ పథకం ఖాతా నుండి ఉద్యోగి ఉపనంహరించుకొన్న మొత్తం 25% లోపు ఉంటే అది పన్ను మినహాయించబడుతుంది. [సెక్షన్ 10(12 B)].

24. ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి నుండి చెల్లింపు : సెక్షన్ 10(13)

25. ఇంటి అద్దె అలవెన్సు : సెక్షన్ 10(13A)

పై అంశాలను జీతం నుండి ఆదాయం పాఠం ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు.

26. ఉద్యోగ విధులను నెరవేర్చడానికి స్వీకరించే ప్రత్యేక అలవెన్సు : సెక్షన్ 10(14) : ఈ అంశాలు అధ్యాయం -6లో వివరించబడినాయి.

27. వార్షిక సర్టిఫికేట్లపై వడ్డీ చెల్లింపు : సెక్షన్ 10(15) : కొన్ని రకాల ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వ సంస్థల బాండ్ల నుండి వచ్చే వడ్డీ పన్ను నుండి పూర్తిగా మినహాయించబడుతుంది. (దీనిని గురించి 'ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం' అధ్యాయంలో వివరించడం

జరిగింది)

- 28. విమాన కౌలు అద్దె :** విదేశ ప్రభుత్వ లేదా విదేశ సంస్థ నుండి లీజుకు తీసుకొన్న విమానం అద్దెకు 31-3-1999 తరువాత చేసిన అద్దెపై పన్ను మినహాయింపు ఉంటుంది.
- 29. స్కాలర్ షిప్లు : సెక్షన్ 10(16) :** విద్యకయ్యే ఖర్చును భరించడానికిచ్చే స్కాలర్‌షిప్‌లకు పూర్తి మినహాయింపు లభిస్తుంది.
- 30. పార్లమెంటు సభ్యులు, శాసన సభ్యులకు ఇచ్చే అలవెన్సులు : సెక్షన్ 10(17) :** వీరికి కింది విధాలుగా వచ్చే ఏ ఆదాయానికి అయినా పన్ను మినహాయింపు లభిస్తుంది.
1. ఎమ్.పి., ఎమ్.ఎల్.ఎ. ఎమ్.ఎల్.సి లేదా పార్లమెంట్ లేదా రాష్ట్ర శాసన సభలకు సంబంధించిన ఏ కమిటీ సభ్యుడైనా స్వీకరించే రోజువారీ అలవెన్సు,
 2. పార్లమెంటు సభ్యుడయినందుకుగాను ఒక వ్యక్తి మెంబర్సు ఆఫ్ పార్లమెంటు (కాన్సిట్యూయన్సీ అలవెన్సు) రూల్సు, 1986 కింది స్వీకరించే అలవెన్సు,
 3. శాసన సభ్యుడయినందు వలన గాని లేదా దానికి సంబంధించిన కమిటీ సభ్యుడవడం వలన గాని, ఒక వ్యక్తి స్వీకరించే ఇతర అలవెన్సులు.,
 4. ఎం.యల్.ఎ./ఎం.ఎల్.సి లకు ఇచ్చే కాన్‌స్ట్యూయన్సీ అలవెన్స్ మీద ఉపపరిమితిని తొలగించడమైనది. అంటే వారికి వచ్చే కాన్‌స్ట్యూయన్సీ అలవెన్స్ మొత్తం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.
- 31. ఆవార్డులు : సెక్షన్ 10(17A) :** ఈ కింది ఉద్దేశ్యాల దృష్ట్యా, ద్రవ్యరూపంలోగాని, లేదా వస్తు రూపంలోగాని చెల్లించబడిన ఏ మొత్తాలకైనా పన్ను మినహాయింపు లభిస్తుంది.
1. ప్రజోపయోగార్థం కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు స్థాపించే లేదా ఇతర సంస్థల చేత స్థాపించబడి కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆమోదం పొందే ఆవార్డులు, లేదా
 2. ప్రజోపయోగార్థం కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆమోదం పొందిన ఉద్దేశ్యాలకై కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేత ఇవ్వబడే బహుమానం.
- 32. గాలంటరీ అవార్డులు వచ్చిన వారికి చెల్లించే కుటుంబ పెన్షన్ : సెక్షన్ 10(18) :** ఈ అవార్డులు స్వీకరించిన వారికి చెల్లించే పెన్షన్ లేదా వారి కుటుంబ సభ్యులకు చెల్లించే కుటుంబ పెన్షన్‌లకు పన్ను నుండి మినహాయింపు లభిస్తుంది.
- 33. కేంద్ర ప్రభుత్వ రక్షణ సిబ్బంది వారసులు స్వీకరించే కుటుంబ పెన్షన్ : సెక్షన్ 10(19) :** కేంద్ర ప్రభుత్వం రక్షణ సిబ్బంది కార్య నిర్వహణలో చనిపోయినప్పుడు ప్రభుత్వం నుండి అతడి భార్య లేదా పిల్లలు లేదా వారసులు స్వీకరించిన పెన్షన్ పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.
- 34. భవనం యొక్క వార్షిక విలువ : సెక్షన్ 10(19 A) :** పరిపాలకుడు (Ruler) సొంతగా ఉంటున్న భవనం యొక్క వార్షిక విలువ మీద అటువంటి భవనం యొక్క వార్షిక విలువకు రాజ్యాంగ (26వ సవరణ) చట్టం, 1971 కన్నా ముందే ఆదాయం పన్ను మినహాయింపు ఉంటే, పన్ను ఉండదు.
- 35. స్థానిక సంస్థల ఆదాయం : సెక్షన్ 10(20) :** ఒక స్థానిక సంస్థకు సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ, గృహాస్తి నుండి ఆదాయం, మూలధన లాభాలు అనే శీర్షికల కింద వచ్చే ఆదాయానికి పూర్తి మినహాయింపు ఇవ్వడం జరిగింది. అంతేగాక ఆ స్థానిక సంస్థకు తన సొంత అధికార పరిధి ప్రాంతంలో వస్తువులు లేదా తన సేవలను (నీరు, విద్యుచ్ఛక్తి కాకుండా) సరఫరా చెయ్యడం ద్వారా

లేదా తన అధికార పరిధి ప్రాంతంలో గాని, వెలుపల కాని నీరు, విద్యుచ్ఛక్తిని సరఫరా చెయ్యడం ద్వారా అంటే వ్యాపారం ద్వారా వచ్చే ఆదాయాన్ని కూడా పూర్తిగా పన్ను పరిధి నుండి మినహాయించడం జరిగింది.

- 36. శాస్త్రీయ పరిశోధనా సంస్థ యొక్క ఆదాయం : సెక్షన్ 10(21) :** ఒక ఆమోదం పొందిన శాస్త్రీయ పరిశోధనా సంస్థకు వచ్చే ఆదాయానికి, ఆ సంస్థ ఆ ఆదాయాన్ని పూర్తిగా శాస్త్రీయ పరిశోధన కొనసాగించడానికి వినియోగిస్తే, మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.
- 37. వార్తా ఏజెన్సీ యొక్క ఆదాయం : సెక్షన్ 10(22B) :** భారతదేశంలో స్థాపించబడి, కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన వార్తా ఏజెన్సీ యొక్క ఆదాయానికి ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. అయితే ఈ ఏజెన్సీ తన ఆదాయాన్ని ఏ విధంగాను తన సభ్యులకు పంపిణీ చేయకుండా, వార్తలను సేకరించి, పంపిణీ చేయడానికి పూర్తిగా వినియోగించినపుడు మాత్రమే ఈ మినహాయింపు అనుమతించబడుతుంది.
- 38. క్రీడా సంస్థల ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23) :** గుర్తించబడిన క్రీడారంగ సంస్థల ఆదాయంపై పన్ను లేదు. అయితే ఆ సంస్థ దానికి వచ్చిన కొంత ఆదాయం లేదా మొత్తం ఆదాయం ఆ సంస్థను స్థాపించిన ధ్యేయాల సాధనకే ఖర్చు చేయవలసి ఉంటుంది.
- 39. కొన్ని వృత్తి సంస్థల ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23A) :** న్యాయశాస్త్రం, వైద్యశాస్త్రం, గణాంకశాస్త్రం, ఇంజనీరింగ్, అర్కిటెక్చర్ లేదా అధికార పత్రంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత స్పష్టం చేయబడే ఏ ఇతర వృత్తినైనా నియంత్రించడానికి, పర్యవేక్షించడానికి, క్రమబద్ధీకరించడానికి, ప్రోత్సహించడానికి, భారతదేశంలో నెలకొల్పబడిన సంస్థ లేదా సంఘం యొక్క ఆదాయానికి (గృహస్థి నుండి ఆదాయం లేదా నిర్దుష్ట సేవలకు అందించినందుకు ఆదాయం లేదా పెట్టుబడుల మీద వడ్డీ, డివిడెండ్లు కాకుండా) పూర్తి మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.
- 40. సాయుధ దళాల రెజిమెంటల్ ఫండుకు వచ్చే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23AA) :** మాజీ ప్రభుత్వ సైనికోద్యోగులు, వారిపై ఆధారపడిన వారి సంక్షేమం కోసం సాయుధ దళాలచే స్థాపించబడిన రేజిమెంటల్ ఫండ్ లేదా నాన్ పబ్లిక్ ఫండ్ తరపున ఏ వ్యక్తి అయినా స్వీకరించే ఆదాయానికి పన్ను మినహాయింపు ఇవ్వబడింది.
- 41. సిబ్బంది సంక్షేమానికి స్థాపించిన నిధికి వచ్చే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23AAA) :** ఈ సెక్షన్ ప్రకారం సిబ్బంది సంక్షేమానికి స్థాపించబడిన నిధికి వచ్చే ఆదాయానికి పూర్తి మినహాయింపు ఉంటుంది. అయితే ఈ నిధిని ఆదాయం పన్ను కమీషనర్ ఆమోదించవలసి ఉంది.
- 42. జీవిత భీమా కార్పొరేషన్ పెన్షన్ ఫండ్కు వచ్చిన ఆదాయం (సెక్షన్ 23AAB) :** జీవిత భీమా సంస్థ 1-8-1996 న లేదా తరువాత ప్రారంభించిన పెన్షన్ ఫండ్పై వచ్చిన ఆదాయం పూర్తిగా పన్ను నుండి మినహాయించబడింది.
- 43. ఖాదీ, గ్రామీణ పరిశ్రమల ఆదాయం : సెక్షన్ 23B :** ప్రజాధర్మ సంస్థగా ఏర్పడిన ఏ సంస్థకు అయినా, లేదా సొసైటీల నమోదు చట్టం, 1860 కింద నమోదు అయిన ఏ సంస్థకైనా గ్రామీణ. ఖాదీ పరిశ్రమలకు చెందిన వస్తువుల ఉత్పత్తి, అమ్మకం, మార్కెటింగ్ ద్వారా వచ్చే ఆదాయం మీద పన్ను ఉండదు. అయితే ఈ సంస్థలు, ఈ ఆదాయాన్ని పూర్తిగా ఖాదీ, గ్రామీణ పరిశ్రమల అభివృద్ధికి వినియోగించడమై గాక, అవి ఖాదీ, గ్రామీణ పరిశ్రమల కమీషన్ ఆమోదాన్ని పొందినపుడే వాటికి మినహాయింపు లభిస్తుంది.
- 44. ఖాదీ బోర్డు మెదలైన సంస్థల ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23BB) :** ఏ రాష్ట్రంలోనైనా ఖాదీ, గ్రామీణ పరిశ్రమల అభివృద్ధికోసం ఆ రాష్ట్రం యొక్క రాష్ట్ర లేదా ప్రాంతీయ చట్టం కింద ఏర్పడిన సంస్థకైనా (అవి ఖాదీ, గ్రామీణ పరిశ్రమ బోర్డు అయినా, వేరేది అయినా) వచ్చే ఆదాయానికి పన్ను మినహాయింపు ఇవ్వబడింది.

- 45. శాసనబద్ధమైన సంస్థలకు వచ్చే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23BBA) :** కేంద్ర, రాష్ట్ర, ప్రాంతీయ చట్టాల చేత స్థాపించబడిన లేదా నియమించబడిన సంఘం లేదా సంస్థకు వచ్చే ఆదాయం మీద మినహాయింపు ఉంటుంది. అయితే ఆ సంస్థ ప్రజాధర్మ ట్రస్టుల లేదా ఎండోమెంటుల పరిపాలనకు ఉద్దేశించబడాలి. లేదా సొసైటీల నమోదు చట్టం, 1860 లేదా అటువంటి ఇతర చట్టాల కింద నమోదు అయిన సంస్థ అయి ఉండాలి.
- 46. యురోపియన్ ఆర్థిక కమ్యూనిటీ ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23BBB) :** యురోపియన్ ఆర్థిక కమ్యూనిటీకి భారతదేశంలో పెట్టిన పెట్టుబడి నుండి వచ్చిన వడ్డీ, డివిడెండ్, మూలధన లాభాలపై పన్ను మినహాయింపు ఉంటుంది.
- 47. నిర్దిష్టమైన నిధులకు వచ్చే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23C) :** కింద వాటి తరపున ఏ వ్యక్తి స్వీకరించే ఏ ఆదాయానికి అయినా, కొన్ని షరతులకు లోబడి, మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.
1. ప్రధాన మంత్రి జాతీయ సహాయ నిధి
 2. ప్రధాన మంత్రి (జానపద కళాభివృద్ధి) నిధి లేదా
 3. జాతీయ మత సామరస్య సంస్థకు వచ్చే ఆదాయం లేదా
 4. ధార్మిక ప్రయోజనాల కోసం ఏర్పడి, కేంద్ర ప్రభుత్వం యొక్క అధికార గజెట్ లో ప్రకటించబడిన ఏదైనా నిధి లేదా సంస్థ లేదా
 5. ప్రభుత్వంచే పూర్తిగా లేదా ఎక్కువ మొత్తంలో ఆర్థిక సహాయం చేయబడుతున్న లాభం కోసం కాని విశ్వవిద్యాలయం లేదా ఇతర విద్యా సంస్థ, హాస్పిటల్ లేదా రుగ్మతలకు చేయు చికిత్స చేయు సంస్థ లేదా
 6. నిర్ణయించిన సాంఘిక వసూళ్ళ కన్నా మొత్తం సాంఘిక వసూళ్ళు తక్కువగా ఉన్న విశ్వవిద్యాలయం, ఇతర విద్యాలయం, హాస్పిటల్ లేదా రుగ్మతలకు చికిత్స చేయు సంస్థ , లేదా
 7. ప్రజాసంబంధమైన మత ప్రయోజనాల కోసం ఏర్పడి, కేంద్ర ప్రభుత్వం యొక్క అధికార గజెట్ లో ప్రకటించబడిన ఏదైనా ట్రస్టు లేదా సంస్థ
 8. మత సామరస్యానికి తోడ్పడే సంస్థకు వచ్చిన ఆదాయానికి పన్ను మినహాయింపు ఉంటుంది.
- 48. కేంద్ర విద్యుత్ నియంత్రణకు వచ్చిన ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23BBG) :** కేంద్ర విద్యుత్ నియంత్రణకు కమీషన్ కు వచ్చిన ఏ ఆదాయమైనా ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయించబడుతుంది.
- 49. పరస్పర నిధికి వచ్చే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23D) :** పబ్లిక్ రంగం, బాంకు లేదా పబ్లిక్ ఫైనాన్షియల్ సంస్థ చేత స్థాపించబడిన లేదా భారత సెక్యూరిటీలు, ఎక్స్చేంజ్ బోర్డు లేదా భారతీయ రిజర్వు బాంకు చేత అధికారం ఇవ్వబడిన పరస్పర నిధికి వచ్చే ఆదాయం మీద పన్ను ఉండదు. అయితే కేంద్ర ప్రభుత్వం అధికార గజెట్ ప్రకటించిన షరతులకు లోబడి మాత్రమే ఈ మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.
- 50. సెక్యూరిటీజేషన్ ట్రస్ట్ ఆదాయం మినహాయింపు :** సెక్యూరిటీల కార్యకలాపాలలో ఉన్న సెక్యూరిటీజేషన్ ట్రస్ట్ కు లభించిన ఆదాయాన్ని ఈ సెక్షన్ కి పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.
- 51. పెట్టుబడి రక్షణ నిధిపై వచ్చే ఆదాయం : (సెక్షన్ 23 EA) :** భారతదేశంలోని గుర్తించిన స్టాక్ ఎక్స్చేంజీలు ఏర్పాటు చేసిన పెట్టుబడిదారు రక్షణ నిధిపై వచ్చే ఆదాయం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది. 2008-09 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు కమోడిటీ ఎక్స్చేంజీలకు ఇవ్వబడింది.

52. పెట్టుబడిదారు రక్షణనిధి యొక్క డిపాజిటరీల మీద వచ్చిన ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23ED) : ఈ నిధికి సెబి (SEBI) నిబంధనల ప్రకారం వచ్చిన ఆదాయాన్ని పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.

53. వెంచర్ మూలధన నిధులు, వెంచర్ మూలధన కంపెనీల నుండి వచ్చిన ఆదాయాలు : సెక్షన్ 10(23FB) : వెంచర్ మూలధన విత్తాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ఈ కొత్త సెక్షన్‌ను 1997-98 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. అనుమతించబడిన వెంచర్ మూలధన నిధులు, వెంచర్ మూలధన కంపెనీల నుండి వచ్చిన డివిడెండ్, దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం (ఈక్విటీ వాటాల నుండి). అయితే ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు పొందడానికి ఈక్విటీ వాటాలను మూడు సంవత్సరాల వరకు బదిలీ చేయకూడదు. 1-4-1997 నుండి అవస్థాపన మూలధన ఫండ్ లేదా అవస్థాపనా మూలధన కంపెనీలకు వచ్చిన ఆదాయం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు నిర్దిష్ట వ్యాపారాలు లేదా పరిశ్రమలకు సంబంధించిన వెంచర్ మూలధన కంపెనీ లేదా వెంచర్ మూలధన నిధులకు మాత్రమే వర్తిస్తుంది.

54. అవస్థాపన మూలధన నిధి/కంపెనీ నుండి ఆదాయం : సెక్షన్ 10(23G) : అవస్థాపనా సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ఏర్పడిన కంపెనీలలో లేదా సహకార బాంకులలో పెట్టుబడి పెట్టడం ద్వారా వచ్చిన డివిడెండ్, వడ్డీ, దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు, పన్ను నుండి మినహాయించబడతాయి.

55. నమోదు కాబడిన కార్మిక సంఘాల ఆదాయం : సెక్షన్ 10(24) : కార్మిక సంఘాల చట్టం, 1926 కింద నమోదు అయి, ప్రధానంగా కార్మికులు, యాజమాన్యం లేదా కార్మికులు - కార్మికుల మధ్య సంబంధాలను క్రమబద్ధం చేయడానికై ఏర్పడిన ఏ కార్మిక సంఘానికైనా గృహాస్తి నుండి ఆదాయం, ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం అనే శీర్షికల కింద వచ్చే పన్ను విధించదగిన ఆదాయానికి మినహాయింపు లభిస్తుంది.

56. ప్రావిడెంట్ ఫండ్లకు ప్రాప్తించే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(25) : ఈ కింది ఆదాయాలకు మినహాయింపు లభిస్తుంది.

1. శాసనాత్మక ప్రావిడెంట్ ఫండ్‌కు వచ్చిన సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ, వాటిని అమ్మడం, మార్చడం, బదిలీ చేయడం ద్వారా వచ్చే మూలధన లాభాలు
2. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్, ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి, ఆమోదం పొందిన గ్రాట్యూటీ నిధి తరపున వాటి ట్రస్టీలు స్వీకరించే ఆదాయం.
3. బొగ్గు గనుల ప్రావిడెంట్ ఫండ్, ఇతర నియమాల చట్టం, 1948 కింద స్థాపించబడి, డిపాజిట్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్స్ ఫండ్ తరపున ట్రస్టీల బోర్డు స్వీకరించే ఆదాయం
4. ఉద్యోగుల ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఇతర నియమాల చట్టం, 1952 కింద స్థాపించబడి, డిపాజిట్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్స్ ఫండ్ తరపున ట్రస్టీల బోర్డు స్వీకరించే ఆదాయం

57. ఉద్యోగుల ప్రభుత్వ భీమా నిధి : సెక్షన్ 25A : ఉద్యోగుల ప్రభుత్వ భీమా చట్టం, 1948 కింద ఉన్న ఉద్యోగుల ప్రభుత్వ భీమా కార్పొరేషన్ యొక్క ఉద్యోగుల ప్రభుత్వ భీమా నిధికి వచ్చే అన్ని రకాల ఆదాయాలు పన్ను నుండి 1962-63 సంవత్సరం నుండి మినహాయించబడతాయి.

58. షెడ్యూల్డ్ తెగ సభ్యునికి వచ్చే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(26) : రాజ్యాంగంలో వివరించిన ప్రదేశాలలో షెడ్యూల్డ్ తెగ సభ్యునికి లభించే ఆదాయానికి పన్ను నుండి మినహాయింపు లభిస్తుంది.

59. **షెడ్యూల్డ్ కులాలు, తెగల కార్పొరేషన్ కు వచ్చే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(26B)** : షెడ్యూల్డ్ కులాల లేదా తెగల లేదా రెండింటి సభ్యుల సంక్షేమాభివృద్ధికై కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర లేదా ప్రాంతీయ చట్టాల కింద స్థాపించబడిన కార్పొరేషన్ కు లేదా పూర్తిగా ప్రభుత్వ ఆర్థిక సహాయంతో స్థాపించబడిన సంస్థ లేదా సంఘానికి వచ్చే ఆదాయానికి మినహాయింపు లభిస్తుంది.
60. **జాతీయ మైనారిటీల అభివృద్ధి, విత్త కార్పొరేషన్ : సెక్షన్ 10(26BB)** : కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మైనారిటీ కమ్యూనిటీల అసక్తులను పరిరక్షించడానికి స్థాపించే కార్పొరేషన్, స్వీకరించే ఆదాయాలు పన్ను నుండి మినహాయించబడతాయి.
61. **మాజీ సైనికోద్యోగుల సంక్షేమ, ఆర్థిక పురోగతికి స్థాపించబడిన కార్పొరేషన్ ఆదాయం : సెక్షన్ 10(26BBB)** భారతదేశానికి చెందిన మాజీ సైనిక ఉద్యోగుల సంక్షేమం, ఆర్థిక పురోభివృద్ధికి కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లేదా స్థానిక ప్రభుత్వాలు ఏర్పాటు చేసిన కార్పొరేషన్ యొక్క ఆదాయం పూర్తిగా పన్ను నుండి మినహాయించబడింది.
62. **సహకార సంస్థ ఆదాయం : సెక్షన్ 10(27)** : షెడ్యూల్డ్ కులాలు, తెగలకు చెందిన సభ్యుల ప్రయోజనాలను, ప్రోత్సహించడానికి ఏర్పడిన సహకార సంస్థ ఆదాయానికి కొన్ని షరతులకు లోబడి, మినహాయింపు లభిస్తుంది.
63. **కొబ్బరి పీచు బోర్డు ఆదాయానికి మినహాయింపు : (సెక్షన్ 10(28A))** : 2009-2010 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి కొబ్బరి పరిశ్రమ చట్టం, 1953 కింద స్థాపించబడిన కొబ్బరి బోర్డుకు వచ్చిన, రావలసిన, ఏ ఆదాయమైన పన్ను నుండి మినహాయించబడింది.
64. **టీ బోర్డు నుండి వచ్చే నబ్బిడి : సెక్షన్ 10(30)** : భారతదేశంలో తేయాకు ఉత్పత్తి, తయారీలను చేపట్టిన అసెసీలకు మాత్రమే ఈ మినహాయింపు లభిస్తుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వ అధికార గజెట్ లో ప్రకటించిన అనేక పథకాల కింద టీ బోర్డు నుండి అసెసీ స్వీకరించే నబ్బిడికి మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.
65. **సంబంధిత బోర్డుల నుండి వచ్చే నబ్బిడి : సెక్షన్ 10(31)** : కాఫీ, రబ్బర్, ఏలకులు మొదలైనటువంటి వస్తువుల వ్యవసాయం, ఉత్పత్తులను చేపట్టిన వాటికి సంబంధించిన బోర్డుల నుండి వచ్చే నబ్బిడిల మీద పన్ను ఉండదు.
66. **మైనర్ యొక్క ఆదాయం : సెక్షన్ 10(32)** : సెక్షన్ 64(1A) కింద తల్లిదండ్రుల ఆదాయంలో కలుపవలసిన మైనర్ ఆదాయానికి రూ.1,500 వరకు మినహాయింపు లభిస్తుంది.
67. **స్వదేశీ కంపెనీ నుండి వచ్చిన డివిడెండ్ పై పన్ను మినహాయింపు : సెక్షన్ 10(34)** : 1-4-2003 తరువాత సెక్షన్ 115-0 కింద స్వదేశీ కంపెనీ ప్రకటించిన డివిడెండ్ పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.
- ఈక్విటీ వాటాలు లేదా మూచ్యవల్ ఫండ్ ఈక్విటీల యూనిట్లు బదిలీ చేసినప్పుడు వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభానికి సెక్యూరిటీల పన్ను సెక్యూరిటీలు కొనుగోలు చేసినప్పుడు ఉంటేనే సెక్షన్ 10(38) కింద పన్ను నుండి మినహాయింపు లభిస్తుంది.**
68. **వాటాల తిరిగి కొనుగోలు చేసినప్పుడు వాటాదారుకు మినహాయింపు : (సెక్షన్ 34A)**
69. **మూచ్యవల్ ఫండ్ యూనిట్ల మీద లభించిన ఆదాయం : సెక్షన్ 10(35)** : సెక్షన్ 10(23D) ప్రకారం కింద ఏర్పాటు చేసిన మూచ్యవల్ ఫండ్ లేదా యూనిట్ ట్రస్ట్ ఆఫ్ ఇండియా యూనిట్ల నుండి వచ్చిన ఆదాయం పన్ను నుండి పూర్తిగా మినహాయించబడుతుంది.
70. **సెక్యూరిటీజేషన్ ట్రస్ట్ నుండి పెట్టుబడిదారులకు పంపిణీ చేసిన ఆదాయం మినహాయింపు (సెక్షన్ 10(35A))**

71. ఈక్విటీ వాటాల నుండి మూలధన లాభానికి మినహాయింపు : సెక్షన్ 10(36) : 1-4-2003 నుండి 31-3-2004 మధ్య కొన్న అర్హత గల కంపెనీ ఈక్విటీ వాటాలను కొని, 12 నెలల తరువాత బదిలీ చేస్తే వచ్చిన మూలధన లాభం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.

72. వ్యవసాయ భూమిని బదిలీ చేయడం ద్వారా ఒక వ్యక్తికి లేదా అవిభక్త హిందూ కుటుంబానికి మూలధన లాభం శీర్షిక కింద వచ్చిన ఆదాయం : సెక్షన్ 10(37) : కింద పేర్కొన్న షరతులు నెరవేరిస్తే ఈ తరహా ఆదాయం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.

1. ఆ భూమి సెక్షన్ 2(iii)] పట్టణ పరిధి నుండి 8 కి.మీ దూరంగా ఉండాలి.
2. అవిభక్త హిందూ కుటుంబం లేదా ఆ వ్యక్తి లేదా అతని తండ్రి ఆ భూమిని బదిలీ తేదీకి 2 సంవత్సరాల ముందు నుండి వ్యవసాయ భూమిగా ఉపయోగిస్తుండాలి.
3. ఆ భూమిని ఆ చట్టం కిందనైనా నిర్బంధంగా స్వాధీన పరచుకున్నా లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా భారతీయ రిజర్వ్ బాంకు ఆ బదిలీకి పరిహారం నిర్ణయించి లేదా ఆమోదించి ఉండాలి.
4. ఈ ఆదాయం ఏప్రిల్ 1, 2004 తరువాత అసెసీ స్వీకరించి ఉండాలి.

వివరణ : ఇక్కడ పరిహారం అంటే కోర్టు, ట్రిబ్యూనల్ లేదా ఇతర అధికారి పెంచిన లేదా మరలా పెంచిన పరిహారం కలుపుకొని.

73. లిస్టెడ్ సెక్యూరిటీల బదిలీ వలన వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం : సెక్షన్ 10(38) : 1-3-2003 నుండి 1-3-2004 మధ్య కొనుగోలు చేసిన అర్హత పొందిన ఈక్విటీ వాటాలు, కొనుగోలు చేసిన 12 నెలల తరువాత బదిలీ చేస్తే వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంపై పన్ను మినహాయించబడుతుంది.

ఇక్కడ అర్హత పొందిన ఈక్విటీ వాటాలు అంటే :

1. ఆ కంపెనీ ఈక్విటీ వాటాలు ముంబాయి స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ BSE - 500 ఇండెక్స్లో భాగమై ఉండాలి. అలాగే ఈక్విటీ వాటాల ఆ వ్యవహారం కొనుగోలు, అమ్మకం ఒక గుర్తింపబడిన స్టాక్ ఎక్స్చేంజిలో నమోదు అయి ఉండాలి.
2. 1-3-2003 తరువాత పబ్లిక్ జారీ ద్వారా కంపెనీ ఈక్విటీ వాటాల కేటాయింపు జరిగి, 1-4-2004 లోపు గుర్తింపబడిన స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లిస్ట్ అయి, దాని అమ్మకం భారతదేశంలోని ఒక స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్లో నమోదు అయి ఉండాలి.

ఈక్విటీ వాటాలు లేదా మూచ్యవల్ ఖండ్ల ఈక్విటీల యూనిట్లు బదిలీ చేసినప్పుడు వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభానికి సెక్యూరిటీల వన్ను సెక్యూరిటీలు కొనుగోలు చేసినప్పుడు ఉంటేనే సెక్షన్ 10(38) కింద పన్ను నుండి మినహాయింపు లభిస్తుంది.

74. ఒప్పందం ప్రకారం స్థాపించిన సంస్థ లేదా అధికార సంస్థ ఆదాయం (సెక్షన్ 10(42)) : ఒక ఒడంబడిక లేదా ఒప్పందం ప్రకారం లాభార్జన కోసం కాక ఏర్పడిన కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ఆమోదించబడిన ఒక సంస్థ లేదా అధికార సంస్థ .యొక్క మొత్తం ఆదాయం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.

75. యూ.పి.యన్. చైర్మన్, సభ్యులకు ఇచ్చే కొన్ని పెరిక్విజిట్లు (సెక్షన్ 10(45)) : పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2008-09 నుండి యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషన్ చైర్మన్, సభ్యులకు ఇచ్చే పెరిక్విజిట్లను జీతం ఆదాయం గణించడంలో పన్ను లేని ఆదాయాలుగా పరిగణిస్తారు.

కొన్ని సంస్థల నిర్దిష్ట ఆదాయం (సెక్షన్ 10(46)) : కేంద్ర, రాష్ట్ర స్థానిక సంస్థల ప్రభుత్వం చట్టం కింద ఏర్పాటైన ఏదైనా సంస్థ లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సాధారణ ప్రజల కోసం ఏర్పాటు చేసిన సంస్థకు వచ్చిన నిర్దిష్ట ఆదాయం ఈ సెక్షన్ కింద పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది. అయితే ఆ సంస్థ ఏ విధమైన వాణిజ్య కార్యకలాపాలను చేపట్టరాదు.

76. అవస్థాపనా రుణ నిధి సంస్థకు వచ్చే ఆదాయం : సెక్షన్ 10(47) : కేంద్ర ప్రభుత్వ నిబంధనల ప్రకారం ఈ సెక్షన్ కింద స్థాపించబడిన అవస్థాపనా రుణ నిధికి వచ్చిన ఆదాయాన్ని పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.

77. భారతదేశంలో క్రూడ్ ఆయిల్ అమ్మకం చేసిన విదేశీ కంపెనీ యొక్క ఆదాయం : సెక్షన్ 10(48) : 1-4-2012 తర్వాత ఒక విదేశీ కంపెనీ భారతదేశంలో క్రూడ్ ఆయిల్ అమ్మకం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయంపై పన్ను మినహాయిస్తారు. అయితే ఆ కంపెనీ కేంద్ర ప్రభుత్వంతో ఒప్పందం కుదుర్చుకొని ఉండాలి. సెక్షన్ 10(48) కింద కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన కొన్ని ఆదాయాలను విదేశీ కంపెనీలు స్వీకరించిన ఆదాయాలను ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు ఉంటుంది.

78. జాతీయ సైనాన్నియల్ హోల్డింగ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ : సెక్షన్ 10(49) : ఈ కంపెనీకి వచ్చిన ఆదాయాలను పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.

3.4 ఆదాయం పన్ను నుండి రిజేటు లభించే అంశాలు

అసెసీ పన్ను బాధ్యతను లెక్కించేటప్పుడు కింద తెలిపిన అంశాలకు నిర్ణీత రేట్ల ప్రకారం రిజేటు లభిస్తుంది.

వ్యక్తుల సంఘంలో సభ్యులకు ఇచ్చే రిజేటు (సెక్షన్ 86)

అసెసీ హిందూ అవిభక్త కుటుంబం కాకుండా, ఇతర వ్యక్తుల సంఘాలు మొదలైన వాటిలో సభ్యునిగా ఉండి, ఆ సంఘం తన ఆదాయం మీద తానే పన్ను చెల్లించినపుడు ఆ సంఘం నుండి అసెసీకి రావలసిన లేదా వచ్చిన మొత్తానికి సగటు రేటు ప్రకారం రిజేటు ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

3.5 స్వేచ్ఛా వాణిజ్య మండలులు

1. స్వేచ్ఛా వాణిజ్య మండలులలో స్థాపించబడిన పారిశ్రామిక సంస్థలకు పూర్తిగా టాక్స్ హాలిడే : సెక్షన్ 10A

ఆదాయం పన్ను చట్టం యొక్క సెక్షన్ 10A లోని ప్రస్తుత నియమాల ప్రకారం స్వేచ్ఛా వాణిజ్య మండలంలో కొత్తగా స్థాపించబడిన పారిశ్రామిక సంస్థ నుండి అసెసీకి లభించే లాభాలను కొన్ని షరతులకు లోబడి అతని మొత్తం ఆదాయంలో కలపడం జరుగదు. ఈ నియమం 1981-82 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి అమలులోకి వచ్చింది. ఈ విధమైన మినహాయింపు 5 సంవత్సరాలు ఇవ్వబడుతుంది. భవిష్యత్తులో ప్రారంభించబోయే స్వేచ్ఛా వాణిజ్య మండలాలకు కూడా ఈ కన్సెషన్ ఇవ్వబడుతుంది.

అనేకమైన ఇతర రాయితీలకు బదులుగా ఈ టాక్సు హాలిడే ఇవ్వబడుతుంది. అంటే టాక్స్ హాలిడే ఇవ్వబడితే పెట్టుబడి అలవెన్సు, సెక్షన్ 80 I కింద ఇచ్చే పాక్షిక టాక్స్ హాలిడే, వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో నెలకొల్పబడే పరిశ్రమలకు ఇచ్చే కన్సెషన్లు మొదలైనవి ఇవ్వబడవు. టాక్స్ హాలిడే యొక్క పరిమితి ముగిసిన తరువాత సర్దుబాటు కాని నష్టాలు, డెవలప్ మెంట్ అలవెన్సు, పెట్టుబడి అలవెన్సు లేదా ఆదాయం

పన్ను చట్టం కింద అనుమతించబడిన ఇతర అలవెన్సుల తగ్గింపులను ముందుకు తీసుకువెళ్ళడానికి అవకాశం ఉండదు. సాఫ్ట్‌వేర్ టెక్నాలజీ పార్క్, ఎలక్ట్రానిక్ హార్డ్‌వేర్ టెక్నాలజీ పార్క్ లో నెలకొల్పబడిన యూనిట్లకు ఈ టాక్స్ హాలిడే సౌకర్యం ఇవ్వబడుతుంది. అయితే సంస్థ వస్తువుల ఉత్పత్తి ఏప్రిల్ 1, 1996 తరువాత ప్రారంభిస్తే సంస్థ మొత్తం అమ్మకాలలో 75 శాతం తగ్గకుండా ఎగుమతి చేస్తేనే ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు లభిస్తుంది. ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2010-11 నుండి లభించదు. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2002-03 నుండి ఎగుమతుల మీద లాభంగా బావిం చే దేశీయ అమ్మకాల మీద లాభానికి సంబంధించి సెక్షన్ 10 A/ 10B కింద ఉన్న నిబంధనలు తొలగించబడినవి.

ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు కింది విధంగా ఇస్తారు.

వ్యాపార లాభాలు X ఎగుమతి అమ్మకాల మొత్తం

మొత్తం అమ్మకాలు

2006-07 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి సెక్షన్ 139 కింద రిటర్న్ దాఖలు చేయని అసెసీలకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభించదు.

2. ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలులు (సెక్షన్ 10AA)

ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ల చట్టం, 2005 కింద ఒక వ్యవస్థాపకుడు వస్తువులు లేదా సేవల ఉత్పత్తి కోసం ప్రారంభించిన యూనిట్లకు వచ్చిన లాభానికి ఈ సెక్షన్ కింద పన్ను మినహాయింపు లభిస్తుంది.

1. మినహాయింపుకు అర్హత ఉన్న అసెసీలు : వస్తువులు లేదా సేవల ఎగుమతుల కోసం సంస్థను పెట్టిన అన్ని రకాల అసెసీలకు (ఉదాహరణకు, విడివ్యక్తులు, భాగస్వామ్య సంస్థలు, కంపెనీలు మొదలగునవి) ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు లభిస్తుంది.

2. మినహాయింపు పొందడానికి అవసరమైన షరతులు : కింది షరతులను నెరవేర్చిన సంస్థలకే ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు లభిస్తుంది.

(i) ఆ సంస్థ ఒక ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలులో 1-4-2006 తరువాత వస్తువుల లేదా సేవల ఉత్పత్తి మొదలు పెట్టి ఉండాలి.

(ii) ఆదాయం పన్ను రిటర్న్, ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు సరిగానే జరిగిందని ఛార్జర్డ్ అకౌంటెంట్‌చే ధృవీకరించబడిన పత్రంతో పాటు ఫారం నంబర్ 56F ను కూడా జత పరచాలి.

3. తగ్గింపు లభించే కాలం : ఎగుమతి చేసిన వస్తు సేవలు లేదా ఉత్పత్తి చేసిన వస్తువులపై వచ్చిన లాభం/ఆదాయంపై తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఈ తగ్గింపును కింది విధంగా గణిస్తారు.

సంస్థ ఎగుమతి టర్నోవర్

సంస్థ మొత్తం టర్నోవర్ X సంస్థ మొత్తం లాభం

ఒక సంస్థ విదేశీ సంస్థల కోసం తయారుచేసిన ఆన్ సైట్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫ్ కంప్యూటర్ సాఫ్ట్‌వేర్‌పై వచ్చిన లాభాలకు కూడా ఈ తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు మొదటి 10 సంవత్సరాలకు తరువాత 5 సంవత్సరాలకు కింది విధంగా ఇవ్వబడుతుంది.

కాలం	తగ్గింపు
1. మొదటి 5 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలకు	లాభాలలో 100%
2. తరువాత 5 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలకు	లాభాలలో 50%
3. తరువాత 5 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలకు	ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాలలో తిరిగి పెట్టుబడి పెట్టిన రిజర్వుకు బదిలీ చేసిన మొత్తం లేదా లాభాలలో 50% ఏది తక్కువైతే అది

ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాలలో తిరిగి పెట్టుబడి పెట్టిన రిజర్వుకు బదిలీ చేసిన మొత్తం ఉపయోగించుకోవడానికి షరతులు

ఈ రిజర్వు ఖాతాలోని మొత్తాన్ని కింది విధంగా ఉపయోగించుకోవచ్చు.

1. రిజర్వు సృష్టించిన గత సంవత్సరం నుండి 3 సంవత్సరాల తరువాత కొత్త యంత్రాలు, ప్లాంటు కొనడానికి.
2. కొత్త యంత్రాలు లేదా ప్లాంటు కొనుగోలుకు ముందు సంస్థ అవసరాలకు ఆ మొత్తాన్ని ఉపయోగించుకోవచ్చు. అయితే ఆ మొత్తాన్ని డివిడెండ్ లేదా లాభంగా దేశం వెలుపలకు తిరిగిపంపడానికి లేదా దేశం వెలుపల ఆస్తి కొనడానికి ఉపయోగించకూడదు.

4. రిజర్వు మొత్తాన్ని వేరే వసులకు లేదా దుర్వినియోగం చేసినపుడు :

రిజర్వు మొత్తాన్ని యంత్రాలు లేదా ప్లాంటు కొనడానికి లేదా చివరి 5 సంవత్సరాలు పూర్తి అయ్యే లోపు సృష్టించిన రిజర్వును తరువాత 3 సంవత్సరాలలో ఉపయోగించకపోయినా, దుర్వినియోగం చేసినా ఆ మొత్తాన్ని సంస్థ లాభంగా పరిగణించి పన్ను విడిస్తారు.

5. ఎగుమతి ప్రాసెసింగ్ జోన్/ఫ్రీ ట్రేడ్ జోన్లోని యూనిట్లను ప్రత్యేక ఆర్థిక జోన్లోనికి మార్చినపుడు

ఈ తరహా యూనిట్లు ప్రత్యేక ఆర్థిక జోన్లోనికి మారినట్లయితే మొదటి 10 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలను, మొదటగా ఆ యూనిట్లను ఎగుమతి ప్రాసెసింగ్ జోన్/ఫ్రీ ట్రేడ్ జోన్లో మొదలైనపుడు నుండి తీసుకుంటారు. అయితే అప్పటికీ ఆ యూనిట్లకు 10 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలు పూర్తయితే, ఈ సెక్షన్ కింద మొదటి 10 సంవత్సరాలకు ఇచ్చే తగ్గింపుకు అర్హత ఉండదు.

ప్రత్యేక ఆర్థిక జోన్ (SEZ) లో పెట్టిన కొత్త యూనిట్ల ఆదాయం గణించడంలో సెక్షన్ 10AA కింద తగ్గింపు ఇవ్వకముందు మొత్తం ఆదాయం గణించాలి. సెక్షన్ 10AA కింద ఇచ్చే తగ్గింపు ఆ గణించిన ఆదాయానికి మించరాదు.

టాక్స్ హాలిడే సౌకర్యాన్ని నూరు శాతం ఎగుమతి చేసే సంస్థలకు విస్తరించడం : సెక్షన్ 10 B

స్వేచ్ఛా వాణిజ్య మండలాలలో స్థాపించబడిన పరిశ్రమలకు ప్రయోజనాన్ని ఇచ్చినట్లే పూర్తిగా వస్తువులను ఎగుమతి చెయ్యడానికి వస్తూత్పత్తిని చేపట్టిన పరిశ్రమలకు ప్రోత్సాహాన్ని ఇచ్చేందుకు సెక్షన్ 10B ని ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. దీని ప్రకారం పూర్తిగా ఎగుమతికి సంబంధించిన పరిశ్రమలకు కూడా 5 సంవత్సరాల పాటు టాక్స్ హాలిడే ఇవ్వడం జరుగుతుంది. ఎక్కువ విదేశీ మారక ద్రవాన్ని సంపాదించడం కోసం ఈ మార్పు చెయ్యడం జరిగింది.

కంప్యూటర్ సాఫ్ట్వేర్ను ఎగుమతి చేసే ఉద్దేశ్యంతో ఉత్పత్తి చేసే సంస్థలకు కూడా ఈ సెక్షన్ కింద ప్రయోజనం ఇవ్వబడుతుంది. ఈ సెక్షన్ ప్రకారం

- (a) ఏప్రిల్ 1, 1995 న లేదా ఆ తర్వాత ఏ సంస్థ అయినా ఏదైనా వస్తువు యొక్క తయారీ లేదా ఉత్పత్తిని చేపడితే, గత సంవత్సరంలో ఆ వస్తువు యొక్క మొత్తం అమ్మకాలలో ఎగుమతుల విలువ 75 శాతం కన్నా తక్కువ లేకుండా ఉన్నప్పుడే ఈ

సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.

- (b) ఏ గత సంవత్సరంలో అయినా, తమ టర్మ్స్‌వర్లో 75 శాతం కన్నా తక్కువ ఎగుమతి చేసిన సంస్థలకు ఆ గత సంవత్సరంలో ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభించదు. అయితే ఆ సంస్థలు తమ ఎగుమతి లాభాలపై సెక్షన్ 80 HHC కింద 100 శాతం తగ్గింపును పొందవచ్చు.
- (c) ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2012-13 నుండి ఇవ్వబడదు.

వ్యాపార లాభాలు X ఎగుమతి అమ్మకాల మొత్తం

మొత్తం అమ్మకాలు

ఏ విపత్తు వలనైనా వచ్చిన నష్టపరిహారాన్ని స్వీకరించినపుడు, సెక్షన్ 10(10BC)

ఒక వ్యక్తి లేదా అతనికి సంబంధించిన న్యాయాత్మక వారసులు 2005-06 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం తరువాత కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లేదా స్థానిక ప్రభుత్వం నుండైనా ఏ విపత్తుకైనా సంబంధించిన నష్టపరిహారాన్ని స్వీకరిస్తే ఆ మొత్తం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.

3.5 ప్రశ్నలు

A. ఈ కింది ప్రశ్నలకు 5 పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. వ్యవసాయాదాయం అనగా నేమి?
2. పాక్షిక వ్యవసాయాదాయం అనగా నేమి?
3. వ్యవసాయ ఆదాయం అనగా నేమి?
4. నూరు శాతం ఎగుమతి చేసే సంస్థలకిచ్చే పన్ను రాయితీ లేవి?
5. పాక్షికంగా మినహాయంపబడే ఆదాయం
6. ఏవైనా రెండు పన్ను నుండి మినహాయించగల ఆదాయాలు

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు 10 పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. వ్యవసాయ ఆదాయం అనగా నేమి?
2. వ్యవసాయ గృహాస్థి నుండి ఆదాయం ఏ విధంగా పరిగణింతురు?
3. పాక్షిక వ్యవసాయ మరియు పాక్షిక వ్యవసాయేతర ఆదాయాలను తెలుపుము
4. వ్యవసాయం నుండి ఆదాయం అనగా నేమి? పన్ను లెక్కించడానికి దీనిని ఏ విధంగా పరిగణిస్తారు.
5. వ్యవసాయ ఆదాయమును నిర్వచించి, దాని మినహాయింపులను వివరించండి.
6. వ్యవసాయ ఆదాయం నిర్వచించి, పాక్షిక వ్యవసాయ ఆదాయం, పాక్షిక వ్యాపార ఆదాయం గూర్చి తెలుపుము.
7. నాన్ రెసిడెంట్లకు లభ్యమయ్యే పన్ను మినహాయింపులేవి?

8. స్వేచ్ఛా వాణిజ్య మండలాలలోని సంస్థలకిచ్చే టాక్స్ హాలిడే గూర్చి వివరించండి.
9. పాక్షికంగా మినహాయించబడిన ఆదాయాలు ఏవి?

C. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు విపులంగా రాయండి.

1. వ్యవసాయ ఆదాయం అనగా నేమి? అందులోని రకాలేవి? ప్రస్తుత ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం ఈ ఆదాయాలు ఏ విధంగా అసెస్ చేయుదురు?
2. వ్యవసాయాదాయం నిర్వచింపుము. దాని ముఖ్య లక్షణాలేవి?
3. వ్యవసాయాదాయం అనగా నేమి? ఏదైనా ఆదాయాన్ని వ్యవసాయాదాయంగా పరిగణించడానికి సంతృప్తి పరచవలసిన షరతులేవి?
4. ఒక ఆదాయానికి వ్యవసాయాదాయంగా పరిగణించాలంటే షరతులేమిటి?
5. వ్యవసాయ ఆదాయం అనగా నేమి? భూమితో సంబంధం కలిగి వ్యవసాయ ఆదాయాలుగా పరిగణింపబడని ఆదాయాలను వివరింపుము.
6. కొన్ని ఆదాయాలు భూమితో సంబంధం ఉన్నప్పటికీ వాటిని వ్యాపారం నుండి ఆదాయాలుగా గుర్తించవలసి ఉండును. ఆ ఆదాయాలు తెలుపుము.
7. ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద భారత పౌరులు కాని వారికి లభించే వివిధ మినహాయింపులను గూర్చి వివరించండి.
8. ఆదాయం పన్ను నుండి మినహాయించబడిన ఆదాయాలేవి?
9. పన్ను నుంచి మినహాయించే 10 ఆదాయాలను పేర్కొనండి.
10. ఆదాయం పన్ను నుండి తగ్గింపుగా అనుమతించబడే వివిధ రకాల రిజెట్టు గురించి వివరించండి.
11. సెక్షన్ 10 ప్రకారం ఆదాయం పన్ను నుండి మినహాయింపు పొందే ఆదాయాలేవి? ఏవైనా 5 మినహాయింపు పొందిన ఆదాయాలను వివరించండి.
12. కొన్ని ఆదాయాలను మొత్తం ఆదాయంలో కలుపరు. అవి ఏవి? ఈ మినహాయింపుల విచక్షణాత్మకతను క్లుప్తంగా చర్చించండి.
13. ఆదాయపు పన్ను చట్టం పరిధిలోకి రాని వివిధ రకాల ఆదాయాలను గురించి విశదీకరించండి.
14. పన్ను నుండి పూర్తి మినహాయించగల ఆదాయాలు, పన్ను నుండి పాక్షిక మినహాయింపు గల ఆదాయాలు మధ్యగల తేడాలేవి? పూర్తి మినహాయింపు గల ఆదాయాలలో పదింటిని పేర్కొనండి.
15. ఆదాయపు పన్ను చెల్లింపు నుండి మినహాయింపు పొందబడిన పదిహేను ఆదాయాలను తెలుపుము.
16. మొత్తం ఆదాయంలో కలవని, ఆదాయపు పన్ను చెల్లించనవసరం లేని ఆదాయాలను చర్చించండి.
17. ఆదాయపు పన్ను నుండి పూర్తిగా మినహాయించబడిన ఆదాయాలను చర్చించుము.
18. ఆదాయపు పన్ను చట్టం, సెక్షన్ 10 కి సంబంధించిన పూర్తిగా మినహాయింపు పొందిన 8 రకాల ఆదాయాలను గూర్చి వివరించండి.
19. ఆదాయపు పన్ను నుండి పూర్తిగా మినహాయించబడిన పది ఆదాయాలను చూపుము.
20. సెక్షన్ 10 ప్రకారం పాక్షికంగా మినహాయింపు పొందిన ఆదాయాలను వివరించండి.

21. పాక్షికంగా పన్ను మినహాయించబడిన ఆదాయాలను వివరించుము
22. ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 80 ప్రకారం మొత్తం ఆదాయం నుండి తగ్గింపు ఇచ్చే ఆరు అంశాలను గూర్చి రాయుము.
23. సెక్షన్ 10 ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం మినహాయించబడిన ఆదాయాలు తెలుపుము.
24. సెక్షన్ 10 ప్రకారం ఏవేని ఐదు పూర్తిగా మినహాయించబడిన మరియు ఐదు కొంత మేర మినహాయించబడిన ఆదాయాలను గూర్చి రాయండి
25. సెక్షన్ 10 ఆదాయం చట్టం, 1961 ప్రకారం పన్ను నుండి మినహాయించబడిన ఏవైనా ఐదు ఆదాయాలను తెలుపుము.
26. సెక్షన్ 10 మినహాయింపులను వివరించుము.

SUGGESTED READINGS

1. Dr. Vandana Bangar, Dr. Yogendra Bangar, Aadhya Prakashan, Allahabad
2. Manoharan, T.N., Income Tax Law, Snow White Publications Pvt. Ltd., Chennai.
3. Income Tax Act, Taxmann Publications, New Delhi.
4. Dr.Vinod K. Singhanian, Income Tax, Taxmann Publications, New Delhi.
5. Gaur, V.P., Narang, D.B., Practical Income Tax, Kalyani Publishers, New Delhi

పాఠం - 4

జీతాల నుండి ఆదాయం

లక్ష్యాలు :

ఈ పాఠం చదవడం ద్వారా మీరు :

- * జీతం అంటే ఏమిటి? దాని ముఖ్య లక్షణాలేవి?
- * అలవెన్సులు, పెరిక్విజిట్లు, ప్రావిడెంట్ ఫండులు మొదలైన జీతం ఆదాయాల మీద ఎంత వరకు పన్ను విధింపుకు కాబడతాయో తెలుసుకుంచారు.
- * దీనితో పాటు జీతం శీర్షిక కింద ఇవ్వవలసిన తగ్గింపులను, సెక్షన్ 80C కింద ఇచ్చే తగ్గింపును గురించి కూడా తెలుసుకుంటారు.

ముఖ్యాంశాలు

- 4.1. జీతాల నుండి ఆదాయం
- 4.2. జీతాల నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించే పద్ధతి
- 4.3. అలవెన్సులు
- 4.4. పెరిక్విజిట్లు
- 4.5. పెరిక్విజిట్లకు విలువ కట్టడం
- 4.6. జీతం స్థానంలో వచ్చే లాభాలు
- 4.7. పన్ను నుండి మినహాయింపు పొందే ఆదాయాలు
- 4.8. జీతం నుండి తగ్గింపులు : సెక్షన్ 16
- 4.9. ప్రావిడెంట్ ఫండ్లు
- 4.10. సెక్షన్ 80 C కింద తగ్గింపు
- 4.12. ప్రశ్నలు
- 4.13. అభ్యాసాలు

4.1 జీతాల నుండి ఆదాయం

ఇప్పుడు మనం ముందుగా ఈ పాఠంలో జీతాల నుండి ఆదాయం అనే శీర్షిక కింద ఆదాయాన్ని ఎలా గణించాలో తెలుసుకుందాం. దానికి ముందు ఈ శీర్షిక కింద వచ్చే సెక్షన్ల గురించి తెలుసుకుందాం.

- సెక్షన్ 15 - పన్ను విధింపుకు ఆధారం
- సెక్షన్ 16 - జీతాల నుండి ఆదాయం
- సెక్షన్ 17 - వివిధ నిర్వచనాలు

1. పన్ను విధింపుకు ఆధారం :

సెక్షన్ 15 ప్రకారం జీతాల నుండి ఆదాయం అనే శీర్షిక ప్రకారం కింది ఆదాయాల మీద పన్ను విధిస్తారు.

1. రావలసిన జీతం : అసెసీకి గత సంవత్సరంలో అతని ప్రస్తుత లేదా పూర్వపు యజమాని వద్ద నుండి రావలసిన జీతం. ఈ జీతాన్ని యజమాని చెల్లించినా, చెల్లించకపోయినా పరిగణనకు తీసుకుంటారు.

2. వనూలైన జీతం : అసెసీకి ప్రస్తుత లేదా పూర్వపు యజమాని లేదా వారి తరపున ఎవరైనా గత సంవత్సరంలో చెల్లించిన జీతం. అది అతనికి గత సంవత్సరంలో రావలసి ఉన్నా, లేకపోయినా పరిగణనకుతీసుకొంటారు. ఉదా. : ముందుగా చెల్లించే జీతం.

3. జీతాల బకాయిలు : అసెసీకి ప్రస్తుత లేదా పూర్వపు యజమాని లేదా వారి తరపున ఎవరైనా గత సంవత్సరంలో చెల్లించిన జీతాల బకాయిలు. దీని మీద అంతకు ముందు గత సంవత్సరాలలో పన్ను విధించకపోతే పరిగణనలోకి తీసుకొంటారు.

సాధారణంగా ఈ శీర్షిక కింద ఆదాయాన్ని రావలసిన మొత్తాల ఆధారంగా లెక్కిస్తారు. అందువలన గత సంవత్సరంలో అసెసీ తన అందించిన సేవలకు ప్రతిఫలాన్ని లేదా జీతాన్ని స్వీకరించినా, స్వీకరించకపోయినా కూడా పన్ను విధించదగిన ఆదాయంలో కలుపుతారు. అదే విధంగా కొన్నిసార్లు ఆదాయాన్ని స్వీకరణ ఆధారంగా కూడా లెక్కిస్తారు. అంటే అసెసీ కనుక తన జీతాన్ని ముందుగా (Advance salary) అందుకుంటే, దాన్ని కూడా పన్ను విధించదగిన ఆదాయానికి కలుపుతారు. అయితే దానికి తగిన సేవలను అసెసీ అందించినపుడు మాత్రం మళ్ళీ దాని మీద పన్ను ఉండదు.

అంతేగాక, ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించడానికి అసెసీ తన ప్రస్తుత యజమాని నుండి మాత్రమే జీతాన్ని స్వీకరించాలని లేదు. అతడు తన పూర్వపు యజమాని లేదా యజమానుల వద్ద నుండి స్వీకరించిన జీతాల మీద కూడా పన్ను విధిస్తారు. అలాగే, అతడు తన ప్రస్తుత లేదా పూర్వపు యజమానుల వద్ద నుండి అందుకున్న జీతాల బకాయిల (Arrears of salary) మీద కూడా పన్ను విధించబడుతుంది.

2. జీతం ముఖ్య లక్షణాలు

జీతాల నుండి ఆదాయం అనే శీర్షిక కింద పన్ను విధించాలంటే ఆ ఆదాయం లేదా చెల్లింపుకు కొన్ని లక్షణాలు ఉండాలి. ఈ లక్షణాలు కనుక ఆ ఆదాయానికి లేకపోతే ఆ ఆదాయాన్ని ఈ శీర్షిక కింద చేర్చడానికి వీలు లేదు.

1. యజమాని - ఉద్యోగి సంబంధం : ఒక ఆదాయాన్ని ఈ శీర్షిక కింద చేర్చాలంటే దాన్ని చెల్లించే వ్యక్తికి, స్వీకరించే వ్యక్తికి మధ్య యజమాని ఉద్యోగి సంబంధం ఉండాలి. ఇది లేకపోతే యజమాని చెల్లించే మొత్తానికి ఈ శీర్షిక కింద పన్ను ఉండదు. ఉదాహరణకు, కంపెనీ డైరెక్టర్లు, ఒప్పందం ఉంటే తప్పించి, సాధారణంగా కంపెనీ ఉద్యోగులు కారు. అందువలన వారికి చెల్లించే ఫీజు లేదా కమీషన్ ఇతర ఆదాయాలు అనే శీర్షిక కింద చేర్చవలసి ఉంటుంది. అదే విధంగా పార్లమెంట్ లేదా శాసనసభ సభ్యులు ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు కారు కాబట్టి వారు స్వీకరించే మొత్తాలు కూడా ఈ శీర్షిక కిందకు రావు.

2. యజమాని కాని వారి వద్ద నుండి స్వీకృతులు : అసెసీ తన ఉద్యోగరీత్యా గాని లేదా తన మామూలు విద్యులను నిర్వర్తించడం వలన గాని తన యజమాని కాని వారి వద్ద నుండి స్వీకరించే పెరిక్విజిట్లు (పరిలబ్ధులు) లేదా ఏ ఇతర ప్రతిఫలానికైనా జీతాల శీర్షిక కింద కాకుండా ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది. ఉదాహరణకు, విద్యాలయాలలో పనిచేసే అధ్యాపకులు పరీక్షాధికారులుగా ఇతర విద్యాలయాల నుండి స్వీకరించే ప్రతిఫలానికి ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది. అలాగే ఒక హోటల్‌లో పనిచేసే సర్వరుకు కష్టమర్ల నుండి వచ్చే టిప్పు ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద చేరుతుంది.

3. స్వేచ్ఛాపూర్వకంగా జీతాన్ని వదులుకోవడం : కొన్ని సందర్భాలలో ఉద్యోగి తనకు రావలసిన జీతంలో కొంత భాగాన్ని స్వేచ్ఛా పూర్వకంగా వదిలివేసి మిగిలిన మొత్తాన్ని మాత్రమే స్వీకరించవచ్చు. ఈ విధంగా వదులుకున్న మొత్తానికి తగ్గింపు ఇవ్వబడదు. అయితే, అతను స్వేచ్ఛా పూర్వకంగా జీతాలను వదులుకోవడం (పన్ను నుంచి మినహాయింపు చట్టం, 1961) కింద వదులుకున్న మొత్తానికి మాత్రం మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. అలాగే జీతం అనేది నిజంగా వచ్చి ఉండాలి. అది కల్పితం అయి ఉండకూడదు.

4. **స్థూల జీతం :** ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని లెక్కించేటపుడు అసెసీ స్వీకరించాల్సిన స్థూల జీతాన్ని లెక్కలోకి తీసుకోవాలి గాని అతను స్వీకరించిన నికర జీతాన్ని కాదు. అంటే సాధారణంగా, అతని మూలజీతం నుండి కొంత మొత్తం తగ్గించబడి (ఉదా. : ఆదాయం పన్ను, ప్రావిడెంట్ ఫండ్ మొదలైన వాటికి) మిగిలింది మాత్రమే అతనికి ఇవ్వబడుతుంది. అయితే మనం ఈ శీర్షిక కింద మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించేటపుడు ఈ తగ్గింపులు ఇవ్వకముందు జీతాన్ని (అంటే స్థూల జీతాన్ని) పరిగణనలోనికి తీసుకోవాలి.
5. **వ్యక్తిగత అర్హతకు ఇచ్చే బహుమతులు :** ఉద్యోగి సాధించిన అత్యుత్తమ విజయాలకు లేదా పనిమీద అతనికి ఉన్న శ్రద్ధకు ప్రతిఫలంగా యజమాని ఇచ్చే బహుమతులు అతని వ్యక్తిగత అర్హతలకు ఇచ్చినవి కాని, అతడు అందించిన సేవలకు కాదు. అందువల్ల వీటిని ఆదాయంగా పరిగణించరాదు.
6. **పన్ను లేని జీతం :** ఉద్యోగి తన ఆదాయం మీద చెల్లించాల్సిన ఆదాయం పన్నును వారి తరపున యజమానులే చెల్లిస్తారు. దానిని పన్ను లేని జీతం అంటారు. ఈ శీర్షిక కింద ఆదాయం లెక్కింపులో యజమాని అతని తరపున చెల్లించిన పన్నును జీతానికి కలిపి ఆ మొత్తాన్ని పన్ను చెల్లించవలసిన స్థూల జీతంగా తీసుకోవాలి.
7. **జీతం ప్రాప్తిచే స్థలం :** అసెసీకి భారతదేశంలో జీతం ప్రాప్తిస్తే దానిని అతడు ఎక్కడ స్వీకరించినా, అది భారతదేశంలో పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది.
8. **భాగస్వామిగా స్వీకరించిన జీతం :** ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద పన్ను నిర్ధారించబడే భాగస్వామ్య సంస్థ నుండి భాగస్థులకు వచ్చిన జీతం, కమీషన్ ఇతర ప్రతిఫలాలను జీతం నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద ఆదాయాలుగా పరిగణించరాదు. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు శీర్షిక కిందకు వస్తాయి.
9. **జీతాన్ని స్కేలు రూపంలో ఇచ్చినపుడు :** కొన్నిసార్లు ఉద్యోగికి నెలకు వస్తున్న మూలజీతం కాక, అతనికి సంబంధించిన జీతం స్కేలును ఇవ్వవచ్చు. ఉదాహరణకు, జేమ్స్ అనే ఒక ఉద్యోగి, 1-1-2015 న నియమింపబడినపుడు అతనికి రూ.14,000 - 500 - 19,000 - 1,000 - 25,000 అనే జీతం స్కేలును ఇవ్వవచ్చు. అంటే అతని మూలజీతం 1-1-2015 నుండి 1-1-2016 వరకు రూ.14,000 అవుతుంది. ఆ తర్వాత అంటే 1-1-2016 నుండి అతని వార్షిక పెరుగుదల రూ.500 ఉంటుంది. అలాగే వార్షిక పెరుగుదల అతని జీతం రూ.19,000 అయ్యే వరకు ప్రతి సంవత్సరం రూ.500 వార్షిక పెరుగుదలగా ఇవ్వబడుతుంది. ఆ తరువాత ప్రతి సంవత్సరం అతనికి వార్షికంగా రూ.1,000 పెరుగుదల ఉంటుంది. ఈ పెరుగుదల అతని జీతం రూ.25,000 చేరే వరకు ఉంటుంది. అతనిని ఇంకొక స్కేలులో పెడితే తప్ప అతనికి అక్కడ నుండి వార్షిక పెరుగుదల ఉండదు.

4.2. జీతాల నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించే పద్ధతి

అసెసీకి జీతాల నుండి వచ్చే ఆదాయాన్ని సెక్షన్లు 15, 16, 17లోని నిబంధనల ప్రకారం లెక్కిస్తారు. సెక్షన్ 15 ఈ శీర్షిక రిధిని వివరించగా, సెక్షన్ 16లో ఈ శీర్షిక కింద ఇవ్వబడే తగ్గింపులు తెలియచేయబడ్డాయి. సెక్షన్ 17లో ఈ శీర్షికలో వాడబడిన వివిధ పదాలకు నిర్వచనాలు ఇవ్వబడ్డాయి. జీతాల నుండి ఆదాయాన్ని ఎలా లెక్కిస్తారో కింది పటం ఆధారంగా స్పష్టంగా తెలుసుకోవచ్చు.

జీతం - నిర్వచనం :

సెక్షన్ 17(1) ప్రకారం జీతంలో కింది ఆదాయాలు ఇమిడి ఉంటాయి.

1. వేతనాలు
2. వార్షికం లేదా పెన్షన్
3. గ్రాట్యూటీ
4. ఏదైనా ఫీజు, కమీషన్, పెరిక్విజిట్లు, జీతం స్థానంలో వచ్చే లాభాలు
5. ముందుగా స్వీకరించిన జీతం
 - (a) ఉపయోగించుకొని సెలవు కాలానికి స్వీకరించిన జీతం
6. ఉద్యోగి జీతంలో 12 శాతానికి మించి గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు యజమాని చెల్లించిన వాటా
7. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాలో ఉన్న నిల్వ మీద సంవత్సరానికి 9.5 శాతానికి మించి అసెసీ జమ అయ్యే వడ్డీ

వటం - 2 : జీతాల నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించడం

	₹	₹
1. జీతం		
i. వేతనం	XXX	
ii. వార్షికం లేదా పెన్షన్	XXX	
iii. పన్ను విధించబడే గ్రాట్యూటీ	XXX	
iv. ఫీజు, కమీషన్, మొదలైనవి	XXX	
v. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండుకు 12 శాతానికి మించి యజమాని వాటా	XXX	
vi. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండు నుండి వచ్చిన వడ్డీ - 9.5% నికి మించి	XXX	XXX

2. అలవెన్సులు		XXX
3. పెరిక్విజిట్లు		XXX
4. జీతానికి బదులుగా స్వీకరించే లాభాలు		XXX

5. స్థూల జీతం		XXX
6. తగ్గింపు : సెక్షన్ 16 కింద		
వినోద అలవెన్సు (ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు మాత్రమే)	XXX	
వృత్తి పన్ను	XXX	XXX
	----	-----
7. పన్ను విధించదగిన జీతం		XXX

గమనిక : 2019-20 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి సెక్షన్ 16 కింద ప్రామాణిక తగ్గింపు రూ.40,000 ఇవ్వవలసి ఉంటుంది.

4.3. అలవెన్సులు

అసెసీకి అతని యజమాని కొన్ని అలవెన్సులు కూడా ఇవ్వవచ్చు. ఇవి వస్తు రూపంలో లేదా సేవల రూపంలో గాక కేవలం నగదు రూపంలో మాత్రమే ఇవ్వబడతాయి. సాధారణంగా అసెసీలు చేసే కొన్ని ఖర్చులను తిరిగి చెల్లించడానికి లేదా కొన్ని ప్రదేశాలలోని ఎక్కువ

జీవన ఖర్చును తట్టుకోవడానికి గాని ఈ అలవెన్సులు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. వీటి మీద ఏ విధంగా పన్ను విధిస్తారో ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం.

1. **కరువు భత్యం :** యజమాని నుండి ఉద్యోగి పొందే అలవెన్సులో కరువు భత్యం సర్వసాధారణంగా ఉంటుంది. పెరుగుతున్న జీవన వ్యయాన్ని తట్టుకోవడానికి కరువు భత్యాన్ని చెల్లిస్తారు. ఈ విధంగా స్వీకరించిన మొత్తం అలవెన్సుపై పన్ను ఉంటుంది. ఉచిత గృహ వసతి, ఇంటి అద్దె అలవెన్సు, బోనస్, గ్రాట్యూటీ, సెలవు జీతం నగదులోకి మార్చుకోవడం, ప్రావిడెంట్ ఫండ్ మొదలగు వాటి గణింపులో జీతానికి, కరువు భత్యాన్ని కింది విధంగా ఇస్తే కలపాలి.
 - (a) సర్వీసు ప్రయోజనాల గణింపులో కరువు భత్యాన్ని తీసుకోవాలని ఇచ్చినపుడు,
 - (b) పదవీ విరమణ ప్రయోజనాల గణింపులో కరువు భత్యాన్ని తీసుకోవాలని చెప్పినపుడు
 - (c) ఉద్యోగ ఒప్పందం ప్రకారం కరువు భత్యం మూలజీతానికి కలపాలని చెబితే,
 - (d) డియర్నెస్ పే (Dearness Pay) అని ఇస్తే.
2. **కన్వేయన్సు అలవెన్సు :** ఉద్యోగి ప్రయాణ ఖర్చుల నిమిత్తం, అంటే ఇంటి నుండి పనిచేసే స్థలానికి, మళ్ళీ తిరిగి ఇంటికి వెళ్ళడానికి యజమాని ఈ అలవెన్సును ఇస్తారు. ఈ అలవెన్సు మొత్తాన్ని అసెసీ కనుక ఖర్చు చేస్తే అప్పుడు ఆ మొత్తం మీద పన్ను ఉండదు. అయితే ఇందులో కొంత భాగాన్ని మాత్రం ఖర్చు చెయ్యకపోతే ఆ భాగాన్ని పన్ను విధించదగిన మొత్తంగా పరిగణించి జీతానికి కలుపుతారు. ఒకవేళ అసెసీ సొంతవాహనం ఉండి, దాన్ని వ్యక్తిగత అధికార పనులకు రెండింటికి ఉపయోగిస్తుంటే అతను స్వీకరించే మొత్తం కన్వేయన్సు అలవెన్సు మీద పన్ను ఉండదు.
3. **ప్రయాణ భత్యం :** ఉద్యోగి వ్యాపార పనుల నిమిత్తం ఇతర ప్రదేశాలకు వెళ్ళవలసి వచ్చినపుడు ఆ ఖర్చులకుగాను యజమాని ఇచ్చే మొత్తాన్ని ప్రయాణ భత్యం అంటారు. ఈ భత్యాన్ని అసెసీ పూర్తిగా ఖర్చు చేస్తే పన్ను ఉండదు. ఖర్చు చేయని భాగం ఉంటే మాత్రం ఆ భాగం మీద పన్ను ఉంటుంది. ఉద్యోగి బదిలీ అయినపుడు అతనికి యజమాని చెల్లించిన ప్రయాణ ఖర్చులకు (వ్యక్తిగత సామానుల రవాణాతో కలుపుకొని) మినహాయింపు లభిస్తుంది.
4. **నిటీ కాంపెన్సేటరీ అలవెన్సు :** నగరాల్లోని అధిక జీవన వ్యయాన్ని తట్టుకోవడానికి అక్కడ పనిచేసే ఉద్యోగులకు మాత్రమే ఈ అలవెన్సును ఇస్తారు. ఈ అలవెన్సు మొత్తం పన్నుకు గురవుతుంది.
5. **విదేశీ అలవెన్సు :** విదేశాలలో ఉద్యోగం చేస్తున్న భారతీయ పౌరులకు భారత ప్రభుత్వం చెల్లించే అలవెన్సును విదేశీ అలవెన్సు అంటారు. దాని మీద పన్ను ఉండదు.
6. **విద్యా అలవెన్సు :** ఉద్యోగి కుటుంబ సభ్యులకు విద్యాసౌకర్యాలు కలిగించే నిమిత్తం యజమాని చెల్లించే కొంత నిర్దిష్ట మొత్తాన్ని విద్యా అలవెన్సు అంటారు. ఈ అలవెన్సు నుండి ఉద్యోగి పిల్లలలో **ఒక్కొక్కరికి నెలకు రూ.100 చొప్పున, ఇద్దరు పిల్లలకు మాత్రమే,** సెక్షన్ 10(14) కింద మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. అలాగే ఉద్యోగి పిల్లలు హాస్టల్లో ఉండి చదువుకుంటున్నపుడు వారి హాస్టల్ ఖర్చుల నిమిత్తం యజమాని చెల్లించిన మొత్తంలో **ఒక్కొక్కరికి నెలకు రూ.300 వరకు, ఇద్దరు పిల్లలకు మాత్రమే,** మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.
7. **మెడికల్ అలవెన్సు :** అసెసీ కుటుంబ సభ్యుల వైద్య ఖర్చుల నిమిత్తం యజమాని అలవెన్సు రూపంలో చెల్లించే మొత్తం మీద పన్ను ఉంటుంది.
8. **టిఫిన్ అలవెన్సు :** విరామ సమయాల్లో ఫలహారాలు చెయ్యడానికి ఉద్యోగికి చెల్లించే అలవెన్సు మొత్తం మీద పన్ను

ఉంటుంది.

- 9. సర్వెంట్ అలవెన్సు :** యజమాని సర్వెంట్లని నియమించడానికి బదులుగా ఉద్యోగి తనంతట తానే సర్వెంట్లని నియమించుకోవడానికై కొంత మొత్తాన్ని అలవెన్సుగా ఇస్తే, ఆ మొత్తం మీద పన్ను ఉంటుంది.
- 10. సహాయకుని నియమించుకునేందుకు ఇచ్చే అలవెన్సు :** అధికార విధుల నిర్వహణలో, విద్యా విషయాలలో తోడ్పడడానికి సహాయకుని నియమించుకునేందుకు ఇచ్చిన అలవెన్సు పూర్తిగా మినహాయింప బడుతుంది. (సెక్షన్ 10(14))
- 11. వినోద అలవెన్సు (Entertainment Allowance) [సెక్షన్ 16 (ii)] :** యజమాని చెల్లించే వినోద అలవెన్సు మొత్తం మీద పన్ను ఉంటుంది. అయితే అసెసీ ప్రభుత్వోద్యోగి అయితే సెక్షన్ 16 (ii) కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది. దీనిని గురించి జీతం నుండి తగ్గింపులు అంశం కింద చర్చించడమైనది.
- 12. ఇంటి అద్దె అలవెన్సు : సెక్షన్ 10(13A) :** ఉద్యోగులు తాము ఉంటున్న ఇంటి అద్దెను భరించడానికై యజమానులు చెల్లించే అలవెన్సును ఇంటి అద్దె అలవెన్సు అంటారు. ఈ అలవెన్సు మొత్తం ప్రాంతాలని బట్టి మారుతుంటుంది. ఆదాయం పన్ను నిబంధన 2A ప్రకారం పరిమితికి లోబడి ఉన్న ఇంటి అద్దె అలవెన్సు మీద పన్ను ఉండదు. మిగిలిన మొత్తం మీద పన్ను ఉంటుంది. ఈ అలవెన్సులో పన్ను నుండి మినహాయింపు భాగాన్ని కింది విధంగా లెక్కిస్తారు.
- (a) అసెసీ స్వీకరించిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు
- (b) అసెసీ ఇంటికి చెల్లిస్తున్న అద్దె, జీతంలో 10 శాతం కన్నా ఎక్కువగా ఉంటే, ఆ ఎక్కువగా ఉన్న మొత్తం (చెల్లించిన అద్దె - జీతంలో 10 శాతం)
- (c) ఇల్లు కనుక ముంబాయి, కొలకత్తా, ఢిల్లీ, చెన్నై నగరాలలో **ఉంటే జీతంలో 50 శాతం** (ఇతర ప్రదేశాలలో **ఉంటే 40 శాతం**)
1. ఈ మూడింటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి పన్ను నుండి మినహాయింపు ఉంటుంది. మిగిలిన మొత్తం మీద పన్ను విధించబడుతుంది.
 2. అయితే అసెసీ తన సొంత ఇంటిలోగాని లేదా అద్దె చెల్లించనవసరం లేని ఇంటిలో గాని నివసిస్తూ ఇంటి అద్దె అలవెన్సును స్వీకరిస్తుంటే మాత్రం మొత్తం అలవెన్సు మీద పన్ను ఉంటుంది. మినహాయింపు ఏమీ ఉండదు.
 3. ఇక్కడ జీతం అంటే మూలజీతం మాత్రమే. (పదవీ విరమణ ప్రయోజనాలు లెక్కింపులోకి తీసుకుంటే మాత్రం కరువు భత్యాన్ని కలుపుతారు). ఇతర అలవెన్సును కలుపరాదు.
 4. టర్నోవరు మీద స్థిరమైన రేటు ప్రకారం కమీషన్ ఇస్తే దానిని కూడా జీతానికి కలపాలి. అయితే గృహంలో ఉన్న కాలంలో సంపాదించిన అట్టి కమీషన్ ను మాత్రమే కలపాలి.

ఉదా. 1 : న్యూఢిల్లీలో నివాసం ఉంటున్న శ్రీ సింహాద్రి ఇచ్చిన కింది సమాచారం నుండి పన్ను విధించదగిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సును గణించండి.

	రూ.
1. మూలవేతనం (సంవత్సరానికి)	3,00,000
2. ఇంటి అద్దె అలవెన్స్ (సంవత్సరానికి)	60,000
3. న్యూఢిల్లీలో ఉంటున్న గృహానికి చెల్లించిన అద్దె	75,000

జవాబు :

మినహాయింపు పొందే ఇంటి అద్దె అలవెన్సు లెక్కింపు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

1.	ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	రూ.60,000
2.	చెల్లించిన అద్దె - జీతంలో 10% (రూ.75,000 - రూ.30,000)	రూ.45,000
3.	జీతంలో 50% (గృహం న్యూఢిల్లీలో ఉంది)	రూ.1,50,000

కాబట్టి ఇంటి అద్దె అలవెన్సు రూ.45,000 వరకు మినహాయించబడుతుంది.

మిగిలిన (రూ.60,000 - 45,000 = రూ.15,000 పన్ను విధించదగిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు అవుతుంది.

ఉదా.2 : శ్రీ రంగారావు నెల్లూరులో నివాసం ఉంటున్నాడు. అతనికి వస్తున్న మూలజీతం నెలకు రూ.35,000, ఇంటి అద్దె అలవెన్స్ నెలకు రూ.25,000. అక్టోబర్ 31 వరకు అతడు తన తండ్రి గృహంలో ఉండటం వలన అద్దెను చెల్లించలేదు. తరువాత ఒక అద్దె గృహానికి మారి నెలకు రూ.7,000 చెల్లిస్తున్నాడు. అతనికి పన్ను విధించదగిన ఇంటి అద్దె అలవెన్స్ను గణించండి.

జవాబు :

రంగారావు మినహాయింపు పొందిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

1.	ఏప్రిల్ నుండి అక్టోబర్ వరకు (ఇంటి అద్దె ఏమీ చెల్లించలేదు కాబట్టి)	-
2.	నవంబర్ నుండి మార్చి వరకు కింది వాటిలో తక్కువ మొత్తం (a) వాస్తవంగా స్వీకరించిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు (b) చెల్లించిన అద్దె - జీతంలో 10% (రూ.7,000 - 3,500) (c) జీతంలో 40% (ఇల్లు కాకినాడలో ఉంది)	2,500 3,500 14,000
	కాబట్టి మినహాయించే ఇంటి అద్దె అలవెన్సు నెలకు రూ.2,500. అంటే రూ.2,500 x 5 = రూ.12,500. స్వీకరించిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు (రూ.2,500 x 12)	రూ.30,000
	తీ. మినహాయింపు మొత్తం	రూ.12,500
	పన్ను విధించదగిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	రూ.17,500

ఉదా.3 : శ్రీనాథ్ చెన్నైలో నెలకు రూ.2,000 మూలజీతం మీద పనిచేస్తూన్నాడు. ఇతనికి సీటీ కాంపెన్సేటరీ అలవెన్సు నెలకు రూ.500. ఇంటి అద్దె అలవెన్సు నెలకు రూ.800 కూడా ఇస్తున్నాడు. అతను తను ఉంటున్న ఇంటికి నెలకు రూ.900

అద్దె చెల్లిస్తున్నాడు. మార్చి 31, 2018 తో అంతమయ్యే అతని గత సంవత్సరానికి పన్ను విధించదగిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సును లెక్కించండి.

జవాబు : శ్రీనాథ్ కు పన్ను విధించదగిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు

1.	స్వీకరించిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు రూ.800 x 12	రూ.9,600
2.	జీతంలో 10 శాతం కన్నా ఎక్కువ ఉన్న అద్దె (రూ.10,800 - 2,400)	8,400
3.	జీతంలో 50 శాతం	12,000

పై మూడింటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. ఇక్కడ పైన (2)లో వచ్చిన మొత్తం అన్నింటి కన్నా తక్కువగా ఉంది. కాబట్టి రూ.8,400లకు మినహాయింపు ఇచ్చి, మిగిలిన రూ.1,200 (రూ.9,600 - 8,400) మీద పన్ను విధించబడుతుంది.

ఉదా.4 : 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి కింది అసెసీల మొత్తం జీతాన్ని లెక్కించండి.

ఆదాయ వివరాలు

అసెసీల పేర్లు

	A	B	C	D	E
	₹	₹	₹	₹	₹
జీతం	24,000	40,000	30,000	50,000	60,000
కరువు భత్యం	10,000	15,000	12,000	20,000	20,000
బోనస్	20,000	25,000	20,000	15,000	25,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	15,000	18,000	20,000	30,000	20,000
చెల్లించిన అద్దె	18,000	22,000	20,000	33,000	30,000
పనిచేసే ప్రదేశం	విజయవాడ	ముంబాయి	హైదరాబాదు	కోలకత్తా	తిరువతి

ఒక్క E కి మాత్రమే కరువు భత్యం పదవీ విరమణ ప్రయోజనాల లెక్కింపులో కలుస్తుంది.

జవాబు :

జీతం ఆదాయం గణింపు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
A. జీతం		24,000
కరువు భత్యం		10,000
బోనస్		20,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	15,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం	9,600	5,400
	-----	-----
మొత్తం జీతం		59,400

మినహాయింపు పొందిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు లెక్కింపు

1. స్వీకరించిన అలవెన్సు	₹ 15,000
2. జీతంలో 10 శాతం కన్నా ఎక్కువగా ఉన్న అద్దె	15,600
3. జీతంలో 40 శాతం	9,600

- వీటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి (రూ.9,600) మినహాయింపు లభిస్తుంది.

B. జీతం		40,000
కరువు భత్యం		15,000
బోనస్		25,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	18,000	
తగ్గింపు : మినహాయించిన మొత్తం	18,000	
	-----	Nil
మొత్తం జీతం		80,000

మినహాయింపు ఇవ్వబడిన మొత్తం లెక్కింపు

1. స్వీకరించిన అలవెన్సు	₹ 18,000
2. జీతంలో 10 శాతం కన్నా ఎక్కువగా ఉన్న అద్దె	18,000
3. జీతంలో 50 శాతం (ముంబాయి)	20,000

- వీటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి (రూ.18,000) మినహాయింపు లభిస్తుంది.

C. జీతం		30,000
కరువు భత్యం		12,000
బోనస్		20,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	20,000	
తగ్గింపు : మినహాయించిన మొత్తం	12,000	
	-----	8,000
మొత్తం జీతం		70,000

మినహాయింపు పొందిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు లెక్కింపు

1. స్వీకరించిన అలవెన్సు	₹ 20,000
2. జీతంలో 10 శాతం కన్నా ఎక్కువగా ఉన్న అద్దె	17,000

3. జీతంలో 40 శాతం 12,000
 - వీటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి (రూ.12,000) మినహాయింపు లభిస్తుంది.

D. జీతం		50,000
కరువు భత్యం		20,000
బోనస్		15,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	30,000	
తగ్గింపు : మినహాయింపు ఇవ్వబడిన మొత్తం	25,000	5,000
	-----	-----
మొత్తం జీతం		90,000

మినహాయింపు పొందిన మొత్తం లెక్కింపు :

- 1 స్వీకరించిన అలవెన్సు ₹ 30,000
 2. జీతంలో 10 శాతం కన్నా ఎక్కువగా ఉన్న అద్దె 28,000
 3. జీతంలో 50 శాతం (కోలకత్తా) 25,000

- వీటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి (రూ.25,000) మినహాయింపు లభిస్తుంది.

E. జీతం		60,000
కరువు భత్యం		20,000
బోనస్		25,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	20,000	
తగ్గింపు : మినహాయించబడిన మొత్తం	20,000	-
	-----	-----
మొత్తం జీతం		1,05,000

మినహాయించబడిన మొత్తం అలవెన్సు లెక్కింపు :

1. స్వీకరించిన అలవెన్సు ₹ 20,000
 2. జీతంలో 10 శాతం కన్నా ఎక్కువగా ఉన్న అద్దె 22,000
 3. జీతంలో 40 శాతం 32,000

- వీటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి (రూ.20,000) మినహాయింపు లభిస్తుంది.

ఉదా.5 : శ్రీ కిషోర్ అతని యజమాని నుండి 2017-18 గత సంవత్సరంలో కింది అలవెన్సులను స్వీకరించాడు.

1. కన్వెయన్స్ అలవెన్సు నెలకు రూ.600. ఈ మొత్తం రూ.5,000 గత సంవత్సరంలో కార్యాలయ అవసరాలకు

ఖర్చు చేసాడు.

2. రవాణా అలవెన్సు నెలకు రూ.2,200. దీనిని ఇంటి నుండి ఆఫీసుకు, ఆఫీసు నుండి ఇంటికి వెళ్ళడానికి ఇవ్వడం జరిగింది. దీనిలో నెలకు రూ.1,600 ఆ సంవత్సరంలో ఖర్చు చేయడం జరిగింది.
3. యూనిఫారమ్ అలవెన్సు సంవత్సరానికి రూ.5,000. యూనిఫారమ్ కొనడానికి, నిర్వహించుకోవడానికి దీనిలో రూ.4,000 ఖర్చు చేయడం జరిగింది.
4. విద్యా, హాస్టల్ ఖర్చుల అలవెన్సు ఒకొక్క పిల్లవానికి నెలకు రూ.450 చొప్పున ముగ్గురు పిల్లలకు.
5. వ్యక్తిగత సహాయ అలవెన్సు నెలకు రూ.2,000. కార్యాలయ పనికోసం వ్యక్తిగత సహాయకుని పెట్టుకొని అతనికి జీతం కింద నెలకు రూ.1,500 9 నెలల పాటు ఇవ్వడం జరిగింది.
6. వ్యక్తిగత సహాయకుడు కిషోర్ ఆఫీసు పనులను 60% సమయాన్ని ఉపయోగిస్తున్నాడు. పైన ఇచ్చిన అలవెన్సులు ఎంతవరకు పన్ను విధించదగినవో వివరించండి.

జవాబు :

**శ్రీ కిషోర్ యొక్క పన్ను విధించదగిన అలవెన్సులను లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.	రూ.
1. కన్వెయన్స్ అలవెన్సు (రూ.600 x 12)	7,200	
తీ. కార్యాలయ అవసరాలకు ఉపయోగించిన మొత్తం	5,000	2,200

2. రవాణా అలవెన్సు (రూ.2,200 x 12)	26,400	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం (రూ.1,600 x 12)	19,200	7,200

3. యూనిఫారమ్ అలవెన్సు	5,000	
తీ. యూనిఫారమ్ ఖర్చులు	4,000	1,000

4. విద్యా అలవెన్సు (రూ.450 x 3 x 12)	16,200	
తీ. మినహాయింపు (రూ.100 + 300 = 400 x 2 x 12)	9,600	6,600

5. వ్యక్తిగత సహాయకుని అలవెన్సు (రూ.2,000 x 12)	24,000	
తీ. కార్యాలయ నిమిత్తం	8,100	15,900
(రూ.1,500 x 9 = రూ.13,500 x 60/100)	-----	-----
పన్ను విధించదగిన అలవెన్సుల మొత్తం		32,900

4.4. పెరిక్విజిట్లు : సెక్షన్ 17(2)

వెబ్స్టర్ డిక్షనరీలో ఇచ్చిన అర్థం ప్రకారం పెరిక్విజిట్లు (పరిలబ్ధులు) అంటే యాదృచ్ఛికంగా, ఉద్యోగి వేతనానికి అదనంగా యజమాని నుండి వచ్చే లాభాలు, భత్యాలు లేదా సదుపాయాలు, ఆక్స్ఫర్డ్ ఇంగ్లీషు డిక్షనరీ ప్రకారం పెరిక్విజిట్లు అంటే ఒక ఉద్యోగి తన వేతనానికి లేదా జీతానికి యజమాని నుండి అదనంగా పొందే యాదృచ్ఛిక మొత్తాలు లేదా లాభాలు. అయితే ఉద్యోగి తన విధులను నిర్వర్తించడానికి చేసిన ఖర్చును యజమాని తిరిగి చెల్లించడాన్ని మాత్రం పెరిక్విజిట్ గా భావించడానికి వీలులేదు. పెరిక్విజిట్లు కొన్ని షరతులను తృప్తిపరిస్తేనే ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయాలు అవుతాయి. అవి :

1. ఉద్యోగి యజమాని నుండి మాత్రమే స్వీకరించాలి.
2. ఉద్యోగం కొనసాగిస్తున్నప్పుడు మాత్రమే లభించాలి.
3. సర్వీసు మీద ప్రత్యక్షంగా ఆధారపడి ఉండాలి.
4. ఉద్యోగికి వ్యక్తిగత లాభాన్ని కలుగజేయాలి.

పెరిక్విజిట్లలో (లేదా పరిలబ్ధులలో) రకాలు :

ఆదాయం పన్ను దృక్పథం నుండి పెరిక్విజిట్లను మూడు రకాలుగా విభజించడం జరిగింది.

1. అన్ని సందర్భాలలో పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు
2. అన్ని సందర్భాలలో పన్ను లేని పెరిక్విజిట్లు
3. కొన్ని సందర్భాలలో మాత్రమే పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు

1. అన్ని సందర్భాలలో పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు :

కింద తెలిపిన పెరిక్విజిట్ల విలువ అసెసీ జీతానికి అన్ని సందర్భాలలోను కలుపబడుతుంది.

1. అసెసీకి ఉచితంగా కలుగ చేసిన గృహ సౌకర్యం విలువ
2. అసెసీకి కలుగ చేసే గృహ వసతి అద్దె విషయంలో ఇచ్చే రాయితీ
3. యజమాని ఉచితంగా లేదా రాయితీపై కేటాయించిన లేదా ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా బదిలీ చేసిన సెక్యూరిటీల విలువ. అయితే కంపెనీ ఉచితంగా గాని, రాయితీపై గాని తన ఉద్యోగులకు స్టాక్ ఆప్షన్ ప్రణాళిక లేదా పథకం కింద ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా, కేటాయించిన వాటాలు, డిబెంచర్లు లేదా వారంట్లను పెరిక్విజిట్లుగా భావించరాదు.
4. అసెసీ జీవితాన్ని భీమా చెయ్యడానికి, అసెసీ జీవితం మీద వార్షికం కోసం ఒప్పందాన్ని పొందడానికి అతను యజమాని ప్రత్యక్షంగా లేదా గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ద్వారా చెల్లించిన మొత్తం.
5. ఉద్యోగికి చెల్లించాల్సిన బాధ్యత ఉన్న ఖర్చులను అతని తరపున యజమాని చెల్లిస్తే అలా చెల్లించిన మొత్తం పెరిక్విజిట్ అవుతుంది. అంటే ఇక్కడ యజమాని చెల్లించకపోతే ఆ మొత్తాలను ఉద్యోగి తప్పనిసరిగా చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు,
 - (ఎ) ఉద్యోగి ఆదాయం మీద యజమాని చెల్లించే పన్ను
 - (బి) ఉద్యోగి నియమించుకున్న పని వారికి యజమాని చెల్లించిన వేతనం

- (సి) ఉద్యోగి పిల్లలు చదువుతున్న పాఠశాలలు లేదా కళాశాలలకు యజమాని వారి కోసం చెల్లించిన ఫీజులు లేదా ఆ ఖర్చులకు బదులుగా ఉద్యోగికి ఇచ్చిన మొత్తం
 - (డి) ఉద్యోగి అప్పులను యజమాని తీర్చడం
6. నిర్ణయించబడిన అదనపు లాభం లేదా సదుపాయం

2. అన్ని సందర్భాలలోను వన్నులేని పెరిక్విజిట్లు :

ఈ కింద చెప్పిన పెరిక్విజిట్లకు ఏ అసెసీ విషయంలో అయినా పన్ను విధించడం జరుగదు.

1. వైద్య సదుపాయాలు కలిగించడం లేదా ఆ ఖర్చును తిరిగి చెల్లించడం :

- (ఎ) యజమాని చేత నిర్వహించబడుతున్న వైద్యశాలలో ఉద్యోగికి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యులకు కలుగచేయబడిన వైద్య సదుపాయాల విలువ
- (బి) ఆమోదం పొందిన ప్రభుత్వ వైద్యశాలలో ఉద్యోగి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యుల చికిత్స నిమిత్తం అయిన ఖర్చులో యజమాని చేత భర్తీ చేయబడిన మొత్తం
- (సి) ప్రభుత్వ ఆమోదాన్ని పొందిన భీమా పథకాల కింద ఉద్యోగి వైద్యం నిమిత్తం యజమాని చెల్లించిన ప్రీమియం
- (డి) సెక్షన్ 80 D కింద ఆమోదించబడిన పథకం కింద ఉద్యోగి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యుల కోసం యజమాని చెల్లించిన ఆరోగ్య భీమా ప్రీమియం
- (ఇ) ఉద్యోగి లేదా ఉద్యోగి కుటుంబ సభ్యులు చికిత్స పొందడానికి యజమాని చీఫ్ కమీషనర్ చేత ఆమోదించబడిన వైద్యశాల లేదా ప్రభుత్వ వైద్యశాలకు నేరుగా చెల్లించిన లేదా భర్తీ చేసిన మొత్తం. అయితే నిర్దిష్టమైన వ్యాధులకు చికిత్స చేయించుకున్నప్పుడే ఈ రాయితీ ఇవ్వబడుతుంది.
- (యఫ్) ఉద్యోగి లేదా కుటుంబ సభ్యుల చికిత్స కోసం అయిన ఖర్చులో యజమాని భర్తీ చేసిన మొత్తంలో **రూ.15,000 వరకు**
- (జి). ఉద్యోగి లేదా కుటుంబ సభ్యులెవరైనా భారతదేశం వెలుపల చికిత్స పొందుతున్నట్లయితే వారి చికిత్స, ప్రయాణ ఖర్చులు, వారు అక్కడ నివసించడానికి అయిన ఖర్చుల నిమిత్తం యజమాని చేసిన ఖర్చు మొత్తం మీద పన్ను ఉండదు. అంతే కాకుండా పేషెంటుతో పాటు వెళ్ళే ఒక వ్యక్తి యొక్క ప్రయాణ, నివాస ఖర్చుల నిమిత్తం యజమాని చెల్లించిన మొత్తం కూడా పన్ను లేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది. అయితే ఈ ఖర్చును కలపక ముందు ఉద్యోగి స్థూల మొత్తం ఆదాయం **రూ.2,00,000 కి మించకపోతేనే** పైన చెప్పిన ప్రయాణ, నివాస ఖర్చులు పన్ను నుండి మినహాయించబడతాయి.

- 2. ఉపాహారాలు :** ఉద్యోగులకు పని గంటలలో యజమాని అందించే ఉపాహార, పానీయాల విలువ పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ కాదు. అయితే ఇది ఫలహారాలకే పరిమితం గాని యజమాని కల్పించే భోజన సదుపాయాలకు కాదు. అంతేగాక, ఈ సదుపాయాలను అందరు ఉద్యోగులకు కల్పించాలి గాని కొంతమందికి కాదు.
- 3. ఉచిత భోజన విలువ :** సుదీర్ఘ ప్రాంతం లేదా ఆఫ్షోర్ ప్రదేశంలో సరఫరా చేసిన భోజన వసతి.
- 4. వినోద సదుపాయాలు :** యజమాని తన ఉద్యోగులు అందరికీ కల్పించే వినోద సదుపాయాల విలువ పన్నులేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
- 5. టెలిఫోన్ సౌకర్యం :** వ్యాపారాభివృద్ధికి ఉద్యోగికి కల్పించిన టెలిఫోన్ సౌకర్యం (మొబైల్ కలుపుకొని)

6. **కంప్యూటర్ సౌకర్యం** : కార్యాలయం కోసం లేదా వ్యక్తిగత అవసరాలకు బదిలీ మీద కాకుండా యజమాని, ఉద్యోగికి ఇచ్చిన కంప్యూటర్/లాప్ టాప్
 7. **ఉద్యోగులకు వాటాల కేటాయింపు** : కంపెనీ తన ఉద్యోగులకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించిన స్టాక్ ఆప్షన్ పథకం కింద ఉచితంగా గాని లేదా రాయితీ కేటాయించిన వాటాలు.
 8. **రాయితీపై ఉద్యోగులకు వస్తువుల సరఫరా** : యజమాని ఉత్పత్తి చేసిన వస్తువులను ఉద్యోగికి రాయితీపై సరఫరా చేస్తే ఆ రాయితీ పన్ను లేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
 9. **వ్యక్తిగత ప్రమాద భీమా** : ఉద్యోగి యొక్క వ్యక్తిగత భీమా పథకం యొక్క ప్రీమియంను యజమాని తన అవసరాల కోసం చెల్లిస్తే, అది పన్ను విధించదగిన ఆదాయం కాదు. అయితే, ఉద్యోగికి ప్రయోజనమైతే, అది పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
 10. **పునశ్చరణ తరగతులు** : ఉద్యోగులకు శిక్షణ తరగతులు, కార్యనిర్వాహణాధికారులకు పునశ్చరణ తరగతులు, మొదలైన కార్యక్రమాలకు యజమాని ఉద్యోగిపై చేసే ఖర్చులను పన్ను లేని పెరిక్విజిట్లుగా పరిగణిస్తారు.
 11. **ఉచిత రేషన్** : సైనికోద్యోగులకు ఉచితంగా అందచేసే రేషన్ల విలువ మీద పన్ను ఉండదు. ఇతరుల విషయంలో ఉచిత రేషన్ పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
 12. **రాయితీలో వస్తువుల అమ్మకం** : ఉద్యోగులకు రాయితీ ధరలతో వస్తువులు అమ్మితే, ఆ రాయితీ పన్ను లేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
 13. విదేశాలలో పనిచేసే ప్రభుత్వోద్యోగులకు కల్పించే పెరిక్విజిట్ల మీద పన్ను ఉండదు.
 14. సుప్రీం కోర్టు, హైకోర్టు జడ్జిలకు, పార్లమెంటు అధికారికి, కేంద్ర మంత్రులకు, పార్లమెంటులో ప్రతిపక్ష నాయకునికి కల్పించే ఉచిత గృహ వసతి విలువ మీద పన్ను ఉండదు.
 15. ఉద్యోగుల గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ (పరిమితికి లోబడి), ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి పెన్షన్ లేదా వాయిదా వేసిన వార్షిక పథకం లేదా డిపాజిట్తో కలిపిన భీమా నిధులకు యజమాని వాటా మీద పన్ను ఉండదు.
 16. ఉద్యోగుల సమిష్టి భీమా పథకానికి యజమాని ఇచ్చే వాటా మీద పన్ను ఉండదు.
 17. **స్కాలర్ షిప్** : యజమాని తన ఉద్యోగుల పిల్లల కోసం ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన (ఉద్యోగానికిసంబంధం లేని) స్కాలర్ షిప్ పన్ను లేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
 18. సూదూర ప్రాంతం లోని గనుల ప్రదేశం లేదా సముద్రంపై ఉన్న ఆయిల్ త్రవ్వకం లేదా నిర్వహణ ప్రదేశంలో యజమాని కల్పించిన ఉచిత గృహ వసతి పన్నులేని పరిలబ్ధి అవుతుంది.
 19. ఉద్యోగి ఇంటి నుండి కార్యాలయానికి, కార్యాలయం నుండి ఇంటికి కల్పించిన ప్రయాణ సౌకర్యం పన్నులేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
- 3. కొన్ని సందర్భాలలో మాత్రమే పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు :**
- ఈ కింది సందర్భాలలో లేదా కింది ఉద్యోగుల విషయంలో మాత్రమే ఉచితంగా లేదా రాయితీతో కల్పించే ప్రయోజనాలు లేదా సౌకర్యాలు పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు అవుతాయి. అంటే రాయితీలను కింది ఉద్యోగులకు కల్పిస్తేనే అవి వారికి పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు అవుతాయి. ఇతర ఉద్యోగుల విషయంలో ఈ రాయితీలను పన్ను లేని పెరిక్విజిట్లుగా భావిస్తారు.

(a) **కంపెనీ డైరెక్టర్** : ఒక కంపెనీలో డైరెక్టర్ అయిన ఉద్యోగికి,

- (b) **కంపెనీ ఆసక్తి ఉన్న ఉద్యోగి :** ఒక కంపెనీలో తగినంత ఆసక్తి ఉన్నటువంటి ఉద్యోగికి,
- (c) **రూ.50,000 లకు మించి జీతం ఉన్న ఉద్యోగి :** ఏ యజమాని అయినా (కంపెనీతో సహా) పైన తెలిపిన (i) (ii) తరగతులకు చెందని ఉద్యోగికి, నగదు రూపేణా చెల్లించిన జీతం మొత్తం రూ.50,000 మించినపుడు రూ.50,000 గణించడంలో కింది వాటిని తీసుకోకపోవడం లేదా తగ్గించడం చేయాలి.
1. నగదు రూపంలో ఇవ్వని ప్రతిఫలాలను తీసుకోరాదు.
 2. సెక్షన్ 10 కింద మినహాయింపు పొందే మొత్తాలను తీసుకోరాదు.
 3. వినోద అలవెన్సు, వృత్తి పన్నులను తగ్గించాలి.

ఈ తరహా అసెసీలకు వస్తు విధించబడే పెరిక్విజిట్లు

వీరికి కల్పించే పెరిక్విజిట్లకు కొన్ని ఉదాహరణలు

1. ఉద్యోగికి ఇంటి వద్ద పనిచేసే కాపలాదారు, తోటమాలి, స్వీపర్ల జీతాలను యజమాని చెల్లించడం
2. వ్యక్తిగత ప్రయోజనాల కోసం సరఫరా చేసే ఉచిత గ్యాసు, విద్యుచ్ఛక్తి, నీళ్ళ ఖర్చులు
3. ఉద్యోగుల పిల్లలకు ఉచిత విద్యా సౌకర్యాలు.

4.5. పెరిక్విజిట్లకు విలువ కట్టడం

పెరిక్విజిట్లను ద్రవ్య రూపంలో కనుక అందజేస్తే ఎటువంటి సమస్యరాదు. అక్కడ వాటి విలువ స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. అయితే పెరిక్విజిట్లను వస్తు రూపంలో అందజేసినపుడు వాటికి ముందు విలువ కట్టి, ఆ విలువను వస్తు విధించదగిన జీతంలో కలపడం జరుగుతుంది.

1. అన్ని సందర్భాలలోను వస్తు విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు

1. ఉచిత గృహ వసతి సౌకర్యం :

ఉద్యోగులకు ఉచితంగా కల్పించిన గృహ వసతి సౌకర్యం విలువ అందరి అసెసీ విషయంలోను వస్తు విధించదగిన పెరిక్విజిట్ అవుతుంది. దీనికి విలువ కట్టే పద్ధతి ఆదాయం పన్ను నిబంధనలు 1962 లోని నిబంధన 3 లో తెలుపబడింది. అయితే ఈ పద్ధతిని గురించి చర్చించబోయే ముందు ఈ సౌకర్యానికి విలువకట్టేటప్పుడు గుర్తించుకోవాల్సిన ముఖ్యాంశాలను గురించి తెలుసుకుందాం.

1. అసెసీ ఏ తరహాకు చెందిన ఉద్యోగి?
2. గృహం ఉన్న నగరం జనాభా ఎన్ని లక్షలు?
3. ఉద్యోగి జీతం ఎంత?
4. వసతి గృహం ఉపకరణాలతో ఇవ్వడం జరిగిందా? లేదా?

ఉచిత గృహ వసతి పెరిక్విజిట్ విలువ గణించే ముందు ఉద్యోగికి ఇచ్చిన ఆ గృహాన్ని ఉపకరణాలతో ఇచ్చినదా లేదా ఉపకరణాలు లేకుండా ఇచ్చినదా అనే విషయాన్ని తెలుసుకోవాలి. ముందుగా ఉపకరణాలు లేని ఉచిత గృహ వసతి ఇచ్చినపుడు దాని పెరిక్విజిట్ విలువ గణించే పద్ధతిని కింద తెలుసుకుందాం.

A. ఉపకరణాలు లేని ఉచిత గృహ వసతి విలువ నిర్ణయించే వద్దతి :

ఉద్యోగులకు ఉపకరణాలు లేని గృహ వసతి సౌకర్యాన్ని కలుజేస్తే ఈ పెరిక్విజిట్ విలువను ఎలా నిర్ణయిస్తారో ముందు తెలుసుకుందాం.

1. ఉద్యోగులలో రకాలు : ఉచిత గృహ వసతి సౌకర్యం విలువను లెక్కకట్టేందుకు ఉద్యోగులను మూడు తరగతులుగా విభజించడం జరిగింది. (a) ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు (b) ఇతర ఉద్యోగులు.

A. ప్రభుత్వోద్యోగులు : కింది వారిని ప్రభుత్వోద్యోగులు అంటారు.

1. కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేత నియమింపబడిన ప్రభుత్వ సిబ్బంది
2. డెప్యూటీ షిఫ్ట్ మీద ఉన్న ప్రభుత్వోద్యోగులు ప్రభుత్వ నియంత్రణ కింద సంస్థకు తమ సేవలనందిస్తున్న ప్రభుత్వాధికారులు

B. ఇతర ఉద్యోగులు : పైన చెప్పిన ఏ వర్గానికి చెందన ఉద్యోగులందరూ, అంటే ప్రైవేటు రంగంలో పనిచేసే వారందరూ, పాక్షిక ప్రభుత్వోద్యోగులు ఈ కోవకు చెందుతారు. విదేశీ ప్రభుత్వోద్యోగులు కూడా ఈ తరహాకే చెందుతారు.

2. జీతం అంటే ఏమిటి? ఈ పెరిక్విజిట్ విలువను లెక్కకట్టేటప్పుడు తీసుకోవాల్సిన జీతంలో కింది ఆదాయాలు కలపాలి.

- (i) మూల జీతం
- (ii) కరువు భత్యం (ఉద్యోగి పదవీ విరమణ ప్రయోజనాల లెక్కింపులో దీనిని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే మాత్రమే కలపాలి)
- (iii) బోనస్, కమీషన్
- (iv) ఫీజు
- (v) పన్ను విధించబడే అన్ని అలవెన్సులు (పన్నులేని మొత్తం మినహాయించి)
- (vi) యజమాని చెల్లించిన పన్ను విధించబడే ధన సహాయం (ఏ పేరుతో పిలిచినా)

నోట్ : అర్హత శెలవు కాలాన్ని నగదు మార్చుకున్నప్పుడు ఉచిత గృహ వసతి కల్పించిన కాలానికి మాత్రమే సంబంధించిన మొత్తాన్ని జీతానికి కలపాలి.

కలుపరానివి : కింది వాటిని జీతంలో కలుపరాదు.

- (i) కరువు భత్యం (ఉద్యోగి పదవీ విరమణ ప్రయోజనాలను లెక్కించడానికి కరువుభత్యాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే మాత్రం దీనిని జీతంలో కలపాలి).
- (ii) జీతం బకాయిలు, ముందుగా తీసుకున్న జీతం
- (iii) పన్ను నుండి మినహాయింపు పొందిన అలవెన్సులు
- (iv) ఉద్యోగి ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు యజమాని చెల్లించే మొత్తం
- (v) పెరిక్విజిట్ల విలువ

2. ఉపకరణాలు లేని ఉచిత గృహ వసతి విలువ కట్టే విధానం

1. ప్రభుత్వ ఉద్యోగి అయినపుడు :

అసెసీ కనుక ప్రభుత్వ ఉద్యోగి అయితే, ఉచిత గృహ వసతి విలువను కింది విధంగా గణించాలి.

ఉద్యోగి తరహా

పెరిక్విజిట్ విలువ

1. ప్రభుత్వోద్యోగులు అట్లాంటి గృహ వసతికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన అద్దె

2. ఇతర ఉద్యోగులు :

ప్రభుత్వేతర ఉద్యోగులకు కల్పించిన గృహ వసతి విలువ లెక్కించడంలో కింది విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

- (ఎ) ఇచ్చిన గృహం యజమానికి చెందినదా లేదా అద్దెకి తీసుకొని ఉద్యోగికి ఇచ్చినదా?
- (బి) ఆ గృహం ఉన్న పట్టణం 2001 జనాభా లెక్కల ప్రకారం జనాభా ఎంత?

1. గృహం యజమానికి చెందినదైతే :

క్ర.సం.	2001 జనాభా లెక్కల ప్రకారం పట్టణ/నగర జనాభా	పెరిక్విజిట్ విలువ
1.	జనాభా 10 లక్షల లోపు	జీతంలో 7.5%
2.	జనాభా 10 లక్షల నుండి 25 లక్షల లోపు	జీతంలో 10.0%
3.	జనాభా 25 లక్షల పైన	జీతంలో 15.0%

2. గృహాన్ని అద్దెకు తీసుకొని ఉద్యోగికి ఇస్తే :

- (a) ఉద్యోగి జీతంలో 15% లేదా,
- (b) యజమాని చెల్లించిన లేదా చెల్లించవలసిన లీజు అద్దె వీటిలో ఏది తక్కువైతే అది, ఉద్యోగికి పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది. ఇక్కడ నగర జనాభాతో సంబంధం లేదు.

ఇతర విషయాలు : గృహ వసతి కల్పించిన ప్రదేశం సూదూర ప్రాంతం అయితే ఈ నిబంధనలు వర్తించవు.

- (i) **సూదూర ప్రాంతం :** సూదూర ప్రాంతం అంటే 20,000 జనాభాకు మించకుండా ఉండి ఉన్న నగరానికి 40 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న ప్రదేశం.
- (ii) **వసతి :** వసతి అంటే ఒక గృహం, ప్లాట్, వ్యవసాయ భూమిపై గృహం, హోటల్, మెటైల్ సర్వీసు, అపార్ట్‌మెంట్, గెస్ట్ హౌస్, కార్వాన్, మొబైల్ హోం, ఓడ లేదా తేలే కట్టడాలలో వసతి.
- (iii) **ప్రదేశం :** గనుల ప్రదేశంలో లేదా ఆయిల్ అన్వేషించే ప్రదేశం లేదా ప్రాజెక్టు నిర్మాణ స్థలం లేదా సముద్రం మీద కల్పించిన ఉచిత నివాస సౌకర్యం పన్ను లేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
- (iv) **వసతి కల్పించిన కాలం :** సంవత్సరకాలంలో ఉచిత గృహ వసతి కల్పించిన కాలానికే జీతాన్ని గణించాలి. ఉదాహరణకు, ఉచిత గృహ వసతి 8 నెలలకు కల్పిస్తే, జీతంలో 15%, 10%, లేదా 7.5% 8 నెలలకే గణించాలి.

3. ఉపకరణాలు ఉన్న ఉచిత గృహ వసతి విలువ :

ఇక్కడ పెరిక్విజిట్ విలువను నిర్ణయించే పద్ధతి అందరు ఉద్యోగుల విషయంలోను ఒకే విధంగా ఉంటుంది.

- 1. ముందుగా వసతి గృహం ఉపకరణాలు లేనిదిగా భావించి దానికి పైన తెలిపిన పద్ధతుల ప్రకారం ఉద్యోగిని బట్టి పెరిక్విజిట్ విలువను నిర్ణయించాలి.
- 2. ఆ వచ్చిన మొత్తానికి ఉపకరణాల విలువలో **10 శాతాన్ని** కలపాలి. ఉపకరణాలను యజమాని అద్దెకు తెచ్చినట్లయితే, **వాస్తవ అద్దె ఖర్చులను** కలపాలి.

ఇక్కడ ఫర్నిచర్ అంటే రేడియో సెట్లు, టి.వి. సెట్లు, రిఫ్రిజిరేటర్లు, ఎయిర్ కండిషనర్లు, ఇతర గృహానికి సంబంధించిన వస్తువులు.

4. ఉద్యోగి బదిలీ వలన రెండు ప్రదేశాలలో వసతి కల్పిస్తే : ఉద్యోగిని బదిలీ చేసినపుడు ఇంకొక ఉచిత గృహ వసతి కూడా బదిలీ కాబడిన ప్రదేశంలో ఉద్యోగికి యజమాని కల్పిస్తే, బదిలీ తేదీ నుండి 90 రోజులకు మించిన కాలానికి రెండు గృహాలపై పెరిక్విజిట్ను గణించాలి.

5. అద్దెలో రాయితీతో కల్పించిన గృహ వసతి సౌకర్యం విలువ : ఈ పెరిక్విజిట్కు విలువ కట్టేటపుడు ముందుగా గృహ వసతి ఉచితంగా కల్పించబడినట్లుగా భావించుకుని వివిధ ఉద్యోగులకు, వారి తరగతిని బట్టి పెరిక్విజిట్ విలువను నిర్ణయించాలి. ఆ వచ్చిన మొత్తంలో నుండి ఉద్యోగికి చెల్లిస్తున్న అద్దె మొత్తాన్ని తీసివేస్తే మిగిలే మొత్తం పన్ను విధించదగు పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.

6. హోటల్ వసతి కల్పించడం :

యజమాని ఉద్యోగికి వసతిని హోటల్లో కల్పించినట్లయితే, ఉద్యోగి జీతంలో 24% లేదా యజమాని చెల్లించిన వాస్తవ ఛార్జీలు, ఏది తక్కువైతే అది, పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది. అయితే కింది రెండు షరతులను తృప్తిపరిస్తే ఆ ప్రయోజనాన్ని పన్నులేని పెరిక్విజిట్గా భావిస్తారు.

(a) హోటల్లోని వసతి 15 రోజుల కన్నా తక్కువైనప్పుడు.

(b) ఉద్యోగి ఒక ప్రదేశం నుండి ఇంకొక ప్రదేశానికి బదిలీ అయినప్పుడు కల్పించిన హోటల్ సౌకర్యం.

7. ఇతర పెరిక్విజిట్లు :

పైన వివరించిన ఉచిత గృహ వసతి, రాయితీపై ఇచ్చిన గృహ వసతితో బాటు కింద పేర్కొన్న పెరిక్విజిట్లు అందరి అసెసీలకు పన్ను చెల్లించవలసిన పెరిక్విజిట్లు అవుతాయి. ఉద్యోగి చెల్లించవలసిన బాధ్యతలను యజమాని చెల్లిస్తే :

1. ఉద్యోగి పేరుపై ఉన్న గాస్, నీరు, విద్యుత్ బిల్లులు
2. ఉద్యోగి పిల్లల ఖర్చులు
3. ఆదాయం పన్ను, వృత్తి పన్ను
4. ఉద్యోగి నియమించుకున్న సేవకులకు చెల్లించిన జీతం
5. ఉద్యోగికి చెందిన మోటారు కార్లకు యజమాని చెల్లించిన ఖర్చులు
6. ఉద్యోగి వ్యక్తిగత ఖర్చులు
7. ఉద్యోగి చెల్లించవలసిన ఏదైనా ఇతర ఖర్చులు

8. కొంతమంది ఉద్యోగులకు మాత్రమే పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ల విలువ :

1. మోటారు కారు : ఇక్కడ పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ విలువను ఎలా నిర్ణయించాలో కింది పట్టిక ద్వారా స్పష్టంగా తెలుసుకోవచ్చు.

వివరాలు	పెరిక్విజిట్ విలువ
1. కారు ఉద్యోగి సొంతమైనపుడు	
(a) ఖర్చులన్నీ ఉద్యోగి భరిస్తే	ఏమీ లేదు
(b) ఖర్చులను యజమాని భరిస్తే	
(i) కారును పూర్తిగా అధికార ప్రయోజనాలకే ఉపయోగిస్తే	ఏమీ లేదు
(ii) కారును పూర్తిగా వ్యక్తిగతంగా ఉపయోగిస్తే	యజమాని చేసిన ఖర్చు

వివరాలు	పెరిక్విజిట్ విలువ
<p>(iii) వ్యక్తిగత, అధికార ప్రయోజనాలకు ఉపయోగిస్తే</p>	<p>(a) కారు ఇంజను ఘన పరిమాణం 1.6 లీటర్లకు లేదా అంతకన్నా తక్కువైతే నెలకు రూ.1,800</p> <p>(b) కారు ఇంజను ఘన పరిమాణం 1.6 లీటర్ల కన్నా ఎక్కువైతే - నెలకు రూ.2,400</p> <p>(c) డ్రైవరు ఉంటే అతని జీతంగా నెలకు రూ.900 కలపాలి. ఈ వచ్చిన మొత్తం నుండి యజమాని చేసిన ఖర్చు తీసివేయాలి.</p>
<p>2. కారు యజమాని సొంతమైనపుడు లేదా అద్దెకు తీసుకున్నపుడు</p> <p>(a) ఖర్చులన్నింటిని యజమాని భరిస్తే :</p> <p>(i) ఆ కారును పూర్తిగా అధికార ప్రయోజనాలకే వినియోగిస్తే</p> <p>(ii) కారును పూర్తిగా వ్యక్తిగతంగా వినియోగిస్తే</p>	<p>ఏమీ లేదు</p> <p>(a) యజమాని దాని నిర్వహణ కోసం చేసిన ఖర్చు +</p> <p>(b) తరుగుదల (10 శాతం) లేదా కారును అద్దెకు తీసుకుంటే అద్దె ఖర్చులు +</p> <p>(c) డ్రైవరుకు చెల్లించిన జీతం</p>
<p>(iii) కారును వ్యక్తిగత, అధికార ప్రయోజనాలకు వినియోగిస్తే</p>	<p>(i) లాగ్ పుస్తకం ఉంటే వ్యక్తిగతంగా ఉపయోగించిన మొత్తానికి దామాషాగా, లేకపోతే</p> <p>(ii) (a) కారు ఇంజను ఘన పరిమాణం 1.6 లీ.కు లేదా అంతకన్నా తక్కువైతే నెలకు రూ.1,800</p> <p>(b) కారు ఇంజను ఘన పరిమాణం 1.6 లీటర్లకు కన్నా ఎక్కువైతే - నెలకు రూ.2,400</p> <p>(c) డ్రైవరు ఉంటే అతని జీతంగా నెలకు రూ.900 కలపాలి.</p>
<p>(B) ఖర్చులన్నింటిని ఉద్యోగి భరిస్తే</p> <p>(i) కారును పూర్తిగా అధికార ప్రయోజనాలకు ఉపయోగిస్తే</p> <p>(ii) పూర్తిగా వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలకు ఉపయోగిస్తే</p>	<p>ఏమీ లేదు</p> <p>తరుగుదల లేదా అద్దె ఖర్చులు + డ్రైవరు జీతం (ఉంటే)</p>

వివరాలు	పెరిక్విజిట్ విలువ
(iii) వ్యక్తిగత, అధికార ప్రయోజనాలకు ఉపయోగిస్తే	(i) లాగ్ పుస్తకం ఉంటే వ్యక్తిగతంగా ఉపయోగించిన మొత్తానికి దామాషాగా, లేకపోతే (a) కారు ఇంజను ఘనపరిమాణం 1.6 లీటర్ల లేదా అంతకన్నా తక్కువైతే - నెలకు రూ.600 (b) కారు ఇంజను ఘనపరిమాణం 1.6 లీటర్ల అంతకన్నా ఎక్కువైతే నెలకు రూ.900 (c) డ్రైవరు ఉంటే అతని జీతంలో నెలకు రూ.900 కలపాలి.
3. ఉద్యోగి యొక్క మోటారు సైకిల్, స్కూటర్ మొదలైన ఇతర వాహనాల ఖర్చు యుజమాని చెల్లిస్తే లేదా తిరిగి భర్తీ చేస్తే (i) వాటిని పూర్తిగా అధికార ప్రయోజనాలకే ఉపయోగిస్తే (ii) పూర్తిగా వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలకు ఉపయోగిస్తే (iii) అధికార. వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలకు ఉపయోగిస్తే	ఏమీ లేదు యుజమాని చేసిన ఖర్చు వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలకు యుజమాని చేసిన ఖర్చు నుండి నెలకు రూ.900 తగ్గించగా వచ్చిన మొత్తం

ఒక కారు కంటే ఎక్కువ కార్లను ఉపయోగిస్తే : కొన్ని సందర్భాలలో యుజమాని ఒకటి కంటే ఎక్కువ కార్లు ఉన్నట్లయితే, అవసరాన్ని బట్టి ఈ కార్లలో ఒక కారును ఉపయోగించుకోవడానికి ఉద్యోగికి వీలు కలుగుజేస్తారు. ఇక్కడ కూడా పెరిక్విజిట్ విలువ పైన చెప్పినట్లే లెక్కిస్తారు. అయితే ఈ కార్లలో ఏ ఒక్క కారు అయినా 1.6 లీటర్లు /16 h.p కన్నా ఎక్కువగా ఉంటే, అలాంటి కారునే అసెసీకి ఏర్పరచినట్లుగా బావించి అందుకు తగినట్లుగానే పెరిక్విజిట్ విలువను లెక్కిస్తారు. కార్లను ఎలా ఉపయోగించింది వివరించినప్పుడు ఒక కారును పాక్షికంగా వ్యక్తిగత అవసరాలకు, పాక్షికంగా అధికార అవసరాలకు అవి తీసుకొని దాని ప్రకారం పెరిక్విజిట్ విలువ గణించాలి. మిగతా కారు/కార్లను వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలకని బావించి పెరిక్విజిట్ గణించాలి. అయితే ఉద్యోగి ఇంటి నుండి కార్యాలయానికి తిరిగి కార్యాలయం నుండి ఇంటికి తిరగడానికి యుజమాని రవాణా సౌకర్యాలను కలిపిస్తే, వాటి విలువను పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్‌గా బావించరాదు.

2 గ్యాసు, విద్యుచ్ఛక్తి మొదలగు వాటిని ఉచితంగా సరఫరా చేయడం : యుజమాని, ఉద్యోగికి గాసు, విద్యుచ్ఛక్తి, నీరు మొదలగు వాటిని ఉచితంగా సమకూరిస్తే పెరిక్విజిట్ విలువను కింది విధంగా నిర్ణయించాలి.

- ఉద్యోగి చెల్లించాల్సిన బాధ్యతను, యుజమాని తీసుకొని చెల్లిస్తే, అంటే బిల్లులు ఉద్యోగి పేరుపై ఉంటే, అన్ని రకాల ఉద్యోగుల విషయంలోను ప్రయోజనం పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
- అలాగాక యుజమాని తనంతట తానే, అంటే బిల్లులు యుజమానిపేరుపై ఉన్నప్పుడు, నిర్దిష్టమైన ఉద్యోగుల విషయంలో మాత్రమే పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు అవుతాయి.

3. ఉచిత విద్య :

1. ఉద్యోగి కుటుంబ సభ్యుల పాఠశాల లేదా కళాశాల ఫీజులను యజమాని నేరుగా చెల్లిస్తే ఆ మొత్తం అందరు అసెసీల విషయంలోను పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది. అటువంటి సందర్భంలో అసెసీల విషయంలోను పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవతుంది.
2. యజమాని నిర్వహించే విద్యా సంస్థలో ఉద్యోగి కుటుంబ సభ్యులు చదువుతుంటే, అప్పుడు పెరిక్విజిట్ విలువ ఒక్క స్పష్టికరింపబడిన ఉద్యోగల విషయంలో మాత్రమే పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది. అటువంటి సందర్భంలో, సమీప లేదా అటువంటి ప్రాంతంలో అటువంటి సంస్థలోనే ఉద్యోగి కుటుంబ సభ్యులు చదువుతుంటే ఎంత ఖర్చు అవుతుందో, అంత మొత్తం పన్ను విధించదగిన మొత్తం అవుతుంది. అయితే ఇక్కడ గణించగా వచ్చిన పెరిక్విజిట్ విలువ ఉద్యోగి **పిల్లవానికి రూ.1,000 మించకపోతే పన్నులేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.**
4. **స్వీపర్, వాచ్‌మన్, తోటమాలి :** కొన్నిసార్లు యజమానులు తమ ఉద్యోగులకు గృహ వసతితో పాటుగా, స్వీపర్, వాచ్‌మన్, తోటమాలి మొదలగు వారిని కూడా నియమించి, వారికి వేతనాన్ని చెల్లిస్తుండవచ్చు. అప్పుడు పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ విలువ కింది విధంగా ఉంటుంది.
 1. వీరిని ఉద్యోగి నియమించుకొని, యజమాని అతని తరపున వీరికి జీతం చెల్లిస్తే, వీరికి చెల్లించిన మొత్తం అన్ని రకాల ఉద్యోగుల విషయంలో పన్ను విధించదగు పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
 2. ఈ సేవకులను యజమానే నియమించి ఉద్యోగికి వ్యక్తిగతంగా సేవలు చేయడానికి వస్తే, వారికి చెల్లించిన జీతం మొత్తం నిర్దిష్టమైన ఉద్యోగుల విషయంలో పూర్తిగా పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.
5. **ఉచిత రవాణా :** యజమాని ఉద్యోగికి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యుల వస్తు రవాణా లేదా ప్రయాణీకుల రవాణాలో ఇచ్చిన రాయితీ విలువను పెరిక్విజిట్‌గా పరిగణించరు.
6. **రాయిటీ ధరకు వస్తువుల అమ్మకం :** ఉద్యోగులకు యజమాని మార్కెట్ ధర కన్నా తక్కువగా వస్తువులు అమ్మినప్పుడు మార్కెట్ ధరకు, అమ్మకం ధరకు మధ్యగల తేడా పన్ను విధించదగు పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.
7. **చరాస్తులు వ్యక్తిగత ఉపయోగానికి ఇచ్చినప్పుడు :** యజమాని ఉద్యోగికి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యులకు చరాస్తులను వ్యక్తిగత ఉపయోగార్థం ఇస్తే, **వాటి అసలు ధరపై 10% పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.** ఆ చరాస్తులను అద్దెకు తీసుకొని ఉద్యోగికి ఇస్తే యజమాని చెల్లించిన కిరాయి పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.
8. **తక్కువ ధరకు అమ్మిన చరాస్తులు :** యజమానికి చెందిన చరాస్తులను ఉద్యోగికి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యులకు తక్కువ ధరకు అమ్మితే, ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా ఉద్యోగికి వచ్చిన ప్రయోజనం పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది. అన్ని రకాల ఉద్యోగుల విషయంలో ఈ మొత్తం పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ అవుతుంది. ఆస్తి అసలు ధర నుండి కింది శాతం తరుగుదలను తగ్గించి ఆస్తి ధరను నిర్ణయించాలి.

	వస్తువు	తరుగుదల
1.	ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువులు/కంప్యూటర్లు	50 శాతం
2.	మోటారు కారు	20 శాతం
3.	ఇతర చరాస్తులు	10 శాతం

పై విధంగా గణించి, ఉద్యోగి చెల్లించిన మొత్తం తీసివేస్తే పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.

9. వడ్డీ లేని లేదా రాయితీపై రుణాలు : ఈ తరహా పెరిక్విజిట్ అన్ని తరహాల ఉద్యోగుల విషయంలోను పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ అవుతుంది. యజమాని లేదా అతని తరపున ఎవరైనా, ఉద్యోగికి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యులకు ఇచ్చిన వడ్డీ లేని లేదా రాయితీపై ఇచ్చిన రుణం యొక్క పెరిక్విజిట్ను కింది విధంగా గణించాలి.

(a) ఉద్యోగికి యజమాని ఇచ్చిన ఏ రకమైన వడ్డీ లేని రుణమైనా పెరిక్విజిట్ అవుతుంది. భారతీయ స్టేట్ బాంకు అటువంటి రుణాలపై విధించే వడ్డీ మొత్తమే ఇక్కడ పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.

(b) యజమాని, ఉద్యోగికి వడ్డీ రాయితీపై రుణం మంజూరు చేస్తే భారతీయ స్టేట్ బాంకు అటువంటి తరహా రుణాలకు విధించే వడ్డీ రేటు యజమాని వాస్తవంగా రుణం ఇచ్చిన రేటుకు మధ్య వ్యత్యాసమే ఇక్కడ పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.

(c) అయితే నిబంధన 3A లో వివరించిన వైద్య సమస్యలకు సంబంధించి రుణం (అసెసీ తిరిగి చెల్లించిన మొత్తం కాకుండా) లేదా **ఆ రుణం మొత్తం రూ.20,000** మించకపోతే అటువంటి రుణాలపై వడ్డీ పన్నులేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.

10. ఉచిత పరిహారాలు, భోజనం మొదలైనవి : యజమాని ఏర్పాటు చేసిన ఉచిత పరిహారాలు, భోజనం, ఆల్కహోలు మొదలైనవి కింది విధంగా పరిగణించాలి.

1. కార్యాలయంలో ఏర్పాటు చేసిన రిఫ్రెష్మెంట్స్ - పన్ను లేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.

2. కార్యాలయంలో ఏర్పాటు చేసిన ఉచిత భోజనం, ఆల్కహోలు మొదలైనవి. ఒక్కొక్క భోజనం వరకు మాత్రమే రూ.50 పన్ను లేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది. మిగిలిన మొత్తం విలువ పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.

11. ఉచితంగా ఇచ్చిన బహుమతి వోచర్ లేదా టోకెన్ : యజమాని అతనికి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యులకు ఉచితంగా బహుమతి నగదేతర పూర్వకంగా ఇస్తే రూ.5,000 వరకు పన్నులేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది. నగదు రూపేణా లేదా నగదుగా మార్చుకునే విధంగా ఇచ్చిన మొత్తం పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్ అవుతుంది. నగదు పూర్వకంగా లేదా నగదు మార్చుకునే విధంగా ఇచ్చినపుడు మినహాయింపు లేకుండా మొత్తాన్ని పెరిక్విజిట్గా తీసుకోవాలి.

12. క్రెడిట్ కార్డుకు సంబంధించిన పెరిక్విజిట్లు : యజమాని ఉద్యోగికి క్రెడిట్ కార్డు ఇచ్చినపుడు ఆ కార్డు ద్వారా ఉద్యోగి లేదా అతని ఇతర కుటుంబ సభ్యులు పొందిన ప్రయోజనం పెరిక్విజిట్గా తీసుకోవాలి. ఆ కార్డుపై సభ్యత్వ రుసుము, వార్షిక రుసుములను కూడా పెరిక్విజిట్లలో కలపాలి. అయితే ఉద్యోగి కార్యాలయ అవసరాల కోసం చేసిన ఖర్చును పెరిక్విజిట్గా తీసుకోరాదు.

13. ఉద్యోగి కల్పించిన క్లబ్ సౌకర్యం : యజమాని ఉద్యోగికి లేదా అతని కుటుంబ సభ్యులకు క్లబ్ సౌకర్యం కలిగించి, ఖర్చులు భరిస్తే, యజమాని చేసిన లేదా తిరిగి చెల్లించిన ఖర్చులను పెరిక్విజిట్ విలువగా తీసుకోవాలి. క్లబ్ వార్షిక ఫీజు, కాలానుగుణంగా చెల్లించి ఫీజు మొత్తాలను కూడా పెరిక్విజిట్గా భావించి ఉద్యోగి జీతానికి కలపాలి. అయితే ఉద్యోగికి ఆ క్లబ్ సౌకర్యం ఉద్యోగరీత్యా అవసరమైతే యజమాని చేసిన ఖర్చు అధికారికంగా భావించి పెరిక్విజిట్గా తీసుకోరాదు.

14. అనుమతించిన సూపర్ యాన్యుయేషన్ ఫండ్కు యజమాని చెల్లించిన వాటా : అనుమతించిన సూపర్ యాన్యుయేషన్ ఫండ్కు యజమాని చెల్లించిన వాటా మొత్తం రూ.1,50,000 కి మించితే ఆ మించిన మొత్తాన్ని పన్ను విధించే ఆదాయంగా ఉద్యోగి జీతానికి కలపాలి. ఏ సంవత్సరమైతే ఈ ఫండ్లో డిపాజిట్ చేయబడిందో ఆ సంవత్సరంలో పన్ను విధించబడుతుంది.

15. ఇతర ప్రయోజనాలు : పైన చెప్పినవి కాకుండా యజమానులు కల్పించే ఇతర సౌకర్యాలు పన్ను విధించదగిన ప్రయోజనాలుగా పన్ను నిర్ణయాధికారులు భావిస్తే, వాటి సమంజస విలువ పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది.

ఉదా.6 : శ్రీ అయ్యర్ ప్రభుత్వోద్యోగి. అతని వార్షిక వేతనం రూ.1,20,000. ప్రభుత్వం అతనికి ఒక ఉచిత నివాస గృహాన్ని కల్పించింది. అతనికి నెలకు రూ.500 డెప్యూటీషన్ అలవెన్సు వస్తుంది. అటువంటి గృహానికి ఇతర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, నిబంధనల ప్రకారం నెలకు రూ.650 చెల్లిస్తున్నారు. శ్రీ అయ్యర్ మొత్తం జీతాన్ని కనుక్కోండి.

జవాబు :

శ్రీ అయ్యర్ జీతం ఆదాయం లెక్కింపు

	₹
జీతం	1,20,000
డెప్యూటీషన్ అలవెన్సు	6,000
ఉచిత గృహ వసతి విలువ (రూ.650 x 12)	7,800
మొత్తం జీతం	1,33,800

ఉదా.7 : శ్రీ గోఖలే, హైదరాబాదులోని ఒక కంపెనీలో నెలకు రూ.15,000 జీతం, రూ.1,000 కరువు భత్యం మీద పనిచేస్తున్న ఉద్యోగి. అతనికి సంవత్సరానికి 2 నెలల జీతానికి సమానమైన బోనస్ కూడా వస్తుంది. ఆ సంవత్సరంలో కంపెనీ తిరిగి చెల్లించిన వైద్య ఖర్చులు రూ.7,000 ఉన్నాయి. అతనికి కంపెనీ ఒక ఉచిత గృహాన్ని కల్పించడమే గాక, అందులో రూ.40,000 విలువగల ఉపకరణాలను కూడా సమకూర్చింది. అతని మొత్తం జీతాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

**శ్రీ గోఖలే మొత్తం జీతం లెక్కింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
జీతం రూ.15,000 x 12		1,80,000
కరువు భత్యం		12,000
బోనస్		30,000
ఉచిత గృహ విలువ		
జీతంలో 15% శాతం	31,500	
ఉపకరణాల విలువలో 10 శాతం	4,000	35,500
	-----	-----
మొత్తం జీతం		2,57,500

నోట్ :

1. హైదరాబాదు జనాభా 25 లక్షలకు మించి ఉంది కాబట్టి ఇచ్చిన వసతి గృహం యజమానికి చెందడం వలన జీతంలో 15 శాతాన్ని ఉచిత గృహ వసతి విలువగా తీసుకోవాలి. ఇక్కడ గృహం యజమానికి చెందిందని భావించబడింది.
2. ఇక్కడ జీతం = జీతం + బోనస్. (పదవీ విరమణ ప్రయోజనాలను లెక్కించడంలో కరువు భత్యాన్ని కలపాలను చెప్పలేదు కాబట్టి, దానిని జీతానికి కలుపరాదు (15 శాతం జీతం రూ.31,500 = రూ.1,80,000 + 30,000 = రూ.2,10,000)

ఉదా.8 : శ్రీ నాగరాజునాయుడు ఒక కంపెనీలో నెలకు రూ.20,000 జీతంపై పనిచేస్తున్నాడు. అతనికి కంపెనీ నెలకు రూ.3,000 కరువు భత్యం చెల్లిస్తుంది. ఈ మొత్తం అతని వదవీ విరమణ సౌకర్యాల గణింపులో కలుస్తుంది. కంపెనీ అతనికి ఒక ఉచిత గృహ వసతి కల్పించింది. దాని యుక్తమైన అద్దె విలువ రూ.60,000. 2017-18 సంవత్సరంలో అతని కంపెనీ అమ్మకాలు రూ.80 లక్షలపై 2 శాతం కమీషన్ ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

1. కల్పించిన గృహ వసతి విశాఖపట్టణంలో
2. కల్పించిన గృహ వసతి విజయవాడలో
3. కల్పించిన గృహ వసతి తిరువతిలో అయితే

పెరిక్విజిట్ విలువ గణించండి.

జవాబు :

1. విశాఖపట్టణంలో అయితే (జనాభా 25 లక్షలకు మించబడింది) పెరిక్విజిట్ విలువ : జీతంలో 15%. జీతం = రూ.2,40,000 + 36,000 + 1,60,000 = రూ.4,36,000. జీతంలో 15% = రూ.65,400.
2. విజయవాడలో అయితే (జనాభా 10 లక్షల నుండి 25 లక్షల లోపు) : ఉచిత గృహ వసతి పెరిక్విజిట్ విలువ = జీతంలో 10%. జీతం = రూ.2,40,000 + రూ.36,000 + 1,60,000 = రూ.4,36,000 కాబట్టి రూ.43,600 పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.
3. తిరువతిలో అయితే (జనాభా 10 లక్షల కన్నా తక్కువ) : పెరిక్విజిట్ విలువ = జీతంలో 7.5% = రూ.4,36,000 X 7.5/100 = రూ.32,700.

ఉదా.9 : నరసింహరాజు సంవత్సరానికి రూ.1,20,000 జీతం స్వీకరిస్తున్నాడు. అతనికి యజమాని ఒక ఉచిత గృహ వసతి కల్పించాడు. ఆ యింటికి యజమాని నెలకు రూ.3,000 అద్దె చెల్లిస్తున్నాడు. ఇంటిలో అమర్చిన ఉపకరణాల విలువ రూ.10,000. శ్రీరాజు విజయవాడ, మదనపల్లిలో ఉండి అతనికిచ్చిన ఇల్లు (1) ఉపకరణాలతో కూడినది (2) ఉపకరణాలు లేనిది అయితే వన్ను విధించడగిన పెరిక్విజిట్ విలువ ఎంత ఉంటుందో నిర్ణయించండి.

జవాబు :

A. గృహ వసతి యజమాని అద్దెకు తీసుకొని ఇచ్చినపుడు :

పట్టణ జనాభాతో సంబంధం లేకుండా ఉద్యోగి జీతంలో 15% లేదా చెల్లించిన లేదా చెల్లించవలసిన అద్దె, ఏది తక్కువైతే అది పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది. చెల్లించిన అద్దె రూ.36,000, జీతంలో 15% = రూ.18,000 - వీటిలో ఏది తక్కువైతే అది.

1. ఉపకరణాలు లేని ఇల్లు	₹
జీతంలో 15 శాతం	18,000

పెరిక్విజిట్ విలువ	18,000

2. ఉపకరణాలతో కూడిన ఇల్లు	రూ.
పైన నిర్ణయించిన విలువ	18,000
ఉపకరణాల విలువలో 10 శాతం	1,000

పెరిక్విజిట్ విలువ	<u>19,000</u>

B. మదనపల్లిలో అయితే :

1. ఉపకరణాలు లేని ఇల్లు	₹
జీతంలో 15 శాతం	<u>18,000</u>
పెరిక్విజిట్ విలువ	<u>18,000</u>
2. ఉపకరణాలతో కూడిన ఇల్లు	₹
పెరిక్విజిట్ విలువ	18,000
ఉపకరణాల విలువలో 10 శాతం	1,000

పెరిక్విజిట్ విలువ	<u>19,000</u>

నోట్ : యజమాని గృహాన్ని అద్దెకు తీసుకొని ఇచ్చినపుడు నగరం యొక్క జనాభా ఎంత అయినా, పెరిక్విజిట్ విలువ జీతంలో 15 శాతం లేదా యజమాని గృహానికి చెల్లించిన లేదా చెల్లించవలసిన అద్దె, వీటి రెండింటిలో ఏది తక్కువైతే అది ఉచిత గృహ వసతి విలువ అవుతుంది.

ఉదా.10 : ప్రతాప్ సంవత్సరానికి రూ.5,00,000 జీతం అందుకుంటున్నాడు. అతనికి కల్పించిన గృహ వసతి కోసం అతని యజమాని సంవత్సరానికి రూ.48,000 అద్దె చెల్లిస్తూ అతని జీతం నుండి నెలకు రూ.2,000 తగ్గించుకుంటున్నాడు. ఆ ఇంటిలో ఏర్పాటు చేసిన ఉపకరణాల విలువ రూ.3,00,000. అతని మొత్తం జీతాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

**ప్రతాప్ జీతం నుండి ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
జీతం		5,00,000
ఉచిత గృహ వసతి విలువ		
చెల్లించిన అద్దె	48,000	
ఉపకరణాల విలువలో 10 శాతం	<u>30,000</u>	
	78,000	
తగ్గింపు : ఉద్యోగి చెల్లించిన అద్దె	<u>24,000</u>	<u>54,000</u>
మొత్తం జీతం		5,54,000

నోట్ : గృహం యజమానిని కానప్పుడు చెల్లించిన అద్దె లేదా జీతంలో 15%, ఏది తక్కువైతే అది పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.
చెల్లించిన అద్దె = రూ.48,000, జీతంలో 15% = రూ.75,000

ఉదా.11 : ఈశ్వరరావు రవాణా కంపెనీలో నెలకు రూ.10,000 జీతం మీద ఉన్న కార్యనిర్వహణాధికారి. అతనికి కంపెనీ నివాస గృహవసతిని కల్పించి దాని నిమిత్తం అతని జీతం నుండి 10 శాతాన్ని తగ్గిస్తోంది. ఆ ఇంటి కోసం కంపెనీ సంవత్సరానికి రూ.30,000 అద్దె చెల్లిస్తోంది. అతనికి కంపెనీ ఒక కారును (1.8 lts.) వ్యక్తిగత, అధికార ప్రయోజనాల కోసం ఏర్పాటు చేసింది కాని దాని ఖర్చుల నన్నింటినీ అసెసీనే భరిస్తున్నాడు. ఆ సంవత్సరంలో కంపెనీ బస్సులలో అసెసీ కుటుంబ సభ్యులు ఉచితంగా అనేక ప్రదేశాలకు ప్రయాణించారు. దీనికైన మొత్తం ఖర్చు రూ.1,200. అతనికి రెండు నెలల జీతానికి సమానమైన బోనస్ కూడా వస్తుంది. 2017-18 గత సంవత్సరానికి అతని మొత్తం జీతాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

శ్రీ ఈశ్వరరావు మొత్తం జీతం గణింపు

(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹
జీతం	1,20,000
బోనస్	20,000
కారు విలువ (రూ.2,400 + 900) 3,300 x 12	39,600
రవాణా ఖర్చు	1,200
గృహవసతి విలువ (జీతంలో 15%)	21,000
రవాణా సౌకర్యం	Nil

మొత్తం జీతం	2,01,800

ఉచిత గృహ వసతి విలువ :

జీతంలో 15 శాతం రూ.21,000 (రూ.1,20,000 + 20,000) లేదా యజమాని చెల్లించిన అద్దె,

వీటిలో ఏది తక్కువైతే అది (అంటే రూ.21,000) ఉచిత గృహ వసతి విలువ అవుతుంది.

ఉదా.12 : వరంగల్ లోని ఒక కంపెనీలో మేనేజర్ అయిన వెంకటరెడ్డి నెలకు రూ.15,000 జీతం తీసుకుంటున్నాడు. అతను ఉంటున్న ఇంటికి కంపెనీ సంవత్సరానికి రూ.48,000 అద్దె చెల్లిస్తోంది. ఆ ఇంటికి రూ.20,000 విలువగల ఉపకరణాలను కూడా కంపెనీ సమకూర్చింది. నెలకు రూ.800 విద్యుచ్ఛక్తి ఖర్చులను కంపెనీ చెల్లించడమే గాక నెలకు రూ.2,000 వేతనం మీద తోటమాలిని కూడా నియమించింది. అతనికి కంపెనీ ఒక కారును (1.4 లీ.) పూర్తిగా అతని వినియోగానికే ఇచ్చింది. అతనికి, కంపెనీలోని ఇతర సీనియర్ ఉద్యోగులతో పాటుగా ఉచితంగా భోజన సౌకర్యాన్ని కల్పించడానికి అయిన ఖర్చు రూ.1,500. అతని మొత్తం స్థూల జీతాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

**శ్రీ వెంకటరెడ్డి స్థూల జీతం గణింపు
(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
జీతం రూ.15,000 x 12		1,80,000
గృహ వసతి విలువ - జీతంలో 15% లేదా చెల్లించిన అద్దె - ఏది తక్కువైతే అది	- 27,000	
కూడండి : ఉపకరణాల విలువలో 10%	<u>2,000</u>	29,000
విద్యుచ్ఛక్తి ఖర్చులు		9,600
తోటమాలి జీతం రూ.2,000 x 12		24,000
ఉచిత భోజన వసతి		-
కారు (రూ.1,800 + 900) రూ.2,700 x 12		32,400

మొత్తం స్థూల జీతం		2,75,000

నోట్స్ :

1. గృహ వసతిని యజమాని అద్దెకు తీసుకొని ఇచ్చాడు కాబట్టి చెల్లించిన అద్దె లేదా జీతంలో 15% ఏది తక్కువైతే అది పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది. జీతంలో 15 శాతం = రూ.27,000 చెల్లించిన అద్దె రూ.48,000. కాబట్టి జీతంలో 15%, రూ.27,000 పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది
2. భోజన సౌకర్యంపై రోజుకు రూ.50 వరకు మినహాయింపు ఉంటుంది కాబట్టి 30 రోజులకు రూ.1,500 బావించడం జరిగింది.

ఉదా.13 : డేవిడ్ ఒక కంపెనీలో నెలకు రూ.20,000 జీతానికి పని చేస్తున్నాడు. అతనికి కంపెనీ ఉపకరణాలు లేని ఇంటిని ఉచితంగా (యుక్తమైన అద్దె విలువ నెలకు రూ.10,000) ఇచ్చి తోటమాలిని (నెలకు జీతం రూ.1,500), స్వీపర్సు (జీతం నెలకు రూ.1,500) కూడా నియమించింది. అతని మొత్తం జీతాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

**డేవిడ్ జీతం ఆదాయం గణింపు
(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹
జీతం	2,40,000
గృహవసతి విలువ - జీతంలో 7.5%	18,000
స్వీపర్ 1,500 x 12	<u>18,000</u>
	2,76,000

నోట్స్ :

1. గృహ వసతి విలువ = జీతంలో 7.5 శాతం = రూ.18,000
2. కంపెనీ 10 లక్షల జనాభా కన్నా తక్కువగా ఉన్న ప్రదేశంలో గృహ వసతి కల్పించడం జరిగిందని భావించడం జరిగింది.
3. గృహ వసతి కంపెనీకి చెందినది కాబట్టి తోటమాలి జీతం గృహం యొక్క అద్దెకు కలుపబడుతుంది. ఉద్యోగికి పెరిక్విజిట్ గా భావించరు.

ఉదా.14 : అరవింద్ లిమిటెడ్ లో ఉద్యోగి అయిన శ్రీ నవదీప్ నెలకు రూ.25,000 జీతంగా పొందుతున్నాడు. కంపెనీ అతనికి కింది ప్రయోజనాలు కూడా సమకూరుస్తుంది.

1. హైదరాబాదులో ఒక ఉచిత గృహ వసతిని కంపెనీ ఇవ్వడం జరిగింది.
2. అతడికి కంపెనీ రూ.5,00,000 గృహ రుణాన్ని 1-4-2017 నాడు ఇచ్చింది. దాని మీద వడ్డీ సంవత్సరానికి 6%. ఆ రుణాన్ని ఇంకా అతడు తీర్చలేదు. (అటువంటి తరహా రుణాలను భారతీయ స్టేట్ బ్యాంకు సంవత్సరానికి 10% వడ్డీ చొప్పున ఇస్తుందని భావించండి.
3. అతడి 50వ జన్మదినం సందర్భంగా కంపెనీ అతనికి రూ.15,900 విలువగల బహుమతిని ఇచ్చింది.
4. కంపెనీకి చెందిన ఒక వీడియో కెమెరాను అతడు వాడుకోవడానికి ఇచ్చింది. 1-5-2014 నాడు కంపెనీ ఆ కెమెరాను రూ.60,000 లకు కొనుగోలు చేసింది. దానిని అతడికి రూ.30,000 అమ్మి వేసింది.
5. కంపెనీ 16-7-2014 నాడు ఒక కారును రూ.2,50,000 లకు కొనుగోలు చేసింది. శ్రీ నవదీప్ ఆ కారుని కంపెనీ 14-7-2017 నాడు రూ.80,000 లకు అమ్మింది. ఆ కారును శ్రీ నవదీప్ ఉపయోగించుకోవడం లేదు.
6. శ్రీ నవదీప్ గృహంలో బిగించిన టెలిఫోను బిల్లులు రూ.24,000 లను కంపెనీ చెల్లించింది.

శ్రీ నవదీప్ కు వచ్చిన పన్ను విధించదగిన జీతాన్ని గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ నవదీప్ జీతం నుండి ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
1. జీతం (రూ.25,000 x 12)		3,00,000
2. ఉచిత గృహ వసతి విలువ (జీతంలో 15%)		45,000
3. గృహ రుణం (రూ.5,00,000 పై 4%)		20,000
4. జన్మదినం సందర్భంగా ఇచ్చిన బహుమతి (రూ.15,900 - 5,000)		10,900
5. వీడియో కెమెరా (4 నెలలకు) (రూ.60,000 x 14/100 x 4/12)		2,000
6. కెమెరా అమ్మకంపై లాభం		

7.	స్థిర వాయిదాల పద్ధతి ప్రకారం తగ్గించిన విలువ (3 సంవత్సరాలకు) (రూ.60,000 - 18,000)	42,000	
	తీ. భర్తీ అయిన మొత్తం	<u>30,000</u>	12,000
8.	కారు అమ్మకంపై లాభం : తగ్గించిన విలువ	1,60,000	
	తీ. చెల్లించిన ప్రతిఫలం	80,000	80,000

9.	టెలిఫోను బిల్లుల చెల్లింపు		-
	జీతం నుండి ఆదాయం		<u>4,69,900</u>

వర్మింగ్ నోట్స్ :

- 16-7-2014 నుండి 14-7-2017 వరకు కారును ఉపయోగించడం జరిగింది. అంటే 2 పూర్తి సంవత్సరాలు ఉపయోగించడం జరిగింది. కాబట్టి కారు యొక్క తగ్గించిన విలువను కింది విధంగా గణించాలి.

	రూ.
కారు అసలు ఖరీదు	2,50,000
తీ. మొదటి సంవత్సరానికి తరుగుదల 20%	50,000

తగ్గించిన విలువ	2,00,000
తీ. రెండవ సంవత్సరానికి తరుగుదల	40,000

	<u>1,60,000</u>

- ఉద్యోగికి ఏర్పాటు చేసిన టెలిఫోను పన్ను లేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.

4.6. జీతం స్థానంలో వచ్చే లాభాలు : సెక్షన్ 17(3)

జీతం స్థానంలో వచ్చే లాభాలు అంటే అది క్రమబద్ధంగా వచ్చే ఆదాయం కాదని పేరును బట్టి తెలుసుకోవచ్చు. అంటే ఇక అసెసీకి జీతం రానప్పుడు దాని స్థానంలో కొంత పెద్ద మొత్తాలను చెల్లిస్తారు. ఈ రూపంలో సాధారణంగా వచ్చే మొత్తాలను గురించి ఇప్పుడు తెలుసుకొందాం.

- 1. నష్టపరిహారం :** అసెసీని ఉద్యోగం నుండి తొలగించినందుకు గాను యజమాని చెల్లించే నష్టపరిహారం మొత్తం పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది. ఈ నష్టపరిహారాన్ని అతడు ప్రస్తుత యజమాని నుండి లేదా పూర్వపు యజమాని నుండి స్వీకరించవచ్చు. అలాగే ఉద్యోగ షరతులలో మార్పుల వలన అసెసీలు స్వీకరించిన నష్టపరిహారం పన్ను విధించదగిన మొత్తం అవుతుంది. నష్టపరిహారం చెల్లించడం స్వచ్ఛందంగా అయినా జరగవచ్చు లేదా అసెసీకి యజమాని మధ్య ఉన్న ఒప్పందం వలన

అయినా జరగవచ్చు. అయితే అది మాత్రం తప్పనిసరిగా యజమాని - ఉద్యోగి సంబంధం వలననే చెల్లించబడాలి. వారిద్దరి మధ్య ఉండే వ్యక్తిగత సంబంధాల వలన చెల్లించబడితే అది జీతం స్థానంలో లభించిన లాభం కాదు.

2. **ప్రావిడెంట్ ఫండ్ (భవిష్య నిధి) నుండి చెల్లింపు :** గత సంవత్సరంలో అసెసీకి గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ నుండి యజమాని కొంత మొత్తాన్ని చెల్లిస్తే, అందులో యజమాని విరాళం, దాని మీద వచ్చిన వడ్డీ పన్ను విధించదగిన ఆదాయాలు అవుతాయి. దీనిని గురించి తరువాత ప్రావిడెంట్ ఫండ్లను చర్చించేటప్పుడు విపులంగా చర్చించడం జరిగింది.
3. **ముఖ్యమైన వ్యక్తికి భీమా కింద రావలసిన లేదా వచ్చిన మొత్తం :** అసెసీకి గత సంవత్సరంలో ముఖ్యమైన వ్యక్తి భీమా పాలసీ కింద రావలసిన లేదా వచ్చిన మొత్తం పరిగణించి సెక్షన్ 17(3) కింద పన్ను విధిస్తారు.
4. **ఏ వ్యక్తి నుండైనా ఉద్యోగ ప్రవేశానికి ముందు, వెనుక తీసుకొన్న మొత్తం :** ఒకే మొత్తంగా గాని లేదా ఇతర విధంగా గాని అసెసీ ఏ వ్యక్తి నుండైనా ఉద్యోగానికి ముందు లేదా తరువాత గాని స్వీకరించిన మొత్తాలను జీతం స్థానంలో వచ్చే లాభాలుగా పరిగణిస్తారు.

4.8. పన్ను నుండి మినహాయింపు పొందే ఆదాయాలు

అసెసీ తన ఉద్యోగ విధులను నిర్వర్తిస్తున్న కాలంలో గాని లేదా పదవీ విరమణ సమయంలోగాని కొన్ని రకాల ఆదాయాలను స్వీకరించవచ్చు. సెక్షన్ 10 కింద వీటిలో కొన్ని ఆదాయాలకు పూర్తి మినహాయింపు ఇవ్వగా, కొన్ని ఆదాయాలలో కొంత భాగాన్ని మాత్రమే మినహాయించడం జరిగింది. ఈ ఆదాయాల గురించి ఇప్పుడు తెలుసుకొందాం.

1, సెలవుపై ప్రయాణ రాయితీ : సెక్షన్ 10(5) :

ఉద్యోగి, ఉద్యోగి కుటుంబ సభ్యులు సెలవుపై లేదా పదవీ విరమణ సమయంలో లేదా ఉద్యోగం నుండి తొలగించినపుడు భారతదేశంలోని ఏ ప్రదేశానికైనా వెళ్ళడానికై యజమాని చేత ఇవ్వబడే రాయితీ పన్ను నుండి మినహాయించబడింది. అయితే ఈ ప్రయాణం కోసం అసెసీ వాస్తవంగా చేసిన ఖర్చుకు మాత్రమే మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు కింది షరతుల ప్రకారం ఇవ్వబడుతుంది.

1. **విమానం ద్వారా ప్రయాణం చేస్తే :** జాతీయ విమాన సంస్థ యొక్క ఆదా తరగతి ఛార్జి.
2. **రైలు మార్గం ద్వారా ప్రయాణం చేస్తే :** గమ్య స్థానానికి సమీప మార్గం ద్వారా అయ్యే ఎయిర్ కండిషన్డ్ మొదటి తరగతి ప్రయాణ ఛార్జీలు.
3. **ప్రయాణం మొదలైన స్థానం, గమ్యస్థానం రెండు రైలు మార్గం ద్వారా కలువబడి, ఇతర సాధనాల ద్వారా ప్రయాణం చేస్తే :** గమ్య స్థానానికి సమీప మార్గం ద్వారా అయ్యే ఎయిర్ కండిషన్డ్ మొదటి తరగతి ప్రయాణ ఛార్జీలను మించకూడదు.
4. **ప్రయాణం మొదలైన గమ్యస్థానం రెండు లేదా రెండింటిలో ఏదో ఒకదానికి రైలు సౌకర్యం లేకుండా ఆ రెండు ప్రదేశాల మధ్య ప్రయాణం సాగిస్తే :** ఈ సందర్భంలో మినహాయింపు కింది విధంగా ఇవ్వబడుతుంది.

(ఎ) ఆ రెండు ప్రదేశాల మధ్య గుర్తింపు పొందిన ప్రజా రవాణా సాధనం ఉంటే, గమ్యస్థానానికి సమీప మార్గం ద్వారా అయ్యే మొదటి తరగతి లేదా డీలక్స్ తరగతి ఛార్జీలు.

(బి) ఆ రెండు ప్రదేశాల మధ్య గుర్తింపు పొందిన ప్రజా రవాణా సాధనం ఏదీ లేకపోతే రైలు ద్వారానే ప్రయాణం చేసినట్లుగా

భావించి, గమ్యస్థానానికి సమీప మార్గం ద్వారా అయ్యే ఎయిర్ కండిషన్డ్ మొదటి తరగతి ప్రయాణ ఛార్జీలు.

అసెసీ 4 సంవత్సరాల కాలపరిమితి గల బ్లాకులో రెండుసార్లు ఉపయోగించుకున్న సెలవు ప్రయాణ రాయితీకి మినహాయింపు లభిస్తుంది. ఇక్కడ అసెసీ కుటుంబ సభ్యులు అంటే అసెసీ యొక్క భార్య/భర్త, ఇద్దరు పిల్లలు (అయితే అక్టోబర్ 1, 1998 కి ముందు పుట్టిన పిల్లలకు లేదా కవలలకు ఈ నిబంధన వర్తించదు). అసెసీ మీద ఆధారపడిన తల్లిదండ్రులు, అన్నదమ్ములు, అక్కచెల్లెళ్ళు వస్తారు. ఈ ప్రయాణ రాయితీని లెక్కించేటప్పుడు తక్కువగా ఉన్న మార్గాన్నే (shortest route) పరిగణనలోకి తీసుకుంటారు.

2. మరణం- పదవీ విరమణ గ్రాట్యూటీ : సెక్షన్ 10(10)

పదవీ విరమణ సమయంలో ఉద్యోగికి లేదా అతని మరణానంతరం అతని కుటుంబ సభ్యులకు గాని యజమాని గ్రాట్యూటీని చెల్లిస్తారు. ఈ విధంగా అసెసీ స్వీకరించే గ్రాట్యూటీకి అతని తరగతిని బట్టి మినహాయింపు లభిస్తుంది. ఇందుకోసం ఉద్యోగులను మూడు తరగతులుగా విభజించడం జరిగింది.

1. **ప్రభుత్వోద్యోగులు :** కింది పథకాల ద్వారా ప్రభుత్వోద్యోగులు (కేంద్ర, రాష్ట్ర, స్థానిక అధికార సంస్థల ఉద్యోగులు) - శాసనాత్యక్త సంస్థల ఉద్యోగులు కాకుండా, స్వీకరించే గ్రాట్యూటీకి పన్ను నుండి పూర్తిగా మినహాయింపు లభిస్తుంది.

2. **గ్రాట్యూటీ చెల్లింపు చట్టం, 1972 కింద గ్రాట్యూటీ స్వీకరించే ఉద్యోగులు :** గ్రాట్యూటీ చెల్లింపు చట్టం, 1972 కిందకు వచ్చే ఉద్యోగులు స్వీకరించే గ్రాట్యూటీలో కింద వాటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి మినహాయింపు ఇచ్చి, మిగిలిన మొత్తం మీద పన్ను విధించడం జరుగుతుంది.

(i) సర్వీసు పూర్తి చేసిన ప్రతి సంవత్సరానికి 15 రోజుల జీతం (సీజనల్ సంస్థలైతే 7రోజులు) - సర్వీసు 6 నెలల కన్నా ఎక్కువగా ఉంటే దాన్ని పూర్తి సంవత్సరంగా లెక్కించాలి.

(ii) రూ.10 లక్షలు

(iii) వాస్తవంగా స్వీకరించి గ్రాట్యూటీ

ఇక్కడ జీతం అంటే చివరిసారి అందుకుంటున్న జీతం (కరువు భత్యంతో కలిపి). అంతేగాక 15 రోజుల జీతాన్ని లెక్కించేటప్పుడు నెలలో 26 రోజులుగానే భావించి అందుకు తగినట్లుగానే 15 రోజుల జీతాన్ని లెక్కించాలి. ఉదాహరణకు, ఒక అసెసీ చివరిసారిగా రూ.1,300 జీతాన్ని అందుకుంటే, 15 రోజుల జీతం రూ.750 అవుతుంది.

$$\text{రూ.}(1300 \times 15/26 = \text{రూ.}750)$$

3. **ఇతర ఉద్యోగులు :** ఇతర ఉద్యోగుల విషయంలో కింది వాటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి మినహాయింపు ఇచ్చి మిగిలిన మొత్తం మీద పన్ను విధించబడుతుంది.

1. 1-4-1995 తరువాత పదవీ విరమణ చేస్తే రూ.10,00,000

2. వాస్తవంగా స్వీకరించిన గ్రాట్యూటీ

3. సర్వీసు పూర్తి అయిన ప్రతి సంవత్సరానికి 1/2 నెల జీతం

ప్రతి పూర్తి అయిన సంవత్సరానికి 1/2 నెల జీతం అంటే అసెసీ పదవీ విరమణ చేసిన వాటి కన్నా 10 నెలల ముందు తీసుకున్న సరాసరి జీతాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. పూర్తి అయిన సంవత్సరాల సర్వీస్ ని లెక్కించేటప్పుడు, అందులో భాగాన్ని అంటే కొన్ని నెలల సర్వీసును పరిగణనలోకి తీసుకోకూడదు. ఉదాహరణకు, అసెసీ 30 సంవత్సరాల 7 నెలల సర్వీసును పూర్తి చేస్తే దాన్ని 30 సంవత్సరాల గానే లెక్కించాలి. అసెసీ ఒకరి కన్నా ఎక్కువ మంది యజమానుల నుండి గ్రాట్యూటీని స్వీకరించినా, గరిష్ట మినహాయింపు

మొత్తం రూ.10,00,000 లకు మించకూడదు.

3. పెన్షన్ మార్పిడి విలువ : [సెక్షన్ 10(10A)] :

ఉద్యోగి పదవి నుండి విరమించిన తరువాత యజమాని నెలవారీ చెల్లించే మొత్తాన్ని పెన్షన్ అంటారు. పెన్షన్ చెల్లింపు యజమాని - ఉద్యోగి మధ్య ఉండే ఒప్పందం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. అయితే కొన్నిసార్లు ఉద్యోగులు పెన్షన్ లో కొంత భాగాన్ని వదులుకొని దానికి బదులు పెద్ద మొత్తాలను ఒకేసారి స్వీకరిస్తారు. ఈ విధంగా స్వీకరించిన పెద్ద మొత్తాన్ని పెన్షన్ మార్పిడి విలువ అంటారు. ఈ విలువను నిర్ణయించేటప్పుడు లేదా ఈ విధంగా పెద్ద మొత్తాలలో పెన్షన్ చెల్లించేటప్పుడు అసెసీ యొక్క వయస్సు, ఆరోగ్య స్థితి, వడ్డీ రేటు మొదలైనవన్నీ దృష్టిలో ఉంచుకుంటారు. ఈ విధంగా స్వీకరించిన మొత్తాలకు మినహాయింపు కింద తెలిపిన విధంగా ఇవ్వబడుతుంది.

1. **ప్రభుత్వోద్యోగి :** అసెసీ ప్రభుత్వోద్యోగి (అంటే కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, స్థానిక అధికార సంస్థ, శాసనాత్మక కార్పొరేషన్ యొక్క ఉద్యోగి) కనుక అయితే అతడు స్వీకరించే పెన్షన్ మార్పిడి విలువ పూర్తి మొత్తానికి మినహాయింపు లభిస్తుంది.
2. **ఇతర ఉద్యోగులు :** అసెసీ కనుక ఇతర ఉద్యోగి అయితే,
 - (i) అతడు పెన్షన్ తో పాటుగా గ్రాట్యూటీని కూడా స్వీకరిస్తే, పెన్షన్ మార్పిడి విలువలో 1/3 వంతుకు మినహాయింపు లభిస్తుంది.
 - (ii) ఇతర సందర్భాలలో పెన్షన్ మార్పిడి విలువలో 1/2 వంతుకు మినహాయింపు లభిస్తుంది.
 ఈ పరిమితి మించి ఉన్న మొత్తాలను పన్ను విధించదగిన ఆదాయాలకు కలపడం జరుగుతుంది.

4. ఆర్జిత శలవు కాలాన్ని నగదుగా మార్చుకోవడం :

అసెసీ పదవీ విరమణ సమయంలో తను ఉపయోగించుకోని సెలవు కాలాన్ని నగదుగా మార్చుకుంటే అలా స్వీకరించిన మొత్తానికి సెక్షన్ 10(10AA) కింద మినహాయింపు కింది విధంగా లభిస్తుంది.

ప్రభుత్వోద్యోగులు : ఒక ప్రభుత్వోద్యోగి ఆర్జిత సెలవు కాలం యొక్క జీతాన్ని పదవీ విరమణ సమయంలో అందుకున్నట్లయితే ఆ మొత్తానికి పూర్తి మినహాయింపు లభిస్తుంది.

ఇతర ఉద్యోగులు : ఇతర ఉద్యోగులకు కింది షరతులకు లోబడి మినహాయింపు లభిస్తుంది.

- (a) అతను ఉపయోగించుకోని సెలవు కాలం 10 నెలల కన్నా ఎక్కువ ఉండకూడదు ఉంటే 10 నెలల జీతాన్ని మాత్రమే లెక్కలోకి తీసుకుంటారు.
- (b) ఈ 10 నెలల జీతాన్ని అసెసీ ఉద్యోగ విరమణ చేసిన నెలకు తక్షణమే ముందుండే 10 నెలల సరాసరి జీతాన్ని బట్టి లెక్కిస్తారు. అయితే ఈ 10 నెలల జీతం కేంద్ర ప్రభుత్వం గజెట్ లో విధించిన పరిమితి కన్నా ఎక్కువ ఉండరాదు.
- (c) అసెసీ ఒకరి కన్నా ఎక్కువ యజమానుల నుండి ఒకే గత సంవత్సరంలో లేదా వివిధ గత సంవత్సరాలలో ఇటువంటి మొత్తాలు స్వీకరించినప్పటికీ మినహాయింపు ఇచ్చే మొత్తం ప్రభుత్వం విధించిన పరిమితిని మించరాదు.
- (d) ఉద్యోగికి సంవత్సరంలో 30 రోజులకు మించి ఆర్జిత సెలవు ఉండకూడదు.
- (e) అసెసీ రాజీనామా చేసి ఉద్యోగం వదులు కొన్నప్పుడు స్వీకరించిన ఆర్జిత సెలవు కాలం జీతానికి కూడా మినహాయింపు లభిస్తుంది.

మినహాయింపు : ఈ సెక్షన్ కింద ఇతర ఉద్యోగులకు మినహాయింపు కింద తెలిపిన వాటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి లభిస్తుంది.

1. 10 నెలల సరాసరి జీతం
2. పదవీ విరమణ చేసేటప్పటికీ ఉపయోగించుకోని ఆర్జిత శలవు కాలానికి సమానమైన నగదు (సంవత్సరానికి 30 రోజుల

ఆర్జిత సెలవు మించకుండా)

3. వాస్తవంగా స్వీకరించిన ఆర్జిత శలవు కాలం యొక్క జీతం
4. గరిష్ట పరిమితి రూ.3,00,000.

5. నష్టపరిహారం : సెక్షన్ 10 (10B)

ఒక కార్మికుడు తన ఉద్యోగ విరమణ సమయంలో పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టం, 1947 కింద లేదా ఇతర చట్టాలు, నిబంధనలు, ఆదేశాలు, ప్రకటనలు, ఆవార్డులు ఒప్పందాల కింద గాని స్వీకరించిన నష్ట పరిహారానికి కింది పరిమితుల ప్రకారం మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.

1. పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టం, 1947 లోని సెక్షన్ 25 F(b) లో విధించిన నిబంధనల ప్రకారం లెక్కించిన మొత్తం లేదా
2. రూ.5,00,000.

ఏది తక్కువైతే ఆ మొత్తానికి మినహాయింపు లభిస్తుంది.

ఆ చట్టం ప్రకారం కార్మికుడు పూర్తి చేసిన ప్రతి సంవత్సరం సర్వీసుకు 15 రోజుల సరాసరి జీతాన్ని నష్టపరిహారంగా లెక్కిస్తారు. అతని సర్వీసు ఒక సంవత్సరంలో 6 నెలల కన్నా ఎక్కువ ఉంటే దాన్ని సంవత్సర కాలంగానే పరిగణిస్తారు. ఈ పరిమితులకు మించి స్వీకరించిన నష్టపరిహారం పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది. అయితే అసెసీ నష్టపరిహారాన్ని ప్రభుత్వం చేత ఆమోదం పొందిన పథకం కింద స్వీకరిస్తే ఈ పరిమితులు వర్తించవు.

6. స్వచ్ఛంద పదవీ విరమణ సమయంలో కంపెనీలు చెల్లించే మొత్తాలు : సెక్షన్ 10(10C)

ప్రభుత్వ రంగ కంపెనీ, పబ్లిక్ సెక్టారు కాని ఏదైనా ఇతర కంపెనీ, శాసనాత్మక సంస్థ, స్థానిక అధికార సంస్థ, సహకార సంస్థలు, విశ్వవిద్యాలయాలు, ఐ.ఐ.టి., ఐ.ఐ.యమ్లు రాష్ట్ర, జాతీయ స్థాయిలో ప్రాముఖ్యం ఉండి, కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేత గుర్తింపబడిన సంస్థ, కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు తమ ఉద్యోగుల స్వచ్ఛంద పదవీ విరమణ సమయంలో చెల్లించే మొత్తం (రూ.5,00,000 మించకుండా) మీద పన్ను ఉండదు. అయితే వారు ఆ మొత్తాలను కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆమోదం పొందిన పథకాల కింద పొందితేనే ఈ మినహాయింపు లభిస్తుంది. స్వచ్ఛందంగా పదవీ విరమణ చేసినప్పుడు వచ్చిన లేదా రావలసిన రూ.5,00,000, వాయిదాలలో వచ్చినా పన్ను నుండి మినహాయింపు ఉంటుంది.

7. యజమాని ఉద్యోగి తరపున పెరిక్విజిట్లపై చెల్లించే పన్ను : సెక్షన్ 10(10CC) :

ఉద్యోగికి యజమాని నగదు పూర్వకంగా కాకుండా ఇచ్చిన పెరిక్విజిట్లపై పన్ను చెల్లిస్తే, ఆ పన్ను యజమాని ఐచ్ఛికంపై మినహాయించబడుతుంది.

8. పన్ను నుండి మినహాయించబడిన భీమా మొత్తాలు : సెక్షన్ 10(10D) :

1-4-2003 తరువాత స్వీకరించిన కింది రకాల భీమా మొత్తాలకు పన్ను మినహాయింపు తొలగించబడింది.

- (a) కీ మాన్ భీమా పాలసీ
- (b) సెక్షన్ 80 DD లేదా 80 DDA కింద పాలసీలు
- (c) చెల్లించిన ప్రీమియం పాలసీ మొత్తం కంటే 20% ఎక్కువగా ఉన్న పాలసీలు

9. చట్టబద్ధమైన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ నుండి చెల్లింపు : సెక్షన్ 10(11) :

చట్టబద్ధమైన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ నుండి స్వీకరించే మొత్తానికి పూర్తి మినహాయింపు లభిస్తుంది.

10. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ నుండి చెల్లింపు : సెక్షన్ 10(12) :

అసెసీ కనుక కింది రెండు షరతులను తృప్తిపరిస్తే, అతడు గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ పథకం నుండి స్వీకరించే మొత్తానికి, ఎటువంటి ఆంక్షలు లేకుండా మినహాయింపు అనుమతించబడుతుంది.

1. అసెసీ 5 సంవత్సరాల పాటు అవిచ్ఛిన్నంగా సర్వీసులో ఉండాలి.
2. ఒకవేళ అతను 5 సంవత్సరాల ముందే ఉద్యోగ విరమణ చేస్తే ఆ విరమణ, ఆ అంతరాయం అన్నది అనివార్య కారణాల వలనే ఏర్పడాలి.

11. ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి నుండి చెల్లింపు : సెక్షన్ 10(13) :

ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి నుండి చెల్లించిన మొత్తాన్ని అసెసీ ఆదాయంలో చేర్చరు.

12. ప్రత్యేక అలవెన్సులు : సెక్షన్ 10(14) :

కింద తెలిపిన ప్రత్యేక అలవెన్సులను సెక్షన్ 10(14) కింద మినహాయింపు లభిస్తుంది.

ప్రత్యేక అలవెన్సులు

అలవెన్సు పేరు		ప్రదేశం
1. పర్వత ప్రాంతాలు ఎక్కువగా మంచుపడే ప్రాంతాలు మొదలైన చోట్ల ఉన్నందుకు ఇచ్చే ప్రత్యేక నష్టపరిహార అలవెన్సు గరిష్ట మొత్తం	(a)	మణిపూర్, అరుణాచల్ ప్రదేశ్, సిక్కిం, ఉత్తరప్రదేశ్, హిమాచల్ ప్రదేశ్ జమ్ముకాశ్మీర్ లోని నిర్దేశింపబడిన ప్రదేశాలు నెలకు రూ.800
గరిష్ట మొత్తం	(b)	జమ్ము కాశ్మీర్ లోని సియాచెన్ ప్రాంతం నెలకు రూ.700
గరిష్ట మొత్తం	(c)	పైన తెలిపినవి కాకుండా, సముద్ర మట్టానికి 1,000 మీటర్లు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ ఎత్తులో ఉండే ప్రదేశాలు నెలకు రూ.300
2. సరిహద్దు ప్రాంతాలు, లక్షద్వీప్, దూర ప్రాంతాలు, మొదలైన ప్రదేశాలలో ఉన్నందుకు ఇచ్చే ప్రత్యేక నష్టపరిహార అలవెన్సు గరిష్ట మొత్తం	(a)	అండమాన్, నికోబార్, హిమాచల్ ప్రదేశ్, మిజోరాం, జమ్ము, కాశ్మీర్, ఉత్తర ప్రదేశ్ మొదలైన రాష్ట్రాల్లోని నిర్దేశింపబడిన ప్రాంతాలు నెలకు రూ.1,300
గరిష్ట మొత్తం	(b)	అరుణాచల్ ప్రదేశ్, నాగాలాండ్, సిక్కిం, మిజోరాం, త్రిపుర, జమ్ము కాశ్మీర్ మొదలైన రాష్ట్రాల్లోని నిర్దేశింపబడిన ప్రాంతాలు నెలకు రూ.1,100

	అలవెన్సు పేరు	ప్రదేశం
	గరిష్ట మొత్తం	(c) మిజోరాం, త్రిపుర, మణిపూర్, హిమాచల్ ప్రదేశ్, జమ్మూకాశ్మీర్ ఉత్తర ప్రదేశ్ మొదలైన రాష్ట్రాల్లోను నిర్దేశింపబడిన ప్రాంతాలు నెలకు రూ.750
	గరిష్ట మొత్తం	(d) కర్ణాటక రాష్ట్రంలోని షిమోగా జిల్లాలోని జోగ్ ఫాల్స్ నెలకు రూ.300
3.	ట్రైబల్ ఏరియా అలవెన్సు	(e) అస్సాం, హిమాచల్ ప్రదేశ్, మేఘాలయలోని నిర్దేశింపబడిన ప్రాంతాలు నెలకు రూ.200
4.	గరిష్ట మొత్తం రవాణా సంస్థలో పనిచేసే ఉద్యోగికి ఇచ్చే అలవెన్సు గరిష్ట పరిమితి	మధ్యప్రదేశ్, తమిళనాడు, ఉత్తర ప్రదేశ్, కర్ణాటక, త్రిపుర, అస్సాం, పశ్చిమ బెంగాల్ బీహార్, ఒరిస్సా. నెలకు రూ.200
5.	పిల్లల విద్యా అలవెన్సు	భారతదేశం మొత్తం ఆ అలవెన్సులో 70 శాతం లేదా నెలకు రూ.6,000 - ఏదీ తక్కువైతే అది
6.	పిల్లల హాస్టల్ ఖర్చుల అలవెన్సు	భారతదేశం మొత్తం. ఒక్కొక్క పిల్లవానికి నెలకు రూ.100 (ఇద్దరు పిల్లల వరకు)
7.	ట్రాన్స్ పోర్టు అలవెన్స్	భారతదేశం మొత్తం. ఒక్కొక్క పిల్లవానికి నెలకు రూ.300 (ఇద్దరు పిల్లలకు మించకుండా)
8.	బొగ్గు గనులలో భూమి లోపల, పని చేయడానికి వీలులేని వాతావరణంలో ఉండే కార్మికులకు ఇచ్చే అలవెన్సు గరిష్ట మొత్తం	ఉద్యోగి ఇంటి నుండి కార్యాలయానికి, కార్యాలయం నుండి ఇంటికి వెళ్ళడానికి అయ్యే ఖర్చు నిమిత్తం యజమాని ఇచ్చిన ట్రాన్స్ పోర్టు అలవెన్సు నెలకు రూ.1,600 వరకు మినహాయించబడుతుంది. ఉద్యోగికి అంగవైకల్యం ఉంటే రూ.3,200 వరకు మినహాయించబడుతుంది. భారతదేశం మొత్తం నెలకు రూ.800

ఉదా.15 : గురుమూర్తి తన ఉద్యోగం నుండి 30-11-2017 న విరమణ పొందేటప్పటికే 30 సంవత్సరాల, 7 నెలల సర్వీసును పూర్తి చేసాడు. అతడు గ్రాట్యూటీ చెల్లింపు చట్టం కింద రూ.40,000 గ్రాట్యూటీని స్వీకరించాడు. పదవీ విరమణ సమయంలో అతని జీతం రూ.1,950 (కరువు భత్యంతో కలిపి). అతనికి పన్ను విధించదగిన గ్రాట్యూటీని లెక్కించండి.

జవాబు :

$$15 \text{ రోజుల జీతం} = \text{రూ.}1,950 \times 15/26 = \text{రూ.}1,125.$$

1. సర్వీసు పూర్తి చేసిన ప్రతి సంవత్సరానికి 15 రోజుల జీతం = రూ.1,125 x 31 = రూ.34,875.
2. స్వీకరించిన గ్రాట్యూటీ రూ.40,000
3. రూ.10 లక్షలు

వీటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి మినహాయింపు లభిస్తుంది. ఇందులో మొదటిది అన్నింటి కన్నా తక్కువ కాబట్టి, దానికి మినహాయింపు ఇచ్చి, మిగిలిన మొత్తం మీద (రూ.40,000 - 34,875 = రూ.5,125) పన్ను విధించబడుతుంది.

3. ఇతర ఉద్యోగులు : ఇతర ఉద్యోగుల విషయంలో కింది వాటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి మినహాయింపు ఇచ్చి మిగిలిన మొత్తం మీద పన్ను విధించబడుతుంది.

1. 1-4-1995 తరువాత పదవీ విరమణ చేస్తే రూ.10,00,000
2. వాస్తవంగా స్వీకరించిన గ్రాట్యూటీ
3. సర్వీసు పూర్తి అయిన ప్రతి సంవత్సరానికి 1/2 నెల జీతం

ప్రతి పూర్తి అయిన సంవత్సరానికి 1/2 నెల జీతం అంటే అసెసీ పదవీ విరమణ చేసిన వాటి కన్నా 10 నెలల ముందు తీసుకున్న సరాసరి జీతాన్ని పరిగణనలోనికి తీసుకోవాలి. పూర్తి అయిన సంవత్సరాల సర్వీస్‌ని లెక్కించేటప్పుడు, అందులో భాగాన్ని అంటే కొన్ని నెలల సర్వీసును పరిగణనలోకి తీసుకోకూడదు. ఉదాహరణకు, అసెసీ 30 సంవత్సరాల 7 నెలల సర్వీసును పూర్తి చేస్తే దాన్ని 30 సంవత్సరాల గానే లెక్కించాలి. అసెసీ ఒకరి కన్నా ఎక్కువ మంది యజమానుల నుండి గ్రాట్యూటీని స్వీకరించినా, గరిష్ట మినహాయింపు మొత్తం రూ.10,00,000 లకు మించకూడదు.

ఉదా.16 : చిరంజీవి గ్రాట్యూటీ చెల్లింపు చట్టం, 1972 కిందకు రాని ఉద్యోగి. ABC లిమిటెడ్ నుండి 21-11-2017 న పదవీ విరమణ చేసినప్పటికీ అతని మొత్తం సర్వీసు 38 సంవత్సరాల 10 నెలలు. కంపెనీ నుండి అతను రూ.60,000 గ్రాట్యూటీ స్వీకరించాడు. 1-1-2017 నుండి 31-12-2017 వరకు అతని జీతం రూ.3,000. అతనికి ఎంత గ్రాట్యూటీకి మినహాయింపు లభిస్తుంది?

జవాబు : 10 నెలల సరాసరి జీతం రూ.3,000

1. పూర్తి చేసిన సర్వీసులో 1/2 నెల జీతం (38 X 1,500) = రూ.57,000
2. స్వీకరించిన గ్రాట్యూటీ = రూ.60,000
3. గరిష్ట పరిమితి రూ.10,00,000

పై వాటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి మినహాయింపు ఇవ్వబడి (అంటే ఇక్కడ రూ.57,000) మిగిలిన మొత్తం పన్ను విధించదగిన ఆదాయం (రూ.60,000 - 57,000 = రూ.3,000) అవుతుంది.

ఉదా.17 : బాలాజీ అనే ప్రభుత్వోద్యోగి 30-4-2017 న ఉద్యోగ విరమణ చేశాడు. అతడు 31-12-2018 వరకు నెలకు రూ.8,000 పెన్షన్‌ను స్వీకరించాడు. 1-1-2018 నుండి అతనికి రావలసిన పెన్షన్‌లో 1/3 వంతు మార్పిడి చేసి అందుకుగాను రూ.20,00,000 స్వీకరించాడు. అతడు పన్ను విధించదగిన పెన్షన్ మార్పిడి విలువ ఎంత?

జవాబు :

బాలాజీ ప్రభుత్వోద్యోగి కాబట్టి అతడు స్వీకరించిన మొత్తం రూ.20,00,000 లకు మినహాయింపు లభిస్తుంది.

ఉదా.18 : (A) మోహన్ అనే ఉద్యోగి X, Y, Z కంపెనీ నుండి 31-12-2015 న ఉద్యోగ విరమణ చేసాడు. అతడు 31-12-2017 వరకు నెలకు రూ.600 పెన్షన్ స్వీకరించి, 1-1-2018 నుండి అందులో 75 శాతాన్ని మార్పిడి చేసుకొని, అందుకుగాను రూ.36,000 స్వీకరించాడు. అతనికి పన్ను మినహాయింపు ఇవ్వదగిన పెన్షన్ మార్పిడి విలువ ఎంత? (B) అతను గ్రాట్యూటీని కూడా స్వీకరిస్తే ఆ మినహాయింపులో వచ్చే మార్పు ఏమిటి?

జవాబు ;

(A) ఇక్కడ అసెసీ మోహన్ గ్రాట్యూటీని స్వీకరించడం లేదు కాబట్టి పెన్షన్ మార్పిడిలో 1/2 వ వంతుకు మినహాయింపు లభిస్తుంది. [సెక్షన్ 10(10 A)] అంటే ఇక్కడ అసెసీ 75 శాతాన్ని మార్పిడి చేసి రూ.36,000 స్వీకరించాడు. అయితే ఇందులో అతనికి మినహాయింపు రూ.24,000 (రూ.36,000 x 300/450 = రూ.24,000) లకు మాత్రమే ఇవ్వబడుతుంది. మిగిలిన రూ.12,000 లకు పన్ను విధించబడుతుంది.

(B) అసెసీ పెన్షన్ మార్పిడి విలువలో పాటుగా గ్రాట్యూటీని కూడా స్వీకరిస్తే పెన్షన్ మార్పిడి విలువలో 1/3 వంతుకు మాత్రమే మినహాయింపు లభిస్తుంది. అంటే ఇక్కడ మినహాయింపు లభించే మొత్తం (రూ.36,000 x 200/450) రూ.16,000 మాత్రమే మిగిలిన రూ.20,000 మీద పన్ను విధించబడుతుంది.

ఉదా.19 : ఇమ్రాన్ ఖాన్ తను పనిచేస్తున్న ఉద్యోగం నుండి 1-9-2017 నాడు వదలి విరమణ చేసాడు. అతడు 1-1-2006 నాడు ఉద్యోగంలో చేరడం జరిగింది. అతను ప్రతి సంవత్సరం జనవరి 1న రూ.2,500 మూల జీతానికి ఇంక్రిమెంటుగా వస్తుంది. అతడు వదలి విరమణ పొందినపుడు అతడి మూలజీతం నెలకు రూ.50,000. అతడికి కరువు భత్యం కింద మూలధనంలో 10% వస్తుంది. అలాగే అతడు చేసిన మొత్తం అమ్మకాలపై 1% కమిషన్ కూడా వస్తుంది. 31-8-2017 కు ముందు 12 నెలల టర్నోవర్ రూ.30,00,000, ఈ అమ్మకాలు సంవత్సరం మొత్తం మీద ఒకే రకంగా ఉన్నాయి. అతడు వదలి విరమణ చేసినపుడు రూ.8,00,000 గ్రాట్యూటీగా వచ్చింది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని స్థూల జీతాలను గణించండి.

జవాబు :

ఇమ్రాన్ ఖాన్ స్థూల జీతం నుండి ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
మూల జీతం (రూ.50,000 x 5)		2,50,000
కరువు భత్యం		25,000
5 నెలలకు కమిషన్ (రూ.30,00,000 x 5/12 x 1/100)		12,500

వాస్తవంగా స్వీకరించిన గ్రాట్యూటీ	8,00,000	
తీ. సెక్షన్ 10(10) కింద మినహాయించిన మొత్తం	3,90,000	4,10,000
	-----	-----
స్థూల జీతం		6,97,500

వర్మింగ్ నోట్స్ :

1. సగటు నెల జీతాన్ని లెక్కించడం

	రూ.
జనవరి నుండి ఆగష్టు (2016) (రూ.50,000 x 8)	4,00,000
నవంబర్ నుండి - డిసెంబర్ (2017) (రూ.47,500 x 2)	95,000
10 నెలలకు కమీషన్	25,000

10 నెలలకు జీతం	5,20,000

2. మినహాయించిన గ్రాట్యూటీ మొత్తాన్ని లెక్కించడం

	రూ.
(i) వాస్తవంగా స్వీకరించిన గ్రాట్యూటీ	8,00,000
(ii) పూర్తి చేసిన సర్వీసులో ప్రతి సంవత్సరానికి సగటు జీతంలో నెలలో	
సగం	3,90,000
(రూ.52,000 x 15/2)	
(iii) ప్రామాణిక మొత్తం	10,00,000

పైవాటిలో ఏది తక్కువతే అది. కాబట్టి రూ.3,90,000 తగ్గింపుగా ఇవ్వబడుతుంది.

3. ప్రశ్నలో అసెసీ యొక్క కరువు భత్యాన్ని పదవీ విరమణ సౌకర్యాల కోసం జీతంలో భాగం అవుతుందని చెప్పలేదు కాబట్టి దీనిని పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు.

ఉదా.20 : శ్రీనివాస్ 18 సంవత్సరాల సర్వీసు పూర్తి చేసిన తర్వాత జూలై 1, 2017న పదవీ విరమణ చేసారు. ఆ సందర్భంలో ఆయన తను ఉపయోగించుకోని 7 నెలల ఆర్జిత సెలవు కాలం జీతం నిమిత్తం రూ.35,000 స్వీకరించారు. ఆయనకు ప్రతి సంవత్సరంలో 45 రోజులు ఆర్జిత సెలవు ఉండగా, ఆయన ఉద్యోగంలో ఉన్నప్పుడే 12 నెలల కాలాన్ని నగదుగా మార్పిడి చేసుకున్నారు. 1-7-2016 నుండి 1-7-2017 వరకు ఆయన జీతం నెలకు రూ.5,000 ఉంటే, రామారావు గారి వన్ను విధించదగిన ఆర్జిత సెలవు కాలం యొక్క నగదు మొత్తాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు : శ్రీనివాస్ వన్ను విధించదగిన ఆర్జిత సెలవు కాలం యొక్క నగదు మొత్తం లెక్కింపు :

సెక్షన్ 10(10AA) ప్రకారం పూర్తి అయిన ప్రతి ఒక్క సంవత్సరం సర్వీసుకు
అర్హత ఉన్న సెలవు కాలం - 18 నెలలు.

తగ్గింపు : నగదుగా మార్చుకున్న సెలవు కాలం - 12 నెలలు.

పదవీ విరమణ నాటికి మిగిలి ఉన్న సెలవు కాలం - 6 నెలలు.

మినహాయింపు పొందే నిమిత్తం :

		₹
1.	10 నెలల సరాసరి జీతం (రూ.5,000 x 10)	50,000
2.	పదవీ విరమణ సమయానికి మిగిలి ఉన్న సెలవు కాలానికి సమానమైన నగదు (రూ.5,000 x 6)	30,000
3.	వాస్తవంగా స్వీకరించిన మొత్తం	35,000
4.	శాసనాత్మక పరిమితి	3,00,000

వీటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి, అంటే రూ.30,000లకు మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. మిగిలిన మొత్తం రూ.5,000 (రూ.35,000 - 30,000) మీద పన్ను విధించబడుతుంది.

ఉదా.21 : హిందూస్థాన్ కంపెనీ లిమిటెడ్ లో పనిచేస్తున్న జై శంకర్ అనే ఉద్యోగి జనవరి 31, 2018 న తమ పదవీ విరమణ చేసినపుడు కంపెనీ నుండి రూ.71,400 సెలవు జీతాన్ని స్వీకరించాడు. కింది సమాచారం ఆధారంగా అతనికి పన్ను విధించదగిన సెలవు జీతాన్ని కనుగొనండి.

		₹
జనవరి 31, 2018 కు ముందున్న 10 నెలల సరాసరి జీతం		2,000
పదవీ విరమణ సమయముందున్న జీతం		2,100
సర్వీసు చేసిన కాలం		24 3/4 సం.
సర్వీసు చేసిన ప్రతి సంవత్సరానికి అర్హత ఉన్న సెలవు కాలం		1 1/2 నెలలు
సర్వీసులో ఉండగా ఉపయోగించుకున్న సెలవు కాలం		2 నెలలు
పదవీ విరమణ సమయంలో ఉద్యోగికి జమలో ఉన్న సెలవు కాలం (24 x 1 1/2 - 2)		34 నెలలు
పదవీ విరమణ సమయంలో చెల్లించిన సెలవు జీతం (34 x 2,100)		రూ.71,400

జవాబు :

సెక్షన్ 10(10AA) కింద మినహాయించబడే మొత్తం లెక్కింపు

అర్హత ఉన్న సెలవు కాలం	
సర్వీసు పూర్తి చేసిన ప్రతి సంవత్సరానికి ఒక నెల చొప్పున అర్హత గల సెలవు కాలం	24 నెలలు
ఉపయోగించుకున్న సెలవు కాలం	2 నెలలు
పదవీ విరమణ సమయంలో మిగిలి ఉన్న సెలవు కాలం	22 నెలలు
మినహాయింపు పొందే మొత్తం	

		₹
1.	పదవీ విరమణ చేసే నాటికి ఉద్యోగికి జమలో ఉన్న సెలవు కాలానికి సమానమైన జీతం (రూ.2,000 x 22)	44,000
2.	10 నెలల సరాసరి జీతం (10 x 2,000)	20,000
3.	వాస్తవంగా స్వీకరించిన మొత్తం	71,400
4.	శాసనాత్మక పరిమితి	3,00,000

వీటిలో రూ.20,000 లకు మినహాయింపు ఇవ్వబడి మిగిలిన రూ.51,400 లకు (రూ.71,400 - 20,000) పన్ను విధించబడుతుంది.

ఉదా.22 : జోగేందర్ 20 సంవత్సరాల సర్వీసును పూర్తి చేసిన తర్వాత 31-10-2017 న పదవీ విరమణ చేసి 12 నెలల సెలవును నగదులోకి మార్చుకొని, అందుకుగాను రూ.48,000 స్వీకరించాడు. ఆయన యజమాని ఆయనకు సర్వీసు పూర్తి చేసిన ప్రతి సంవత్సర కాలానికి $1\frac{1}{2}$ నెలల ఆర్థిక సెలవును అనుమతించేవారు. ఆయన 18 నెలల సెలవు కాలాన్ని ఉపయోగించుకున్నారు. 2017-18 లో ఆయన జీతం నెలకు రూ.3,000 ఉండగా, 1-4-2018 నుండి అది నెలకు రూ.4,000 లకు పెంచబడింది. పన్ను విధించదగిన సెలవు జీతాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

పదవీ విరమణ చేసిన నెలకు ముందున్న 10 నెలల సరాసరి జీతం :	₹
జనవరి, 2018 - మార్చి, 2018 (రూ.3,000 X 3)	9,000
ఏప్రిల్, 2018 - అక్టోబర్, 2018 (రూ.,4,000 X 7)	28,000

	37,000

పది నెలల సగటు జీతం = రూ.3,700

పన్ను విధించదగిన మొత్తం లెక్కింపు :

₹

(a) పదవీ విరమణ నాటికి ఉద్యోగికి జమలో ఉన్న సెలవు కాలానికి జీతం (20-18 = 2 నెలలు X 3,700)	7,400
(b) 10 నెలల సరాసరి జీతం (10 x రూ.3,700)	37,000
(c) వాస్తవంగా స్వీకరించిన మొత్తం	48,000
(d) శాసనాత్మక పరిమితి	3,00,000

వీటిలో రూ.7,400 లకు మినహాయింపు ఇవ్వబడి, మిగిలిన రూ.40,600 ల మీద విధించబడుతుంది.

ఉదా.23 : నవీన్ ఒక లిమిటెడ్ కంపెనీలో పనిచేస్తూ 30-11-2017 న పదవీ విరమణ చేసాడు. పదవీ విరమణ సమయంలో అతనికి సెలవు జీతం కింద యజమాని నుండి రూ.1,44,000 స్వీకరించాడు. ఉద్యోగి కింది సమాచారాన్ని ఇవ్వడం జరిగింది.

1. పదవీ విరమణ నాటికి జీతం (నెలకు)	రూ.9,000
2. సర్వీసు కాలం	20 సం.రాల 8 నెలలు
3. నగదు మార్చుకున్న సెలవు జీతం	రూ. 1,44,000
4. సర్వీసులో ఉండగా ఉపయోగించుకున్న సెలవు	14 నెలలు
5. పదవీ విరమణ నాటికి ఉపయోగించుకోని సెలవు	16 నెలలు
6. ఫిబ్రవరి 2017 నుండి నవంబర్ 2017 వరకు సగటు జీతం (నెలకు)	8,800
7. రావలసిన సెలవు కాలం	ఉద్యోగం చేసిన ప్రతి సంవత్సరానికి 1 1/2

పన్ను విధించదగిన సెలవు జీతాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

పన్ను నుండి మినహాయించబడే సెలవు జీతం

- (a) వాస్తవంగా స్వీకరించిన సెలవు జీతం రూ.1,44,000
- (b) 10 నెలల సగటు జీతం = రూ.8,800 x 10 = రూ.88,000
- (c) 6 నెలలకు సెలవు జీతం నెలకు రూ.8,800 చొప్పున = రూ.52,800
- (d) ప్రామాణిక మొత్తం రూ.3,00,000

పై వాటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి (అంటే రూ.52,800) మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. మిగిలిన మొత్తం రూ.91,200 మీద పన్ను విధించబడుతుంది.

గమనిక : అతడికి వచ్చే గరిష్ట సెలవు అలవెన్సు 30 x 20 = 600 రోజులు అంటే 20 నెలలు. దీనిలో 14 నెలలు ఇప్పటికే ఉపయోగించుకోవడం జరిగింది. కాబట్టి మిగిలిన ఉపయోగించుకోని సెలవు కాలం 6 నెలలు.

ఉదా.24 : ఎబిసి లిమిటెడ్‌లో శ్రీమతి వద్ద మేనేజరుగా పనిచేస్తున్నది. 24 సంవత్సరాల 4 నెలల పదవికాలం తరువాత 1-2-2018న ఆమె పదవి విరమణ పొందింది. ఆమె కింది వివరాలను సమర్పించింది.

- 1. మూలజీతం నెలకు రూ.25,000 (పదవీ విరమణ పొందినపుడు)
- 2. కరువు భత్యం మూల జీతంలో 100% (పదవీ విరమణ సౌకర్యాల లెక్కింపులో 40% జీతంలో కలుస్తుంది)
- 3. చివరి ఇంక్రిమెంట్ 1-7-2017 నుండి రూ.2,500,
- 4. ఆమె పెన్షన్ నెలకు రూ.15,000 గా నిర్ణయించడం జరిగింది.
- 5. 1-3-2018 నాడు పెన్షన్ మార్పిడి చేయగా స్వీకరించిన మొత్తం రూ.5,00,000. దీనితో బాటు ఆమె

రూ.6,00,000 గ్రాట్యూటీ, నగదు మార్చుకున్న సెలవు జీతం కింద రూ.2,80,000 (240 రోజులు సంచిత సెలవు కాలం)

ఆమె పదవీ కాలం పూర్తి చేసిన ప్రతి సంవత్సరానికి 40 రోజుల సెలవుగా వస్తుంది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నాటికి ఆమె గ్రాట్యూటీ చెల్లింపు చట్టం కింద రాదని భావిస్తూ పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ఆమె స్థూల జీతం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీమతి వద్ద స్థూల జీతాన్ని లెక్కించడం
(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
మూల వేతనం (రూ.22,500 x 3 + 25,000 x 7)		2,42,500
కరువు భత్యం (100%)		2,42,500
మార్పిడి చేయని పెన్షన్ (రూ.15,000 x 1 + 7,500 x 1)		22,500
మార్పిడి చేసిన పెన్షన్ -		
స్వీకరించిన మొత్తం	5,00,000	
తీ. మినహాయించిన మొత్తం (రూ.5,00,000 x 2/1 x 1/3)	3,33,333	1,66,667

గ్రాట్యూటీ		
స్వీకరించిన మొత్తం	6,00,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం	4,07,400	1,92,600

సెలవు జీతం - స్వీకరించిన మొత్తం	2,80,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం	Nil	2,80,000
	-----	-----
స్థూల జీతం		11,46,767

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. మినహాయింపు పొందిన గ్రాట్యూటీ మొత్తాన్ని లెక్కించడం

- (i) వాస్తవంగా స్వీకరించిన మొత్తం రూ.6,00,000
(ii) పూర్తయిన పదవీ కాలానికి సగం నెల సగటు జీతం
(iii) శాసనాత్మక పరిమితి రూ.10,00,000

2. నగదుగా మార్చుకున్న మినహాయింపు పరిమితులు :

	రూ.
(a) వాస్తవంగా స్వీకరించిన మొత్తం	2,80,000
(b) 10 నెలల సరాసరి జీతం	3,39,500
(c) 30 రోజుల సెలవు ప్రకారం లెక్కించిన ఉపయోగించుకోని సెలవు యొక్క నగదు	-
(d) ప్రామాణిక మొత్తం	3,00,000

30 రోజుల సెలవు ప్రకారం వచ్చే మొత్తం సెలవు కాలం	960 రోజులు
తీ. సంచిత సెలవు కాలం	240 రోజులు

ఉపయోగించుకున్న సెలవు	720 రోజులు

30 రోజుల ప్రకారం నగదుగా మార్చుకునే సెలవు	Nil

3. స్వీకరించిన గ్రాట్యూటీ, మార్పు చేసుకున్న పెన్షన్, నగదుగా మార్చుకున్న సెలవు జీతం, స్వీకరించిన మొత్తాలకు ఆమె సెక్షన్ 89 కింద రిలీఫ్ కోరవచ్చు.

4.8. జీతం నుండి తగ్గింపులు : సెక్షన్ 16

జీతాల నుండి వచ్చే పన్ను విధించదగిన ఆదాయం నుండి కింది తగ్గింపులు మాత్రమే ఇవ్వబడతాయి.

1. వినోద అలవెన్సు
2. వృత్తి పన్ను

1. వినోద అలవెన్సు : సెక్షన్ 16(ii) :

సాధారణంగా సంస్థలోని పెద్ద ఉద్యోగులు తమ కార్యాలయాలకు వచ్చిన వినియోగదారులకు, ఇతరులకు కొన్ని సౌకర్యాలను, సేవలను అందించాల్సి ఉంటుంది. కాబట్టి ఆ ఖర్చుల నిమిత్తం యజమాని వారికి ఇచ్చిన మొత్తాన్ని వినోద భత్యం అంటారు. ఇందులో కొంత భాగానికి సెక్షన్ 16 (ii) కింద తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. అసెసీ స్వీకరించిన మొత్తం వినోద అలవెన్సు ముందుగా జీతానికి కలపాలి.

అయితే సెక్షన్ 16(ii) కింద తగ్గింపు ఒక్క ప్రభుత్వోద్యోగులకు మాత్రమే ఇస్తారు.

ప్రభుత్వ ఉద్యోగల విషయంలో : ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల విషయంలో కింది వాటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి తగ్గింపు ఇవ్వాలి.

[సెక్షన్ 16(ii)]

- (i) స్వీకరించిన వినోద భత్యం, లేదా
- (ii) జీతంలో 1/5 వంతు, లేదా
- (iii) సంవత్సరానికి రూ.5,000

ఇక్కడ జీతం అంటే మూల జీతం మాత్రమే. ఏ విధమైన ఇతర మొత్తాలను కరువు భత్యంతో సహా (ఇది పదవీ విరమణ ప్రయోజనాల లెక్కింపులో భాగమైనప్పటికీ) కలుపరాదు.

2. వృత్తి పన్ను లేదా ఉద్యోగం మీద పన్ను : సెక్షన్ 16(iii) :

రాజ్యాంగం యొక్క ఆర్టికల్ 276(2) కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు విధించే వృత్తి పన్ను లేదా ఉద్యోగం మీద పన్ను పూర్తి మొత్తానికి తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. అయితే వృత్తి పన్ను చెల్లించిన సంవత్సరంలోనే తగ్గింపు లభిస్తుంది. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి సెక్షన్ 16 కింద ప్రామాణిక తగ్గింపు రూ.40,000 ఇవ్వబడింది.

వర్కింగ్ నోట్స్ :

ఇక్కడ జీతం అంటే రూ.1,20,000 + 10,000 = రూ.1,30,000. తిరుపతి జనాభా 10 లక్షలకు తక్కువని భావించబడింది. అలాగే ఇచ్చిన గృహం యజమాని సొంతమని భావించబడింది.

ఉదా.25 : రాజమహేంద్రవరం లోని ఒక కంపెనీలో పనిచేస్తున్న గణపతి అనే ఉద్యోగి నెలకు రూ.10,000 జీతాన్ని (కరువు భత్యం నెలకు రూ.1,000 తో కలిపి) స్వీకరిస్తున్నాడు. అతను 1984 సంవత్సరం నుండి నెలకు రూ.300 వినోద భత్యాన్ని అందుకుంటున్నాడు. ప్రస్తుతం అతడు స్వీకరిస్తున్న వినోద భత్యం నెలకు రూ.700. అతనికి కల్పిస్తున్న ఇతర పెరిక్విజిట్ల విలువ నెలకు రూ.1,000. అతడు చెల్లించిన వృత్తి పన్ను రూ.2,400. 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతను పన్ను విధించదగిన జీతాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

శ్రీ గణపతి జీతం గణం

	₹
జీతం (రూ.10,000 x 12)	1,20,000
పెరిక్విజిట్లు	12,000
వినోద భత్యం (రూ.700 x 12)	8,400

స్థూల జీతం	1,40,400
తగ్గింపులు : 16(ii) కింద వృత్తి పన్ను	2,400

పన్ను విధించదగిన జీతం	1,38,000

నోట్స్ : (1) అసెసీ ప్రభుత్వోద్యోగి కాదు కాబట్టి సెక్షన్ 16(ii) కింద వచ్చే వినోద భత్యానికి తగ్గింపు రాదు.

(2) పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి సెక్షన్ 16 కింద ప్రామాణిక తగ్గింపు రూ.40,000 వస్తుంది.

ఉదా.26 : రామారావు అనే ప్రభుత్వోద్యోగి నెలకు రూ.20,000 జీతం, జీతంపై 10% కరువు భత్యం పొందుతున్నాడు. అతను సంవత్సరానికి రూ.8,000 చొప్పున వినోదపు అలవెన్సు 1984 సంవత్సరం నుండి పొందుతున్నాడు. అతను మూడు నెలల జీతాన్ని బోనస్ గా పొందినాడు. పై వాటితో పాటు రూ.5,000 సమంజసమైన అద్దె విలువగల ఒక గృహాన్ని ప్రభుత్వం అతనికి ఏర్పాటు చేసింది. 2018-2019 అసెస్మెంట్ సంవత్సరానికి అతని జీతాల శీర్షిక ప్రకారం ఆదాయం లెక్కించండి.

జవాబు :

**రామారావు జీతం నుండి ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹
మూల జీతం రూ.20,000 x 12	2,40,000
కరువు భత్యం - జీతంలో 10 శాతం	24,000
వినోద అలవెన్సు	8,000
బోనస్ (రూ.20,000 x 3)	60,000
ఉచిత గృహ వసతి లెక్కింపు : ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన ఫీజు	5,000

స్థూల జీతం	3,37,000
సెక్షన్ 16(ii) ప్రకారం వినోద భత్యం తగ్గింపు	5,000

	3,32,000

నోట్సు :

1. ప్రభుత్వోద్యోగులకు ఆ గృహానికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన అద్దె ఉచిత గృహ వసతి విలువ అవుతుంది.
2. వినోద భత్యం తగ్గింపు : కింది వాటిలో తక్కువ మొత్తం
 - (ఎ) గరిష్ట మొత్తం రూ.5,000
 - (బి) మూల జీతంలో 20% = రూ.2,40,000 x $\frac{20}{100}$ = రూ.48,000
 - (సి) ప్రస్తుత సంవత్సరం స్వీకరించిన భత్యం రూ.8,000
 కాబట్టి రూ.5,000 లకు సెక్షన్ 16 (ii) కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.
3. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి సెక్షన్ 16 కింద ప్రామాణిక తగ్గింపు రూ.40,000 వస్తుంది.

ఉదా.27 : నవతా ట్రాన్స్‌పోర్ట్ కంపెనీలో మేనేజరుగా పనిచేస్తున్న శ్రీ నవదీప్‌కు నెలకు రూ.50,000 జీతం వస్తుంది. కంపెనీ అతనికి విశాఖ పట్టణంలో ఒక ఉచిత గృహాన్ని ఇచ్చి అతని మూల జీతం నుండి 10% మినహాయించుకుంటుంది. కంపెనీ ఆ గృహానికి సంవత్సరానికి చెల్లించిన అద్దె రూ.1,20,000. అతడు నెలకు రూ.500 చొప్పున వినోద భత్యం కూడా చెల్లిస్తున్నాడు. కంపెనీ అతనికి 1.8 లీటర్ల ఇంజన్ పరిమాణం గల ఒక కారును కూడా వ్యక్తిగత, కార్యాలయ పనుల కోసం ఇవ్వడం జరిగింది. అయితే ఆ కారు నిర్వహణ ఖర్చులను అసెసీయే భరిస్తున్నాడు. అతడికి రెండు నెలల సమానమైన జీతం బోనస్‌గా వచ్చింది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి జీతం శీర్షిక కింద వచ్చే పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని గణించండి. విశాఖపట్టణం జనాభా 20 లక్షలని భావించండి.

జవాబు :

శ్రీ నవదీప్ జీతం నుండి ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

		రూ.	రూ.
1.	జీతం (రూ.50,000 x 12)		6,00,000
2.	బోనస్		1,00,000
3.	వినోద అలవెన్సు		6,000
4.	కారు సౌకర్యం (రూ.900 x 12)		10,800
5.	ఇంటి అద్దె అలవెన్సు		
	జీతంలో 15% (రూ.7,06,000) లేదా రూ.1,20,000		
	వీటిలో ఏది తక్కువైతే అది	1,05,900	
	తీ. ఉద్యోగి నుండి స్వీకరించిన మొత్తం	60,000	45,900
		-----	-----
6.	స్థూల జీతం		7,62,700
	తీ. వినోద అలవెన్సు		-

	జీతం నుండి ఆదాయం		<u>7,62,700</u>

గమనిక :

- (1) కంపెనీ అతనికి ఇచ్చిన ఉచిత గృహాన్ని అద్దెకు తీసుకొని ఇచ్చింది కాబట్టి అతడికి ఇచ్చిన ఉచిత గృహ వసతి విలువ అతడి జీతంలో 15% గా తీసుకోవాలి. గృహం యజమానిది కాదు కాబట్టి నగరం యొక్క జనాభా ఇక్కడ అవసరం లేదు.
- (3) పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి సెక్షన్ 16 కింద ప్రామాణిక తగ్గింపు రూ.40,000 వస్తుంది.

ఉదా.28 : హైదరాబాదులోని ఒక సంస్థలో పనిచేస్తున్న సురేష్ అనే ఉద్యోగి నెలకు రూ.17,000 జీతంతో పాటుగా, నెలకు రూ.3,000 వినోద భత్యాన్ని (1-4-1965 నుండి), రెండు నెలల జీతానికి నమానమైన బోనస్ కూడా అందుకుంటున్నాడు. సంస్థ అతనికి అద్దె లేని గృహవసతిని, అధికార, వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలకు ఒక కారును (1.6 లీటర్ల కన్నా తక్కువ) కూడా సమకూర్చింది. అంతేకాక అసెసీ కుమారుని విదేశీ చదువుకు అయిన రూ.10,000 ఖర్చును కూడా యజమాని చెల్లించాడు. అసెసీ స్వీపర్ వేతనం నెలకు రూ.1,000 కూడా యజమానే చెల్లిస్తున్నాడు. అటువంటి ఇంటికి అదే ప్రాంతంలో రూ.5,000 వరకు అద్దె రావచ్చు. అయితే ఆ ఇంటి మునిసిపల్ విలువ రూ.6,000. అతనికి జీతం నుండి వచ్చే ఆదాయాన్ని కనుక్కోండి.

జవాబు :

**సురేష్ యొక్క జీతం నుండి ఆదాయం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹
జీతం (రూ.17,000 X 12)	2,04,000
బోనస్ (రూ.17,000 X 2)	34,000
వినోద భత్యం (రూ.3,000 x 12)	36,000
పెరిక్విజిట్లు	
కుమారుని విద్యకు అయిన ఖర్చు	10,000
ఉచిత గృహ వసతి విలువ - జీతంలో 15%	41,100
స్టీపెండ్ జీతం	12,000
కారు (రూ.1,800 + 900) రూ.2,700 x 12	32,400

స్థూల జీతం	3,69,500
తగ్గింపు : సెక్షన్ 16	Nil

నికర జీతం	3,69,500

నోట్స్ :

- సురేష్ ప్రభుత్వోద్యోగి కాదు కాబట్టి వినోద భత్యానికి తగ్గింపు రాదు.
- ఇక్కడ జీతం అంటే మూల జీతం + బోనస్ + వినోద భత్యం (రూ.2,04,000 + 34,000 + 36,000 = రూ.2,74,000) అని అర్థం.
- పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి సెక్షన్ 16 కింద ప్రామాణిక తగ్గింపు రూ.40,000 వస్తుంది.

4.9. ప్రావిడెంట్ ఫండ్లు

సాంఘిక సంక్షేమ పథకాలలో ప్రావిడెంట్ ఫండ్ (భవిష్య నిధి) ఒకటి. ఇందులో ఉద్యోగి భవిష్యత్తు కోసం కొంత మొత్తాన్ని విధిగా పొందుపు చెయ్యమని కోరడం జరుగుతుంది. ఉద్యోగి జీతంలో కొంత శాతాన్ని ఈ ఫండ్కు జమచేస్తారు. సాధారణంగా అంతే శాతాన్ని యజమాని కూడా తన వాటాగా జమ చేస్తాడు. ఈ మొత్తాన్ని వడ్డీ వచ్చే విధంగా పెట్టుబడి పెట్టడం జరుగుతుంది. ఉద్యోగి పదవీ విరమణ చేసేటప్పుడు గాని, ఉద్యోగాన్ని వదిలీ వెళ్ళే సమయంలోగాని ఈ మొత్తం (అసెసీ విరాళం + యజమాని విరాళం + వడ్డీ) చెల్లించబడుతుంది. ఒక వేళ ఉద్యోగి మధ్యలోనే మరణిస్తే, అతని చట్టబద్ధమైన వారసులకు ఈ మొత్తాన్ని చెల్లిస్తారు. ప్రావిడెంట్ ఫండ్లను నాలుగు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు.

1. శాసనాత్మక ప్రావిడెంట్ ఫండ్ :

ప్రావిడెంట్ ఫండ్ చట్టం, 1925 కింద నిర్వహించబడే విధిని శాసనాత్మక ప్రావిడెంట్ ఫండ్ అంటారు. సాధారణంగా ఇది ప్రభుత్వ, పాక్షిక ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు వర్తిస్తుంది. ఉదా. : రైల్వేలు, రిజర్వు బాంకు, విశ్వవిద్యాలయాలు, స్థానిక సంస్థలు, భీమా కంపెనీలు మొదలైనవి. ఈ ఫండ్కు సంబంధించిన ఆదాయం పన్ను నియమాలు కింది విధంగా ఉంటాయి.

- ఉద్యోగి వాటా అతని జీతంతో కలిసి ఉంటుంది కాని తరువాత సెక్షన్ 80 C కింద దానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది.
- యజమాని వాటా మొత్తాన్ని పన్ను నుంచి మినహాయిస్తారు. కాబట్టి అసెసీ జీతానికి ఏమీ కలపనవసరం లేదు.
- ఫండ్ ఖాతాలో ఉన్న మొత్తం మీద వచ్చిన వడ్డీకి కూడా మినహాయింపు ఉంది. కాబట్టి వడ్డీని అసెసీ జీతానికి కలపరాదు.
- ఉద్యోగి విరమణాంతరం అసెసీకి చెల్లించే మొత్తం మీద కూడా పన్ను ఉండదు.

అంటే ఈ ఫండు కోసం జమ అయ్యే మొత్తానికి పన్ను మినహాయింపు తగ్గింపు లభిస్తుంది.

2. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ :

ఆదాయం పన్ను కమీషనర్ చేత గుర్తింపు పొందిన ఫండ్లను గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్లు అంటారు. ఇవి ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 లోని 6వ షెడ్యూల్ A కింద గాని లేదా ప్రావిడెంట్ ఫండ్ చట్టం, 1952 కిందగాని నిర్వహించబడతాయి. ఈ ఫండ్ సాధారణంగా బాంకులు, ప్రైవేటు రంగంలోని వర్తక, వ్యాపార, పారిశ్రామిక సంస్థలు మొదలైన సంస్థలకు వర్తిస్తుంది. దీనికి సంబంధించిన ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని నిబంధనలను ఇప్పుడు చూద్దాం.

- ఉద్యోగి వాటాను ముందుగా జీతానికి కలపాలి (కలిసి ఉండకపోతే) తరువాత సెక్షన్ 80 C కింద తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.
- యజమాని వాటా అసెసీ జీతంలో 12 శాతం కన్నా తక్కువ ఉంటే జీతానికి కలపనవసరం లేదు. 12 శాతానికి మించి ఉన్న మొత్తాన్ని మాత్రం అతని జీతంలో కలపాలి.
- ఫండ్ ఖాతాలో జమ ఉన్న నిల్వ మీద వచ్చే 9.5% కి మించిన వడ్డీ రేటు మీద పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది.
- ఉద్యోగి విరమణాంతరం ఈ ఫండ్ నుండి అసెసీ స్వీకరించే మొత్తానికి, అతను కింది షరతులను తృప్తిపరిస్తే, పన్ను ఉండదు.
 - అసెసీ 5 సంవత్సరాల పాటు అవిచ్ఛిన్నంగా సర్వీసులో ఉండాలి.
 - ఒక వేళ అతను 5 సంవత్సరాల ముందే ఉద్యోగ విరమణ చేస్తే ఆ విరమణ, ఆ అంతరాయం అన్నది అనివార్య కారణాల వలననే ఏర్పడాలి.

3. గుర్తింపు పొందని ప్రావిడెంట్ ఫండ్

ఆదాయం పన్ను కమీషనర్ యొక్క గుర్తింపు పొందని ఫండ్ను గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండ్ అంటారు. సాధారణంగా ప్రైవేటు రంగంలో ఇవి నిర్వహించబడతాయి. దీనికి సంబంధించిన నియమాలు కింద ఇవ్వడం జరిగింది.

- ఉద్యోగి వాటా జీతానికి కలుపబడుతుంది. (కలిసి ఉండకపోతే) దానికి తర్వాత సెక్షన్ 80 C కింద తగ్గింపు ఇవ్వబడదు.
- యజమాని వాటాను జీతానికి కలపరాదు.
- ఫండ్ మీద వచ్చే వడ్డీ ఎంత రేటునప్పటికీ జీతానికి కలుపరు.
- ఫండ్లో ఉన్న నిల్వను తరువాత గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్కు బదిలీ చేసినా, లేదా ఉద్యోగి విరమణాంతరం అసెసీకి చెల్లించినా ఆ విధంగా స్వీకరించిన లేదా బదిలీ చెయ్యబడిన మొత్తంలో యజమాని వాటా + దాని మీద వడ్డీని అసెసీ జీతానికి కలుపుతారు. అసెసీ వాటా మీద వచ్చిన వడ్డీని ఇతర ఆదాయాలు శీర్షిక కింద ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు.

4. పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ;

వ్యక్తిగతమైన చిన్న చిన్న పొదుపు మొత్తాలను సేకరించడానికి పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ చట్టం, 1968 కింద ప్రభుత్వం పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. స్వయం ఉపాధి సంపాదించుకునే వ్యక్తుల కోసం ఇది ప్రత్యేకంగా ప్రారంభించబడింది. ఇందులో సభ్యులుగా ఎవరైనా చేరవచ్చు. వారు కనిష్టంగా రూ.500, గరిష్టంగా రూ.1,50,000 వరకు డిపాజిట్ చేసుకోవచ్చు. జమ చేసిన అర్హత మొత్తానికి సెక్షన్ 80 C కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఖాతాలో జమ ఉన్న మొత్తం మీద పరిమితికి లోబడి వచ్చే వడ్డీపై కూడా పన్ను ఉండదు.

5. ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి :

ఉద్యోగులకు పదవీ విరమణ అనంతరం పెన్షన్, వార్షికం మొదలైన సదుపాయాలను కల్పించడానికి యజమానులు ఈ నిధిని సమకూరుస్తారు. ఆదాయం పన్ను చట్టం 4వ షెడ్యూల్ B లో పొందుపరచిన నియమాలకు అనుగుణంగా ఉంచితే, అప్పుడు ఈ నిధిని ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి అంటారు. దీనికి సాధారణంగా యజమానులే మొత్తం వాటాను చెల్లిస్తారు. అయితే కొన్ని సందర్భాలలో ఉద్యోగి కూడా ఈ నిధికి వాటా ఇస్తే ఆ మొత్తానికి సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు వస్తుంది.

సెక్షన్ 89 (1) కింద రిలీఫ్ :

అసెసీ కనుక జీతాల బకాయిలను లేదా జీతాన్ని ముందుగా స్వీకరించినా, అలాగే గ్రాట్యూటీ, ఉద్యోగం నుండి తొలగించినందుకు నష్టపరిహారం, మార్పిడి చేసుకున్న పెన్షన్, కుటుంబ పెన్షన్ బకాయి పైన వివరించిన ఇంకా ఇతర మొత్తాలు అసెసీకి గత సంవత్సరంలో ప్రాప్తిస్తే, ఈ గత సంవత్సరంలో అతని ఆదాయం ఒక్కసారిగా పెరిగిపోతుంది. ఆదాయం ఎక్కువైన కొద్ది ఎక్కువ రేట్ల ప్రకారం పన్ను చెల్లించాలి. కాబట్టి ఆ గత సంవత్సరంలో అతను చాలా ఎక్కువ ఆదాయం పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. అయితే అంత పన్నును ఒక్కసారే చెల్లించే స్థితిలో అసెసీ ఉండక పోవచ్చు కాబట్టి పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి అసెసీ దరఖాస్తు పెట్టుకుంటే, అతనికి కొంత రిలీఫ్ ఇస్తారు. అంటే అసెసీ కనుక జీతం బకాయిలను గత సంవత్సరంలో స్వీకరిస్తే ఆ మొత్తం ఎన్ని సంవత్సరాలకు చెందిందో అన్ని సంవత్సరాలకు పంచి ఆ గత సంవత్సరాల ఆదాయాన్ని తిరిగి లెక్కిస్తారు.

ఉదా.29 : 31 మార్చి, 2018 తో అంతమైన గత సంవత్సరంలో గాంధీ ఆదాయం వివరాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

- (a) జీతం నెలకు రూ.15,000
- (b) బోనస్ రెండు నెలల జీతం
- (c) డాక్ అలవెన్సు నెలకు రూ.750
- (d) ప్రత్యేక అలవెన్సు నెలకు రూ.600
- (e) గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు అతని చెల్లింపు జీతంలో 15%
- (f) గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు యజమాని చెల్లింపు జీతంలో 15%

2018-19 అసెసీ మెంట్ సంవత్సరానికి గాంధీ జీతం యొక్క ఆదాయం లెక్కింపుము.

జవాబు :

**గాంధీ జీతం ఆదాయం లెక్కింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
మూల జీతం (రూ.15,000 x 12)		1,80,000

బోనస్ (రూ.15,000 x 2)		30,000
డాగ్ అలవెన్సు (750 x 12)		9,000
ప్రత్యేక అలవెన్సు (600 x 12)	7,200	
తీ. సెక్షన్ 10(14) ప్రకారం మినహాయింపు	7,200	-
గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెండ్ ఫండుకు యజమాని వాటా (జీతంలో 15%)	27,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం (జీతంలో 12%)	21,600	5,400
	-----	-----
నికర జీతం		2,24,400

ఉదా.30 : కింద ఇచ్చిన అంశాల ఆధారంగా మార్చి 31, 2018 తో అంతమయ్యే గత సంవత్సరానికి శ్రీనివాసు యొక్క పన్ను విధించే జీతం ఆదాయంను లెక్కించుము.

- నెలకు జీతం రూ.15,000
- కరువు భత్యం నెలకు రూ.5,000
- అద్దె లేని ఇల్లును ఉద్యోగికి నమకూర్చినారు. దాని సమంజసమైన అద్దె సంవత్సరానికి రూ.50,000
- గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండుకు, ఉద్యోగి తన జీతంలో 12% జమ చేయగా, యజమాని కూడా అంతే మొత్తం జమచేసినారు.
- గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెండ్ ఫండ్ కు క్రెడిట్ చేసిన వడ్డీ సంవత్సరానికి 15% చొప్పున రూ.3,000
- 1-4-1974 నుండి నెలకు రూ.300 ల చొప్పున వినోద భత్యం ఇస్తున్నాడు.
- యజమాని చెల్లించిన ట్రాన్స్పోర్టు అలవెన్సు నెలకు రూ.1,000

జవాబు :

శ్రీనివాసు జీతం నుండి ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-2019)

	₹	₹
జీతం (రూ.15,000 x 12)		1,80,000
కరువు భత్యం (రూ.5,000 x 12)		60,000
గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు 12% మించిన యజమాని వాటా		-
గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు క్రెడిట్ అయిన వడ్డీ	3,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం 9.5 శాతం వరకు	700	2,300

వినోద భత్యం (300 X 12)		3,600
ఉచిత గృహ వసతి విలువ - జీతంలో 10%		18,600
ట్రాన్స్‌పోర్టు అలవెన్సు	12,000	
తగ్గింపు : మినహాయింపు ఇచ్చే మొత్తం (రూ.800 x 12)	9,600	2,400
	-----	-----
నికర జీత ఆదాయం		2,66,900

నోట్స్ :

1. అసెసీ ప్రభుత్వోద్యోగి కాదు కాబట్టి వినోద భత్యానికి తగ్గింపు రాదు.
2. ఉచిత గృహ వసతి విలువ లెక్కింపు :
జీతంలో 10% రూ.18,600
(జీతం అంటే రూ.1,80,000 + 3,600 + 2,400 = రూ.1,86,000)
ఇచ్చిన గృహం 10 లక్షల నుండి 25 లక్షల లోపు జనాభా ఉన్న నగరంగా భావించడం జరిగింది.
3. సెక్షన్ 10(14) కింద యజమాని ఇచ్చిన రవాణా అలవెన్సుకు నెలకు రూ.800 మినహాయింపు లభిస్తుంది.

ఉదా.31 : మూర్తికి చెందిన కింది జీతపు వివరాల నుండి 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని జీతపు

ఆదాయమును లెక్కించుము.

మూల వేతనం నెలకు రూ.6,000

కరువు భత్యం నెలకు రూ.600

ఇంటి అద్దె భత్యం నెలకు రూ.1,000 (వాస్తవంగా చెల్లించిన అద్దె నెలకు రూ.800)

RPF సమకూర్చిన సొంత చందా - జీతంలో 10%

RPF యజమాని సమకూర్చిన చందా - జీతంలో 15%

గత సంవత్సరంలో అతని వృత్తి పన్ను నిమిత్తమై చెల్లించినది రూ.200

జవాబు :

శ్రీ మూర్తి జీతం నుండి ఆదాయం గణింపు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
మూలవేతనం (రూ.6,000 x 12)		72,000
కరువు భత్యం (రూ.600 x 12)		7,200
RPF కు యజమాని సమకూర్చిన చందా (రూ.72,000 x 15/100)	10,800	
శ్రీ. మినహాయింపు మొత్తం (రూ.72,000 x 12/100)	8,640	
	-----	2,160

ఇంటి అద్దె భత్యం (రూ.1,000 x 12)	12,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం	<u>2,400</u>	9,600
స్థూల జీతం		90,960
తగ్గింపు : సెక్షన్ 16(iii) ప్రకారం వృత్తి పన్ను		200

నికర జీతం		90,760

నోట్స్ :

1 మినహాయింపు లభించే ఇంటి అద్దె భత్యం లెక్కింపు : సెక్షన్ 10(13A) :

- వాస్తవంగా స్వీకరించిన భత్యం రూ.12,000
- చెల్లించిన అద్దె - జీతంలో 10% (9,600 - 7,200) = రూ.2,400
- జీతంలో 40% (రూ.72,000 X 40/100) = రూ.28,800

పై వాటిలో తక్కువ మొత్తం రూ.2,400 కు మినహాయింపు లభిస్తుంది.

ఉదా.32 : శ్రీ టి.యన్.రెడ్డి స్వదేశీ ప్రాడక్టు లిమిటెడ్ లో నెల జీతం రూ.8,000 నెల వినోద భత్యం రూ.500 లకు జనరల్ మేనేజర్ గా పనిచేస్తున్నాడు. అతనికి నెలకు రూ.800 ఇంటి అద్దె అలవెన్సు కూడా వస్తుంది. అతడు తన స్వగృహంలోనే ఉంటూ అది అతని భార్య గృహంగా చూపుతున్నాడు. అయితే అతడు అద్దె ఏమీ ఆమెకు చెల్లించడం లేదు. ఈ కంపెనీ నుండి శ్రీ రెడ్డి 31-3-2018 న పదవీ విరమణ చేయగా గ్రాట్యూటీ చెల్లింపు చట్టం ప్రకారం రూ.2,00,000 గ్రాట్యూటీని పొందాడు. అతడు ఇదివరలో ఇంతకు ముందు యజమాని నుండి రూ.10,000 గ్రాట్యూటీని పొందినట్లు రికార్డులలో ఉంది. అతడు ఆర్.పి.ఎస్ లో ఒక సభ్యునిగా తన జీతంలో 15 శాతం కంట్రీబ్యూట్ చేస్తుండగా కంపెనీ కుడా సమాన మొత్తాన్ని జమ చేస్తుంది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని పన్ను విధింపదగు జీతపు ఆదాయమును లెక్కించుము.

జవాబు :

శ్రీ రెడ్డి జీతం నుండి ఆదాయం లెక్కింపు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
మూల జీతం (రూ.8,000 x 12)		96,000
వినోద భత్యం (రూ.500 x 12)		6,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు		9,600
ఆర్.పి.ఎస్ కు యజమాని కంట్రీబ్యూషన్ (జీతంలో 15%)	14,400	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం (జీతంలో 12%)	<u>11,520</u>	2,880
గ్రాట్యూటీ		-

నికర జీతం		1,14,480

నోట్స్ :

1. అసెసీ అతని భార్య గృహంలో ఉంటూ అద్దె ఏమీ చెల్లించడం లేదు కాబట్టి ఇంటి అద్దె అలవెన్సుకు ఏమీ మినహాయింపు రాదు.
2. గ్రాట్యూటీ గణింపు : సమస్యలో శ్రీ రెడ్డి ఉద్యోగ సర్వీసు ఇవ్వనందున కింది వాటిలో కనిష్ట మొత్తానికి మినహాయింపు లభిస్తుందని భావించడం జరిగింది.
 - (i) వచ్చిన గ్రాట్యూటీ మొత్తం రూ.2,00,000 + 10,000 = రూ.2,10,000
 - (ii) రూ.10,00,000 ఏది తక్కువైతే అది. కాబట్టి రూ.2,10,000 కు మినహాయింపు లభిస్తుంది.

4.10. సెక్షన్ 80C కింద అర్హత ఉన్న మొత్తాలు

సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు :

గత ఆర్థిక సంవత్సరంలో అసెసీ చేసిన ఖర్చులు, పెట్టుబడులు, పొదుపు మొత్తాలకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

అర్హత ఉన్న అసెసీలు : విడి వ్యక్తులు, హిందూ అవిభక్త కుటుంబాలకు మాత్రమే ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఉంటుంది.

అర్హత మొత్తం గణింపు : ;

ఈ సెక్షన్ కింద అర్హత మొత్తాన్ని కింది విధంగా తీసుకోవాలి.

1. **జీవిత భీమా ప్రీమియం :** విడి వ్యక్తి అయిన అసెసీ తన జీవితం మీద, భార్య/భర్త బిడ్డల (మైనరైనా, మేజరైనా, పెళ్ళయినా, కాకపోయినా) జీవితాల మీద గత సంవత్సరంలో చెల్లించిన మొత్తం భీమా ప్రీమియంకు పాలసీ మొత్తంలో 20% మించకుండా అర్హత లభిస్తుంది. **అయితే 1-4-2012 తరువాత తీసుకున్న పాలసీల మొత్తంలో 10% మించకుండా ఉన్న మొత్తాన్ని** అర్హత మొత్తంలో చేర్చాలి. అయితే అంగవికరలురైన అసెసీల విషయంలో ఇది 15 శాతంగా తీసుకోవాలి. ఈ సెక్షన్ కింద రిజేటు పొందాలంటే అసెసీ కనీసం రెండు సంవత్సరాల పాటు ప్రీమియం చెల్లించకుండా పాలసీని విరమించుకోరాదు. అసెసీ జీవిత భీమా చేసిన కాలం పూర్తయి, డబ్బు వచ్చినపుడు దాన్ని మూలధన స్వీకరణగా బావించి పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.
2. **వాయిదా వార్షిక ఒప్పందం :** వాయిదా వార్షిక ఒప్పందాన్ని అమలులో ఉంచడానికి పైన (1) లో చెప్పిన వ్యక్తులకు సంబంధించిన చేసే చెల్లింపులకు రిజేటు అర్హత ఉంటుంది. అయితే ఈ వార్షిక ఒప్పందంలో ఏక మొత్తం ఒకేసారి తిరిగి వచ్చే వీలుంటే మాత్రం ఈ రిజేటు లభించదు.
3. **ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు సంబంధించిన వార్షికం :** ప్రభుత్వ ఉద్యోగి అయిన అసెసీ వాయిదా వార్షికాన్ని ఏర్పాటు చేసేందుకై చెల్లించిన మొత్తం లేదా జీతంలో 1/5 వ వంతు - ఏది తక్కువైతే అది అర్హత గల మొత్తంలో కలుస్తుంది.
4. **ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు చెల్లించిన వాటా :** అసెసీ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు చెల్లించిన వాటాలో కింద చెప్పిన మొత్తాన్ని అర్హత గల మొత్తంలో చేరుస్తారు.
 - (a) చట్టబద్ధమైన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ - పూర్తి మొత్తం
 - (b) గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ - పూర్తి మొత్తం
 - (c) పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ - గరిష్ట పరిమితి **రూ.1,50,000 వరకు**

(d) గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ - తగ్గింపు రాదు. అందువలన అర్హత మొత్తంలో చేర్చకూడదు.

అసెసీ తాను సంరక్షకుడుగా ఉన్న మైనర్ పేరు మీద చెల్లించిన పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ మొత్తం కూడా అర్హత గల మొత్తంలో కలుస్తుంది.

5. **ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి :** ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి వాటాగా అసెసీ చెల్లించిన పూర్తి మొత్తాన్ని అర్హత మొత్తంలో కలపాలి.
6. **ప్రకటించిన సెక్యూరిటీలకు చందా :** కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన సెక్యూరిటీలలో అసెసీ పెట్టుబడి పెట్టిన పూర్తి మొత్తానికి ఈ సెక్షన్ కింద అర్హత లభిస్తుంది.
7. **జాతీయ పొదుపు పత్రాలు :** జాతీయ పొదుపు పత్రాలు 8వ జారీలలో పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తం అర్హత గల మొత్తంలో కలుస్తుంది.
8. **ఏ ఇతర పొదుపు పత్రాలలోనైనా పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తం :** కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన సెక్యూరిటీలలో అయినా పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తానికి రిబేటు పొందే అర్హత లభిస్తుంది.
9. **యూనిట్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్స్ పథకం (ULIP) :** యూనిట్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్స్ పథకం లేదా భారత జీవిత భీమా కార్పొరేషన్ చేత ఏర్పాటు చేయబడిన పరస్పర నిధులకు అసెసీ చెల్లించిన మొత్తాలు అర్హత గల మొత్తంలో కలుస్తాయి.
10. **జాతీయ హౌసింగ్ బాంకు యొక్క డిపాజిట్ చందా :** కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన, ఈ పథకం కింద అసెసీ చెల్లించిన పూర్తి మొత్తానికి అర్హత లభిస్తుంది. గుర్తింపు పొందిన నివాస వసతి కల్పించడానికి ఏర్పడిన పబ్లిక్ సెక్టార్ కంపెనీ లేదా నగరాలు, పట్టణాలు, గ్రామాల అభివృద్ధి కోసం ఏర్పడిన సంస్థల డిపాజిట్ పథకాలను చెల్లించిన మొత్తానికి ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపుకు అర్హత లభిస్తుంది.
11. **ట్యూషన్ ఫీజు :** విశ్వవిద్యాలయం, కళాశాల, స్కూలు లేదా ఏ విద్యా సంస్థకైనా ట్యూషన్ ఫీజుగా (అభివృద్ధి ఫీజు లేదా విరాళం కాకుండా) అసెసీ తన ఇద్దరు పిల్లల కోసం చెల్లించిన మొత్తం
12. **గృహ నిర్మాణానికి తీసుకున్న రుణం తిరిగి చెల్లింపు లేదా కొత్తగా కొన్న గృహాలపై వాయిదా చెల్లింపు :** నివాస గృహం కొనుగోలు లేదా నిర్మాణాల నిమిత్తం అసెసీ చెల్లించిన కింది మొత్తాలు అర్హత గల మొత్తాలలో కలుస్తాయి. ఈ గృహం నుండి వచ్చే ఆదాయానికి గృహాన్ని నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడాలి.
 - (a) ఒక కంపెనీ లేదా సహకార సంఘంలో వాటాదారుడు లేదా సభ్యుడైన అసెసీ తనకు కేటాయించిన గృహాన్ని నిమిత్తం చెల్లించిన వాయిదా మొత్తం
 - (b) కింది వాటి నుండి అసెసీ తీసుకున్న రుణాలను తిరిగి చెల్లించిన మొత్తం (1) కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం (2) బాంకు (సహకార బాంకుతో కలిపి) (3) జీవిత భీమా సంస్థ (4) జాతీయ గృహ వసతి బాంకు (5) గృహాలను కొనడం లేదా నిర్మించడానికి దీర్ఘకాలిక రుణాలను మంజూరు చేసే కంపెనీలు (6) గృహ నిర్మాణానికి రుణాలను మంజూరు చేసే కంపెనీ లేదా సహకార సంఘం లేదా (7) అసెసీ యొక్క యజమాని (8) హడ్కో లేదా (9) రాష్ట్ర హౌసింగ్ బోర్డు
 - (c) గృహాన్ని స్వాధీన పరచుకోవడానికై అసెసీ స్టాంప్ డ్యూటీ, రిజిస్ట్రేషన్ ఫీజు మొదలైన వాటి మీద చేసిన ఖర్చు

కింది వాటి కోసం చేసిన చెల్లింపులకు మాత్రం తగ్గింపుకు అర్హత ఉండదు :

- (a) ఒక కంపెనీలో వాటాదారుడు లేదా ఒక సహకార సంఘంలో సభ్యుడు కావడానికై చెల్లించే ప్రవేశ రుసుం, వాటాల ధర

ప్రారంభ డిపాజిట్

- (b) గృహ నిర్మాణం పూర్తయినట్లు సంబంధిత అధికారి చేత ధృవపరచబడిన తర్వాత లేదా ఆ గృహాన్ని లేదా అందులో కొంత భాగాన్ని అసెసీ లేదా అతని తరపున మరెవరైనా ఆక్రమించిన తర్వాత లేదా ఆ గృహాన్ని అద్దెకిచ్చిన తర్వాత ఆ గృహం యొక్క మరమ్మత్తులు, మార్పులు, నవీకరణ, విస్తరణలకై చేసిన ఖర్చు లేదా
- (c) సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపుగా అనుమతించదగిన ఖర్చు

13. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు పొందే అర్హత గల ఇతర పథకాలు :

- (a) కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన ఏ డిపాజిట్ పథకమైన (దీని కింద జాతీయ పొదుపు పథకం ప్రకటించబడవచ్చు)
- (b) జీవిత భీమా కార్పొరేషన్ యొక్క వాయిదా వార్షిక పథకాలు (జీవన్ ధార, జీవన్ అక్షయ్ పథకాలు)
- (c) సెక్షన్ 10(23D) కింద ప్రకటించబడిన పరస్పర నిధుల యూనిట్ల లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన యూనిట్ ట్రస్ట్ ఆఫ్ ఇండియా వారి పథకాలు కింద చెల్లించిన మొత్తం
- (d) సెక్షన్ 10(23D) కింద ప్రకటించబడిన పరస్పర నిధి యొక్క నిర్దేశించబడిన పెన్షన్ నిధి లేదా UTI వారి పెన్షన్ ఫండ్ నిధి

14. అర్హత పొందిన పరస్పర నిధులు, అవస్థాపనా సౌకర్యాలు కల్పించే పబ్లిక్ కంపెనీలు జారీ చేసిన వాటాలు, డిబెంచర్లలో పెట్టుబడి :

అర్హత పొందిన పరస్పర నిధులు (సెక్షన్ 10(23) కింద ప్రకటించినవి), అవస్థాపనా సౌకర్యాలు (విద్యుచ్ఛక్తి, కమ్యూనికేషన్లు) కల్పించడానికి ఏర్పడిన పబ్లిక్ కంపెనీ జారీ చేసిన వాటాలు లేదా డిబెంచర్లలో పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తాలను ఈ సెక్షన్ కింద అర్హత మొత్తంలో కలపాలి.

15. షెడ్యూల్డ్ బాంకుల ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లలో పెట్టుబడి :

అసెసీ ఏదైనా షెడ్యూల్డ్ బాంకులో 5 సంవత్సరాలకు మించి ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లలో వేసిన మొత్తం లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం అధికారిక గెజిట్లో ప్రకటించిన నిర్దిష్ట పథకంలో డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపుకు అర్హత ఉంటుంది.

16. జాతీయ వ్యవసాయ గ్రామీణాభివృద్ధి బాంకు బాండ్లలో పెట్టుబడి (NABARD) :

వాబార్డ్ బాండ్లలో పెట్టిన పెట్టుబడికి ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు అర్హత ఉంటుంది.

17. పోస్టాఫీసు టైమ్ డిపాజిట్ రూల్స్, 1981 ప్రకారం 5 సంవత్సరాల టైమ్ డిపాజిట్ ఖాతాలో డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం

18. సీనియర్ సిటిజన్స్ పొదుపు పథకం రూల్స్, 2004 కింద ఖాతాలో డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం

సెక్షన్ 80C తగ్గింపు

ఈ సెక్షన్ కింద సెక్షన్ 80C, 80CCC, సెక్షన్ 80CCD కలుపుకొని కింది మొత్తానికి తగ్గింపు ఇస్తారు.

- 1. వివిధ పథకాలకు చెల్లించిన లేదా పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తం లేదా
- 2. రూ.1,50,000

ఈ రెండింటిలో ఏది తక్కువైతే ఆ మొత్తానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు సెక్షన్ 80C, 80CCC, 80CCD లతో కలుపుకొని రూ.1,50,000 వరకు మాత్రమే ఉంటుంది.

ఉదా.33 : 2017-18 గత సంవత్సరంలో రాజబాబు రూ.2,40,000 మూలజీతం, రూ.1,20,000 కరువు భత్యం రూ.40,000, బోనస్ రూ.1,80,000 కమీషన్ స్వీకరించాడు. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు రాజబాబు రూ.70,000 తన వాటాగా చెల్లింస్తుండగా, అతని యజమాని రూ.2,40,000 తన వాటాగా చెల్లిస్తున్నాడు. మే 15, 2018 ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు 13 శాతం చొప్పున జమ అయిన వడ్డీ రూ.26,000 ఉంది. 2017-2018 గత సంవత్సరంలో రాజబాబు కింది చెల్లింపులను చేసాడు.

- (a) ప్రావిడెంట్ ఫండ్కు రూ.70,000
 (b) రూ.60,000 విలువగల భార్య జీవిత భీమా పాలసీపై ప్రీమియం రూ.70,000
 (c) పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్కు రూ.30,000
 (d) జాతీయ పొదుపు పత్రాలకు రూ.40,000
 (e) ఇందిరా వికాస పత్రాలకు రూ.30,000
 (f) ఇద్దరు కుమారులు, ఒక కుమార్తెల కోసం చేసిన విద్యా ఖర్చు ఒక్కొక్కరికి రూ.15,000

సంబంధిత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని ప్రావిడెంట్ ఫండ్ (a) శాసనాత్మక ప్రావిడెంట్ ఫండ్ (b) గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ (c) గుర్తింపు లేని ఫండ్ అయితే అతని పన్ను విధించదగిన జీతం ఎంత ఉంటుందో నిర్ణయించండి.

జవాబు :

శ్రీ రాజబాబు జీతం నుండి ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	శాసనాత్మక ప్రావిడెంట్ ఫండ్ అయితే ₹	గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ అయితే ₹	గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండ్ అయితే ₹
మూల జీతం	2,40,000	2,40,000	2,40,000
కరువు భత్యం	1,20,000	1,20,000	1,20,000
బోనస్	40,000	40,000	40,000
కమీషన్	18,000	18,000	18,000
ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు 12 శాతానికి మించి ఉన్న యజమాని వాటా	-	11,200	-
ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు 9.5 శాతానికి మించి జమ అయిన మించి జమ అయిన వడ్డీ	-	70,000	-
	-----	-----	-----
	5,80,000	6,61,200	5,80,000
తగ్గింపు : సెక్షన్ 16 కింద	-	-	-
పన్ను విధించదగిన జీతం	5,80,000	6,61,200	5,80,000

సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపుకు అర్హత పొందే మొత్తం లెక్కింపు

అర్హత మొత్తం	₹	₹	₹
ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు పొందే వాటా	70,000	70,000	-
భార్య జీవితం భీమా పాలసీపె చెల్లించిన ప్రీమియం	70,000	70,000	70,000
పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు వాటా	30,000	30,000	30,000
జాతీయ పొదుపు పత్రాలు	40,000	40,000	40,000
విద్యా ఖర్చు (ఇద్దరికి మించకుండా)	30,000	30,000	30,000
	-----	-----	-----
అర్హత గల మొత్తం	2,40,000	2,40,000	1,70,000
	-----	-----	-----

నోట్స్ :

1. శాసనాత్యక్త ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు యజమాని ఉద్యోగుల వాటాపై గరిష్ట పరిమితి లేదు. గుర్తింపు లేని ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు ఉద్యోగి వాటాకు తగ్గింపురాదు.
2. భార్య జీవిత భీమా పాలసీ 1-4-2012 కు ముందు తీసుకోవడం జరిగిందని భావించడం జరిగింది. 1-4-2012 తరువాత తీసుకున్న పాలసీలపై ప్రీమియం పాలసీ మొత్తంలో 10 శాతానికి పరిమితి చేయబడింది.
3. ఇందిరా వికాస పత్రాలలో పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తాలకు సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు రాదు.
4. సెక్షన్ 80C కింద అర్హత గల మొత్తానికి రూ.1,50,000 వరకు తగ్గింపు లభిస్తుంది.

ఉదా.34 : ఆంధ్ర పేపరు లిమిటెడ్, రాజమండ్రిలోని ఉత్పత్తి మేనేజర్ శ్రీ వర్మకు 2018-19 కు సంబంధించి (అసెస్మెంట్ సంవత్సరం) ఈ దిగువ వివరాలు అందించారు.

మూలవేతనం నెలకు రూ.8,000, బోనస్ సంవత్సరానికి రూ.12,000, కమీషన్ సంవత్సరానికి రూ.7,000. ఆ సంవత్సరం తిరిగి చెల్లించిన వినోదపు ఖర్చులు రూ.3,000. కంపెనీ అతనికి అద్దె లేని ఫర్నిచరు లేని గృహాన్ని ఉచితంగా ఇచ్చింది. దానికి కంపెనీ నెలకు రూ.5,000 అద్దెగా చెల్లిస్తుంది.

ఇతర వివరాలు :

- (a) సంవత్సరానికి రూ.10,000 ఆర్.పి.యంకు యజమాని కంట్రీబ్యూషన్
- (b) శ్రీ వర్మ కంట్రీబ్యూషన్ పి.ఎమ్.కు రూ.7,000
- (c) 1-4-2017 నాడు తన భార్య జీవితంపై తీసుకున్న జీవిత భీమాపాలసీపై చెల్లించిన ప్రీమియం రూ.10,000 (భీమా చేసిన మొత్తం రూ.60,000)

అతని వస్తు విధింపదగు జీతం ఆదాయమును నిర్ణయించి సెక్షన్ 80C కింద అతనికి ఎంత తగ్గింపు వచ్చునో తెలుపుము.

జవాబు :

శ్రీ వర్మ యొక్క జీతం నుండి ఆదాయం లెక్కింపు
(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
మూల జీతం (రూ.8,000 X 12)		96,000
బోనస్		12,000
కమీషన్		7,000
ఉచిత వసతి గృహ విలువ లెక్కింపు		
(a) జీతంలో 15% రూ.17,250		
(రూ.96,000 + 12,000 + 7,000)		
(b) చెల్లించిన అద్దె రూ.60,000		
కాబట్టి వీటిలో తక్కువైన రూ.17,250 పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.		17,250
ఆర్.పి.ఎఫ్ కు యజమాని కంట్రీబ్యూషన్	10,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం (జీతంలో 12%)	11,520	-
	-----	-----
స్థూల జీతం		1,32,250
తగ్గింపు : సెక్షన్ 16 కింద తగ్గింపులు		Nil

నికర జీతం		1,32,250

సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు :

₹

1. గుర్తించిన ప్రావిడెండ్ ఫండ్ కు చెల్లింపు	14,000
2. జీవిత భీమా ప్రీమియం	6,000

	20,000

నోట్స్ : 1-4-2013 న తరువాత తీసుకున్న జీవిత భీమా పాలసీలపై చెల్లించే ప్రీమియం సెక్షన్ 80C కింద భీమా చేసిన మొత్తంలో 10% నికి పరిమితం చేయబడింది. అంటే ఆ సంవత్సరంలో చెల్లించిన ప్రీమియం లేదా పాలసీ మొత్తంలో 10%, ఏది తక్కువైతే దానిని 80C కింద అర్హత మొత్తంలో చేర్చాలి. సెక్షన్ 80C కింద గరిష్ట తగ్గింపు రూ.1,50,000.

10. మూలాధారంలో తగ్గింపులు :

ఉదా.35 : కుబేరుడు బెంగుళూరులోని ఒక కంపెనీలో డైరెక్టరు. 2017-2018 గత సంవత్సరానికి అతడు తన జీతం ద్వారా వచ్చే ఆదాయానికి సంబంధించిన వివరాలను కింద తెలియచేస్తున్నాడు.

	₹
జీతం (గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు వాటా మూలాధారంలో తగ్గించిన ఆదాయం పన్ను తర్వాత)	10,00,000
గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు చెల్లింపు	2,40,000
మూలాధారంలో తగ్గించిన ఆదాయం పన్ను	80,000
గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు యజమాని వాటా	1,80,000
గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు జమ చేసిన వడ్డీ - 14% చొప్పున	4,20,000
ప్రయాణ భత్యం (50% ఆఫీసు పనుల కొరకు ఖర్చు చేసినాడు)	60,000
ఉచిత విద్యుచ్ఛక్తి, గాసు సౌకర్యం (సొంత పనుల కొరకు, ఆఫీసు పనుల కొరకు)	1,20,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు (వాస్తవంగా చెల్లించినది రూ.2,00,000)	2,40,000
తన జీవితం మీద చెల్లించిన జీవిత భీమా ప్రీమియం (భీమా మొత్తం రూ.2,50,000)	36,000

2017-18 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సర కాలంలో శ్రీ కుబేరుని జీతం నుండి ఆదాయాన్ని కనుగొనండి.

జవాబు :

**శ్రీ కుబేరుని జీతం ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
నికర జీతం	10,00,000	
కూ. మూలాధారంలో తగ్గించిన గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ వాటా	2,40,000	
కూ. మూలాధారంలో తగ్గించిన ఆదాయం పన్ను	80,000	13,20,000

గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు యజమాని వాటా	1,80,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం (జీతంలో 12%)	<u>1,58,400</u>	21,600
గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు జమ చేసిన వడ్డీ (14%)	4,20,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం (9.5%)	<u>2,85,000</u>	1,35,000
ప్రయాణ భత్యం	60,000	
తీ. ఖర్చు చేసిన మొత్తం (50%)	30,000	
	-----	30,000

	₹	₹
ఉచిత విద్యుచ్ఛక్తి, గ్యాసు సౌకర్యం (సగం మొత్తం అధికార విధులకని బావించడం జరిగింది)		60,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	2,40,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం	68,000	1,72,000
	-----	-----
నికర జీతం		17,38,600
1. ఇంటి అద్దె అలవెన్సు గణింపు :	₹	
(a) వాస్తవంగా స్వీకరించిన అలవెన్సు	2,40,000	
(b) చెల్లించిన అద్దె - జీతంలో 10% రూ.2,00,000- 1,32,000	68,000	
(c) జీతంలో 40%	5,28,000	
కాబట్టి సెక్షన్ 10(13A) కింద రూ.68,000 కు మినహాయింపు లభిస్తుంది.		
2. సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు గణింపు :	₹	
1. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు చెల్లింపు	2,40,000	
2. జీవిత భీమా ప్రీమియం	36,000	

తగ్గింపు ఇచ్చే మొత్తం	2,76,000	

నోట్స్ : జీవిత భీమా పాలసీ 1-4-2012 కు ముందు తీసుకోవడం జరిగిందని భావించడం జరిగింది. సెక్షన్ 80C కింద గరిష్టం ఇచ్చే తగ్గింపు మొత్తం రూ.1,50,000.

ఉదా.36 : తిరువతిలోని ఒక కంపెనీలో పనిచేస్తున్న కుమారి శ్యామల యొక్క ఆదాయం వివరాలు 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరానికి కింది విధంగా ఉన్నాయి.

1. మూల జీతం నెలకు రూ.10,000
2. కరువు భత్యం నెలకు రూ.3,000
3. సంవత్సరం చివరి రోజున 3 నెలల జీతాన్ని అడ్వాన్సుగా స్వీకరించారు.
4. యజమాని ఆమెకు ఉపకరణాలతో కూడిన అద్దె లేని నివాస గృహ వసతిని కల్పించాడు.
5. ఆ ఇంటికి చెల్లించదగు అద్దె నెలకు రూ.7,000. యజమాని రూ.50,000 విలువగల వర్నిచర్సు కొని ఆ ఇంటిలో అమర్చాడు.
6. స్వీకరించిన బోనస్ రూ.10,000
7. పూర్వపు యజమాని నుండి పెన్షన్ నెలకు రూ.2,000. కుమారి శ్యామల యొక్క పన్ను విధించదగిన జీతాన్ని లెక్కించండి.

జనాబు :

**కుమారి శ్యామల యొక్క జీతం నుండి ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-2019)**

	₹	₹
జీతం (రూ.10,000 x 12)		1,20,000
కరువు భత్యం (రూ.3,000 x 12)		36,000
ముందుగా స్వీకరించిన జీతం (కరువు భత్యంతో కలిపి)		39,000
బోనస్		10,000
పూర్వపు యజమాని నుండి పెన్షన్		24,000
అద్దెలేని ఉపకరణాలతో కూడిన గృహ వసతి విలువ :		
జీతంలో 7.5 శాతం (బోనస్ తో కలిపి)	9,750	
ఉపకరణాల విలువలో 10 శాతం	5,000	14,750
	-----	-----
నికర జీతం		2,43,750

వర్కింగ్ నోట్స్ :

ఇక్కడ జీతం అంటే రూ.1,20,000 + 10,000 = రూ.1,30,000. తిరుపతి జనాబా 10 లక్షలకు తక్కువని భావించబడింది. అలాగే ఇచ్చిన గృహం యజమాని సొంతమని భావించబడింది.

ఉదా.37 : రామశర్మ అనే వ్యక్తి ఒక కంపెనీలో 1982 నుండి మేనేజింగ్ డైరెక్టరుగా పనిచేస్తున్నాడు. 31-3-2018 తో అంతమయ్యే గత సంవత్సరానికి అతడు అందించిన సమాచారం కింది విధంగా ఉంది.

1. జీతం నెలకు రూ.50,000
2. కరువు భత్యం నెలకు రూ.5,000
3. వినోద భత్యం నెలకు రూ.2,000
4. అతని అధికార, వ్యక్తిగత వసుల నిమిత్తం కంపెనీ అతనికి ఒక కారును ఇచ్చింది.
5. అతనికి కంపెనీ ఉచిత నీరు, విద్యుచ్ఛక్తి సౌకర్యాలను కూడా కలుగచేసి, వాటి కోసం రూ.5,000 చెల్లించింది.
6. అతని ఇంటిలో పనిచేసేందుకు ఒక సర్వెంటును కూడా కంపెనీ నియమించి, ఆ సర్వెంటుకు నెలకు రూ.1,000 జీతాన్ని చెల్లిస్తుంది.
7. వృత్తిరీత్యా తన విజ్ఞానాన్ని పెంపొందించుకోవడం కోసం అసెసీ రూ.6,000 అకౌంటింగ్ పుస్తకాల మీద ఖర్చు చేసాడు.

2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి రామ్ శర్మ యొక్క పన్ను విధించదగిన జీతాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

రామ్ శర్మ యొక్క జీతం నుండి ఆదాయం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹
జీతం రూ.50,000 x 12	6,00,000
కరువు భత్యం రూ.5,000 x 12	60,000
వినోద భత్యం రూ.2,000 x 12	24,000
ఉచిత నీరు, విద్యుత్ మొదలగునవి	5,000
సర్వెంటు జీతం	12,000
కారు (రూ.2,400 + 900) రూ.3,300 x 12	39,600

జీతం నుండి ఆదాయం	7,40,600

నోట్స్ :

- పుస్తకాల మీద ఖర్చుకు తగ్గింపు లేదు
- అతనికి ఇచ్చిన కారు 1.6 లీటర్ల సామర్థ్యం కన్నా ఎక్కువని భావించడం జరిగింది. అలాగే డ్రైవరు జీతాన్ని కూడా యజమానే భరించారని భావించడం జరిగింది.
- అసెసీ ప్రభుత్వోద్యోగి కాదు కాబట్టి వినోద భత్యానికి సెక్షన్ 16 కింద తగ్గింపు రాదు.

ఉదా.38 : కింద ఇచ్చిన వివరాల ఆధారంగా శ్రీ బాలాజీకి ఇచ్చిన పన్ను విధించదగిన ఉచిత గృహ వసతి విలువను గణించండి.

	వివరాలు	₹
1.	మూలజీతం	6,000 నెలకు
2.	కరువు భత్యం	3,000 నెలకు
3.	పిల్లల విద్యా అలవెన్సు	500 నెలకు
4.	పిల్లల హాస్టల్ అలవెన్	1,000 నెలకు
5.	బోనస్	5,000 సంవత్సరానికి
6.	ఫీజు	1,000 నెలకు
7.	లాభంపై కమీషన్	30,000
8.	టర్నోవర్ పై కమీషన్	20,000

విశాఖపట్టణం జనాభా 20 లక్షలు కాగా, అక్కడే ఉచిత గృహ వసతిని నమకూర్చడం జరిగింది. అతనికి ఇచ్చిన నివాసం (1) యజమాని సొంతమైతే (2) యజమాని దానిని నెలకు రూ.6,000 అద్దెకు తీసుకొంటే (3) యజమాని కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగి అయి దానిపై లెసైన్స్ ఫీజును ఉద్యోగ నిబంధనల ప్రకారం నెలకు రూ.3,500 గా నిర్ణయిస్తే, అతనికి పన్ను విధించదగిన పరిలబ్ధి విలువను గణించండి.

జవాబు :

1. **గృహం యజమాని సొంతమైతే :** గృహం యజమాని సొంతమైనట్లైతే ఉచిత గృహ వసతి విలువను గణించడంలో జీతంలో నిర్దిష్ట శాతాన్ని, అసెసీకి ఇచ్చిన గృహం యొక్క నగర/పట్టణ జనాభా బట్టి నిర్ణయించాలి. ఈ సమస్యలో **నగరం యొక్క జనాభా 20 లక్షలు కాబట్టి జీతంలో 10 శాతాన్ని పెరిక్విజిట్ విలువగా తీసుకోవాలి.**

కాబట్టి ఉచిత గృహ వసతి విలువ = రూ.1,83,400 X 10/100 = రూ.18,340.

2. **ఉచిత గృహం యజమాని అద్దెకు తీసుకొని ఇస్తే :** యజమాని గృహాన్ని అద్దెకు తీసుకొని ఉద్యోగికి ఉచితంగా ఇస్తే దాని పెరిక్విజిట్ విలువ కింది విధంగా ఉంటుంది.

యజమాని చెల్లించిన అద్దె లేదా జీతంలో 15%, వీటిలో ఏది తక్కువైతే అది పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.

వివరాలు	₹	₹
కింది వాటిలో ఏది తక్కువైతే దానికి పన్ను విధించబడుతుంది.		
(ఎ) జీతంలో 15% (రూ.1,83,400 X 15%)	27,510	
(బి) యజమాని చెల్లించిన అద్దె (రూ.6,000 X 12)	<u>72,000</u>	
కాబట్టి పన్ను విధించదగిన యుక్తమైన అద్దె విలువ		<u>27,510</u>

గమనిక : యజమాని గృహాన్ని అద్దెకు తీసుకొని ఇస్తే, సంబంధించిన నగరం లేదా పట్టణం యొక్క జనాభాను

పరిగణించనవసరం లేదు.

3. **యజమాని కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగి అయితే :** కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగి అయితే, ప్రభుత్వం ఉద్యోగికి దాని నిబంధనల ప్రకారం విధించిన అద్దె విలువే ఉచిత గృహ వసతి పెరిక్విజిట్ విలువ అవుతుంది.

కాబట్టి పన్ను విధించదగిన ఉచిత గృహ వసతి విలువ = రూ.42,000 (రూ.3,500 X 12)

4. **జీతం :** ఇక్కడ జీతం అంటే మూలవేతనం + కరువు భత్యం (పదవీ విరమణ ప్రయోజనాలలో కలిసే భాగం) + అన్ని కమీషన్లు + బోనస్ + అన్ని ఇతర పన్ను విధించదగిన అలవెన్సులు (పన్ను విధించే భాగం మాత్రమే) + అన్ని రకాల నగదు చెల్లింపులు (పెరిక్విజిట్లు కాకుండా యజమాని ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు చెల్లించిన వాటా కాకుండా).

ఉచిత గృహ వసతి విలువ కోసం జీతం లెక్కించడం

	₹	₹
మూలవేతనం (రూ.6,000 X 12)		72,000
కరువు భత్యం (రూ.3,000 X 12)		36,000

పిల్లల విద్యా అలవెన్సు (రూ.500 X 12)	6,000	
శ్రీ. మినహాయింపు మొత్తం (రూ.100 X 2 X 12)	2,400	3,600

పిల్లల హాస్టల్ అలవెన్సు (రూ.1,000 X 12)	12,000	
శ్రీ. మినహాయింపు మొత్తం (రూ.300 X 2 X 12)	7,200	4,800

బోనస్		5,000
ఫీజు		12,000
టర్నోవర్ పై కమీషన్		20,000
లాభంపై కమీషన్		30,000

ఉచిత గృహ వసతి విలువకు జీతం		1,83,400

గమనిక : అసెసీకి ఇద్దరు పిల్లలున్నారని భావించి సెక్షన్ 10(14) కింద విద్యా అలవెన్స్ కు మినహాయింపు ఇవ్వడం జరిగింది.

ఉదా.39 : శ్రీ వెంకట్ ఇచ్చిన కింది వివరాల నుండి అతడి స్థూల జీతం గణించండి.

1. మూల జీతం నెలకు రూ.6,000
2. బోనస్ రూ.10,000
3. టర్నోవర్ పై కమీషన్ రూ.30,000
4. యజమాని తన సొంత నివాసాన్ని అతనికి ఉచితంగా ఇచ్చాడు. ఇంటిలో రూ.3,000 అద్దె ఖర్చులతో ఫర్నిచర్ ను ఏర్పాటు చేశాడు.
5. యజమాని నెలకు రూ.1,500 చెల్లించి ఒక తోటమాలిని కూడా ఇంటిలో నియమించాడు.
6. యజమాని నెలకు రూ.800 చెల్లించి గాస్ సౌకర్యం కలుగజేస్తూ ఉద్యోగి నుండి నెలకు రూ.200 తీసుకుంటున్నాడు.
7. అతడికి రూ.80,000 విలువగల లాప్ టాప్ ను ఇవ్వడం జరిగింది. 7-7-2016 నాడు ఆ లాప్ టాప్ ను రూ.1,000 కి అమ్మడం జరిగింది. (దానిని యజమాని 1-7-2015 న రూ.80,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు.)

జవాబు :

శ్రీ వెంకట్ పన్ను విధించదగిన జీతాన్ని లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹	₹
మూలవేతనం (రూ.6000 X 12)			72,000
బోనస్			10,000
టర్నోవరుపై కమీషన్			30,000

ఉచిత గృహ వసతి విలువ (జీతంలో 15%) (రూ.1,12,000 X 15%)	16,800		
కూ. ఫర్నిచర్ అద్దె విలువ (రూ.3,000 X 12)	36,000	52,800	

తోటమాలి సౌకర్యం		-	
గాస్ (రూ.800 X 12)	9,600		
తీ. ఉద్యోగి చెల్లించిన మొత్తం	2,400	7,200	

లాప్టాప్ సౌకర్యం		-	
పాత లాప్టాప్ అమ్మకం		19,000	79,000
		-----	-----
పన్ను విధించదగిన స్థూల జీతం			1,91,000

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. ఉచిత గృహ వసతి విలువకు జీతం లెక్కించడం

	₹
మూలవేతనం	72,000
బోనస్	10,000
టర్నోవర్ పై కమీషన్	30,000

ఉచిత గృహ వసతి విలువ కోసం జీతం	1,12,000

యజమాని సొంత గృహాన్ని ఉచితంగా ఇచ్చినపుడు, తోటమాలి జీతం పన్నులేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.

2. శ్రీ వెంకట్ కు అమ్మిన పన్ను విధించదగిన ఆస్తుల విలువను గణించడం

	₹
కొనుగోలు తేదీ నాటికి ఆస్తి అసలు విలువ (1-7-15)	80,000
తీ. 1-7-2015 నుండి 30-3-2015 వరకు తరుగుదల 50%	40,000

1-4-2016 నాటికి తగ్గుతున్న విలువ	40,000
తీ. 1-4-2016 నుండి 31-3-2017 వరకు తరుగుదల 50%	20,000

1-4-2017 నాటికి తగ్గుతున్న విలువ	20,000

అమ్మకపు తేదీ 7-7-2017 నాటికి తగ్గుతున్న విలువ	20,000
తీ. ఉద్యోగి చెల్లించిన మొత్తం	1,000

పన్ను విధించదగిన పెరిక్విజిట్లు	19,000

ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువుల విషయంలో తగ్గుతున్న విలువ మీద తరుగుదలను 50% గణించడం జరిగింది. ఆస్తిని అమ్మిన సంవత్సరంలో తరుగుదల గణించదు.

ఉదా.40 : రామకృష్ణ ఇచ్చిన కింది వివరాల నుండి పన్ను విధించదగిన అతడి జీతం గణించండి.

1. మూలజీతం నెలకు రూ.10,000
2. కరువు భత్యం నెలకు రూ.8,000 (పదవీ విరమణ ప్రయోజనాలలో కలుస్తుంది)
3. లాభంపై కమీషన్ రూ.30,000
4. టర్నోవర్ పై కమీషన్ రూ.40,000
5. సెలవు ప్రయాణ అలవెన్సు (దానిలో వాస్తవంగా ఖర్చు చేసిన మొత్తం రూ.8,000) రూ.28,000
6. ప్రావిడెంట్ ఫండుకు యజమాని చెల్లింపు రూ.20,000
7. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ పై వడ్డీ 20% చొప్పున రూ.20,000
8. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు ఉద్యోగి చెల్లింపు రూ.10,000

జవాబు :

శ్రీ రామకృష్ణ పన్ను విధించదగిన జీతాన్ని లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
మూల జీతం (రూ.10,000 X 12)		1,20,000
కరువు భత్యం (రూ.8,000 X 12)		96,000
టర్నోవర్ పై కమీషన్		40,000
లాభంపై కమీషన్		30,000
ప్రయాణ భత్యం		20,000
ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు ఉద్యోగి వాటా	20,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం (రూ.2,56,000 X 12%)	30,720	Nil
	-----	-----

ప్రావిడెంట్ ఫండ్ పై వడ్డీ	20,000	
శ్రీ. సంవత్సరానికి 9.5% మినహాయించబడుతుంది. (రూ.20,000/20 X 9.5)	9,500	10,500
	-----	-----
పన్ను విధించదగిన జీతం		3,16,500

గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు జీతం లెక్కించడం :

	రూ.
మూల జీతం (రూ.10,000 X 12)	1,20,000
కరువు భత్యం (రూ.8,000 X 12)	96,000
టర్నోవర్ పై కమీషన్	40,000

గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు జీతం	2,56,000

ఉదా.41 : గత సంవత్సరం 2017-18 కు శ్రీకృష్ణ కింది సమాచారాన్ని కింద ఇవ్వడం జరిగింది.

1. మూల జీతం నెలకు	రూ.15,000
2. కరువు భత్యం నెలకు (దీనిలో 60% జీతంలో భాగంగా ఉంటుంది)	రూ.6,000
3. వినోద భత్యం నెలకు	రూ.500
4. ఇంటి అద్దె అలవెన్సు నెలకు	రూ.6,000
5. ముంబాయిలో ఉన్న గృహానికి చెల్లించిన అద్దె నెలకు	రూ.7,000
6. ముగ్గురు పిల్లలకు విద్యా అలవెన్సు ఒక్కొక్క పిల్లవానికి	రూ.200
ఇంటి నుండి ఆఫీసుకు, మరల వెనకకు ఇచ్చిన రవాణా అలవెన్సు (దీనిలో నెలకు రూ.1,400 ఖర్చు చేయబడింది)	రూ.2,400
వైద్య అలవెన్సు (అతని వైద్యం కోసం ఖర్చు చేసినది రూ.5,000) నెలకు	రూ.1,000
బోజన వసతి (దీనిలో రూ.2,000 కార్యాలయంలో భోజనం కింద ఖర్చు చేయబడినది) నెలకు	రూ.200

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు శ్రీ కృష్ణ యొక్క పన్ను విధించదగిన జీతాన్ని గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ కృష్ణ జీతం నుండి ఆదాయం గణించడం
(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
మూల జీతం (రూ.15,000 x 12)		1,80,000
కరువు భత్యం (రూ.6,000 x 12)		72,000
వినోద అలవెన్సు (రూ.500 x 12)		6,000
విద్యా అలవెన్సు (రూ.200 x 12 x 3)	7,200	
శ్రీ. మినహాయించిన మొత్తం (రూ.100 x 12 x 2)	2,400	4,800

రవాణా భత్యం (రూ.2,400 x 12)	28,800	
శ్రీ. మినహాయించిన మొత్తం (రూ.1,600 x 12)	19,200	9,600

వైద్య అలవెన్సు (రూ.1,000 x 12)	12,000	
శ్రీ. మినహాయించిన మొత్తం	Nil	12,000

లంచ్ అలవెన్సు (రూ.200 x 12)	2,400	
శ్రీ. మినహాయించిన మొత్తం	Nil	2,400

ఇంటి అద్దె భత్యం (రూ.6,000 x 12)	72,000	
శ్రీ. మినహాయించిన మొత్తం	61,680	10,320
	-----	-----
స్థూల జీతం		2,97,120
శ్రీ. సెక్షన్ 16 కింద తగ్గిపు : వినోద భత్యం		Nil

జీతం నుండి ఆదాయం లెక్కింపు		2,97,120

వర్మింగ్ నోట్స్ : మినహాయింపు లభించే ఇంటి అద్దె అలవెన్స్ లెక్కింపు

ఇక్కడ జీతం అంటే మూల వేతనం + కరువు భత్యం (జీతంలో 60%)

రూ.1,80,000 + రూ.43,200 = రూ.2,23,200

1. వాస్తవంగా స్వీకరించిన ఇంటి అద్దె అలవెన్స్

రూ.72,000

2. చెల్లించిన అద్దె - జీతంలో 10% (రూ.84,000 - 22,320)	రూ.61,680
3. జీతంలో 50%	1,11,600
పై వాటిలో తక్కువ మొత్తం రూ.61,680 కు మినహాయింపు లభిస్తుంది.	

4.13 ప్రశ్నలు

A. కింది ప్రశ్నలకు ఐదు పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. పన్ను లేని జీతం
2. జీతానికి బదులు స్వీకరించే లాభాలు
3. ఆర్జిత సెలవును నగదుగా మార్చుకోవడం
4. గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండ్
5. వినోద భత్యం
6. అద్దె లేని ఉచిత ఇల్లు
7. పన్ను విధించదగిన పరిలబ్ధులు
8. లెక్కించిన పెన్షన్ అనగా నేమి?
9. ఇంటి అద్దె భత్యం
10. శాసనాత్మక భవిష్య నిధి
11. వేతన స్థానంలో లాభాలు
12. భవిష్య నిధి రకాలు
13. సెక్షన్ 16 ప్రకారం తగ్గింపులు
14. ఉదారభృతి గూర్చి క్లుప్తంగా రాయుము
15. వినోద భత్యం
16. ఉచిత గృహ వసతి
17. వినోద అలవెన్సు అనగా నేమి?

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు వది పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. పన్ను లేని పెరిక్విజిట్లు ఏవి?
2. వినోద అలవెన్సుకు సంబంధించి ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని నిబంధలేవి?
3. పెన్షన్ మార్పిడి విలువను పన్ను విధించడంలో ఎలా నిర్ణయిస్తారు.
4. పెరిక్విజిట్లు అనగా నేమిటి?
5. పెరిక్విజిట్లు అనగా నేమి? పన్ను లేని పెరిక్విజిట్లు ఏవి?
6. సెక్షన్ 17(1) కింద జీతంలో చేర్చబడిన అంశాలు ఏవి?

7. IT చట్టం కింద అనుమతించే భత్యాలను తెలుపుము.
8. పరిలబ్ధుల రకాలను వివరింపుము.
9. భత్యములు అనగా నేమి? భత్యములలో రకాలను వివరించండి.
- 10 జీతం నుండి ఆదాయాన్ని గణించునపుడు అనుమతించే తగ్గింపులేవి?
11. జీతానికి బదులు లాభాలు అనగా నేమి?
12. జీతమును నిర్వచింపుము.

C. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు విపులంగా రాయండి.

1. పెరిక్విజిట్లను నిర్వచించండి. అన్ని సందర్భాలలో పన్ను విధించే పెరిక్విజిట్లు ఏవి?
2. ఈ కింది పెరిక్విజిట్లు విలువ ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
(a) ఉచిత గృహ వసతి (b) తోటమాలి
3. ఆదాయం పన్ను చట్టంలో వివిధ రకాల అలవెన్యులను పన్ను నిర్ధారణలో ఎలా పరిగణిస్తారు?
4. ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961లోని ప్రావిడెంట్ ఫండ్రుకు సంబంధించిన నిబంధనలను వివరించండి.
5. జీతములపై ఆదాయం నుండి అనుమతించబడు వివిధ తగ్గింపులను విశదముగా వివరించండి.
6. జీతం పొందే ఉద్యోగి సభ్యుడు కాగల ప్రావిడెంట్ ఫండ్రు రకాలను తెలుపుము. వాటికి సంబంధించిన ఆదాయం పన్ను నిబంధనలను తెలుపుము.
7. కింద పరిలబ్ధులను ఎట్లా విలువ కట్టగలవు?
(ఎ) గాస్, విద్యుచ్ఛక్తి (బి) ఇంటి పనివాడు
8. జీతమును నిర్వచింపుము. జీతం శీర్షిక కింద ఆదాయమును లెక్కించునపుడు అనుమతించదగు తగ్గింపులేవి?
9. సెక్షన్ 10 ప్రకారం గ్రాట్యూటీని పన్ను నిమిత్తం ఏ విధంగా పరిగణిస్తారు?
10. నిర్దిష్ట ఉద్యోగుల విషయంలో పన్ను విధింపదగు ఉపలబ్ధులు
11. సెక్షన్ 10(10A) కింద పెన్షన్ మార్పిడి విలువను పన్ను విధించడంలో ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
12. ఆదాయపు పన్నుకు సంబంధించి ఈ కింది వానిని ఏ విధంగా పరిగణింతురు
a. వినోద భత్యం
b. ఇంటి అద్దె భత్యం
c. ఆర్జిత శలవు నగదులోకి మార్చడం
13. ఈ కింది పరిలబ్ధులను ఎలా లెక్కిస్తారు?
a. రాయితీ అద్దెపై ఏర్పరచిన గృహ వసతి
b. ఉచిత గాస్, విద్యుచ్ఛక్తి, నీరు

4.14 అభ్యాసాలు

1. కింద ఇచ్చిన సమాచారం ఆధారంగా వివిధ సందర్భాలలో స్థూల జీతాన్ని గణించండి.

- (i) జీతం నెలకు రూ.3,500
- (ii) కరువు భత్యం నెలకు రూ.1,000
- (iii) నగర పరిహార అలవెన్స్ నెలకు రూ.200.
- (iv) ఇంటి అద్దె అలవెన్స్ నెలకు రూ.1,000
- (v) అతడు చేసిన టర్నోవర్ పై వచ్చిన కమీషన్ రూ.6,000

అతడు (1) సొంత గృహంలో నివాసం ఉంటే. (2) చెన్నైలో అద్దె గృహంలో నెలకు రూ.1,500 చెల్లిస్తూ ఉన్నప్పుడు (కరువు భత్యం అతడి పదవీ విరమణ ప్రయోజనాలలో కలుస్తుంది) (3) తిరుపతిలోని ఒక అద్దె గృహానికి నెలకు రూ.1,000 అద్దె చెల్లిస్తున్నప్పుడు (ఇక్కడ కరువు భత్యం అతడి పదవీ విరమణ ప్రయోజనాలలో కలువబడటం లేదు.)

(జవాబు : (1) రూ.74,400 (2) రూ.62,400 (3) రూ.67,200)

2. శ్రీమూర్తి 2017-18 సంవత్సరానికి తనకు సంబంధించిన జీతం నుండి ఆదాయం వివరాలను కింది విధంగా సమర్పించాడు.

1. మూల జీతం నెలకు రూ.15,000
2. కరువు భత్యం (జీతంలో భాగంగా ఉంటుంది) మూలజీతంలో 40%
3. నగర పరిహార భత్యం నెలకు రూ.300
4. పిల్లల విద్యా అలవెన్స్ : 2 పిల్లలకు ఒక్కొక్కరికి నెలకు రూ.200 చొప్పున
5. రవాణా అలవెన్స్ నెలకు రూ.1,000.

యజమానికి చెందిన ఉపకరణాలు లేని గృహాన్ని అతనికి ఉచితంగా ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ గృహం యొక్కమైన అద్దె విలువ సంవత్సరానికి రూ.24,000 కింద ఇచ్చిన నగరాలలో అతనికి ఇచ్చిన గృహం ఉందని భావిస్తూ ఉచిత గృహవసతి విలువను, అతని స్థూల జీతాన్ని గణించండి.

- (i) 2001 జనాభా లెక్కల ప్రకారం జనాభా 10 లక్షలకు మించలేదు.
- (ii) జనాభా 10 లక్షల నుండి 25 లక్షల మధ్యలో ఉంటుంది.
- (iii) జనాభా 25 లక్షలకు మించినప్పుడు.

(జవాబు : స్థూల జీతం (1) రూ.2,79,930, (2) రూ.2,86,440 (3) రూ.2,99,460)

3. శ్రీ జగ్గయ్యకు ఒక నివాస గృహాన్ని యజమాని కల్పించాడు. శ్రీ జగ్గయ్య యొక్క మొత్తం జీతం రూ.2,70,000. అతడు నెలకు ఆ గృహానికి రూ.1,800 చెల్లిస్తున్నాడు. (1) ఉచిత గృహవసతి 25 లక్షల జనాభా కన్నా నగరంలో ఇచ్చినప్పుడు (2) ఉచిత గృహవసతి 10 లక్షల నుండి 25 లక్షల మధ్య జనాభా కన్నా నగరంలో ఇచ్చినప్పుడు లెక్కించండి.

(జవాబు : (1) రూ.18,900 (2) 5,400)

4. B కి అతని యజమాని ఒక నివాస గృహాన్ని సమకూర్చడం జరిగింది. ఆ గృహానికి యజమాని సంవత్సరానికి రూ.42,000

అద్దెగా చెల్లిస్తున్నాడు. B యొక్క మొత్తం జీతం సంవత్సరానికి రూ.2,70,000. అతడు అద్దె కింద నెలకు రూ.1,800 చెల్లిస్తున్నాడు. పన్ను విధించవలసిన ఉచిత గృహ వసతి విలువను గణించండి.

(జవాబు రూ.18,900)

5. శ్రీ పతంజలికి అతని యజమాని ముంబయిలో ఒక ఉపకరణాలతో కూడిన గృహ వసతిని సమకూర్చాడు. అతడి మూలజీతం నెలకు రూ.10,000. కరువు భత్యం నెలకు రూ.4,000 (దీనిలో 80 శాతం అతని పదవీ విరమణ సౌకర్యాలలో కలుస్తుంది. విద్యా అలవెన్స్ నెలకు రూ.500, మెడికల్ అలవెన్స్ నెలకు రూ.1,000. యజమాని ఆ గృహానికి నెలకు 6,000 అద్దెగా చెల్లిస్తున్నాడు. దానిలో ఫర్నిచర్ నెలకు రూ.1,500 అద్దెగా చెల్లిస్తున్నాడు. శ్రీ పతంజలి యజమానికి అద్దెగా నెలకు రూ.1,800 చెల్లిస్తున్నాడు. ఉచిత వసతి గృహం విలువను గణించండి.

(జవాబు : రూ.22,860)

6. 1200CC కారును శ్రీ అయ్యంగారికి యజమాని ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ కారు ఖరీదు రూ.4,35,000. కారు పెట్రోలుకు యజమాని రూ.36,000 ఖర్చు చేయడం జరిగింది. అలాగే డ్రైవర్ జీతం రూ.40,000, నిర్వహణ ఖర్చులు రూ.15,000 యజమానే భరించాడు. శ్రీ అయ్యంగారు యజమానికి నెలకు 1,000 కారు కింద చెల్లిస్తున్నాడు. అసెసీ కారును అధికార ప్రయోజనాలు, సొంత పనులకు కూడా ఇచ్చినపుడు (2) వ్యక్తిగత పనులకు మాత్రమే ఇచ్చినపుడు ఉద్యోగికి లభించే కారు పెరిక్విజిట్ విలువను గణించండి.

(జవాబు : (1) రూ.32,400 (2) రూ.1,22,500)

7. అక్టోబర్ 1, 2017 నాడు Z తన యజమాని నుండి రూ.2,10,000 వడ్డీ లేని రుణాన్ని తీసుకొన్నాడు. నవంబర్ 1, 2017 నుండి ఆ రుణాన్ని నెలకు రూ.10,000 చొప్పున వాయిదాలపై చెల్లించడం మొదలుపెట్టాడు. ఆ తరహా రుణంపై భారతీయ స్టేట్ బ్యాంకు 8.75 శాతం వడ్డీ ఛార్జి చేస్తుంది. Z పన్ను చెల్లించవలసిన పెరిక్విజిట్ విలువను గణించండి.

(జవాబు : రూ.8,094)

8. శ్రీ సురేష్ తన కార్యాలయ పనుల కోసం 5 రోజులు వెళ్ళి, తరువాత 4 రోజులు తన సెలవును పొడిగించుకొని తన భార్య, కుమారుడు, ఓ కుమార్తెను Vacation లో అక్కడకు వెళ్ళడానికి, తిరిగి రావడానికి ఖర్చు చేశాడు. ఒక్కొక్కరికి రూ.1,000 చొప్పున రెండు వైపులా రైలు ప్రయాణ ఖర్చుకు, ఒక్కొక్కరికి రూ.700 చొప్పున రోజువారీ ఖర్చులను యజమాని భరించాడు. పెరిక్విజిట్ విలువను గణించండి.

(జవాబు : రూ.14,200)

9. శ్రీ నిశాంత్ యజమాని అతని కార్యాలయంలో కింది వానిని సమకూర్చాడు.

(i) టీ/కాఫీ (సంవత్సరానికి యజమానికి ఖర్చు రూ.5,000)

(ii) 270 రోజులకు సబ్సిడీలైడ్ లంప్ (యజమానికి అయిన ఖర్చు ఒక్కొక్క భోజనానికి రూ.150 కాగా, నిశాంత్ చెల్లించినది ఒక్కో భోజనానికి రూ.30)

(జవాబు రూ.18,900)

10. శ్రీ ముఖర్జీకి అతని కుటుంబానికి అతని యజమాని అధికార, వ్యక్తిగత అవసరాలకు క్లబ్బు సౌకర్యం కలిగించడం జరిగింది. దీనికోసం గాను యజమాని రూ.32,000 ఖర్చు చేశాడు. దానిలో రూ.6,000 అధికారికంగా వ్యాపార అతిథులకు ఇచ్చిన లంప్

ఖర్చులు కలిసి ఉన్నాయి. (యజమాని దీనిని ధృవీకరించాడు). అలాగే రూ.8,000 కూడా ఆరోగ్య క్లబ్ ఉపయోగించినందుకు అతని కోసం ఖర్చు చేయడం జరిగింది. (ఈ ఆరోగ్య క్లబ్ సౌకర్యం అందరి ఉద్యోగులకు ఒకే విధంగా ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. శ్రీ ముఖర్జీ ఆరోగ్య క్లబ్ ఉపయోగించుకొంటున్నందుకు రూ.900, ఇతర క్లబ్లను ఉపయోగించుకొంటున్నందుకు రూ.600 యజమానికి చెల్లిస్తున్నాడు. శ్రీ ముఖర్జీకి వచ్చిన పన్ను విధించే పరిలబ్ధి విలువను కనుగొనండి.

(జవాబు : రూ.17,100)

11. శ్రీ రాజమౌళి ఒక కారును 1-4-2013 నాడు రూ.3,25,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు. అతడు దానిని తన ఉద్యోగి శ్రీ కార్తీక్కు రూ.65,000 లకు అమ్మివేశాడు. కార్తీక్కు వచ్చిన పరిలబ్ధి విలువను గణించండి.

(జవాబు : రూ.68,120)

12. డా. సంజయ్ ఒక రాష్ట్ర ప్రభుత్వోద్యోగి. అతనికి మూలజీతం నెలకు రూ.14,000. కరువు భత్యం నెలకు రూ.3,000. ఇంటి అద్దె అలవెన్స్ నెలకు రూ.4,000. ప్రాక్టీసు చెయ్యనందుకు వచ్చే భత్యం (NPA) నెలకు రూ.3,500. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వృత్తి పన్ను కింద ప్రతి నెలా రూ.75 తగ్గించుకొంటుంది. సంజయ్ ఢిల్లీలోని అతని మామగారి గృహంలో ఉంటూ ఏమీ అద్దె చెల్లించడం లేదు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని జీతం ఆదాయం గణించండి.

(జవాబు : నికర జీతం రూ.2,93,100)

13. నాగార్జునా లిమిటెడ్లో శ్రీ దీపక్ ఒక ఉద్యోగి. 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరంలో అతనికి నెలకు రూ.50,000 జీతంగా లభించింది. అతనికి ఉపకరణాలు లేని ఒక ఉచిత వసతి గృహాన్ని కూడా ఇవ్వడం జరిగింది. దానికి అద్దెగా కంపెనీ నెలకు రూ.12,000 చెల్లిస్తుంది. దీపక్ తరపు నాగార్జునా లిమిటెడ్ రూ.8,000 ఆదాయం పన్నుగా వసతి గృహం పెరిక్విజిట్ విలువకు డిపాజిట్ చేసింది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ దీపక్ జీతం ఆదాయం గణించండి.

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.6,90,000)

14. శ్రీ రాజా నాయుడు ఒక కేంద్ర ప్రభుత్వోద్యోగి. అతని పదవీ విరమణ సందర్భంగా 31-10-2017 నాడు అతనికి డెత్ - కమ్ - గ్రాంట్యుటీ కింద రూ.15,05,600 వచ్చింది. అతనికి వచ్చిన పన్ను విధించే గ్రాంట్యుటీని గణించండి.

(జవాబు : పూర్తిగా మినహాయించబడుతుంది.)

15. శ్రీ కేశవ్ ఒక ఉద్యోగిగా జూన్ 30, 2017 న గ్రాంట్యుటీగా రూ.11,80,000 పొందాడు. అతడు 36 సంవత్సరాల 4 నెలలు ఉద్యోగంలో ఉన్నాడు. అతనికి చివరిగా వచ్చిన వేతనం రూ.49,400. అతనికి పన్ను విధించదగిన గ్రాంట్యుటీని గణించండి.

(జవాబు : రూ.1,80,000)

16. గ్రాంట్యుటీ చెల్లింపు చట్టం కిందకు రాని శ్రీ భరత్ అనే ఒక ఉద్యోగికి అతని పదవీ విరమణ సందర్భంగా 31-5-2017 నాడు రూ.9,95,000 గ్రాంట్యుటీగా లభించింది. అతడు పదవీ విరమణ నాటికి 40 సంవత్సరాల సర్వీస్ పూర్తి చేశాడు. గత 10 నెలల సరాసరి నెల జీతం రూ.48,000 అతడు పన్ను చెల్లించవలసిన గ్రాంట్యుటీని గణించండి.

(జవాబు : రూ.35,000)

17. శ్రీ రణధీర్ ఒక రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగి. అతడు పదవీ విరమణ చేసినప్పుడు అతనికి వచ్చిన స్థూల పెన్షన్ రూ.18,500. అతడు దీనిలో రూ.15,000 పెన్షన్ను మార్పిడి చేసుకోగా అతనికి పెన్షన్ మార్పిడి కింద రూ.10,20,000 లభించింది. దీనితోబాటు అతనికి రూ.5,05,600 గ్రాంట్యుటీగా వచ్చింది. పన్ను విధించే మొత్తాలను గణించండి.

(జవాబు : ప్రభుత్వ ఉద్యోగి కాబట్టి పూర్తిగా మినహాయించబడుతుంది.)

18. ఉద్యోగిగా ఉండి పదవీ విరమణ పొందిన శ్రీ శర్మ యొక్క పెన్షన్ నెలకు రూ.12,000 గా నిర్ణయించారు. పెన్షన్లో రూ.10,000 లను మార్పిడి చేసుకోవడం ద్వారా రూ.8,00,000 స్వీకరించాడు. పన్ను విధించదగిన పెన్షన్, మార్పిడి చేసుకొన్న పెన్షన్ను గణించండి.

(జవాబు : మినహాయించబడే మొత్తం (1) రూ.3,20,000 (2) రూ.4,80,000)

19. శ్రీ నందీశ్వరయ్య, ఒక ప్రభుత్వేతర ఉద్యోగిగా పనిచేసి జనవరి 31, 2018 న పదవీ విరమణ సందర్భంగా శలవు జీతంగా రూ.5,50,000 పొందాడు. కింది సమాచారాన్ని తీసుకొని పన్ను విధించదగిన శలవు జీతాన్ని గణించండి.

- (a) మూలజీతం నెలకు (2016 నుండి) రూ.22,000
 (b) మొత్తం పనిచేసిన కాలం 28 సంవత్సరాలు.
 (c) పదవీ విరమణ సమయంలో క్రెడిట్ గా ఉన్న శలవు కాలం 20 నెలల 10 రోజులు
 (d) ప్రతి సంవత్సరానికి శలవు అర్హత 40 రోజులు
 (e) సర్వీసులో ఉన్నప్పుడు ఉపయోగించుకొన్న శలవు కాలం 17 నెలలు

(జవాబు : పన్ను విధించదగిన శలవు జీతం రూ.3,30,000)

20. యస్.వి.యల్ లిమిటెడ్ నుండి 1-11-2017 న శ్రీ దామోదర్ 25 సంవత్సరాల 9 నెలలు సేవచేసి పదవీ విరమణ చేశాడు. అతడు గ్రాట్యుటీగా రూ.10,80,000 స్వీకరించాడు. (గ్రాట్యుటీ చెల్లింపు చట్టం కిందకు అతడు రాదు). పదవీ విరమణ సమయంలో అతనికి వచ్చిన మూలజీతం నెలకు రూ.28,000. (30-6-2016 వరకు నెలకు రూ.24,000). కరువు భత్యం నెలకు రూ.9,000 . (30-6-2017 వరకు నెలకు రూ.7,500). పదవీ విరమణ ప్రయోజనాల గనింపులో కరువుభత్యంలో 40 శాతం జీతంలో భాగంగా తీసుకోబడుతుంది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ దామోదర్ జీతం నుండి ఆదాయాన్ని గణించండి.

(జవాబు : స్థూల జీతం రూ.9,62,000)

21. భారత్ లిమిటెడ్లో శ్రీ ధర్మేంద్ర ఒక ఉద్యోగిగా పనిచేస్తున్నాడు. 2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరానికి అతడు కింది మొత్తాలను పొందాడు.

	రూ.
(a) మూలజీతం (నెలకు)	12,000
(b) కరువు భత్యం (నెలకు) (జీతంలో భాగంగా ఉంటుంది)	6,000
(c) గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్కు 9.5 చొప్పున క్రెడిట్ అయిన వడ్డీ	15,000
(d) ఢిల్లీ ఉచిత గృహవసతి (కంపెనీ నెలకు రూ.5,000 అద్దె చెల్లించింది)	--
(e) ఒక నెలకు శలవు జీతం	17,000

- శ్రీ ధర్మేంద్ర నెలకు రూ.2,200 గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్కు చెల్లిస్తున్నాడు. 2017 - 18 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ ధర్మేంద్ర జీతం నుండి ఆదాయం గణించండి.

(జవాబు : స్థూల జీతం రూ.2,56,070)

22. 2017-18 గత సంవత్సరంలో శ్రీ నారాయణ కింది మొత్తాలను స్వీకరించాడు.

	రూ.
(a) మూలజీతం	2,40,000
(b) కమీషన్ (టర్నోవర్ పై 5%)	1,35,000
(c) అధికార, వ్యక్తిగత అవసరాల కోసం 1000CC కారు - యజమాని డ్రైవర్ జీతం రూ.40,000 కూడా భరించాడు	--
(d) భార్య అనారోగ్యం చికిత్స నిమిత్తం యజమాని నుండి పొందిన వడ్డీ లేని రుణం (ఈ వ్యాధి నిబంధన 3A కింద పేర్కొనబడింది)	50,000
(e) ప్రావిడెంట్ ఫండుకు శ్రీ నారాయణ చెల్లించిన మొత్తాన్ని యజమాని కూడా చెల్లిస్తున్నాడు కొనుగోలు చేసిన జాతీయ పొదుపు సర్టిఫికేట్ (VIII) వ జారీ	33,000 60,000
(g) ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	46,000

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కి కింది విధంగా అతడు చెల్లిస్తున్న ప్రావిడెంట్ ఫండు ఉందని భావిస్తూ మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

- (i) గుర్తింపు ఉన్న ప్రావిడెంట్ ఫండు
- (ii) గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండు

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం (1) రూ.3,64,600 (2) రూ.3,93,400)

23. లతా లిమిటెడ్ లో 31-10-2017 వరకు శ్యామ్ పనిచేస్తూ కింది మొత్తాలను స్వీకరించాడు.

	రూ.
1. మూలజీతం (నెలకు)	15,000
2. జులై 2017 లో వచ్చిన సాంవత్సరిక బోనస్	13,200
3. క్లబ్ సౌకర్యం (వ్యక్తిగత అవసరాలకు మాత్రమే) యజమాని నెలకు చేసిన ఖర్చు	700
4. ఇంటి అద్దె అలవెన్స్ (నెలకు)	2,800
5. గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండుకు నెలవారీ యజమాని విరాళం (శ్యామ్ కూడా అదే మొత్తం చెల్లించాడు)	1,000

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.2,97,800)

24. గత సంవత్సరం 2017-18 (పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19) శ్రీరామారావు స్వీకరించిన జీతం, పరిలబ్ధులను కింద విధంగా ఉన్నాయి.

	రూ.
1. మూలజీతం	1,48,500
2. కరువు భత్యం @ 40%	59,400
3. బోనస్	12,375

4. వినోదభత్యం	6,000
5. రవాణా అలవెన్స్ @ నెలకు రూ.1,600	19,200
6. గుర్తింపు ఉన్న ప్రావిడెంటు ఫండుకు యజమాని చెల్లింపు	25,987
7. గుర్తింపు ఉన్న ప్రావిడెంటు ఫండుపై సంచిత వడ్డీ @ 9.5%	28,500
8. భార్య నర్సింగ్ హోం ట్రీట్‌మెంటుపై చేసిన ఖర్చు తిరిగి పొందినది	13,500
9. అధికార, వ్యక్తిగత అవసరాలకు 1.6 లీటర్ల ఇంజన్ సామర్థ్యం ఉన్న మోటారు కారు సౌకర్యం (కారు యజమానికి చెందినది. యజమానియే కారు అన్ని ఖర్చులు భరించాడు)	
10. విజయవాడలో అతనికి ఒక ఉచిత గృహవసతి కల్పించబడింది. ఆ గృహానికి యజమాని చెల్లిస్తున్న నెల అద్దె రూ.3,800.	
11. శ్రీ రామారావుకు ఇచ్చిన ఫర్నిచర్ ఖరీదు	60,000
12. వాచ్‌మన్‌ను ఉచితంగా ఇవ్వడం జరిగింది (యజమాని చెల్లించినది నెలకు రూ.800)	9,600
13. డొమిస్టిక్ సేవకుని ఉచితంగా ఇవ్వడం జరిగింది (యజమాని అతనికి చెల్లించిన జీతం నెలకు రూ.1,100)	13,200
14. గృహానికి ఉచితంగా సరఫరా చేసిన గ్యాస్, విద్యుత్, నీటి సౌకర్యం ఖర్చులను యజమాని చెల్లించాడు	15,000
15. యజమాని నడుపుతున్న స్కూలులో శ్రీ రామారావు ఇద్దరు పిల్లలు ఉచితంగా చదువుకొంటున్నారు. (ఈ స్కూలులో ఇతర విద్యార్థులకు అవుతున్న ఖర్చు నెలకు రూ.700, వార్షిక ఛార్జి రూ.3,000)	
16. ఏప్రిల్ 2017 లో శ్రీ రామారావుకు వడ్డీ లేని గృహరుణం యజమాని ఇవ్వడం జరిగింది (మే 2017 నుండి శ్రీ రామారావు నెలకు రూ.5,000 వాయిదాగా చెల్లిస్తున్నాడు)	2,40,000
2018-19 సంవత్సరానికి శ్రీ రామారావు మొత్తం ఆదాయం గణించండి.	

(జవాబు : మొత్తం జీతం రూ.3,56,580)

25. గత సంవత్సరం మార్చి 31, 2018 తో అంతమయిన సంవత్సరానికి శ్రీ సూర్య అతనికి వచ్చిన ఆదాయాలను కింద ఇవ్వడం జరిగింది.

	రూ.
1. మూలజీతం	5,52,000
2. కమీషన్	2,60,000
3. శ్రీ సూర్య, అతని కుటుంబానికి ప్రైవేటు ఉపయోగం నిమిత్తం ఉచితంగా ఇచ్చిన కారు (యజమాని దానిపై, తరుగుదల కలుపుకొని, చేసిన ఖర్చు రూ.1,21,000)	1,21,000
4. వినోద అలవెన్స్	30,000
15 సంవత్సరాలలో తిరిగి చెల్లించే గృహ రుణం రూ.11,70,000 లను 2% వడ్డీపై యజమాని ఇవ్వడం జరిగింది. (యస్.బి.ఐ. అప్పు ఇచ్చే రేటు 10.5%) శ్రీ సూర్య గుర్తింపు ప్రావిడెంటు ఫండుకు చెల్లించిన మొత్తం రూ.1,60,000. అతనికి ఇతర ఆదాయాల నుండి వచ్చిన మొత్తం రూ.1,90,000. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కి అతడు (a) ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ఉద్యోగి అయినప్పుడు (b) ప్రైవేటు ఉద్యోగి అయినప్పుడు, అతని మొత్తం ఆదాయం గణించండి.	

26. ఒక జాతీయ బ్యాంకులో ఉద్యోగిగా ఉన్న శ్రీదీక్షితులు గత సంవత్సరం 2017-18 లో కింది ఆదాయాలను స్వీకరించాడు.

రూ.

1. మూల జీతం నెలకు	46,000
2. ఎక్కువ వ్యయ జీవిత భత్యం (జీతంలో భాగం కాదు) నెలకు	8,000
3. ఓవర్ టైం అలవెన్స్ నెలకు	7,500
4. ఇంటి అద్దె అలవెన్స్ నెలకు (చెల్లించిన ఇంటి అద్దె నెలకు రూ.8,500)	9,000
5. బ్యాంకు గుర్తింపు ఉన్న ప్రోవిడెంట్ ఫండుకు చెల్లిస్తున్న వాటా అతని జీతంలో 14% కాగా శ్రీ దీక్షితులు అతని వాటాగా నెలకు రూ.8,000 చెల్లిస్తున్నాడు.	
6. జులై 5, 2017 న వడ్డీగా 12% చొప్పున శ్రీ దీక్షితులు ప్రోవిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాలో జమ ఐన మొత్తం రూ.11,600	
7. ఇతర వనరుల నుండి శ్రీ దీక్షితుల ఆదాయం	8,56,000

బాంకు కింది వివరాలను కూడా సమకూర్చింది.

- (a) ఊటీకి శలవుపై కుటుంబం వెళ్ళడానికి యజమాని చెల్లించిన ఖర్చు రూ.61,400
 - (b) ఉచిత తోటమాలి (ఇతడు బ్యాంకు ఉద్యోగి కాగా అతనికి సంవత్సరానికి రూ.48,000 బ్యాంకు చెల్లిస్తుంది.
 - (c) సబ్సిడీ పై టెలిఫోను (యజమాని ఖర్చు రూ.16,000)
 - (d) ప్రైవేటు క్లినిక్ లో సాధారణ వైద్యం (యజమాని చెల్లించినది రూ.18,000)
- శ్రీ దీక్షితులు ఆ సంవత్సరంలో చేసిన ఖర్చులు కింది విధంగా ఉన్నాయి.
- (a) సెక్షన్ 80 కింద తగ్గింపు ఉంటే బ్యాంకులో వేసిన ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్ రూ.10,000
 - (b) అతని తండ్రి జీవిత భీమా ప్రీమియం రూ.4,000.
 - (c) సొంత జీవితంపై చెల్లించిన జీవిత భీమా ప్రీమియం రూ.11,000 (భీమా మొత్తం రూ.40,000; పాలసీని 15 ఏప్రిల్ 2017 న తీసుకొన్నాడు.
 - (d) అతని మేజర్ కుమారుని జీవితంపై అక్టోబర్ 10, 2017 న తీసుకొన్న పాలసీపై ప్రీమియం రూ.3,000 (పాలసీ మొత్తం రూ.20,000), ప్రీమియం అక్టోబర్ 10, 2017 చెల్లించవలసి ఉండగా చెల్లించిన తేదీ మార్చి 25, 2018)
- పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 అతని మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

27. మార్చి 31, 2018 తో అంతమయిన సంవత్సరానికి శ్రీ దత్తాత్రేయ జనరల్ మేనేజర్, హైదరాబాద్ లిమిటెడ్ కింది వివరాలను ఇచ్చారు.

- 1. మూల జీతం నెలకు రూ.1,45,000
- 2. బోనస్ : ఒక నెల మూలజీతం
- 3. కమీషన్, రెండు నెలల మూలజీతం
- 4. వినోద అలవెన్స్ సంవత్సరానికి రూ.60,000
- 5. హైదరాబాదులో ఇచ్చిన ఉచిత గృహ వసతి, గృహవసతి లీజ్ అద్దె సంవత్సరానికి రూ.5,10,000

6. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం రూ.1,57, 000.

అధికార, ప్రైవేట్ అవసరాల కోసం ఉచితంగా ఇచ్చిన 1798cc కారు, దానిపై యజమాని చేసిన ఖర్చు రూ.2,80,000 (దీనిలో 30% ఉపయోగం అధికార అవసరాలకు కాగా 20 శాతం గృహానికి, కార్యాలయానికి తిప్పడానికి అయిన ఖర్చు). యజమాని దత్తాత్రేయకు ఉచితంగా సబ్సిడీపై ఇచ్చిన టీ, స్నాక్స్ (ఖర్చు రూ.12,000) మొబైల్ ఫోన్ బిల్లులు 24,000 (ఫోను బిల్లులు యజమాని పేరుపై ఉండగా, ఫోనును కార్యాలయం, వ్యక్తిగత ఉపయోగాల కోసం వినియోగించడం జరిగింది).

యజమాని గుర్తింపు ఉన్న ప్రావిడెంట్ వాటాగా మూలజీతంలో 15% చెల్లించడం జరిగింది. శ్రీ దత్తాత్రేయ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు సంవత్సరానికి రూ.40,000 తన వాటాగా చెల్లించడం జరిగింది. శ్రీ దత్తాత్రేయ జీవిత భీమా పాలసీపై చెల్లించినది రూ.9,000 (పాలసీ మొత్తం రూ.40,000 మే 2017 లో ఈ పాలసీని తీసుకోవడం జరిగింది). శ్రీ దత్తాత్రేయ ఒక ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ కంపెనీ డిబెంచర్లలో రూ.90,000 పెట్టుబడిగా పెట్టి, రూ.17,000 తన కుమార్తె స్కూల్ ఫీజుగా చెల్లించాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతనికి పన్ను విధించబడే ఆదాయాన్ని గణించండి.

28. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కి సంబంధించిన గత సంవత్సరంలో విశాఖ లిమిటెడ్ మేనేజర్ అయిన శ్రీ సుదర్శనరావు ఆదాయాలు కింద ఇవ్వడం జరిగింది. మూలజీతం రూ.4,80,000; కరువు భత్యం రూ.48,000 (జీతంలో భాగం కాదు) టర్నోవర్ పై 2% కమీషన్ (గత సంవత్సరం 2017-18 లో శ్రీ సుదర్శనరావు సాధించిన టర్నోవర్ రూ.16,00,000); 2012-13 సంవత్సరానికి రావలసిన బోనస్ బకాయిలు రూ.9,000 (అంతకు ముందు పన్ను విధించలేదు); గుర్తింపు ఉన్న ప్రావిడెంట్ ఫండుకు యజమాని వాటా రూ.68,000; జూన్ 3, 2017 న ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు జమ అయిన వడ్డీ 11 శాతం రూ.80,000; కన్వేయన్స్ అలవెన్సు రూ.10,000 (దీనిలో 60 శాతం అధికార విధుల కోసం ఉపయోగించాడు). శ్రీ సుదర్శనరావు ముగ్గురు కుమారుల కోసం ఒక్కొక్కరికి నెలకు రూ.200 చొప్పున విద్యా అలవెన్స్; చెన్నైలో ఏర్పాటు చేసిన ఉచిత unfurnished వసతి గృహ వసతికి యజమాని చెల్లించిన లీజు అద్దె రూ.1,80,000; ఫర్నిచర్ అద్దె రూ.8,000. మార్చి 10, 2018 న విశాఖ లిమిటెడ్ ఇచ్చిన దిగుమతి చేసుకొన్న ఫర్నిచర్ విలువ రూ.10,000 (కంపెనీ జూన్ 30, 2012 లో ఈ ఫర్నిచర్ను దిగుమతి చేసుకొని వ్యాపార అవసరాలకు ఉపయోగిస్తుంది). గత సంవత్సరంలో అతడు చేసిన చెల్లింపులు :

(a) గుర్తింపు ఉన్న ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు వాటాగా చెల్లించింది రూ.42,000

(b) జాతీయ గృహ వసతి బ్యాంకులో హోమ్ లోన్ ఖాతాలో డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం రూ.6,000 (దీనిలో రూ.1,000 అడ్వాన్స్ డిపాజిట్)

(c) జాతీయ పొదుపు సర్టిఫికెట్స్ (VIII) వ జారీలో పెట్టుబడి రూ.1,40,000.

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

29. క్రింది వివరాలలో జీతం నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించండి. మూలవేతనం రూ.4,40,000. కరువుభత్యం రూ.2,00,000 (ఉద్యోగి విరమణ ప్రయోజనార్థం 60% కలిసి ఉన్నది). ఇంటి అద్దె అలవెన్స్ రూ.35,000. అతడు తన సొంత ఇంటిలో నివసిస్తున్నాడు. గుర్తింపు పొందిన PF ఖాతాను జమచేస్తున్న మొత్తం రూ.25,000 అదే మొత్తాన్ని అతని యజమాని కూడా జమ చేస్తున్నాడు. అతడికి మోటారు కారు సదుపాయాన్ని కల్పించడమైనది. దానికయిన ఖర్చు రూ.50,000. దీనిని ఆఫీసు ఉపయోగానికి వినియోగిస్తున్నాడు.

(అంధ్ర 2017)

30. Mr. X కాశీలోని ఒక లిమిటెడ్ కంపెనీలో ఉద్యోగి. కాశీ జనాభా 13,00,000. X యొక్క జీతం వివరాలు క్రింద ఈయబడినవి.

మూల జీతము నెలకు 10,000/- కరువు భత్యం; నెలకు 2,000/-; నగర పరిహార భత్యం నెలకు 1,000/-; కు ముగ్గురు పిల్లలు ఉన్నారు. ప్రతి పిల్లవానికి 600 /- చొప్పున ప్రతినెల విద్యా భత్యం పుచ్చుకుంటున్నాడు.

ఇంటి అద్దె భత్యం 4,000/- నెలకు, అతను చెల్లిస్తున్న అద్దె 3,500/- నెలకు అయితే గత సంవత్సరంలో ఆఖరి మూడు నెలలు ఉచిత గృహ వసతి కల్పించబడింది. ఈ మూడు నెలలు ఇంటి అద్దె భత్యం పుచ్చుకోలేదు. వినోద భత్యం నెలకు 1,500/-.

X యొక్క స్థూల జీతపు పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరము 2018 - 19 కు లెక్కించండి.

(నన్నయ్య 2017)

31. శ్రీ విజయ్ కుమార్ మైసూర్ పట్టణములో ఒక లిమిటెడ్ కంపెనీలో ఉద్యోగి అతను జీతము యొక్క వివరములు. ప్రతి మాసమునకు మూల వేతనము రూ.12,000 కరువు భత్యము, రూ.2,000 బోనస్ రెండు మాసముల జీతము. గుర్తింపు పొందిన ఉద్యోగి విరమణ నిధికి కంపెనీ సం॥నికి చెల్లించినది. రూ.15,000, కంపెనీ వడ్డీ లేని ఋణము రూ.16,000 ఇచ్చెను. అతడు రూ.1,200 వృత్తి పన్నుకు గాను చెల్లించెను. గత సంవత్సరములో కంపెనీ వారు రూ.23,000 విలువ గల బంగారం ఉంగరాన్ని బహుమతిగా ఇచ్చిరి మరియు ఇంటి వద్ద గల టెలిఫోన్ బిల్లు రూ.8,000 మరియు విద్యుచ్ఛక్తి బిల్లు రూ.11,000 చెల్లించిరి, జీతము నుండి ఆదాయమును లెక్కింపుము.

(కృష్ణ మార్కెట్, 2017)

32. 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరమునకు, శ్రీ రాఘవ దిగువ వివరముల నుండి పన్ను చెల్లించవలసిన జీతము నుండి ఆదాయము లెక్కింపుము. శ్రీ రాఘవ ఒక ప్రైవేట్ సంస్థలో ఉద్యోగిగా భావించవలెను.

మూలజీతము నెలకు రూ.20,000

కరువుభత్యము బేసిక్ జీతంలో 25 శాతము (రిటైర్మెంట్ తో బెనిఫిట్స్ లో కలదు)

వినోద భత్యము రూ.11,000

రాకపోకల భత్యము రూ.10,000 (వాస్తవ ఖర్చు 90 శాతము)

ప్రత్యేక అలవెన్సు రూ.5,000

హైదరాబాద్ లో ఉచిత వసతి సౌకర్యముతో బాటు రూ.1,00,000 విలువ గల ఫర్నిచర్ ను ఏర్పాటు చేసెను.

చెల్లించిన వృత్తి పన్ను రూ.6,000

శాసనాత్మక భవిష్య నిధికి యజమాని చెల్లించినది రూ.45,000

శాసనాత్మక భవిష్య నిధికి ఉద్యోగి చెల్లించినది రూ.45,000

10 శాతము వడ్డీ చొప్పున శాసనాత్మక భవిష్య నిధికి జమ అయిన వడ్డీ రూ.10,000

భార్య పేరున చెల్లించిన జీవిత భీమా ప్రీమియము రూ.18,000

ఉద్యోగి తన పేరున చెల్లించిన జీవిత భీమా ప్రీమియము రూ.24,000

యు.యల్.ఐ.పి.కి డిపాజిట్ చేసిన మొత్తము రూ.20,000.

వైద్య భీమా ప్రీమియము చెల్లించినది రూ.10,000.

(ఆచార్య నాగార్జున, మార్కెట్ 2018)

పాఠం - 5

గృహస్తి నుండి ఆదాయం

లక్ష్యాలు

ఈ పాఠాన్ని చదవడం ద్వారా మీరు :

- * గృహస్తి శీర్షిక కింద పన్ను విధించే ఆదాయాలు
- * అద్దె కిచ్చిన గృహస్తి, సొంత నివాసానికి ఉపయోగించిన గృహస్తి యొక్క వార్షిక విలువలను గణించడం
- * గృహస్తి నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద ఇచ్చే అనుమతించే తగ్గింపులు, అనుమతించబడని తగ్గింపులు గురించి తెలుసుకుంటారు.

ముఖ్యాంశాలు

- 5.1 పన్ను విధింపుకు ఆధారం
- 5.2 గృహస్తి నుండి వచ్చే ఆదాయం లక్షణాలు
- 5.3. గృహస్తి నుండి ఆదాయం - మినహాయింపులు
- 5.4 అద్దె కిచ్చిన గృహస్తి వార్షిక విలువ గణన
 - (a) స్థూల వార్షిక విలువ
 - (b) స్థూల వార్షిక విలువను నిర్ణయించే విధానం
 - (c) స్థూల వార్షిక విలువ నుండి తగ్గింపులు
- 5.5 అద్దె కిచ్చిన గృహస్తిపై తగ్గింపులు
- 5.6 సొంతానికి ఉపయోగించుకొంటున్న గృహస్తి వార్షిక విలువ
- 5.7 అనుమతించబడని తగ్గింపులు
- 5.8 భావిత యజమానులు
- 5.9 గృహస్తి నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద నష్టం

5.1. పన్ను విధింపుకు ఆధారం - సెక్షన్ 22

ఆదాయ శీర్షికలో 'గృహస్తి నుండి ఆదాయం' అనేది రెండవ శీర్షిక. ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 22 నుండి 27 వరకు ఈ ఆదాయాన్ని నిర్ణయించే విధానం తెలియచేయబడింది.

సెక్షన్ 22	పన్ను విధింపు ఆధారం
సెక్షన్ 23	స్థూల వార్షిక విలువ
సెక్షన్ 24	అద్దె కిచ్చిన గృహస్తి ఆదాయం నుండి తగ్గింపులు
సెక్షన్ 25	అనుమతించబడని తగ్గింపులు

సెక్షన్ 25a	వసూలు కాని అద్దె తిరిగి రాబట్టుకోవడం
సెక్షన్ 25b	వసూలైన అద్దె బకాయిలు
సెక్షన్ 26	సహాయాజమాన్య గృహాస్థి
సెక్షన్ 27	భావిత యజమానులు

అసెసీ సొంత ఆస్తి అయిన భవనాలు, వాటికి అనుబంధంగా ఉన్న భూములు తాలూకూ వార్షిక విలువ మీద ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని 'గృహాస్థి నుండి ఆదాయం' అనే శీర్షిక కింద పన్ను విధిస్తారు. అయితే ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించాలంటే గృహాస్థి కొన్ని ముఖ్య లక్షణాలను కలిగి ఉండాలి.

5.2. గృహాస్థి నుండి వచ్చే ఆదాయం లక్షణాలు

- 1. సాంవత్సరిక విలువ :** ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగు ఆదాయాన్ని స్వీకరించిన అద్దె ఆధారంగా కాకుండా వార్షిక విలువ ఆధారంగా నిర్ణయిస్తారు. కాబట్టి ఈ పదానికి చాలా ప్రాముఖ్యత ఉంది. వార్షిక విలువను ఎలా నిర్ణయిస్తారో సెక్షన్ 23లో చర్చించడం జరిగింది.
- 2. గృహాస్థి అసెసీ సొంతమై ఉండాలి :** యాజమాన్యాన్ని ప్రాతిపదికగా తీసుకొని గృహాస్థి మీద పన్ను విధిస్తారు. అంటే గృహం యొక్క సొంతదారులు మాత్రమే ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధింపుకు గురవుతారు. ఉదాహరణకు, X అనే వ్యక్తి తన సొంత ఇంటిని Y అనే వ్యక్తికి అద్దెకిస్తే ఈ శీర్షిక కింద పన్ను X మీద విధించబడుతుంది. అయితే Y ఇంటిలో కొంత భాగాన్ని Z అనే వ్యక్తికి తిరిగి అద్దెకిస్తే Y ఆ గృహాస్థికి యజమాని కాదు కాబట్టి అతనికి వచ్చిన ఆదాయం మీద ఈ శీర్షిక కింద కాకుండా ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది.
- 3. యాజమాన్యం హక్కు వివాదాలలో ఉన్న సందర్భాలు :** సాధారణంగా ఈ శీర్షిక కింద పన్ను చెల్లించే బాధ్యత గృహం యొక్క యజమానికి ఉంటుంది. గృహం యొక్క యాజమాన్య హక్కులు వివాదాలలో ఉన్నప్పుడు మాత్రం ఆ గృహం నుండి ఎవరు ఆదాయాన్ని అందుకుంటున్నారో అతనే పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.
- 4. భవనాలు, వాటికి అనుబంధమైన భూములు :** 'గృహాస్థి నుండి ఆదాయం' అనే శీర్షిక కింద భవనాలు, వాటికి అనుబంధమైన భూముల ద్వారా వచ్చే ఆదాయం మీదనే పన్ను విధిస్తారు. ఇక్కడ 'భవనాలు' అనే పదంలో నివాస గృహాలు, భవనాలు, డక్స్, గిడ్డంగులు, ఇటుకలు లేదా రాతితో కట్టిన కట్టడాలు చేరి ఉంటాయి. అయితే ఇవి వ్యవసాయ భూములు అయి ఉండకూడదు. భవనాలకు అనుబంధంగా ఉండే భూముల నుండి (ఉదా. : భవనం ఆవరణలో ఉన్న ఆటస్థలం, తోట, పశువుల దొడ్డి మొదలైనవి) వచ్చే ఆదాయం మీద కూడా ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది. ఖాళీ స్థలంలో నిర్మించిన తాత్కాలిక కట్టడాల నుంచి వచ్చే ఆదాయానికి ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించకూడదు. దీనిని 'ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం' అనే శీర్షిక కింద చేరుస్తారు. అలాగే భవనాలకు అనుబంధంగా లేని భూముల మీద లభించే ఆదాయాన్ని ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద చేరుస్తారు.

- 5. భవనాన్ని ఉపకరణాలు మొదలైన వాటితో సహా అద్దె కివ్వడం :** అసెసీ తన గృహాన్ని ఫర్నిచర్, యంత్రాలు మొదలైన వాటితో సహా అద్దెకు ఇస్తే, వచ్చిన ఆదాయాన్ని రెండుగా విభజించాలి. (1) గృహం మీద అద్దె (2) ఇతర సౌకర్యాల మీద అద్దె. మొదటితరహా ఆదాయానికి ఈ శీర్షిక కింద, రెండవదానికి, 'ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం' శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది. అయితే ఇటువంటి విభజన సాధ్యం కాకపోతే, మొత్తం ఆదాయానికి 'ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం' శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది.
- 6. సొంతానికి ఉపయోగిస్తున్న నివాస గృహం :** అసెసీ సొంతానికి వాడుకుంటున్న నివాస గృహం యొక్క వార్షిక విలువ మీద పన్ను లేదు.
- 7. గృహస్తిని అసెసీ తన సొంత వ్యాపారం లేదా వృత్తిని కొనసాగించడానికి వాడకూడదు :** అసెసీ తన సొంత ఇంటిలో సొంత వ్యాపారాన్ని లేదా వృత్తిని కొనసాగిస్తుంటే ఆ ఇంటి యొక్క వార్షిక విలువ మీద పన్ను ఉండదు. అయితే ఆ వ్యాపారం లేదా వృత్తి వల్ల వచ్చే ఆదాయానికి, 'వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు' అనే శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది. అలాకాక పోయినట్లైతే, ఆ గృహస్తి లేదా అందులో భాగానికి సెక్షన్ 22 కింద ఆదాయం ఉన్నట్లుగా భావించి పన్ను విధిస్తారు.
- 8. వ్యాపారంలో పనిచేసే ఉద్యోగులకు అద్దెకిచ్చిన గృహస్తి :** అసెసీ తన వ్యాపారం నిర్వహిస్తున్న గృహంలో కొంత భాగాన్ని లేదా కొన్ని ప్రత్యేక గృహాలను తన ఉద్యోగులకు అద్దెకిస్తే, ఆ విధంగా వచ్చే ఆదాయానికి ఈ శీర్షిక కింద కాకుండా 'వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు' అనే శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది. అయితే అసెసీ తన వ్యాపారం లేదా వృత్తిని సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి ఉద్యోగులు ఆ భవనం లేదా గృహంలో నివసించడం తప్పనిసరి అయినప్పుడే ఈ విధంగా పరిగణించాలి.
- 9. గృహ యజమానులు స్వీకరించే సర్వీసు ఛార్జీలు :** యజమానులు అద్దెకున్న వ్యక్తుల నుండి అద్దెతో పాటుగా కొంత సర్వీసు ఛార్జీని కూడా వసూలు చేస్తే, ఆ ఛార్జీ మొత్తానికి వ్యాపార లాభాలు శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుందిగాని, ఈ శీర్షిక కింద కాదు.
- 10. నహయాజమాన్య గృహస్తి :** సెక్షన్ 26 ప్రకారం ఒక గృహస్తికి ఇద్దరు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ మంది వ్యక్తులు సహ యజమానులై ఉంటే ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని వారందరి మధ్య వారి వారి వాటా ప్రకారం పంచుతారు. అంటే ఈ ఆదాయాలను వారి మొత్తం ఆదాయం గణించేటప్పుడు గృహస్తి నుండి ఆదాయం అనే శీర్షిక కింద చేర్చి పన్ను విధించాలి. అయితే వారి వాటాలను ప్రత్యేకంగా తెలుసుకొనే వీలులేకపోతే, వారందరిని కలిపి వ్యక్తుల సంఘంగా భావించి, ఆ సంఘం యొక్క మొత్తం ఆదాయానికి గృహస్తి మీద వచ్చే ఆదాయం కలుపుతారు.
- 11. ఇతర సౌకర్యాలు :** అసెసీ అద్దెకున్న వ్యక్తుల నుండి అద్దెతో పాటు లిఫ్ట్ ఛార్జీలు, ఏయిర్ కండిషనింగ్ ఛార్జీలు వంటివి వసూలు చేస్తుంటే, మొత్తం ఆదాయానికి ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధిస్తారు. అయితే ఈ సౌకర్యాలు లేకుండా భవనం అద్దెకివ్వడం అసాధ్యమైనప్పుడు మాత్రమే ఈ విధంగా పరిగణిస్తారు.
- 12. విదేశీ గృహస్తి నుండి ఆదాయం :** విదేశీ గృహస్తి నుండి లభించే ఆదాయాలపై రెసిడెంట్ అయిన అసెసీ మీద మాత్రమే పన్ను విధిస్తారు. ఆ ఆదాయాన్ని భారతదేశంలోని గృహస్తి మీద వచ్చిన ఆదాయం మాదిరిగానే నిర్ణయించాలి

- 13. గృహాస్థితో వ్యాపారం చేసే వ్యక్తికి వచ్చే ఆదాయం :** ఒక వ్యక్తి గృహాలను ఎక్కువ అద్దెకివ్వడం కోసం వాటిని కొనడం, లాభసాటిగాలేని వాటిని అమ్మడం వంటి వ్యాపారం చేస్తుంటే, ఆ గృహాల మీద అద్దె రూపంలో వచ్చే ఆదాయానికి, ఈ శీర్షిక కిందనే పన్ను విధించబడుతుంది కాని వ్యాపార లాభాల శీర్షిక కింద కాదు.

5.3. భావిత యజమానులు

ఆస్తి తాలుకు ట్రస్టీలు, నిర్వహణ కర్తలు మొదలైన వారందరిని ఆస్తి సొందారులుగానే బావిస్తారు. అంతేగాక అసెసీ చట్టబద్ధంగా సొంతదారు కాకపోయినప్పటికీ, కొన్ని సందర్భాలలో సొంతదారులుగానే భావించబడతారు. వీరినే భావిత యజమానులు (Deemed owners) అంటారు. సెక్షన్ 27 ప్రకారం కింది సందర్భాలలో అసెసీ గృహాస్థికి సొంతదారు కాకపోయినప్పటికీ అతనినే యజమానిగా భావిస్తారు.

- (a) **భార్య/భర్త, మైనరు సంతానానికి బదిలీ చేసిన గృహాస్తి :** ఒక విడి వ్యక్తి తన గృహాస్తిని తగినంత ప్రతిఫలం లేకుండా, తన భార్య/భర్త లేదా మైనరు సంతానానికి బదిలీ చేస్తే, ఆ వ్యక్తినే ఆ గృహాస్థి సొంతదారుగా బావిస్తారు. అయితే భార్యభర్తలు విడివిడిగా నివసించే ఒప్పందం మీద వివాహమైన మైనరు కుమార్తెను ఆ గృహాస్తిని బదిలీ చేస్తే పై నిబంధన వర్తించదు.
- (b) **అవిభాజ్య సంపద :** సాధారణంగా అవిభాజ్య సంపద ఉమ్మడి కుటుంబాల అధీనంలో ఉంటుంది. అయితే ఆ గృహాస్థికి కర్తనే యజమానిగా భావిస్తారు.
- (c) **సహకార సంస్థలో సభ్యులు :** ఒక సహకార సంస్థ, కంపెనీ లేదా వ్యక్తుల సంఘం గృహ నిర్మాణ పథకం కింద తనకు సభ్యులకు భవనాన్ని గాని లేదా అందులో కొంత భాగాన్ని గాని కేటాయించినపుడు లేదా కౌలుకిచ్చినపుడు ఆ సభ్యుడినే ఆ భవనం లేదా అందులో భాగానికి సొంతదారునిగా భావించాలి.
- (d) **కొన్ని సందర్భాలలో ఇంటిపై హక్కులు కల వ్యక్తి :** ఆస్తి బదిలీ చట్టంలోని సెక్షన్ 53A ప్రకారం ఏ వ్యక్తికి అయితే గృహం మీద హక్కులుంటాయో, ఆ గృహాస్థికి అతనినే సొంతదారునిగా బావిస్తారు.
- (e) **గృహం మీద హక్కులు సంపాదించుకున్న వ్యక్తి :** సెక్షన్ 269 UA(f) లో తెలిపిన పద్ధతుల ప్రకారం ఒక వ్యక్తి ఒక గృహాస్థిపై లేదా అందులో ఒక భాగంపై హక్కు సంపాదించుకుంటే, ఆ గృహం లేదా ఆ భాగానికి అతనినే యజమానిగా బావిస్తారు. అమ్మకం మార్పిడి, 12 సంవత్సరాలు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ కాలానికి లీజు మొదలైనవన్నీ సెక్షన్ 269 UA(f) కిందకు వస్తాయి.

పైన చెప్పిన సందర్భాలలోనే కాక, మరికొన్ని సందర్భాలలో - అంటే దీర్ఘకాలిక సమయానికి లీజు తీసుకున్న భూమి మీద కౌలుదారుడు భవనాన్ని నిర్మిస్తే, కౌలుదారుడు గృహాస్థి తనఖా పెట్టి అప్పు తీసుకుంటే, తనఖా పెట్టిన వ్యక్తినే యజమానిగా బావిస్తారు.

5.4. అద్దెకిచ్చిన గృహస్థి నుండి ఆదాయం గణన

గృహస్థి నుండి ఆదాయం గణించడంలో ముందుగా మనం కింది విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

(a) గృహస్థిని అద్దె కివ్వడం జరిగిందా?

(b) యజమానే గృహస్థిని తన సొంతానికి వాడుకొంటున్నాడా?

ఈ రెండు సందర్భాలలో గృహస్థి నుండి ఆదాయాన్ని ఎలా గణించాలనేది కింద తెలుసుకొందాం. ముందు అద్దెకిచ్చిన గృహస్థితో ప్రారంభిద్దాం.

వట్టిక - 1 : అద్దె కిచ్చిన గృహస్థి నుండి ఆదాయం లెక్కింపు

	₹	₹
స్థూల వార్షిక విలువ		X X X
తగ్గింపు : మునిసిపల్ పన్నులు		X X X

నికర వార్షిక విలువ		X X X
తగ్గింపులు : సెక్షన్ 24 కింద		
1. ప్రామాణిక తగ్గింపు - నికర వార్షిక విలువలో 30%	X X X	
2. గృహ నిర్మాణానికి తెచ్చిన రుణంపై వడ్డీ	X X X	
3. గృహ నిర్మాణం పూర్తికాక ముందు తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీలో 1/5 వంతు	X X X	
	-----	X X X

గృహస్థి నుండి ఆదాయం		X X X

అద్దెకిచ్చిన గృహస్థి వార్షిక విలువలను నిర్ధారించడంలో కింది పద్ధతి అవలంబించాలి.

A. స్థూల వార్షిక విలువ

4.1 స్థూల వార్షిక విలువ :

గృహస్థిని సముచితమైన ఎంత మొత్తానికి అద్దెకి ఇవ్వవచ్చునో, ఆ మొత్తాన్నే స్థూల సాంవత్సరిక లేదా స్థూల వార్షిక విలువ అంటారు. అంటే ఈ శీర్షిక కింద అసెసీ లేదా గృహ యజమాని వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె మీద కాకుండా, అతనికి ఎంత అద్దె రావచ్చునో దాని మీదనే పన్ను విధిస్తారు. కొన్నిసార్లు గృహ యజమానులు తమ గృహాలను తమ బంధువులు లేదా స్నేహితులకు తక్కువ అద్దెలకు లేదా ఉచితంగా గాని ఇవ్వవచ్చు. అలాంటి సందర్భాలలో అతనికి గృహస్థి నుండి ఆదాయం తక్కువగా ఉంటుంది. అందువలన ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద గృహస్థి నుండి ఆదాయాన్ని నిర్ణయించేటప్పుడు వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దెతో పాటు కింది ఆదారాలను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకుంటారు.

1. **మున్సిపల్ విలువ** : పురపాలక సంఘం గృహాస్తికి సంవత్సరానికి నిర్ణయించిన విలువను మున్సిపల్ విలువ అంటారు.
2. **యుక్తమైన అద్దె** : ఆ ప్రాంతంలో అదే తరహా గృహానికి ఎంత అద్దె విలువ ఉంటుందో దానిని యుక్తమైన అద్దె అంటారు.
3. **ప్రామాణిక అద్దె** : కొన్ని నగరాలలో అద్దె నియంత్రణ చట్టం అమలులో ఉంటుంది. ఈ చట్టం ప్రకారం నిర్ణయించవలసిన అద్దెనే ప్రామాణిక అద్దె అంటారు.
4. **ఆశించిన అద్దె** : ఆశించిన అద్దె విలువను కింది విధంగా గణించాలి.
 - (i) మున్సిపల్ విలువ, యుక్తమైన అద్దె విలువ ఇచ్చినపుడు : ఈ రెంటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది ఆశించిన అద్దె విలువ అవుతుంది.
 - (ii) మున్సిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె విలువ, ప్రామాణిక అద్దె విలువ ఇచ్చినపుడు :
 - (a) మున్సిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె విలువలో ఏది ఎక్కువైతే దానిని తీసుకోవాలి.
 - (b) పైన వచ్చిన విలువ (a) లేదా ప్రామాణిక విలువ, వీటిలో ఏది తక్కువైతే అది ఆశించిన అద్దె అవుతుంది.

ఉదాహరణకు, మున్సిపల్ విలువ రూ.30,000, యుక్తమైన అద్దె రూ.35,000, ప్రామాణిక అద్దె రూ.40,000 అయితే యుక్తమైన అద్దె రూ.35,000 స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది. ఇదే సమస్యలో ప్రామాణిక అద్దె రూ.32,000 అయితే ప్రామాణిక విలువే స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.
5. **వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె** : యజమాని వాస్తవంగా స్వీకరించిన లేదా యజమాని రావలసిన అద్దెను వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె అంటారు. వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దెను కింది విధంగా ఉండవచ్చు.
 - (i) **సంవత్సరం మొత్తం గృహాన్ని కిరాయిదారు ఉపయోగించుకొని అద్దె చెల్లించినపుడు** : గృహాన్ని సంవత్సరం కాలం మొత్తం అద్దెకు ఇస్తే, కిరాయిదారు చెల్లించిన మొత్తం అద్దె వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె అవుతుంది.
 - (ii) **అద్దె కిచ్చిన గృహం సంవత్సరకాలంలో కొంతకాలం ఖాళీగా ఉన్నప్పుడు** : అద్దె కిచ్చిన గృహం కొంత కాలం ఖాళీగా ఉంటే, కిరాయిదారు ఆ గృహంలో ఉన్నంతకాలంలో చెల్లించిన అద్దె వాస్తవ అద్దె అవుతుంది. ఉదాహరణకు, X తన గృహాన్ని నెలకు రూ.500 కు అద్దెకివ్వగా, గృహాన్ని కిరాయిదారు 10 నెలలు మాత్రమే ఆక్రమించుకొని ఖాళీ చేయడమైనది. ఆ తరువాత ఇంకొకరికి అద్దెకిచ్చే ముందు ఆ గృహం 2 నెలలు ఖాళీగా ఉంది. అంటే ఇక్కడ X కు 10 నెలలకు (రూ.500 x 10 = రూ.5,000) మాత్రమే అద్దె వచ్చింది. ఈ సందర్భంలో రూ.5,000 (వాస్తవంగా స్వీకరించిన మొత్తం) వాస్తవ అద్దె అవుతుంది.
 - (iii) **అద్దె కిచ్చిన గృహంపై అద్దె వసూలుకానప్పుడు** : యజమాని గృహాన్ని అద్దెకివ్వగా కిరాయిదారు చెల్లించని అద్దెను వసూలుకాని అద్దె అంటారు. ఈ సందర్భంలో రావలసిన అద్దె నుండి వసూలు కాని అద్దెను తీసివేస్తే వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె వస్తుంది. అయితే, కింది షరతులు నెరవేరిస్తేనే వసూలుకాని అద్దె తగ్గింపుకు అనుమతిస్తారు.
 1. అద్దె కివ్వడం వాస్తవమైనదిగా ఉండాలి.
 2. అద్దె బకాయి ఉన్న వ్యక్తి గృహాన్ని ఖాళీ చేసి ఉండాలి లేదా అతని చేత గృహాన్ని ఖాళీ చేయించడానికి అన్ని చర్యలు తీసుకొని ఉండాలి.
 3. అద్దె బకాయి ఉన్న వ్యక్తి అసెసీ యొక్క గృహంలో ఏ ఇతర గృహాన్ని ఆక్రమించుకొని ఉండకూడదు.
 4. వసూలుకాని అద్దెను రాబట్టుకోవడానికి అవసరమైన వ్యాజ్య చర్యలకు తీసుకొని ఉండాలి. లేదా వాటివల్ల ఫలితం

లేదని పన్ను నిర్ధారణ అధికారిని సంతృప్తి పరచాలి.

అంతకు ముందు సంవత్సరాల వసూలు కాని అద్దెను పరిగణనలోకి తీసుకోకూడదు. అటువంటి వసూలు కాని అద్దెకు ఏ విధమైన తగ్గింపు రాదు.

(iv) **గృహానికి ఇతర వసతులు కల్పించినప్పుడు** : కిరాయిదారు చెల్లించవలసిన అద్దెలో యజమాని కల్పించిన (ఉదాహరణకు, లిఫ్ట్, లైటింగ్, తోటమాలి, నీరు, విద్యుచ్ఛక్తి, ఉమ్మడి స్థలం, లైటింగ్ మొదలైనవి) సౌకర్యాల మొత్తం కలిసి ఉంటే, చెల్లించిన అద్దె నుండి సౌకర్యాలకు చెల్లించిన మొత్తాన్ని తీసివేయగా వచ్చిన మొత్తమే వాస్తవ అద్దె అవుతుంది. యజమాని ఈ సౌకర్యాలకు అద్దెలో కాక నేరుగా వసూలు చేసుంటే, సౌకర్యాలకు వసూలు చేసే మొత్తం ఈ శీర్షిక కింద ఆదాయంగా కాక, ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షికలో గణిస్తారు.

4.2 స్థూల వార్షిక విలువను నిర్ణయించే విధానం

1. **అద్దె కిచ్చిన గృహస్తి ఖాళీగా లేనపుడు** : ఈ సందర్భంలో గృహస్తి స్థూల వార్షిక విలువను కింది విధంగా గణించాలి.

(a) ఆశించిన అద్దెను ముందు కింది విధంగా గణించాలి

(i) మున్సిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె విలువ - ఈ రెండింటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది

(ii) ప్రామాణిక అద్దె కూడా ఇస్తే పైన వచ్చిన మొత్తం (i) లేదా ప్రామాణిక అద్దె ఏది తక్కువైతే అది ఆశించిన అద్దె అవుతుంది.

(b) వాస్తవ లేదా రావలసిన అద్దె : పైన (a) లో వచ్చిన ఆశించిన అద్దె లేదా వాస్తవ అద్దె ఏది ఎక్కువైతే అది స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

2. **అద్దెకివ్వగా గృహస్తి కొంత కాలం ఖాళీగా ఉన్నప్పుడు** :

(A) వచ్చిన లేదా రావలసిన అద్దె ఆశించిన అద్దె కన్నా ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు :

స్థూల వార్షిక విలువను గణించడంలో కింది పద్ధతి అనుసరించాలి.

(a) **ఆశించిన అద్దె** : ఆశించిన అద్దెను ముందు కింది విధంగా గణించాలి.

(i) మున్సిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె విలువ - ఈ రెంటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది

(ii) ప్రామాణిక అద్దె కూడా ఇస్తే పైన వచ్చిన మొత్తం (i) లేదా ప్రామాణిక అద్దె ఏది తక్కువైతే అది ఆశించిన అద్దె అవుతుంది.

(b) **వాస్తవ అద్దె** : అయితే వాస్తవంగా వచ్చిన లేదా రావలసిన అద్దె (ఖాళీ సమయానికి సంబంధించిన అద్దె మినహాయించి) ఈ మొత్తం కన్నా (పై 1 కన్నా) ఎక్కువగా ఉంటే, ఆ మొత్తమే స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

3. **అద్దె కిచ్చిన గృహస్తిపై వసూలుకావలసిన అద్దె మాత్రమే ఉన్నప్పుడు** : వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె లేదా రావలసిన అద్దె

(వసూలు కావలసిన అద్దె తగ్గించిన తరువాత) ఆశించిన అద్దె కంటే ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు ఆ మొత్తమే స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

4. **అద్దె కిచ్చిన గృహస్తి ఖాళీగా ఉండి, వసూలు కావలసిన అద్దె కూడా ఉన్నప్పుడు** :

1. మున్సిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె (ప్రామాణిక అద్దెను పరిగణనలోకి తీసుకుని) వీటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది ఆశించిన అద్దె విలువ అవుతుంది.

2. ఖాళీ కాలానికి అద్దె, వసూలు కాని అద్దెలను తగ్గించిన తరువాత, వచ్చిన వాస్తవ అద్దె, ఆశించిన అద్దె కంటే ఎక్కువైనా, తక్కువైనా వాస్తవ అద్దె స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

4.3 స్థూల వార్షిక విలువ నుండి తగ్గింపులు :

1. **మునిసిపల్ పన్నులు :** వార్షిక విలువ నుండి మునిసిపల్ లేదా స్థానిక పన్నులను తగ్గించాలి. అయితే స్థానిక పన్నులను పూర్తిగా యజమాని చెల్లించినపుడే ఆ పూర్తి మొత్తానికి తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. అద్దెకున్న వ్యక్తి చెల్లిస్తే, ఆ మొత్తానికి తగ్గింపు లభించదు. అంతేగాక స్థానిక పన్నులను **వాస్తవంగా చెల్లించిన గత సంవత్సరంలో మాత్రమే వాటి తగ్గింపుకు అనుమతిస్తారు.** వార్షిక ఆదాయం నుండి స్థానిక పన్నులు తీసివేయగా మిగిలిన మొత్తాన్ని నికర వార్షిక విలువ అంటారు.
2. **యజమాని కల్పించే సౌకర్యాలు :** ఒక వేళ యజమాని కనుక ఎక్కువ అద్దె లేదా ఆదాయాన్ని సంపాదించడం కోసం కొంత మొత్తాన్ని ఖర్చు చేస్తే (ఉదా : లిఫ్ట్, లైటింగ్, తోటమాలి మొదలైన సౌకర్యాలు కలిగించడానికి) ఆ మొత్తాన్ని వార్షిక విలువ నుండి ముందుగా తగ్గించి, ఆ తరువాత స్థానిక పన్నులను తగ్గించాలి.

4.4. నికర వార్షిక విలువ నుండి తగ్గింపులు (సెక్షన్ 24)

అద్దెకిచ్చిన గృహాన్ని యొక్క నికర వార్షిక విలువ నుండి రెండు తగ్గింపులను మాత్రమే అనుమతిస్తారు. ఈ అనుమతించబడిన తగ్గింపులను తీసివేయగా మిగిలిన మొత్తమే గృహాన్ని నుండి ఆదాయం అవుతుంది. సెక్షన్ 24 కింద అనుమతించబడే తగ్గింపులు : (1) ప్రామాణిక తగ్గింపు (2) రుణంపై వడ్డీ

1. **ప్రామాణిక తగ్గింపు : నికర వార్షిక విలువలో 30% ప్రామాణిక తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు.** గృహంపై చేసిన మరమ్మత్తులు, అద్దె వసూలు ఖర్చులు, భీమా ప్రీమియం మొదలగు అన్ని రకాల ఖర్చులకు ఇచ్చే తగ్గింపుకు బదులుగా ఈ ప్రామాణిక తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. దీని ప్రకారం యజమాని గృహంపై ఖర్చులు చేసినా, చేయకపోయినా, ఎక్కువగా చేసినా, తక్కువగా చేసినా పరిగణనలోనికి తీసుకోకుండా ఈ తగ్గింపును ఇవ్వవలసి ఉంటుంది. యజమానికి రెండు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ గృహాలున్నప్పుడు, ఒక గృహాన్ని సొంత గృహంగా పరిగణించి, మిగిలిన గృహాలను అద్దెకిచ్చిన గృహాలుగా పరిగణించి గృహాన్నిపై ఆదాయాన్ని గణించినప్పుడు కూడా ఈ తగ్గింపు ఇవ్వవలసి ఉంటుంది.
2. **గృహాన్ని కోసం తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ :** గృహాన్ని కొనడానికి, నిర్మించడానికి, మరమ్మత్తులకు, నవీకరణకు లేదా పునర్నిర్మాణానికి అసెసీ ఏమైనా రుణం తీసుకుంటే ఆ రుణం మీద చెల్లించిన లేదా చెల్లించాల్సి ఉన్న వడ్డీ మొత్తానికి పూర్తిగా తగ్గింపు లభిస్తుంది. కాని రుణం తీసుకోవడానికి కావలసిన ఏర్పాటు చెయ్యడానికై చెల్లించిన బ్రోకరేజీ, కమీషన్ మొదలైన వాటిని మాత్రం అనుమతించరు. అయితే ఈ రుణం తీర్చడానికి మళ్ళీ కొత్తగా వేరే రుణం తీసుకుంటే ఈ కొత్త రుణం మీద వడ్డీకి కూడా తగ్గింపు ఇస్తారు. అంతేగాక మరమ్మత్తులు మొదలైన వాటి కోసం గృహాన్ని తాకట్టు పెట్టి రుణం తీసుకుంటే దాని మీద వడ్డీని కూడా అనుమతిస్తారు. అయితే ఇతర పనుల కోసం గృహాన్ని తాకట్టు పెడితే మాత్రం దాని మీద వడ్డీని అనుమతించరు.
3. **గృహం కొనుగోలు లేదా నిర్మాణం పూర్తి కావడానికి ముందు చెల్లించిన వడ్డీ :** అసెసీ గృహం కొనడానికి లేదా నిర్మాణానికి కొంత రుణం తీసుకొని, ఆ గృహం కొనుగోలు లేదా నిర్మాణం పూర్తయిన గత సంవత్సరం కన్నా ముందు ఆ రుణం మీద కొంత వడ్డీ చెల్లించి ఉంటే, ఆ విధంగా చెల్లించిన వడ్డీ మొత్తానికి గృహ నిర్మాణం లేదా కొనుగోలు పూర్తయిన గత సంవత్సరం నుండి 5 సంవత్సరాల పాటు సమాన వాయిదాలలో 1/5 వ వంతు తగ్గింపు అనుమతించబడుతుంది.

5. యజమాని సొంతానికి వాడుకుంటున్న గృహాస్తి

సెక్షన్ 23(2) ప్రకారం యజమాని స్వయంగా ఆక్రమించిన గృహాస్తికి లేదా అందులో భాగానికి వార్షిక విలువ ఉండదు. అయితే ఈ రాయితీ మరి ఏ ఇతర ప్రయోజనం పొందకుండా యజమాని స్వయంగా ఆక్రమించిన ఒక గృహాస్తికి లేదా అందులో భాగానికి మాత్రమే లభిస్తుంది. అయితే ఆ గృహాస్తి కింది షరతులను తృప్తిపరచవలసి ఉంటుంది. (a) గత సంవత్సర కాలంలో ఆ ఆస్తి ఎప్పుడు అద్దె కిచ్చి ఉండకూడదు. (b) ఆ ఆస్తి నుండి ఏ విధమైన ఇతర ప్రయోజనం పొంది ఉండకూడదు.

5.1. సొంత నివాసానికి ఉపయోగించుకొంటున్న గృహాస్తి [సెక్షన్ 23(2)] :

సొంతానికి ఉపయోగించుకొంటున్న కింద వివరించిన ఒక గృహాస్తి సాంవత్సరిక విలువ ఏమీలేనట్లుగా తీసుకొంటారు.

(a) ఒక గృహాస్తి లేదా దానిలో భాగాన్ని యజమాని తన సొంత నివాసంగా ఉపయోగించుకొంటున్నప్పుడు

(b) యజమాని గృహాన్ని తన సొంత నివాసానికే వాడుకుంటున్నప్పటికీ, గత సంవత్సరంలో ఉద్యోగ రీత్యా, వ్యాపార రీత్యా లేదా వృత్తి రీత్యా వేరే ప్రదేశాలలో ఉండడం వలన ఆ గృహం ఖాళీగా ఉంటే. అసెసీకి ఒకటి కన్నా ఎక్కువ గృహాలుండి వాటిలో ఒకటి కన్నా ఎక్కువ గృహాలను అసెసీ తన సొంత నివాసానికి వాడుకున్నట్లయితే, అతని అభీష్టం ప్రకారం ఒక గృహాన్ని మాత్రమే సొంతానికి వాడుకుంటున్న గృహంగా భావించి, మిగిలిన వాటికి మామూలు ప్రకారం సాంవత్సరిక విలువ నిర్ణయిస్తారు.

5.2. సొంతానికి వినియోగించుకొనే గృహాస్తి నుండి తగ్గింపు :

ఈ తరహా గృహాస్తికి కింద పేర్కొన్న ఒకే ఒక తగ్గింపు ఇస్తారు.

అప్పుపై వడ్డీ : గృహాస్తి కొనుగోలు, నిర్మాణం, మరమ్మత్తులు, నవీకరణ, పునర్నిర్మాణం కోసం 1-4-1999 తరువాత తీసుకున్న అప్పుపై వడ్డీకి రూ.30,000 వరకు మాత్రమే తగ్గింపు లభిస్తుంది. అయితే కొన్ని సందర్భాలలో ఈ మొత్తం కింది విధంగా ఉంటుంది.

క్ర.సం.	అప్పు తీసుకున్న తేదీ	గరిష్ట వడ్డీ అనుమతి ₹
1.	31-3-1999 ముందు గృహం కొనుగోలు, నిర్మాణం, మరమ్మత్తులు లేదా ఆధునీకరణకు	30,000
2.	1-4-1999 తరువాత గృహ మరమ్మత్తులకు, ఆధునీకరణకు	30,000
3.	1-4-1999 తరువాత గృహ కొనుగోలు లేదా నిర్మాణానికి మాత్రమే	2,00,000

3. గృహం కొనుగోలు లేదా నిర్మాణం పూర్తి కావడానికి ముందు చెల్లించిన వడ్డీ : అసెసీ గృహం కొనడానికి లేదా నిర్మాణానికి కొంత రుణం తీసుకొని, ఆ గృహం కొనుగోలు లేదా నిర్మాణం పూర్తయిన గత సంవత్సరం కన్నా ముందు ఆ రుణం మీద కొంత వడ్డీ చెల్లించి ఉంటే, ఆ విధంగా చెల్లించిన వడ్డీ మొత్తానికి గృహ నిర్మాణం లేదా కొనుగోలు పూర్తయిన గత సంవత్సరం నుండి 5 సంవత్సరాల పాటు సమాన వాయిదాలలో 1/5 వ వంతు తగ్గింపు అనుమతింపబడుతుంది.

5.3. సొంతానికి వినియోగించుకొంటున్న గృహాస్తి - ఆదాయం గణన :

సొంతానికి ఉపయోగించుకుంటున్న గృహాస్తిపై ఆదాయాన్ని గణించడంలో కింది తరహా సందర్భాలను తీసుకోవాలి.

1. యజమాని ఒకే గృహాస్తి ఉండి, సొంతానికి మాత్రమే ఉపయోగించుకుంటున్నపుడు: ఇటువంటి గృహాలకు సాంవత్సరిక విలువ ఏమీ ఉండదు (Nil). అప్పు మీద వడ్డీకి మాత్రం తగ్గింపుగా చూపించి, వచ్చిన నష్టాన్ని పైన చెప్పినట్లు సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

2. యజమానికి రెండు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువగా గృహాస్తులు ఉండి, అన్నింటిని సొంతానికి ఉపయోగించుకొంటున్నపుడు : ఒకటి కన్నా ఎక్కువ గృహాలుండి వాటిలో ఒకటి కన్నా ఎక్కువ గృహాలను అసెసీ తన సొంత నివాసానికి వాడుకున్నట్లయితే అతని అభీష్టం ప్రకారం ఒక గృహాస్తి మాత్రమే సొంతానికి వాడుకుంటున్న గృహంగా భావించి సాంవత్సరిక విలువ నిర్ణయిస్తారు. సాధారణంగా ఏ గృహం యొక్క వార్షిక విలువ ఎక్కువ ఉంటుందో దానిని సొంత నివాసానికి ఉపయోగిస్తున్న గృహంగా తీసుకొని మిగతా వాటిని అద్దెకిచ్చినట్లుగా భావించి నికర వార్షిక విలువను నిర్ణయించాలి.

అద్దె కిచ్చినట్లు భావించే గృహాల నుండి ఆదాయం గణింపు : మునిసిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె, ఏది ఎక్కువైతే దానిని స్థూల వార్షిక విలువగా తీసుకోవాలి. మునిసిపల్ పన్నులు దాని నుండి తగ్గిస్తే నికర వార్షిక విలువ వస్తుంది. నికర వార్షిక విలువ నుండి సెక్షన్ 24లో పేర్కొన్న కింది తగ్గింపులు ఇవ్వాలి.

1. ప్రామాణిక తగ్గింపు : నికర వార్షిక విలువలో 30%

2. రుణంపై వడ్డీ : గృహం కొనుగోలుకు, నిర్మాణానికి, మరమ్మత్తులకు తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ చెల్లించవలసిన మొత్తం వడ్డీకి తగ్గింపు లభిస్తుంది. సొంతానికి నివాసం ఉంటున్న గృహాలకు తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ గరిష్ట స్థాయి ఈ తరహా గృహాలకు వర్తించదు. వడ్డీ రూ.2,00,000 లకు మాత్రమే తగ్గింపుగా లభిస్తుంది.

3. యజమాని సొంతానికి వాడుకొంటూ, ఖాళీగా ఉన్న గృహాస్తి : యజమాని గృహాస్తి తన సొంత నివాసానికే వాడుకుంటున్నప్పటికీ, గత సంవత్సరంలో ఉద్యోగ రీత్యా వ్యాపార రీత్యా లేదా వృత్తి రీత్యా వేరే ప్రదేశాలలో ఉండటం వలన ఆ గృహం ఖాళీగా ఉంటే, అప్పుడు కూడా ఆ గృహానికి వార్షిక విలువ ఏమీ లేనట్లే భావించాలి. [సెక్షన్ 23(2)] యజమాని తన గృహం ఉన్న ఊరిలోనే వేరే ప్రదేశంలో ఉన్నప్పటికీ ఈ విధంగానే భావించాలి. అయితే అసెసీ గృహాస్తి అద్దెకివ్వనపుడు లేదా దాని నుండి ఏ విధమైన ప్రయోజనాన్ని పొందనపుడు మాత్రమే ఈ రాయితీ ఇస్తారు. ఈ సెక్షన్ కింద రాయితీ ఒక్క విడి వ్యక్తులకు మాత్రమే అనుమతిస్తారు.

4. యజమాని నివాసంలోని కొంత భాగాన్ని సొంతంగా ఉపయోగించుకొని, కొంత భాగాన్ని అద్దెకిచ్చినపుడు : అసెసీ కొంత భాగాన్ని సొంత నివాసానికి ఉపయోగించుకొని, కొంత భాగాన్ని అద్దెకు ఇస్తే, ఈ రెంటిపై గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని వేరు వేరుగా గణించాలి. యుక్తమైన అద్దె, ఆస్తి పన్నులు, వడ్డీ మొదలైన వాటిని దామాషా పద్ధతిపై నిర్ణయించాలి.

5. యజమాని గృహాస్తి లోని కొంత భాగాన్ని కొంత కాలం మాత్రమే అద్దెకిచ్చినపుడు : యజమాని గృహాస్తిని కొంత కాలం సొంత నివాసానికి ఉపయోగించుకొని, మరికొంత కాలం అద్దెకిచ్చినపుడు, గృహాస్తిని సంవత్సరం మొత్తం అద్దెకిచ్చినట్లుగా భావించి, గృహాస్తిపై ఆదాయాన్ని గణించాలి.

5.8. అనుమతించబడని తగ్గింపులు : సెక్షన్ 25

ఈ సెక్షన్ కింద పన్ను విధించదగిన వార్షిక ఛార్జి లేదా వడ్డీని విదేశాలలో చెల్లించవలసి ఉన్నట్లయితే, ఆ మొత్తం మీద పన్ను చెల్లించకపోయినా లేదా మూలాధారంలో పన్ను తగ్గించకపోయినా లేదా ఆ మొత్తానికి సెక్షన్ 163 కింద భారతదేశంలో పన్ను విధించదగిన వ్యక్తి ఎవరు లేకపోయినా, ఆ వార్షిక ఛార్జీ లేదా వడ్డీని తగ్గింపుగా అనుమతించరు.

- 1. వసూలు కాని అద్దెకు తగ్గింపు పొందిన తరువాత, తిరిగి రాబట్టుకోవడం : సెక్షన్ 25A :** సెక్షన్ 24(1)(x) కింద వసూలుకాని అద్దెగా తగ్గింపు అనుమతించబడి, మొత్తాలను తరువాత ఖాతా సంవత్సరాలలో అసెసీ పూర్తిగా కాని లేదా పాక్షికంగా గాని తిరిగి రాబట్టుకోకలిగితే, ఆ విధంగా సంపాదించుకున్న మొత్తాన్ని ఏ సంవత్సరంలో అయితే తిరిగి సంపాదించబడిందో ఆ సంవత్సరంలో (అసెసీ ఆ సంవత్సరంలో ఆ గృహస్థికి యజమాని అయినా, కాకపోయినా) పన్ను విధించదగిన ఆదాయంగా భావించి గృహస్థి నుండి ఆదాయం అనే శీర్షిక కిందకు చేరుస్తారు. అయితే ఈ మొత్తానికి సెక్షన్ 23 లేదా సెక్షన్ 24 కింద ఏ విధమైన తగ్గింపు ఇవ్వరు.
- 2. వసూలైన అద్దెపై పన్ను : సెక్షన్ 25AA :** అసెసీకి అద్దెదారు నుండి రావలసిన అద్దె బకాయిపడి, ఆ తరువాత వసూలైతే, ఏ సంవత్సరంలో ఆ మొత్తం వసూలైనదో ఆ సంవత్సరం ఆ ఆదాయాన్ని గృహస్థి కింద ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు. ఆ ఆదాయం వసూలైనపుడు ఆ వ్యక్తి ఆ గృహస్థికి యజమాని అయినా, కాకపోయినా అతని ఆదాయంగానే పరిగణిస్తారు.
- 3. వసూలైన అద్దె బకాయిలు (సెక్షన్ 25B) :** అంతకు ముందు సంవత్సరాలలో బాకీ ఉన్న అద్దె వసూలైతే (అది వరలో పన్నుకు గురికాకపోతే) ఆ మొత్తం వసూలైన సంవత్సరంలో పన్ను విధిస్తారు. బకాయి ఉన్న అద్దె వసూలైనపుడు అసెసీ ఆ గృహస్థికి యజమాని అయినా, కాకపోయినా, వచ్చిన బకాయి అద్దెను గృహస్థికి యజమాని అయినా, కాకపోయినా వచ్చిన బకాయి అద్దెను గృహస్థి నుండి ఆదాయం కింద శీర్షికలో ఆదాయంగా చూపించాలి. ఈ ఆదాయం గణించడంలో సెక్షన్ 24 కింద ఇవ్వవలసిన ప్రామాణిక తగ్గింపుగా ఇచ్చే నికర వార్షిక విలువలో 30% తగ్గింపు అనుమతించాలి.

5.9. గృహస్థి నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద నష్టం

గృహస్థిపై వచ్చిన నష్టాన్ని కింది విధంగా పరిగణించాలి.

- 1. గృహస్థి సొంతానికి ఉపయోగిస్తే :** గృహ నిర్మాణం, మరమ్మత్తులు, నవీకరణ లేదా కొనడం కోసం తెచ్చిన రుణంపై చెల్లించవలసిన వడ్డీకి సంబంధించిన నష్టాన్ని ఇతర గృహాల ఆదాయం లేదా ఇతర శీర్షికల ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
- 2. అద్దెకు ఇచ్చిన గృహం :** అద్దెకిచ్చిన గృహంపై వచ్చిన నష్టాన్ని ఇతర గృహాలకు వచ్చిన ఆదాయం లేదా ఇతర శీర్షికల కింద ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. అయితే రూ.2,00,000 వరకు మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకునే అవకాశం ఉంటుంది.
- 3. నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకుపోవడం :** గృహస్థి నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని (అద్దెకిచ్చినా, సొంతానికి వినియోగించుకున్నా) ఇతర శీర్షికల ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేయగా ఇంకా మిగిలితే దానిలో రూ.2,00,000 వరకు ముందుకు తీసుకువెళ్లి 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల లోపు గృహస్థి నుండి ఆదాయం శీర్షికలోని ఆదాయంతో మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

ఉదా.1 : శ్రీలతకు విజయవాడలో కింద పేర్కొన్న ఐదు గృహాలున్నాయి. వాటి వివరాల నుండి స్థూల వార్షిక ఆదాయాన్ని గణించండి.

	గృహం - 1 ₹	గృహం - 2 ₹	గృహం - 3 ₹	గృహం - 4 ₹	గృహం - 5 ₹
మునిసిపల్ విలువ	1,20,000	2,40,000	1,10,000	90,000	75,000
యుక్తమైన అద్దె	1,50,000	2,40,000	1,14,000	84,000	80,000
ప్రామాణిక అద్దె	1,08,000	N.A.	1,44,000	N.A.	78,000
వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె	1,80,000	2,10,000	1,20,000	1,08,000	72,000

జవాబు :

స్థూల వార్షిక విలువను గణించడం

	గృహం - 1 ₹	గృహం - 2 ₹	గృహం - 3 ₹	గృహం - 4 ₹	గృహం - 5 ₹
ఆశించిన అద్దె	1,08,000	2,40,000	1,14,000	90,000	78,000
వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె	1,80,000	2,10,000	1,20,000	1,08,000	72,000
స్థూల వార్షిక విలువ (పై వాటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది)	1,80,000	2,40,000	1,20,000	1,08,000	78,000

వర్సింగ్ నోట్స్ : 'ఆశించిన అద్దెను ముందు కింది విధంగా గణించాలి

- (i) మున్సిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె విలువ - ఈ రెంటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది
- (ii) ప్రామాణిక అద్దె కూడా ఇస్తే పైన వచ్చిన మొత్తం (i) లేదా ప్రామాణిక అద్దె ఏది తక్కువైతే అది ఆశించిన అద్దె అవుతుంది.

(b) **వాస్తవ లేదా రావలసిన అద్దె** : పైన (a) లో వచ్చిన ఆశించిన అద్దె లేదా వాస్తవ అద్దె ఏది ఎక్కువైతే అది స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

ఉదా.2 : కింది సందర్భాలలో స్థూల వార్షిక విలువను నిర్ణయించండి.

	(1) ₹	(2) ₹	(3) ₹	(4) ₹
వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె	10,800	3,600	9,000	18,000
మునిసిపల్ విలువ	12,000	6,000	5,400	12,000
యుక్తమైన అద్దె విలువ	15,000	9,000	8,400	24,000
ప్రామాణిక అద్దె	12,000	5,400	7,200	15,000
చెల్లించిన స్థానిక పన్నులు	1,200	600	540	1,200

జవాబు :

స్థూల వార్షిక విలువను గణించడంలో కింది పద్ధతి అనుసరించాలి.

(a) ఆశించిన అద్దెను ముందు కింది విధంగా గణించాలి

- మునిసిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె విలువ - ఈ రెంటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది
- ప్రామాణిక అద్దె కూడా ఇస్తే పైన వచ్చిన మొత్తం (i) లేదా ప్రామాణిక అద్దె ఏది తక్కువైతే అది ఆశించిన అద్దె అవుతుంది.

(b) వాస్తవ లేదా రావలసిన అద్దె : పైన (a) లో వచ్చిన ఆశించిన అద్దె లేదా వాస్తవ అద్దె ఏది ఎక్కువైతే అది స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

	(1) ₹	(2) ₹	(3) ₹	(4) ₹
స్థూల వార్షిక విలువ	12,000	5,400	9,000	18,000
తగ్గింపు : స్థానిక పన్నులు	1,200	600	540	1,200
	-----	-----	-----	-----
నికర వార్షిక విలువ	10,800	4,800	8,460	16,800

2. వాస్తవ అద్దె : అయితే వాస్తవంగా వచ్చిన లేదా రావలసిన అద్దె (ఖాళీ సమయానికి సంబంధించిన అద్దె మినహాయించి) ఈ మొత్తం కన్నా (పై 1 కన్నా) ఎక్కువగా ఉంటే, ఆ మొత్తమే స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

ఉదా.3 : ఈ కింది సందర్భాలలో శ్రీమతి లక్ష్మి యొక్క గృహాస్తి నికర వార్షిక విలువను నిర్ణయించండి.

వివరాలు	A	B	C
	రూ.	రూ.	రూ.
మునిసిపల్ విలువ	1,00,000	80,000	1,20,000
యుక్తమైన అద్దె (ఆ ప్రాంతంలో అదే తరహా గృహాస్థికి వచ్చే అద్దె)	1,20,000	60,000	1,10,000
ప్రామాణిక అద్దె	1,25,000	1,00,000	నిర్ణయించలేదు
వాస్తవిక అద్దె	1,00,000	1,00,000	1,00,000
మునిసిపల్ పన్నులు	15,000	12,000	7,500

జవాబు :

శ్రీమతి లక్ష్మి స్థూల వార్షిక విలువ నిర్ణయించడం

సందర్భం A :

- మునిసిపల్ విలువ రూ.1,00,000 లేదా యుక్తమైన అద్దె రూ.1,20,000 ఏది ఎక్కువైతే అది = రూ.1,20,000

2. ప్రామాణిక అద్దె రూ.1,25,000, యుక్తమైన అద్దె రూ.1,20,000 ఏది తక్కువైతే అది = రూ.1,20,000
3. వాస్తవిక అద్దె రూ.1,00,000 లేదా నిర్ణయించిన యుక్తమైన అద్దె రూ.1,20,000 ఏది ఎక్కువైతే అది రూ.1,20,000
కాబట్టి **రూ.1,20,000 స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.**

సందర్భం B :

1. మునిసిపల్ విలువ రూ.80,000 లేదా యుక్తమైన అద్దె రూ.60,000 ఏది ఎక్కువైతే అది రూ.80,000
2. ప్రామాణిక అద్దె రూ.1,00,000 లేదా నిర్ణయించిన యుక్తమైన అద్దె రూ.80,000 ఏది తక్కువైతే అది రూ.80,000
3. వాస్తవిక అద్దె రూ.1,00,000 లేదా నిర్ణయించిన యుక్తమైన అద్దె రూ.80,000 ఏది ఎక్కువైతే అది
కాబట్టి **రూ.1,00,000 స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.**

సందర్భం C

1. మునిసిపల్ విలువ రూ.1,20,000 లేదా యుక్తమైన అద్దె రూ.1,10,000 ఏది ఎక్కువైతే అది
రూ.1,20,000 యుక్తమైన అద్దె అవుతుంది.
2. వాస్తవిక అద్దె రూ.1,00,000 లేదా నిర్ణయించిన యుక్తమైన అద్దె రూ.1,20,000 ఏది ఎక్కువైతే అది
= **రూ.1,20,000 స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.**

నికర వార్షిక విలువను లెక్కించడం

	A	B	C
	రూ.	రూ.	రూ.
స్థూల వార్షిక విలువ (పైన నిర్ణయించిన ప్రకారం)	1,20,000	1,00,000	1,20,000
తీ. మునిసిపల్ పన్నులు	15,000	12,000	7,500
	-----	-----	-----
	1,05,000	88,000	1,12,500

గమనిక : మునిసిపల్ పన్నులను గత సంవత్సరంలో చెల్లించడం జరిగిందని భావించడం జరిగింది.

ఉదా.4 : కింది వివరాల నుండి X స్థూల వార్షిక విలువను కనుగొనండి..

మున్సిపల్ విలువ సంవత్సరానికి రూ.70,000, యుక్తమైన అద్దె సంవత్సరానికి రూ.80,000, ప్రామాణిక అద్దె రూ.85,000, వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె నెలకు రూ.9,000

గత సంవత్సరం 2017-18 లో గృహం ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలలో ఖాళీగా ఉంది.

జవాబు :

1. రూ.70,000 లేదా రూ.80,000 ఏది ఎక్కువైతే అది = రూ.80,000
2. రూ.80,000 లేదా రూ.9,000 x 10 = రూ.90,000 ఏది ఎక్కువైతే అది

ఉదా.5 : పై ఉదాహరణలో వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె నెలకు రూ.9,000 కాక రూ.7,500 అయితే

జవాబు :

1. ఆశించిన అద్దె విలువ : మునిసిపల్ విలువ రూ.70,000 - యుక్తమైన అద్దె రూ.80,000, ఏది ఎక్కువైతే అది - రూ.80,000
2. వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె రూ.7,500 x 12 = రూ.90,000 - 15,000 = రూ.75,000
కాబట్టి వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె అంటే రూ.75,000 స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

ఉదా.6 : కళ్యాణికి రాజమండ్రిలో ఒక గృహం ఉంది. దాని మున్సిపల్ విలువ రూ.90,000, యుక్తమైన అద్దె రూ.1,40,000, ప్రామాణిక అద్దె రూ.1,20,000. ఆ గృహాన్ని నెలకు రూ.12,000 కు అద్దె కివ్వడం జరిగింది. కింది సందర్భాలలో ఆ గృహం స్థూల వార్షిక విలువను గణించండి.

1. ఆ గృహం ఒక నెల ఖాళీగా ఉంటే
2. ఆ గృహం 3 నెలలు ఖాళీగా ఉంటే

జవాబు :

1.	(a) ఆశించిన అద్దె	₹
	మున్సిపల్ విలువ	90,000
	యుక్తమైన అద్దె	1,40,000

	ఏది ఎక్కువైతే అది	1,40,000
	ప్రామాణిక అద్దె	1,20,000

	వీటిలో ఏది తక్కువైతే అది	1,20,000
	(b) వచ్చిన అద్దె లేదా రావలసిన అద్దె	
	(ఒక నెల ఖాళీ) రూ.12,000 x 11	1,32,000

కాబట్టి (a) రూ.1,20,000 లేదా (b) రూ.1,32,000 ఏది ఎక్కువైతే అది స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

స్థూల వార్షిక విలువ = రూ.1,32,000

2. గృహం 3 నెలలు ఖాళీగా ఉన్నప్పుడు
 - (a) ఆశించిన అద్దె రూ.1,20,000
 - (b) వచ్చిన అద్దె రూ.12,000 x 9 రూ.1,08,000
 ఈ రెంటిలో వచ్చిన అద్దె తక్కువైనా అదే స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

3. అద్దె కిచ్చిన గృహస్తిపై వసూలుకావలసిన అద్దె మాత్రమే ఉన్నప్పుడు :

(a) వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె లేదా రావలసిన అద్దె (వసూలు కావలసిన అద్దె తగ్గించిన తరువాత) ఆశించిన అద్దె కంటే ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు ఆ మొత్తమే స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

ఉదా.7 : కింద ఇచ్చిన శ్రీ డేవిడ్‌పాల్ యొక్క గృహాస్తి వివరాల నుండి స్థూల వార్షిక విలువ గణించండి.

(1) మునిసిపల్ విలువ సంవత్సరానికి రూ.60,000 (2) యుక్తమైన అద్దె సంవత్సరానికి రూ.66,000, ప్రామాణిక అద్దె సంవత్సరానికి రూ.69,000, వాస్తవ అద్దె నెలకు రూ.7,000, గత సంవత్సరం 2017-18 లో అసెసీకి ఈ గృహంపై రెండు నెలల అద్దె వసూలు కాలేదు.

జవాబు :

శ్రీ డేవిడ్ పాల్ గృహాస్తి స్థూల వార్షిక విలువ గణింపు

(a) ఆశించిన అద్దె :

(i) మునిసిపల్ విలువ రూ.60,000, యుక్తమైన అద్దె రూ.66,000, ఏది ఎక్కువైతే అది - రూ.66,000

(ii) ప్రామాణిక అద్దె రూ.69,000 లేదా రూ.66,000 ఏది తక్కువైతే అది. అంటే రూ.66,000 ఆశించిన అద్దె అవుతుంది.

(b) వాస్తవ అద్దె :

వాస్తవ అద్దె = రూ.7,000 x 12 = రూ.84,000 - వసూలు కాని అద్దె రూ.14,000 = రూ.70,000.

కాబట్టి రూ.70,000 స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

నోట్ : వసూలు కాని అద్దెకు సంబంధించిన షరతులు నెరవేర్చబడ్డవని భావించడం జరిగింది.

(b) వచ్చిన అద్దె లేదా రావలసిన అద్దె (వసూలు కాని అద్దె తీసివేసిన తరువాత) ఆశించిన అద్దె

కంటే తక్కువగా ఉంటే, ఆశించిన అద్దె స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

ఉదా.8 : పై ఉదాహరణలతో వాస్తవ అద్దె నెలకు రూ.6,000 అయితే

జవాబు :

1. వాస్తవ అద్దె = రూ.6,000 x 12;= రూ.72,000 - రూ.12,000

వసూలు కాని అద్దె = రూ.60,000

2. ఆశించిన అద్దె = రూ.69,000. ఈ రెంటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

స్థూల వార్షిక విలువ రూ.69,000

4. అద్దె కిచ్చిన గృహాస్తి ఖాళీగా ఉండి, వసూలు కావలసిన అద్దె కూడా ఉన్నప్పుడు :

1. మునిసిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె (ప్రామాణిక అద్దెను పరిగణనలోకి తీసుకుని) వీటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది ఆశించిన అద్దె విలువ అవుతుంది.

2. ఖాళీ కాలానికి అద్దె, వసూలు కాని అద్దెలను తగ్గించిన తరువాత, వచ్చిన వాస్తవ అద్దె, ఆశించిన అద్దె కంటే ఎక్కువైనా, తక్కువైనా వాస్తవ అద్దె స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

ఉదా.9 : కింద ఇచ్చిన వివరాల నుండి కుబేరునికి సంబంధించిన గృహాస్తి స్థూల వార్షిక విలువ గణించండి. (a) మునిసిపల్ విలువ సంవత్సరానికి రూ.70,000, యుక్తమైన అద్దె సంవత్సరానికి రూ.76,000 (c) ప్రామాణిక అద్దె సంవత్సరానికి రూ.88,000, (d) వాస్తవిక అద్దె నెలకు రూ.7,000. గృహం 2 నెలలు ఖాళీగా ఉండగా ఒక నెల అద్దె వసూలు కాలేదు. వసూలు కాని అద్దెకు సంబంధించిన షరతులను నెరవేర్చడం జరిగింది.

జవాబు : కుబేరుని గృహం స్థూల వార్షిక విలువ గణన :

(a) (i) మునిసిపల్ విలువ రూ.70,000 యుక్తమైన అద్దె రూ.76,000

వీటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది ...రూ.76,000

(ii) ప్రామాణిక అద్దె రూ.88,000 కాబట్టి ఆశించిన అద్దె రూ.76,000 అవుతుంది

(b) వాస్తవ అద్దె = రూ.7,000 x 12 = రూ.84,000 - (7,000 x 2 (ఖాళీ) + రూ.7,000

(వసూలు కానిది) = రూ.63,000

వాస్తవ అద్దె రూ.63,000, ఆశించిన అద్దె కన్నా తక్కువైనా, వాస్తవ అద్దె (రూ.63,000) స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

ఉదా.10 : హైదరాబాదులో కాదంబరికి మూడు గృహాలున్నాయి. అద్దె నియంత్రణ చట్టం అమలవుతున్న గృహాల స్థూల వార్షిక విలువను గణించండి.

వివరాలు	గృహం - 1	గృహం - 2	గృహం - 3
1. మునిసిపల్ విలువ	30,000	26,000	35,000
2. వార్షిక అద్దె	42,000	36,000	30,000
3. యుక్తమైన అద్దె	36,000	28,000	30,000
4. ప్రామాణిక అద్దె	30,000	35,000	36,000
5. వసూలుకాని అద్దె	7,000	9,000	2,500
6. ఖాళీగా ఉన్న కాలం	1 నెల	2 నెలలు	3 నెలలు

జవాబు :

కాదంబరి యొక్క గృహస్థి స్థూల వార్షిక విలువను నిర్ణయించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	గృహం I రూ.	గృహం II రూ.	గృహం III రూ.
ఆశించిన అద్దె	30,000	28,000	35,000
అద్దె కిచ్చిన ఉన్న కాలం	11	10	9
ఖాళీగా ఉన్న కాలంలో ఆశించిన అద్దె దామాషాగా	27,500	23,333	26,250
అద్దె కిచ్చిన కాలానికి చెల్లించిన వాస్తవిక అద్దె	28,500	30,000	22,500
స్వీకరించిన వాస్తవిక అద్దె	31,500	21,000	20,000
	31,500	28,000	35,000

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. ఆశించిన అద్దె = మునిసిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె, వీటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది. (ప్రామాణిక అద్దెకు మించకుండా).
2. అద్దెకిచ్చిన కాలానికి ఆశించిన అద్దెలో దామాషా మొత్తం = ఆశించిన అద్దె x అద్దె కిచ్చిన కాలం/12
3. వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె = వాస్తవ అద్దె - వసూలు కాని అద్దె

4. వాస్తవిక అద్దె = ఆశించిన అద్దెకు దామాషాగా ఉన్న మొత్తానికి ఎక్కువైన లేదా సమానమైన, స్థూల వార్షిక విలువ = వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె = ఆశించిన అద్దె.

ఉదా.11 : జగన్మోహన్ కు బెంగుళూరులో ఒక గృహం ఉంది. దాని వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

₹

మునిసిపల్ విలువ	రూ.2,00,000
యుక్తమైన అద్దె	రూ.2,40,000
వాస్తవ అద్దె (నెలకు)	22,000

అద్దెదారు చనిపోవడం వలన కొంత అద్దె వసూలు కాలేదు. కింది నందర్బాలలో గృహం స్థూల వార్షిక విలువను గణించండి.

1. వసూలు కాని అద్దె 2 నెలలు వసూలైనప్పుడు
2. వసూలు కాని అద్దె ఒక నెల అయినప్పుడు

జవాబు : జగన్మోహన్ గృహానికి స్థూల వార్షిక విలువ గణించు

1. వసూలు కాని అద్దె 2 నెలలు అయినప్పుడు :

	₹	₹
(a) ఆశించిన అద్దె :		
మునిసిపల్ విలువ	రూ.2,00,000	
యుక్తమైన అద్దె	రూ.2,40,000	
- ఏది ఎక్కువైతే అది		2,40,000
(b) వాస్తవ అద్దె		
(రూ.22,000 x 12)	2,64,000	
తగ్గింపు : వసూలు కాని అద్దె 2 నెలలు		
(22,000 x 2)	44,000	
	-----	2,20,000

వీటిలో (a) రూ.2,40,000 (b) రూ.2,20,000, ఏది ఎక్కువైతే అది స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

స్థూల వార్షిక విలువ రూ.2,40,000

అద్దె కిచ్చిన గృహాస్తిపై వసూలు కావలసిన అద్దె మాత్రమే ఉన్నప్పుడు వచ్చిన అద్దె లేదా రావలసిన అద్దె (వసూలు కావలసిన అద్దె తగ్గించిన తరువాత) ఆశించిన అద్దె కన్నా తక్కువ ఉన్నప్పుడు అది స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

(ii) వసూలు కాని అద్దె ఒక నెల అయినప్పుడు :

	₹	₹
(a) ఆశించిన అద్దె		2,40,000
(b) వాస్తవ అద్దె	2,64,000	
తగ్గింపు : వసూలు కాని అద్దె	22,000	
	-----	2,42,000

ఈ రెంటిలో ఎక్కువైతే అది వాస్తవ అద్దె స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

స్థూల వార్షిక అద్దె = రూ.2,42,000

స్థూల వార్షిక విలువను ఎలా నిర్ణయించాలో పైన వివరించడం జరిగింది. అద్దెకిచ్చిన గృహాస్తి నుండి ఆదాయం ఎలా గణించాలో సంక్షిప్తంగా కింద తెలుసుకొందాం.

C. స్థూల వార్షిక విలువ నుండి తగ్గింపులు

- మునిసిపల్ పన్నులు :** వార్షిక విలువ నుండి మునిసిపల్ లేదా స్థానిక పన్నులను తగ్గించాలి. అయితే స్థానిక పన్నులను పూర్తిగా యజమాని చెల్లించినపుడే ఆ పూర్తి మొత్తానికి తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. అద్దెకున్న వ్యక్తి చెల్లిస్తే, ఆ మొత్తానికి తగ్గింపు లభించదు. అంతేగాక స్థానిక పన్నులను వాస్తవంగా చెల్లించిన గత సంవత్సరంలో మాత్రమే వాటి తగ్గింపుకు అనుమతిస్తారు. వార్షిక ఆదాయం నుండి స్థానిక పన్నులు తీసివేయగా మిగిలిన మొత్తాన్ని నికర వార్షిక విలువ అంటారు.
- యజమాని కల్పించే సౌకర్యాలు :** ఒక వేళ యజమాని కనుక ఎక్కువ అద్దె లేదా ఆదాయాన్ని సంపాదించడం కోసం కొంత మొత్తాన్ని ఖర్చు చేస్తే (ఉదా : లిఫ్ట్, లైటింగ్, తోటమాలి మొదలైన సౌకర్యాలు కలిగించడానికి) ఆ మొత్తాన్ని వార్షిక విలువ నుండి ముందుగా తగ్గించి, ఆ తరువాత స్థానిక పన్నులను తగ్గించాలి.

ఉదా.12 : రూ.3,000 మునిసిపల్ విలువగల గృహాన్ని దాని యజమాని అనిల్ నెలకు రూ.300 అద్దెకిచ్చాడు. దాని మీద విధించబడిన రూ.300. స్థానిక పన్నులలో రూ.200 యజమాని, మిగిలిన రూ.100 అద్దెకున్న వ్యక్తి చెల్లించారు. గృహాస్తి యొక్క స్థూల వార్షిక విలువను లెక్కించండి.

జవాబు : అనిల్ వార్షిక విలువ గణన :

వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె (రూ.300 x 12)	₹ 3,600
మునిసిపల్ విలువ	3,000
ఈ రెండింటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది వార్షిక విలువ అవుతుంది.	
స్థూల వార్షిక విలువ	₹ 3,600
తగ్గింపు : స్థానిక పన్నులు	200

నికర వార్షిక విలువ	3,400

నోట్స్ : అద్దెకున్న వ్యక్తి చెల్లించిన స్థానిక పన్నులకు తగ్గింపు ఉండదు.

ఉదా.13 : కింద ఇచ్చిన గణేష్ గృహాస్తి వివరాల నుండి నికర వార్షిక విలువను గణించండి.

1. మునిసిపల్ విలువ (సంవత్సరానికి) రూ.60,000
2. వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె (సంవత్సరానికి) రూ.72,000
3. యజమాని చెల్లించిన పన్నులు
 - (i) ఇంటి పన్ను రూ.6,000
 - (ii) శానిటరీ పన్ను రూ.600

జవాబు :

గణేష్ గృహాస్తి నికర వార్షిక విలువ గణన

	₹	₹
స్థూల వార్షిక విలువ (మునిసిపల్ విలువ రూ.60,000 లేదా వాస్తవంగా వచ్చిన అద్దె రూ.72,000 ఏది ఎక్కువైతే అది)		72,000
తగ్గింపు : మునిసిపల్ పన్నులు :		
ఇంటి పన్ను	6,000	
శానిటరీ పన్ను	600	
	-----	6,600
నికర వార్షిక విలువ		----- 65,400

ఉదా.14 : శ్రీ సాయినాథ్ అనే అసెసీ తన రెండు గృహాల నిర్మాణాన్ని 1991 లో ప్రారంభించి, 31-3-1993 న పూర్తి చేసాడు. మొదటి గృహాన్ని నెలకు రూ.200. రెండవ గృహాన్ని నెలకు రూ.100 చొప్పున అద్దె కిచ్చాడు. రెండు గృహాల మునిసిపల్ విలువలు వరుసగా రూ.4,000, రూ.1,000. అలాగే స్థానిక పన్నులు వరుసగా రూ.150, రూ.100. శ్రీ సాయినాథ్ మొదటి గృహం మీద స్థానిక పన్నులను 15-4-2018న రెండవ గృహం మీద పన్నులను 1-3-2018న చెల్లించాడు. మార్చి 31, 2018 తో అంతమయ్యే గత సంవత్సరానికి శ్రీ సాయినాథ్ గృహాల యొక్క నికర వార్షిక విలువను నిర్ణయించండి.

జవాబు :

	1వ గృహం రూ.	2వ గృహం రూ.
వార్షిక విలువ	4,000	1,200
తగ్గింపు : స్థానిక పన్నులు	-	100
	-----	-----
	4,000	1,100

నోట్స్ : వార్షిక విలువను నిర్ణయించడం

(a) మొదటి గృహం : మునిసిపల్ విలువ (రూ.4,000) లేదా వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె (రూ.200 x 12 = రూ.2,400) - ఏదీ ఎక్కువైతే అది, అంటే రూ.4,000 వార్షిక విలువ అవుతుంది.

రెండవ గృహం : మునిసిపల్ విలువ (రూ.1,000) లేదా స్వీకరించిన అద్దె (రూ.100 x 12 =రూ.1,200) - ఏదీ ఎక్కువైతే అది, అంటే రూ.1,200 వార్షిక విలువ అవుతుంది.

(b) మొదటి గృహానికి గత సంవత్సరంలో పన్నులు చెల్లించలేదు. కాబట్టి ఈ సంవత్సరంలో తగ్గింపు రాదు. చెల్లించిన సంవత్సరంలో తగ్గింపు లభిస్తుంది.

ఉదా.15 : వీరేంద్ర రూ.80,000 మునిసిపల్ విలువగల ఇంటికి యజమాని. ఆ ఇంటి నిర్మాణం మే 16, 1991న ప్రారంభమై 25-3-2006 న పూర్తయింది. ఆ ఇంటిని 3 భాగాలుగా అద్దెకిచ్చాడు. అందులో రెండు వాటాలను నివాస గృహాలుగాను, ఒక వాటాను వ్యాపారానికి అద్దె కివ్వడం జరిగింది. అద్దెకున్న ప్రతి వ్యక్తి సంవత్సరానికి రూ.30,000 అద్దె చెల్లిస్తుండగా, వీరేంద్ర ఆ ఇంటి మీద రూ.11,000 స్థానిక పన్నులు చెల్లించాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ఆ గృహస్తి యొక్క నికర వార్షిక విలువను నిర్ణయించండి.

జవాబు : వీరేంద్ర వార్షిక విలువ గణన :

(a) మునిసిపల్ విలువ	₹ 80,000
(b) స్వీకరించిన అద్దె (రూ.30,000 X 3)	90,000
-వీటిలో ఏదీ ఎక్కువైతే అది వార్షిక విలువ అవుతుంది.	
వార్షిక విలువ	₹ 90,000
తగ్గింపు : స్థానిక పన్నులు	11,000

నికర వార్షిక విలువ	79,000

ఉదా.16 : అచ్చంనాయుడు హైదరాబాదులోని ఒక ఇంటికి డా.ఫటర్లీ యజమాని. అతను తన ఇంటి నిర్మాణాన్ని 1-5-2007 న ప్రారంభించి, 1-6-2012న పూర్తి చేసి, దాన్ని రెండు నివాస గృహ వాటాలుగా అద్దెకిచ్చాడు. అద్దెకున్న ఒక్కొక్క వ్యక్తి రూ.64,000 అద్దె చెల్లిస్తున్నాడు. ఆ ఇంటి మునిసిపల్ విలువ రూ.1,27,000 ఉండగా, అదే ప్రాంతంలో అటువంటి ఇంటికి రూ.1,35,000 అద్దె వస్తుంది. హైదరాబాదు అద్దె నియంత్రణ చట్టం కింద నిర్ణయించిన అద్దె రూ.1,30,000. హైదరాబాదు మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ విధించిన రూ.18,000 పన్నులలో 50 శాతం యజమాని, మిగిలిన 50 శాతం అద్దెకున్న వ్యక్తులు మాత్రమే భరిస్తున్నారు. అచ్చంనాయుడు ఈ సంవత్సరం రూ.8,000 స్థానిక పన్నులను మాత్రమే చెల్లించాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో ఆ ఇంటి నికర వార్షిక విలువ ఎంత ఉంటుందో నిర్ణయించండి.

జవాబు :

అచ్చంనాయుడు గృహాస్తి వార్షిక విలువ గణన

వార్షిక విలువ గణన	₹
స్వీకరిస్తున్న అద్దె (రూ.64,000 x 2)	1,28,000
మునిసిపల్ విలువ	1,27,000
యుక్తమైన అద్దె విలువ	1,35,000
ప్రామాణిక అద్దె	1,30,000

ప్రామాణిక అద్దె యుక్తమైన అద్దె విలువ కన్నా తక్కువగా ఉన్నప్పటికీ, అదే వార్షిక విలువ అవుతుంది.

వార్షిక విలువ	₹ 1,30,000
తగ్గింపు : స్థానిక పన్నులు	8,000

నికర వార్షిక విలువ	1,22,000

నోట్ : ముందు సంవత్సరాల వసూలుకాని అద్దెను పరిగణనలోకి తీసుకోకూడదు.

ఉదా.17 : రంగనాథ్ ఒక గృహాస్తిని కలిగి ఉన్నాడు. దీని వార్షిక అద్దె విలువ రూ.90,000. గత సంవత్సరంలో దీనిని నెలకు రూ.8,000 చొప్పున అద్దెకిచ్చాడు. ఈ గృహాస్తికి చెందిన ఇతర వివరాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

	₹
చెల్లించిన మున్సిపల్ పన్నులు	10,000
భూమి అద్దె	2,000
అగ్ని భీమా	3,000
మరమ్మత్తులు	3,000
వసూలు ఛార్జీలు	1,000
రుణంపై వడ్డీ	40,000

గృహాస్తి నిర్మాణం 2012 మే 1 తేదీన పూర్తి అయిందని భావిస్తూ 2018-19 అసెస్మెంట్ సంవత్సరానికి గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కింపుము.

జవాబు :

**రంగనాథ్ గృహాస్తి నుండి ఆదాయం లెక్కింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
వార్షిక విలువ (రూ.8,000 x 12)		96,000
తీ. మున్సిపల్ పన్నులు		10,000

నికర వార్షిక విలువ		86,000

తీ. : సెక్షన్ 34 ప్రకారం తగ్గింపులు		
1. నికర వార్షిక విలువలో 30%	25,800	
2. రుణంపై వడ్డీ	40,000	65,800
	-----	-----
గృహస్థి నుండి ఆదాయం		20,200

ఉదా.18 : విజయ నగరంలో కామేశ్వర శాస్త్రికి ఒక గృహం ఉంది. దాని వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

	రూ.
మునిసిపల్ విలువ	3,00,000
ప్రామాణిక అద్దె	3,12,000
చెల్లించిన మునిసిపల్ పన్నులు	50,000
1-4-2015 తరువాత గృహం కొనుగోలుకు తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ	2,60,000
సొంత నివాసానికి ఉపయోగించుకున్న కాలం	2 నెలలు
10 నెలలకు వాస్తవిక అద్దె నెలకు	35,000

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి గృహస్థి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ కామేశ్వర శాస్త్రి గృహస్థి నుండి ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

		రూ.	రూ.
1.	స్థూల వార్షిక విలువ		
	అశించిన అద్దె (మునిసిపల్ విలువ రూ.3,00,000 లేదా యుక్తమైన అద్దె విలువ రూ.4,20,000, ఏది ఏక్కువైతే అది)	3,12,000	
2.	వాస్తవంగా స్వీకరించిన లేదా స్వీకరించవలసిన అద్దె (రూ.35,000 x 10)	3,50,000	3,50,000
	తీ. చెల్లించిన మున్సిపల్ పన్నులు		50,000
	నికర వార్షిక విలువ		3,00,000
	తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు		
	(a) నికర వార్షిక విలువలో 30%	90,000	
	(b) కొత్త గృహం కొనుగోలు తీసుకున్న అప్పుపై వడ్డీ	2,00,000	2,90,000
	గృహస్థి నుండి ఆదాయం	-----	10,000

నిర్మాణం ముందు కాలం : నిర్మాణం ముందు కాలం అంటే రుణం తీసుకున్న తేదీ నుండి నిర్మాణం పూర్తయిన తేదీకి ముందున్న మార్చి 31 లేదా రుణం తిరిగి చెల్లించిన తేదీలలో ఏది ముందయితే దానితో ముగిసే కాలం.

ఉదా.19 : శ్రీ అమితాబ్ విశాఖ పట్టణంలో ఒక గృహాస్థిలో ఒకే తరహా 8 ఫ్లాటులు వచ్చే విధంగా నిర్మించాడు. ఒక్కొక్క ఫ్లాటును నెలకు రూ.5,000 పై అద్దెకు ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ భవన నిర్మాణం జనవరి 2013 లో ప్రారంభమవగా 1-8-2014 నాడు అతడు 12% వడ్డీతో ఒక బాంకు నుండి రూ.12,00,000 రుణం పొందాడు. అగష్టు, 2016లో ఆ గృహ నిర్మాణం పూర్తయింది. 2017-18 గత సంవత్సరంలో అతడు రూ.40,000 మునిసిపల్ పన్నులు చెల్లించాడు. ఈ మొత్తంలో అంతకు ముందు సంవత్సరాలకు సంబంధించిన రూ.10,000 కలిసి ఉంది. తీసుకున్న రుణంలో రూ.6,00,000 31 డిసెంబర్, 2017 నాడు తిరిగి చెల్లించాడు. వ్రస్తుత సంవత్సరంలో మరమ్మత్తుల కింద రూ.58,000, భీమా ప్రీమియం కింద రూ.16,000 చెల్లించాడు. ఆ సంవత్సరంలో 8 ఫ్లాట్లలో 2 ఫ్లాట్లు 3 నెలల పాటు ఖాళీగా ఉండగా, ఒక్క ఫ్లాటు 9 నెలల పాటు ఖాళీగా ఉంది. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు అతనికి గృహాస్థి నుండి వచ్చే ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ అమితాబ్ గృహాస్థి నుండి ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
స్థూల వార్షిక విలువ		4,05,000
తీ. గత సంవత్సరంలో చెల్లించిన మునిసిపల్ పనుతీలు		40,000

నికర వార్షిక విలువ		3,65,000
తీ. తగ్గింపు : సెక్షన్ 24 ప్రకారం		
(1) నికర వార్షిక విలువలో 30%	1,09,500	
(2) నిర్మాణం పూర్తవక ముందు తీసుకున్న రుణం మీద చెల్లించిన వడ్డీలో 1/5 వ వంతు	48,000	
(3) అప్పుపై వడ్డీ	1,26,000	2,83,500
	-----	-----
గృహాస్థి నుండి ఆదాయం		81,500

పర్మింగ్ నోట్స్ : (1) స్థూల వార్షిక విలువ

చెల్లించవలసిన అద్దె (రూ.5,000 x 12 x 8)	రూ. 4,80,000
తీ. స్వీకరించని అద్దె (రూ.5,000 x 2 x 3) + (5,000 x 1 x 9)	75,000

స్థూల వార్షిక విలువ	4,05,000

2. 1-8-2014 నుండి 31-3-2016 వరకు నిర్మాణం పూర్తవక ముందు వడ్డీ
= రూ.12,00,000 x 12% x 20/12 = రూ.2,40,000

3. అప్పుపై వడ్డీ

వివరాలు	రూ.
ఏప్రిల్ - డిసెంబర్, 2017 వరకు వడ్డీ (రూ.12,00,000 x 12% x 9/12)	1,08,000
జనవరి - మార్చి, 2018 వరకు వడ్డీ (రూ.6,00,000 x 12% x 3/12)	18,000

అప్పుపై వడ్డీ	1,26,000

ఉదా. 20 : రాజేశ్వరరావు తన గృహాన్ని నివాస గృహంగా అద్దెకిచ్చాడు. ఈ ఇంటి నిర్మాణం జూన్, 2016లో పూర్తయింది. ఈ ఇంటి అద్దె విలువ రూ.18,400. మునిసిపల్ పన్నులు రూ.1,200. ఈ ఇంటి మరమ్మత్తుల నిమిత్తం అతడు రూ.200 ఖర్చులు చేశాడు. 1-4-2014 న అతడు రూ.30,000 న 12 శాతం వడ్డీకి అప్పు తీసుకొని వచ్చి ఈ గృహ నిర్మాణానికై వాడాడు. ఈ రుణాన్ని ఇంతవరకు తీర్చలేదు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి రాజేశ్వరరావుకు వచ్చిన గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని కనుక్కోండి.

జవాబు :

**రాజేశ్వరరావు యొక్క గృహాస్తి ఆదాయం గణన
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
వార్షిక విలువ		18,400
తగ్గింపు : మునిసిపల్ పన్నులు		1,200

నికర వార్షిక విలువ		17,200
తగ్గింపులు : సెక్షన్ 24 కింద		
1. నికర వార్షిక విలువలో 30%	5,160	
2. రుణం మీద వడ్డీ (రూ.30,000 x 12/100)	3,600	
3. నిర్మాణం పూర్తవక ముందు తీసుకున్న రుణం మీద చెల్లించిన వడ్డీలో 1/5 వ వంతు	1,440	10,200
	-----	-----
గృహాస్తి నుండి ఆదాయం		7,000

నోట్ : ఇంటి నిర్మాణం పూర్తవక ముందు అసెసీ 1-4-2013 నుండి 31-3-2015 వరకు గత సంవత్సరం వరకు రూ.7,200 వడ్డీని చెల్లించాడు. ఈ మొత్తానికి నిర్మాణం పూర్తయిన గత సంవత్సరం నుండి 5 సంవత్సరాల పాటు సమాన మొత్తాలలో తగ్గింపు లభిస్తుంది. (రూ.7,200/5 = రూ.1,440)

ఉదా.21 : కింద ఇచ్చిన వివరాల ఆధారంగా జేమ్స్ గృహాస్తి నుండి పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని కనుక్కోండి.

	₹
స్వీకరించిన అద్దె (నెలకు రూ.500)	6,000
యజమాని చెల్లించిన మునిసిపల్ పన్నులు	1,200
భూమి అద్దె	60
మునిసిపల్ పన్నులు	1,200
గృహాస్తిపై చెల్లించిన అగ్ని ప్రమాద భీమా ప్రీమియం	50
అద్దె వసూలు ఖర్చులు	500

గత సంవత్సరంలో ఒక నెల ఈ గృహం ఖాళీగా ఉంది.

జవాబు :

జేమ్స్ యొక్క గృహాస్తి నుండి ఆదాయం లెక్కింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹
వార్షిక అద్దె విలువ (రూ.500 x 11)	5,500
తగ్గింపు : మునిసిపల్ పన్నులు	1,200

నికర వార్షిక విలువ	4,300
తగ్గింపులు : నికర వార్షిక విలువలో 30%	1,290

గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	3,010

ఉదా.22 : శ్రీ చిరంజీవికి కాకినాడలో ఒక గృహాస్తి ఉంది. గత సంవత్సరం 2016-17లో అతడు, అతని కుటుంబ సభ్యులలో ఆ గృహంలో నివాసమున్నారు. ఆ ఆస్తి మున్సిపల్ విలువ రూ.1,66,000 కాగా, దాని యుక్తమైన అద్దె రూ.1,76,000, ప్రామాణిక అద్దె రూ.1,50,000. చిరంజీవి కింది ఖర్చులను చేయడం జరిగింది.

మరమ్మత్తులకు రూ.20,000, మున్సిపల్ పన్ను రూ.16,000, భీమా రూ.2,000, గృహాస్తి నిర్మాణానికి తీసుకున్న అప్పుపై వడ్డీ రూ.1,66,000. కుమార్తె వివాహం కోసం ఆస్తిని తనఖా పెట్టి తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ రూ.20,000. (ఈ రెండు సందర్భాలలో రుణాన్ని 1-4-1999 కి ముందు తీసుకోవడం జరిగింది). చిరంజీవి వ్యాపార ఆదాయం రూ.7,10,000. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు అతని నికర ఆదాయం కనుగొనండి.

జవాబు :

శ్రీ చిరంజీవి గృహస్థి నుండి ఆదాయం లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.
మునిసిపల్ విలువ	Nil
తీ. మునిసిపల్ పన్నులు	Nil

నికర వార్షిక విలువ	Nil
తీ. తీసుకున్న అప్పుపై వడ్డీ (గరిష్టంగా రూ.30,000)	(-) 30,000

గృహస్థి ఆదాయం	(-) 30,000
వ్యాపార ఆదాయం	7,10,000

మొత్తం ఆదాయం	6,80,000

ఉదా.23 : శ్రీ రాజేంద్ర ప్రసాద్ కు విజయవాడలో ఒక గృహస్థి ఉంది. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు కింద ఇచ్చిన వివరాల నుండి గృహస్థి ఆదాయం కనుగొనండి.

	రూ.
మునిసిపల్ విలువ	2,00,000
యుక్తమైన అద్దె	2,52,000
ప్రామాణిక అద్దె	2,40,000
వాస్తవిక అద్దె (నెలకు)	23,000
మునిసిపల్ పన్నులు	మునిసిపల్ విలువలో 20%
ఆ సంవత్సరంలో మునిసిపల్ పన్నులు	విధించిన పన్నులో 50%
మరమ్మత్తుల ఖర్చులు	20,000
భీమా ప్రీమియం	5,000

శ్రీ రాజేంద్ర ప్రసాద్ 1-7-2016 న సంవత్సరానికి 10% వడ్డీతో రూ.12,00,000 రుణంగా తీసుకున్నాడు. ఆ గృహం యొక్క నిర్మాణం 28-2-2017 న పూర్తయింది.

జవాబు :

శ్రీ రాజేంద్రప్రసాద్ గృహాస్థి నుండి ఆదాయం లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
(a) ఆశించిన అద్దె (మునిసిపల్ విలువ రూ.2,00,000, యుక్తమైన అద్దె రూ.2,52,000, ఏది ఎక్కువైతే అది, ప్రామాణిక అద్దె రూ.2,40,000 మించకుండా	2,40,000	
(b) స్వీకరించిన వాస్తవిక అద్దె (రూ.23,000 x 12)	2,76,000	
స్థూల వార్షిక విలువ		2,76,000
తీ. చెల్లించిన మున్సిపల్ పన్నులు (రూ.40,000 లో 50%)		20,000

		2,56,000
తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు		
(a) నికర వార్షిక విలువలో 30%	76,800	
(b) తీసుకున్న అప్పుపై వడ్డీ	1,20,000	
(c) నిర్మాణంకు ముందు వడ్డీ (రూ.90,000 లో 1/5)	18,000	2,14,800
	-----	-----
గృహాస్థి నుండి ఆదాయం		41,200

వర్కింగ్ నోట్స్ :

- నిర్మాణానికి ముందు కాలంపై వడ్డీ
నిర్మాణానికి ముందు కాలం 1-7-2016 నుండి 31-3-2017 అంటే 9 నెలలు
9 నెలలకు వడ్డీ = రూ.12,00,000 x 10/100 x 9/12 = రూ.90,000
రూ.90,000 లో 1/5 వంతు 18,000
- గత సంవత్సరం వడ్డీ (రూ.12,00,000 లో 10%) 1,20,000
1,38,000

ఉదా.24 : గృహాస్థి ఆదాయం మాత్రమే ఉన్న వెంకట్ తన గృహాస్థికి సంబంధించిన ఇచ్చిన దిగువ సమాచారం రూ.

ప్రస్తుత గత సంవత్సరంలో పొందిన అద్దె (దిగువ తగ్గింపులు చేసిన పిదప)	1,00,000
1. తరుగుదల	24,500
2. లిఫ్ట్ నిర్వహణ ఖర్చులు	7,500

3.	మునిసిపల్ పన్నులు (మునిసిపల్ అడ్డె రూ.1,50,000 లో 10%)	15,000
4.	ఖాళీ కాలం	10,000
5.	మరమ్మత్తులు	18,000
6.	చౌకీదారుకు చెల్లించినది	1,000
7.	బాంకు కమీషన్	500
8.	అడ్డె వసూలుకు చెల్లించిన న్యాయ ఖర్చులు	8,000
9.	తోటమాలి జీతం	1,200

31-3-2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి రాజీవ్ యొక్క గృహస్థి నుండి ఆదాయం లెక్కింపుము.

జవాబు :

వెంకట్ గృహస్థి నుండి ఆదాయం లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
వాస్తవిక అడ్డె లెక్కించడం		
స్వీకరించిన అడ్డె (ఖర్చులు తగ్గించిన తరువాత)		1,00,000
కూ. ఖర్చులు		
తరుగుదల	24,500	
లిఫ్ట్ నిర్వహణ ఖర్చులు	7,500	
మునిసిపల్ పన్నులు	15,000	
ఖాళీ	10,000	
మరమ్మత్తులు	18,000	
చౌకీదారుకు చెల్లించినది	1,000	
బాంకు కమీషన్	500	
అడ్డె వసూలు ఛార్జీలు	8,000	
తోటమాలి జీతం	1,200	85,700
	-----	-----
వాస్తవ అడ్డె		1,85,700
తీ. సౌకర్యాల విలువ		
లిఫ్ట్ నిర్వహణ ఖర్చులు	7,500	
చౌకీదారుకు చెల్లించినది	1,000	
తోటమాలి జీతం	1,200	9,700
		1,76,000

	రూ.	రూ.
వాస్తవ అద్దె		
వాస్తవ అద్దె రూ.1,76,000		
లేదా మునిసిపల్ అద్దె విలువ రూ.1,50,000		
ఏది ఎక్కువైతే అది వార్షిక అద్దె విలువ	1,76,000	
తీ. ఖాళీ వలన ఏర్పడిన నష్టం	10,000	

		1,66,000
తీ. మునిసిపల్ పన్నులు		15,000

నికర వార్షిక విలువ		1,51,000
తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు : రూ.1,51,000 x నికర విలువలో 30%		45,300

గృహాస్థి నుండి ఆదాయం		1,05,700

ఉదా.25 : నారాయణమూర్తి మచిలీపట్టణంలో త్రివేణీ కంపెనీలో మేనేజరుగా పనిచేస్తున్నాడు. అతడు ఐందరులోని తన గృహంలో నివాసముంటున్నాడు. గృహం మునిసిపల్ విలువ రూ.2,20,000, యుక్తమైన అద్దె రూ.3,00,000. ఈ గృహాన్ని నిర్మించడానికి జనవరి 15, 2014న అతడు బాంకు నుండి రుణం తీసుకొని సంవత్సరానికి రూ.2,20,000 వడ్డీగా చెల్లిస్తున్నాడు. గత సంవత్సరంలో చెల్లించిన మున్సిపల్ పన్నులు రూ.22,000. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 గృహాస్థి నుండి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ నారాయణ మూర్తి గృహాస్థి నుండి ఆదాయం గణింపు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹
స్థూల వార్షిక విలువ	Nil
తగ్గింపు : మునిసిపల్ పన్నులు	Nil

నికర వార్షికాదాయం	Nil
తగ్గింపు : సెక్షన్ 24 కింద రుణంపై వడ్డీ	2,00,000

	(-) 2,00,000

నోట్ : ఈ నష్టాన్ని ఇతర గృహాస్తుల ఆదాయంతోగాని, ఇతర ఆదాయాలతో గాని సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. సర్దుబాటు కాని నష్టాన్ని ముందు సంవత్సరాలకు తీసుకువెళ్ళి గృహాస్తి ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

ఉదా.26 : నుబ్బారావు రూ.36,000 మునిసిపల్ విలువగల తన ఇంటికి రూ.6,000 స్థానిక పన్నులను ఈ సంవత్సరంలో పల్లించాడు. ఈ గృహాన్ని సగం తానే వాడుకుంటూ, మిగతా సగాన్ని నెలకు రూ.2,000 కు అద్దెకిచ్చాడు. ఆ ఇంటి నికర వార్షిక విలువను నిర్ణయించండి.

జవాబు ;

	అద్దెకు ₹	సొంతానికి ₹
వార్షిక విలువ (అద్దెకిచ్చిన భాగం మునిసిపల్ విలువ రూ.18,000 లేదా అద్దె రూ.2,000 x 12 = రూ.24,000 - ఏది ఎక్కువైతే అది) తగ్గింపు : స్థానిక పన్నులు	24,000 3,000	Nil NII
వార్షిక విలువ	21,000	Nil

ఉదా.27 : రంగరాజన్ కు హైదరాబాదులో ఒక గృహం ఉంది. దాని మున్సిపల్ విలువ రూ.1,64,000. యుక్తమైన అద్దె రూ.2,16,000. ప్రామాణిక అద్దె రూ.1,80,000. ఈ గృహాన్ని 31-12-2017 వరకు అద్దెకివ్వడం జరిగింది. 1-2-2018 నుండి రంగరాజనే సొంతానికి ఉపయోగించుకొంటున్నాడు.

గృహంపై రంగరాజన్ పెట్టిన ఖర్చులు : మున్సిపల్ పన్నులు రూ.6,000 (వాస్తవంగా చెల్లించినవి) మరమ్మత్తులు రూ.2,100, భీమా ప్రీమియం రూ.1,100, గృహాస్తి కొనుగోలు కు తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ (జనవరి 10, 2007 రుణం తీసుకోబడింది) రూ.1,24,000. రంగరాజన్ ఇతర ఆదాయాల నుండి వచ్చిన మొత్తం రూ.1,86,000 అని భావిస్తూ 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని గణించండి.

జవాబు : గృహాస్తిని యజమాని సంవత్సరంలో కొంతకాలం అద్దెకు ఇచ్చి కొంత కాలం సొంతానికి వాడుకొన్నప్పుడు, యజమాని సొంతానికి వాడుకొనే గృహాల కిచ్చే ప్రయోజనం ఈ తరహా గృహాలకు రాదు. కాబట్టి ఈ తరహా గృహాన్ని అద్దెకిచ్చినట్లుగా భావించి ఆదాయాన్ని లెక్కించాలి.

	₹	₹
స్థూల వార్షిక విలువ ప్రామాణిక అద్దెనే ఇక్కడ స్థూల వార్షిక విలువగా తీసుకోవాలి తగ్గింపు : మునిసిపల్ పన్నులు		1,80,000 6,000 -----

నికర వార్షిక విలువ		1,74,000
తగ్గింపు : సెక్షన్ 24 కింద		
1. నికర వార్షిక విలువ 30%	52,200	
2. రుణంపై వడ్డీ	1,24,000	1,76,200
	-----	-----
		(-) 2,200

స్థూల మొత్తం ఆదాయం గణింపు :

	₹
1. గృహాస్తిపై నష్టం	(-) 2,200
2. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	<u>1,86,000</u>
స్థూల మొత్తం ఆదాయం	<u>1,83,800</u>

నోట్ : గృహాస్తిపై వచ్చిన నష్టాన్ని అదే శీర్షిక కింద ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. మిగిలిన నష్టాన్ని ఇతర ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. సర్దుబాటు కాని నష్టాన్ని 8 ముందు సంవత్సరాలకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

ఉదా.28 : కందుకూరులో ఒక గృహానికి శ్రీ గుప్తా యజమాని. ఆ గృహంలో 60 శాతాన్ని నెలకు రూ.15,000 కు అద్దె కిచ్చి మిగిలిన 40%లో తానే నివాస ముంటున్నాడు. అతను ఇచ్చిన కింది వివరాల నుండి గృహాస్తి నుండి అతనికి వచ్చే ఆదాయాన్ని గణించండి.

	రూ.
గృహం మునిసిపల్ విలువ	2,00,000
యుక్తమైన అద్దె	నెలకు 22,000
ప్రామాణిక అద్దె	నెలకు 20,000
చెల్లించవలసిన మున్సిపల్ వన్నులు	30,000
2009లో కొనుగోలు చేసిన గృహాస్తి కోసం తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ	1,80,000

జవాబు :

గృహంలో 60% అద్దెకిచ్చి మిగిలిన 40 శాతంలో తానే నివాస ముంటున్నాడు కాబట్టి గృహం యొక్క ఆదాయాన్ని అద్దె కిచ్చిన గృహాస్తి, సొంతానికి ఉంటున్న గృహాస్తి ఆదాయాలను వేరు వేరుగా లెక్కించాలి.

(A) అద్దెకిచ్చిన గృహాస్తి ఆదాయం గణింపు :

అశించిన అద్దె : మునిసిపల్ విలువలో 60% లేదా యుక్తమైన అద్దె - వీటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది
= రూ.2,64,000 లో 60% = రూ.1,58,400.

అయితే ఈ మొత్తం ప్రామాణిక అద్దె రూ.1,44,000 (రూ.20,000 x 60/100 x 12) కు మించరాదు.

కాబట్టి అశించిన అద్దె = రూ.1,44,000.

వాస్తవ అద్దె = రూ.15,000 x 12 = రూ.1,80,000.

ఈ రెండింటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది (రూ.1,80,000) స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.

శ్రీ గుప్తా గృహాస్తి నుండి ఆదాయం గణింపు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
(A) అద్దె కిచ్చిన గృహాస్తి ఆదాయం		
స్థూల వార్షిక విలువ		1,80,000
తీ. చెల్లించిన 60% మునిసిపల్ పన్నులు		18,000

నికర వార్షిక విలువ (NAV)		1,62,000
తీ. తగ్గింపులు		
(a) నికర వార్షిక విలువలో 30%	48,600	
(b) రుణంపై వడ్డీ (రూ.1,80,000 లో 60%)	1,08,000	1,56,600

అద్దె కిచ్చిన భాగం నుండి ఆదాయం		5,400
(B) నివాసానికి ఉపయోగించుకుంటున్న ఆదాయం		
వార్షిక విలువ	Nil	
తీ. తగ్గింపు : రూ.1,80,000 వడ్డీలో 40%	72,000	(-) 72,000

గృహాస్తి నుండి ఆదాయం		66,600

ఉదా.29 : తెనాలిలో శ్రీ కుటుంబరావు ఒక కంపెనీలో మేనేజరుగా వనిచేస్తున్నాడు. అతనికి రెండు నివాస గృహాలున్నాయి. ఒకటి 31-12-1981లో నిర్మించబడి ఉన్న గుంటూరులోని గృహాస్తి. దీనిని ఒక కంపెనీకి నెలకు రూ.3,000 లు చొప్పున అద్దె కివ్వడం జరిగింది. రెండవ గృహాన్ని 1-3-2017 నాడు తెనాలిలో నిర్మించి దానిలోనే అతడు అప్పటి నుండి నివాసముంటున్నాడు. 1-8-2015 నాడు సంవత్సరానికి 8% వడ్డీ చొప్పున ఈ గృహాన్ని నిర్మించడానికి రూ.90,000 రుణంగా తీసుకున్నాడు. ఈ రుణం ఇప్పటివరకు చెల్లించబడలేదు. ఈ గృహాలకు సంబంధించిన వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

	మొదటి గృహం రూ.	రెండవ గృహం రూ.
మునిసిపల్ విలువ	24,000	18,000
మునిసిపల్ పన్నులు	మునిసిపల్ విలువలో 10%	మునిసిపల్ విలువలో 8%
మరమ్మత్తుల ఖర్చులు	2,000	6,000
అగ్ని భీమా ప్రీమియం	200	-
భూమి అద్దె	175	130
భూమి రాబడి	1,000	650
అప్పుపై వడ్డీ	-	7,200

గుంటూరు గృహానికి సంబంధించిన భూమి అద్దె, తెనాలి గృహానికి సంబంధించిన మునిసిపల్ పన్ను, భూమి అద్దె ఇంకా చెల్లించబడలేదు. 1-12-2017న కుటుంబరావును తిరువతికి బదిలీ చేయగా, తెనాలిలో ఉన్న గృహాస్థిని అదే రోజున నెలకు రూ.2,000 పై అద్దెకిచ్చాడు. తాను తిరువతిలో రూ.4,000 అద్దె చెల్లించి ఉంటున్నాడు. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కుటుంబరావుకు వచ్చే అతని గృహాస్థి నుండి ఆదాయాన్ని గణించండి.

జవాబు :

**శ్రీ కుటుంబరావు గృహాస్థి నుండి ఆదాయం లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.	రూ.	రూ.
మొదటి గృహం (అద్దెకిచ్చినది - గుంటూరు)			
స్థూల వార్షిక విలువ (స్వీకరించిన అద్దె)		36,000	
శ్రీ. మునిసిపల్ పన్నులు		2,400	

		33,600	
శ్రీ. తగ్గింపులు సెక్షన్ 24 కింద			
నికర వార్షిక విలువలో 30%		10,080	23,520

రెండవ గృహం : (నగం భాగం అద్దెకిచ్చినది, నగం భాగం నివాసానికి ఉపయోగించినది			
కింది వాటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.			

(a) యుక్తమైన అద్దె లేదా మునిసిపల్ విలువ ఏది ఎక్కువైతే అది రూ.18,000 లేదా రూ.24,000	24,000		
(b) వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె రూ.2,000 x 4	8,000	24,000	

నికర వార్షిక విలువ		24,000	
తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు			
(a) నికర వార్షిక విలువలో 30%	7,200		
(b) అప్పుపై వడ్డీ	7,200		
(c) నిర్మాణానికి ముందు వడ్డీ	960	15,360	8,640
	-----	-----	-----
గృహస్తి నుండి ఆదాయం			32,160

వర్మింగ్ నోట్స్ :

1. శ్రీ కుటుంబరావు రెండవ ఇంటిని నెలకు రూ.2,000 కు అద్దెకు ఇవ్వడం జరిగింది. అయితే ఆశించిన అద్దె లేదా యుక్తమైన అద్దె కు సంబంధించిన సమాచారం లేనందున రూ.24,000 లను స్వీకరించిన అద్దెగా తీసుకోవడం జరిగింది.
2. నిర్మాణ కాలానికి ముందు రుణంపై వడ్డీ 1-8-2014 నుండి 31-3-2015 వరకు మొత్తం వడ్డీ రూ.4,800 కాగా దానిలో 1/5 వంతు రూ.960.

ఉదా.30 : ఆనందరావుకు మూడు గృహాలున్నాయి. అన్నింటిని తానే ఉపయోగించుకొంటున్నాడు. వాటి వివరాలు :

	గృహం 1	గృహం 2	గృహం 3
	₹	₹	₹
ప్రామాణిక అద్దె	15,000	20,000	-
మునిసిపల్ విలువ	10,000	30,000	30,000
యుక్తమైన అద్దె	18,000	18,000	35,000
చెల్లించిన మున్సిపల్ వస్తులు	1,200	2,400	3,600
మరమ్మత్తులు	లేవు	1,000	200
భీమా ప్రీమియం			
జనవరి 2017లో చెల్లించినది	1,200	1,200	-
మే, 2017లో చెల్లించినది	-	-	600
భూమి అద్దె	1,800	7,000	400

జూన్ 1, 2009 న శ్రీ ఆనందరావు స్టేట్ బాంకు నుండి రూ.2,50,000 సంవత్సరానికి 12% వడ్డీ చొప్పున మూడవ గృహానికి రుణం తీసుకొన్నాడు. ఇంటి నిర్మాణం మే 1, 2014 న పూర్తయింది. గృహస్తి నుండి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ ఆనందరావు అన్ని గృహాలను తానే సొంతానికి ఉపయోగించుకొంటున్నందున వాటిలో ఒకదానిని సొంతానికి లేదా మిగతా రెండు గృహాలను అద్దెకిచ్చినట్లుగా భావించి, ఆదాయాన్ని గణించాలి. ఏ గృహం వార్షికాదాయం ఎక్కువగా ఉంటుందో ఆ గృహాన్ని సొంతానికిగా ఎన్నుకోవడం మంచిది. అలాగే సెక్షన్ 24 కింద సొంత గృహాలకు ఇచ్చే రుణం మీద వడ్డీ తగ్గింపును కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

	గృహం - I ₹	గృహం - II ₹
స్థూల వార్షికాదాయం	15,000	20,000
తగ్గింపు : మునిసిపల్ పన్నులు	1,200	2,400
నికర వార్షిక విలువ	13,800	17,600
తగ్గింపు : ప్రామాణిక తగ్గింపు (సెక్షన్ 24)		
నికర వార్షిక విలువలో 30%	4,140	5,280
గృహాన్ని నుండి ఆదాయం	9,660	12,320

నోట్ : మరమ్మత్తులు, భీమా ప్రీమియం మొదలగు ఖర్చులకు నేరుగా తగ్గింపులను ఇవ్వడానికి బదులుగా సెక్షన్ 24లో నికర వార్షిక విలువలో 30% అనే ప్రామాణిక తగ్గింపు తేబడింది.

గృహం - 3 : సొంతానికి	₹	₹
స్థూల వార్షిక విలువ		Nil
తగ్గింపు : మునిసిపల్ పన్నులు		Nil
నికర వార్షిక విలువ		Nil
తగ్గింపు : సెక్షన్ 24 కింద		
1. రుణంపై వడ్డీ (2017-18 సంవత్సరానికి)	1,80,000	
2. సంచిత వడ్డీ (రూ.1,42,500 లలో 1/5 వంతు)	28,500	
	-----	2,00,000
	2,08,500	-----
గృహాన్ని నుండి ఆదాయం		(-) 2,00,000

నోట్ : సంచిత వడ్డీ : రుణం తీసుకున్న తేదీ జూన్ 1, 2010 నుండి మార్చి 31, 2015 వరకు = 4 సంవత్సరాల 9 నెలలు. సంచిత వడ్డీ = రూ.28,500. దీనిని 2015-16 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి 5 సంవత్సరాల పాటు 1/5 వంతు తగ్గింపుగా ఇస్తారు. (రూ.28,500/5 = రూ.5,700)

గృహస్థి ఆదాయం గణింపు

	₹
గృహం - 1	9,660
గృహం - 2	12,320
గృహం - 3	(-) 2,00,000

గృహస్థి నుండి ఆదాయం	(-) 1,78,020

నోట్ :

1. శ్రీ ఆనందరావు సొంతానికి ఉపయోగించుకొంటున్న గృహం యొక్క రుణంపై వడ్డీకి గరిష్ట తగ్గింపు రూ.2,00,000 (నిర్మాణానికి ముందు ఉన్న రుణంపై వడ్డీపై సంచిత రుణంలో 1/5 వ వంతు కలుపుకొని)
2. ఈ నష్టం (-) రూ.1,78,020 మొత్తాన్ని ఇతర ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. సర్దుబాటు కాని నష్టాన్ని ముందు 8 సంవత్సరాలకు తీసుకెళ్ళి గృహస్థి నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

ఉదా.31 : పేకేటి శివరాంకు విశాఖవట్టణంలో ఒక గృహం ఉంది. దానిని అతడు నివానంగా ఉపయోగించుకుంటున్నాడు. జూన్ 1, 2017లో అతడు హైదరాబాదుకు బదిలీ అవడం వలన 1-7-2017 నుండి నెలకు రూ.3,000 లకు అద్దెకిచ్చాడు. కార్పొరేషన్ టాక్స్ రూ.6,000 కాగా, దానిలో నగాన్ని 31-3-2018 కు ముందు చెల్లించాడు. ఆ గృహం నిర్మాణానికి తీసుకున్న రుణంపై రూ.20,000 వడ్డీగా ఆ సంవత్సరం చెల్లించాడు. గృహస్థి నుండి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

**శ్రీ పేకేటి శివరాం యొక్క గృహస్థి నుండి ఆదాయం లెక్కింపు
(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
వార్షిక విలువ		36,000
తీ. చెల్లించిన మునిసిపల్ పన్నులు (రూ.6,000 x 50%)		3,000
నికర వార్షిక విలువ		33,000
తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు :		
(a) ప్రామాణిక తగ్గింపు : నికర వార్షిక విలువలో 30%	9,900	
(b) రుణంపై వడ్డీ	20,000	29,900
	-----	-----
గృహస్థి నుండి ఆదాయం		3,100

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. గృహాన్ని కొంత కాలం సొంతానికి, కొంత కాలం అద్దెకు ఇచ్చినట్లయితే, సొంతానికి ఉపయోగించుకున్న గృహాలకు ఇచ్చే ప్రయోజనం రాదు. దాని వార్షిక విలువను సంవత్సరం మొత్తం అద్దెకు ఇచ్చినట్లుగా భావించి గణిస్తారు.

వార్షిక విలువ (a) ఆశించిన అద్దె రూ.3,000 x 12 = రూ.36,000, లేదా

(b) వాస్తవ అద్దె రూ.3,000 x 9 = రూ.27,000, ఏది ఎక్కువైతే అది.

2. శివరాం చెల్లించిన కార్పొరేషన్ పన్ను మొత్తంలో చెల్లించిన భాగానికి మాత్రమే తగ్గింపు వస్తుంది.

ఉదా.32 : రమణారెడ్డి 2016 లో నిర్మించిన తన సొంత ఇంటిలోని సగ భాగాన్ని అద్దెకిచ్చి, మిగిలిన సగభాగంలో తానే ఉంటున్నాడు. ఆ గృహం వివరాలు కింద ఇవ్వబడినాయి.

	₹
మునిసిపల్ విలువ	5,00,000
స్వీకరించిన అద్దె	4,00,000
మునిసిపల్ పన్నులు	1,00,000
భూమి అద్దె	10,000
మరమ్మత్తులు	90,000
అగ్ని ప్రమాద భీమా ప్రీమియం	20,000
వసూలు ఖర్చులు	30,000
గృహ నిర్మాణం కోసం చేసిన రుణంపై వడ్డీ	1,00,000
శ్రీ రమణారెడ్డి గృహాన్ని నుండి ఆదాయాన్ని నిర్ణయించండి.	

జవాబు :

**శ్రీ రమణారెడ్డి యొక్క గృహాన్ని నుండి ఆదాయం లెక్కింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
1. అద్దె కిచ్చిన భాగం		
వార్షిక విలువ		4,00,000
తగ్గింపు : మునిసిపల్ పన్నులు (50 శాతం)		50,000

నికర వార్షిక విలువ		3,50,000
తగ్గింపులు : సెక్షన్ 24 కింద		
1. ప్రామాణిక తగ్గింపు : వార్షిక విలువలో 30%	1,05,000	
2. రుణం మీద వడ్డీ	50,000	1,55,000
	-----	-----
అద్దెకిచ్చిన భాగం నుండి ఆదాయం		1,95,000

2. సొంతానికి వాడుకుంటున్న భాగం నుండి ఆదాయం	₹	₹
వార్షిక విలువ		Nil
తగ్గింపు : రుణం మీద వడ్డీ		50,000

సొంతానికి వాడుకుంటున్న భాగం నుండి నష్టం		(-) 50,000
గృహస్థి నుండి ఆదాయం		
1. అద్దెకిచ్చిన భాగం నుండి ఆదాయం		1,95,000
2. సొంతానికి వాడుకుంటున్న భాగం నుండి నష్టం		(-) 50,000

గృహస్థి నుండి ఆదాయం		1,45,000

ఉదా.33: బ్రహ్మచారి విజయవాడలో ఒక గృహానికి యజమాని. అతడు ఆ గృహాన్ని రూ.90,000 అద్దెకిచ్చాడు. ఈ ఇంటికి అతడు రూ.10,000 స్థానిక పన్నులు చెల్లించాల్సి ఉండగా, ఆ మొత్తాన్ని అద్దెకి ఉన్న వ్యక్తి నేరుగా మునిసిపాలిటీ చెల్లించడానికి వారిద్దరి మధ్య అంగీకారం కుదిరింది. అయితే అద్దెకున్న వ్యక్తికి సౌకర్యాలను కలుగజేయడానికై శ్రీ బ్రహ్మచారి కింది ఖర్చులను చేసాడు. నీటి ఖర్చులు (అంగీకారం ఒప్పందం ప్రకారం) రూ.1,000

లిఫ్ట్ నిర్వహణ రూ.1,000

తోటమాలి జీతం రూ.1,200

మెట్లకు లైటింగ్ ఖర్చులు రూ.800

వీటితో పాటుగా యజమాని కింది మొత్తాలకు తగ్గింపును అడిగాడు.

మరమ్మత్తులు రూ.30,000, భూమి శిస్తు రూ.1,000, వసూలు ఛార్జీలు రూ.2,000 ఆ ఇల్లు కట్టిన స్థలాన్ని కొనడానికి అయిన న్యాయ ఖర్చులు రూ.24,000 ఉన్నాయి. బ్రహ్మచారి యొక్క గృహస్థి నుండి ఆదాయాన్ని కనుక్కోండి.

జవాబు :

బ్రహ్మచారి గృహస్థి నుండి ఆదాయం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
వార్షిక విలువ		90,000
తగ్గింపు : యజమాని కల్పించిన సౌకర్యాల విలువ		
నీటి ఖర్చులు	1,000	
లిఫ్ట్ నిర్వహణ	1,000	
తోటమాలి జీతం	1,200	
మెట్లకు లైటింగ్ ఖర్చులు	800	4,000
	-----	-----

నికర వార్షిక విలువ	86,000
తగ్గింపులు : సెక్షన్ 24 కింద	
నికర వార్షిక విలువలో 30%	25,800

గృహోస్థి నుండి ఆదాయం	60,200

ఉదా.34 : తిరువతిలోని ఒక గృహోనికి శ్రీమతి పద్మావతి యజమాని. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి గృహోస్థి ఆదాయాన్ని గణించండి.

	₹
1. పురపాలక విలువ	2,00,000
2. యుక్తమైన అద్దె	2,52,000
3. ప్రామాణిక అద్దె	2,40,000
4. వాస్తవిక అద్దె (నెలకు)	30,000
5. పురపాలక పన్నులు మునిసిపల్ విలువలో 20%	
6. ఆ సంవత్సరంలో చెల్లించిన పురపాలక పన్నులు వేసిన పన్నులలో 50%	
7. మరమ్మత్తులపై ఖర్చులు	20,000
8. భీమా ప్రీమియం	5,000

శ్రీమతి పద్మావతి 1-5-2016 న 10 శాతం వడ్డీతో రూ.20,00,000 రుణం తీసుకొని, గృహోస్థి నిర్మాణాన్ని 31-1-2017నాడు పూర్తయింది.

జవాబు :

**శ్రీమతి పద్మావతి గృహోస్థి నుండి ఆదాయం లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
(ఎ) ఆశించిన అద్దె		
మునిసిపల్ విలువ (రూ.2,00,000). యుక్తమైన అద్దె (రూ.2,52,000)		
వీటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది.		
ప్రామాణిక అద్దె రూ.2,40,000	2,40,000	
(బి) వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె (రూ.30,000 X 12)	3,60,000	
పై వాటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది స్థూల వార్షిక విలువ		
స్థూల వార్షిక విలువ		3,60,000
తీ. మునిసిపల్ పన్నులు (రూ.40,000 లలో 50%)		20,000

నికర వార్షిక విలువ		3,40,000

తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు		
(ఎ) ప్రామాణిక తగ్గింపు 30%	1,02,000	
(బి) రుణంపై వడ్డీ	2,18,000	3,20,000
గృహస్తి నుండి ఆదాయం		20,000

వర్మింగ్ నోట్స్ :

- పురపాలక పన్నులకు తగ్గింపు చెల్లించిన సంవత్సరంలోనే లభిస్తుంది.
- నిర్మాణానికి ముందు కాలానికి వడ్డీ :** నిర్మాణానికి ముందున్న కాలానికి వడ్డీ నిర్ణయించడంలో నిర్మాణం పూర్తయిన తేదీ లేదా ఆ గత సంవత్సరంలో మార్చి 31, ఏది ముందుంటే దానిని నిర్మాణం పూర్తయిన తేదీగా తీసుకోవాలి. కాబట్టి నిర్మాణం పూర్తయిన తేదీ 1-5-2016 నుండి 31-1-2017 వరకు (9 నెలలు)
9 నెలలకు వడ్డీ = రూ.12,00,000 X 10/100 X 9/12 = రూ.90,000.
- రుణంపై తగ్గించవలసిన మొత్తం వడ్డీ :**

	₹
(a) నిర్మాణానికి ముందు కాలానికి వడ్డీ రూ.90,000 లో 1/5 వంతు	18,000
(b) గత సంవత్సరం వడ్డీ (రూ.20,00,000 లో 10%)	2,00,000
(1-4-2017 నుండి 31-3-2018)	-----
	2,18,000

ఉదా.35 : శ్రీ విష్ణు మోహన్ ఒక గృహస్తి ఉంది. కింద ఇచ్చిన వివరాల ద్వారా 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి గృహస్తి నుండి ఆదాయాన్ని గణించండి.

	₹
మునిసిపల్ విలువ	90,000
యుక్తమైన అద్దె	1,10,000
ప్రామాణిక అద్దె	1,00,000

1-4-2017 నుండి నెలకు రూ.8,000 చొప్పున గృహాన్ని అద్దె కివ్వగా 30-9-2017 నుండి 2 నెలలు ఖాళీగా ఉంది. తరువాత 1-12-2017 నుండి దానిని నెలకు రూ.11,000 అద్దెపై ఇవ్వడం జరిగింది.

చెల్లించిన మునిసిపల్ పన్నులు	మునిసిపల్ విలువలో 20%
భీమా ప్రీమియం చెల్లించినది	₹ 3,000
గృహ కొనుగోలు కోసం తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ	30,000

జవాబు :

**శ్రీ విష్ణుమోహన్ గృహస్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
స్థూల వార్షిక విలువ		
(a) ఆశించిన అద్దె : మునిసిపల్ విలువ లేదా యుక్తమైన అద్దె ఏది ఎక్కువైతే అది		₹ 1,10,000
(b) వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె		
₹ 8,000 X 6	48,000	
₹ 11,000 X 4	44,000	

	92,000	

ఖాళీగా ఉండటం వలన ఆశించిన అద్దె తక్కువ కాబట్టి వార్షిక విలువ రూ.92,000 అవుతుంది.		
స్థూల వార్షిక విలువ		92,000
శ్రీ. చెల్లించిన మునిసిపల్ పన్నులు		18,000

నికర వార్షిక విలువ		74,000
శ్రీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు		
(ఎ) ప్రామాణిక తగ్గింపు : నికర వార్షిక విలువలో 30%	22,200	
(బి) రుణంపై వడ్డీ	30,000	52,200
	-----	-----
గృహస్తి నుండి ఆదాయం		21,800

ఉదా.36 : బంగారయ్యకు ఆనంతపూర్లో ఒక గృహం ఉంది. దానిని అతడు నెలకు రూ.10,000 పై అద్దెకు ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ గృహం యొక్క మున్సిపల్ విలువ రూ.1,00,000 కాగా దానిపై మునిసిపల్ పన్నులు మునిసిపల్ విలువలో 25%. బంగారయ్య ప్రస్తుత సంవత్సరంతో బాటు గత 5 సంవత్సరాలలో చెల్లించవలసిన మునిసిపల్ పన్ను ఐకాయలను కూడా చెల్లించాడు. అతడు పెట్టిన ఖర్చులు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

	₹
మరమ్మత్తులు	5,000
భీమా ప్రీమియం	2,000

గృహం కొనుగోలు రుణంపై వడ్డీ	11,000
గ్రౌండు అద్దె చెల్లించవలసినది	2,000

2018-19 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి బంగారయ్య వన్ను విధించదగిన గృహస్తి నుండి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

బంగారయ్య గృహస్తి నుండి ఆదాయం గణించడం
(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
స్థూల వార్షిక విలువ		
(ఎ) ఆశించిన అద్దె	1,00,000	
(బి) స్వీకరించిన అద్దె	1,20,000	
స్థూల వార్షిక విలువ		1,20,000
తీ. చెల్లించిన మునిసిపల్ పన్నులు		1,50,000

నికర వార్షిక విలువ		(-) 30,000
తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు		
(ఎ) ప్రామాణిక తగ్గింపు : నికర వార్షిక విలువలో 30%	Nil	
(బి) రుణంపై వడ్డీ	11,000	(-) 11,000
గృహస్తిపై నష్టం		(-) 41,000

నోట్ : మునిసిపల్ పన్నులకు తగ్గింపు చెల్లించిన సంవత్సరంలోనే లభిస్తుంది. (6 సంవత్సరాలకు సంవత్సరానికి రూ.25,000 చొప్పున)

ఉదా.37 : కాకినాడలో శ్రీ అశోక్ కు ఒక గృహం ఉంది. 2017-18 గత సంవత్సరంలో దానిలోని 3/4 వంతును తన సొంత నివాసానికి ఉపయోగించుకొని, 1/4 వ వంతు గృహాన్ని నెలకు రూ.700 లపై 1-4-2017 నుండి 31-12-2017 వరకు అద్దెకు ఇచ్చాడు. తరువాత 1-1-2018 నుండి ఆ భాగాన్ని కూడా తన సొంత నివాసానికి ఉపయోగించుకున్నాడు. గృహం మునిసిపల్ విలువ రూ.20,000. ఆ గృహంపై కింద పేర్కొన్న ఖర్చులు చేసాడు.

చెల్లించవలసిన మున్సిపల్ పన్నులు రూ.6,000, మరమ్మత్తులు రూ.2,000, అగ్ని భీమా ప్రీమియం రూ.3,500, భూమిశిస్తు రూ.4,000, గ్రౌండ్ అద్దె రూ.200 ఆ సంవత్సరంలో చెల్లించాడు. 1-4-2013 నాడు సంవత్సరానికి 9 శాతం వడ్డీతో గృహ నిర్మాణానికి రుణం తీసుకున్నాడు. గృహం 28-3-2013 నాడు పూర్తయింది. అయితే ఆ రుణాన్ని అతడు ఇంకా చెల్లించలేదు. 2018-19 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని గృహస్తి నుండి ఆదాయాన్ని గణించండి.

జవాబు :

గృహంలో 2 యూనిట్లు ఉన్నాయి. గృహాన్ని రెండు భాగాలుగా విభజించి 3/4 వంతు భాగాన్ని అసెసీ తన నివాస గృహంగా ఉంచుకుంటున్నాడు. మిగిలిన 1/4 వంతు భాగాన్ని అసెసీ కొంత కాలం అద్దెకిచ్చి, మరల తనే దానిని కూడా నివాసానికి వాడుకున్నాడు. కాబట్టి గృహస్తి నుండి ఆదాయాన్ని సెక్షన్ 23(1) కింద కింది విధంగా గణించాలి.

శ్రీ ఆశోక్ గృహస్థి నుండి ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
యూనిట్ -1: సొంత నివాసానికి (3/4 వంతు)		
వార్షిక విలువ		Nil
తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు		
వడ్డీ రూ.9,000 లపై 75%		<u>6,750</u>
సొంత గృహస్థిపై ఆదాయం		<u>(-) 6,750</u>
యూనిట్ - 2 : 1/4 వంతు (అద్దెకిచ్చినది)		
కింది వాటిలో ఏది ఎక్కువైతే అది స్థూల వార్షిక విలువ అవుతుంది.		
(a) ఆశించిన అద్దె	8,400	
(b) స్వీకరించిన అద్దె రూ.700 X 9	6,300	
స్థూల వార్షిక విలువ		8,400
తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు	₹	₹
(a) ప్రామాణిక తగ్గింపు : నికర వార్షిక విలువలో 30%	2,520	
(b) వడ్డీ 1/4వ వంతు	2,250	<u>4,770</u>
గృహస్థి నుండి ఆదాయం		3,630
గృహస్థి నుండి ఆదాయం = (-) ₹ 6,750 + ₹ 3,630 = (-) ₹ 3,120		
గృహస్థి నుండి నష్టం = (-) ₹ 3,120.		

ఉదా.38 : కుమారి సరోజ తనకు చెందిన గృహస్థిని సంవత్సరానికి రూ.90,000 లకు అద్దె కిచ్చింది. (యుక్తమైన అద్దె కూడా ఇదే మొత్తం). గత సంవత్సరంలో కుమారి సరోజ కింది ఖర్చులను చెల్లించింది.

వివరాలు	మొత్తం ₹
1. మున్సిపల్ పన్నులు	30,000
2. గత సంవత్సరాల మున్సిపల్ పన్నులు	70,000
3. మరమ్మత్తులు	6,000
4. గ్రౌండ్ అద్దె	1,000
5. లీజు అద్దె	2,700
6. అగ్ని భీమా	8,500
7. నిర్మాణానికి తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ	25,000

గృహస్థి నుండి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

కుమారి సరోజ గృహస్తి నుండి ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
స్థూల వార్షిక విలువ		90,000
తీ. స్థానిక అధికారి విధించిన పన్నులు		
మున్సిపల్ పన్నులు		
(a) ప్రస్తుత సంవత్సరం	30,000	
(b) గత సంవత్సరం	70,000	(-) 1,00,000
	-----	-----
నికర వార్షిక విలువ		(-) 10,000
తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు		
(1) ప్రామాణిక తగ్గింపు : నికర వార్షిక విలువలో 30%	-	
(2) రుణంపై వడ్డీ	25,000	(-) 25,000
	-----	-----
గృహస్తి నుండి నష్టం		(-) 35,000

ఉదా.39 : చిరంజీవికి ఒక గృహస్తి ఉంది. దానిలో 60% సొంతానికి, మిగిలిన 40% అద్దెకు ఇచ్చాడు. కింద ఇచ్చిన సమాచారం ఆధారంగా అతడి గృహస్తి ఆదాయాన్ని గణించండి.

	₹
1. మున్సిపల్ విలువ	10,00,000
2. యుక్తమైన అద్దె	15,00,000
3. ప్రామాణిక అద్దె	12,00,000
4. వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె	8,00,000
5. మున్సిపల్ పన్నులు	10%
6. వడ్డీ	4,00,000
7. ఖాళీ కాలం	3 నెలలు.

జవాబు :

అసెసీ గృహంలో 60 శాతాన్ని సొంతానికి వాడుకుంటూ, 40 శాతాన్ని అద్దెకివ్వడం జరిగింది. కాబట్టి అసెసీకి రెండు గృహాలున్నాయని అనుకొని కింది రకంగా ఆదాయాన్ని గణించాలి.

చిరంజీవికి గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించడం

	యానిట్ ఎ - 60% సొంత నివాసానికి ₹	యానిట్ బి - 40% అద్దె కిచ్చినది ₹
మునిసిపల్ విలువ	6,00,000	4,00,000
యుక్తమైన అద్దె	9,00,000	6,00,000
ప్రామాణిక అద్దె	7,20,000	4,80,000
వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె	-	8,00,000
వసూలు కాని అద్దె	-	-
ఖాళీ కాలం	-	3 నెలలు
మున్సిపల్ పన్నులు	10%	10%
వడ్డీ	2,40,000	1,60,000

చిరంజీవి గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹	₹
యానిట్ - ఎ : సొంత నివాసానికి			
నికర వార్షిక విలువ		Nil	
తీ. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపు :			
రుణంపై వడ్డీ		2,00,000	(-) 2,00,000
యానిట్ - బి : (అద్దెకిచ్చినది)			
స్థూల వార్షిక విలువ		8,00,000	
తీ. మున్సిపల్ పన్నులు		40,000	

		7,60,000	
తీ. సెక్షన్ 24 కి తగ్గింపులు			
(1) ప్రామాణిక తగ్గింపు - నికర వార్షిక లో 30%	2,28,000		
(2) రుణంపై వడ్డీ	1,60,000	3,88,000	3,72,000
	-----	-----	-----
గృహాస్తి నుండి ఆదాయం			1,72,000

ఉదా.40 : శ్రీదేవి ఒక గృహాస్తికి యజమాని. ఆ గృహాస్తి మున్సిపల్ విలువ ₹ 80,000. దానిని సంవత్సరానికి ₹ 1,20,000 లకు అద్దెకు ఇవ్వడం జరిగింది. యజమాని చెల్లించవలసిన స్థానిక పన్నుల మొత్తం ₹ 1,60,000. కాని యజమాని - అద్దెదారు మధ్య ఒప్పందం ప్రకారం అద్దెదారు ప్రత్యక్షంగా మున్సిపాలిటీకి ఆ మొత్తం చెల్లించాడు. అద్దెదారు సౌకర్యాల కోసం కింది ఖర్చులు భరించాడు.

	₹
1. నీటి కనెక్షన్ విస్తరణకు	3,000
2., నీటి ఖర్చులు	1,500
3. లిఫ్ట్ నిర్వహణ	1,500
4. తోటమాలి జీతం	1,800
5. మెట్ల లైటింగ్	1,200
6. స్విమ్మింగ్ పూల్ నిర్వహణ	750
యజమాని కింది ఖర్చులకు తగ్గింపు కోరుతున్నాడు.	
(a) మరమ్మత్తులు, వసూలు ఛార్జీలు రూ.	7,500
(b) భూమి శిస్తు చెల్లించినది	1,500

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీదేవి గృహాస్తి నుండి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీదేవి గృహాస్తి నుండి ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

వివరాలు	₹	₹	₹
వాస్తవ అద్దె		1,20,000	
తీ. సౌకర్యాల విలువ			
నీటి కనెక్షన్ ఛార్జీలు	3,000		
నీటి ఖర్చులు	1,500		
లిఫ్ట్ నిర్వహణ	1,500		
తోటమాలి జీతం	1,800		
మెట్ల లైటింగ్	1,200		
స్విమ్మింగ్ పూల్ నిర్వహణ	750	9,750	
స్థూల వార్షిక విలువ			1,10,250
తీ. అద్దెదారు చెల్లించిన మున్సిపల్ పన్నులు			-
నికర వార్షిక విలువ			1,10,250
తీ. ప్రామాణిక తగ్గింపు : నికర వార్షిక విలువలో 30%			33,075

గృహాస్తి నుండి ఆదాయం			77,175

గమనిక : అసెసీ మరమ్మత్తుల మీద వసూలు ఛార్జీలు, భూమి శిస్తు చేసిన ఖర్చులకు తగ్గింపు ఏమీ ఉండదు. సెక్షన్ 24 కింద ఇచ్చే పామాణిక తగ్గింపులో ఇవన్నీ కలిసి ఉంటాయి.

ఉదా.41 : పవన్ అనే వ్యక్తి ఒక కంపెనీలో మార్కెటింగ్ మేనేజర్ గా పనిచేస్తున్నాడు. 31-3-2018 తో అంతమయ్యే గత సంవత్సరానికి అతడు అందించిన సమాచారం కింది విధంగా ఉంది.

1. జీతం నెలకు రూ.50,000
 2. కరువు భత్యం నెలకు రూ.5,000
 3. వినోద భత్యం నెలకు రూ.2,000
 4. అతని అధికార, వ్యక్తిగత వసుల నిమిత్తం కంపెనీ అతనికి ఒక కారును ఇచ్చింది.
 5. అతనికి కంపెనీ ఉచిత నీరు, విద్యుచ్ఛక్తి సౌకర్యాలను కూడా కలుగచేసి, వాటి కోసం రూ.5,000 చెల్లించింది.
 6. అతని ఇంటిలో పనిచేసేందుకు ఒక సర్వెంటును కూడా కంపెనీ నియమించి, ఆ సర్వెంటుకు నెలకు రూ.1,000 జీతాన్ని చెల్లిస్తుంది.
 7. అతడు చెల్లించిన వృత్తి పన్ను రూ.2,400.
 8. అతడు జులై 2016లో ఒక గృహాన్ని రూ.70,00,000 లకు కొనుగోలు చేసి సిండికేట్ బాంకు నుండి రూ.50,00,000, సంవత్సరానికి 11% వడ్డీ మీద రుణం తీసుకున్నాడు. 2016-17 సంవత్సరంలో బాంకుకు వడ్డీగా రూ.5,50,000, అసలు మొత్తం రూ.1,70,000 చెల్లించాడు.
- 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి పవన్ యొక్క పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

పవన్ యొక్క మొత్తం ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
1. జీతం నుండి ఆదాయం		
జీతం రూ.50,000 X 12	6,00,000	
కరువు భత్యం రూ.5,000 X 12	60,000	
వినోద భత్యం రూ.2,000 X 12	24,000	
ఉచిత నీరు, విద్యుత్ మొదలగునవి	5,000	
సర్వెంటు జీతం	12,000	
కారు (రూ.2,400 + 900) రూ.3,300 X 12	39,600	
జీతం నుండి ఆదాయం	7,40,600	
తగ్గింపు : సెక్షన్ 16 కింద వృత్తి పన్ను తగ్గింపు	2,400	
జీతం నుండి ఆదాయం		7,38,200

2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	₹	₹
వార్షిక విలువ	Nil	
తగ్గింపు : సెక్షన్ 24 కింద రుణంపై వడ్డీ	2,00,000	(-) 2,00,000
	-----	-----
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		5,38,200

నోట్స్ : అసెసీ రుణం మీద చెల్లించిన అసలు మొత్తం రూ.1,70,000 కు సెక్షన్ 80C కింద రూ.1,50,000 వరకు తగ్గింపు గా వస్తుంది.

5.10 ప్రశ్నలు

A. ఈ కింది ప్రశ్నలకు ఐదు పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. వార్షిక విలువ
2. మరమ్మత్తులకు తగ్గింపు
3. భావిత యజమానులు
4. గృహాస్తి నుండి నష్టం
5. ఖాళీ అలవెన్సు/భత్యం
6. వసూలు కాని అద్దె
7. సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపులు
8. స్వయాధీన గృహాస్తి
9. యుక్తమైన అద్దె విలువ
10. వసూలు కాని అద్దె అనగా నేమి?
11. సెక్షన్ 24 ప్రకారం తగ్గింపులు
12. వార్షిక విలువ
13. స్థూల వార్షిక విలువ

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు పది పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. స్థూల వార్షిక విలువ
2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద మినహాయింపు చేయబడినవి వివిధ ఆదాయాలేవి?
3. వసూలు కాని అద్దె విషయంలో ఆదాయం పన్ను చట్టంలో ఉన్న నిబంధనలేవి?
4. యజమాని సొంతానికి ఉంటున్న గృహాల వార్షిక విలువలను ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
5. సొంత నివాస గృహం నుండి ఆదాయంను ఏ విధంగా లెక్కింపులో వివరింపుము.

6. వార్షిక విలువ అనగా నేమి? గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించే అనుమతించబడే తగ్గింపులు ఏవి?
6. గృహ నిర్మాణం పూర్తి చేయకముందు అప్పుపై వడ్డీ ఏ విధంగా గణించుతారు?
7. వార్షిక విలువ అనగా నేమి? అద్దెకిచ్చిన గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని కనుగొనుము.
8. వివిధ రకాల అద్దె విలువలను గుర్తించండి.
9. నికర నిర్వహణ అద్దె అనగా నేమి?
10. సాంవత్సరిక విలువ
11. గృహ ఆస్తి మీద అద్దెను ఏ విధంగా లెక్కించుతారు?

C. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు విపులంగా రాయండి.

1. వార్షిక విలువ అనగా నేమి? అద్దెకిచ్చిన గృహాల వార్షిక విలువను ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
2. సాంవత్సరిక విలువ ను నిర్వచించుము. గృహాస్తి ఆదాయాన్ని లెక్కించేటపుడు సాంవత్సరిక విలువ నుండి ఏ తగ్గింపులను అనుమతిస్తారు?
3. గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించుటలో సెక్షన్ 24(1) ప్రకారం అనుమతించబడిన తగ్గింపులను పేర్కొనండి.
4. నివాసం కొరకు అద్దె కివ్వబడిన గృహం యొక్క వార్షిక విలువను ఎట్లు కనుగొందువో వివరించండి,
5. అద్దెకిచ్చిన గృహం నుండి, సొంత నివాసానికై వాడుచున్న గృహం నుండి ఆదాయం లెక్కించుటకు గల నియమాలు వివరించుము.
6. వార్షిక విలువ అనగా నేమి? గృహాస్తిని అద్దె కిచ్చినపుడు మరియు సొంత నివాసానికి వాడుకున్నపుడు గృహాస్తి నుండి ఆదాయమును లెక్కించే విధానాన్ని వివరించుము.

5.11 అభ్యాసాలు

1. ఈ కింది అంశాల ఆధారంగా వేణుమాధవ్ గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని నిర్ణయించండి.

	₹
పొందిన వార్షిక అద్దె	9,000
మునిసిపల్ విలువ	5,400
యుక్తమైన అద్దె	8,400
ప్రామాణిక అద్దె	7,200
చెల్లించిన మునిసిపల్ పన్నులు	540

[జవాబు : గృహాస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 5,922]

2. హైదరాబాదులో మల్లిశ్వరికి మూడు గృహాలున్నాయి. అద్దె నియంత్రణ చట్టం అమలవుతున్న గృహాల స్థూల వార్షిక విలువను గణించండి.

వివరాలు	గృహం - 1	గృహం - 2	గృహం - 3
1. మునిసిపల్ విలువ	30,000	26,000	35,000
2. వార్షిక అద్దె	42,000	36,000	30,000

3. యుక్తమైన అద్దె	36,000	28,000	30,000
4. ప్రామాణిక అద్దె	30,000	35,000	36,000
5. వసూలుకాని అద్దె	7,000	9,000	2,500
6. ఖాళీగా ఉన్న కాలం	1 నెల	2 నెలలు	3 నెలలు

[జవాబు : స్థూల వార్షిక విలువ (ఎ) ₹ 31,500 (బి) ₹ 28,000 (సి) ₹ 35,000]

3. 2016 లో నిర్మించబడి నివాసం కొరకు అద్దెకు ఇచ్చిన గృహానికి ప్రియమణి పురపాలక సంఘ విలువలో 10% పురపాలక సంఘ పన్నుగా 31-3-2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి చెల్లించినారు. ఆ ఇంటి ఇతర వివరాలు దిగువ నీయబడినవి.
- పురపాలక సంఘ విలువ ₹ 10,000
వసూలైన అద్దె ₹ 12,000
- ప్రస్తుత అసెస్మెంట్ సంవత్సరానికి నికర వార్షిక విలువను లెక్కించండి.

[జవాబు : గృహస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 7,700]

4. జగపతి బాబు ఒక ఇంటికి యజమాని. దాని యొక్క మున్సిపల్ విలువ రూ.25,000. ఆ గృహ నిర్మాణం జనవరి 1, 2013 న మొదటి పెట్టి ఏప్రిల్ 30, 2015 న పూర్తయింది. ఆ గృహం మూడు నివాసపు యూనిట్లుగా X, Y Z లకు యూనిట్ కు రూ.10,000 సాంవత్సరిక అద్దెకు ఇవ్వబడినది. జగపతి మొత్తం గృహానికి రూ.3,000 మున్సిపల్ పన్నులు చెల్లించాడు. సర్దుబాటు వార్షిక విలువలను X, Y నివాస గృహాలుగా Z వ్యాపారానికి వాడుకుంటున్నారని భావించి లెక్కించండి.

[జవాబు : నికర వార్షిక విలువ ₹ 27,000]

5. దిగువ వివరాల నుండి అర్జున్ కు చెందిన గృహస్తి నుండి ఆదాయాన్ని కనుగొనండి. గృహం యొక్క మునిసిపల్ విలువ రూ.12,000, అద్దె కిచ్చిన విలువ రూ.18,000 లు సంవత్సరానికి అద్దెదారు మరమ్మత్తు ఖర్చులను భరిస్తాడు. మున్సిపల్ పన్నులు చెల్లించినది రూ.1,800

[జవాబు : గృహస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 11,340]

6. రంగా 2014 ఆగస్టులో పూర్తి చేయబడిన ఒక ఇంటికి యజమాని. ఆ ఇంటిని అతడు సంవత్సరానికి రూ.9,000 కు అద్దెకిచ్చినాడు. అద్దెదారు ఆ ఇంటి నివాసానికి ఉపయోగిస్తున్నాడు. మునిసిపల్ పన్నులు 10% చొప్పున రూ.1,200. మరమ్మత్తు ఖర్చులు, మునిసిపల్ పన్నులు అద్దెదారు భరిస్తాడు. రంగాకు గృహ ఆస్తి నుండి ఆదాయాన్ని నిర్ణయించండి.

[జవాబు : గృహస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 6,300]

7. తలసాని శ్రీనివాసుకు ఒక గృహం కలదు. దీని పురపాలక సంఘ వార్షిక విలువ రూ.8,00,000. ఈ సంవత్సరానికి ఉన్న పురపాలక సంఘ పన్నులు రూ.80,000 ఇంకా చెల్లించలేదు. ఈ ఇంటిని సంవత్సరానికి రూ.8,40,000 కు అద్దెకిచ్చాడు. గృహ నిర్మాణం జూన్ 1, 2015న పూర్తయింది. ఈ గృహ నిర్మాణానికి తీసుకున్న అప్పుపై చెల్లించవలసిన వడ్డీ రూ.1,60,000. ప్రస్తుత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి పన్ను విధించడగిన వార్షిక విలువను లెక్కకట్టండి.

[జవాబు : గృహస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 3,28,000]

8. చైతన్య ఒక గృహానికి యజమాని. దానిని నెలకు రూ.200 ఇవ్వడం జరిగింది. దాని మున్సిపల్ విలువ రూ.1,600. ఆ ఇంటిపై చెల్లించిన ఖర్చులు, మున్సిపల్ పన్నులు రూ.160. భూమి చెల్లించినది రూ.100. ఇంటి రిపేర్ల కోసం తీసుకున్న రుణంపై

చెల్లించిన వడ్డీ రూ.300. అగ్ని భీమా ప్రీమియం చెల్లించినది. రూ.320. గృహాస్తిపై ఆదాయం లెక్కించండి.

[జవాబు : గృహాస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 1,268]

9. సువర్ణరాజు 2018-19 అసెస్మెంట్ సంవత్సరానికి 2008 న నిర్మాణం పూర్తికాబడిన ఒక వసతి గృహం యొక్క వివరాలను ఈ దిగువ ఇచ్చారు.

	₹
వార్షిక అద్దె	7,200
పురపాలక పన్నులు చెల్లించినది	1,800
భూమి అద్దె చెల్లించినది	60
భీమా	80
ఇల్లు నిర్మించుటకు తెచ్చిన అప్పుపై వడ్డీ	1,000
అద్దె వసూలుకు చెల్లించిన ఖర్చులు	300

సువర్ణరాజు రూ.31,000 లకు ఈ ఆస్తిని తనఖాపై పెట్టి కూతురు వివాహమునకు ఖర్చు పెట్టెను. ఆ అప్పుపై చెల్లించిన వడ్డీ రూ.3,600. అతని ఇంటిపై వచ్చిన ఆదాయాన్ని లెక్కించుము.

[జవాబు ; గృహాస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 2,780]

10. విజయనగరంలో పనిచేస్తున్న ఆశోక్ గజపతిరాజు జీతం నెలకు రూ.2,500. అతనికి ముంబాయిలో ఒక గృహం కలదు. దానిని సంవత్సరానికి రూ.90,000 కు అద్దెకిచ్చాడు. ఈ గృహంపై మునిసిపల్ పన్నులకు (రూ.10,000) అద్దెదారు భరించాలి.

	₹
నీటి ఖర్చు	1,000
లిఫ్టు ఖర్చు	1,200
తోటమాలి జీతం	1,800
మెట్లమీద లైట్లు	900
ఈ కింది ఖర్చులను హారీష్ తగ్గింపులుగా క్లయిం చేస్తున్నాడు.	
మరమ్మత్తులు	25,000
భూమి శిస్తు	1,000
అద్దె వసూలు ఖర్చులు	1,200
తాకట్టు రుణంపై వడ్డీ	3,000
భీమా	1,200

అద్దెదారు రూ.5,000 మాత్రమే ఫిబ్రవరి, 2016లో మునిసిపాలిటీకి చెల్లించాడు. మిగిలిన రూ.5,000 ఏప్రిల్, 2017లో చెల్లించాడు. తాకట్టు రుణం తన కూతురు వివాహానికి ఖర్చు పెట్టినాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ ఆశోక్ గజపతిరాజు మొత్తం ఆదాయం నిర్ణయించండి.

[జవాబు : గృహాస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 59,570, మొత్తం ఆదాయం ₹ 89,570]

11. మహేష్ నెలకు రూ.10,000 ల జీతం పొందుచున్నాడు. అతనికి రెండు గృహాలున్నాయి. మొదటి గృహం మున్సిపల్ విలువ రూ.3,000 లు కాగా దానిని సొంత నివాసమునకు వాడుకుంటున్నాడు. రెండవదాని మున్సిపల్ విలువ రూ.2,500 లు కాగా నెలకు రూ.250 చొప్పున అద్దెకిచ్చినాడు. రెండు గృహాలపై వ్యయాలు దిగువ విధంగా ఉన్నాయి.

	మొదటి గృహం (సొంత నివాసం)	రెండవ గృహం (అద్దె కిచ్చిన గృహాస్తి)
	₹	₹
మున్సిపల్ పన్నులు	300	300
భూమి శిస్తు	150	200
గృహపు నిర్మాణ రుణంపై వడ్డీ	300	400
అగ్ని భీమా ప్రీమియం	200	200
తనఖా అప్పుపై వడ్డీ	-	500
అద్దె వసూలు ఛార్జీ	-	200

గత సంవత్సరంలో రెండవ గృహం రెండు నెలలు ఖాళీగా ఉంది. మహేష్ ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం రూ.5,000 లు అయిన మొత్తం ఆదాయం లెక్కింపుము.

[జవాబు : అద్దె కిచ్చిన గృహాస్తి నుండి ఆదాయం రూ.1,140, సొంత నివాస గృహ నష్టం రూ.300, జీతం నుండి ఆదాయం రూ.1,20,000, మొత్తం ఆదాయం రూ.1,25,840]

12. బెనర్జీ గుంటూరులో ఒక గృహం ఉంది. దానిని అతడు సంవత్సరానికి రూ.1,80,000 అద్దెకు ఇచ్చాడు. దానిపై యజమాని చెల్లించవలసిన మునిసిపల్ పన్నులు రూ.20,000. కాని అద్దెకున్న వ్యక్తితో కుదుర్చుకున్న ఒప్పందం ప్రకారం మునిసిపల్ పన్నులను అద్దెకున్న వ్యక్తి చెల్లిస్తాడు. ఇంటి యజమాని ఈ దిగువ సూచించిన ఖర్చులు అద్దెకున్న వ్యక్తి సౌకర్యం కొరకు చెల్లిస్తాడు.

	₹
నీరు మొదలగు వాటి కొరకు	4,000
తోటమాలి జీతం	5,000
ఎలక్ట్రిసిటీ ఖర్చులు	2,400

బెనర్జీ ఈ కింది మినహాయింపులు కోరుతున్నాడు. మరమ్మత్తులు రూ.30,000, భూమి శిస్తు రూ.4,000, వసూలు ఖర్చులు రూ.4,000. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని కనుగొనుము.

[జవాబు : గృహాస్తి నుండి ఆదాయం రూ.1,18,020]

13. ఈ దిగువ వివరాల నుండి పాపారావు యొక్క గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని కనుగొనండి.

	గృహం I	గృహం II
	₹	₹
మునిసిపల్ విలువ	20,000	24,000

వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె	24,000	34,000
సమంజసమైన అద్దె విలువ	30,000	32,000
మునిసిపల్ పన్నులు	2,000	4,200
భీమా	500	850
గృహ నిర్మాణానికై తీసుకున్న అప్పుపై వడ్డీ	3,600	17,000
గత సంవత్సరంలో వసూలుకాని అద్దె	-	2,000

[జవాబు : గృహాస్తి నుండి ఆదాయం : మొదటి గృహం ₹ 16,000, రెండవ గృహం ₹ 2,460]

నూచన : అంతకు ముందు సంవత్సరాలలో వసూలు కాని అద్దెను పరిగణనలోకి తీసుకోరాదు. దానికి తగ్గింపు రాదు.

14. రాజనాల గృహాస్తికి సంబంధించిన సమాచారం కింద ఇవ్వబడింది.

	₹
ప్రస్తుత గత సంవత్సరంలో పొందిన అద్దె (దిగువ తగ్గింపులు చేసిన పిదప)	1,00,000
(1) తరుగుదల	24,500
(2) లిప్తు నిర్వహణ	7,500
(3) మున్సిపల్ పన్నులు (మున్సిపల్ విలువ రూ.1,50,000 పై 10%)	15,000
(4) ఖాళీ అలవెన్సు	10,000
(5) మరమ్మత్తులు	18,000
(6) చౌకీదారుకు చెల్లింపు	1,000
(7) బాంకు కమీషన్	500
(8) అద్దె వసూలు ఛార్జీలు	8,000
(9) తోటమాలి జీతం	1,200

31-3-2017 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి రాజనాల యొక్క గృహాస్తి నుండి ఆదాయం గణించండి.

[జవాబు : వార్షిక అద్దె రూ. 1,85,700, నికర వార్షిక విలువ రూ. 1,51,000, గృహాస్తి నుండి ఆదాయం రూ. 1,05,700]

15. హరీష్ ఒక గృహాస్తిని కలిగి యున్నాడు. దానిని 1-11-2016 లో పూర్తిచేయగా దిగువ విధంగా వాడుకుంటున్నాడు.

- (a) 25% విస్తీర్ణమును సొంత వ్యాపారం కొరకు
- (b) 25% విస్తీర్ణము సొంత నివాసం కొరకు
- (c) 25% విస్తీర్ణము నెలకు రూ.1,000 చొప్పున నివాసం కొరకు అద్దెకిచ్చినాడు.
- (d) 25% నెలకు రూ.1,000 ల చొప్పున నివాసేతర ఉద్దేశములకు 1-4-2017 నుండి 28-2-2018 వరకు అద్దెకిచ్చి 1-3-2018 నుండి సొంత నివాసానికి వాడుకున్నాడు.

గృహాస్తికి సంబంధించిన సంబంధిత గత సంవత్సరంలో హరీష్ చెల్లించిన ఖర్చులు :

మున్సిపల్ పన్నులు రూ.4,000

అగ్ని భీమా ప్రీమియం రూ.1,200

గృహాస్తి మరమ్మత్తులు రూ.3,200

గృహ నిర్మాణ రుణంపై వడ్డీ రూ.36,000

అసెస్‌మెంట్ 2018-19 సంవత్సరానికి గృహాస్తి నుండి ఆదాయం లెక్కింపుము

[జవాబు : గృహాస్తి విడియానిట్లుగా భావించాలి. 1/4 వంతు సొంత వ్యాపారానికి - Nil; 1/4 వంతు నివాసము కొరకు నష్టం ₹ 9,000, 1/4 అద్దె భాగం నష్టం ₹ 1,300, 1/4 యూనిట్ - అద్దె గృహ నష్టం ₹ 1,300, గృహాస్తి నుండి మొత్తం నష్టం ₹ 11,600]

16. కింది వివరాల ఆధారంగా శ్రీనివాస్ గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించండి. పురపాలక సంఘ విలువ రూ.60,000. యుక్తమైన అద్దె విలువ రూ.72,000. స్థానిక పన్నులు పురపాలక సంఘ విలువలో 10%. గృహ నిర్మాణం పూర్తయిన తేదీ 31-1-2011. మొత్తం గృహమునందు 75% మేరకు యజమాని తన నివాసానికి వినియోగించుకుంటున్నాడు. మిగిలిన 25% గృహాన్ని నివాసానికి అద్దె కిచ్చాడు.

[జవాబు : గృహాస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 11,550]

17. ఈ కింది వివరాల నుండి జానకి రామయ్య గృహాస్తి నుండి ఆదాయం లెక్కకట్టండి.

గృహ నిర్మాణం పూర్తి 1-7-2015

మున్సిపల్ అద్దె విలువ రూ.30,000

సరసమైన అద్దె విలువ రూ.24,000

సొంతంగా ఉంటున్న విస్తీర్ణం 2/3

అద్దె కిచ్చినది 1/3 . దీనిని 1-4-2017 నుండి 31-8-2017 వరకు రూ.1,000 ల చొప్పున అద్దెకిచ్చి 1-9-2017 నుండి సొంతంగా దానిలో నివసించడం

మున్సిపల్ పన్నులు సం.నికి రూ.3,000

అగ్ని భీమా ప్రీమియం సం.నికి రూ.2,000

నేల అద్దె సం.నికి రూ.4,000

రుణం మీద వడ్డీ రూ.7,500

[జవాబు : గృహాస్తి నుండి ఆదాయం ₹ 15,600]

18. శ్రీ భావన్నారయణకు సంబంధించిన గృహాస్తి నుండి ఆదాయాన్ని కింది వివరాల ద్వారా గణించండి.

వివరాలు	గృహాస్తి I	గృహాస్తి II
ఉపయోగించినది	సొంత నివాసానికి	60% సొంతానికి 40% అద్దెకు
మున్సిపల్ విలువ	10,00,000	20,00,000
యుక్తమైన అద్దె	12,00,000	18,00,000
ప్రామాణిక అద్దె	15,00,000	16,00,000
వాస్తవంగా స్వీకరించిన అద్దె	-	5,00,000

మునిసిపల్ పన్నులు	10%	10%
వడ్డీ	2,50,000	3,00,000
రుణం తీసుకున్న తేదీ	1-3-2012	1-3-2011
ఖాళీ కాలం	-	6 నెలలు

[జవాబు : గృహోస్థి నుండి ఆదాయం ₹ 4,82,000]

19. గంగాధరానికి ఒక నివాస గృహం ఉంది. ఆ గృహంలో రెండు సమాన వాటాలున్నాయి. మొదటి భాగంలో గంగాధరం నివాసముంటున్నాడు. రెండవ భాగాన్ని నెలకు రూ.8,000 చొప్పున అద్దెకు ఇవ్వడం జరిగింది. అద్దె కిచ్చిన భాగం ఆ సంవత్సరంలో రెండు నెలల పాటు ఖాళీగా ఉంది. 2017-18 గత సంవత్సరానికి ఆ గృహోస్థి యొక్క వివరాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

	₹
ప్రామాణిక అద్దె	1,62,000 p.a.
మునిసిపల్ విలువ	1,90,000 p.a.
యుక్తమైన అద్దె	1,85,000 p.a.
మునిసిపల్ పన్నులు	మునిసిపల్ విలువలో 15%
నీరు, వెలుతురు ఖర్చులు	రూ.500 నెలకు
తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ	1,500 నెలకు
లీజు మొత్తం	1,200 సం.నికి
భీమా ఖర్చులు	3,000 సం.నికి
మరమ్మత్తులు	12,000 సం.నికి

2018-19 సంవత్సరానికి శ్రీ గంగాధరం గృహోస్థి నుండి ఆదాయం గణించండి.

[జవాబు : గృహోస్థి నుండి ఆదాయం ₹ 28,025]

20. ఈ క్రింది వివరాలతో గృహోస్థి నుండి వచ్చిన ఆదాయాన్ని లెక్కించండి గృహం యొక్క మున్సిపల్ విలువ రూ.90,000. న్యాయమైన అద్దె రూ.1,20,000 వచ్చిన అద్దె నెలకు రూ.12,000. గృహం 1 నెల ఖాళీగా ఉన్నది. చెల్లించవలసిన మున్సిపల్ పన్నులు రూ.3,000. చెల్లించిన అగ్ని భీమా ప్రీమియం రూ.1,000.

(ఆంధ్ర 2017)

21. దిగువ నిచ్చిన వివరములకు శ్రీమతి లావణ్య యొక్క గృహోస్థి నుండి ఆదాయము గణన చేయుము :

- పురపాలక సంఘపు అద్దె విలువ = ప్రతి మాసమునకు రూ.6,000
- సమాజమైన అద్దె విలువ = ప్రతి మాసమునకు రూ.6,500
- ప్రామాణికపు అద్దె = ప్రతి మాసమునకు రూ.5,800
- పురపాలక సంఘపు పన్నులు = రూ.10,800
- ప్రతి మాసమునకు అద్దె = రూ.6,600

(కృష్ణ మార్చి, 2017)

22. దిగువ వివరాల నుండి మదన్ యొక్క గృహోస్తి ఆదాయం లెక్కింపుము :

వివరాలు	గృహం A (రూ.)	గృహం B (రూ.)
పురపాలక విలువ	40,000	60,000
యుక్తమైన అద్దె	60,000	80,000
ప్రామాణిక అద్దె	75,000	68,000
వాస్తవ అద్దె	50,000	90,000
పురపాలక పన్నులు	10%	15%
ఋణంపై వడ్డీ	8,000	10,000
నిర్మాణ తేదీ	1.6.2007	12.4.2012
నిర్మాణ పూర్వపు ఋణంపై వడ్డీ	40,000	20,000
అసలు మరమ్మత్తులు	8,000	6,000

(కృష్ణ మార్చి, 2017)

23. 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంనకే దిగువ వివరముల నుండి గృహోస్తి నుండి ఆదాయము లెక్కింపుము :

వాస్తవ అద్దె విలువ నెలకు రూ.60,200

ప్రామాణిక అద్దె నెలకు రూ. 60,100

యుక్తమైన అద్దె నెలకు రూ.60,000

మునిసిపల్ విలువ నెలకు రూ.60,500

మునిసిపల్ పన్ను మునిసిపల్ విలువలో 12 శాతము

2017-18 యజమాని చెల్లించిన మునిసిపల్ పన్ను రూ.70,120

2016-2017 సంబంధించి మునిసిపల్ పన్నును రూ.15,000 ప్రస్తుత సంవత్సరంలో చెల్లించెను.

అగ్ని భీమా ప్రీమియము రూ.5,500

భూమి శిస్తు రూ.1,500

విద్యుచ్ఛక్తి మరియు నీటి ఖర్చులు రూ.8,000

అసెస్సీపై చదువులు నిమిత్తము పొందిన ఋణంపై వడ్డీ రూ.24,000.

(అచార్య నాగార్జున, మార్చి 2018)

SUGGESTED READINGS

1. Dr. Vandana Bangar, Dr. Yogendra Bangar, Aadhya Prakashan, Allahabad
2. Manoharan, T.N., Income Tax Law, Snow White Publications Pvt. Ltd., Chennai.
3. Income Tax Act, Taxmann Publications, New Delhi.
4. Dr.Vinod K. Singhanian, Income Tax, Taxmann Publications, New Delhi.

పాఠం - 6

వ్యాపారం లేదా వృత్తి వల్ల లాభాలు

లక్ష్యాలు

- ఈ పాఠాన్ని చదవడం ద్వారా మీరు
- * వ్యాపారం లేదా వృత్తి శీర్షిక కింద పన్ను విధించే ఆదాయల గురించి
- * వ్యాపార ఆదాయం గణించడంలో అనుమతించే తగ్గింపులు, స్పష్టంగా అనుమతించబడిన తగ్గింపుల గురించి తెలుసుకుంటారు.
- * వృత్తి నుండి వచ్చే ఆదాయాన్ని ఎలా గణించాలో కూడా తెలుసుకుంటారు.

ముఖ్యాంశాలు

- 6.1. ఉపోద్ఘాతం
- 6.2 వ్యాపారం - నిర్వచనం
- 6.3 పన్ను విధించే ఆదాయాలు
- 6.4 వ్యాపారం లేదా వృత్తి ఆదాయాన్ని నిర్ణయించడం
- 6.5 అనుమతించదగిన తగ్గింపులు - సాధారణ సూత్రాలు
- 6.6 స్పష్టంగా అనుమతించబడిన తగ్గింపులు - సెక్షన్ 30 - 35E
- 6.7 ఇతర తగ్గింపులు - సెక్షన్ 36
- 6.8 సాధారణ తగ్గింపులు - సెక్షన్ 37
- 6.9 స్పష్టంగా అనుమతించబడని ఖర్చులు - సెక్షన్ 40
- 6.10 కొన్ని సందర్భాలలో అనుమతించబడని ఖర్చులు - సెక్షన్ 40A
- 6.11 భావిత లాభాలు - సెక్షన్ 41
- 6.12 సరుకుకు విలువ కట్టడం
- 6.13 అకౌంట్ల నిర్వహణ
- 6.14 పన్ను విధించదగిన లాభాలను లెక్కించడంలో దశలు
- 6.15 ప్రశ్నలు
- 6.16 అభ్యాసాలు

6.1. ఉపోద్ఘాతం

వ్యాపారం లేదా వృత్తి వల్ల లాభాలు అనేది చాలా ముఖ్యమైన ఆదాయం శీర్షిక. ఇందుకు ప్రధానంగా రెండు కారణాలను పేర్కొనవచ్చు. (1) ప్రత్యక్ష పన్నుల రూపంలో వసూలయ్యే మొత్తం ఆదాయంలో 70 శాతంకు పైగా ఈ శీర్షిక నుండి వస్తుంది. (2) ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన అసెసీలకు పన్ను ఎగవేత లేదా పన్ను తప్పించుకోవడం ద్వారా తమ పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకునే

అవకాశం చాలా ఎక్కువగా ఉంటుంది. కాబట్టి ఇది చాలా క్లిష్టమైన శీర్షిక అని చెప్పవచ్చు. ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని 28 నుండి 44DB వరకు గల సెక్షన్లు ఈ శీర్షిక కింద ఆదాయాన్ని ఎలా లెక్కించాలో వివరించడం జరిగింది.

సెక్షన్ 28	పన్ను విధించే ఆదాయాలు
సెక్షన్ 29	వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి ఆదాయం గణించడం
సెక్షన్ 30 - 35	స్పష్టంగా అనుమతింపబడిన తగ్గింపులు
సెక్షన్ 36	ఇతర తగ్గింపులు
సెక్షన్ 37	సాధారణ తగ్గింపులు
సెక్షన్ 40	స్పష్టంగా అనుమతించిన ఖర్చులు
సెక్షన్ 40A	కొన్ని సందర్భాలలో తగ్గింపు లభించని ఖర్చులు
సెక్షన్ 41	భావిత లాభాలు

6.2 వ్యాపారం - నిర్వచనం

సాధారణంగా లాభార్జన కోసం కొనసాగించే ఏ కార్యకలాపాన్నయినా వ్యాపారం అంటారు. సెక్షన్ 2(13)లో ఇచ్చిన నిర్వచనం ప్రకారం ఏదైనా వర్తకం, వాణిజ్యం, ఉత్పత్తి స్వభావాన్ని కలిగి ఉండే ఏదైనా ఊహించని సంఘటన లేదా సందర్భం వ్యాపారంలో ఇమిడి ఉంటాయి. సెక్షన్ 2(13) లో ఇచ్చిన నిర్వచనం (1) వర్తకం (2) వాణిజ్యం, (3) ఉత్పత్తి (4) వర్తక స్వభావాన్ని కలిగి ఉండే ఏదైనా ఊహించని సంఘటన అనే వాటికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యతని ఇవ్వడం జరిగింది. అందువలన వ్యాపారమనేది లాభార్జన కోసం ఒక వ్యక్తి కొనసాగించే ప్రక్రియ అని చెప్పవచ్చు.

పై నిర్వచనాలను పరిశీలిస్తే వ్యాపారాలలో క్రమం ఎప్పుడు ఉండాల్సిన అవసరం కాని వ్యాపారం నిరంతరం కొనసాగించాల్సిన అవసరం గాని కనిపించదు. వ్యవహారాలలో సారూప్యత, నిరంతరం మళ్ళీ, మళ్ళీ సంభవించాల్సిన ఆవశ్యకత గాని లేదు. సెక్షన్ 2(13)లో చెప్పబడినట్లు వర్తక సంబంధమైన ఒక ఊహించని సంఘటన ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం కూడా వ్యాపార ఆదాయంగానే పరిగణించబడుతుంది.

1. వర్తక స్వభావమున్న ఊహించని సంఘటన : ఒకే ఒక వ్యవహారం నుండి ఉత్పన్నమయ్యే లాభం అయినా, ఆ వ్యవహారం వర్తకం, వాణిజ్యం, ఉత్పత్తి స్వభావాన్ని కలిగి ఉన్న ఊహించని సంఘటన అయితే దాని మీద పన్ను విధించబడుతుంది. ఒక వ్యవహారం వర్తక స్వభావమున్న ఆకస్మిక సంఘటన అవుతుందా, కాదా అనేదాన్ని న్యాయస్థానాలు నిర్ణయిస్తాయి. అయితే ఇలా నిర్ణయించేటప్పుడు ఆ సందర్భం యొక్క స్వభావాన్ని దాని పరిణామం, తరచు సంభవించడం, నిరంతరం క్రమబద్ధత మొదలైన అంశాలను పరిగణనలోనికి తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

2. వృత్తి (Profession) : వృత్తి అనే పదానికి నిర్వచనం చట్టం యొక్క సెక్షన్ 2(36)లో ఇవ్వబడింది. దీని ప్రకారం పూర్తిగా మేధో సంబంధమైన నైపుణ్యం చేత నియంత్రించబడే శారీరక నైపుణ్యం అవసరమైన జీవనోపాధినే వృత్తి అంటారు. ఉదాహరణకు, డాక్టర్లు, లాయర్లు, శాస్త్రవేత్తలు, ఇంజనీర్లు, రచయితలు మొదలైన వారు ఈ కోవకు చెందిన వారు.

3. వృత్తి కళ (Vocation) : వృత్తి కళ అంటే ఒక వ్యక్తి జీవనోపాధి కోసం అనుసరించే పని. ఒక వ్యక్తి తనకు ప్రత్యేక అర్హత ఉండడం వల్ల అనుసరించే ఒక విధమైన జీవన మార్గాన్ని వృత్తి కళగా భావిస్తారు. అయితే ఇది వ్యాపారం మాదిరిగా క్రమబద్ధంగా సంఘటింపక

కొనసాగించే పని కాదు. ఉదా : నాట్య ప్రదర్శన ఇవ్వడం, ఇంద్రజాల విద్య ప్రదర్శించడం, వడ్రంగం, పత్రికా రచన, మత ప్రచారం మొదలైనవి.

4. వృత్తి సంబంధమైన పని : సాధారణంగా ఒక వ్యక్తి జీవనాధారాన్ని లేదా సంపదను సంపాదించుకోవడం కోసం ప్రధానంగా ఎందులో నిమగ్నమై ఉంటాడో దాన్ని వృత్తి సంబంధమైన పని అంటారు.

పైన వివరించిన అన్ని రకాల లాభాల మీద ఒకే శీర్షిక కింద పన్ను విధించడం జరుగుతుంది.

6.3. పన్ను విధించే ఆదాయాలు (సెక్షన్ 28)

వ్యాపారం లేదా వృత్తి వల్ల లాభాలు అనే శీర్షికలో కింది ఆదాయాల మీద పన్ను విధించబడుతుంది.

1. **వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు :** అసెసీ చేత గత సంవత్సరంలో కొనసాగించబడిన వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుంచి వచ్చే లాభాలను ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయాలుగా పరిగణించడం జరుగుతుంది.
2. **నష్ట పరిహారం :** కంపెనీలను లేదా వ్యాపారాలను నిర్వహించే వ్యక్తి లేదా ఏజెన్సీ వారి ఒప్పందం రద్దవడం లేదా మార్చడం వలన స్వీకరించే లేదా వారికి రావలసిన నష్టపరిహారం మీద పన్ను విధిస్తారు.
3. **వర్తక లేదా వృత్తి సంఘాల ఆదాయం :** వ్యాపారస్తులు తమ ఉమ్మడి ప్రయోజనాలు కాపాడుకోవడానికి, అభివృద్ధి పరచుకోవడానికి వర్తక సంఘాలుగా ఏర్పడడం జరుగుతుంది. వీటిని లాభాపేక్ష లేని సంఘాలుగా పేర్కొనవచ్చు. ఈ సంఘాలు తమ సభ్యులకు కొన్ని ప్రత్యేక ప్రయోజనాలను అందజేయడానికి ఏమైనా మొత్తాలు వసూలు చేస్తే దాని మీద పన్ను విధించబడుతుంది.
4. **లైసెన్సులను అమ్మడం వలన వచ్చిన లాభం :** ఎగుమతి, దిగుమతుల (నియంత్రణ) చట్టం, 1947 కింద, దిగుమతుల (నియంత్రణ) ఆర్డర్, 1955 ప్రకారం అనుమతించబడిన లైసెన్సులను అమ్మగా వచ్చిన లాభానికి ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధిస్తారు.
5. **నగదు సహాయం :** కేంద్ర ప్రభుత్వం యొక్క ఏ పథకం కిందైనా ఎగుమతుల కోసం ఏ వ్యక్తి అయినా స్వీకరించినా లేదా స్వీకరించవలసిన నగదు సహాయం (దాన్ని ఏ పేరుతో పిలిచినప్పటికీ) ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది.
6. **కస్టమ్స్ లేదా ఎక్సైజ్ సుంకం :** కస్టమ్స్, సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ డ్యూటీస్ డ్రాబాక్ రూల్స్, 1971 కింద ఏ వ్యక్తికైనా ఎగుమతి పన్ను ముదరా కింద తిరిగి చెల్లించవలసిన ఉన్న కస్టమ్స్ లేదా ఎక్సైజ్ సుంకానికి ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధిస్తారు.
7. **వ్యాపారం నుండి ఉత్పన్నమయ్యే ప్రయోజనం :** ఒక వ్యాపారం లేదా వృత్తిని నిర్వహించడం వలన ఉత్పన్నమయ్యే ప్రయోజనాల లేదా పెరిక్విజిట్ల విలువ, వాటిని నగదు రూపంలోకి మార్చడానికి వీలున్నా, లేకపోయినా వృత్తి లేదా వ్యాపారం నుండి లాభాలు అనే శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది.
8. **సంస్థ నుండి భాగస్థుల కొచ్చిన మొత్తాలు :** భాగస్థుడు సంస్థ నుండి స్వీకరించినా లేదా అతనికి రావలసిన ఉన్న వడ్డీ, జీతం, బోనస్, కమీషన్ లేదా ప్రతిఫలంలో ఎంత మొత్తానికి సంస్థ మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించేటప్పుడు తగ్గింపుగా ఇస్తారో, ఆ మొత్తమే భాగస్థుని ఆదాయమవుతుంది.
9. **స్పెక్యులేషన్ :** సెక్షన్ 28లో ఇచ్చిన వివరణ -2 ప్రకారం స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారాన్ని ఇతర వ్యాపారాల నుండి విభిన్నంగా, ప్రత్యేకంగా భావించాల్సి ఉంటుంది. కాని పన్ను నిర్ధారణ కోసం స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి లభించే లాభాలను కూడా వ్యాపార లాభాలలో కలుపుతారు.

- 10. అక్రమ వ్యాపారం ద్వారా ఆర్జించిన లాభాలు :** ఏ వ్యాపారం నుండి ఆర్జించిన ఆదాయమైనా అది న్యాయబద్ధమైనది అయినా, కాకపోయినా, దాని మీద పన్ను విధించబడుతుంది. ఒక వ్యక్తి అక్రమ వ్యాపారం ద్వారా ఆదాయాన్ని ఆర్జిస్తే, దాన్ని మామూలు పద్ధతిలోనే లెక్కించి, న్యాయంగా ఆర్జించిన వ్యాపార లాభాలతో బాటుగా పన్ను విధించడం జరుగుతుంది. సుగ్లింగ్ వ్యాపారంలో వచ్చే లాభాల మీద పన్ను విధించవచ్చని ఒక దావాలో రుజువైంది.
- 11. ముఖ్యమైన వ్యక్తి భీమా పాలసీ :** ముఖ్యమైన వ్యక్తి భీమా పాలసీ కింద వచ్చిన మొత్తం, బోనస్ కలుపుకొని ఈ శీర్షిక కింద ఆదాయంగా పరిగణించబడుతుంది.
- 12. ఒప్పందం ప్రకారం స్వీకరించిన ఆదాయం :** వ్యాపార కార్యకలాపం కొనసాగించనందుకు, పెటేంట్లు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, కాపీరైట్, ప్రాంచైజ్ లేదా ఇతర వ్యాపార కార్యకలాపాలు, ఒప్పందాల కింద వచ్చే ఆదాయం, వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది.

6.4. వ్యాపారం లేదా వృత్తి ఆదాయాన్ని నిర్ణయించడం - సూత్రాలు

వ్యాపారం లేదా వృత్తి ద్వారా వచ్చే ఆదాయాన్ని లెక్కించడమనేది చాలా ప్రయత్నంతో కూడుకున్న పని. ఆదాయం పన్ను దృక్పథం నుండి ఆదాయాన్ని నిర్ణయించే పద్ధతితో పూర్తిగా విభేదించడం వలన ఇది మరింత క్లిష్టతరమౌతుంది. అంతేగాక ఈ విభిన్న దృక్పథాల వలన రెండు పద్ధతుల ద్వారా వెల్లడి అయిన ఆదాయం ఒకే విధంగా ఉండనవసరం లేదు. అందువలన ఆదాయం పన్ను దృక్పథం నుండి ఆదాయాన్ని నిర్ణయించేటప్పుడు కొన్ని సూత్రాలను పాటించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. అవి :

- 1. వ్యాపారం లేదా వృత్తిని అసెసీ కొనసాగించాలి :** గత సంవత్సరంలో వ్యాపారం లేదా వృత్తిని అసెసీ తనంతట తానే నిర్వహించాలి. అయితే కొన్ని వ్యాపారాల విషయంలో అసెసీ స్వయంగా వ్యవహారాలను చూసుకోవాల్సిన అవసరం లేకపోతే, అసెసీ తరపున, అతని చేత అధికారికంగా నియమించబడిన ఏజెంట్ అతని వ్యాపారాన్ని నిర్వహించవచ్చు.
- 2. వ్యాపారం గత సంవత్సరంలో నిర్వహించబడాలి :** వ్యాపారం లేదా వృత్తి గత సంవత్సరంలో పూర్తిగా అంటే సంవత్సర కాలమంతా నిర్వహించబడాలని లేదు. కొంత భాగం అయినా సరిపోతుంది.
- 3. వివిధ వ్యాపారాలు, వృత్తుల ద్వారా వచ్చిన మొత్తం ఆదాయం మీదనే పన్ను విధిస్తారు :** అసెసీ ఒకే గత సంవత్సరంలో అనేక వ్యాపారాలు లేదా వృత్తులను చేపట్టినప్పుడు వాటన్నింటి ద్వారా వచ్చిన ఆదాయాన్ని కలిపి, ఆ మొత్తం ఆదాయం మీద పన్ను విధిస్తారు.
- 4. నిజమైన లాభాల మీద మాత్రమే పన్ను విధించాలి :** ఈ శీర్షిక కింద నిజమైన లాభాల మీద మాత్రమే పన్ను విధించాలి. నిజమైన లాభాలు అంటే గత సంవత్సరంలో అసెసీ స్వీకరించిన లేదా అతని నికి రావలసి ఉన్న లాభాలు. భవిష్యత్తులో వచ్చే అవకాశాలున్న లాభాల మీద, ఊహాత్మక లాభాల మీద పన్ను విధించకూడదు.
- 5. తనతో తానే వ్యవహారించడంలో లాభాలు ఉండవు :** ఏ వ్యక్తికి కూడా తనతో తానే వ్యవహారాన్ని నడుపుకోవడం లాభం కాదు. వాస్తవానికి ఒక అమ్మకం వ్యవహారంలో అమ్మకందారు, కొనుగోలుదారుగా వేర్వేరు వ్యక్తులు ఉండాలి. ఇలా లేకపోతే, ఆ వ్యవహారం ద్వారా వచ్చే లాభం మీద పన్ను ఉండదు.
- 6. మూలధన వనూళ్ళ మీద పన్ను ఉండదు :** అమ్మివేయబడిన మూలధన ఆస్తి వ్యాపారానికి సంబంధించినప్పటికీ, ఆ ఆస్తిని

అమ్మివేయడం ద్వారా వచ్చే లాభం మీద ఈ శీర్షిక కింద కాక మూలధన లాభాల శీర్షిక కింద పన్ను విధిస్తారు.

7. **అస్తులను తిరిగి విలువ కట్టడం ద్వారా లాభం లభించదు :** అస్తులను తిరిగి విలువ కట్టేటపుడు కొన్ని అస్తుల విషయంలో వాటి విలువ పెరగవచ్చు. అయితే పుస్తకాలలో ఉన్న విలువకు ప్రస్తుత విలువకు ఉన్న తేడాని వ్యాపార లాభంగా పరిగణించకూడదు.
8. **వర్తకంతో సంబంధంలేని వసూళ్ళ మీద పన్ను ఉండదు :** వ్యాపారం లేదా వృత్తి వ్యవహారాల నుండి ఆర్జించబడని వసూళ్ళకు ఈ శీర్షిక కింద పన్ను ఉండదు. అయితే ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లుగా వర్తక స్వభావాన్ని కలిగి ఉండే సంఘటన ద్వారా వచ్చే ఆదాయం మీద పన్ను ఉండదు.
9. **తగ్గింపుగా అనుమతించబడని మొత్తాన్ని తిరిగి పొందడం :** అది వరకు తగ్గింపులుగా అనుమతించబడని మొత్తాలను గత సంవత్సరంలో తిరిగి పొందగలిగితే దాని మీద పన్ను విధించబడుతుంది. సాధారణంగా ఇది రానిబాకీల విషయంలో జరుగుతుంది.
10. **వ్యాపార ఆస్తిని అద్దెకివ్వడం ద్వారా లభించే ఆదాయం :** వ్యాపార ఆస్తిని అద్దెకివ్వడం ద్వారా వచ్చే ఆదాయం వ్యాపార ఆదాయం అవుతుందా లేక ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం అనే శీర్షిక కింద వస్తుందా అనేది వివాదాస్పద అంశం. ఆస్తిని అద్దెకివ్వడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం కింది రెండు షరతులను తృప్తిపరిస్తే దాన్ని వ్యాపార ఆదాయంగా భావిస్తారు.
 - (i) ఆ ఆస్తి వాణిజ్య స్వభావాన్ని కలిగి ఉండాలి.
 - (ii) అసెసీ వ్యాపారంగా పరిగణించదగిన కార్యకలాపాలలో నిరంతరం నిమగ్నమై ఉండాలి. ఇతర సేవలు ఏమీ అందించకుండా ఒక్క ఆస్తిని అద్దెకివ్వడం ద్వారా మాత్రమే ఆదాయం వస్తే సరిపోదు.
11. **కంపెనీని మూసివేసేటప్పుడు అస్తుల అమ్మకం ద్వారా వచ్చే లాభాలు :** వ్యాపారాన్ని మూసివేసేటప్పుడు అస్తులను అమ్మడం ద్వారా వచ్చిన లాభం మీద పన్ను ఉండదు. కాని వర్తకంలో ఉన్న సరుకును అమ్మడం ద్వారా వచ్చిన లాభం మీద ఈ శీర్షిక కింద పన్ను ఉంటుంది.

6.5 అనుమతించదగిన తగ్గింపులు : సాధారణ సూత్రాలు

ఆదాయం పన్ను చట్టం సెక్షన్ 30 నుండి 37 వరకు సెక్షన్లు కొన్ని ఖర్చులకు ఇవ్వబడే తగ్గింపులను గురించి స్పష్టంగా తెలియచేసాయి. అయినప్పటికీ ఈ పట్టిక సమగ్రమైంది కాదు. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి వచ్చే లాభాలను లెక్కించేటపుడు కింది సాధారణ, అకౌంటింగ్ సూత్రాలను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవలసి ఉంటుంది.

1. **వాణిజ్యపరంగా ఉపయోగకరమైంది :** వాణిజ్యపరంగా ఉపయోగకరమైన, సాధారణ వాణిజ్య సూత్రాలకు అనుగుణంగా ఉన్న ఏ ఖర్చుకు అయినా తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. వాణిజ్య సంబంధంగా ఉపయోగకరమైన ఖర్చు అంటే వివేకం గల వ్యక్తి తన వ్యాపార ప్రయోజనాల కోసం చేసే ఖర్చు. ఉదా. : ఉద్యోగులు ఎక్కువ పనిచేసే విధంగా వారిని ప్రోత్సహించేందుకై చేసే ఖర్చు.
2. **వ్యాపార ఉనికి :** తగ్గింపు పొందగలిగిన వ్యాపారం గత సంవత్సరం వాస్తవంగా ఉండి ఉంటేనే దానికి తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. ఆ ఖర్చు ఏ వ్యాపారానికి చెందుతుందో, దాని ఆదాయం నుండి మాత్రమే తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.
3. **ప్రస్తుతం ఉన్న అప్పు :** ఒకసారి చెల్లించబడిన దానిని మళ్ళీ సంపాదించలేని దానిని ఖర్చు అంటారు. ఆదాయం పన్ను దృక్పథం నుండి ఆ సమయంలో నిజంగా ఉన్న అప్పు తీర్చడానికి చెల్లించిన మొత్తాన్ని ఖర్చుగా భావించడం జరుగుతుంది. కాని భవిష్యత్తులో రాగల ఖర్చులను తట్టుకునేందుకు విడిగా ఉంచబడిన రిజర్వు కాదు. తగ్గింపు మొదటి దానికి అనుమతించబడుతుంది కాని

రెండవ దానికి కాదు.

4. **సొంత వ్యాపారానికి చెందిన ఖర్చులు, అలవెన్సులు :** అసెసీ తన సొంత వ్యాపారం నిమిత్తం చెయ్యని ఖర్చులకు తగ్గింపు ఇవ్వబడదు. ఉదా. : ఒక హోల్డింగ్ కంపెనీ తన సబ్సిడియరీ కంపెనీ యొక్క ఖర్చుల మీద తగ్గింపు పొందలేదు.
5. **వ్యాపారాన్ని స్థాపించక ముందు చేసిన ఖర్చులకు తగ్గింపు ఉండదు :** సాధారణంగా ఈ సమస్య ప్రాథమిక ఖర్చుల విషయంలో ఎదురవుతుంది. కంపెనీ చట్టబద్ధమైన సంస్థగా ఏర్పడక ముందు దాని వ్యవస్థాపకులు కొన్ని ఖర్చులను చేస్తారు. ఈ ఖర్చులకు తగ్గింపు లభించదు. అయితే కంపెనీ చట్టబద్ధమైన సంస్థగా రూపొందిన తర్వాత కూడా అది తన వ్యాపారాన్ని వాస్తవంగా ప్రారంభించడానికి మరికొంత కాలం పట్టవచ్చు. ఈ కాలంలో చేసే ప్రాథమిక ఖర్చులకు తగ్గింపు లభిస్తుంది.
6. **ఖర్చులకు, లాభాలకు సంబంధం ఉండాలి :** సాధారణంగా లాభం సంపాదించడానికై చెయ్యబడిన ఖర్చులకై తగ్గింపు లభిస్తుంది. లాభాల నుండి చెల్లించని ఖర్చుకు తగ్గింపు ఉండదు. ఆదాయం పన్ను చెల్లింపు అనేది లాభాల నుండి కేటాయించబడింది కాబట్టి దీనికి తగ్గింపు లభించదు.
7. **ఊహించని నష్టాలకు తగ్గింపు అనుమతించరు :** గత సంవత్సరంలో అసెసీ నిజంగా చేసిన ఖర్చులకు లేదా భరించని నష్టాలకు మాత్రమే తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. కాని అసెసీకి భవిష్యత్తులో రాబోయే నష్టాలు లేదా ఖర్చులకు కాదు.
8. **పెట్టుబడుల మీద తరుగుదల అనుమతించరు :** పెట్టుబడుల విలువ తగ్గపోతే, అది మూలధన నష్టం అవుతుంది. దానికి తగ్గింపు ఉండదు.
9. **చట్ట వ్యతిరేక కార్యకలాపాలకు పాల్పడినందుకు విధించిన జరిమానాలకు తగ్గింపు ఉండదు :** అసెసీ తన వ్యాపారాన్ని చట్టబద్ధంగా మాత్రమే కొనసాగిస్తాడని బావించడం జరుగుతుంది. అయితే అతను లాభార్జన కోసం కొన్ని చట్ట వ్యతిరేక కార్యకలాపాలకు పాల్పడితే, పట్టుబడ్డప్పుడు అతనికి జరిమానా విధించబడుతుంది. ఈ మొత్తానికి అసెసీ ఆదాయం నుండి తగ్గింపు లభించదు.
10. **ఖాతా సంవత్సరం యొక్క ఖర్చులు :** సంబంధిత ఖాతా సంవత్సరంలో చేసిన ఖర్చులకు మాత్రమే తగ్గింపు లభిస్తుంది. కాని అతడు గత సంవత్సరాలలో లేదా రాబోయే సంవత్సరాలలో చేసే ఖర్చుకు తగ్గింపు రాదు.

6.6. స్పష్టంగా అనుమతించబడిన తగ్గింపులు

వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి వచ్చే లాభాలను కనుక్కోవడంలో సెక్షన్ 30 నుండి 37 వరకు ఈ కింది ఖర్చులను చట్టం స్పష్టంగా అనుమతించింది.

1. **భవనాల అద్దె, రేట్లు, పన్నులు, మరమ్మత్తులు, భీమా :** ఈ సెక్షన్ 30 ప్రకారం వ్యాపారం లేదా వృత్తి కోసం ఉపయోగించే భవనాల మీద చెల్లించిన అద్దె, రేట్లు, పన్నులు, మరమ్మత్తులు, భీమాల విషయంలో కింది తగ్గింపులను అనుమతిస్తారు.
 - (a) భవనాలు అసెసీ అధీనంలో ఉన్నప్పుడు :
 - (i) అతడు అద్దెదారుగా వాటిని ఆక్రమిస్తే వాటి మీద చెల్లించిన అద్దె, అతను ఆ భవనాలు ఏమైనా మరమ్మత్తులు చేయిస్తే, అందుకోసం చేసిన ఖర్చు.
 - (ii) అతడు ఆ భవనాలను సొంతదారుగా ఆక్రమిస్తే వాటి ప్రస్తుత మరమ్మత్తుల కోసం చేసిన ఖర్చు

(b) భూమి శిస్తు, స్థానిక పన్నులు, లేదా పురపాలక పన్నులు

(c) భవనాల నష్టానికి, నాశనానికి వ్యతిరేకంగా చెల్లించిన భీమా ప్రీమియం

మరమ్మత్తులు అంటే భవనానికి చేసే చిన్న చిన్న మార్పులే కాని, పెద్దవి కావు. అంటే భవనాన్ని పనికి వచ్చే స్థితిలో ఉంచడం కోసం వీటిని చేపట్టాలి కాని, వీటివల్ల భవనం విలువ, సామర్థ్యం పెరగకూడదు. అలా జరిగితే ఆ మరమ్మత్తులను మూలధన ఖర్చుగా పరిగణించి తగ్గింపు ఇవ్వరు. అసెసీ భవనంలో ఒక భాగాన్ని మాత్రమే వ్యాపారం లేదా వృత్తి కోసం వినియోగించి, మిగిలినది సొంతానికి వాడుకుంటే, ఆ భాగానికి అయ్యే ఖర్చులకు మాత్రమే తగ్గింపు లభిస్తుంది. అసెసీ తన భవనంలో కొంత భాగాన్ని తిరిగి అద్దెకిస్తే అతను అద్దెగా చెల్లించిన మొత్తానికి, స్వీకరిస్తున్న మొత్తానికి మధ్య ఉన్న తేడాకు మాత్రమే తగ్గింపు లభిస్తుంది.

2. యంత్రసామాగ్రి, ప్లాంటు, ఫర్నిచర్ల మరమ్మత్తులు, భీమా : సెక్షన్ 31 ప్రకారం వ్యాపారం లేదా వృత్తికి వినియోగించిన

యంత్రసామాగ్రి, ప్లాంటు, ఫర్నిచర్ మీద మరమ్మత్తులు, భీమాల కోసం చేసిన ఖర్చులలో కింది వాటికి తగ్గింపు లభిస్తుంది.

(a) వాటి మీద ప్రస్తుత మరమ్మత్తుల కోసం చెల్లించిన మొత్తం

(b) వాటి భీమా కోసం చెల్లించిన ప్రీమియం మొత్తం

అయితే అసెసీ భవనాలు, ప్లాంటు, యంత్రాలు చేపట్టిన మూలధన మరమ్మత్తు ఖర్చులకు సెక్షన్లు 30, 31 కింద తగ్గింపు లభించదు. అయితే ఈ మూలధన ఖర్చుపై తరుగుదల అనుమతించబడుతుంది.

3. తరుగుదల, పెట్టుబడి అలవెన్సు మొదలగునవి : ఆదాయం పన్ను చట్టం సెక్షన్ 32 కింద తరుగుదలను తగ్గింపుగా

పొందాలంటే కింది షరతులను తృప్తిపరచాలి.

తరుగుదల అనుమతించే ఆస్తులు : ఆదాయం పన్ను చట్టం యొక్క సెక్షన్ 32(1) ప్రకారం కింది ఆస్తుల మీద తరుగుదల అనుమతించబడుతుంది.

ఆస్తులు	వివరాలు
1. కనిపించే ఆస్తులు	1. భవనాలు, యంత్రాలు, ప్లాంటు, ఫర్నిచర్
2. కనిపించని ఆస్తులు	2. ప్రత్యేక నైపుణ్యం, పేటెంట్లు, కాపీరైట్లు ట్రేడ్ మార్కులు, లైసెన్సులు, ఫ్రాంచైస్ లు మొదలైనవి

ఇక్కడ ఉపయోగించిన భవనాలు అన్న పదంలో వ్యాపారం లేదా వృత్తికి ఉపయోగించే ఫాక్టరీ భవనాలే కాక, కార్యాలయాలు, ఉద్యోగుల నివాస గృహాలు, గిడ్డంగులు మొదలైనవన్నీ కూడా ఇమిడి ఉంటాయి. ఉద్యోగుల కోసం ఫాక్టరీ ఆవరణలో కట్టబడిన దేవాలయం కూడా వ్యాపార ఆస్తిగానే పరిగణించబడి దాని మీద తరుగుదల అనుమతించబడుతుంది. అయితే భవనం నిర్మించబడిన భూమికి మాత్రం తరుగుదల అనుమతించబడదు. సెక్షన్ 43(3) లో చెప్పబడిన ప్రకారం 'ప్లాంటు' అనే పదంలో నౌకలు, వాహనాలు, పుస్తకాలు, శాస్త్రీయ పరికరాలు, శస్త్ర, వైద్య ఉపకరణాలు కూడా ఇమిడి ఉంటాయి. 2004-05 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి ప్లాంటు నిర్వచనంలో టీ బుష్లు, పశుగణాలను కూడా కలిపారు.

2. ఆస్తుల సమూహం : తరుగుదలను లెక్కించడానికి కొత్త పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టడంతో బాటుగా, ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961లో

'ఆస్తుల సమూహం' అన్న పదం కూడా ప్రవేశపెట్టబడింది. సెక్షన్ 2(11) ప్రకారం ఒక తరగతికి చెందిన ఆస్తులలో (ఉదా : భవనాలు, యంత్రాలు, ప్లాంటు, ఫర్నిచర్) ఏ వర్గానికి అయితే ఒకే రేటు ప్రకారం తరుగుదల నిర్దేశించబడుతుందో ఆ వర్గాన్ని

‘ఆస్తుల సమూహం’ అంటారు.

3. **ఆస్తుల యాజమాన్యం** : తరుగుదల లభించే ఆస్తులు అసెసీకి సొంతంగా గాని, పాక్షికంగా సొంతంగా గాని ఉండవచ్చు. అంటే ఆస్తులను ఇద్దరు అంతకన్నా ఎక్కువమంది ఉమ్మడి భాగస్తులు కలిగియున్నా తరుగుదల లభిస్తుంది.
4. **గత సంవత్సరంలో వ్యాపార ప్రయోజనాల కోసం ఆస్తులు నిజంగా ఉపయోగించబడాలి** : గత సంవత్సరంలో అసెసీ తన వ్యాపారం లేదా వృత్తి కోసం ఉపయోగించిన ఆస్తులకై తరుగుదల అనుమతించబడుతుంది. అయితే, అత్యవసర పరిస్థితులలో లేదా పనిభగ్గుమైనప్పుడు ఉపయోగించడానికి తయారుగా ఉండే ఆస్తులకు కూడా తరుగుదల అనుమతించబడుతుంది. ఒక ఆస్తిలో కొంత భాగాన్ని వ్యాపార కార్యకలాపాలకు, మరికొంత భాగాన్ని వ్యక్తిగత వ్యవహారాలకు ఉపయోగిస్తే, వ్యాపారానికి సంబంధించినంతమేరకే తరుగుదల అనుమతించబడుతుంది.
5. **డైరెక్టర్ల చేత ఉపయోగించబడిన ఆస్తులు** : ఒక కంపెనీ యొక్క ఆస్తులు పూర్తిగా కాని లేదా పాక్షికంగా గాని కంపెనీలో తగినంత ఆసక్తి గల వ్యక్తి చేత లేదా డైరెక్టరు లేదా అటువంటి వ్యక్తి యొక్క బంధువు చేత ఉపయోగించబడినప్పుడు, వాటికి సంబంధించిన తరుగుదలలో ఎక్కువగాను, అసమంజసంగాను ఉండే భాగం అనుమతించబడదు.
6. **ఆస్తులు అమ్మివేసిన సంవత్సరంలో తరుగుదల అనుమతించబడదు** : తరుగుదల అనేది ప్రతి సంవత్సరం చివరి రోజున పుస్తకాలలో చూపబడే ఒక పద్దు మాత్రమే. ఏ సంవత్సరంలో అయినా ఆస్తిని అమ్మివేస్తే, ఆ ఆస్తి ఇంక వ్యాపారంలో ఉండదు కాబట్టి, దానికి తరుగుదలను చూపడానికి వీలులేదు. కొత్త పద్ధతి ప్రకారం అమ్మివేయబడిన, నాశనం చేయబడిన లేదా పాడు చేయబడిన, వదిలివేయబడిన ఆస్తులకు సంబంధించిన చెల్లించాల్సిన మొత్తాలను ఆ సమూహం యొక్క తగ్గించిన విలువ నుండి తీసివేయాలి.
7. **తరుగుదల ఇవ్వబడే ఆస్తులకు చెందిన అన్ని వివరాలను పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి అందచేయాలి** : తరుగుదలను తగ్గింపుగా పొందడానికి అసెసీ ఆ ఆస్తులకు చెందిన అన్ని వివరాలను సంబంధిత పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి అందచేయాలి.
8. **ఆస్తి యొక్క తగ్గించిన విలువ మీద తరుగుదల అనుమతించబడుతుంది** : ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం **ఆస్తుల తగ్గించిన విలువ మీద** తరుగుదల లెక్కించబడుతుంది. అయితే విద్యుత్ ఉత్పత్తి పంపిణీని చేపడుతున్న కంపెనీలకు తరుగుదలను **సరళరేఖా వద్దతిలో** అనుమతిస్తారు.
9. **పుస్తకాల మీద తరుగుదల** : వృత్తి పరంగా పుస్తకాలు కొనే వ్యక్తులకు తరుగుదల ఇవ్వవలసిన రేటును రేటు షెడ్యూల్లో నిర్దేశించలేదు. అయితే వృత్తి కోసం ఉపయోగించిన పుస్తకాలపై 100 శాతం తగ్గింపు లభిస్తుంది.
10. **విదేశాలలో తయారైన కారు** : 2002-03 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి విదేశాల నుండి దిగుమతి చేసుకున్న కార్లపై తరుగుదల అనుమతిస్తారు. 1-4-2001 తరువాత దిగుమతి చేసుకున్న మోటారుకార్లపై తరుగుదల పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2002-03 నుండి అనుమతిస్తారు.
11. **ఆస్తిలో కొంత భాగాన్ని మాత్రమే వ్యాపారం లేదా వృత్తి కోసం ఉపయోగించుకున్నప్పుడు తగ్గించిన విలువ** : ఒక వేళ అసెసీ కనుక ఆస్తిలో కొంత భాగాన్ని మాత్రమే వ్యాపారం లేదా వృత్తి కోసం ఉపయోగించుకుంటే, అంతవరకే తరుగుదలను తగ్గింపుగా అనుమతించాలి కాని మొత్తం తరుగుదలను కాదు. ఉదాహరణకు రూ.20,000 అసలు విలువగల కారును అసెసీ 3/4 వంతు మాత్రమే వ్యాపారానికి మిగిలిన 1/4 వంతు వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలకు ఉపయోగిస్తున్నాడు. ఆ కారుకు వర్తించే తరుగుదల రేటు 20 శాతం అంటే కారు మీద మొత్తం రూ.4,000 తరుగుదల అయినప్పటికీ, రూ.3,000 మాత్రమే

(రూ.4,000 లో 3;4 వంతు) తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు. అంటే తర్వాత సంవత్సరానికి ఆ కారు యొక్క తగ్గించిన విలువ రూ.17,000 (రూ.20,000 - 3,000) అవుతుంది.

12. అతిథి గృహంలో ఉపయోగించిన ఆస్తుల మీద తరుగుదల : అసెసీ చేత అతిథి గృహ నిర్వహణలో ఉపయోగించబడే ఏ ఆస్తి మీద అయినా తరుగుదల అనుమతించబడదు.

తరుగుదలను లెక్కించే పద్ధతి

2-7-1987 నుండి తరుగుదలను లెక్కించే పద్ధతి పూర్తిగా మారిపోయింది. అనేక రకాల ఆస్తులను వాటికి వర్తించే తరుగుదల రేట్ల ఆధారంగా సమూహాలుగా వర్గీకరించడం జరిగింది.

ఆస్తుల సమూహం : సెక్షన్ 2(11) :

తరుగుదలను లెక్కించేందుకు ఆధారం విడి ఆస్తుల నుండి ఆస్తుల సమూహానికి మార్చబడింది. ఆదాయం పన్ను నిబంధనలు, 1962లోని నిబంధన 5లో తెలుపబడిన రేట్లు వర్తించే ఒకే రకానికి చెందిన ఆస్తులను తిరిగి సమూహాలుగా వర్గీకరించడం జరిగింది.

తరుగుదల కొత్త రేట్లు :

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి కింది తరుగుదల రేట్లు వర్తిస్తాయి.

భాగాలు	ఆస్తుల సమూహం	తరుగుదల రేటు
1.	భవనాలు : సాధారణ నివాస గృహాలు	5%
2.	అన్ని భవనాలు (నివాసం కాని)	10%
3.	1. నీటి సరఫరా ప్రాజెక్టు లేదా నీటి ట్రీట్‌మెంట్ విధానం కోసం అవసరమైన యంత్రాలను ఉంచడానికి సెప్టెంబర్ 1, 2002 లేదా తరువాత సంపాదించిన భవనాలు 2. పూర్తిగా తాత్కాలిక కట్టడాలు	100%
4.	ఫర్నిచర్, ఫిట్టింగులు ఫర్నిచర్, ఫిట్టింగులు, ఎలక్ట్రానిక్ ఫిట్టింగులు కలుపుకొని	10%
5.	బ్లాక్ -1 : ప్లాంటు, యంత్రాలు (బ్లాకు 6 నుండి 12 వరకు మినహాయించి) 1-4-1990 న లేదా ఆ తర్వాత కొనబడిన లేదా వాడుకలోకి తీసుకురాబడిన కార్లు)	15%
6.	నౌకలు, వెస్పెల్స్	20%
7.	1. బస్సులు, లారీలు, టాక్సీలు 2. రబ్బరు పరిశ్రమకు ఉపయోగించే మౌల్ట్స్	30%
8.	విమానాలు, ప్రాణ రక్షణ వైద్య పరికరాలు	40%
9.	(i) 1-4-2001 తరువాత 31-3-2002 కు ముందు కొన్న వాణిజ్య వాహనాలు 1-4-2002 కు ముందు ఉపయోగిస్తే (ii) రిఫిల్న్ గా ఉపయోగించే గ్లాస్, ప్లాస్టిక్ కంటైనర్లు, టెక్స్టైల్స్ యంత్రాలు	50%

భాగాలు	ఆస్తుల నమూనా	తరుగుదల రేటు
10.	i. 1-4-99 తరువాత 1-4-99 కి ముందు సంపాదించిన కొత్త వాణిజ్య వాహనం అంతకు ముందు 15 సంవత్సరాలలో ఉన్న పాత వాహనం స్థానంలో 1-4-99 లోపు ఉపయోగంలో పెడితే ii. అంతకుముందు 15 సంవత్సరాలుగా వాడకంలో ఉన్న పాత వాహనం స్థానంలో 1-4-99 తరువాత 1-4-2000 ముందు సంపాదించిన వాహనాన్ని వ్యాపారంలో ఉపయోగిస్తే iii. కంప్యూటర్లు iv. సాంవత్సరికంగా పబ్లిష్ కాని పుస్తకాలు	60% 60% 60% 60%
11.	సౌరశక్తి పొదుపు సాధనాలు లేక సౌరశక్తి పరికరాలు, నీటి కాలుష్య నివారణకు పరికరాలు మొదలైనవి	80%
12.	(i) గాలి కాలుష్య నియంత్రణ పరికరాలు నీటి సరఫరా ప్రాజెక్టు నీటి ట్రీట్‌మెంట్ పద్ధతి లేదా అవస్థాపనా సౌకర్యాల కల్పన, మొదలగు వాటికి సంబంధించిన ప్లాంటు, యంత్రాలు (ii) వృత్తికి అవసరమైన పుస్తకాలు	15% 100%
13 నుండి	కనిపించని ఆస్తులు	
18 వరకు	పేటెంట్లు, కాపీరైట్లు, ట్రేడ్ మార్కులు, లైసెన్సులు, ప్రాంచైజ్ లు ఇతర హక్కులు	25%

కొత్త యంత్రాలు, ప్లాంటులకు అదనపు తరుగుదల (సెక్షన్ 32) :

మార్చి 31, 2002 తరువాత స్థాపించిన యంత్రాలు, ప్లాంటులకు అసలు ధరపై 15 శాతం అదనపు తరుగుదల ప్రారంభంలో లభిస్తుంది. అయితే ఈ తగ్గింపు పొందాలంటే కొన్ని షరతులను అసెసీ నెరవేర్చవలసి ఉంది.

అదనపు తరుగుదల : 31-3-2005 తరువాత స్థాపించిన కొత్త ప్లాంటు, యంత్రాలపై అదనంగా 20% తరుగుదలను అనుమతిస్తారు. ఈ నిబంధన 2006-07 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి అమలులోనికి వస్తుంది.

కొన్ని ప్రాంతాలకు అదనపు ప్రోత్సాహకాలను ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ, బీహార్, పశ్చిమ బెంగాల్ కు సంబంధించిన ప్రకటించిన వెనుక బడిన ప్రాంతాలలో పరిశ్రమలు పెట్టిన కొత్త యంత్రాలు, ప్లాంటు అసలు ధరపై 35% వరకు అదనపు తరుగుదల 1-4-2015 నుండి 31-3-2020 వరకు లభిస్తుంది.

నోట్ : ఏ ఆస్తుల సమూహానికి చెందిన ఆస్తిని అసెసీ గత సంవత్సరంలోనే కొన్నా దాన్ని అదే గత సంవత్సరంలో 180 రోజుల కన్నా తక్కువ కాలానికి ఉపయోగిస్తే ఆ ఆస్తికి సంబంధించిన మామూలుగా అనుమతించదగిన తరుగుదలలో 50 శాతం మాత్రమే తగ్గింపుగా అనుమతించబడుతుంది.

ఉత్పత్తి కంపెనీ కొనుగోలు చేసిన కొత్త ప్లాంటు, యంత్రాలు (సెక్షన్ 32AC(i))

1-4-2013 నుండి 31-3-2015 వరకు కొత్తగా కొనుగోలు చేసిన ప్లాంటు, యంత్రాలపై ఆస్తుల అసలు 15% తరుగుదలను

అదనంగా తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు. అయితే కొత్తగా కొనుగోలు చేసిన లేదా స్థాపించబడిన కొత్త ఆస్తుల విలువ ఆర్థిక సంవత్సరం 2013-14లో రూ.100 కోట్లకు మించి ఉండాలి.

ఆస్తుల అసలు విలువ

ఏ ఆస్తికి అయినా అది వ్యాపారంలో ప్రవేశ పెట్టబడిన సంవత్సరంలో తరుగుదలను ఇచ్చేటప్పుడు దాని అసలు విలువనే లెక్కలోనికి తీసుకోవాలి. తరువాత సంవత్సరాలలో కూడా తరుగుదలను ఇవ్వాలంటే ఆ ఆస్తి యొక్క అసలు విలువలో నుండి అంతకు ముందు ఇచ్చిన తరుగుదలను తీసివేసి మిగిలిన తగ్గింపు విలువను పరిగణిస్తారు. అంతేగాక విలువను మించిపోరాదు. ఈ మూడు కారణాల వలన అసలు విలువ చాలా ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకుంది. ఇప్పుడు అసలు విలువ అంటే ఏమిటో తెలుసుకుందాం.

అసలు విలువ :

అసలు విలువ అంటే ఆస్తి మీద అసెసీ చేసిన మొత్తం ఖర్చు. అంటే ఇందులో అసెసీ చెల్లించిన ధరే కాకుండా ఆ ఆస్తి స్థాపన, సంపాదన మొదలైన వాటి కోసం అసెసీ చేసిన మూలదన ఖర్చులన్నీ కూడా ఇమిటి ఉంటాయి. అయితే ఇందులో నుండి అసెసీ ఇతర సంస్థలు లేదా వ్యక్తుల నుండి పొందిన సహాయాన్ని లేదా సబ్సిడీలు తీసివేయాలి. అప్పుడే సరైన అసలు విలువ తెలుస్తుంది.

ఈ సహాయం ప్రత్యక్షంగానైనా ఉండవచ్చు లేదా పరోక్షంగానైనా ఉండవచ్చు. ఉదా. : ఒక వ్యక్తి ఒక యంత్రం కొనుగోలు స్థాపన మొదలైన వాటన్నింటి మీద రూ.80,000 మూలదనం ఖర్చు చేసాడు. అయితే ఈ యంత్రం కొనుగోలుకై అతనికి రూ.30,000 కేంద్ర ప్రభుత్వ సబ్సిడీ లభించింది. అంటే ఇప్పుడు అసెసీకి యంత్రం అసలు విలువ రూ.50,000 మాత్రమే. దాని మీద అతనికి తరుగుదల అనుమతించబడుతుంది. ఏ సందర్భంలో అయినా ఖర్చులలో కొంత భాగాన్ని వినియోగదారులు భరిస్తే (ఉదా : ఎలక్ట్రిక్ కంపెనీలు) ఆస్తి విలువలో నుండి ఆ భాగాన్ని తగ్గిస్తే వచ్చేది అసలు విలువ అవుతుంది. కింది ఉదాహరణలుగా ఇచ్చిన ఖర్చులు ఆస్తి యొక్క అసలు విలువలో ఇమిడి ఉంటాయి.

1. ప్లాంటు, యంత్రాల నిర్మాణం, స్థాపన కోసం తీసుకున్న అప్పు మీద చెల్లించిన వడ్డీ
2. సిబ్బంది శిక్షణకు అయ్యే ఖర్చు
3. యంత్రాల ఎంపిక, అర్జర్లు ఇవ్వడం మొదలైన వాటి కోసం డైరెక్టర్లు ఇతర సిబ్బంది యొక్క ప్రయాణాలకు అయ్యే ఖర్చులు.
4. ఆస్తుల భీమా, రవాణా ఖర్చు లోడింగ్, అన్‌లోడింగ్ ఖర్చులు
5. ఆస్తిని నిజంగా వాడకముందే మరమ్మత్తులు, మార్పుల కోసం చేసిన ఖర్చులు
6. ఉత్పత్తి ప్రారంభం కాని కాలానికి చెల్లించిన జీతాలు, అడ్డె, లైటింగ్ ఖర్చులు.

కింది సందర్భాలలో అసలు విలువ ఎలా నిర్ణయిస్తారో తెలుసుకుందాం.

అంతకు ముందు శాస్త్రీయ పరిశోధన కోసం ఉపయోగించబడిన ఆస్తులు : అంతకు ముందు వ్యాపారానికి సంబంధించిన శాస్త్రీయ పరిశోధన కోసం ఉపయోగించిన ఆస్తులను, దానికి పనికిరాకుండా పోయిన తరువాత, వ్యాపారంలో ఉపయోగిస్తే వాటి పూర్వపు అసలు విలువలో నుండి సెక్షన్ 35 కింద శాస్త్రీయ పరిశోధన కొరకు ఇచ్చిన తగ్గింపు తీసివేస్తే వచ్చేది ప్రస్తుత అసలు విలువ అవుతుంది.

బహుమతులుగా గాని లేదా వారసత్వంగాగాని సంపాదించిన ఆస్తులు : అసెసీకి ఏ ఆస్తి అయినా బహుమతిగా లేదా వారసత్వం వలన గాని సంక్రమిస్తే దాని పూర్వపు యజమానికి ఆస్తి యొక్క అసలు విలువ నుండి కింది మొత్తాలను తీసివేస్తే వచ్చేది అసెసీకి అసలు విలువ అవుతుంది.

1. 1-4-1988 కన్నా ముందు ప్రారంభమయ్యే పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి సంబంధించిన ఏ గత సంవత్సరంలో అయినా ఈ చట్టం కింద అనుమతించబడిన తరుగుదల మొత్తం.
2. 1-4-1988 కాని, ఆ తర్వాత కాని ప్రారంభమయ్యే పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలలో సంబంధిత ఆస్తుల సమూహంలో ఆ ఒక్క ఆస్తి ఉన్నట్లయితే, అసెసీకి తరుగుదల కింద అనుమతించదగిన మొత్తం.

పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకోవడం కోసం ఆస్తుల బదిలీ : ఆస్తులను అసెసీ సంపాదించుకున్న తేదీకి ముందు అవి వేరు వ్యక్తిచేత అతని వ్యాపారం లేదా వృత్తి కోసం వాడబడి, ముఖ్యంగా పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకోవడం కోసమే వాటి బదిలీ జరిగిందని పన్ను నిర్ధారణ అధికారి భావిస్తే, సందర్భాన్ని బట్టి ఇన్స్పెక్టింగ్ అసిస్టెంట్ కమీషనర్ యొక్క పూర్వపు అనుమతిలో పన్ను నిర్ధారణ అధికారి నిర్ణయించే ఏ మొత్తం అయినా అసెసీకి ఆ ఆస్తి యొక్క అసలు విలువ అవుతుంది.

తిరిగి సంపాదించుకున్న ఆస్తులు : అసెసీ యొక్క వ్యాపారం లేదా వృత్తిలో కొంత కాలం ఉపయోగించబడిన తరువాత బదిలీ వలన లేదా ఇతర కారణాల వలన గాని అతనికి కాకుండా పోయిన ఆస్తిని అతడు తిరిగి సంపాదించుకున్నప్పుడు, దాని అసలు విలువ కింది విధాలుగా ఉంటుంది.

1. అతడు మొదటిసారి సంపాదించుకున్నప్పుడు దాని విలువలో నుండి కింది వాటిని తగ్గిస్తే వచ్చే మొత్తం
 - ఎ) 1-4-1988 కన్నా ముందు ప్రారంభమైన పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి సంబంధించిన ఏ గత సంవత్సరంలో అయినా అతనికి అనుమతించిన తరుగుదల మొత్తం.
 - బి) 1-4-1988 గాని ప్రారంభమయ్యే పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో సంబంధిత ఆస్తుల సమూహంలో ఆ ఒక్క ఆస్తి ఉంటే, అతనికి అనుమతించదగిన తరుగుదల మొత్తం లేదా
2. అతడు ఆ ఆస్తిని తిరిగి సంపాదించుకోవడానికి చెల్లించిన అసలు ధర, వీటిలో ఏది తక్కువైతే అది అసెసీకి అసలు విలువ అవుతుంది.

ఒక హోల్డింగ్ కంపెనీ తన అనుబంధ కంపెనీకి బదిలీ చేసే ఆస్తి : ఏ మూలధన ఆస్తిని అయినా ఒక హోల్డింగ్ కంపెనీ తన 100 శాతం అనుబంధ కంపెనీకి లేదా అనుబంధ కంపెనీ హోల్డింగ్ కంపెనీకి బదిలీ చెయ్యడం జరిగితే, బదిలీ చేసిన కంపెనీ చేతిలోనే ఆ ఆస్తి ఉంటే దాని విలువ ఎంత ఉంటుందో అదే మొత్తం బదిలీ చేసుకున్న కంపెనీకి అసలు విలువ అవుతుంది.

సంలీన పథకంలో : రెండు కంపెనీలు సంలీనమయ్యేటప్పుడు, ఏ మూలధన ఆస్తిని అయినా సంలీనం అయ్యే కంపెనీ సంలీనం, చేసుకోబడే కంపెనీని బదిలీ చేసినప్పుడు ఆ సంలీనం అయిన కంపెనీ స్వాధీనంలోనే ఆ ఆస్తి ఉంటే దాని విలువ ఎంత ఉంటుందో, అదే మొత్తం సంలీనం చేసుకున్న కంపెనీ అసలు విలువ అవుతుంది.

వడ్డీ : ఒక ఆస్తిని సంపాదించుకోవడం కోసం చేసిన అప్పు మీద చెల్లించే వడ్డీని, ఆ ఆస్తిని మొదట వ్యాపారంలోకి ప్రవేశ పెట్టిన తేదీ నుండి అసలు విలువలో కలపడానికి వీలులేదు. అయితే ఆ తేదీ వరకు చెల్లించిన వడ్డీని మాత్రం కలపవచ్చు.

హిందూ అవిభక్త కుటుంబం విభజన సందర్భంలో : హిందూ అవిభక్త కుటుంబం విభజన సందర్భంలో అసెసీకి ఆస్తులు ప్రాప్తిస్తే, ఆ విభజన సమయంలో వాటికి ఉన్న విలువే అసలు విలువ అవుతుంది గాని, అది ఆ కుటుంబం చేత సంపాదించుకోబడిన సమయంలో ఉన్న విలువ కాదు. ఆస్తుల అసలు విలువే మొదటి సంవత్సరంలో తగ్గించిన విలువగా బావింపబడుతుంది.

తగ్గించిన విలువ : తగ్గించిన విలువ అంటే :

- (a) గత సంవత్సరంలోనే కనుక ఆస్తి సంపాదించుకోబడితే, అసలు విలువే తగ్గించిన విలువ అవుతుంది.
- (b) గత సంవత్సరంలో కన్నా ముందు ఆస్తి సంపాదించుకోబడితే, అసలు విలువతో నుండి తరుగుదలను తీసివేస్తే మిగిలేది తగ్గించిన విలువ అవుతుంది.

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2011-12 నుండి తగ్గించిన విలువ నిర్ణయించడం :

- (a) 31-3-2010 న ఆస్తుల సమూహం యొక్క తగ్గించిన విలువ నుండి ఆ గత సంవత్సరంలో అనుమతించిన తరుగుదల మొత్తాన్ని తీసివేయాలి. మిగిలిన మొత్తం తరువాత గత సంవత్సరానికి (అంటే 2010-11 సంవత్సరానికి ప్రారంభపు తగ్గించిన విలువ అవుతుంది.)
- (b) దానికి అదే ఆస్తుల సమూహానికి చెంది, గత సంవత్సరంలో కొనుగోలు చేసి స్థాపించిన ఆస్తి విలువను కలపాలి.
- (c) దానికి అదే ఆస్తుల సమూహానికి చెంది, గత సంవత్సరంలో అమ్మివేయబడిన, వదులుకోబడిన, ధ్వంసం చేయబడిన లేదా పాడయిన ఆస్తికి సంబంధించిన (అసెసీకి భీమా కంపెనీ నుండి రావలసిన మొత్తంతో సహా) మొత్తాన్ని తగ్గించాలి.

ఈ విధంగా సర్దుబాట్లు చేయగా వచ్చిన మొత్తం ఆస్తి తగ్గించిన విలువ అవుతుంది.

తరుగుదల లెక్కింపు : ఒకసారి ప్రతి ఆస్తుల సమూహానికి తగ్గించిన విలువను కనుక్కొంటే, ఆ తరువాత తరుగుదలను లెక్కించడం చాలా తేలిక అవుతుంది. అసెసీకి ఒక సమూహంలో ఒకే ఆస్తి ఉంటే, ఆ ఒక్క ఆస్తి సమూహంగా పరిగణించబడుతుంది. కొత్త వ్యాపారం విషయంలో ఒక ప్రత్యేక సమూహంలోని ఆస్తుల అసలు విలువే మొదటి సంవత్సరంలో తగ్గించిన విలువగా భావించబడుతుంది.

తగ్గించిన విలువ యొక్క నిర్వచనానికి వివరణ : తగ్గించిన విలువ నిర్వచనానికి కింద వివరణలు ఇవ్వబడ్డాయి.

- (a) ఆస్తి పునరుద్ధారణకనక సంబంధించిన మొత్తాన్ని ఆ ఆస్తి అసలు ఖరీదుకు ఖాతా పుస్తకాలలో సవరించాలి.
- (b) గత సంవత్సరం లేదా గత సంవత్సరాలలో అసెసీ తన ఖాతా పుస్తకాలలో సంబంధించిన ఆస్తి మొత్తానికి ఏర్పరచిన తరుగుదలను సంబంధించిన పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం అనుమతించే తరుగుదలగా భావిస్తారు.
- (c) ఆ పునరుద్ధారణకానికి సంబంధించిన తరుగుదలను పై ప్రకారం వాస్తవంగా ఇవ్వవలసిన తరుగుదలతో సవరించాలి.

టీ, కాఫీ, రబ్బరు అభివృద్ధి ఖాతా (సెక్షన్ 33AB)

అసెసీ కనుక ఒక జాతీయ బాంకులోని ప్రత్యేక ఖాతాలో కొంత మొత్తాన్ని జమ చేసినట్లయితే, అతనికి ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు అనుమతించబడుతుంది. అయితే ముందుకు అసెసీ తేయాకు సాగు, ఉత్పత్తులను చేపట్టి ఉండాలి. 2004-05 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి ఈ సెక్షన్ కింద తేయాకు పరిశ్రమకు ఇచ్చే ప్రోత్సాహకాలను కాఫీ, రబ్బరు పరిశ్రమలకు కూడా విస్తరించారు.

ఎవరు తగ్గింపు పొందవచ్చు? :

భారతదేశంలో తేయాకు, కాఫీ, రబ్బరు పండిస్తే, ఉత్పత్తి చేసే వ్యాపారం ఉన్న అందరు అసెసీలకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

తగ్గింపు రేటు : [సెక్షన్ 33AB(1)] ::

జాతీయ బాంకు లేదా టీ బోర్డులోని ప్రత్యేక ఖాతాలో జమ చేసిన మొత్తం, లేదా అటువంటి వ్యాపారం యొక్క లాభాలలో 40%.

ముందు షరతులు (Pre-condition)

ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు క్లెయిమ్ చేయాలంటే సంబంధించిన గత సంవత్సరం కాలం ముగిసిన 6 నెలల లోపు లేదా అసెసీ రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన గడువు తేదీ లోపు ఈ రెండింటిలో ఏది ముందైతే, ఆ లోపు అసెసీ రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన గడువు తేదీ లోపు ఈ

రెండింటిలో ఏది ముందుతే, ఆ లోపు అసెసీ రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన గడువు తేదీ లోపు అసెసీ తగ్గింపు కోరుతున్న మొత్తాన్ని నాబార్డు లేదా ప్రత్యేక డిపాజిట్ ఖాతాలో డిపాజిట్ చేయాలి.

అడిట్ రిపోర్టు : అసెసీ తన ఖాతాలను తప్పనిసరిగా ఒక ఛార్జర్డ్ అకౌంటెంట్ చేత సర్టిఫై చేయించుకొని ఫారం -3 జ్ఞు లోని రిటర్న్తో పాటు జత చేయాలి.

డిపాజిట్ ఉపయోగం : డిపాజిట్ చేసిన మొత్తాలను కింద పేర్కొన్న ఉపయోగాలకు వినియోగించదలిస్తేనే, ఆ మొత్తాన్ని విడుదల చేస్తారు.

1. డివిడెండ్ పంపిణీ లేదా లాభాల పంపిణీకి కాకుండా వ్యాపార అవసరాల కోసం,
2. పథకంలో పేర్కొన్న అడ్డత ఉన్న ఆస్తుల కొనుగోలుకు

అడ్డత లేని ఆస్తులు : కింద పేర్కొన్న ఆస్తులను కొనుగోలు చేయడానికి డిపాజిట్ మొత్తాన్ని ఉపయోగించకూడదు.

1. కార్యాలయం, నివాస గృహం, అతిథి గృహాలలో స్థాపించే ఫ్లాంటు, యంత్రాలు
2. కంప్యూటర్ కాకుండా ఇతర కార్యాలయ పనిముట్లు
3. 100% తగ్గింపుకు అర్హమయ్యే ఫ్లాంటు, యంత్రాలు
4. 11వ షెడ్యూల్లో పేర్కొన్న ఏ వస్తువు తయారీకైనా ఒక పారిశ్రామిక సంస్థ స్థాపించిన ఫ్లాంటు, యంత్రాలు

మినహాయింపుల ఉపసంహరణ : ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపును కింది సందర్భాలలో ఉపసంహరించుకోవచ్చు.

1. గత సంవత్సం ఉపసంహరించిన మొత్తాన్ని ఉపయోగించకపోయినా లేదా పథకంలో వివరించని ఏ ఇతర అవసరాలకైనా ఉపయోగించినా ఆ మొత్తాన్ని ఆ సంవత్సర ఆదాయంగా పరిగణించి పన్ను విధిస్తారు.
2. ఈ పథకం కింద కొనుగోలు చేసిన ఆస్తులను, కొనుగోలు చేసిన సంవత్సరం నుండి 8 సంవత్సరాల లోపు బదిలీ చేయడం లేదా అమ్మకం చేయడం చేస్తే, బదిలీ చేసిన లేదా అమ్మిన సంవత్సరం ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు.
3. అయితే కింద పేర్కొన్న సందర్భాలలో పై షరతులు అమలు కావు.
 - (a) ఆ ఆస్తిని ప్రభుత్వం లేదా స్థానిక సంస్థ లేదా కార్పొరేషన్ లేదా ప్రభుత్వ కంపెనీకి బదిలీ చేస్తే
 - (b) సంస్థను ఒక కంపెనీ తీసుకుంటే

ప్రదేశం పునరుద్ధరణ నిధి - సెక్షన్ 33ABA :

వర్తింపు : కేంద్ర ప్రభుత్వంతో ఒప్పందంలోనికి వచ్చిన వ్యాపారం పెట్రోలియం లేదా సహజ వాయువు లేదా రెండు, భారతదేశంలోని అన్వేషణ, వెలికితీత లేదా ఉత్పత్తి వ్యాపారంలో ఉన్న అసెసీకి ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

డిపాజిట్ : గత సంవత్సరంలోపు తగ్గింపు కోరుతున్న మొత్తాన్ని కింది వాటిలో డిపాజిట్ చేయాలి.

- (a) పెట్రోలియం, సహజవాయువు, మంత్రిత్వ శాఖ ఆమోదించిన పథకం కింద భారతీయ స్టేట్ బాంకులో
- (b) ఆ వ్యాపారం నుండి ప్రస్తుత సంవత్సరంలో వచ్చిన లాభాలలో 20%

వీటిలో ఏది తక్కువైతే ఆ మొత్తానికి ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు అనుమతించబడుతుంది. అయితే ముందుకు తీసుకు రాబడిన నష్టాలను సర్దుబాటు చెయ్యకపోతే ఈ తగ్గింపును ఇవ్వాలి. ఒక గత సంవత్సరంలో కనుక అసెసీ ఈ డిపాజిట్ కు తగ్గింపును అడిగినట్లయితే, ఇంక తర్వాత ఏ గత సంవత్సరంలోను ఈ తగ్గింపు అనుమతించబడదు. ఒక భాగస్వామ్య సంస్థ కనుక ఈ తగ్గింపును పొందినట్లయితే, అందులోని భాగస్థులకు ఇది అనుమతించబడదు.

రిజర్వు వినియోగం [సెక్షన్ 33AC(2)] : ఈ రిజర్వు మొదటిసారిగా జమ చెయ్యబడిన గత సంవత్సరం తర్వాత వచ్చే 8 గత సంవత్సరాలలో ఈ రిజర్వు ఖాతాకు జమ చేసిన పూర్తి మొత్తాన్ని అసెసీ కింది పనులకు మాత్రమే వినియోగించాలి.

1. తన వ్యాపారానికి ఉపయోగపడే నౌకను కొనడానికి
2. అటువంటి నౌకను కొనే వరకు తన వ్యాపారాన్ని కొనసాగించుకోవడానికి. అయితే ఈ మొత్తాన్ని డివిడెండ్లు లేదా లాభాల పంపిణీకి భారతదేశం. వెలుపల ఏదైనా ఆస్తులను సంపాదించడానికి మాత్రం ఉపయోగించకూడదు.

రిజర్వును వినియోగించుకోవడం [సెక్షన్ 33(AC)(3)] : అసెసీ రిజర్వు ఖాతాకు జమ చేసిన మొత్తాన్ని పైన చెప్పిన పనులకు ఉపయోగించకుండా, కింద తెలిపిన పనులకు ఉపయోగిస్తే, అప్పుడు దానిని పరిగణించే విధానం కింద ఉంటుంది.

1. పైన చెప్పిన పనులకు కాకుండా ఇతర పనులకై అసెసీ ఆ మొత్తాన్ని వినియోగించినప్పుడు ఏ గత సంవత్సరంలో అసెసీ ఆ పనిచేసాడో, ఆ మొత్తం ఆ గత సంవత్సరంలో భావిత ఆదాయం అవుతుంది.
2. తర్వాత వచ్చే 8 సంవత్సరంలోను అసెసీ ఆ మొత్తాన్ని వినియోగించి నౌకను కొనలేకపోతే ఆ 8 సంవత్సరాల భావిత ఆదాయమవుతుంది.
3. ఒక వేళ అసెసీ నియమిత కాలంలో కొత్త నౌకను కనుక కొంటే, ఏ గత సంవత్సరంలో దాన్ని కొన్నారో దాని తర్వాత వచ్చే 8 గత సంవత్సరాలలో అసెసీ ఈ నౌకను అమ్మడం గాని, ఇతర విధాలుగా బదిలీగాని చెయ్యకూడదు. ఒకవేళ ఆ విధంగా కనుక జరిగినట్లయితే ఏ గత సంవత్సరంలో అయితే ఆ అమ్మడం లేదా బదిలీ చేయడం జరిగిందో ఆ గత సంవత్సరంలో దానిని భావిత ఆదాయాలుగా పరిగణిస్తారు.

శాస్త్రీయ పరిశోధన మీద ఖర్చు : సెక్షన్ 35 : శాస్త్రీయ పరిశోధన ఖర్చుకు ఇచ్చే తగ్గింపులను గురించి తెలుసుకునే ముందు అసలు శాస్త్రీయ పరిశోధన అంటే ఏమిటో తెలుసుకుందాం. సెక్షన్ 43(4) లో ఇవ్వబడిన నిర్వచనం ప్రకారం ప్రకృతి లేదా వాస్తవ ప్రయోజనాలకు ఉపయోగించు శాస్త్ర రంగాలలో (వ్యవసాయం, పశుపోషణ, చేపలు పట్టడంతో కలిపి) విజ్ఞానం విస్తృత పరచుకోవడం కోసం చేపట్టే చర్యలనే శాస్త్రీయ పరిశోధన అంటారు. పరిశోధనాంశం అధ్యయనం మీద పరిశోధనను కొనసాగించడానికి అవసరమైన సౌకర్యాలు సమకూర్చడం మీద చేసిన ఖర్చును శాస్త్రీయ పరిశోధనా ఖర్చుగా పరిగణిస్తారు. అయితే పరిశోధనా హక్కులను సంపాదించుకోవడానికి చేసిన ఖర్చును శాస్త్రీయ పరిశోధన ఖర్చుగా తీసుకోరు. సెక్షన్ 35 ప్రకారం వ్యాపారం లేదా వృత్తి యొక్క ఆదాయాన్ని లెక్కించేటప్పుడు కింది తగ్గింపులు ఇవ్వబడతాయి.

A. శాస్త్రీయ పరిశోధన మీద అసెసీ చేసిన రాబడి ఖర్చు : అసెసీ తనంతట తానే శాస్త్రీయ పరిశోధనను చేపట్టినప్పుడు ఆ శాస్త్రీయ పరిశోధన అసెసీ వ్యాపారానికి సంబంధించినది అయితేనే, ఆ పరిశోధన ఖర్చుకు తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. అంతేగాక వ్యాపారం ప్రారంభం కాక ముందు మూడు సంవత్సరాల కాలం శాస్త్రీయ పరిశోధన నిమిత్తం, అసెసీ జీతాలు, ముడి పదార్థాల మీద చేసిన రాబడి ఖర్చుకు, అతడు వ్యాపారం ప్రారంభించిన సంవత్సరంలో వచ్చిన ఆదాయం నుండి తగ్గింపు లభిస్తుంది. అంతేగాక నిర్దేశించబడిన అధికార సంస్థ అనుమతించినంత మేరకు మాత్రమే ఈ తగ్గింపు లభిస్తుంది.

B. తనంతట తానే శాస్త్రీయ పరిశోధనను నిర్వహించడానికి అసెసీ చేసిన మూలధన ఖర్చు : సెక్షన్ 35(2) ప్రకారం తన వ్యాపారానికి సంబంధించిన వ్యాపార పరిశోధనని అసెసీ తనంతట తానుగానే నిర్వహిస్తుంటే దాని మీద చేసిన గత సంవత్సర మూలధన ఖర్చుకు అదే గత సంవత్సరంలో తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. సెక్షన్ 35(2) కింద తగ్గింపు ఇచ్చేటప్పుడు కింది అంశాలను కూడా దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.

- (a) వ్యాపారం ప్రారంభానికి తక్షణమే ముందు ఉండే 3 సంవత్సరాల కాలంలో శాస్త్రీయ పరిశోధన మీద అసెసీ చేసిన మూలధన ఖర్చు వ్యాపారం ప్రారంభమైన సంవత్సరంలో వచ్చిన ఆదాయం నుండి తగ్గించబడుతుంది.
- (b) వ్యాపార వర్గానికి సంబంధించిన సాంఘిక శాస్త్రం లేదా గణాంక పరిశోధనలు చేపట్టిన విశ్వవిద్యాలయం, కళాశాల లేదా ఇతర సంస్థల ఉపయోగార్థం ఇవ్వబడే మొత్తాలు.

D. ఆమోదం పొందిన సంస్థకు ఇచ్చిన మొత్తానికి తగ్గింపు : సెక్షన్ 35(2A) ; 1-4-1984 నుండి అసెసీ ఒక ఆమోదం పొందిన సంస్థకు నిర్దిష్టమైన ప్రయోజనాలకై ఇచ్చిన మొత్తాలకు ఈ సెక్షన్ కింది తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. అయితే భూమి లేదా భవనం కొనుగోలు లేదా భవన నిర్మాణానికి ఆ మొత్తం వాడబడకూడదు.

ఆమోదింపబడిన కార్యక్రమాలలో ఉపయోగించిన ప్లాంటు, యంత్రాలు మొదలైన వాటిని చివరికి అమ్మివేస్తే, అలా వచ్చిన ఆదాయం ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయంలో కలుపబడుతుంది. ప్లాంటు, యంత్రాలు మొదలైన వాటిని శాస్త్రీయ పరిశోధనకు ఉపయోగించకుండా, అసెసీ వ్యాపారంలో ఉపయోగిస్తే, వాటి మీద తరుగుదల అనుమతించబడుతుంది.

E. జాతీయ పరిశోధనా సంస్థకు చెల్లించిన మొత్తం [సెక్షన్ 35 (2AA)] : ఒక జాతీయ పరిశోధన సంస్థ, విశ్వవిద్యాలయాలు లేదా ఐ.ఐ.టిలు శాస్త్రీయ పరిశోధనను చేపట్టడానికి అసెసీ చెల్లించిన మొత్తాలకు కింది విధంగా ప్రత్యేక అధిక మొత్తం తగ్గింపు ఇస్తారు.

(a) చెల్లించిన మొత్తం మీద 175 శాతం (2012-13 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి ఈ మొత్తం 200 శాతానికి పెంచబడింది)

(b) అయితే ఈ మొత్తానికి ఏ ఇతర సెక్షన్ కిందనైనా తగ్గింపు లభించకుండా ఉండాలి.

F. కంపెనీలో జరిగే పరిశోధన సెక్షన్ 35(2AB) : కంపెనీ మందులు, ఔషధాలు, ఎలక్ట్రానిక్ పరికరాలు, కంప్యూటర్లు, టెలికమ్యూనికేషన్ పరికరాలు, రసాయనాలు, బయోటెక్నాలజీ లేదా ప్రకటించిన ఇతర వస్తువుల తయారీలో ఉండి కంపెనీలోనే శాస్త్రీయ పరిశోధన నిర్వహించడానికి చేసిన ఖర్చుపై (భూమి, భవనాల ఖర్చు మినహాయించి) 1 1/2 రెట్ల తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఈ సెక్షన్ కింద అదనపు తగ్గింపు 31-3-2012 వరకు మాత్రమే లభిస్తుంది.

5. టెలికమ్యూనికేషన్స్ సేవలు అందించడానికి చేసిన మూలధన ఖర్చు : సెక్షన్ 35 (2ABB)

లైసెన్సు సంపాదించడం ద్వారా టెలికమ్యూనికేషన్స్ సేవలు అందించడానికి అసెసీ చేసిన మూలధన ఖర్చుపై తగ్గింపు చెల్లించిన సంవత్సరం నుండి లైసెన్సు అయిపోయే వరకు సమాన వాయిదాలలో ఇవ్వబడుతుంది.

6. సాంఘిక, అర్థికాభివృద్ధుల మీద ఖర్చు : సెక్షన్ 35 AC :

పన్ను విధించదగిన వ్యాపారాదాయాన్ని లెక్కించేటప్పుడు, సాంఘిక, ఆర్థిక, సంక్షేమాభివృద్ధి పథకాల ప్రాజెక్టులపై చేసిన పూర్తి ఖర్చులకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.

7. నిర్దిష్ట వ్యాపారం మీద చేసిన ఖర్చులు తగ్గింపు : సెక్షన్ 35AD :

శీతల గొలుసు సౌకర్యం, గిడ్డంగి సౌకర్యం, గ్యాసు, పెట్రోలియం సదుపాయాలు కోసం రెండు నక్షత్రాల హోటళ్ళ కోసం, 100 పడకలు గల హాస్పిటల్ కోసం గృహ నిర్మాణ ప్రాజెక్టు మొదలగు వాటి కోసం అసెసీ కొత్త వ్యాపారాల కోసం చేసిన యంత్రాలు, భవనాల మొదలగు వాటి మీద మూలధన వ్యయం మీద 100 శాతం తగ్గింపు లభిస్తుంది.

అసెసీ మూలధన ఖర్చు ఒక రోజులో రూ.10,000 లకు మించి ఉన్నప్పుడు దానికి అకౌంట్ పేయా చెక్/డ్రాఫ్ట్ లేదా ఎలక్ట్రానిక్ ఖాతా ద్వారా కాకుండా ఉంటే ఆ మొత్తానికి తగ్గింపు ఇవ్వరు (సెక్షన్ 35 AD)

8. గ్రామీణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలను కొనసాగించే సంస్థకు ఇచ్చే విరాళాలు : సెక్షన్ 35CCA :

నిర్దేశింపబడిన అధికార సంస్థ యొక్క ఆమోదం పొందిన గ్రామీణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు లేదా ఆ కార్యక్రమాలు అమలు పరిచే వ్యక్తులకు శిక్షణ ఇవ్వడం వంటి పనులను చేపట్టే సంస్థకు ఏ అసెసీ అయినా విరాళంగా ఇచ్చే పూర్తి మొత్తానికి సెక్షన్ 35 CCA కింద తగ్గింపు (కొన్ని షరతులకు లోబడి) ఇవ్వబడుతుంది.

9. కొన్ని ప్రారంభ ఖర్చులకు సంబంధించిన తగ్గింపులు :

సెక్షన్ 35D కింద తగ్గింపు ఒక భారతీయ కంపెనీ లేదా భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అయిన అసెసీలకు (కంపెనీ కాకుండా) మాత్రమే లభిస్తుంది. కింది విధాలుగా చేసిన ఖర్చులకు తగ్గింపు అనుమతించబడుతుంది.

- (a) వ్యాపారం ప్రారంభం కాక ముందు చేసిన ఖర్చు లేదా
- (b) వ్యాపారం ప్రారంభించిన తరువాత అయితే పారిశ్రామిక సంస్థను విస్తృత పరచడానికి లేదా కొత్త పారిశ్రామిక విభాగాన్ని నెలకొల్పడానికి గాని చేసిన ఖర్చు

తగ్గింపు : ప్రాథమిక ఖర్చుల కోసం చెయ్యబడిన మొత్తానికి వ్యాపారం ప్రారంభించిన సంవత్సరం నుండి లేదా పారిశ్రామిక సంస్థ విస్తరణ లేదా కొత్త పారిశ్రామిక విభాగ స్థాపన పూర్తయిన సంవత్సరం నుండి 5 సంవత్సరాల వరకు ప్రతి సంవత్సరం 1/5 వంతు చొప్పున తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. అయితే అనుమతించబడిన ప్రారంభ ఖర్చులు మొత్తం ప్రాజెక్టు వ్యయంలో 5 శాతం కన్నా ఎక్కువ ఉండకూడదు. అదే కంపెనీల విషయంలో అయితే అది ప్రాజెక్టుకు పెట్టిన వ్యయం లేదా పెట్టుబడి పెట్టిన మూలధనంలో 5 శాతం ఏది కంపెనీ ప్రయోజనమైతే అది.

అన్ని సంస్థల ప్రాథమిక ఖర్చుల మూల్య క్షీణత (Amortization) (సెక్షన్ 35D) : 2009-10 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి పారిశ్రామిక సంస్థలతో బాటు, సేవా సంస్థలకు కూడా ఈ సెక్షన్ కింద ప్రాథమిక ఖర్చులకు 5 సంవత్సరాల మీద ఇచ్చే 1/5 తగ్గింపు లభిస్తుంది.

10. సంయోగం లేదా విడిపోయినప్పుడు మూల్యక్షీణత ఖర్చులు : సెక్షన్ 35DD :

అసెసీ చేసిన ఈ తరహా ఖర్చులను సంవత్సరానికి 1/5 వ వంతు చొప్పున ఐదు సంవత్సరాలలో తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు.

11. స్వచ్ఛంద వదవీ విరమణ వధకం కింద చేసిన ఖర్చు : సెక్షన్ 35DDA :

ఈ వధకం కింద ఉద్యోగులకు చెల్లించిన ఖర్చులో సంవత్సరానికి 1/5 వంతు చొప్పున ఐదు సంవత్సరాలు తగ్గింపు అనుమతిస్తారు.

స్వచ్ఛంద వదవీ విరమణ కింద చెల్లించిన మొత్తం (సెక్షన్ 35DDA) :

ఈ వధకం కింద చేసిన ఖర్చు ఇంకా రద్దు చేయకపోయిన సందర్భంలో వచ్చిన ఒక సంస్థ కంపెనీతో సంలీనం, డీమెర్జర్ లేదా సక్సెషన్ కు వెళ్ళినప్పుడు, తరువాత వచ్చిన సంస్థ ఈ మొత్తాన్ని నిబంధనల ప్రకారం రద్దు చేసుకోవచ్చు.

12. కొన్ని ఖనిజాల అన్వేషణ, మొదలైన వాటికి సంబంధించిన ఖర్చులు : సెక్షన్ 35E :

ఈ సెక్షన్ కింద ఖనిజాల అన్వేషణ, వెలికితీత, ఉత్పత్తుల మీద మార్చి 31,1970 తర్వాత అసెసీలు చేసిన ఖర్చులకు తగ్గింపు అనుమతించబడుతుంది. అయితే ఇది భారతీయ కంపెనీలకు, భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అయిన అసెసీలకు (కంపెనీలు కాకుండా) మాత్రమే ఇవ్వబడుతుంది.

తగ్గింపు : ఈ ఖర్చుల నిమిత్తం అసెసీకి తగ్గింపు అనుమతించబడిన మొత్తంలో ప్రతి సంవత్సరం 1/10 వ వంతు చొప్పున 10 సంవత్సరాలు తగ్గించబడుతుంది. ఏ సంవత్సరంలోనైనా మిగిలిన ఆదాయం వాయిదా మొత్తం కంటే తక్కువగా ఉంటే ఆ తేడాను తరువాత సంవత్సరానికి ముందుకు తీసుకెళ్ళడం జరుగుతుంది. అయితే గరిష్ట పరిమితి (10 సంవత్సరాల కన్నా) ఎక్కువ కాలం ముందుకు తీసుకు వెళ్ళకూడదు.

ఆడిట్ : కంపెనీలు కాకుండా ఇతర అసెసీల విషయంలో వారి లెక్కలు ఒక చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్ లేదా కంపెనీల చట్టం కింద అర్హత గల వ్యక్తి చేత ఆడిట్ చెయ్యబడితేనే సెక్షన్ 35D , సెక్షన్ 35E కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

6.7 ఇతర తగ్గింపులు : సెక్షన్ 36

సెక్షన్ 28 కింద ఆదాయాన్ని లెక్కించేటప్పుడు కింది ఖర్చులకు కూడా తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.

- 1. భీమా ప్రీమియం : సెక్షన్ 36(1)(i) :** వ్యాపారం లేదా వృత్తి ప్రయోజనాల కోసం ఉపయోగించే సరుకు నిల్వల సప్లైనికీ, నాశనానికీ వ్యతిరేకంగా చేసే భీమా మీద చెల్లించిన ప్రీమియం మొత్తానికీ తగ్గింపు లభిస్తుంది.
- 2. పశువుల భీమా ప్రీమియం : సెక్షన్ 36(1) (ia) :** సహకార కేంద్రం సభ్యుల పశువులకు జీవిత భీమా ప్రీమియం చెల్లిస్తే ఆ మొత్తం తగ్గింపుగా ఆ కేంద్రానికి లభిస్తుంది. అయితే ఆ కేంద్రం ప్రాథమిక కేంద్రంగా ఉండాలి.
- 3. ఉద్యోగుల ఆరోగ్య భీమా ప్రీమియం : సెక్షన్ 36(1) :** ఉద్యోగుల ఆరోగ్య భీమా ప్రీమియాన్ని అసెసీ చెక్కు ద్వారా చెల్లిస్తే దానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది. అయితే ఈ ఆరోగ్య పథకం భారత సాధారణ భీమా కార్పొరేషన్ చేత రూపొందించబడి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదాన్ని పొంది ఉండాలి.
2007-08 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి భారత సాధారణ భీమా కార్పొరేషన్ లేదా ఐ.ఆర్.డి.ఎ. ఆమోదించిన ఏదైనా ఇతర భీమా సంస్థకు యజమాని తన సిబ్బంది ఆరోగ్య భీమా పథకానికి చెల్లించిన ప్రీమియం ఖర్చుకు తగ్గింపు లభిస్తుంది.
- 4. ఉద్యోగులకు చెల్లించే బోనస్ లేదా కమీషన్ : సెక్షన్ 36(1)(ii) :** ఉద్యోగి అందించిన సేవలకు గాను అతని జీతానికి అదనంగా యజమాని చెల్లించే బోనస్ లేదా కమీషన్ కు తగ్గింపు లభిస్తుంది. అయితే ఈ ఖర్చు చెల్లింపు ప్రాతిపదికపై మాత్రమే లభిస్తుంది. ఈ తగ్గింపు పొందాలంటే బోనస్ అసెసీ ఆ సంవత్సరానికి ఆదాయపు పన్ను రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన తేదీ లోపు జరిగి ఉండాలి.
- 5. రుణ మూలధనం మీద వడ్డీ : సెక్షన్ 36(1) (iii) :** వ్యాపారం లేదా వృత్తి కోసం తీసుకున్న రుణ మూలధనం మీద చెల్లించిన వడ్డీకి తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. ఈ సెక్షన్ కింద రుణ మూలధనంపై వడ్డీకి ఇచ్చే తగ్గింపును, ఆ రుణాన్ని ఆస్తి కొనుగోలుకు ఉపయోగిస్తే ఆ మొత్తం చెల్లించిన వడ్డీకి తగ్గింపు ఇవ్వరు.
- 6. ప్రావిడెంట్ ఫండ్, ఇతర ఫండ్లకు యజమాని ఇచ్చిన వాటా : సెక్షన్ 36(1)(iv) :** ఉద్యోగుల ప్రావిడెంట్ ఫండ్, ఇతర ఫండ్లకు విధించబడిన పరిమితులకు లోబడి, యజమాని చెల్లించిన వాటాకు తగ్గింపు లభిస్తుంది. చెల్లింపు ప్రాతిపదికపై మాత్రమే ఈ ఖర్చు అనుమతించబడుతుంది.
- 7. ఆమోదం పొందిన గ్రాట్యూటీ నిధికి యజమాని వాటా : సెక్షన్ 36(1)(v) :** మార్చడానికి వీలులేని నిధి కింద పూర్తిగా ఉద్యోగుల ఉపయోగార్థం ఆమోదించబడిన గ్రాట్యూటీ నిధికి అతని యజమాని ఇచ్చే విరాళానికి పూర్తి తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.

8. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ మొదలైన వాటికి ఉద్యోగుల వాటాలు : సెక్షన్ 36(1) (va) : ఉద్యోగుల జీతాల నుండి ప్రావిడెంట్ ఫండ్ లేదా ఇతర ఫండ్ల విరాళాలుగా యజమాని తగ్గించిన మొత్తం సెక్షన్ 2(24) ప్రకారం అతనికి ఆదాయమవుతుంది. అయితే యజమాని ఆ మొత్తాన్ని నిర్ణీత తేదీన గాని లేదా ఆదాయం పన్ను రిటర్న్ దాఖలు చేసే లోపుల గాని సంబంధిత నిధులకు చెల్లించినట్లయితే దానికి తగ్గంపు పొందవచ్చు.

9. పశువుల మీద నష్టం : సెక్షన్ 36(1)(vi) : అసెసీ వ్యాపారంలో కనుక పశువుల వర్తకం సరుకుగా కాకుండా ఇతర విదాలుగా ఉపయోగించబడుతున్నప్పుడు వాటి మరణం వల్ల గాని లేదా అవి శాశ్వతంగా నిరుపయోగం అవడం వల్ల గాని అసెసీ కలిగిన నష్టానికి తగ్గంపు అనుమతించబడుతుంది. అయితే అసెసీ వాటిని కొంత నగదుకు అమ్మివేస్తే, అనుమతించబడిన తగ్గంపు ఆ మేరకు తగ్గించబడుతుంది.

10. సరుకు వ్యవహారాలపై పన్ను (Commodities Transaction Tax) : (సెక్షన్ 36(1)(VII)) సరుకు వ్యవహారాల పన్నును ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గంపుగా అనుమతిస్తారు.

11. రానిబాకీలు : సెక్షన్ 36(1)(vii) : సెక్షన్ 36(2) లో విధించిన షరతులకు లోబడి అసెసీ తన గత సంవత్సరానికి చెందిన ఖాతా పుస్తకాలలో తిరిగిరాని బాకీలుగా రాసుకున్న వాటికి తగ్గంపు అనుమతించబడుతుంది. ఆ షరతులను కింద పేర్కొనడం జరిగింది.

1. అసెసీ యొక్క గత సంవత్సరానికి చెందిన లేదా అంతకు ముందు గత సంవత్సరాలకి చెందిన ఆదాయాన్ని లెక్కించేటప్పుడు ఆ బాకీ పరిగణనలోకి తీసుకోబడి ఉండాలి.
2. ఆ బాకీ రాబడి స్వభావాన్ని కలిగి ఉండటమే గాక సంబంధిత ఖాతా సంవత్సరంలో అసెసీ కొనసాగించిన వ్యాపారం లేదా వృత్తికి సంబంధించినదై ఉండాలి.
3. తగ్గంపు అడగబడిన సంవత్సరంలో రానిబాకీల మొత్తానికి అసెసీ అకౌంట్స్ లో తగ్గంపు రాయబడి ఉండాలి. అయితే, ఆదాయం పన్ను అధికారి కనుక ఆ మొత్తానికి తగ్గంపును అనుమతించకపోతే తరువాత సంవత్సరంలో పొందవచ్చు.
4. బాకీ మొత్తానికి తగ్గంపు రాయనవసరం లేదు. బాకీలో కొంత భాగం పొందవచ్చు అనే ఆశ ఉంటే కనుక మిగిలిన భాగానికి తగ్గంపు ఇవ్వబడుతుంది.
5. రానిబాకీగా తగ్గించబడిన, పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అనుమతి పొందిన మొత్తాన్ని లేదా అందులో కొంత భాగాన్ని తరువాత సంవత్సరాలలో తిరిగి రాబట్టుకోగలిగితే, ఆ విధంగా రాబట్టిన మొత్తాన్ని అది స్వీకరింపబడిన సంవత్సరం యొక్క వ్యాపార లాభంగా పరిగణించి పన్ను విధించబడుతుంది.

12. షెడ్యూల్డ్, నాన్ షెడ్యూల్డ్ బాంకుల రానిబాకీలు : సెక్షన్ 36(1) :

1. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో బ్రాంచీలుగల ఒక భారతీయ షెడ్యూల్డ్ బాంకు స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 7.5 శాతానికి మించకుండా రాని, అనుమానాస్పద బాకీల నిధికి బదిలీ చేసిన మొత్తానికి తగ్గంపు లభిస్తుంది. అలాగే గ్రామీణ బ్రాంచీల మొత్తం సగటు అడ్వాన్సుపై 10 శాతానికి తగ్గంపు లభిస్తుంది.
2. భారతీయ బాంకు కాని బాంకుకు స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10 శాతానికి మించకుండా ఈ విధమైన తగ్గంపు లభిస్తుంది.

13. ప్రత్యేక నిధులకు బదిలీ చేసిన మొత్తాలు : సెక్షన్ 36(1)(viii) : భారతదేశ పారిశ్రామిక, వ్యవసాయిక , అభివృద్ధికి తోడ్పడడానికి దీర్ఘకాలిక రుణాలిచ్చే ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్లకు, నివాస గృహాలకు బదిలీ చేసుకోవడానికి, కొనుక్కోవడానికి,

దీర్ఘకాలిక రుణాలిచ్చే ప్రభుత్వ కంపెనీలకు, షెడ్యూల్డ్ బాంకులకు ఈ తగ్గింపు లభిస్తుంది. సెక్షన్లు 80C నుండి 80 U వరకు ఉన్న తగ్గింపులు ఇవ్వకుండా లెక్కించిన లాభాలలో 20 శాతం మించకుండా ప్రత్యేక నిధులకు బదిలీ చేసిన మొత్తం తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు.

14. కుటుంబ నియంత్రణ మీద ఖర్చు : సెక్షన్ 36(1)(ix) : ఈ సెక్షన్ కింద మినహాయింపు ఒక్క కంపెనీ అసెసీలకు మాత్రమే ఇవ్వబడుతుంది. తన ఉద్యోగులలో కుటుంబ నియంత్రణను పెంపొందించడానికై ఒక కంపెనీ యదార్థంగా చేసిన ఖర్చుకు తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. ఒక వేళ ఖర్చు కనుక మూలధన స్వభావాన్ని కలిగి ఉంటే, అప్పుడు అది ఖర్చు చేయబడిన సంవత్సరం నుండి 1/5 వ వంతు చొప్పున 5 సమాన వాయిదాలలో తగ్గింపుగా అనుమతించబడుతుంది.

6.8. సాధారణ తగ్గింపులు : సెక్షన్ 37

పూర్తిగా తన వ్యాపారం లేదా వృత్తి ప్రయోజనాల కోసం అసెసీ చేసిన ఖర్చుకు సెక్షన్ 37 కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఈ కింది షరతులను తృప్తిపరచిన ఖర్చులకు మాత్రమే అనుమతించబడుతుంది.

1. ఈ ఖర్చు సెక్షన్ 30 నుండి 36 లలో వివరించిన తగ్గింపులకు చెందినదై ఉండకూడదు.
2. ఖర్చు సంబంధిత ఖాతా సంవత్సరంలో చేయబడి ఉండాలి.
3. ఖర్చు అసెసీ వ్యాపారానికి సంబంధించినదై ఉండి, దాన్ని కొనసాగించడం వలన ప్రత్యక్షంగా ఏర్పడినదై ఉండాలి.
4. ఈ ఖర్చు పూర్తిగా అసెసీ యొక్క వ్యక్తిగత ఖర్చు అయి ఉండకూడదు.
5. ఈ ఖర్చు పూర్తిగా అసెసీ వ్యాపారం కోసం మాత్రమే చెయ్యబడి ఉండాలి.
6. ఖర్చు మూలధన స్వభావాన్ని కలిగి ఉండకూడదు.

సెక్షన్ 37(1) కింద తగ్గింపు అనుమతించే కొన్ని ఖర్చులకు ఉదాహరణలు :

1. అప్పులను తీసుకోవడం, రుణ పత్రాలను జారీచేయడం కోసం చేసిన ఖర్చులు అనుమతించబడతాయి. కాని మూలధనం జారీ చేయడానికి చేసిన ఖర్చులు కాదు.
2. కింది అంశాల మీద చేసిన ఖర్చులు
 - (a) అసెసీ ఆస్తులు మీద తనకు ఉన్న హక్కులను కాపాడుకోవడం కోసం, ఉదా.: భవనాలు, భూమి మొదలైనవి.
 - (b) లాభదాయకంగా లేని వర్తక సంబంధాన్ని ముగించడం కోసం, ఉదా. : అక్కరలేని ఒక ఉద్యోగిని తొలగించడం
 - (c) ఒక కంపెనీ డైరెక్టరు, అతని ఎన్నికకు వ్యతిరేకంగా తెచ్చిన సవాలును ఎదుర్కోవడం కోసం
 - (d) వ్యాపారంలో అప్పటికే స్వాధీన పరచుకున్న మూలధన ఆస్తిని రక్షించుకోవడం కోసం
 - (e) కంపెనీని మూసివేయించడానికి కొంత మంది వాటాదార్ల చేత పెట్టబడిన దరఖాస్తును నిరోధించడం కోసం కంపెనీ చేసే ఖర్చు. అయితే నేర సంబంధమైన దావాల మీద చేసిన ఖర్చులకు తగ్గింపు ఉండదు.
3. పారిశ్రామిక వివాద తీర్పు కింద ఉద్యోగులకు చెల్లించిన బోనస్
4. కొత్త టెలిఫోను పెట్టడానికి అయిన ఖర్చు
5. ఇంకా చెల్లించబడని వస్తువులు, మూలధన ఆస్తుల ధర మీద చెల్లించే వడ్డీ

6. జాతీయకరణకు వ్యతిరేకంగా చేసిన ఖర్చు. అయితే రాజకీయ సంఘాలకు ఇచ్చే విరాళాలకు మాత్రం తగ్గింపు ఉండదు.
7. చెల్లింపు తప్పనిసరి అయి చెల్లింపుదారుకు లాభదాయకంగా ఉండే చందాలు
8. వ్యాపార పరిమాణాన్ని బట్టి పండగ సందర్భాలలో చేసే సమంజసమైన ఖర్చులకు తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.
9. వ్యాపారం కొనసాగించడంలో అశ్రద్ధ ఫలితంగా గాని లేదా ఒక ఉద్యోగి - డైరెక్టరు లేదా ఏజెంటును తొలగించడానికి గాని చెల్లించిన పరిహారం
10. విధి నిర్వహణలో ఉన్న ఉద్యోగికి తగిలిన గాయాలకు లేదా జరిగిన ప్రమాదానికి చెల్లించిన నష్టపరిహారం
11. ఉద్యోగలకు సామూహికంగా చెల్లించే పెన్షన్, గ్రాట్యూటీ మొదలైన ఇతర చెల్లింపులకు లభిస్తుంది.
12. వ్యాపార ప్రత్యర్థులు టెండర్లలో తక్కువ రేట్లు చెప్పి విధంగా చూసేందుకై వారికి చెల్లించిన మొత్తం
13. పెరిక్విజిట్లుగా కాకుండా, ఉద్యోగులకు ఇతర రూపాలలో ఇచ్చే బహుమతులు
14. కంపెనీల చట్టంలో వచ్చిన మార్పులకు అనుగుణంగా కంపెనీ సంస్థాపనా పత్రాన్ని నియమావళిని మార్చడానికి అయిన ఖర్చులు
15. అద్దెకు తీసుకున్న భవనాలను ఉపయోగకరంగా చేసేందుకై వాటి మార్పుల మీద చేసిన ఖర్చు

సెక్షన్ 37 కింద అనుమతించబడని (Not allowed) ఖర్చులకు ఉదాహరణలు :

1. కంపెనీ మూసివేసే సమయంలో తన ఉద్యోగులకు చెల్లించే పెద్ద మొత్తాలు లేదా స్వచ్ఛంద పెన్షన్లు
2. గ్రాట్యూటీ ఇవ్వడం కంపెనీ ఆచారం కానప్పుడు, ఒకే ఒక్క ఉద్యోగికి కంపెనీ ఇచ్చిన గ్రాట్యూటీ
3. అసెసీ సంస్థలోని భాగస్థులు వ్యాపార రీత్యా వెళ్ళిన ప్రయాణాలలో అయిన హోటల్ ఖర్చులు
4. ఒక న్యాయవాది తన ఇంటికి, చాంబర్స్ కు తిరగడానికి అయిన ప్రయాణ ఖర్చు
5. రాజకీయ పార్టీలకు ఇచ్చిన విరాళాలు
6. పట్టణ ప్రణాళికరణ చట్టం కింద చెల్లించిన పరిష్కరణ మొత్తాలు మూలధన స్వభావాన్ని కలిగి ఉంటాయి, కాబట్టి అవి అనుమతించబడవు.
7. చట్టాన్ని అతిక్రమించినందుకు గాను చెల్లించిన జరిమానా
8. అదనపు మూలధన వాటాలు జారీ చేసినందుకు అయిన ఖర్చులు

వ్యాపారానికి సంబంధించిన నష్టానికి కొన్ని ఉదాహరణలు : వ్యాపార కార్యకలాపాలకు, నష్టాలకు మధ్య ప్రత్యక్ష సమీప సంబంధం ఉన్నా లేక నష్టం అసెసీ వ్యాపారానికి సంబంధించింది అయినా, ఆ నష్టానికి తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. ఈ కిందివి అనుమతించే నష్టాలకు ఉదాహరణలు.

1. ధాన్యం, జనుము, చిల్లర సరుకులు, బట్టలతో వర్తకం చేసే వారికి వర్తకపు సరుకుకు అగ్ని ప్రమాదం వల్ల ఏర్పడిన నష్టం.
2. చెదల వలన నష్టం
3. మంచువల్ల సరుకు పాడయిపోవడం ద్వారా వచ్చిన నష్టం
4. సెక్యూరిటీలను కొనడం, అమ్మడం వలన బాంకులకు వచ్చే నష్టం.
5. దొంగతనం గాని, మోసం వల్ల గాని వచ్చిన నష్టం
6. బట్వాడా చెయ్యడానికి ఉద్యోగి తీసుకువెళుతున్న నగదు దొంగిలించబడితే వచ్చే నష్టం

7. దోపిడి వల్ల బాంకుకు కలిగే నష్టం
8. తనఖా పెట్టబడిన సొమ్ములు దొంగిలించబడడం వల్ల కలిగే నష్టం
9. వస్తువుల సరఫరాకు చెందిన ఒప్పందాన్ని సరిగా కొనసాగించడం కోసం అసెసీ చెల్లించిన డిపాజిట్ మొత్తాన్ని వదులుకోవడం ద్వారా కలిగిన నష్టం.

కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు సర్క్యులర్ల ప్రకారం తగ్గింపు ఇవ్వబడే ఖర్చులు : పైన చెప్పిన ఉదాహరణలు అనేక దావాలలో హైకోర్టులు, సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుల మీద ఆధారపడి ఉన్నాయి. ఈ ఖర్చులు ఉదాహరణ కోసం ఇవ్వబడనవే కాని, సమగ్రమైనవి కావు. వీటిలో ఇమిడి ఉండని ఇంకా అనేక రకాల ఖర్చులను వ్యాపారస్తులు చెయ్యవలసి ఉంటుంది. అయితే ఆ ఖర్చులను చేసేటప్పుడు ఈ ఉదాహరణలను దృష్టిలో ఉంచుకోవడం ఎంతైనా అవసరం. ఆదాయం పన్ను అధికారులకు సహాయపడేందుకై కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు అనేక సర్క్యులర్లను జారీ చేస్తుంటుంది. ఈ సర్క్యులర్లలో ఇచ్చిన కొన్ని తగ్గింపులను కింద ఇవ్వడం జరిగింది.

1. దీపావళి, మోహరం ఖర్చులు
2. 'మీ టెలిఫోన్ ను సొంతం చేసుకోండి' అనే పథకం కింద చెల్లించిన ప్రారంభ మొత్తం, టెలిక్స్ కనెక్షన్ ఖర్చులు.
3. ఫ్లోరీసెంట్ ట్యూబ్లపై మొదటిసారి పెట్టిన మూలధన ఖర్చు కాకుండా తరువాత వాటి స్థానంలో పెట్టె ట్యూబ్లపై పెట్టే ఖర్చు.
4. అగ్ని ప్రమాదం వలన నష్టపోయే లాబానికి, సమ్మెలు, లాక్ ఆవుట్ మొదలైన వాటి వలన నష్టపోయే లాబానికి వ్యతిరేకంగా చేసే భీమాల మీద చెల్లించే ప్రీమియం
5. సావనీర్లలో వర్తక వాణిజ్య పరిశ్రమలు ప్రకటనలు ఇవ్వడానికై చేసిన ఖర్చు. అయితే ఈ ప్రకటనలు పూర్తిగా వ్యాపారం కోసం మాత్రం ఇవ్వబడాలి.
6. కంపెనీల చట్టం కింద చట్ట సంబంధమైన బాధ్యతలను నెరవేర్చేందుకు కంపెనీ రిజిస్ట్రారుకు చెల్లించే సమంజసమైన ప్రతిఫలం
7. స్టాక్ ఎక్స్చేంజీలకు చెల్లించే వార్షిక లిస్టింగ్ ఫీజు
8. భారతీయ విదేశీ వర్తక సంస్థకు చెల్లించే సభ్యత్వ రుసుం
9. అగ్ని, సమ్మెలు, లాకౌట్ల వలన నష్టపోయే మొత్తానికి చేసిన లాభ భీమా పాలసీలపై చెల్లించిన ప్రీమియం
10. వాగ్దాన ఖర్చులు : అప్పు తీసుకోనప్పుడు ఒప్పందం ప్రకారం ఆ రుణాన్ని తీసుకోకపోవడం
11. అప్రంటీసెస్ చట్టం, 1961 ప్రకారం అప్రంటీసెస్లపై చేసే ఖర్చు
12. సివిల్ డిఫెన్స్ ఖర్చులు : సమంజసమైన సివిల్ డిఫెన్స్ ఖర్చులు
13. వృత్తిపన్ను : వ్యాపారం లేదా వర్తకం కొనసాగిస్తుండన్నందుకు చెల్లించిన వృత్తి పన్ను

రాజకీయ పార్టీల సావనీర్లలో ప్రకటనలివ్వడం [సెక్షన్ 37 (2B)] :

రాజకీయ పార్టీలు ప్రచురించే సావనీర్లు, కరపత్రాలు, చిన్న పుస్తకాలు మొదలైన వాటిలో ప్రకటనలిచ్చేందుకు అయిన ఖర్చుకు తగ్గింపు ఇవ్వబడదు.

వ్యాపారం లేదా వృత్తి కోసం పాక్షికంగా ఉపయోగించిన భవనాలు, యంత్రాలు, ప్లాంటు మొదలైనవి (సెక్షన్ 38) :

భవనాలు, యంత్రాలు, ప్లాంటు మొదలైన వాటిని అసెసీ పాక్షికంగా వ్యాపారానికి, పాక్షికంగా వ్యక్తిగత అవసరాలకు ఉపయోగిస్తున్నప్పుడు పన్ను నిర్ధారణ అధికారి ఆ ఆస్తి ఉపయోగాన్ని బట్టి వ్యాపారం లేదా వృత్తి కోసం దామాషాగా నిర్ణయించబడిన ఖర్చుకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

6.9. స్పష్టంగా అనుమతించబడని ఖర్చులు : సెక్షన్ 40

‘వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు’ అనే శీర్షిక కింద ఆదాయాన్ని లెక్కించేందుకు ఆదాయం పన్ను చట్టం యొక్క సెక్షన్ 40 ప్రకారం అసెసీ చేసిన కొన్ని ఖర్చులకు తగ్గింపు ఇవ్వరు. ఈ సెక్షన్ ప్రకారం ఈ కింది ఖర్చులకు అనుమతి లభించదు.

1. ఏ అసెసీ విషయంలో అయినా : సెక్షన్ 40(a) :

1. **రెసిడెంట్ కాని వ్యక్తి లేదా విదేశీ కంపెనీకి సాంకేతిక సేవలకు లేదా ఇతర మొత్తాలు :** రెసిడెంట్ కాని వ్యక్తి లేదా విదేశీ కంపెనీకి భారతదేశంలో లేదా భారతదేశం వెలుపల సాంకేతిక సేవలు చేసినందుకు చెల్లించే వడ్డీ, రాయల్టీ ఫీజు లేదా ఏ ఇతర మొత్తాల నుండి అయినా ఆ మొత్తాన్ని చెల్లించే ముందు మూలంలో పన్ను తగ్గించి చట్టంలో పేర్కొన్న ప్రకారం చెల్లించకపోతే చెల్లించిన మొత్తాలకు తగ్గింపు ఇవ్వకూడదు.
2. **రెసిడెంట్ కాని వ్యక్తికి చెల్లింపులు :** సెక్షన్ 40(a) ప్రకారం రెసిడెంట్ కాని వ్యక్తికి చెల్లించే (కంపెనీ కాని వ్యక్తి) వడ్డీ లేదా జీతం దేశంలో లేదా దేశం బయట, మూలంలోనే పన్ను తగ్గించకుండా, చేసిన చెల్లింపులకు తగ్గింపురాదు.
3. **వృత్తి సేవలు :** వృత్తి సేవలు లేదా సాంకేతిక సేవలు చేసిన రెసిడెంట్ అయిన వ్యక్తికి లేదా కాంట్రాక్టరుకు (సబ్ కాంట్రాక్టరుకు) చెల్లించే వడ్డీ, కమీషన్, బ్రోకరేజ్, ఫీజు మొదలగు చెల్లింపులపై మూలంలో పన్ను తగ్గించి ఆ తగ్గించిన పన్నును చట్ట ప్రకారం చెల్లించకపోతే ఈ మొత్తాలకు తగ్గింపు లభించదు. అయితే ఆ తరువాత సంవత్సరంలో ఆ పన్నును తగ్గించి, చెల్లిస్తే ఆ సంవత్సరంలో తగ్గింపు లభిస్తుంది.
4. **వ్యాపారం లేదా వృత్తి లాభాల మీద విధించదగిన ఇతర పన్నులు :** వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి వచ్చిన మొత్తం లాభాల మీద లేదా అందులో ఒక భాగం మీద ఏ రేటు ప్రకారమైనా చెల్లించిన పన్నులకు తగ్గింపు ఉండదు.
సెక్యూరిటీ వ్యవహారాల పన్ను : సెక్యూరిటీ వ్యవహారాలకు సంబంధించి చెల్లించిన ఏ పన్ను మొత్తానికైనా తగ్గింపు లభించదు.
5. **వ్యాపార అస్తులకు సంబంధించిన సంపద పన్ను :** భారతదేశంలో సంపద పన్ను చట్టం, 1957 కింద గాని లేదా విదేశాలలో అటువంటి చట్టం కింద గాని చెల్లించిన సంపద పన్నుకు తగ్గింపు అనుమతించబడదు.
6. **విదేశాలలో చెల్లించే జీతం :** ‘జీతాలు లేదా వేతనాలు’ అనే శీర్షిక కింద భారతదేశం వెలుపల చెల్లించాల్సిన ఏ మొత్తానికైనా, దాని మీద పన్ను భారతదేశంలో చెల్లించబడకపోతే, తగ్గింపు లభించదు.
7. **ఫ్రీజ్ బెనిఫిట్స్ పన్ను మీద ఖర్చు :** అసెసీ ఫ్రీజ్ బెనిఫిట్స్ పన్ను కింద పెట్టిన ఏ విధమైన ఖర్చుకు తగ్గింపు లభించదు.
8. **రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సంస్థల కొన్ని రకాల ఫీజులు, ఛార్జీలకు తగ్గింపు కాదు : సెక్షన్ 40(a)(iib) :** ఈ సెక్షన్ ప్రకారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సంస్థలు, చెల్లించిన రాయల్టీ, లైసెన్సు ఫీజు, సర్వీసు ఫీజు, ప్రివిలెజ్ ఫీజు, సర్వీసు ఛార్జీ, లేదా ఇతర ఫీజులు లేదా ఈ సంస్థలు లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, తనదిగా తీసుకున్న మొత్తాలకు తగ్గింపురాదు.

వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి ఆదాయం గణించడంలో రాబడి ఖర్చు రూ.10,000 లకు మించితే ఆ మొత్తాన్ని ఆకౌంట్ పేయి చెక్/డ్రాఫ్ట్/ఎలక్ట్రానిక్ చలనా ద్వారా మాత్రమే చెల్లించాలి. ఈ సెక్షన్ కింద అదివరలో ఉన్న రూ.20,000 పరిమితిని రూ.10,000లకు తగ్గించారు. (సెక్షన్ 40A(3))

2. భాగస్వామ్య సంస్థ విషయంలో : సెక్షన్ 40 (b) : సెక్షన్ 40(b) కింద తగ్గింపు కింది విధంగా ఉంటుంది.

1. భాగస్వామ్య ఒప్పందానికి లోబడి సంస్థ భాగస్థులకు చెల్లించే వడ్డీలో సంవత్సరానికి గరిష్ట పరిమితి 12 శాతం వరకు అనుమతించబడుతుంది.
2. వృత్తి సంస్థ, వృత్తి సంస్థలు కాని సంస్థల సక్రియ భాగస్థునికి, నిర్దేశించబడిన షరతులకు లోబడి చెల్లించే జీతం, బోనస్, కమీషన్ లేదా ఇతర ప్రతిఫలం తగ్గింపుగా అనుమతించబడుతుంది. ఈ మొత్తాన్ని సంస్థ పుస్తక లాభాల ఆధారంగా గణించడం జరుగుతుంది.

3. వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడి వ్యక్తుల సంస్థ విషయంలో : సెక్షన్ 40 (ba) : ఒక వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడి వ్యక్తుల సంస్థ తన సభ్యులకు, చెల్లించే కమీషన్, వడ్డీ, బోనస్, జీతం లేదా ప్రతిఫలానికి తగ్గింపు లభించదు.

6.10 కొన్ని సందర్భాలలో తగ్గింపు లభించని ఖర్చులు : సెక్షన్ 40A

వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలను లెక్కించేటప్పుడు ఆదాయం పన్ను చట్టం కింది సాధారణంగా తగ్గింపు లభించే కొన్ని ఖర్చులకు కొన్ని ప్రత్యేక సందర్భాలలో తగ్గింపు లభించదు.

1. **కొంతమంది ప్రత్యేక వ్యక్తులకు చెల్లించిన మొత్తాలు : సెక్షన్ 40(A)(2) :** కొన్నిసార్లు వ్యాపారస్తులు తమ స్నేహితులకు, బంధువులకు ఎక్కువ మొత్తాలను చెల్లిస్తుంటారు. వ్యాపార లాభాలను, తద్వారా పన్ను బాధ్యతను తగ్గించుకోవడానికి ముఖ్యంగా ఈ విధంగా చేస్తారు. దీనిని నిరోధించడం కోసం సెక్షన్ 40(A) (2) కింద పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి ఆ ఖర్చు యొక్క సమంజసత్వాన్ని నిర్ణయించే అధికారం ఇవ్వబడింది. అసెసీ యొక్క వ్యాపారానికి అవసరమైన వస్తువుల, సేవల మార్కెట్ విలువ ఆధారంగా ఇది నిర్ణయించబడుతుంది. అధికారి కనుక ఈ ఖర్చు అసమంజసంగా ఉంది అని భావిస్తే, ఆ ఎక్కువ ఉన్న మొత్తానికి తగ్గింపు అనుమతించబడుతుంది.
2. **రూ.10,000 లకు మించిన ఖర్చు : సెక్షన్ 40A (3) :** అసెసీ కనుక రూ.10,000 మించిన మొత్తాన్ని క్రాస్ చెయ్యబడిన బాంకు చెక్కు లేదా డ్రాఫ్ట్ ద్వారా గాక ఇతర విధాలుగా చెల్లిస్తే మొత్తానికి (100 శాతం) తగ్గింపు లభించదు. కాని ఈ విధంగా నగదు చెల్లింపులకు అనుమతి తిరస్కరించే ముందు అసెసీకి అందుబాటులో ఉన్న బాంకింగ్ సౌకర్యాలు, వ్యాపార ఉచితత్వం మొదలైన అంశాలను పరిగణనలోనికి తీసుకోవాల్సి ఉంటుంది. నిబంధన 6DD కింద అనివార్య లేదా ప్రత్యేక పరిస్థితులలో చెల్లింపు జరిగినట్లు అసెసీ నిరూపిస్తే అప్పుడు ఆ మొత్తానికి పన్ను నిర్ధారణ అధికారి తగ్గింపును అనుమతించవచ్చు.
3. **గ్రాట్యూటీ చెల్లింపుకు సంబంధించిన నిబంధన : సెక్షన్ 40A(7) :** ఉద్యోగుల పదవీ విరమణ సమయంలో గాని లేదా వారి సేవలను రద్దు చేసినపుడు గాని యజమాని చెల్లించే గ్రాట్యూటీకి తగ్గింపు లభించదు. అయితే ఆమోదం పొందిన గ్రాట్యూటీ నిధికి ఈ విధమైన చెల్లింపు జరిగినపుడు తగ్గింపు అనుమతించబడుతుంది.
4. **నిధులు, ట్రస్టులు మొదలైన వాటికి చెల్లింపులు ; సెక్షన్ 40A (9) :** అసెసీ ఒక యజమానిగా సెక్షన్ 36(i) లేదా (v) కింద చెప్పిన విధంగా కాకుండా, ఇతర నిధులను, ట్రస్టులకు, కంపెనీలకు, వ్యక్తుల సంఘాలు మొదలైన వాటి స్థాపన లేదా దోహదపడడానికి ఇచ్చే చెల్లింపులకు తగ్గింపు లభించదు.
5. **చెల్లించని చట్టబద్ధ అప్పు : సెక్షన్ 40B :** 1-4-2004 నుండి ఏ రకమైన రుణం లేదా అడ్వాన్సుల మీద షెడ్యూల్డ్

బాంకులకు చెల్లించాల్సిన మొత్తానికి ఆ వ్యక్తి వాస్తవంగా చెల్లించినపుడు మాత్రమే తగ్గింపు అనుమతిస్తారు. అలాగే ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు యజమాని వాటా, వృద్ధాప్యపు చెల్లింపుల వాటా లేదా గ్రాట్యూటీ నిధికి వాటా సెక్షన్ 139(1) రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన తేదీ లోపు కాకుండా గడువు తేదీ తరువాత చెల్లించినా తగ్గింపు అనుమతిస్తారు.

6. కొన్ని పన్నులకు వాస్తవ చెల్లింపుల మీద మాత్రమే అనుమతించడం జరుగుతుంది : సెక్షన్ 43B : ఈ చట్టంలోని ఇతర నిబంధనలలో ఏ విధంగా చెప్పబడినప్పటికీ గత సంవత్సరంలో వాస్తవంగా ఆ పన్నులు చెల్లింపబడితేనే తగ్గింపు లభిస్తుంది.

6.11. భావిత లాభాలు : సెక్షన్ 41

1. **పూర్వం తగ్గింపు అనుమతింపబడి తర్వాత తిరిగి పొందిన మొత్తాలు : సెక్షన్ 41(1) :** ఏ గత సంవత్సరంలో అయినా తగ్గింపుగా అనుమతింపబడిన నష్టం, ఖర్చు లేదా వ్యాపార బాధ్యతను ప్రస్తుత గత సంవత్సరంలో అసెసీ తిరిగి పొందగలిగితే, ఆ మొత్తం ఈ గత సంవత్సరంలో పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది.
2. **శాస్త్రీయ పరిశోధనకు ఉపయోగించిన ఆస్తుల అమ్మకంపై లాభం : సెక్షన్ 41(3) :** శాస్త్రీయ పరిశోధనకై కొన్ని మూలదన ఆస్తిని అసెసీ తరుగుదలను ఉపయోగించకుండా అమ్మి వేస్తే, ఆ అమ్మకం ప్రతిఫలానికి అనుమతించిన వచ్చిన లాభాన్ని భావిత ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు.
3. **అంతకు ముందు తగ్గింపుగా అనుమతించబడి, తిరిగి పొందగలిగిన రానిబాకీలు : సెక్షన్ 41(4) :** అంతకు ముందు గత సంవత్సరాలలో తగ్గింపుగా అనుమతించబడిన రానిబాకీలను అసెసీ ప్రస్తుత గత సంవత్సరంల తిరిగి పొందగలిగితే ఆ మొత్తాలను భావిత లాభాలుగా భావించి, పన్ను విధించదగిన ఆదాయానికి కలపడం జరుగుతుంది.
4. **వాస్తవ చెల్లింపులకు మాత్రమే కొన్ని ఖర్చుల తగ్గింపు :** అసెసీ చెల్లించవలసిన పన్ను, డ్యూటీ, సెస్ లేదా ఫీజు, సిబ్బందికి చెల్లించవలసిన ప్రావిడెంట్ ఫండు, సూపర్ యూన్యూవేషన్ ఫండు, గ్రాట్యూటీ లేదా ఇతర సంక్షేమ నిధి మొత్తాలు, బోనస్, కమీషన్, దీర్ఘకాలిక పబ్లిక్ విత్త సంస్థలకు చెల్లించవలసిన వడ్డీ, షెడ్యూల్డ్ బాంకులకు దీర్ఘకాలిక రుణంపై చెల్లించవలసిన వడ్డీ, ఉద్యోగి ఖాతాలో క్రెడిట్ ఉన్న సెలవు జీతాలకు అసెసీ వాస్తవంగా చెల్లించిన సంవత్సరమే తగ్గింపుగా ఇస్తారు.

6.12. సరుకుకు, అస్తికి విలువ కట్టడం

వ్యాపార సంస్థ యొక్క ఖచ్చితమైన లాభాలను కనుక్కోవడంలో సరుకుకు విలువ కట్టడం అనేది చాలా ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తుంది. అసెసీ కనుక తన సరుకు యొక్క ప్రారంభ, ముగింపు నిల్వలకు సరైన విధంగా విలువ కట్టే పద్ధతులను ఆచరించకపోతే, వ్యాపారం యొక్క నిజమైన లాభాలను కనుక్కోవడం చాలా కష్టమవుతుంది. ఈ పద్ధతులను గురించి ఆదాయం పన్ను చట్టం ఏమీ తెలియపరచలేదు. కాబట్టి మామూలుగా అకౌంటులో అనుసరించే సాధారణ సూత్రాలను ఇక్కడ కూడా ఆధారంగా చేసుకోవడం జరుగుతుంది. అసెసీ తన నిల్వలకు విలువ కట్టడానికి ఈ మూడు పద్ధతులలో దేనినైనా ఆచరించవచ్చు. అవి : (1) కొనుగోలు ధర (2) మార్కెట్ ధర (3) కొనుగోలు ధర లేదా మార్కెట్ ధరలలో ఏది తక్కువైతే అది. అసెసీ ఈ మూడు పద్ధతులలో దేన్ని ఆచరించడానికి అయినా స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. అయితే ఒకసారి

ఎన్నుకున్న పద్ధతినే తరువాత కూడా అనుసరించాల్సి ఉంటుంది. అంతేగాక ఒక సంవత్సరంలోని ముగింపు సరుకు విలువ తరువాత సంవత్సరంలోని ప్రారంభ నిల్వ విలువతో సరిపోవాలి.

1. సరుకుకు ఎక్కువ లేదా తక్కువ విలువ కట్టడం :

సాధారణంగా సరుకుకు మార్కెట్ ధర ప్రకారం విలువ నిర్ణయించబడుతుంది. కాబట్టి అది కొన్నిసార్లు ఎక్కువగాను, కొన్ని సార్లు తక్కువగాను నిర్ణయించవచ్చు. దీని వల్ల లాభాల మీద ఏర్పడే ప్రభావాన్ని కింది ప్రక్రియను ఆచరించడం ద్వారా తొలగించవచ్చు.

1. తక్కువ విలువ కట్టబడినపుడు :

$$\text{సరుకు విలువ} \times \frac{100}{(100 - \text{తక్కువ విలువ కట్టబడిన రేటు})}$$

2. ఎక్కువ విలువ కట్టబడినపుడు :

$$\text{సరుకు విలువ} \times \frac{100}{(100 + \text{ఎక్కువ విలువ కట్టబడిన రేటు})}$$

తరుగుదల కోసం ఆస్తి అసలు ధర : [సెక్షన్ 43A]

ఒక ఆస్తిని కొనుగోలు చేసినప్పుడు విదేశీ కరెన్సీలో లేదా రుణంపై వడ్డీలో వచ్చిన మార్పులకు అనుగుణంగా ఆస్తి అసలు ఖరీదుకు పెరిగిన లేదా తరిగిన మొత్తాలను కలపడం లేదా తీసివేయడం చేయాలి.

6.13. అకౌంట్ల నిర్వహణ : సెక్షన్ 44AA

కొన్ని వర్గాల అసెసీలకు అకౌంట్స్ నిర్వహించడం అనేది తప్పనిసరి. వీటిని గురించి ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం.

- న్యాయవాద, వైద్య, ఇంజనీరింగ్, అకౌంటింగ్, సాంకేతిక సలహాలు, అంతర్గత అలంకరణ వృత్తులను లేదా కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు చేత ప్రకటించబడిన ఏ వృత్తిని చేపట్టిన వారైన గత సంవత్సరానికి తక్షణమే ముందున్న ఏ మూడు సంవత్సరాలలోనైనా వారి స్థూల స్వీకరణలు రూ.1,50,000 దాటితే ఖాతాలను తయారుచెయ్యాలి.
- పైన పేర్కొన్న వారు కాకుండా వ్యాపారం లేదా వృత్తిని కొనసాగించే ఏ ఇతర వ్యక్తి అయినా, వారి ఆదాయం ఈ కింది పరిమితులను దాటితే, తప్పనిసరిగా అకౌంట్సును తయారుచేయాలి.
 - అతనికి వ్యాపారం లేదా వృత్తి ద్వారా వచ్చే ఆదాయం రూ.2,50,000 లేదా ముందు మూడు సంవత్సరాలలో అతని మొత్తం అమ్మకాలు లేదా స్థూల వసూళ్ళు లేదా టర్నోవర్ రూ.25,00,000 లకు మించితే.
 - కొత్తగా స్థాపించబడిన వృత్తి లేదా వ్యాపారంలో అతని ఆదాయం రూ.2,50,000 లకు లేదా అతని మొత్తం అమ్మకాలు లేదా స్థూల వసూళ్ళు లేదా టర్నోవర్ రూ.25,00,000 లకు మించేటట్లుగా ఉంటే

అకౌంట్లను తప్పనిసరిగా ఆడిట్ చేయించడం : సెక్షన్ 44AB :

ఈ కింది రెండు షరతులలో ఏ ఒక్కదాన్ని సంతృప్తి పరచిన అసెసీ అయినా తన అకౌంట్లను నిర్ణీత తేదీ లోపల ఆడిట్ చేయించి, అందుకు సంబంధించిన నివేదికను కూడా నిర్ణీత తేదీ లోపల పొందగలగాలి.

1. వ్యాపారాన్ని కొనసాగించే వ్యక్తి విషయంలో ఏ గత సంవత్సరంలో అయినా అతని మొత్తం అమ్ముకాలు, టర్నోవర్ లేదా స్థూల వసూళ్ళ రూ.2 కోటికి మించితే,
2. వృత్తిని కొనసాగించే వ్యక్తి విషయంలో ఏ గత సంవత్సరంలో అయినా అతనికి వృత్తి ద్వారా వచ్చిన స్థూల వసూళ్ళు రూ.50 లక్షలకు మించితే.

6.14. పన్ను విధించడగిన లాభాలను లెక్కించడంలోని దశలు

1. లాభనష్టాల ఖాతా ఇచ్చినపుడు :

ఈ పద్ధతి ప్రకారం లాభనష్టాల ఖాతా తయారుచేస్తాడు. లాభనష్టాల ఖాతా ఇచ్చినపుడు వ్యాపారం నుండి లాభం లేదా నష్టం కింది విధంగా గణించాలి.

1. లాభనష్టాల ఖాతాలో చూపించిన లాభాన్ని (లేదా నష్టాన్ని) ప్రారంభంగా తీసుకోవాలి.
2. లాభనష్టాల ఖాతా యొక్క ఖర్చువైపును పరిశీలించి, అందులో చూపబడి, ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం తగ్గింపు లభించని ఖర్చులను గుర్తించాలి. వీటిని లాభానికి కలపాలి (లేదా నష్టం నుండి తీసివేయాలి)
3. అసెసీ అందచేసిన అదనపు సమాచారాన్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలించి లాభనష్టాల ఖాతాలో ఖర్చులవైపు చూపబడి, ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద తగ్గింపు అనుమతించబడని ఖర్చులను కూడా లాభానికి కలపాలి. (లేదా నష్టాల నుండి తీసివేయాలి). ఈ విధంగా కలుపబడే ఖర్చులన్నింటిని అనుమతించబడని ఖర్చులు అంటారు.
4. ఇప్పుడు లాభనష్టాల ఖాతా యొక్క జమల (Credit) వైపును పరిశీలించి, అందులో ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించని ఆదాయాలను లాభం నుండి తగ్గించాలి. (లేదా నష్టానికి కలపాలి). ఉదా. : సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ, గృహాస్తి నుండి ఆదాయం మొదలైనవి.
5. అదే విధంగా అసెసీ అందించిన అదనపు సమాచారాన్ని పరిశీలించి ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయాలు ఉంటే వాటిని లాభాలకు కలపాలి. (పట్టిక - 1)

2. వసూళ్ళు - చెల్లింపుల ఖాతా ఇచ్చినపుడు :

1. ముందుగా వసూళ్ళు, చెల్లింపుల ఖాతా యొక్క వసూళ్ళు వైపున జాగ్రత్తగా పరిశీలించి మూలధన స్వభావం గల అంశాలను వదిలి వేసి, రాబడి స్వభావం గల అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. అలాగే అసెసీ యొక్క వ్యాపారం లేదా వృత్తికి సంబంధించని అంశాలనుకూడా వదిలి వేయాలి. ఉదా. : పాత ఫర్నిచర్ అమ్ముగా వచ్చిన మొత్తం, వసూలైన అద్దె, సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ మొదలైనవి. ఇలా లెక్కించగా వచ్చిన మొత్తం, వ్యాపారం లేదా వృత్తి యొక్క స్థూల ఆదాయం అవుతుంది.
2. అలాగే వసూళ్ళు, చెల్లింపుల ఖాతా యొక్క చెల్లింపుల వైపును పరిశీలించి మూలధన స్వభావం గల చెల్లింపులను వదిలివేసి, రాబడి స్వభావం గల చెల్లింపులను లెక్కలోనికి తీసుకోవాలి. అలాగే వ్యాపారం లేదా వృత్తితో ప్రత్యక్ష సంబంధం లేని ఖర్చులను కూడా వదిలి వెయ్యాలి. ఉదా. : అసెసీ యొక్క వ్యక్తిగత ఖర్చులు, ఆదాయం పన్ను, సంపద పన్ను జరిమానాలు తీసుకోకూడదు.
3. ఇప్పుడు అసెసీ ఇచ్చిన అదనపు సమాచారాన్ని పరిశీలించాలి. వీటి ప్రకారం అసెసీ యొక్క గత సంవత్సరానికి చెందిన వసూళ్ళు లేదా చెల్లింపులను గుర్తించాలి. వీటికి సంబంధించిన సర్దుబాట్లు, అసెసీ మూలధన ఆస్తుల యొక్క సర్దుబాట్లను, పైన కనుక్కొన్న వసూళ్ళు, చెల్లింపులకు చెయ్యాలి.

4. పైన (2) ప్రకారం కనుక్కొన్న చెల్లింపులను (1) ప్రకారం కనుక్కొన్న వసూళ్ళ నుండి తీసివెయ్యాలి. మిగిలిన మొత్తం వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభం అన్న శీర్షిక కింద అసెసీకి వచ్చిన పన్ను విధించదగిన ఆదాయం అవుతుంది.

పట్టిక - 1 : వ్యాపార లాభాల గణింపు

వివరాలు	₹	₹
1. లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం నికర లాభం		XXX
2. కూడండి : అనుమతించబడని ఖర్చులు		
1. అన్ని నిధులు, రిజర్వులు	XXX	
2. అన్ని రకాల పన్నులు (అమ్మకం పన్ను, ఎక్సైజు పన్ను, స్థానిక పన్నులు తప్ప)		XXX
3. సొంత భవనానికి చెల్లించిన అద్దె	XXX	
4. అన్ని మూలధన ఖర్చులు	XXX	
5. అన్ని మూలధన నష్టాలు	XXX	
6. అన్ని విరాళాలు, ధర్మాలు	XXX	
7. ఇతర శీర్షికల ఆదాయాలకు సంబంధించిన ఖర్చులు	XXX	
8. మూలధనంపై వడ్డీ	XXX	
9. అన్ని వ్యక్తిగత ఖర్చులు	XXX	
10. అనుమతించని తరుగుదల	XXX	
11. అనుమతించబడని రానిబాకీలు	XXX	
12. బహుమతులు, జరిమానాలు	XXX	
13. యజమాని, కుటుంబ సభ్యుల జీతం	XXX	
14. ఇతర అనుమతించబడని ఖర్చులు	XXX	XXX
		XXX
3. తగ్గింపు : చట్టం కింద అనుమతించబడి లాభనష్టాల ఖాతాకు లాభనష్టాల ఖాతాకు డెబిట్ చెయ్యబడని ఖర్చులు		
1. వాస్తవ రానిబాకీలు	XXX	
2. తరుగుదల	XXX	
3. ఇతర ఖర్చులు	XXX	XXX
4. తగ్గింపు : పన్ను నుండి మినహాయించబడిన లేదా ఈ శీర్షిక కిందకురాని ఆదాయాలు		
1. గృహోస్తి నుండి ఆదాయం	XXX	
2. మూలధన లాభాలు	XXX	
3. వడ్డీ, డివిడెండ్లు మొ. ఇతర ఆదాయాలు	XXX	XXX
	-----	-----
5. వ్యాపారాదాయం		XXX

వృత్తి నుండి ఆదాయం లెక్కింపు :

డాక్టర్లు, లాయర్లు, ఛార్టర్డ్ అకౌంటెంట్లు, ఇంజనీర్లు, కళాకారులు మొదలైన వారందరూ వృత్తి నుండి ఆదాయాన్ని పొందుతారు. వీరి ఆదాయాలు, ఖర్చుల తరహా వృత్తిని బట్టి మారుతూ ఉంటుంది. అయితే వృత్తి నుండి ఆదాయాన్ని గణించే పద్ధతి మాత్రం ఒక్కటే. అందరి ఆదాయాలు ఎలా లెక్కిస్తారో పట్టికల ద్వారా తెలియచెయ్యడం సాధ్యం కాదు. కాబట్టి ఒక డాక్టరు విషయంలో వృత్తి ఆదాయాన్ని ఎలా లెక్కిస్తారో కింద పట్టిక ద్వారా తెలియచేస్తున్నాం.

వృత్తి నుండి ఆదాయం గణింపు

	₹	₹
1. వృత్తి స్వీకరాలు		
1. సంప్రదింపు ఫీజు	XXX	
2. శస్త్ర చికిత్స ఫీజు	XXX	
3. విజిటింగ్ ఫీజు	XXX	
4. మందుల అమ్మకం	XXX	
5. పేషెంట్ల నుండి బహుమతులు	XXX	
6. స్వీకరించిన పెరిక్విజిట్ల విలువ	XXX	
7. పరీక్షాదికారిగా ఉండడం వలన ఫీజు	XXX	
8. వృత్తిరీత్యా స్వీకరించిన ఇతర వసూళ్ళు	XXX	XXX
మొత్తం స్వీకరాలు		XXX
2. తగ్గింపు : వృత్తి ఖర్చులు :		
1. డిస్పెన్సరీ ఖర్చులు	XXX	
2. మందుల ఖర్చు	XXX	
3. శస్త్ర చికిత్స పరికరాలు, X Ray యంత్రాలు	XXX	
మొదలైన వాటి మీద అనుమతించిన తరుగుదల		
4. వృత్తికి సంబంధించిన కారు ఖర్చులు, తరుగుదల	XXX	
5. వృత్తి విజ్ఞానాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి చేసిన ఖర్చులు	XXX	
6. ఇతర వృత్తికి ఖర్చులు	XXX	XXX

వృత్తి నుండి ఆదాయం		XXX

ఉదా.1 : మార్చి 31, 2018 అంతమైన సంవత్సరానికి కింది వివరాల నుండి M/s తేజ అండ్ కో వన్ను విధించదగిన వ్యాపార లాభాన్ని గణించండి.

	రూ.
1. లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం నికర లాభం	1,00,000
2. మున్సిపాలిటీ విధించిన జరిమానా	400
3. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2016-17 కు ఆదాయం పన్ను జరిమానా	3,000
4. పన్ను మదింపుకు సంబంధించిన న్యాయ ఖర్చులు	5,000
5. తిరిగి వచ్చిన రానిబాకీలు	1,000
6. వ్యాపార విస్తరణకు యంత్రం కొనుగోలు మొత్తంపై వడ్డీ	10,000
7. గత సంవత్సరం 2017-18 చెల్లించవలసిన ప్రోవిడెంట్ ఫండ్, అయి ఆదాయం పన్ను రిటర్న్స్ దాఖలుకు ముందు చెల్లించలేదు	5,000

జవాబు :

తేజా అండ్ కో వ్యాపార ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం నికర లాభం		1,00,000
కూ. : (1) మున్సిపాలిటీ జరిమానా	400	
(2) ఆదాయ పన్ను పెనాల్టీ	3,000	
(3) చెల్లించవలసిన, ఇంకా చెల్లించని ప్రోవిడెంట్ ఫండ్	5,000	8,400
	-----	-----
వ్యాపార ఆదాయం		1,08,400

ఉదా.2 : 31-3-2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి కింద ఇచ్చిన M/s శారదా అండ్ కో లాభనష్టాల ఖాతా నుండి వ్యాపారాదాయం గణించండి.

	₹	₹		₹
To జీతం		19,200	By స్థూల లాభం	59,000
To చెల్లించవలసిన బోనస్		1,600	By స్వీకరించిన వడ్డీ	8,000
To ప్రకటనలు		3,500	By భాగస్వామి సొంతవాడకాలపై	
To వినోద ఖర్చులు		2,500	చెల్లించిన వడ్డీ	1,000
To టెలిఫోను ఖర్చులు		6,000		
To కారు ఖర్చులు		2,000		
To విరాళాలు		2,000		
To వివిధ ఖర్చులు		4,000		

To వడ్డీపై మూలంలో పన్ను తగ్గింపు	800		
To 2017-18 సం.రానికి ఆదాయం పన్ను	1,600		
To తరుగుదల			
ఫర్నిచర్ పై 10%	1,000		
కారుపై 15%	18,000	19,000	

To నికర లాభం	5,800		

	68,000		68,000

- (a) చెల్లించవలసిన పన్ను సేవల పన్ను రూ.600 31-3-2018 నాటికి చెల్లించబడలేదు. అయితే ఈ మొత్తాన్ని గడువు తేదీలోపే చెల్లించడమైనది.
- (b) మొత్తం విరాళాలలో సెక్షన్ 80G కింద ఇచ్చే విరాళం రూ.1,000 మాత్రమే (అమోదించబడిన ధర్మ సంస్థ)
- (c) కారును 30-9-2017కు ముందు కొనుగోలు చేయడం జరిగింది.

జవాబు :

M/s శారదా అండ్ కో వారి మొత్తం ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.
1. వ్యాపారాదాయం	
లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం నికర లాభం	5,800
కూ. : 1. విరాళాలు	2,000
2. వడ్డీ మూలంలో పన్ను తగ్గింపు	800
3. 2017-18 సం.రానికి ఆదాయం పన్ను	1,600
నికర వ్యాపారాదాయం	10,200
తీ. సెక్షన్ 80G కింద మినహాయింపు	
అమోదించిన ధార్మిక సంస్థకు ఇచ్చిన విరాళంలో 50%	500

మొత్తం ఆదాయం	9,700

పర్మింగ్ నోట్స్ :

- (a) పన్నుసేవల పన్ను చెల్లించారు కాబట్టి తగ్గింపుగా అనుమతించబడుతుంది.
- (b) మొత్తం విరాళాలలో రూ.1,000 వరకు మాత్రమే సెక్షన్ 80G కింద అమోదించబడింది కాబట్టి దాని వరకు మాత్రమే తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.

(c) కారు 180 రోజులు ఉపయోగించారు కాబట్టి సంవత్సరం మొత్తానికి తరుగుదల గణించడమైనది.

ఉదా.3 : 31-3-2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి శ్రీ తరుణ్ తన లాభనష్టాల ఖాతాను కింద ఇచ్చాడు.

	₹		₹
To భవనాల మరమ్మత్తులు	1,30,000	By స్థూల లాభం	6,01,000
To ప్రకటనలు	51,000	By ఆదాయపు పన్ను వాపసు	4,500
To శాస్త్రీయ పరిశోధన అసోషియేషన్ కు చెల్లించిన మొత్తం	1,00,000	By కంపెనీ డిపాజిట్లపై వడ్డీ	6,400
To వడ్డీ	1,10,000	By డివిడెండ్లు	3,600
To ప్రయాణ ఖర్చులు	1,30,000		
To నికర లాభం	94,500		
	-----		-----
	6,15,500		6,15,500

కింది అదనపు నమాచారాన్ని నమర్పించాడు.

1. సొంత ఆవరణాల కోసం కట్టిన కాంపౌండు గోడ ఖర్చు 95,000 భవన మరమ్మత్తులలో కలిసి ఉంది.
2. వడ్డీ చెల్లింపుల మొత్తంలో ఒక భారతీయ రెసిడెంట్ కు భారతదేశం వెలుపల చెల్లించిన వడ్డీ రూ.12,000 ఉంది. అయితే దాని నుండి అతడు మూలంలో తగ్గింపు చెల్లించలేదు. అలాగే కేంద్ర అమ్మకం పన్ను చట్టం కింద నిబంధనలను అతిక్రమించినందుకు విధించిన రూ.24,000 జరిమానా కూడా కలిసి ఉంది.

31-3-2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి అతనికి వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభం లేదా ఆదాయాన్ని గణించండి. తరుగుదలను లెక్కలోనికి తీసుకోకండి.

జవాబు :

వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం నికర లాభం		93,950
కూ. అనుమతించబడని ఖర్చులు		
కాంపౌండు గోడ పెంచినందుకు అయిన ఖర్చులు	95,000	
CST నిబంధనలు అతిక్రమించినందుకు జరిమానా	24,000	
	3,600	
శాస్త్రీయ పరిశోధన అసోషియేషన్ కు చెల్లించిన మొత్తం	1,00,000	2,22,600
	-----	-----
		3,16,550

తీ. కంపెనీ డిపాజిట్లపై వడ్డీ	6,400	
ఆదాయం పన్ను వాపసు	4,500	
డివిడెండ్	3,600	14,500
		3,02,050
తీ. సెక్షన్ 35(1) (ii) కింద తగ్గింపు : శాస్త్రీయ పరిశోధనకు (రూ.1,00,000 x 175%)		1,75,000

వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు		1,27,050

వర్మింగ్ నోట్స్ :

1. కాంపాండు గోడ నిర్మాణానికి చేసిన ఖర్చు మూలధన ఖర్చు అవుతుంది. కాబట్టి తగ్గించడానికి వీలలేదు.
2. సెక్షన్ 37(1) ప్రకారం చట్టాన్ని అతిక్రమించినందుకు చెల్లించిన జరిమానాకు తగ్గింపు లభించదు.
3. కంపెనీ డిపాజిట్ల నుండి వచ్చిన వడ్డీ వ్యాపారాదాయం కాదు. కాబట్టి దాని ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయంగా చూపించాలి.
4. ఆదాయపు పన్ను వాపసు ఆదాయం కాదు కాబట్టి దాని మీద పన్ను ఉండదు.
5. సెక్షన్ 40(a) ప్రకారం ఒక రెసిడెంట్ వ్యక్తికి చెల్లించిన 30% వడ్డీ మీద మూలంలో పన్ను తగ్గించలేదు కాబట్టి దానిని తగ్గింపుగా అనుమతించరు.
6. సెక్షన్ 10(34) ప్రకారం భారతీయ కంపెనీల నుండి వచ్చిన డివిడెండ్లు పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.

ఉదా.4 : గుడివాడలో శ్రీ రామశాస్త్రి ఒకవ్యాపారస్థుడు. ఆర్థిక సంవత్సరం 2017-18కు కింద ఇచ్చిన లాభనష్టాల ఖాతా నుండి అతని పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని గణించండి.

వివరాలు	రూ.	వివరాలు	రూ.
ప్రారంభ సరుకు	20,700	అమ్మకాలు	15,00,000
కొనుగోళ్ళు	10,00,000	ముగింపు సరుకు	25,200
ఇంటి ఖర్చులు	10,000		
2016-17 సం.రానికిఆదాయపు పన్ను	30,000		
మూలధనంపై వడ్డీ	8,400		
ఫర్నిచర్పై తరుగుదల	12,000		
రానిబాకీల రిజర్వు	1,200		
జీతాలు, వేతనాలు	60,000		
అద్దె, రేట్లు 25,000			
నికర లాభం	3,57,900		
	-----		-----
	15,25,200		15,25,200

ఇతర వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

1. ప్రారంభపు సరుకు, ముగింపు సరుకులు నిరంతరంగా ఖరీదు కంటే 10% తక్కువగా చూపించడం జరిగింది.
2. ఇంటి ఖర్చులలో పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్కు చెల్లించిన మొత్తం రూ.1,500 కలిసి ఉంది.
3. ఆదాయపు పన్ను నిబంధనల ప్రకారం ఫర్మీచర్ మీద తరుగుదల రూ.10,000.

జవాబు :

శ్రీ రామశాస్త్రి పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం నికర లాభం		3,57,900
కూ. అనుమతించబడని ఖర్చులు		
ఇంటి ఖర్చులు	10,000	
2016-17 సం.రానికి ఆదాయం పన్ను	30,000	
మూలధనంపై వడ్డీ	8,400	
ఫర్మీచర్పై తరుగుదల	12,000	
రానిబాకీల నిధి	1,200	61,600

కూ. ముగింపు సరుకు తక్కువగా విలువ కట్టినది (రూ.25,200 x 19)		2,800
తీ. ప్రారంభ సరుకు తక్కువగా విలువ కట్టినది		(-) 2,300
తీ. అనుమతించిన తరుగుదల		(-) 10,000

		4,10,000
తీ. సెక్షన్ 80C తగ్గింపు : పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు చెల్లించినది		1,500

మొత్తం ఆదాయం		4,08,500

ఉదా.5 : శ్రీ సల్మాన్ ఖాన్ కి సంబంధించిన కింది లాభనష్టాల ఖాతా నుండి 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని వ్యాపారం నుండి లాభాన్ని, నష్టాల మొత్తం ఆదాయాన్ని కనుగొనండి.

	₹		₹
To జీతాలు, వేతనాలు	12,000	By నష్టాల లాభం	48,100
To అద్దె, రేట్లు, పన్నులు	3,200	By గృహాస్తి నుండి అద్దె	5,500
To వర్తకపు ఖర్చులు	1,450	By భారతీయ కంపెనీ నుండి	

To ప్రకటన ఖర్చులు	950	డివిడెండ్లు (స్కాలం)	2,400
To ఇంటి ఖర్చులు	3,500		
To డిస్కాంటు	1,250		
To తపాలా, స్టేషనరీ ఖర్చులు	275		
To అగ్ని భీమా (గృహం)	300		
To జీవిత భీమా ప్రీమియం	2,000		
To విరాళాలు	1,000		
To ఆదాయం పన్ను	3,300		
To మరమ్మత్తులు (గృహాస్తి)	500		
To ఆడిట్ ఫీజు	300		
To వర్తకపు సరుకు నష్టం	2,000		
To మూలధనంపై వడ్డీ	200		
To నికర లాభం	23,775		
	-----		-----
	56,000		56,000

జవాబు :

**శ్రీ సల్మాన్‌ఖాన్ యొక్క స్కాల మొత్తం ఆదాయం లెక్కింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

		₹	₹
1.	లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం నికర లాభం		23,775
2.	కూడండి : అనుమతిలభించని ఖర్చులు		
	ఇంటి ఖర్చులు	3,500	
	అగ్ని భీమా ప్రీమియం	300	
	జీవిత భీమా ప్రీమియం	2,000	
	విరాళాలు	1,000	
	ఆదాయం పన్ను	3,300	
	మరమ్మత్తులు (గృహాస్తి)	500	
	మూలధనంపై వడ్డీ	200	10,800
			34,575
3.	తగ్గింపు : ఇతర శీర్షికల నుండి ఆదాయాలు		
	గృహాస్తి నుండి అద్దె	5,500	
	డివిడెండ్లు	2,400	7,900
		-----	-----
4.	వ్యాపారం నుండి లాభం		26,675

స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించడం	₹	₹
1. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	₹	₹
అద్దె	5,500	
తగ్గింపు: సెక్షన్ 24 కింద : నికర వార్షిక విలువలో 30%	1,650	3,850

2. వ్యాపార ఆదాయం		26,675
3. ఇతర ఆదాయాలు (డివిడెండ్)		Nil

4. స్థూల మొత్తం ఆదాయం		30,525

నోట్ : భారతీయ కంపెనీ నుండి స్వీకరించిన డివిడెండుపై పన్ను మినహాయించబడింది.

ఉదా.6 : ఎల్లోరా అండ్ సన్స్ వారి లాభనష్టాల ఖాతా కింద ఇవ్వబడింది.

	₹		₹
సాధారణ ఖర్చులు	5,000	స్థూల లాభం	1,40,000
అగ్ని భీమా ప్రీమియం	4,000	గతంలో అనుమతించినవి	
రానిబాకీలు	1,000	తిరిగి వసూలైన రానిబాకీలు	4,000
జీతాలు	65,000	ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	4,000
ప్రకటనలు (నగదులో)	22,250	ఉద్యోగుల నుండి వసూలైన అద్దె	12,000
యజమాని జీతం	12,500	చెల్లింపు జాప్యముకు గాను	
మూలధనంపై వడ్డీ	2,000	రుణగ్రస్తలపై వడ్డీ	6,000
ఆదాయం పన్ను	1,000		
తరుగుదల	2,000		
అమ్మకపు పన్ను (బకాయి)	5,000		
ముందుగా చెల్లించిన ఆదాయపు పన్ను	1,000		
విరాళములు	500		
మోటారుకారు ఖర్చులు	750		
ఉద్యోగులకు కేటాయించిన గృహాలపై			
చెల్లించిన మునిసిపల్ పన్ను	5,000		
నికర లాభం	39,000		
	-----		-----
	1,66,000		1,66,000

సాధారణ ఖర్చులలో, వ్యాపార ప్రయోజనాల దృష్ట్యా పదవి నుండి బర్తరఫ్ చేసిన ఉద్యోగికి చెల్లించిన నష్టపరిహారం

రూ.400, బీద విద్యార్థికి చేసిన సహాయం రూ.200 కలిసి ఉన్నాయి. నిర్ణీత రేట్ల ప్రకారం లెక్కించిన తరుగుల రూ.2,900 అమ్మకపు పన్నును 13-4-2018 నాడు చెల్లించినారు. నివేదికను పంపవలసిన చివరి తేదీ. మోటారుకారు ఖర్చులలో 50% యజమాని వ్యక్తిగత ఉపయోగానికి సంబంధించినవి. వ్యాపార ఆదాయం లెక్కించండి.

జవాబు :

ఎల్లోరా సస్వేవారి వ్యాపార ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం నికర లాభం		39,000
కూ. అనుమతించబడని వ్యయాలు		
నగదులో ప్రకటన ఖర్చులు	22,250	
యజమాని జీతం	12,500	
మూలధనంపై వడ్డీ	2,000	
ఆదాయపు పన్ను	1,000	
ముందుగా చెల్లించిన ఆదాయపు పన్ను	1,000	
విరాళము	500	
మోటారుకారు ఖర్చులు (50% అనుమతించరు)	375	
బీద విద్యార్థికి విరాళము	2,200	
తరుగుదల	2,000	43,825

		82,825
తీ. లాభనష్టాల ఖాతాకు డెబిట్ చేయబడని ఖర్చులు :		
తరుగుదల		2,900

		79,925
తీ. గత శీర్షిక కింద పన్నుకు గురికాని ఆదాయములు :		
గతంలో అనుమతించబడని తిరిగి వసూలైన రానిబాకీలు	4,000	
ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	4,000	8,000
	-----	-----
పన్నుకు గురి అయ్యే వ్యాపార ఆదాయం		71,925

నోట్స్ :

1. ఉద్యోగులకు ఇచ్చిన గృహములపై అద్దె వ్యాపార ఆదాయం. అలాగే అట్టి గృహాలపై చేసిన చెల్లింపులు ఖర్చుగా అనుమతించబడును.
2. అమ్మకపు పన్నును నివేదిక సమర్పించే తేదీకి ముందు చెల్లించినందున అనుమతించడమైనది.

ఉదా.7 : మార్చి 31, 2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి కింద ఇచ్చిన లాభనష్టాల ఖాతా నుండి రాఫువేంద్రరావు వ్యాపార ఆదాయం లెక్కించుము.

	₹		₹
జీతాలు	95,000	స్థూల లాభం	3,80,000
ప్రకటన ఖర్చులు (నగదులో)	24,000	సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	14,000
సాధారణ ఖర్చులు	16,000	గృహాస్తి ఆదాయం	25,000
వినోద వ్యయం	22,000	తిరిగి వసూలైన రానిబాకీలు	
రానిబాకీలు	1,500	(గతంలో అనుమతించడమైనది)	12,000
యజమాని సొందవాడకాలు	24,000		
అమ్మకపు పన్ను (1-7-2018 నాడు చెల్లించినారు)	6,000		
యజమాని మూలధనంపై వడ్డీ	7,000		
మరమ్మత్తులు	2,500		
అద్దె	21,000		
న్యాయ ఖర్చులు	5,000		
తరుగుదల	15,000		
బోనస్ (బకాయి)	6,000		
యజమానికి బోనస్	4,000		
కారు కొనుగోలు	72,000		
కారుపై ఖర్చులు	12,000		
విరాళములు	2,000		
రానిబాకీల ఏర్పాటు	6,000		
నికర లాభం	90,000		
	-----		-----
	4,31,000		4,31,000
	-----		-----

ఖాతా పుస్తకాల పరిశీలనలో దిగువ సమాచారం లభ్యమైనది.

1. ప్రకటన ఖర్చులు వార్తాపత్రికలలో చేసిన ప్రకటనలకై చెల్లించడమైనది.

2. భూమి కొనుగోలుకు సంబంధించిన ఖర్చు రూ.3,000 న్యాయ ఖర్చులలో కలిసి ఉన్నది.
3. మరమ్మత్తులలో నగం అద్దెకిచ్చిన గృహానికి చెందినవి.
4. మోటారుకారుతో సహా అన్ని అస్తుల తరుగుదల రూ.14,000
5. ఉద్యోగులకు 30-6-2018 నాడు బోనస్ చెల్లించాడు. ఆదాయం వన్ను రిటర్న్ దాఖలు చేయడానికి చివరి తేదీ 31-7-2018.

జవాబు :

శ్రీ రాఘవేంద్రరావు వ్యాపార ఆదాయం లెక్కింపుట
(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం లాభం		90,000
కూ. అనుమతించబడని వ్యయాలు		
సొంతవాడకాలు	24,000	
యజమాని మూలధనంపై వడ్డీ	7,000	
యజమాని బోనస్	4,000	
కారు కొనుగోలు	72,000	
విరాళములు	2,000	
రానిబాకీల ఏర్పాటు	6,000	
న్యాయ ఖర్చులు (అస్తికి సంబంధించినవి)	3,000	
అద్దె గృహ మరమ్మత్తులు	1,250	
తరుగుదల	15,000	
నగదు రూపంలో ప్రకటనలకై చెల్లించినది	24,000	1,58,250
		2,48,250
తీ. ఇతర శీర్షికలలో చర్చించే ఆదాయాలు		
సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	14,000	
గృహాస్తి ఆదాయం	25,000	39,000
	-----	-----
		2,09,250
తీ. అనుమతించిన తరుగుదల		14,000

వ్యాపార ఆదాయం		1,95,250

నోట్సు : బోనస్ను గడువు తేదీ లోపున చెల్లించినందున తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు.

ఉదా.8 : దిగువ వివరాల ఆధారంగా హైదరాబాద్లోని ఒక బట్టల వ్యాపారం యజమాని అయిన శ్రీ రాజేంద్ర వ్యాపార ఆదాయాన్ని 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి కనుక్కోండి.

	₹		₹
ప్రారంభపు సరుకు	68,000	అమ్మకాలు	12,00,000
కొనుగోళ్ళు	6,50,000	బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ	10,000
జీతాలు	1,60,000	వనూలైన రానిబాకీలు	
అద్దె, పన్నులు	80,000	(గతంలో రానిబాకీలుగా	
ఇంటి ఖర్చులు	60,000	అనుమతించినది)	2,000
ప్రకటనలు, పోస్టేజి	39,000	ముగింపు సరుకు	1,00,000
మూలధనంపై వడ్డీ	72,000		
తరుగుదల	22,000		
రానిబాకీల నిధి	10,000		
చందాలు	5,000		
నికర లాభం	1,46,000		
	13,12,000		13,12,000

అదనపు సమాచారం :

1. జీతాల్లో యజమాని తీసుకున్న రూ.50,000 జీతం కలిసి ఉంది.
2. అద్దె పన్నుల్లో యజమాని ఉంటున్న ఇంటి అద్దె రూ.10,000 కలిసి ఉంది.
3. చట్టం ప్రకారం అనుమతించదగిన తరుగుదల రూ.25,000
4. చందాలు ఒక గుర్తింపు పొందిన విద్యా సంస్థకు ఇచ్చినది.

జవాబు :

శ్రీ రాజేంద్ర వ్యాపారాదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
నికర లాభం		1,46,000
కూ. అనుమతించబడని ఖర్చులు		
ఇంటి ఖర్చులు	60,000	
మూలధనంపై వడ్డీ	72,000	
రానిబాకీల నిధి	10,000	
చందాలు	5,000	

యజమాని జీతం	50,000	
యజమాని ఇంటి అద్దె	10,000	2,07,000
		3,53,000
శ్రీ. లాభనష్టాల ఖాతాకు డెబిట్ చేయబడని తరుగుదల		3,000
		3,50,000
శ్రీ. ఇతర శీర్షికలకు చెందిన ఆదాయం : బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ		10,000
వ్యాపారం నుండి ఆదాయం		3,40,000

ఉదా.9 : Mr. శ్రీనివాస్ విజయవాడలో ఒక వర్తకుడు. అతని లాభనష్టాల ఖాతా 31-3-2018 న అంతమైన సంవత్సరానికి ఈ కింద నీయబడినవి.

	₹		₹
To ప్రారంభ నరుకు	80,000	By అమ్మకాలు	12,00,000
To కొనుగోళ్ళు	9,20,000	By ముగింపు నరుకు	90,000
To స్థూల లాభం c/d	2,90,000		
	-----		-----
	12,90,000		12,90,000
	-----		-----
To జీతాలు	55,000	By స్థూల లాభం b/d	2,90,000
To అద్దె	25,000	By బాంకు వడ్డీ	500
To కమీషన్	5,000		
To న్యాయ సంబంధ ఖర్చులు	4,500		
To రద్దుచేసిన రానిబాకీలు	14,500		
To రానిబాకీల నిధి	11,500		
To యంత్రం మరమ్మత్తులు	1,500		
To ఆస్తుల మీద తరుగుదల	26,500		
To ఇతర ఖర్చులు	2,000		
To ఆదాయపు వన్ను	20,000		
To నికర లాభం	1,25,000		
	-----		-----
	2,90,500		2,90,500

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కి అతనికి వ్యాపారం లేదా వృత్తి లాభాలు అనే శీర్షిక కింద పన్ను విధించే ఆదాయాన్ని ఈ కింద తెలిపిన అంశాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని, లెక్కించండి.

- (a) Mr. శ్రీనివాస్ వ్యక్తిగత వినియోగానికి వాడుకున్న వస్తువులు రూ.50,000 అమ్మకాలలో చేర్చడం జరిగింది. ఆ వస్తువులను బదిలీ చేసిన తేదీనాడు వాటి అసలు ధర రూ.45,000 లు కాగా వాటి మార్కెట్ ధర రూ.56,000.
- (b) Mr. శ్రీనివాస్ సొంత నివాసానికి ఉపయోగించే ఇంటి తాలుకు అద్దె రూ.3,600 ను అద్దె ఖర్చులలో చేర్చడం జరిగింది.
- (c) వ్యాపార అవసరాలకు సేకరించిన భూమి రిజిస్ట్రేషన్ కై చెల్లించిన రూ.500 న్యాయ ఖర్చులలో కలిసి ఉన్నాయి.
- (d) రానిబాకీలలో పూర్తిగా వసూలు కానివిగా ఇంకా నిర్ధారణ చేయబడని రానిబాకీలు రూ.3,000 కలిసి ఉన్నవి.
- (e) ఆదాయపు పన్ను నిబంధన ప్రకారం అనుమతించిన తరుగుదల రూ.30,000
- (f) ప్రారంభ సరుకు ముగింపు సరుకు రెండు కూడా అసలు కంటే 20% తగ్గించి లెక్కించడం జరిగింది.

జవాబు :

శ్రీ శ్రీనివాస్ వ్యాపార ఆదాయం లెక్కింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
లాభనష్టాల ఖాతా ప్రకారం నిల్వ		1,25,000
కూ. అనుమతించబడని వ్యయాలు		
రానిబాకీల ఏర్పాటు	11,500	
తరుగుదల	26,500	
ఆదాయం పన్ను	20,000	
అద్దె	3,600	
న్యాయ ఖర్చులు	500	
తక్కువగా విలువ కట్టిన ముగింపు సరుకు సర్దుబాటు (రూ.90,000 X 100/80 = 1,12,500 - 90,000)	22,500	
వసూలుకాని రానిబాకీలు	3,000	87,600
		2,12,600
తీ. డెబిట్ చేయబడని అనుమతించబడిన ఖర్చులు		
తరుగుదల	30,000	
తక్కువగా విలువ కట్టిన ప్రారంభ సరుకు సర్దుబాటు (రూ.80,000 X 100/80)	20,000	
సొంతానికి వాడుకన్న సరుకు (రూ.50,000 - 45,000)	5,000	55,000
		1,57,600
తీ. ఇతర శీర్షికలకు చెందిన ఆదాయాలు : బాంకు వడ్డీ		500

వ్యాపార ఆదాయం		1,57,100

ఉదా.10 : డా. రవి నమోదైన ఒక వైద్యుడు. అతడు తన పుస్తకాలను నగదు పద్ధతిపై నిర్వహిస్తాడు. మార్చి 31, 2018 నాటికి అంతమైన సంవత్సరానికి నగదు సంగ్రహం కింద ఇవ్వబడింది.

వివరాలు	రూ.	వివరాలు	రూ.
To ప్రారంభ సరుకు	2,700	By మందుల కొనుగోలు	20,000
To బాంకు నుండి తీసుకున్న రుణం	6,000	By ఆపరేషన్ పరికరాలు	6,000
To మందుల అమ్మకం	30,500	By మోటారు కారు కొనుగోలు	12,000
To సంప్రదింపుల ఫీజు	10,000	By కారు ఖర్చులు	1,800
To విజిటింగ్ ఫీజు	8,000	By జీతాలు	1,200
To పెట్టుబడులపై వడ్డీ	9,000	By డిస్పెన్సరీ అద్దె	1,200
To వాటాలపై డివిడెండ్	7,200	By సాధారణ ఖర్చులు	600
To భవనం అమ్మకం	15,000	By వ్యక్తిగత ఖర్చులు	3,600
To ఫర్నిచర్ అమ్మకం	5,000	By జీవిత భీమా ప్రీమియం	2,000
		By పెట్టుబడిగా తీసుకున్న బాంకు రుణం	
		మీద వడ్డీ	360
		By వ్యక్తిగత ఆస్తులపై భీమా	400
		By బాంకు ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్	30,000
		By తేల్చిన నిల్వ	14,240
	-----		-----
	93,400		93,400
	-----		-----

కింది సమాచారాన్ని తీసుకొని అతనికి వృత్తి నుండి వచ్చే ఆదాయాన్ని గణించండి.

1. మోటారు కారు ఖర్చులలో 1/3 వంతు అతని వ్యక్తిగతమైనవి.
2. 1-4-2017 భవనం యొక్క అసలు విలువ రూ.20,000 కాగా, ఫర్నిచర్ యొక్క తగ్గించిన విలువ రూ.4,000.

ఈ ఖాతులో ఇంక ఏవిధమైన ఆస్తి లేదు.

3. మోటారు కారు మీద, ఆపరేషన్ పరికరాల మీద తరుగుదల 15%
4. మే 10, 2017 న పాత కారును కొనుగోలు చేయడం జరిగింది.
5. డిసెంబర్ 2017లో ఆపరేషన్ పరికరాలు కొనుగోలు చేయడం జరిగింది.
6. రావలసిన సంప్రదింపుల ఫీజు, చెల్లించవలసిన జీతాలు వరుసగా రూ.20,000, రూ.1,000
7. రుణంపై నాయక్ అమ్మిన మందుల విలువ రూ.5,000.

జవాబు :

డా. రవి వృత్తి నుండి ఆదాయం గణించడం

(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
స్థూల వనూళ్ళు		
మందుల అమ్మకం	30,500	
సంప్రదింపుల ఫీజు	10,000	
విజిటింగ్ ఫీజు	8,000	48,500

తీ. అనుమతించబడిన ఖర్చులు		
మందుల కొనుగోలు	20,000	
కారు ఖర్చులు (రూ. 1,800 x 2/3)	1,200	
జీతాలు	1,200	
మందుల అద్దె	1,200	
సాధారణ ఖర్చులు	600	
మోటారు కారు అనుమతించిన తరుగుదల (రూ. 12,000 x 15%) x 2/3	1,200	
ఆపరేషన్ పరికరాలు (రూ. 6,000 x 7.5%)	450	25,850
	-----	-----
వృత్తి నుండి ఆదాయం		22,650

గమనిక : శ్రీ రవి ఖాతా పుస్తకాలను నగదు పద్ధతిపై నిర్వహిస్తాడు కాబట్టి రావలసిన సంప్రదింపుల ఫీజు, చెల్లించవలసిన జీతాలు రుణంపై అమ్మిన మందులను పరిగణనలోకి తీసుకోరు.

ఉదా. 11 : 2018-19 వన్ను నిర్ధారణ సం.నికి దిగువ నివేదిక నుండి డా. యామిని యొక్క వృత్తి నుండి ఆదాయం లెక్కింపుము.

	₹		₹
To వైద్యశాల అద్దె	36,000	By విజిటింగ్ ఫీజు	45,000
To విద్యుత్, నీరు	6,000	By సంప్రదింపు ఫీజు	1,25,000
To టెలిఫోను ఖర్చులు	6,000	By మందుల అమ్మకం	72,000
To నర్సు, కాంపౌండర్ జీతం	36,000	By డివిడెండ్లు	5,000
To శస్త్ర పరికరాలపై తరుగుదల	6,000		

To మందుల కొనుగోలు	36,000	
To X రే యంత్రంపై తరుగుదల	4,000	
To ఆదాయం వన్ను	5,500	
To విరాళం	4,000	
To మోటారుకారు ఖర్చులు	9,600	
To మోటారుకారు తరుగుదల	4,800	
To నికర లాభం	93,100	
	2,47,000	2,47,000

అదనపు సమాచారం :

1. విద్యుత్, నీటి ఛార్జీలలో ఇంటికి సంబంధించినవి రూ.2,500 కలిసి ఉన్నవి.
2. కారు ఖర్చులలో 50% వ్యక్తిగతమునకై సంబంధించినవి కల్పి ఉన్నవి.
3. టెలిఫోను ఖర్చుల్లో 40% వ్యక్తిగతమైనవి.
4. మందుల ప్రారంభ సరుకు విలువ రూ.6,000 ముగింపు సరుకు విలువ రూ.4,000.

జవాబు :

డా.యామిని వృత్తి నుండి ఆదాయ గణన
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
వృత్తి వరమైన వసూళ్ళు		
విజిటింగ్ ఫీజు	45,000	
సంప్రదింపుల రుసుము	1,25,000	
మందుల అమ్మకం	72,000	2,42,000

తీ. వృత్తి వరమైన వ్యయాలు :		
వైద్యశాల అద్దె	36,000	
విద్యుత్ నీటి ఛార్జీ (రూ.6,000 - 2,500)	3,500	
టెలిఫోన్ ఖర్చులు (రూ.6,000 X 60%)	3,600	
సర్దు, కాంపౌడరు జీతం	36,000	
శస్త్ర పరికరాలపై తరుగుదల	6,000	
మందుల వ్యయం (రూ.6,000 + 36,000 - 4,000)	38,000	
X రే యంత్రం తరుగుదల	4,000	
కారు ఖర్చులు (రూ.9,600 - 4,800)	4,800	
కారు తరుగుదల (రూ.4,800 - 2,400)	2,400	1,34,300
వృత్తి నుండి ఆదాయం		1,07,700

ఉదా.12 : శ్రీమతి దుర్గాభవాని ఢిల్లీ, హైకోర్టులో న్యాయవాదిగా ప్రాక్టీసు చేస్తోంది. 2018-19 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ఆమెకి వృత్తి నుండి వచ్చిన ఆదాయాన్ని కనుగొనండి.

	₹		₹
తెచ్చిన నిల్వ b/d	5,000	మోటారుకారు కొనుగోలు	24,000
క్లయింట్స్ నుండి ఫీజు	44,000	కంప్యూటర్ కొనుగోలు	25,000
క్లయింట్స్ నుండి పొందిన బహుమతులు	5,000	ప్రయాణ ఖర్చులు	1,000
స్నేహితుని నుండి అప్పు	15,000	రక్షణ నిధికి విరాళం	700
		కారు మరమ్మత్తు ఖర్చులు	1,300
		ఆదాయం వన్ను	1,000
		అప్పుపై వడ్డీ	1,000
		తేల్చిన నిల్వ b/d	15,000
	69,000		69,000

జవాబు :

శ్రీమతి దుర్గాభవాని వృత్తి నుండి ఆదాయం గణింపు

(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
1. స్థూల వృత్తి ఆదాయం		
క్లయింట్స్ నుండి వచ్చిన ఫీజు	44,000	
క్లయింట్స్ నుండి వచ్చిన బహుమతులు	5,000	49,000

2. తగ్గింపు : అనుమతించే ఖర్చులు		
ప్రయాణం ఖర్చులు	1,000	
మరమ్మత్తు ఖర్చులు	1,300	
అప్పుపై వడ్డీ	1,000	
కారుపై తరుగుదల 20 శాతం	4,800	
కంప్యూటర్పై తరుగుదల 25 శాతం	6,250	14,350
	-----	-----
వృత్తి నుండి ఆదాయం		34,650

నోట్స్ :

1. కారును పూర్తిగా వృత్తి కొరకు ఉపయోగించినట్లు భావించి కారు మరమ్మత్తు ఖర్చులు పూర్తిగా అనుమతించడం జరిగింది.
2. కారు, కంప్యూటర్పై తరుగుదల వరుసగా 20 శాతం, 25 శాతాలను ఇవ్వడం జరిగింది.
3. ఖాతాదారుల నుండి పొందిన బహుమతులు వృత్తి ఆదాయంలో భాగం. కాబట్టి పన్ను కట్టవలసిన ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు.
4. ప్రయాణ ఖర్చులు వృత్తి కొరకు చేసినవిగా భావించడం జరిగింది.
5. స్నేహితుని నుండి తీసుకున్న అప్పు తన వృత్తి కొరకు అని భావించి దానిపై చెల్లించిన వడ్డీకి పూర్తి తగ్గింపు ఇవ్వడం జరిగింది.
6. సెక్షన్ 80G ప్రకారం జాతీయ రక్షణ నిధికి చెల్లించిన విరాళానికి తగ్గింపు ఉంటుంది.

ఉదా.13 : రామయ్య అండ్ కంపెనీ వారు ఢిల్లీలో ఛార్జర్డ్ అకౌంటెంట్స్ గా ఉన్నారు. వారి యొక్క ఆదాయ, వ్యయాల కాతా ఆధారంగా వృత్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించండి.

వ్యయం	₹	ఆదాయాలు	₹
To సొంత వాడకాలు	6,000	By ఆడిట్ ఫీజు	24,000
To అఫీసు అద్దె	2,000	By కస్టమర్స్ ఫీజు	18,000
To ప్రకటనల ఖర్చు		By భారతీయ కంపెనీ నుండి	
కింద బిగించుటకైన ఖర్చులు	8,000	డివిడెండ్లు (స్థూలం)	2,000
To విద్యుచ్ఛక్తి ఖర్చులు	1,200	By U.T.I. యూనిట్లు నుండి	
To సిబ్బంది జీతాలు	6,000	డివిడెండ్లు	1,000
To విరాళాలు	200	By అకౌంటెంట్స్ పన్నులు	4,000
To బంధువులకు ఇచ్చిన బహుమతులు	5,600		
To కారు ఖర్చులు	1,000		
To ఫైగజైన్ చందా	500		
To సంస్థ ఫీజు	200		
To శిక్షణ పొందుతున్న వారికి ఫ్రైఫండ్	1,200		
To నికర లాభం	17,100		
	49,000		49,000

నూచన : అనుమతించిన తరుగుదల రూ.500 మాత్రమే. కారు ఖర్చులలో 70% వ్యక్తిగత ఖర్చులు.

జవాబు :

**రామయ్య అండ్ కంపెనీకి వచ్చిన వృత్తి నుండి ఆదాయం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
వృత్తిపరమైన స్వీకారాలు		
ఆడిట్ ఫీజు	24,000	
కస్టమర్స్ ఫీజు	18,000	
అకౌంటెంట్స్ పన్నులు	4,000	
	-----	46,000

స్థూల వృత్తిపరమైన వసూళ్ళు		
తీ. : వృత్తి ఖర్చులు		
ఆఫీసు అద్దె	2,000	
ప్రకటనల ఖర్చులు	8,000	
విద్యుచ్ఛక్తి ఖర్చులు	1,200	
సిబ్బంది జీతాలు	6,000	
కారు ఖర్చులు (రూ.1,000 X 70/100)	700	
మైగజైన్ చందా	500	
సంస్థ ఫీజు	200	
శిక్షణ పొందుతున్న వారికి స్టైఫెండ్	1,200	
తరుగుదల (రూ.500 X 70/100)	350	20,150
వృత్తి నుండి ఆదాయం		25,850

ఉదా.14 : 1-4-2017 నుండి W.D.V. రూ.4,00,000 గా ఉన్న ఒక ప్లాంట్, యంత్రాన్ని ప్లిఫోఫ్ లిమిటెడ్ కలిగి ఉంది. 31-8-2017 నాడు రూ.7,00,000 లో ఒక అదనపు యంత్రాన్ని స్థాపించారు. 31-12-2017 నాడు ఫాక్టరీ అవరణలో అగ్ని ప్రమాదం జరిగి మొత్తం ప్లాంట్, యంత్రం దగ్ధమయ్యాయి. భీమా కంపెనీ నష్టపరిహారంగా రూ.5,00,000 చెల్లించింది. తరుగుదలను మూలధన లాభాలను లెక్కకట్టండి.

జవాబు :

తరుగుదలను లెక్కించడం

	₹	₹
1-4-2017 నాడు తగ్గించిన విలువ		4,00,000
31-8-2017 నాడు అదనపు యంత్ర స్థాపన		<u>7,00,000</u>
		11,00,000
31-12-2017 అగ్ని ప్రమాద నష్ట భీమా క్లెయిం		5,00,000
		<u>6,00,000</u>
తరుగుదల		
రూ.4,00,000 X 25/100	1,00,000	
రూ.7,00,000 X 12.5/100	87,500	
రూ.7,00,000 X 20/100	1,40,000	3,27,500
		<u>2,72,500</u>

నోట్ : 31-8-2017 న కొనుగోలు చేసిన యంత్రంపై రూ.7,00,000 పై 20% అదనపు తరుగుదల ఏర్పాటు చేయడమైనది.

ఉదా.16 : ఒక ప్లాంటు యంత్రాల సమూహం యొక్క 1-4-2017 నాటి W.D.V రూ.5,95,000. 1-5-2017 న రూ.1,50,000 ఖరీదుతో మరియొక యంత్రాన్ని చేర్చినారు. ఖండికలోని ఒక యంత్రాన్ని రూ.79,000 లకు అమ్మినారు. ఆ ఆస్తుల సమూహం యొక్క W.D.V. ని కనుగొని 2017-18 గత సంవత్సరానికి 15% చొప్పున తరుగుదలను లెక్కించండి.

జవాబు :

వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19

	₹	₹
1-4-2017 న ఆస్తుల ఖండిక W.D.V		5,95,000
తీ. సమూహంలోని ఒక యంత్రాన్ని అమ్ముగా వసూలైన మొత్తం		79,000

		5,16,000
కూ. కొత్తగా కొని వాడడం ప్రారంభించిన కొత్త యంత్రం ఖరీదు (1 మే, 2017 న కొనుగోలు)		1,50,000

		6,66,000
2017-18 సం.కి సమూహంపై W.D.V. 15% చొప్పున తరుగుదల	99,900	
రూ.1,50,000 పై అదనపు తరుగుదల 20%	30,000	
	-----	1,29,900

ఆస్తుల సమూహం W.D.V		5,36,100

ఉదా.17 : శ్రీ నారాయణరావు ఒక ఫాక్టరీలో యజమాని. మార్చి 31, 2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి తరుగుదల తగ్గింపు పొందడానికి కింది వివరాలను అందించాడు.

	₹	శాతం
భవనాలు		
ఫాక్టరీ భవనం తగ్గించిన విలువ	80,000	10%
1-9-2017 న కొత్తగా అదనంగా చేర్చింది	40,000	
కార్యాలయ భవనం తగ్గించిన విలువ	50,000	10%
యంత్రాలు		
యంత్రాలను తగ్గించిన విలువ	1,00,000	25%
1-4-2017 న అదనంగా చేర్చిన కొత్త యంత్రం	60,000	
1-11-2017 న అదనంగా చేర్చిన పాత యంత్రం	50,000	

1-11-2017 న యంత్రం అమ్మకం	40,000	
ఫర్నిచర్		
ఫర్నిచర్ తగ్గించిన విలువ	15,000	10%
1-12-2017 చేర్చిన కొత్త ఫర్నిచర్	5,000	

2018-19 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అనుమతించే తరుగుదలను లెక్కించండి.

జవాబు :

అనుమతించే తరుగుదల గణింపు
(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

1.	భాగ్ : భవనాలు	₹
	ఫ్యాక్టరీ, కార్యాలయ భవనాలు రూ.80,000 + 40,000 + 50,000 = రూ.1,70,000 పై 10%	17,000
2.	భాగ్ : యంత్రాలు రూ.1,00,000 + 60,000 + రూ.50,000 = రూ.2,10,000 - రూ.40,000 వ రూ.1,70,000 తరుగుదల రూ.1,20,000 పై 25% తరుగుదల రూ.50,000 పై 12.5%	36,250
	కొత్త యంత్రంపై అదనపు తరుగుదల 1-4-2013 రూ.60,000 పై 20%	12,000
	అనుమతించే మొత్తం తరుగుదల లెక్కింపు :	
3.	భాగ్ : ఫర్నిచర్ రూ.15,000 + 5,000 = రూ.20,000 తరుగుదల రూ.15,000 పై 10% తరుగుదల రూ.5,000 పై 5%	1,750
	మొత్తం తరుగుదల	67,000

నోట్ : ఆస్తిని 180 రోజుల కన్నా తక్కువగా ఉపయోగిస్తే తరుగుదల సగం రేట్లతోనే అనుమతించబడుతుంది.

6.16 ప్రశ్నలు

A. ఈ కింది ప్రశ్నలకు 5 పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. వ్యాపారం - నిర్వచనం
2. వృత్తి నిర్వచనం

3. వర్తక స్వభావం గల ఊహించని సంఘటన
4. సరుకుకు విలువ కట్టడం
5. భావిత ఆదాయాలు
6. భావిత లాభాలు సెక్షన్ 41.
7. తరుగుదలను నిర్వచించండి.
8. రాబట్టుకోని తరుగుదల
9. ఆస్తి తగ్గింపు విలువ అనగా నేమి?
10. తరుగుదల విలువ, లెక్కించిన విలువ మధ్యగల తేడాలేమి?
11. అదనపు తరుగుదల అనగా నేమి?

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు 10 పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. వ్యాపారం లేదా వృత్తి వల్ల లాభాలు శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయాలు ఏవి?
2. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు గణించడంలో లెక్కలోనికి తీసుకునే సాధారణ సూత్రాలు ఏవి?
3. అసెసీ ఏ ఏ సందర్భాలలో ఖాతాలను తప్పనిసరిగా తయారుచేయాల్సి ఉంటుంది.
4. శాస్త్రీయ పరిశోధన అనగా నేమి? అసెసీ దీనిపై చేసిన ఖర్చులకు తగ్గింపు ఏ విధంగా అనుమతిస్తారు.
5. భావిత లాభం అనగా నేమి?
6. ఆదాయపు పన్ను చట్టం ప్రకారం ఆదాయము నుండి ఆరు ఖర్చుల అంశములో తగ్గింపునకు సంబంధించిన విషయాలను గూర్చి చర్చించుము.
7. వ్యాపార ఆదాయము లెక్కించినపుడు ఏవైనా పది అనుమతించని వ్యాపార ఖర్చులు వివరింపుము.

C. ఈ కింది ప్రశ్నలకు విపులంగా జవాబులు రాయండి.

1. వ్యాపారాదాయం లెక్కించడంలో అనుమతించే తగ్గింపులు ఏవి?
2. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించడంలో స్పష్టంగా అనుమతించబడని తగ్గింపులు ఏవి?
3. వ్యాపార లాభాలను గణించడంలో కొన్ని ఖర్చులను కొన్ని సందర్భాలలో తగ్గింపుగా అనుమతించర వివరించండి.
4. వ్యాపార ఆదాయాన్ని లెక్కకట్టే సందర్భంలో రానిబాకీల అనుమతికి సంబంధించిన ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని అంశాలను వివరించుము?
5. వ్యాపారం లేక వృత్తి సంబంధమైన లాభాల ఆదాయాలను లెక్కకట్టేటపుడు కింది అంశాలను ఏ విధంగా పరిగణిస్తావు? కారణాలను తెలుపుము.
 - (a) ఆదాయపు పన్ను అప్పీళ్ళను నిర్వహించుటకై న్యాయ సంబంధిత ఖర్చులు రూ.5,500
 - (b) వినోదపు ఖర్చులకు అయిన మొత్తం రూ.50,000
 - (c) పన్ను చెల్లింపు కోసం తీసుకున్న అప్పుపై వడ్డీ రూ.1,000
 - (d) ఆదాయం పన్ను అప్పీళ్ళను అయిన ఖర్చు రూ.5,500
 - (e) వ్యాపార నిమిత్తం, విదేశం నుండి దిగుమతి చేసుకొనిన కారుపై తరుగుదల రూ.5,000

(f) వైజ్ఞానిక పరిశోధన నిమిత్తం అయిన ఖర్చు రూ.8,00,000. ఈ మొత్తంలో భూమి ఖరీదు రూ.1,00,000. భవనాలు రూ.2,00,000 చేరియున్నవి.

6. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లబ్ధి, లాభాల శీర్షిక కింద అనుమతించే తగ్గింపులను తెలుపుము.
7. ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం ఒక రాజకీయ పార్టీ మినహాయింపులు ఏ విధంగా కోరవచ్చును?

6.17 అభ్యాసాలు

1. ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద వ్యాపార లాభాలను గణించడంలో కింద పేర్కొన్న ఖర్చులు తగ్గింపుకు అనుమతించబడతాయో లేదో కారణాలతో వివరించండి.
 1. అసెసీ వ్యాపార పేరు ప్రతిష్ఠలు కాపాడుకోవడానికి చేసిన ఖర్చు
 2. పోటీ వ్యాపారం పెట్టకుండా ఉండటానికి బయటకు వెళ్ళిపోతున్న డైరెక్టరుకు కంపెనీ చెల్లించిన మొత్తం
 3. అమ్మకం ఏజెన్సీ హక్కులు కొనుగోలుకు లాభాల్లో కొంత శాతం చెల్లింపు
 4. గుడ్విల్ కొనడానికి పెట్టిన ఖర్చు
 5. వ్యాపార ప్రారంభానికి పెట్టిన ఖర్చు
 6. ఏకస్వామ్య హక్కులు సంపాదించడానికి చెల్లించిన ఖర్చు
 7. వ్యాపారానికి విత్తాన్ని అవసరమైన రుణాన్ని సమకూర్చడానికి చెల్లించిన బ్రోకరేజీ
 8. అమ్మకం ఏజెన్సీకి చెల్లించిన కమీషన్
 9. వ్యాపార సదస్సులో పాల్గొనడానికి వెళ్ళిన ఉద్యోగులకు అసెసీ చేసిన ఖర్చులు
 10. వర్తక సంబంధమైన ఉపయోగార్థం లేదా అవసరానికి ఉద్యోగులను ముందుగా పదవీ విరమణ చేయించడానికి చెల్లించిన నష్టపరిహారం
 11. వివిధ ప్రదేశాలలో కొత్త బ్రాంచీల స్థాపనకు చేసిన వినోద ఖర్చు
2. కింది అంశాలు తగ్గింపుకు అనుమతించబడతాయో, లేదా కారణాలతో వివరించండి.
 1. అమ్మకం పన్ను సంపద పన్ను
 2. రాజకీయ పార్టీకి ఇచ్చిన విరాళం
 3. ఉద్యోగి దొంగిలించిన నగదు వల్ల నష్టం
 4. రానిబాకీలు
 5. రుణాన్ని సేకరించడానికి చెల్లించిన బ్రోకరేజీ
 6. ఉత్పత్తిని ప్రారంభించడానికి చేసిన ప్రాథమిక ఖర్చులు రూ.1,60,000
 7. సంశయాత్మక రానిబాకీల నిధి రూ.2,80,000
3. శ్రీ సుబ్బారావు చెందిన మార్చి 31, 2018 నాటి లాభనష్టాల ఖాతా కింది విధంగా ఉంది. అతని వ్యాపార ఆదాయాన్ని లెక్కించుము.

	₹		₹
ప్రారంభ సరుకు	25,000	అమ్మకాలు	4,00,000
కొనుగోళ్ళు	2,50,000	గృహోస్తి అద్దె	15,000
వేతనాలు	1,00,000	ముగింపు సరుకు	35,000
ఆడిట్ ఫీజు	1,000		
రిపేర్లు (గృహోస్తి)	2,000		
సాధారణ ఖర్చులు	1,500		
అప్పు ఏర్పాటుకు కమీషన్	1,000		
రానిబాకీల ఏర్పాటు	500		
రానిబాకీలు	2,000		
మూలధనంపై వడ్డీ	1,500		
సిబ్బంది వెల్ఫేర్ ఫండ్ కు చెల్లింపు	2,500		
ఆదాయం పన్ను ఏర్పాటు	10,500		
అనుమతించే తరుగుదల	2,500		
లాభం	50,000		
	4,50,000		4,50,000

[జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 49,500]

3 31 మార్చి, 2018 తేదీతో అంతమయ్యే సంవత్సరానికిగాను శ్రీ సగేష్ కింది లాభనష్టాల ఖాతాను తయారుచేసినాడు. ఆ తేదీతో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి అతని వ్యాపారం ద్వారా ఆదాయాన్ని కనుగొనండి.

	₹		₹
జీతాలు	6,000	స్థూల లాభం	50,000
అద్దె	2,400	గృహోస్తి ద్వారా అద్దె	6,000
దొంగతనం వల్ల నష్టం	2,000		
డిస్కౌంట్	1,000		
ధర్మం	500		
రానిబాకీల నిధి	1,000		
కానుకలు, బహుమతులు	500		
జీవిత బీమా ప్రీమియం	1,000		
అప్పుపై వడ్డీ	2,000		
మూలధనంపై వడ్డీ	3,000		
గృహోస్తికి మరమ్మత్తులు	500		

ఇన్కంటాక్స్

261

వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి ఆదాయం

ఆదాయం పన్ను

2,000

నికర లాభం

34,100

56,000

56,000

[జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 36,600]

5. 31-3-2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి సుభాష్ యొక్క లాభనష్టాల ఖాతా దిగువ ఇవ్వబడింది.

	₹		₹
To జీతాలు	30,000	By స్థూల లాభం	1,50,000
To ఆఫీసు ఖర్చులు	15,000	By బాంకు వడ్డీ	
To కమీషన్	12,000	సొంత ఖాతా నిల్వ మీద	500
To వినోదపు ఖర్చులు	1,000	By భవనాల మీద అద్దె	5,000
To అద్దెకిచ్చిన ఇంటి మునిసిపాలిటీ పన్ను	500		
To మరమ్మత్తులు	3,000		
To ఇతర ఖర్చులు	8,500		
To నికర లాభం	85,500		
	-----		-----
	1,55,500		1,55,500
	-----		-----

(a) అనుమతించబడిన తరుగుదల రూ.3,000

(b) ఇతర ఖర్చులలో రూ.2,500 లు ఇంటి ఖర్చులు కలిసి ఉన్నవి. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ఎ యొక్క వ్యాపార లాభాలను గణించండి. [జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 80,000]

6. శ్రీ సాంబయ్య 31-3-2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి ఈ లాభనష్టాల ఖాతాను తయారుచేసెను. ఆ తేదీన అతని ఆదాయాన్ని కనుగొనుము.

	₹		₹
To జీతాలు	8,000	By స్థూల లాభం	60,000
To అద్దె	2,400	By గృహాస్తి నుండి అద్దె	9,000
To దొంగతనం వల్ల నష్టం	3,000		
To డిస్కాంట్	1,000		
To దానధర్మం	500		

To రానిబాకీల నిధి	2,000	
To కానుకలు, బహుమతులు	500	
To జీవిత భీమా ప్రీమియం	2,000	
To అప్పుపై వడ్డీ	2,000	
To మూలధనంపై వడ్డీ	3,000	
To గృహాస్తి మరమ్మత్తులు	3,500	
To ఆదాయపు పన్ను	7,000	
To నికర లాభం	34,100	
	-----	-----
	69,000	69,000

[జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 43,600]

7. ఈ కింది మార్చి 31, 2018 నాటి లాభనష్టాల ఖాతా వ్యాపారం, వృత్తి నుండి వచ్చిన లాభమును లెక్కించండి.

	₹		₹
To జీతాలు	15,000	By స్థూల లాభం	80,000
To ప్రకటన ఖర్చులు	4,000	By సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	4,000
To చిల్లర ఖర్చులు	6,000	By గృహాస్తిపై ఆదాయం	5,000
To వినోదపు ఖర్చులు	2,000	By రానిబాకీల పసూళ్ళు	2,000
To రానిబాకీలు	500		
To యజమాని సొంతవాడకాలు	4,000		
To అమ్మకపు పన్ను	1,000		
To మూలధనంపై వడ్డీ	1,000		
To రిపేర్లు	500		
To అద్దె	1,000		
To లీగల్ ఖర్చులు	5,000		
To తరుగుదల	2,000		
To బోనస్ (బాకీ)	3,000		
To యజమానికి బోనస్	1,000		
To కారు కొనుగోలు	12,000		
To కారు ఖర్చులు	2,000		
To డోనేషన్లు	2,000		
To రానిబాకీల నిధి	2,000		
To నికర లాభం	27,000		
	-----		-----
	91,000		91,000
	-----		-----

అదనపు సమాచారం :

1. ప్రకటన ఖర్చులలో రూ.1,000 సైన్ బోర్డుల నిమిత్తం చెల్లించినది.
2. లీగల్ ఖర్చులలో రూ.1,000 భూమి కొనుగోళ్ళకు సంబంధించినవి.
3. రిపేర్లలో సగ భాగం, అద్దెకు ఇచ్చిన ఇంటికి అయిన రిపేరు ఖర్చులు.
4. తరుగుదలలో కారుకు సంబంధించిన తరుగుదల కలుపుకొనుటకు మొత్తం ఆస్తులన్నింటి మీద రూ.4,400
5. పనివారికి బోనస్ 30-6-2018 న చెల్లించారు.

[జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 38,850]

8. 2017-18 సంవత్సరానికి సంబంధించిన శ్రీ సయ్యద్ లాభసమ్మల ఖాతా కింద నీయబడినది ఆ సంవత్సరానికి వ్యాపారం నుంచి పన్నుకు గురి అయ్యే అతని ఆదాయాన్ని గణన చేయండి.

	₹		₹
To ప్రారంభ సరుకు	12,000	By అమ్మకాలు	74,000
To కొనుగోళ్లు	36,000	By ముగింపు సరుకు	16,000
To వేతనాలు	18,000	By కారు అమ్మకం	14,000
To అద్దె	5,400	By ఆదాయం పన్ను వాపసు	1,000
To కారు ఖర్చులు	2,700		
To వైద్య ఖర్చులు	2,400		
To సాధారణ ఖర్చులు	8,500		
To కారు తరుగుదల	3,000		
To ముందుగా చెల్లించిన ఆదాయం పన్ను	1,400		
To లాభం	15,600		
	-----		-----
	1,05,000		1,05,000
	-----		-----

అదనపు సమాచారం :

- (a) శ్రీ సయ్యద్ తన వ్యాపారాన్ని అద్దె ఆవరణలో నడిపాడు. అందులో సగ భాగాన్ని తన నివాసానికి ఉపయోగించాడు.
- (b) ఆ సంవత్సరంలో రూ.15,000 లకు కారు కొన్నాడు. దాని విలువ మీద 20 శాతం తరుగుదల రాసినాడు. ఆ సంవత్సరంలో కారును రూ.14,000 లకు అమ్మినాడు. కారు 3/4 వంతు వ్యాపారానికి, 1/4 వంతు సొంతానికి ఉపయోగించినాడు.
- (c) అతడు అనారోగ్యానికి చికిత్స కోసం వైద్య ఖర్చులను పెట్టడం జరిగింది.
- (d) వేతనాలలో రవి డ్రైవరుకు నెలకు రూ.200 లు చొప్పున 10 మాసాలకు చెల్లించినది కలిసి ఉంది.

[జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 11,275]

9. దిగువ ఇవ్వబడిన శ్రీ సుత్తివేలు వ్యాపార లాభనష్టాల ఖాతా నుండి అతని వ్యాపారాదాయాన్ని గణించండి.

	₹		₹
To అద్దె	6,000	By స్థూల లాభం	52,300
To రేట్లు	600	By రుణగ్రస్తుల నుండి వడ్డీ	2,800
To సిబ్బంది జీతాలు	5,400	By గృహాస్తిపై అద్దెలు	2,400
To దీపావళి పూజ ఖర్చులు	200	By చిల్లర ఆదాయం	1,600
To రుణంపై వడ్డీ	12,500	By కమీషన్	3,700
To ఇతర వ్యయాలు	5,500		
To రానిబాకీలు	600		
To దానధర్మాలు	100		
To రానిబాకీల ఏర్పాటు	200		
To వినోద వ్యయం	850		
To దొంగతనం వలన నష్టం	1,400		
To నికర లాభం	29,450		
	-----		-----
	62,800		62,800
	-----		-----

అదనపు సమాచారం :

1. వ్యాపారం అసెసీ యొక్క సొంత భవనంలో నిర్వహించబడుతున్నది. దానిపై అతడు అద్దెగా తీసుకున్న రూ.1,200 చెల్లించిన అద్దెలో కలిసి ఉన్నది.
2. చెల్లించిన జీతాలలో బి.కాం., చదువుతున్న తన కుమారుడు చేసిన యాదృచ్ఛిక సహాయమునకు చెల్లించిన మొత్తం రూ.2,400 లు కలిసి ఉన్నది.
3. గతంలో తాను ఇంటి ఖర్చుల నిమిత్తం ఇచ్చిన నిధుల నుండి తన భార్య పొదుపు చేసి, వ్యాపారానికి ఇచ్చిన రుణం రూ.6,000 పై 15% చొప్పున చెల్లించిన వడ్డీ, లాభనష్టాల ఖాతాకు డెబిట్ చేసిన వడ్డీలో కలిసి ఉన్నది.
4. ఉత్తర భారతదేశ వెళ్ళినందుకు జరిగిన వ్యయం రూ.900 సాధారణ ఖర్చులలో చేర్చినారు.
5. స్థానిక శాసనసభ్యుని అతిథులకిచ్చిన తేనీటి విందు ఖర్చురూ.150 లు వినోద వ్యయంలో చేర్చినారు.
6. దొంగతనం వలన నష్టములో (i) ఒక దొంగ బూటకపు ఖాతాదారునిగా వచ్చిన దొంగిలించిన కంఠహారం రూ.600 విలువతో బాటు (ii) ఇంటిలోకి దొంగలు ప్రవేశించినందువల్ల జరిగిన నష్టం రూ.800 కలిసి యున్నవి.
7. అతడు అర్జించిన దొంగ రవాణా వ్యాపార లాభం రూ.4,000 పుస్తకాలలో చూపించబడలేదు.
8. రేట్లలో అద్దె గృహమునకు చెందినవి రూ.400 కలిసి యున్నవి.
అతని వ్యాపార ఆదాయము లెక్కింపుము.

[జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 38,100]

10. గణపతి వ్యాపారానికి సంబంధించిన 31-3-2018 తో అంతమయ్యే లాభనష్టాల ఖాతా నుండి అతని వ్యాపారదాయం గణించండి.

	₹		₹
To ప్రారంభ సరుకు	15,000	By అమ్మకాలు	80,000
To కొనుగోళ్ళు	40,000	By ముగింపు సరుకు	20,000
To వేతనాలు	20,000	By తండ్రి నుంచి బహుమతి	18,000
To అద్దె	6,000	By మోటారుకారు అమ్మకం	9,000
To మోటారుకారు రిపేర్లు	3,000	By ఆదాయపు పన్ను వాపసు	3,000
To సంపద పన్ను చెల్లింపు	2,000		
To వైద్య ఖర్చులు	3,000		
To సాధారణ ఖర్చులు	10,000		
To మోటారుకారు తరుగుదల	4,000		
To ముందుగా చెల్లించిన ఆదాయపు పన్ను	1,000		
To నికర లాభం	26,000		
	-----		-----
	1,30,000		1,30,000
	-----		-----

దిగువ అదనపు సమాచారం ఇవ్వడమైనది.

1. ఢిల్లీలోని ఒక అద్దె గృహమునుండి గణపతి తన వ్యాపారమును నిర్వహిస్తూ అందులో సగభాగం సొంత నివాసమునకు వాడుకున్నాడు.
2. గణపతి ఒక కారును రూ.20,000 లకు జులై, 2017లో కొని దానిపై తరుగుదలను లెక్కించినాడు. దీనిని రూ.9,000 లకు మార్చి, 2018లో అమ్మినాడు. కారు ఉపయోగములో 3/4 వంతు వ్యాపారము కొరకు కాగా, 1/4 వంతు వ్యక్తిగతమైనది.
3. గణపతి జబ్బుపడగా చికిత్సకై చేసిన ఖర్చును వైద్య ఖర్చులుగా డెబిట్ చేయడమైనది.
4. వేతనాలలో కారుద్రవరుకు నెలకు రూ.250 చొప్పున 10 నెలలకు చెల్లించినవి కలిపినారు.

[జవాబు : వ్యాపార ఆదాయం రూ.10,375, కారు అమ్మకంపై నష్టం రూ.8,250 స్వల్పకాలిక పెట్టుబడి నష్టం]

11. 2017-18 సంవత్సరానికి చెందిన ఈ కింది వాటికి వ్యాపారం, వృత్తి నుండి ఆదాయం అనే శీర్షిక కింద ఆదాయపు లెక్కింపులో ఏ విధంగా పరిగణలోనికి తీసుకుంటారు.

(a) వినోద ఖర్చు రూ.20,000

(b) సాంకేతిక పరిజ్ఞాన కొనుగోలు చెల్లించిన మొత్తం రూ.6,000

(c) పేటెంట్ల కొనుగోలుకు చెల్లించింది రూ.7,000

(d) అడ్వర్టైజ్‌మెంట్‌పై 20 బహుమానాలకు చెల్లించింది రూ.30,000

[జవాబు : (a) అనుమతింపబడుతుంది (b) తరుగుదల 25% అనుమతింపబడుతుంది. (c) తరుగుదల 25% అనుమతింపబడుతుంది. (d) మొత్తం అనుమతింపబడుతుంది.]

12. దిగువ నీయబడిన శ్రీ ఆనంద్ యొక్క లాభనష్టాల ఖాతా నుండి అతని వ్యాపారం నుండి పన్ను చెల్లింపదగు ఆదాయాన్ని 2018-19 అసెస్‌మెంట్ సంవత్సరానికి లెక్కించండి.

	₹		₹
To ప్రారంభపు సరుకు	20,000	By అమ్మకాలు	85,000
To కొనుగోళ్ళు	40,000	By ముగింపు సరుకు	20,000
To అద్దె	6,000	By తండ్రి నుండి పొందిన	
To వేతనాలు	20,000	బహుమతులు	10,000
To మోటారుకారు రిపేరు	3,000	By తిరిగి వసూలైన	
To సంపద పన్ను	2,000	ఆదాయం పన్ను	3,000
To వైద్య ఖర్చులు	10,000		
To తరుగుదల : మోటారు కారు	4,000		
To ముందుగా చెల్లించిన ఆదాయపు పన్ను	1,000		
To నికర లాభం	12,000		
	-----		-----
	1,18,000		1,18,000
	-----		-----

ఇతర వివరాలు :

(a) ఆనంద్ ఒక అద్దె ఇంటిలో తన వ్యాపారాన్ని జరుపుచున్నాడు. దానిలో సగ భాగాన్ని తన నివాసానికి ఉపయోగించుచున్నాడు.

(b) వైద్య ఖర్చులు శ్రీమతి జయచందర్ ఆరోగ్యం బాగుచేయునటకు చెల్లించినవి.

(c) వేతనాలలో రూ.250 నెలకు ఇంటిలో పనిచేసే పనివాడికి చెల్లించినవి కలిసి ఉన్నాయి.

[జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 18,000]

13. శ్రీ మస్తాన్ ఖమ్మంలో బట్టల వ్యాపారం చేస్తున్నాడు. మార్చి 31, 2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి ఈ దిగువ లాభనష్టాల ఖాతా తయారుచేసాడు. 2018-19 అసెస్‌మెంట్ సంవత్సరానికి అతని వ్యాపారం నుండి ఆదాయమును, స్థూల మొత్తం ఆదాయమును లెక్కించుము.

లాభనష్టాల ఖాతా			
₹		₹	
To వర్తక ఖర్చులు	450	By స్థూల లాభం	21,908
To సిబ్బంది ఖర్చులు	2,200	By డివిడెండ్లు (స్థూలం)	2,600
To అద్దె, రేట్లు, పన్నులు	1,400	By ప్రభుత్వేతర సెక్యూరిటీల	
To గృహ సంబంధ ఖర్చులు	1,850	నుండి వడ్డీ (స్థూలం) (లిస్ట్ కానివి)	1,600
To ఇచ్చిన డిస్కౌంట్	200		
To ఆదాయపు పన్ను	700		
To ప్రకటనలు	450		
To తపాలా	100		
To అగ్ని భీమా ప్రీమియం	375		
To ప్రధానమంత్రి జాతీయ సహాయనిధికి విరాళం	800		
To మరమ్మత్తులు	1,600		
To జీవిత భీమా ప్రీమియం	850		
To మూలధనంపై వడ్డీ	1,000		
To ఆడిట్ ఫీజులు	250		
To నికర లాభం	13,883		
-----		-----	
26,108		26,108	
-----		-----	

[జనాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 14,883, మొత్తం ఆదాయం ₹ 16,483]

14. శ్రీ స్టాల్లిన్ కింది లాభనష్టాల ఖాతా నుండి అతడికి వచ్చిన పన్ను విధించదగిన లాభాన్ని కనుగొనండి.

₹		₹	
ప్రారంభ సరుకు	4,00,000	అమ్మకాలు	1,62,00,000
కొనుగోళ్ళు	52,00,000	ముగింపు సరుకు	4,80,000
జీతాలు	8,00,000	గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	80,000
అద్దె, రేట్లు, పన్నులు	1,20,000	భారతీయ కంపెనీ డివిడెండ్లు	9,000
న్యాయ ఖర్చులు	40,000		
చిల్లర ఖర్చులు	20,000		
రానిబాకీల నిధి	30,000		
గ్రాట్యూటీ ఏర్పాట్లు	20,000		

ఆదాయం పన్ను ఏర్పాట్లు	40,000	
శ్రీమతి స్టాలిన్ జీతం	36,000	
తరుగుదల	40,000	
నికర లాభం	1,00,23,000	
	-----	-----
	1,67,69,000	1,67,69,000

అదనపు సమాచారం : ఆదాయం పన్నుపై అనుమతించిన తరుగుదల రూ.60,000.

[జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 1,00,04,000]

15. జయప్రద ఇచ్చిన కింది లాభసప్తాల ఖాతా నుండి ఆమెకు వచ్చిన వ్యాపారాదాయాన్ని కనుగొనండి.

	₹		₹
పారంభపు సరుకు	2,00,000	అమ్మకాలు	1,61,00,000
కొనుగోళ్ళు	31,00,000	ముగింపు సరుకు	5,00,000
జీతాలు	5,00,000	గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	2,00,000
టెలిఫోను	1,00,000	భారతీయ కంపెనీ డివిడెండ్లు	10,000
ఎలక్ట్రిసిటీ	60,000		
మరమ్మత్తులు	80,000		
మునిసిపల్ పన్నులు (ఆఫీసు)	20,000		
కారు ఖర్చులు	1,50,000		
రానిబాకీల నిధి	30,000		
కారుపై తరుగుదల	40,000		
సెక్యూరిటీల వ్యవహారాల పన్ను	10,000		
వ్యవసాయ ఖర్చులు	50,000		
నికర లాభం	1,24,70,000		
	-----		-----
	1,68,10,000		1,68,10,000
	-----		-----

అదనపు సమాచారం :

- (ఎ) పెట్రోలు ఇంజను తీసివేసి డీజిల్ ఇంజను అమర్చడానికి చేసిన ఖర్చు రూ.20,000 మరమ్మత్తులలో కలిసి ఉంది.
- (బి) టెలిఫోను ఖర్చులలో సగం వ్యక్తిగత అవసరాలకు ఉపయోగించడం జరిగింది.
- (సి) విద్యుత్ ఖర్చులలో 40% సొంత నివాసం కోసం ఉపయోగించడం జరిగింది.
- (డి) కారును 40% సొంతానికి ఉపయోగించుకోవడం జరిగింది.

(ఇ) ప్రారంభ సరుకు 20%తో తక్కువగా, ముగింపు సరుకు 20% కు పైబడి విలువ నిర్ణయించబడింది.

[జవాబు : వ్యాపారం నుండి ఆదాయం ₹ 1,23,40,000]

వృత్తి నుండి ఆదాయాలు

17. డా.భాస్కర్ రెడ్డి ఒక వైద్యుడు. అతను మార్చి, 2018తో అంతమైన సంవత్సరానికి ఆదాయ, వ్యయాల ఖాతాను తయారుచేసినాడు. వృత్తి నుండి అతని ఆదాయం లెక్కించండి.

ఆదాయ, వ్యయాల ఖాతా			
	₹		₹
ఇంటి ఖర్చులు	20,000	కస్టమైజ్డ్ ఫీజు	10,000
కారు కొనుగోలు	30,000	విజిటింగ్ ఫీజు	20,000
ప్రయాణపు ఖర్చులు (సొంతం)	4,000	గుర్రపు పందాల లాభం (స్థూలం)	10,000
ధానధర్మాలు	1,000	పూర్వీకులు ఇల్లు అమ్మకంలో వాటా	34,000
ఆదాయపు పన్ను	2,000	సెక్యూరిటీల అమ్మకం వల్ల లాభం	6,000
జీతాలు	8,000	వాటాలపై డివిడెండ్ (స్థూలం)	5,000
కుమార్తెకు బహుమతులు	7,000	P.O సేవింగ్స్ ఖాతాపై వడ్డీ	600
ఎస్టాబ్లిష్మెంటు ఖర్చులు	1,000	మామ వద్ద నుండి బహుమతులు	2,000
ఆపరేషన్ పరికరాలు	4,000	రానిబాకీల వసూళ్ళు (గత సం.లో అనుమతించలేదు)	2,000
పుస్తకాలు	2,000	ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లపై వడ్డీ	1,300
జీవిత భీమా ప్రీమియం	2,000		
సంపద పన్ను	1,000		
మూలధనంపై వడ్డీ	1,000		
మిగులు	7,900		
	-----		-----
	90,900		90,900
	-----		-----

అంగీకరించే తరుగుదల కారుపై 20%. ఆపరేషన్ పరికరాలపై 25%, పుస్తకాలపై 60%.

{ జవాబు : వృత్తి నుండి ఆదాయం ₹ 12,800 }

18. డా.వై.వి. రావు ఒక వైద్యుడు. అతడు పుస్తకాలను నగదు పద్ధతిలో తయారుచేస్తాడు. మార్చి 31, 2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి అతని నగదు ఖాతా కింది విధంగా ఉన్నది.

	₹		₹
తెచ్చిన నిల్వ	1,22,000	మందుల కొనుగోలు	10,000
బాంకు అప్పు (సొంతానికి)	3,000	ఆపరేషన్ పరికరాలు	2,000

మందుల అమ్మకం	25,250	మోటారు కారు	1,20,000
సంప్రదింపుల ఫీజు	55,000	కారు ఖర్చులు	6,000
విజిటింగ్ ఫీజు	24,000	జీతాలు	4,600
సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	4,500	డిస్పెన్సరీ అద్దె	1,600
గృహాస్తి నుండి అద్దె	3,600	సాదారణ ఖర్చులు	300
		సొంత ఖర్చులు	14,800
		బాంకు అప్పుపై వడ్డీ	500
		తత్కాల్ టెలిఫోన్ స్కీములో డిపాజిట్ చేసినది	30,000
		తేల్చిన నిల్వ	47,550
	-----		-----
	2,37,350		2,37,350
	-----		-----

ఈ కింది సమాచారాన్ని లెక్కలోకి తీసుకొంటూ అతని వృత్తి నుండి ఆదాయాన్ని 2018-19 అసెస్మెంట్ సంవత్సరానికి లెక్కించుము.

(a) 1/3 వంతు కారు ఖర్చులు అతని సొంత ఉపయోగానికి సంబంధించినవి.

(b) అనుమతించే తరుగుదల కారు 20%, పరికరాలు 25%

[జవాబు : వృత్తి నుండి ఆదాయం ₹ 67,250]

19. దిగువ నివేదిక నుండి డాక్టర్ విజయ్ యొక్క వృత్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించుము.

	₹		₹
To డిస్పెన్సరీ అద్దె	6,000	By విజిటింగ్ ఫీజు	15,000
To నీటి ఛార్జీలు	3,000	By కన్సల్టేషన్ ఫీజులు	25,000
To టెలిఫోను ఖర్చులు	2,000	By మందుల అమ్మకం	12,000
To జీతాలు	6,000	By డివిడెండ్లు	5,000
To వైద్యపరికరాలపై తరుగుదల	2,000		
To మందులు	6,000		
To X రే యంత్రంపై తరుగుదల	1,000		
To ఆదాయపు పన్ను	5,500		
To విరాళాలు	1,000		
To వాహనం ఖర్చులు	3,600		
To వాహనంపై తరుగుదల	1,800		
To నికర ఆదాయం	19,100		
	-----		-----
	57,000		57,000
	-----		-----

నూచనలు :

1. విద్యుత్ నీటి ఛార్జీలలో నివాస బిల్లు రూ.1,500 కలిసి యున్నది.
2. వాహన ఖర్చులలో సగం ఖర్చులు వృత్తి కొరకు సంబంధించినవి.

[జవాబు : వృత్తి నుండి ఆదాయం ₹ 24,800]

20. 31 మార్చి, 2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి డాక్టర్ దయాకర్ తన ఆదాయ, వ్యయాల ఖాతాను సమర్పించెను. అతని వృత్తి నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించండి.

	₹		₹
To ఔషధాలను కొనుగోలు	50,000	By సంప్రదింపుల ఫీజు	3,05,000
To 1-5-2017 న శస్త్ర చికిత్స పరికరాల కొనుగోలు	1,20,000	By రోగుల సందర్శించినందులకు ఫీజు	66,000
To హాస్పిటల్ అద్దె	24,000	By మందుల అమ్మకం	60,000
To సిబ్బంది జీతాలు	32,000	By కంపెనీ డిబెంచర్లపై వడ్డీ	18,000
To టెలిఫోను ఖర్చులు	8,000	By జీవన భృతి	40,000
To ఇన్కంటాక్స్	14,000	By చిల్లర ఆదాయాలు	290
To పత్రికలకు చందాలు	1,250		
To మిత్రులకు బహుమతులు	2,000		
To అంబులెన్స్ ఖర్చులు	18,500		
To ఇంటి ఖర్చులు	86,000		
To X కం. లిమిటెడ్లో డిపాజిట్లు	40,000		
To నికర ఆదాయం	93,540		
	-----		-----
	4,89,290		4,89,290
	-----		-----

అంబులెన్స్ వాహనాలపై తరుగుదల రూ.21,000

[జవాబు : వృత్తి నుండి ఆదాయం ₹ 2,46,250]

21. 31-3-2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి నగదు పద్ధతిలో పుస్తకాలు రాసే న్యాయవాది శ్రీ వీరేశలింగం ఈ దిగువ వివరాలు ఇస్తున్నారు.

31-3-2018 తో అంతమయ్యే వసూళ్ళు, చెల్లింపుల ఖాతా

	₹		₹
తీసుకువచ్చిన నిల్వ	10,000	టైపురైటరు కొనుగోలు	7,000
కక్షిదారుల నుండి ఫీజు		కారు ఖర్చులు	10,000

2016-17	50,000	కార్యాలయ ఖర్చులు	7,000
2017-18	8,000	సిబ్బంది జీతాలు	20,000
కక్షిదారుల నుండి ఫీజు	5,000	అప్పుపై వడ్డీ	2,000
కక్షిదారుల నుండి		ఆదాయం పన్ను జరిమానా	3,000
బహుమతులు	10,000	పి.పి.యఫ్ కు కంట్రీబ్యూషన్	5,000
		తేల్చిన నిల్వ	29,000
	-----		-----
	83,000		83,000
	-----		-----

నూచనలు :

- (a) కారు ఖర్చులలో 20 శాతం వ్యక్తిగత ఉపయోగానికై చెల్లించెను.
- (b) 2017-18 ఫీజులు రావలసి ఉంది. ఇంకా వసూలు కానిది రూ.5,000
- (c) కారుపై తరుగుదల రూ.3,000

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కు శ్రీ వీరేశలింగం యొక్క వృత్తి ఆదాయామును లెక్కించుము.

[జవాబు : వృత్తి నుండి ఆదాయం ₹ 23,850]

22. హైదరాబాదులో మెడికల్ ప్రాక్టీషనరుగా ఉన్న డా. (శ్రీమతి) పి. విజయ 31-3-2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి, ఆదాయ, వ్యయ ఖాతాను ఈ దిగువ విధంగా సమర్పించారు.

వ్యయం	₹	ఆదాయం	₹
మందుల వ్యయం	10,300	వైద్యశాల వసూళ్ళు	20,430
జీతాలు వేతనాలు	12,000	సంప్రదింపుల ఛార్జీలు	12,300
లాబరేటరీ ఖర్చులు	5,000	విజిట్లు	9,250
ఫర్నిచర్ కొనుగోళ్ళు	8,000	రక్త పరీక్షలు	8,500
క్లినిక్ అద్దె	5,000	సివిల్ ఆసుపత్రి గౌరవభత్యం	12,000
జనతాదళ్ పార్టీకి విరాళం	1,100	తపాలాఫీసు పొదుపు ఖాతాపై వడ్డీ	200
భారత వైద్య సంస్థకు చందా	200	రోగుల నుండి బహుమతులు	5,000
గృహసంబంధ ఖర్చులు	8,800		
కారు ఖర్చులు	6,000		
మిగులు	11,280		
	-----		-----
	67,680		67,680
	-----		-----

మూడవ వంతు కారు ఖర్చులు వ్యక్తిగత ఉపయోగానికి. రోగుల నుండి బహుమతులలో, తన తండ్రి నుండి వ్యక్తిగత సంబంధంతో శ్రీమతి విజయకు వచ్చిన రూ.2,000 కలిసి ఉన్నవి. ఆమె పన్ను విధింపదగు ఆదాయాన్ని లెక్కించుము.

[జవాబు : వృత్తి నుండి ఆదాయం ₹ 28,980]

23. డా. రవిరాజు తన వసూళ్ళు, చెల్లింపుల ఖాతాను ఇవ్వడం జరిగింది.

వసూళ్ళు	₹	చెల్లింపులు	₹
తెచ్చిన నిల్వ	28,000	వృత్తి పుస్తకాలు కొనుగోలు	10,000
పరీక్షాధికారుని ఫీజు	1,000	ఆదాయపు పన్ను	20,000
విజిటింగ్ ఫీజు	60,000	గృహవసరాల ఖర్చులు	15,000
మందుల అమ్మకం	1,20,000	క్లినిక్ అద్దె	
సంప్రదింపుల ఫీజు		గత సంవత్సరానిది	2,000
గత సంవత్సరం	6,000	ప్రస్తుత సంవత్సరానిది	11,000
ప్రస్తుత సంవత్సరం	34,000	విద్యుచ్ఛక్తి, నీరు	4,000
ఫోస్టాఫీసు పొదుపు ఖాతాపై వడ్డీ	14,000	కారు కొనుగోలు	60,000
మెడికల్ కాలేజీలో లెక్చరర్ గా పార్ట్ టైం జీతం	5,000	మెడికల్ అసోషియేషన్ కు	
క్లెయిట్స్ నుండి బహుమతులు	10,000	సభ్యత్వ రుసుం	1,000
జి. లిమిటెడ్ నుండి వార్షిక రుసుము	3,000	మందుల కొనుగోలు	80,000
ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీల నుండి వడ్డీ	20,000	కారు ఖర్చులు	30,000
		సిబ్బంది జీతాలు	20,000
		భార్యకు బహుమతులు	10,000
		వైద్యపరికరాలు	30,000
		తేల్చిన నిల్వ	8,000
	-----		-----
	3,01,000		3,01,000
	-----		-----

ఇతర వివరాలు :

1. కారు ఖర్చులలో 1/3 వంతు వ్యక్తిగతమైనవి.
2. బహుమతుల మొత్తంలో డా. రవిరాజుకు జన్మదిన బహుమతిగా వచ్చిన రూ.1,000 కలిసిఉంది.
3. మందులలో కుమారుని వైద్యకోసం వాడిన రూ.10,000 కలిసి ఉన్నాయి.
4. తరుగుదల : మోటారుకారుపై 15%, పుస్తకాలపై 100%, వైద్య పరికరాలపై 15% తరుగుదల కట్టండి.

డా.రవిరాజు యొక్క వృత్తి నుండి ఆదాయాన్ని గణించండి.

[జవాబు : వృత్తి నుండి ఆదాయం ₹ 83,500]

తరుగుదల

24. జయలక్ష్మి ట్రేడర్స్ తమ సొంత కార్లకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని తెలియచేస్తున్నాడు. 2017-18 గత సంవత్సరానికి అనుమతించిన తరుగుదలను లెక్కించండి.

1. కార్ల తగ్గింపు విలువ (1-4-1991 కి ముందు కొన్నట్టిది) రూ.8,00,000
2. కార్ల తగ్గింపు విలువ (31-3-1991 తర్వాత కొన్నట్టివి) రూ.3,00,000
3. వ్యాపారం కొరకు సంవత్సర కాలంలో కొనుగోలు చేసిన దిగుమతి చేసుకున్నట్లయితే కార్లు రూ.3,50,000
4. విహారార్థం కు మాత్రమే అద్దెకు ఇచ్చేందుకుగాను కొనుగోలు చేసి దిగుమతి చేసుకున్న కార్లు రూ.9,50,000
5. ఏప్రిల్, 2017 లో కొన్నట్టి భారతీయ కారు రూ.2,50,000

[జవాబు : మొత్తం తరుగుదల : (₹ 2,00,000 + 60,000 + 70,000 + 1,00,000 + 3,80,000) ₹ 8,10,000]

25. అవినాష్ 30-4-2017 న ఒక కొత్త యంత్రాన్ని రూ.1 లక్షకు కొని దాని క్లియరింగ్, ఫ్రైట్, లోడింగ్, అన్‌లోడింగ్ ఖర్చులకై వరుసగా రూ.5,000, రూ.1,000, రూ.500 చెల్లించాడు. స్థాపన ఖర్చులకై రూ.10,000 చెల్లించాడు. ఆ తర్వాత యంత్రంలో కొంత భాగం పగిలిపోయినట్లు కనుగొని రూ.7,500 లు అదనపు ఖర్చుతో మరమ్మత్తులు చేయించినాడు. అందువల్ల 31-1-2018 న ఆ యంత్రం ఉపయోగించుటకు అనువుగా తయారైనది. తరుగుదల రేటు 15% తరుగుదలను ఏర్పాటు చేయుటకై ఆ యంత్రం అసలు ఖరీదును 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ఆ యంత్రంపై తరుగుదులను 1-4-2018న ఆ యంత్రం W.D.V. ను కనుగొనుము.

[జవాబు : 1-4-2017న W.D.V. రూ.1,02,300]

26. శ్రీ దాశరథి ఒక ఫాక్టరీ యజమాని. 31 మార్చి, 2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి తరుగుదలకై తగ్గింపు పొందడానికి ఈ కింది వివరాలను అందించారు.

భవనాలు :

- ఫాక్టరీ భవనాల తగ్గించిన విలువ రూ.80,000 పై 10%
- 1-9-2017 న అదనంగా చేర్చినది రూ.40,000
- కార్యాలయ భవనం తగ్గించిన విలువ రూ.50,000 పై 10%

యంత్రాలు

- యంత్రాలు తగ్గించిన విలువ రూ.1,00,000 పై 25%
- 1-4-2017 న అదనంగా చేర్చిన కొత్త యంత్రం రూ.60,000
- 1-11-2017 న యంత్రం అమ్మకం రూ.40,000

ఫర్నిచర్ : ఫర్నిచర్ తగ్గించిన విలువ రూ.15,000 పై 10%

- 1-12-2017 న అదనంగా చేర్చినది రూ.5,000

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అనుమతించే తరుగుదలను లెక్కించండి.

[జవాబు : మొత్తం తరుగుదల : (₹ 17,000 + 30,000 + 12,000 + 1,500 + 250) ₹ 60,750]

27. 1-4-2017 నాడు W.D.V. రూ.2,00,000 గా ఉన్న ఒక ఫ్లాంటు, యంత్రాన్ని X లిమిటెడ్ కలిగి ఉంది. 31-8-2016 నాడు రూ.5,00,000 లో ఒక అదనపు యంత్రాన్ని స్థాపించాడు. 31-12-2017 నాడు ఫాక్టరీ ఆవరణలో అగ్ని ప్రమాదం జరిగి మొత్తం ఫ్లాంటు, యంత్రం దగ్గమయ్యాయి. భీమా కంపెనీ నష్టపరిహారంగా రూ.2,40,000 చెల్లించింది. తరుగుదలను మూలధన లాభాలను లెక్కకట్టండి.

[జవాబు : స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం ₹ 4,60,000]

28. కింద ఈయబడిన భాస్కర్ ట్రేడర్స్ యొక్క లాభనష్టాల ఖాతా నుండి వ్యాపారము నుండి ఆదాయంను కనుక్కోండి.

భాస్కర్ ట్రేడర్స్ లాభ నష్టాల ఖాతా

	రూ.		రూ.
To జీతాలు	25,000	By స్థూల లాభం	88,000
To వివిధ ఖర్చులు	5,000	By సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	3,000
To ప్రింటింగ్ మరియు స్టేషనరీ	500	By డివిడెండ్లు	6,000
To కారు ఖర్చులు	12,000	By ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లపై వడ్డీ	5,000
To తరుగుదల	14,000		
To ప్రకటనలు	2,000		
To పన్నుల కొరకు ప్రోవిజన్స్	4,000		
To రానిబాకీలు	2,000		
To నికర లాభం	37,500		
	-----		-----
	1,02,000		1,02,000
	-----		-----

నర్నబాట్లు :

(1) జీతాలలో కలసి ఉన్న ప్రొఫైటర్ జీతం 12,000/- (సంవత్సరానిది)

(2) కారు ఖర్చులలో 50% సొంతమునకు సంబంధించినవి.

(3) విద్యా సంస్థకు ఇచ్చిన విరాళము 10,000/-

(నన్నయ్య 2017)

29. మే, 2017 న అసెస్సీ సాఫ్ట్ ఐస్ క్రీమ్ తయారు చేయు యంత్రమును రూ.20,000 లకు కొనుగోలు చేసెను. ఆ తదుపరి రెండు మాసములకు యంత్రమును ప్రయోగాత్మక నిర్వహణ ద్వారా ఉత్పత్తిని ప్రారంభించెను. ప్రయోగాత్మక కాలములో ఉత్పత్తి అమ్మకాలు రూ.1,800 మరియు ఉత్పత్తి వ్యయము రూ.5,600 గా కలదు. ఆ తదుపరి ఆ యంత్రమును సాధారణ స్థాయి ఉత్పత్తికై వాడబడెను. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అనుమతింపబడే తరుగుదలను లెక్కింపుము.

(కృష్ణ మార్చి, 2017)

30. దిగువ తెలిపిన వసూళ్ళు, చెల్లింపులు ఖాతా ఆధారముగా ప్రస్తుత పన్ను నిర్ధారణ శ్రీ హరి సాధు యొక్క వ్యాపారము నుండి ఆదాయం లెక్కింపుము.

వసూళ్ళు	రూ.	చెల్లింపులు	రూ.
నగదు నిల్వ	4,000	కొనుగోళ్ళు	71,500
అమ్మకాలు	86,000	జీతాలు	12,000
జరిమానా కస్టమ్స్ తిరిగి వాపస్	3,000	సిబ్బందికి బోనస్	2,400
లాటరీ నుండి బహుమతి	10,000	యజమానికి వైద్య ఖర్చులు	3,000
గృహస్థి నుండి అద్దె	18,000	సిబ్బందికి వైద్య ఖర్చులు (కుటుంబ	5,000
వినియోగదారుల నుండి వసూలైన VAT పన్ను	1,720	నియంత్రణ 2,000 రూ.తో సహా)	
బ్యాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ	800	టెలిఫోన్ ఖర్చులు	3,800
గోశాల మరియు మందిరమునకు వసూళ్ళు	2,000	జీవిత పాలసీపై ప్రీమియం (సాధారణ పాలసీ	1,000
గడువు తేదీన భీమా కంపెనీ నుండి వచ్చినవి	50,000	పై ప్రీమియం)	
తిరిగి ఆదాయపు పన్ను	300	వ్యాపారం కొరకు భీమా పాలసీ ప్రీమియం	650
		ప్రయాణపు ఖర్చు	2,000
		P.M. సంక్షేమ నిధికి విరాళాలు	1,000
		అమ్మకము పన్ను అప్పుల కొరకు	1,500
		ముగింపు సరుకు	71,970
	-----		-----
	1,75,820		1,75,820
	-----		-----

(కృష్ణ మార్చి, 2017)

17. 31 మార్చి, 2016 శ్రీ సునిల్ వ్యాపారి దిగువ తెలిపిన లాభనష్టాల స్టేట్‌మెంట్ నుండి అతని ఆదాయ మొత్తము లెక్కింపుము.

	రూ.		రూ.
స్టాప్ జీతాలు	8,70,000	స్థూల లాభము	20,30,000
పైనాన్స్ ఖర్చులు	32,000	డివిడెండు అమ్మకము	20,000
మిషనరీపై తరుగుదల	74,000	డిబెంచర్లుపై వడ్డీ	40,000
భవిష్యత్ నష్టమునకే ఏర్పాటు	67,000	పేరెంట్స్ నుండి పొందిన బహుమతి	70,000
సంశయాత్మక రానిబాకీలు	23,000		
ఆదాయ పన్ను	16,000		
వస్తువులు మరియు సేవా పన్ను (GST)	41,000		
సాధారణ ఖర్చులు	14,000		
భావన నిర్మాణ ఖర్చులు	5,20,000		

ప్రకటన ఖర్చులు (పెట్టుబడి వ్యయము)	1,80,000	
సునిల్ జీతము	1,44,000	
జాతీయ రక్షణ నిధికి విరాళము	30,000	
నికర లాభము	1,49,000	
	-----	-----
	21,60,000	21,60,000
	-----	-----

(a) రూ.30,000 లు వ్యాపారమునకు సంబంధించి రాబడి ఖర్చును అక్కౌంటు పుస్తకాలలో వ్రాయలేదు.

(b) మెషీన్‌పై తరుగుదల రూ.24,000 ఎక్కువగా చూపితిరి.

(ఆచార్య నాగార్జున అక్టోబర్ 2017)

SUGGESTED READINGS

1. Dr. Vandana Bangar, Dr. Yogendra Bangar, Aadhya Prakashan, Allahabad
2. Manoharan, T.N., Income Tax Law, Snow White Publications Pvt. Ltd., Chennai.
3. Income Tax Act, Taxmann Publications, New Delhi.
4. Dr.Vinod K. Singhania, Income Tax, Taxmann Publications, New Delhi.

అధ్యాయం - 7

మూలధన లాభాలు

లక్ష్యాలు

ఈ పాఠాన్ని అధ్యయనం చేయడం ద్వారా మీరు :

- * మూలధన లాభం అంటే ఏమిటి?
- * స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలు ఎలా గణించాలి?
- * పన్ను నుండి మినహాయించబడే మూలధన లాభాలు
- * మూలధన లాభానికి సంబంధించిన పన్ను రేట్లు

ముఖ్యాంశాలు

- 7.1. ఉపోద్ఘాతం
- 7.2. మూలధన లాభాలు
- 7.3 మూలధన లాభం గణించే విధానం
- 7.4. పన్ను నుండి మినహాయించబడే మూలధన లాభాలు
- 7.5 ప్రశ్నలు
- 7.6 అభ్యాసాలు

7.1 ఉపోద్ఘాతం

పై అధ్యాయాలలో ఆదాయపు పన్ను శీర్షికలోని జీతాల నుండి ఆదాయం, గృహాస్తి నుండి ఆదాయం, వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు గురించి తెలుసుకొన్నాం. అయితే మిగిలిన శీర్షికలైన మూలధన లాభాలు, ఇతర ఆదాయాల గురించి ఈ అధ్యాయంలో తెలుసుకుందాం.

7.2 మూలధన లాభాలు

ఆదాయం శీర్షికలో మూలధన లాభాలు నాలుగవ శీర్షిక. చట్టంలోని సెక్షన్ 45 నుండి 55 లలో ఈ శీర్షికకు సంబంధించిన వివిధ నియమాలు పొందుపరచబడినాయి. ఈ అధ్యాయంలో ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయాలు ఏవి? వాటిని ఏ విధంగా లెక్కిస్తారు? వాటిలో ఏ ఆదాయాలకు మినహాయంపులు ఇస్తారు? అనే విషయాలను గురించి తెలుసుకుందాం.

సెక్షన్ 45

మూలధన లాభాలు

సెక్షన్ 47

బదిలీలుగా భావించని వ్యవహారాలు

సెక్షన్ 48	మూలధన లాభాన్ని గణించే పద్ధతి
సెక్షన్ 49	ఆస్తుల స్వాధీన విలువ నిర్ణయించడం
సెక్షన్ 50	తరుగుదల వర్తించే ఆస్తుల విషయంలో ప్రత్యేక నిబంధనలు
సెక్షన్ 51	స్వీకరించిన బయానా మొత్తం
సెక్షన్ 54	నివాస గృహానికి ఉపయోగించిన ఆస్తి అమ్మకం
సెక్షన్ 54B - 54H	వివిధ రకాల దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలకు మినహాయింపులు
సెక్షన్ 55A	మూల్యాంకన అధికారికి నివేదించడం

1. **మూలధన ఆస్తుల బదిలీ వలన వచ్చే లాభాలు [సెక్షన్ 45(1)]** : గత సంవత్సరంలో జరిగిన మూలధన ఆస్తుల బదిలీ వలన వచ్చిన లాభాలు మూలధన లాభాలు శీర్షిక కింద పన్ను విధింపుకు గురి అవుతాయి. ఈ గత సంవత్సరంలో బదిలీదారు బదిలీకి చెందిన ప్రతిఫలాన్ని స్వీకరించినా, స్వీకరించకపోయినా కూడా ఆ ఆస్తి మీద హక్కులు కనుక బదిలీ గ్రహీతకు మార్చడం జరిగితే, బదిలీ మీద వచ్చిన లాభానికి పన్ను విధించబడుతుంది.
2. **మూలధన ఆస్తిని వర్తకం సరుకుగా మార్చడం వలన లాభం [సెక్షన్ 45(2)]** : ఒక వ్యక్తి తన మూలధన ఆస్తులను వర్తకం సరుకుగా మార్చడం లేదా ఆ విధంగా భావించడం చేస్తే, అందువలన వచ్చే మూలధన లాభాలు ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధింపుకు గురి అవుతాయి.
3. **మూలధన ఆస్తులను సంస్థకు బదిలీ చేయడం [సెక్షన్ 45(3)]** : ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలోని భాగస్థుడు లేదా ఒక వ్యక్తుల సంఘంలోని సభ్యుడు తన మూలధన ఆస్తులను తన వంతు మూలధన వాటాగా గాని లేదా ఇతర విధాలుగా కాని ఆ సంస్థ లేదా సంఘానికి బదిలీ చేస్తే, అందువలన వచ్చిన మూలధన లాభాల మీద ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది.
4. **భాగస్వామ్య సంస్థ లేదా వ్యక్తుల సంఘం రద్దు వలన జరిగే మూలధన ఆస్తుల పంపిణీ [సెక్షన్ 45(4)]** : ఒక భాగస్వామ్య సంస్థ లేదా వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడి వ్యక్తుల సంస్థ రద్దు అయిన సమయంలో లేదా ఇతర సమయాల్లో తన మూలధన ఆస్తులను తమ భాగస్థులు లేదా సభ్యులకు పంపిణీ చేస్తే అందువలన వచ్చే లాభాలపై ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది.
5. **అదనపు పరిహారంపై పన్ను విధించడం [సెక్షన్ 45(5)]** : అసెసీకి చెందిన మూలధన ఆస్తులను ప్రభుత్వం నిర్బంధంగా స్వాధీనం చేసుకొన్నప్పుడు కొంత నష్టపరిహారం చెల్లించిన తరువాత అసెసీ కోర్టుల ద్వారా మరి కొంత అదనపు నష్టపరిహారాన్ని పొందితే ఆ మొత్తానికి కూడా, అసెసీ దాన్ని స్వీకరించిన గత సంవత్సరంలో పన్ను విధించబడుతుంది.
6. **ఈక్విటీ లింకెడ్ యూనిట్లు అమ్మకం వల్ల వచ్చిన లాభాలు [సెక్షన్ 45(6)]** : యూనిట్ల తిరిగి కొనుగోలు ధర, మూలధన విలువకు మధ్యగల తేడా మూలధన లాభం అవుతుంది. ఆ యూనిట్లు ఏ సంవత్సరంలో అయితే తిరిగి కొనుగోలు చేయబడతాయో ఆ సంవత్సరంలో ఈ మొత్తంపై పన్ను విధించబడుతుంది.
7. **బీమా కంపెనీ నుండి వచ్చిన నష్టపరిహారం [సెక్షన్ 45(1A)]** : వరదలు, తుఫానులు, భూకంపాలు, దొంగీలు, అగ్ని ప్రమాదాలు, యుద్ధాలు, విస్తోటనాలు మొదలగు వాని వలన మూలధన ఆస్తి ధ్వంసమైనపుడు బీమా కంపెనీ నుండి వచ్చిన నష్టపరిహారం ద్వారా వచ్చిన లాభం లేదా ప్రయోజనాన్ని మూలధన లాభంగా పరిగణిస్తారు.

8. నష్టపరిహారం : సెక్షన్ 45(8) ప్రకారం కోర్టు, ట్రిబ్యునల్ లేదా ఇతర అధారిటీ ప్రారంభంలో చెల్లించవలసిన పరిహారాన్ని తగ్గించినట్లయితే దానిని పన్ను నిర్ధారణాధికారి పరిగణనలోనికి తీసుకొని 4 సంవత్సరాలలోపు మరల పన్ను నిర్ధారణ చేయవలసి ఉంటుంది.

9. కంపెనీలు తిరిగి కొనుగోలు చేసిన వాటాలు/సెక్యూరిటీలు (సెక్షన్ 46(A)): ఒక కంపెనీ తన వాటాలను లేదా ఇతర సెక్యూరిటీలను తానే కొన్నప్పుడు, ఆ వాటాదారు పొందిన ప్రతిఫలం దానికి అతడు చెల్లించిన స్వాధీన విలువ మధ్య తేడాను అతనికి వచ్చిన మూలధన లాభంగా పరిగణిస్తారు.

మూలధన ఆస్తి అంటే ఏమిటి?

సెక్షన్ 2(4) ప్రకారం అసెసీకి ఉన్న ఏ ఆస్తి అయినా మూలధన ఆస్తి అవుతుంది. ఈ అసెసీ కొనసాగించే వ్యాపారం లేదా వృత్తితో సంబంధం ఉండి తీరాలనే నియమం లేదు. ఇక్కడ మూలధన ఆస్తి అనే పదంలో అన్ని రకాల ఆస్తులు - స్థిరాస్తులు, చరాస్తులు, చూడడానికి వీలుగా ఉండే ఆస్తులు, వీలుగా లేని ఆస్తులు (Tangible and intangible) వస్తాయి. అయితే కింది ఆస్తులను మాత్రం మూలధన ఆస్తులుగా పరిగణించరు.

మూలధన ఆస్తులు కానివి : కింద పేర్కొన్న ఆస్తులు మూలధన ఆస్తులు కావు.

- (a) **వర్తక నరుకు :** అసెసీ తన వ్యాపారం లేదా వృత్తి ఉపయోగాల కోసం నిల్వ చేసిన వర్తకం సరుకు, ముడిపదార్థాలు, స్టోర్సు
- (b) **వ్యక్తిగత సంపత్తి :** అసెసీ యొక్క వ్యక్తిగత సంపత్తి, అంటే అసెసీ తన ఇంటిలో సొంత పనులకు ఉపయోగించుకునే ఫర్నిచర్, దుస్తులు మొదలైనవి. అయితే నగదు మాత్రం మూలధన ఆస్తిగానే పరిగణించబడతాయి. 2008-09 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి వ్యక్తిగత సంపత్తిలో ఆర్కిలాజికల్ సేకరణలు, డ్రాయింగ్లు, పేయింటింగ్లు, శిల్పాలు లేదా ఇతర కళానైపుణ్యం గల ఆస్తులను మూలధన ఆస్తులుగా పరిగణిస్తారు.
- (c) **గ్రామీణ ప్రాంతంలోని వ్యవసాయ భూములు :** గ్రామీణ ప్రాంతంలో ఉన్న వ్యవసాయ భూమి మూలధన ఆస్తి కాదు. 10,000 పైన జనాభాకు పైబడి ఉండి కేంద్ర ప్రభుత్వం పేర్కొన్న ఏదైనా మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు పరిధి నుండి 8 కి.మీ. దూరం పైబడి ఉన్న భూమిని గ్రామీణ భూమి అంటారు.

గ్రామీణ భూమి అంటే :

- (ఎ) ఏదైనా 10,000 పైన జనాభాకు పైబడిన ఏదైనా మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు పరిధిలోని భూమి.
- (బి) 10,000 పైన జనాభాకు పైబడిన ఏదైనా మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు స్థానిక పరిధి నుండి కింద పేర్కొన్న దూరం తరువాత ఉన్న భూమి.

మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు పరిధి దాటినప్పుడు

క్ర.సం.	మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ బోర్డు యొక్క జనాభా	మునిసిపాలిటీ లేదా కంటోన్మెంట్ పరిధి నుండి దూరం
1.	జనాభా 10,000 నుండి 1 లక్ష వరకు	స్థానిక పరిధి నుండి 2 కి.మీ.
2.	జనాభా 1 లక్ష నుండి 10 లక్షల వరకు	స్థానిక పరిధి నుండి 6 కి.మీ.
3.	జనాభా 10 లక్షల పైన	స్థానిక పరిధి నుండి 8 కి.మీ.

- (d) 6 1/2 శాతం బంగారం బాండ్లు, 1977 లేదా 7 శాతం బంగారం బాండ్లు, 1980 లేదా జాతీయ రక్షణ బంగారం బాండ్లు, 1980.
- (e) ప్రత్యేక బేరర్ బాండ్లు, 1991
- (f) బంగారం డిపాజిట్ పథకం, 1999 కింద జారీ చేసిన బంగారం డిపాజిట్ బాండ్లు

మూలధన ఆస్తులలో రకాలు :

మూలధన ఆస్తులను రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చు. (1) స్వల్పకాలిక మూలధన ఆస్తులు (2) దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తులు.

- 1. స్వల్పకాలిక మూలధన ఆస్తులు [సెక్షన్ 2(42B) :** ఏ ఆస్తి అయినా బదిలీ జరగక ముందు అసెసీ దగ్గర 36 నెలల కన్నా తక్కువ కాలం అసెసీకి చెంది ఉంటే, ఆ ఆస్తిని స్వల్పకాలిక మూలధన ఆస్తి అంటారు. అయితే కంపెనీకి చెందిన ఈక్విటీ వాటాలు, అధికృత వాటాలు, మూచ్యవల్ ఫండ్ యూనిట్లు, స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లో లిస్ట్ చేసిన ఇతర సెక్యూరిటీలకు (డిబెంచర్లు, ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు) ఈ కాలపరిమితి 12 నెలలు మాత్రమే. ఇటువంటి స్వల్పకాలిక మూలధన ఆస్తి బదిలీ వలన వచ్చిన లాభాన్ని స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం అంటారు.
- 2. దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తులు [సెక్షన్ 2(29A) :** పైన వివరించిన స్వల్పకాలిక మూలధన ఆస్తి కాని ఏ ఇతర ఆస్తియైనా దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తి అంటారు. ఇటువంటి ఆస్తుల బదిలీ వలన వచ్చే లాభాలను దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు అంటారు.

మూలధన ఆస్తుల బదిలీ :

సెక్షన్ 2(47) ప్రకారం కింద చెప్పిన వ్యవహారాలన్నీ మూలధన ఆస్తి బదిలీ కిందకు వస్తాయి.

1. ఆస్తి యొక్క అమ్మకం, మార్పిడి, హక్కులను వదలిపెట్టడం,
2. ఆస్తికి సంబంధించిన హక్కులను రద్దు చేయడం,
3. ఏ చట్టం కింద అయినా ఆస్తిని నిర్బంధంగా స్వాధీన పరచుకోవడం,
4. మూలధన ఆస్తులను వర్తకం సరుకుగా మార్చడం లేదా ఆ విధంగా పరిగణించడం,
5. ఆస్తి బదిలీ చట్టం, 1882 ప్రకారం ఒప్పందాల కనుగుణంగా ఆస్తి మీద హక్కుల నివ్వడం,
6. ఒక ఆస్తిని కదిలించడానికి వీలులేని ఆస్తి బదిలీ లేదా అనుభవించడానికి వీలుగా చేసుకున్న ఏర్పాటు లేదా ఒప్పందం లేదా ఏదైనా ఇతర విధంగా ఒక సహకార సంస్థ లేదా కంపెనీ లేదా వ్యక్తుల సంఘంలో సభ్యుడు కావడానికి ఆస్తులను బదిలీ చేయడం. బదిలీ అనే పదంలో ప్రభుత్వం నిర్బంధంగా స్వాధీనం చేసుకున్న మూలధన ఆస్తుల బదిలీ కూడా వేరే చేరే ఉంటుంది.

ఏ గత సంవత్సరంలో అయితే మూలధన ఆస్తి బదిలీ అవుతుందో, వచ్చిన మూలధన లాభాన్ని అదే సంవత్సర ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు. ఒక వ్యవహారం ఒప్పందంలోనికి రాగానే లేదా ప్రతిఫలం, పాక్షికంగా లేదా సంపూర్ణంగా చేయగానే బదిలీగా భావించకూడదు. ఇక్కడ ఆస్తి హక్కులు బదిలీదారు నుండి బదిలీ చేయించుకొనే వ్యక్తికి బదిలీ అయినప్పుడే బదిలీగా భావిస్తారు. ఈ సందర్భంలో కింది అంశాలను పరిగణనలోనికి తీసుకోవాలి.

1. కదలని మూలధన ఆస్తి ఖరీదు రూ.100 కు మించి ఉన్న వ్యవహారం యొక్క రిజిస్ట్రేషన్ పత్రం లేదా బదిలీ కానపుడు కొనుగోలుదారు స్వాధీనంలో ఆస్తి ఉన్నప్పటికీ మూలధన లాభాన్ని ఛార్జి చేయడానికి వీలులేదు.

2. కరెక్టుగా అమలు చేసి, బదిలీ రిజిస్టర్ పత్రం ఉన్నప్పుడే మూలధన పన్ను విధింపు ఆదారం వస్తుంది. కొనుగోలు ప్రతిఫలం నిర్దిష్ట కాలంలో జరిగిందా లేదా అనేది కూడా ఇక్కడ సంబంధం లేదు.

బదిలీలుగా బావించని వ్యవహారాలు :

సెక్షన్ 47 ప్రకారం ఈ కింది వ్యవహారాలను బదిలీలుగా పరిగణించరు. అందువలన ఈ వ్యవహారాల వలన వచ్చే లాబాలు మూలధన లాభాలు కావు.

1. హిందూ అవిభక్త కుటుంబం పాక్షికంగా లేదా పూర్తిగా కాని విభజించడం వలన జరిగే ఆస్తుల బదిలీ,
2. వీలునామా లేదా బహుమతి లేదా తిరిగి తీసుకోవడానికి వీలులేని బ్రుస్తుల ద్వారా ఆస్తుల బదిలీ
3. ఒక హోల్డింగ్ కంపెనీ కింది షరతులకు లోబడి తన అనుబంధ కంపెనీకి చేసే ఆస్తుల బదిలీ
4. ఒక అనుబంధ కంపెనీ కొన్ని షరతులకు లోబడి హోల్డింగ్ కంపెనీకి చేసే ఆస్తుల బదిలీ
5. కంపెనీ సంతీన పథకం కింద సంతీనం అయ్యే భారతీయ కంపెనీ నుండి సంతీనం చేసుకునే కంపెనీకి జరిగే ఆస్తుల బదిలీ
6. కంపెనీల సంతీనం పథకంలో సంతీనం అయ్యే కంపెనీలోని వాటాదారుడు కింది షరతులకు లోబడి చేసే వాటాల బదిలీ
 - (a) అతనికి సంతీనం చేసుకునే కంపెనీలో వాటాలు కేటాయింపబడాలి
 - (b) సంతీనం అయిన కంపెనీ భారతీయ కంపెనీ అయి ఉండాలి.
7. రెండు విదేశీ కంపెనీల మధ్యగల సంతీన పథకం వలన ఒక విదేశీ కంపెనీకి భారతీయ కంపెనీలో గల వాటాలను వేరొక విదేశీ కంపెనీకి చేసే బదిలీ
8. సెక్షన్ 115AC లో తెలుపబడిన బాండ్లు లేదా వాటాలను భారతదేశానికి వెలుపల ఒక నాన్ రెసిడెంట్ చేత వేరొక నాన్ రెసిడెంట్ కు చెయ్యబడే బదిలీ
9. ఒక కంపెనీ యొక్క బాండ్లు లేదా డిబెంచర్లు, డిబెంచర్ల స్టాక్ లేదా డిపాజిట్ పత్రాలను అదే కంపెనీ యొక్క వాటాలు లేదా డిబెంచర్లుగా మార్చడం
10. పెయింటింగ్స్, బొమ్మలు, శిల్పాలు, పుస్తకాలు, ఇతర కళాత్మక విలువగల మూలధన ఆస్తులను ప్రభుత్వం విశ్వవిద్యాలయాలు, జాతీయ మ్యూజియం, నేషనల్ ఆర్ట్ గాలరీ లేదా ఇతర ప్రభుత్వ ఆమోదం పొందిన సంస్థలకు చేయబడే బదిలీ.
11. ఖాయిలా పడిన పారిశ్రామిక కంపెనీల (ప్రత్యేక నిబంధనలు) చట్టం, 1985 కింద ఏ కంపెనీ అయినా దానికి సంబంధించిన కార్మికుల పరపతి సంఘానికి కొన్ని షరతులకు లోబడి బదిలీ చేసిన మూలధన ఆస్తి అయిన భూమి.
12. సొంత వ్యాపార సంస్థ లేదా భాగస్వామ్య సంస్థ కంపెనీ వ్యవస్థ కిందకు మారినప్పుడు ఆ సంస్థల నుండి కొత్త కంపెనీకి బదిలీ చేసిన మూలధన ఆస్తులు లేదా కనిపించని ఆస్తులు, కొన్ని షరతులకు లోబడి బదిలీగా పరిగణించబడవు.
13. **సెబి** (Securities Exchange Board of India - SEBI) అనుమతించని స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ కార్పొరేటెజెషన్ కింద వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడి వ్యక్తుల సమాఖ్యకు కంపెనీ తీసుకోవడంలో బదిలీ
14. గుర్తింపు పొందిన స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ డిమాచ్యువలైజేషన్ లేదా కార్పొరేటెజెషన్ లో బదిలీలను, బదిలీలుగా పరిగణించరు. స్వభ్యత్వం హక్కులు, వాటాల కొనుగోలు, వర్తక హక్కులు మొదలైన వాటిని బదిలీలుగా పరిగణించరు.
15. బాంకింగ్ కంపెనీల మధ్య సంయోగం జరిగే మూలధన ఆస్తుల బదిలీని బదిలీగా బావించరు.

తిరిగి తనఖా పెట్టిన వాటికి సంబంధించిన బదిలీ [సెక్షన్ 47(xa)]

ఫైనాన్స్ చట్టం, 2008లో ప్రవేశ పెట్టిన ఈ కొత్త క్లాజు ప్రకారం తిరిగి తనఖా పెట్టిన బదిలీని బదిలీగా భావించరు. అందువలన అటువంటి బదిలీపై వచ్చిన మూలధన లాభంపై పన్ను ఉండదు. సెక్షన్ 10 ప్రకారం స్వీకరించిన రుణం మొత్తంగా లేదా వాయిదాగా గాని పొందిన మొత్తం మూలధన వసూలు అవుతుంది. అందువలన దానిపై ఆదాయం పన్ను ఉండదు. రుణం రాబట్టుకోవడానికి తనఖాదారుడు ఆ తిరిగి తనఖా పెట్టిన ఆస్తిని బదిలీ చేసినపుడు వచ్చిన మూలధన లాభంపై పన్ను చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

విదేశీ కరెన్సీ బదిలీ చేయబడే బాండ్లపై వచ్చిన మూలధన లాభం :

విదేశీ కరెన్సీ బదిలీ చేయబడే బాండ్లను ఒక కంపెనీ వాటాలు లేదా డిబెంచర్లలోనికి మార్పు చేసుకున్నప్పుడు ఆ బదిలీని బదిలీగా భావించరు. మార్పు చేసిన తరువాత వచ్చిన వాటాల యొక్క స్వాధీన వ్యయానికి సంబంధించిన బాండు కొనుగోలు చేసినప్పటికీ ధరగా తీసుకోవాలి.

ఆస్తుల స్వాధీన విలువను నిర్ణయించడం :

ఆస్తుల స్వాధీన విలువలో కొనుగోలుదారు చెల్లించిన ధరతో పాటు దాని స్థాపన, రవాణా మొదలైన ఖర్చులన్నీ కూడా ఇమిడి ఉంటాయి. ఇంతకు ముందు అసెసీ నేరుగా కొనుగోలు చేసి నిర్మించిన ఆస్తుల విలువను నిర్ణయించడం తేలిక. అయితే ఈ ఆస్తులు బదిలీ ద్వారా అసెసీకి స్వాధీనమైనపుడే సమస్య ఎదురౌతుంది. ఇటుంటి సందర్భంలో ఆస్తుల స్వాధీన విలువను ఎలా నిర్ణయించాలో తెలుసుకుందాం.

1. **అమ్మకం ధరను చెల్లించకుండా స్వాధీనపరచుకున్న ఆస్తులు : సెక్షన్ 49(1) :** సాధారణంగా హిందూ అవిభక్త కుటుంబ విభజన, వీలునామాలు, బహుమతులు, వారసత్వం, సంస్థ లేదా కంపెనీల మూసివేత, విడి వ్యక్తి తన స్వార్జిత ఆస్తిని హిందూ అవిభక్త కుటుంబానికి బదిలీ చెయ్యడం, కంపెనీల సంతీనం పథకం, హోల్డింగ్ కంపెనీ నుండి అనుబంధ కంపెనీకి, అనుబంధ కంపెనీ నుండి హోల్డింగ్ కంపెనీకి ఆస్తుల బదిలీ జరిగినపుడు ఏ విధమైన అమ్మకం ధర చెల్లించకుండానే ఆస్తుల బదిలీ గ్రహీత పరమవుతాయి. ఇటువంటి సందర్భాలలో ఆ ఆస్తుల పూర్వపు యజమాని వాటిని కొన్న అసలు విలువకు, వాటి అభివృద్ధిపై అతడు చేసిన ఖర్చును కలిపి, అందులో నుండి అతనికి అనుమతించిన తరుగుదలను తీసివేస్తే వచ్చే మొత్తమే అసెసీకి అసలు విలువ లేదా స్వాధీన విలువ అవుతుంది.
2. **సంతీనం చేసుకున్న కంపెనీలో వాటాలు [సెక్షన్ 49(2)] :** సంతీనం అయిన కంపెనీలోని వాటాదారుకు సంతీనం చేసుకున్న కంపెనీలో వాటాలను కేటాయించినపుడు మొదటి కంపెనీలో అతని పెట్టుబడి ఎంత ఉంటుందో అంతే మొత్తం రెండవ కంపెనీలోని వాటాల అసలు విలువగా భావించడం జరుగుతుంది. రెండవ కంపెనీలోని వాటాల అసలు విలువ ఇక్కడ అప్రస్తుతంగా భావించబడుతుంది.
3. **డిబెంచర్ల మార్పిడి ద్వారా వచ్చిన వాటాలు/డిబెంచర్ల స్వాధీన వ్యయం : [సెక్షన్ 49(2)(a)] :** ఏ వ్యక్తికైనా డిబెంచర్ల మార్పిడి ద్వారా జారీచేయబడిన వాటాలు లేదా డిబెంచర్ల యొక్క స్వాధీన వ్యయం ఆ డిబెంచర్లను అసెసీ కొనుగోలు చేసిన ధరగా భావించాలి.
4. **స్టాక్ ఆప్షన్ పథకం :** ఒక కంపెనీ ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా, బహుమతిగా లేదా తిరిగి బదిలీ చేసుకో వీలులేని విధంగా వాటాలు, డిబెంచర్లు లేదా వారంటులు, ఉద్యోగుల స్టాక్ ఆప్షన్ పథకం కింద తన ఉద్యోగులకు బదిలీ చేసినపుడు ఉద్యోగికి ఏ ధరకు ఇవ్వబడతాయో అదే వాటి స్వాధీన విలువ అవుతుంది.

- 5. విలువ తగ్గిపోయే ఆస్తులు [సెక్షన్ 50] :** కొత్త వద్దతి ప్రకారం విలువ తరిగిపోయే ఆస్తులు సమూహాలుగా విభజించబడతాయని ఇంతకు ముందే తెలుసుకున్నాం. సంబంధిత గత సంవత్సరం మొదటి రోజున ఆ ఆస్తుల సమూహం యొక్క తగ్గించిన విలువకు ఆ సంవత్సరంలో కొన్న (ఆ సమూహానికి చెందిన) ఆస్తులు అసలు విలువను కలుపగా వచ్చిన మొత్తం ఆ సమూహం యొక్క అసలు విలువ అవుతుంది.
- 6. ఆస్తుల సమూహంలోని కొన్ని ఆస్తుల బదిలీ [సెక్షన్ 50(1)] :** అసెసీ ఆస్తుల సమూహంలోని కొన్ని ఆస్తులను గత సంవత్సరంలో అమ్మి వెయ్యవచ్చు. ఈ విధంగా అమ్మడం వలన స్వీకరించిన ప్రతిఫలం ఈ ఆస్తుల సమూహం యొక్క అసలు విలువ కన్నా ఎక్కువ ఉంటే, ఆ తేడా స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం అవుతుంది. తక్కువగా ఉంటే మిగిలిన మొత్తం మీద తరుగుదల లెక్కించబడుతుంది.
- 7. ఆస్తుల సమూహంలోని అన్ని ఆస్తుల బదిలీ [సెక్షన్ 50(2)] :** కొన్ని సార్లు అసెసీ ఆస్తుల సమూహంలోని అన్ని ఆస్తులను బదిలీ చెయ్యవచ్చు. అప్పుడు కూడా అసెసీ స్వీకరించిన అమ్మకం ప్రతిఫలం, ఆ ఆస్తుల సమూహం యొక్క అసలు విలువ కన్నా ఎక్కువగా ఉంటే ఆ ఎక్కువగా ఉన్న మొత్తం స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం అవుతుంది. తక్కువగా ఉంటే స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం అవుతుంది.
- 8. మాంద్యం అమ్మకాలు (Slump Sales) :** ఒక సంస్థ లేదా దానిలోని ఒక విభాగాన్ని అతి తక్కువ ధరకు అమ్మకం చేయగా వచ్చిన లాభాన్ని మూలధన లాభంగా పరిగణిస్తారు. ఇటువంటి సంస్థ మూలధన లాభం గణించడంలో ఆ సంస్థ లేదా విభాగం నికర విలువ ఆ సంస్థ స్వాధీన విలువ, అభివృద్ధి వ్యయం అవుతుంది. ఇక్కడ నికర విలువ అంటే ఖాయిలా పడ్డ పారిశ్రామిక కంపెనీల (ప్రత్యేక నిబంధనలు) చట్టం, 1985 కింద నికర విలువకు ఇచ్చిన నిర్వచనమే తీసుకోవాలి. ఈ చట్టం ప్రకారం నికర విలువ అంటే సంస్థ మొత్తం ఆస్తుల నుండి అప్పులు తగ్గించిన తరువాత మిగిలిన ఖాతా పుస్తకాల విలువ. ఆస్తుల పునర్మూల్యాంకన విలువను ఇక్కడ పరిగణించరాదు.
- 9. ముందుగా స్వీకరించిన నగదు సర్దుబాటు [సెక్షన్ 51] :** ఆస్తుల అమ్మకం గురించి రెండు పార్టీల మధ్య సంప్రదింపులు జరిగే సమయంలో అసెసీ రెండవ పార్టీ నుండి కొంత నగదును ముందుగా స్వీకరించిన తరువాత ఆ సంప్రదింపులు ఫలించకపోవడం వలన రెండవ పార్టీ నగదును వదిలి వేసుకోవడం జరగవచ్చు. తరువాత అసెసీ ఆ ఆస్తిని వేరొకరికి అమ్మితే, అప్పుడు ఆ ఆస్తి అసలు విలువలో నుండి ముందుగా స్వీకరించిన నగదును తీసివెయ్యగా మిగిలే మొత్తమే ప్రస్తుత అసలు విలువ అవుతుంది.
- 10. అమ్మకం విలువ : [సెక్షన్ 50C]**
- (a) ఆస్తి అమ్మకం విలువ, స్టాంప్ మదింపు అధికారి స్టాంప్ డ్యూటీ కోసం నిర్ణయించిన మొత్తం కన్నా తక్కువైతే, అధికారి నిర్ణయించిన విలువనే అమ్మకం విలువగా బావిస్తారు.
- (b) స్టాంపు విలువ మదింపు చేసే అధికారి నిర్ణయించిన విలువ, యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ కన్నా ఎక్కువగా ఉన్నదని అసెసీ బావించి అపీలు చేయకుండా నివేదిస్తే, పన్ను నిర్ధారణ అధికారి మదింపు అధికారికి విలువను నిర్ణయించడమని సూచించవచ్చు.

- (c) మదింపు అధికారి నిర్ణయించిన మొత్తం, స్టాంపు విలువ మదింపు అధికారి నిర్ణయించిన విలువ కంటే ఎక్కువగా ఉంటే, స్టాంపు మదింపు అధికారి నిర్ణయించిన విలువనే అమ్మకం ప్రతిఫలంగా తీసుకుంటారు.
- (d) అయితే స్టాంపు విలువ కనుక ప్రతిఫలంపై 105% కన్నా మించకపోతే ప్రతిఫలమే భావిత ప్రతిఫలం అవుతుంది. దాని మీదనే మూలధన లాభాన్ని గణించాలి.

ఆస్తి యుక్తమైన మార్కెట్ విలువను (1-4-2001 నాటి) అసలు విలువగా పరిగణించడం :

- (a) పూర్వపు యజమానికి ఆ ఆస్తి యొక్క అసలు విలువ తెలియకపోతే, ఆ ఆస్తి పూర్వపు యజమానికి స్వాధీనమైన రోజున ఆ ఆస్తి యొక్క యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ ఎంత ఉందో, అదే ఆ ఆస్తి యొక్క అసలు విలువ అవుతుంది.
- (b) ఆస్తి కనుక 1-4-2001 కన్నా ముందే అసెసీ స్వాధీనమైతే, ఆ ఆస్తి అసలు విలువ లేదా 1-4-2001 న ఆ ఆస్తి యొక్క యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ ఈ రెండింటిలో ఏదో ఒకదాన్ని అసలు విలువగా ఎంచుకునే అధికారం అసెసీకి ఉంటుంది.
- (c) సెక్షన్ 49లో చెప్పిన పద్ధతుల ప్రకారం ఆస్తి కనుక అసెసీ పరమైతే, పూర్వపు యజమానికి ఆ ఆస్తి యొక్క అసలు విలువ లేదా 1-4-2001 న ఆస్తి యొక్క యుక్తమైన మార్కెట్ విలువలలో ఒకదాన్ని అసలు విలువగా పరిగణించే అధికారం అసెసీకి ఉంది.
- (d) తరుగుదల వర్తించే ఆస్తులకు ఈ విధమైన ఏంపిక ఉండదు.

హక్కు వాటాలు, హక్కులు వదులుకోవడం :

అసలు వాటాదారు హక్కు వాటాలపై కంపెనీకి చెల్లించిన మొత్తాన్ని వాటి సాధన వ్యయంగా తీసుకుంటారు. హక్కులను వదులుకుంటే వాటి స్వాధీన వ్యయం ఏమీ లేనట్లుగాను, హక్కులను వదులుకొన్నప్పుడు వచ్చిన మొత్తాన్ని స్వల్పకాలిక మూలధన లాభంగాను పరిగణిస్తారు. హక్కుల వాటాలను ప్రతిపాదించిన తేదీ నుండి అసలు వాటాదారు ఆ హక్కు వాటాలను వదులు కున్న తేదీ వరకు ఉన్న కాలమే హక్కులను అట్టిపెట్టుకున్న కాలంగా పరిగణిస్తారు.

హక్కు వాటాలను ఇతరు నుండి కొన్నప్పుడు అతడు అసలు వాటాదారుకు వాటాల హక్కులు వదులుకొన్నందుకు చెల్లించిన మొత్తం, కంపెనీకి వాటాలను కొన్నందుకు చెల్లించిన మొత్తాన్ని హక్కుల వాటాల స్వాధీన వ్యయంగా తీసుకోవాలి.

కొన్ని రకాల కనిపించని ఆస్తుల విషయంలో స్వాధీన విలువ [సెక్షన్ 55(2)] : ట్రేడ్ మార్కు, బ్రాండ్ పేరు, గుడ్ విల్, టెనాన్సీ రైట్స్, పర్మిట్లు మొదలగు కనిపించని ఆస్తులకు సంబంధించిన కొనుగోలు దర అంతకు ముందు యజమాని కొన్న ధర లేదా ఏమీ లేనట్లు స్వాధీన విలువను తీసుకోవాలి.

బోనస్ వాటాల విషయంలో అసలు విలువ : అసెసీకి కంపెనీ కొన్ని బోనస్ వాటాలను ఇచ్చినప్పుడు, బోనస్ వాటాల ఖరీదు ఏమీ లేనట్లు తీసుకుంటారు. అయితే దీని వలన అసలు వాటాల విలువలో మార్పు ఏమీ ఉండదు. బోనస్ వాటాల కేటాయించిన తేదీని ఆ వాటాల స్వాధీన తేదీగా తీసుకోవాలి. బోనస్ వాటాల విషయంలో ఆదాయం పన్ను చట్టంలో వచ్చిన మార్పులను కింది విధంగా వివరించవచ్చు.

వివరాలు	మార్చి 31, 1995 తరువాత బదిలీ చేయబడ్డ అసలు వాటాలు, బోనస్ వాటాల స్వాధీన విలువ
1. 1-4-2001 ముందు స్వాధీనంలో ఉన్న అసలు వాటాలు, బోనస్ వాటాలు	(a) అసలు వాటాలు : అసలు ధర లేదా 1-4-2001 న యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ, ఏది ఎక్కువైతే అది. (b) బోనస్ వాటాలు : 1-4-2001 వాటి యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ
2. అసలు వాటాలు 1-4-2001 కు ముందు స్వాధీనంలో ఉండి, బోనస్ వాటాలను 1-4-2001 తరువాత కేటాయించినప్పుడు	(a) అసలు వాటాలు : అసలు ధర లేదా 1-4-2001 న యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ ఏది ఎక్కువైతే అది (b) బోనస్ వాటాలు : Nil
3. అసలు వాటాలు, బోనస్ వాటాలు 1-4-2001 తరువాత స్వాధీనమైనప్పుడు	(a) అసలు వాటాలు : అసలు ధర (b) బోనస్ వాటాలు : Nil

7.3 మూలధన లాభాలను గణించే విధానం : సెక్షన్ 48

స్వల్పకాలిక, దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలను లెక్కించే విధానాలను గురించి ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం.

		₹	₹
1.	అమ్మకం ప్రతిఫలం		XXX
2.	తగ్గింపులు :		
	(a) బదిలీ ఖర్చులు	XXX	
	(b) ఆస్తి స్వాధీన విలువ	XXX	
	(c) ఆస్తి అభివృద్ధి వ్యయం	XXX	XXX

3.	స్థూల మూలధన లాభం/నష్టం		XXX
4.	తగ్గింపులు : సెక్షన్ 54B, 54D, 54G, 54GA ల కింద తగ్గింపులు		XXX

5.	పన్ను విధించబడే స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం/నష్టం		XXX

దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాన్ని లెక్కించే విధానం

		₹	₹
1.	అమ్మకం ప్రతిఫలం		XXX
2.	తగ్గింపులు :		
	(a) బదిలీ ఖర్చులు	XXX	
	(b) ఇండెక్స్ చేయబడిన ఆస్తి స్వాధీన ఖర్చు	XXX	
	(c) ఇండెక్స్ చేయబడిన ఆస్తి అభివృద్ధి వ్యయం	XXX	XXX
		---	---
3.	స్థూల మూలధన లాభం /నష్టం		XXX
4.	తగ్గింపులు : సెక్షన్ 54, 54B, 54D, 54EC, 54F, 54G, 54GA, 54GB ల కింద తగ్గింపులు		XXX

5.	పన్ను విధించబడే దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం/నష్టం		XXX

ఇండెక్స్ చేయబడిన స్వాధీన ఖర్చు, అభివృద్ధి వ్యయాలను కింది సూత్రాల ఆధారంగా నిర్ణయిస్తారు.

ఇండెక్స్ చేయబడిన స్వాధీన ఖర్చు = $\frac{\text{స్వాధీన ఖర్చు} \times \text{బదిలీ జరిగిన సం.నికి ధరల ద్రవ్యోల్బణ సూచి}}{\text{స్వాధీన పరచుకున్న సంవత్సరం లేదా 2001-02, ఏది తర్వాతైతే దాని ధరల ద్రవ్యోల్బణ సూచి}}$

ఇండెక్స్ చేయబడిన అభివృద్ధి వ్యయం = $\frac{\text{అభివృద్ధి వ్యయం} \times \text{బదిలీ జరిగిన సం.నికి ధరల ద్రవ్యోల్బణ సూచి}}{\text{అభివృద్ధి జరిగిన సం.నికి ధరల ద్రవ్యోల్బణ సూచి}}$

ధరల ద్రవ్యోల్బణ సూచి పట్టికను ప్రతి సంవత్సరం కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రకటిస్తుంది. ప్రభుత్వం కింద ధరల ద్రవ్యోల్బణ సూచి పట్టిక ప్రకటించింది. (అంతకు ముందు 1981-82 ఆధార సంవత్సరంగా ఉండేది. అయితే 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి 2001-02ను ఆధార సంవత్సరంగా తీసుకొని ప్రభుత్వం కింది ద్రవ్యోల్బణ పట్టిని ఇవ్వడం జరిగింది)

ధరల ద్రవ్యోల్బణ సూచీ పట్టిక

వరుస సంఖ్య	ఆర్థిక సంవత్సరం	ధరల ద్రవ్యోల్బణ సూచీ	వరుస సంఖ్య	ఆర్థిక సంవత్సరం	ధరల ద్రవ్యోల్బణ సూచీ
1.	2001-02	100	10.	2010-11	167
2.	2002-03	105	11.	2011-12	184
3.	2003-04	109	12.	2012-13	200
4.	2004-05	113	13.	2013-14	220
5.	2005-06	117	14.	2014-15	240
6.	2006-07	122	15.	2015-16	254
7.	2007-08	129	16.	2016-17	264
8.	2008-09	137	17.	2017-18	272
9.	2009-10	148	18.	2018-19	-

అసెసీ ఒకటి కన్నా ఎక్కువ సంవత్సరాలలో ఆస్తిని అభివృద్ధి చేయడానికై ఖర్చు చేస్తే, ఆ విధంగా ఖర్చు చేయబడిన ప్రతి మొత్తాన్ని విడివిడిగా ఇండెక్స్ చేసి, వాటన్నింటినీ కలిపితే, ఇండెక్స్ చేయబడిన పూర్తి అభివృద్ధి వ్యయం వస్తుంది. మూలధన లాభాల లెక్కింపులో ఈ పూర్తి అభివృద్ధి వ్యయాన్ని లెక్కలోనికి తీసుకోవాలి.

1. ఇండెక్స్ చేయని డిబెంచర్లు, బాండ్లు మొదలైనవి : కింద పేర్కొన్న బదిలీ సందర్భాలలో ఇండెక్సేషన్ చేయరు.

1. ప్రభుత్వం మూలధన ఇండెక్సేషన్ బాండ్లుగా జారీ చేసిన వాటి మినహాయించి ఇతర బాండ్లు, డిబెంచర్లు
2. ఒక భారతీయ కంపెనీలో నాన్ రెసిడెంట్ విదేశీ కరెన్సీలో కొన్న వాటాలు, డిబెంచర్లు.
3. సంస్థ బదిలీ లేదా మాంద్య అమ్మకంలో విభజన
4. విదేశీ ఆర్థిక సంస్థ విదేశీ కరెన్సీలో కొన్న యూనిట్ ట్రస్ట్ ఆఫ్ ఇండియా లేదా ఇతర మూచ్యవల్ ఫండ్ యూనిట్లు
5. నాన్ రెసిడెంట్ విదేశీ కరెన్సీలో కొన్న గ్లోబల్ డిపాజిట్ రిసీప్టులు
6. భారతీయ కంపెనీలోని ఉద్యోగి లేదా భారతదేశంలోని రెసిడెంట్ విదేశీ కరెన్సీలో కొన్న గ్లోబల్ డిపాజిటరీ రిసీప్టులు
7. విదేశీ సంస్థాగత పెట్టుబడిదార్లు బదిలీ చేసిన సెక్యూరిటీలు
8. నాన్ రెసిడెంట్ ఇండియన్ బదిలీ చేసిన విదేశీ మారక సంస్థ

తరుగుదల లభించే ఆస్తి విషయంలో ఇండెక్సేషన్ ఉండదు. తరుగుదల లభించే బదిలీ వలన స్వల్పకాలిక మూలధన లాభమే వస్తుంది.

2. మూలధన లాభాలకు వర్తించే పన్ను రేట్లు :

1. స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలకు వర్తించే రేట్లు : స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలను అసెసీ స్థూల మొత్తం ఆదాయానికి కలుపుతారు. ఈ పూర్తి మొత్తంలో నుండి సెక్షన్లు 80C నుండి 80U వరకు అనుమతించబడే తగ్గింపులను తీసివేసి, మిగిలిన మొత్తం మీద విడి వ్యక్తులకు వర్తించే రేట్ల ప్రకారమే పన్ను లెక్కిస్తారు.

స్వల్పకాలిక మూలధన లాభంపై పన్ను : సెక్షన్ 111A : సెక్యూరిటీ వ్యవహారాల చట్టం కిందకు వచ్చే వ్యవహారాలకు సంబంధించిన కంపెనీ ఈక్విటీ వాటాలు లేదా ఈక్విటీ ఓరియంటెడ్ ఫండ్ కింద యూనిట్ల స్వల్పకాలిక మూలధన ఆస్తికి సంబంధించిన

బదిలీ ద్వారా వచ్చే మూలధన లాభంపై పన్ను కింది విధంగా విధించబడుతుంది. ఈక్విటీ వాటాలు లేదా యూనిట్ల పేరు మీద వచ్చిన స్వల్పకాలిక మూలధన లాభంపై విధించే పన్ను 15.3 శాతం (3 శాతం విద్యాసెస్ కలుపుకొని)

- 2. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలకు వర్తించే పన్ను రేట్లు :** దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలపై ఒకే రేటు ప్రకారం పన్ను విధించబడుతుంది. విడి వ్యక్తుల విషయంలో ఈ రేటు 20% అయితే రెసిడెంట్ అయిన అసెసీ యొక్క లిస్టెడ్ సెక్యూరిటీల బదిలీపై (డ్రవ్వోల్బ్లణ ఇండెక్సింగ్ గణించకుండా) 10.3 శాతం (3% విద్యాసెస్ కలుపుకొని) చొప్పున పన్ను విధించబడుతుంది. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలలో నుండి 80C నుండి 80U వరకు గల సెక్షన్ల కింద అనుమతింపబడే తగ్గింపును తీసివేయకూడదు.

7.4 పన్ను నుండి మినహాయించబడే మూలధన లాభాలు

కింద తెలిపిన సందర్భాలలో వచ్చే మూలధన లాభాలను ఆదాయం పన్ను పరిధి నుండి మినహాయించడం జరిగింది. అంటే వాటిని అసెసీ యొక్క మొత్తం ఆదాయానికి కలపరు. ఈ మినహాయింపులను రెండు విధాలుగా విభజించవచ్చు.

1. సెక్షన్ 10 కింద ఇచ్చే మినహాయింపులు
2. సెక్షన్ 54, 54B, 54D, 54EC, 54F, 54G, 54GA, 54GB కింద ఇచ్చే తగ్గింపులు

సెక్షన్ 10 కింద ఇచ్చే మినహాయింపులు

A. బదిలీగా భావించబడని వ్యవహారాలు : ఏ వ్యవహారాన్నైనా బదిలీగా పరిగణించకపోతే, వాటి వలన వచ్చే లాభాలకు మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.

1. ఈక్విటీ వాటాల నుండి మూలధన లాభానికి మినహాయింపు : సెక్షన్ 10(36) :

1-4-2003 నుండి 31-3-2004 మధ్య కొన్న అర్హత గల కంపెనీ ఈక్విటీ వాటాలను కొని, 12 నెలల తర్వాత బదిలీ చేస్తే వచ్చిన మూలధన లాభం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.

2. వ్యవసాయ భూమిని బదిలీ చేయడం ద్వారా ఒక వ్యక్తికి లేదా అవిభక్త హిందూ కుటుంబానికి మూలధన లాభం శీర్షిక కింద వచ్చిన ఆదాయం : సెక్షన్ 10(37) :

ఈ కింద పేర్కొన్న షరతులు నెరవేరిస్తే ఈ తరహా ఆదాయం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.

- (a) ఆ భూమి (సెక్షన్ 2(iii)) పట్టణ పరిధి నుండి 8 కి.మీ. దూరంగా ఉండాలి.
- (b) అవిభక్త హిందూ కుటుంబం లేదా ఆ వ్యక్తి లేదా అతని తండ్రి ఆ భూమిని బదిలీ చేసే 2 సంవత్సరాల ముందు నుండి వ్యవసాయ భూమిగా ఉపయోగిస్తుండాలి.
- (c) ఆ భూమిని ఏ చట్టం కిందనైనా నిర్బంధంగా స్వాధీన పరుచుకొన్నా లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా భారతీయ రిజర్వు బాంకు ఆ బదిలీకి పరిహారం నిర్ణయించి లేదా ఆమోదించి ఉండాలి.
- (d) ఈ ఆదాయం ఏప్రిల్ 1, 2004 తరువాత అసెసీ స్వీకరించి ఉండాలి.

వివరణ : ఇక్కడ పరిహారం అంటే కోర్టు, ట్రిబ్యునల్ లేదా ఇతర అధికారి పెంచిన లేదా మరలా పెంచిన పరిహారం కలుపుకొని.

లిస్టెడ్ సెక్యూరిటీల బదిలీ వలన వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం : సెక్షన్ 10(38) :

1-3-2003 నుండి 1-3-2004 మధ్య కొనుగోలు చేసిన అర్హత పొందిన ఈక్విటీ వాటాలు, కొనుగోలు చేసిన 12 నెలల తరువాత బదిలీ చేస్తే వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంపై పన్ను మినహాయింపుబడుతుంది.

ఇక్కడ అర్హత పొందిన ఈక్విటీ వాటాల అంటే :

- (i) ఆ కంపెనీ ఈక్విటీ వాటాలు ముంబాయి స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ BSE-500 ఇండెక్స్ లో భాగమై ఉండాలి. అలాగే ఈక్విటీ వాటాల ఆ వ్యవహారం కొనుగోలు, అమ్మకం ఒక గుర్తింపబడిన స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లో నమోదు అయి ఉండాలి.
- (ii) 1-3-2003 తరువాత పబ్లిక్ జారీ ద్వారా కంపెనీ ఈక్విటీ వాటాల కేటాయింపు జరిగి, 1-4-2004 లోపు గుర్తింపబడిన స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లిస్ట్ అయిన దాని అమ్మకపు భారతదేశంలోని ఒక స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లో నమోదు అయి ఉండాలి.

విద్యుత్ ఉత్పత్తి, ట్రాన్స్మిషన్, పంపిణీ వ్యాపారంలో ఉన్న సంస్థ ఆస్తి బదిలీ వలన వచ్చిన ఆదాయం [సెక్షన్ 10(41A) :

31-3-2006 తేదీ నుండి లేదా అంతకు ముందు విద్యుత్ ఉత్పత్తి, ట్రాన్స్మిషన్, పంపిణీ వ్యాపారంలో ఉన్న సంస్థ ఆస్తి బదిలీ వలన వచ్చిన ఆదాయాన్ని పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.

ఇతర సందర్భాలలో మూలధన లాభం మినహాయింపులు :

- 1. నివాస గృహ బదిలీ
- 2. వ్యవసాయ భూముల బదిలీ వలన ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలు
- 3. భూములను, భవనాలను నిర్బంధంగా స్వాధీనపరచుకోవడం వలన ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలు
- 4. నిర్దేశించిన బాండ్లలో పెట్టుబడిగా పెట్టిన మూలధన లాభాలు
- 5. గృహాస్తి కాకుండా ఇతర మూలధన ఆస్తుల బదిలీ వలన ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలు
- 6. పారిశ్రామిక సంస్థ తరలింపు వలన వచ్చే మూలధన లాభం
- 7. పారిశ్రామిక సంస్థను పట్టణ ప్రాంతం నుండి తరలించినపుడు

నివాస గృహ బదిలీ వలన వచ్చే మూలధన లాభాలు :

విడి వ్యక్తి లేదా హిందూ అవిభక్త కుటుంబం తమ దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తులైన నివాస గృహాలను (సొంతంగా ఆక్రమించిన లేదా అద్దె కిచ్చినవి) బదిలీ చెయ్యడం ద్వారా పొందిన మూలధన లాభాలకు, అసెసీ కింద షరతులను తృప్తిపరిస్తే మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. (సెక్షన్ 54)

- (a) బదిలీ జరిగిన తేదీ కన్నా ముందుగా ఉండే ఒక సంవత్సరం లోపల లేదా ఆ తేదీ నుండి రెండు సంవత్సరాల లోపల అసెసీ వేరొక నివాస గృహాన్ని కొనాలి, లేదా
- (b) బదిలీ జరిగిన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాల లోపు వేరే నివాస గృహాన్ని భారతదేశంలో నిర్మించుకోవాలి లేదా కొనాలి. అసెసీ అసలు గృహం మీద వచ్చిన మూలధన లాభాలను పూర్తిగా కొత్త గృహ నిర్మాణం లేదా కొనుగోలు వినియోగిస్తే పూర్తి మొత్తానికి మినహాయింపు లభిస్తుంది. అలా కాకుండా ఆ లాభాలలో కొంత భాగాన్ని మాత్రమే ఉపయోగిస్తే దానికి దామాషాగా మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.
- (c) ఈ కొత్త గృహాన్ని అసెసీ కొన్న తేదీ లేదా నిర్మాణం పూర్తయిన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాలు లోపల బదిలీ చెయ్యకూడదు. అలా కనుక చేస్తే, ఈ బదిలీ వలన వచ్చిన మూలధన లాభాలతో పాటుగా అంతకు ముందు మినహాయించిన లాభాలపై కూడా ఏ

సంవత్సరంలో అయితే కొత్త గృహాన్ని బదిలీ జరిగిందో ఆ సంవత్సరంలోనే పన్ను విధిస్తారు.

డిపాజిట్ పథకం : అసెసీ ఆదాయం పన్ను రిటర్నును సమర్పించే తేదీ లోపల ఈ మొత్తాన్ని పైన చెప్పిన పద్ధతిలో ఉపయోగించకపోతే అప్పుడు ఆ మొత్తాన్ని ప్రభుత్వం ప్రకటించిన పథకం కింద ఏదైనా బాంకులో నిర్ణీత తేదీ కన్నా ముందుగా జమ చెయ్యాలి. మొత్తం లాభాలలో కొంత భాగాన్ని కొత్త గృహం కొనుగోలు లేదా నిర్మాణానికి ఖర్చు చేసి కొంత భాగాన్ని ఈ పథకం కింద డిపాజిట్ చేసే ఖర్చు చేసిన మొత్తంతో పాటుగా డిపాజిట్ చేసిన పూర్తి మొత్తాన్ని బదిలీ జరిగిన తేదీ నుండి నిర్దేశింపబడిన గడువు లోపల అసెసీ కొత్త నివాస గృహం కొనుగోలు లేదా నిర్మాణానికి ఖర్చు చెయ్యాలి. అలా చెయ్యలేని పక్షంలో ఈ నిర్దేశింపబడిన గడువు ఏ గత సంవత్సరంలో పూర్తవుతుందో, ఈ మొత్తాన్ని ఈ గత సంవత్సరం యొక్క మూలధన లాభాలుగా పరిగణించి పన్ను విధిస్తారు.

వ్యవసాయ భూముల బదిలీ వలన ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలు [సెక్షన్ 54B] :

పట్టణ ప్రాంత పరిధులలో ఉన్న వ్యవసాయ భూములను బదిలీ చెయ్యడం వలన అసెసీకి ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలకు, కింది షరతులకు లోబడి, మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.

- బదిలీ జరిగిన తేదీకి తక్షణమే ముందుండే రెండు సంవత్సరాల పాటు ఆ భూమిని అసెసీ లేదా అతని తల్లిదండ్రులు వ్యవసాయ పనులకు ఉపయోగించి ఉండాలి.
- ఈ బదిలీ నుండి వచ్చిన మూలధన లాభాలను వినియోగించి బదిలీ జరిగిన రెండు సంవత్సరాలు లోగా అసెసీకి వేరే వ్యవసాయ భూమిని కొనుగోలు చేయాలి. ఈ కొనుగోలుకై అసెసీ మూలధన లాభాలలో కొంత భాగాన్ని మాత్రమే వినియోగిస్తే ఆ భాగానికి మాత్రమే మినహాయింపు అనుమతించబడుతుంది.
- కొత్తగా కొన్న భూమిని కొనుగోలు చేసిన తేదీ నుండి 3 సంవత్సరాల లోపల అసెసీ మళ్లీ అమ్మివేస్తే కొత్తగా వచ్చిన మూలధన లాభాలతో పాటు, అదివరకు మినహాయింపు పొందిన మూలధన లాభాలు కూడా ఏ సంవత్సరంలో అయితే ఈ బదిలీ జరిగిందో ఆ సంవత్సరంలోనే పన్ను విధింపుకు గురవుతాయి.

పారిశ్రామిక సంస్థలకు చెందిన భూములు, భవనాలను నిర్బంధంగా స్వాదీన పరచుకోవడం వలన ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలు (సెక్షన్ 54D) :

పారిశ్రామిక సంస్థలకు చెందిన భూములు లేదా భవనాలను నిర్బంధంగా స్వాదీన పరచుకోవడం వలన ఆ సంస్థలకు ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలకు, కింది షరతులకు లోబడి, మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. (సెక్షన్ 54D)

- ఆ భూములు లేదా భవనాలను బదిలీకి ముందు తక్షణమే వచ్చే 2 సంవత్సరాల పాటు అసెసీ తన వ్యాపారం కోసం ఉపయోగించుకొని ఉండాలి.
- బదిలీ తర్వాత వెంటనే వచ్చే 3 సంవత్సరాల లోపల అసెసీ వేరే భూములు లేదా భవనాల కొనుగోలు గాని లేదా భవన నిర్మాణాన్ని కాని చెయ్యాలి.
- కొత్తగా కొన్న భూమి, భవనాలలో అసెసీ తిరిగి అదే పారిశ్రామిక సంస్థను గాని లేదా వేరే పారిశ్రామిక సంస్థను గాని ప్రారంభించాలి.
- కొత్త భూమి, భవనాల కొనుగోలుపై పూర్తి మూలధన లాభాలను, వినియోగిస్తే ఆ పూర్తి మొత్తానికి మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది. లేకపోతే ఎంత మొత్తం ఉపయోగించబడిందో అంత మొత్తానికే మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.

- (e) కొత్తగా కొన్న భూమి, భవనాలను అసెసీ కొన్న తేదీ నుండి 3 సంవత్సరాలలోగా మళ్ళీ బదిలీ చేయకూడదు. అలా చేస్తే ప్రస్తుత లాభాలతో పాటు, అదివరకు మినహాయించబడిన మూలధన లాభాలు కూడా ఈ కొత్త బదిలీ జరిగిన గత సంవత్సరంలో పన్ను విధింపుకు గురవుతాయి.

డిపాజిట్ పథకం : దీని కింద ఇంతకు ముందు సెక్షన్ 54లో తెలిపిన నిబంధనలకు ఇక్కడ కూడా వర్తిస్తాయి.

నిర్దేశించిన బాండ్లలో పెట్టుబడిగా పెట్టిన మూలధన లాభాలు (సెక్షన్ 54EC) :

1-4-2000 తరువాత జరిగిన బదిలీల నుండి వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం బదిలీ జరిగిన 6 నెలల లోపు కింద పేర్కొన్న సంస్థల బాండ్లలో 3 సంవత్సరాలు పెట్టుబడిగా పెడితే, సెక్షన్ 54EC కింద మినహాయింపు లభిస్తుంది.

1. భారత జాతీయ రహదారుల సంస్థ
2. భారత గ్రామీణ విద్యుత్ కార్పొరేషన్

ఈ బాండ్లను వాటి స్వాధీన తేదీ నుండి 3 సంవత్సరాల లోపు బదిలీ చేసినా, నగదులోకి మార్చుకున్నా, వాటి హామీపై అప్పు తీసుకొన్నా, ఆ సంవత్సరంలో తీసుకున్న మొత్తాన్ని దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంగా పరిగణించి పన్ను విధిస్తారు. ఈ సెక్షన్ కింద బాండ్లలో పెట్టిన పెట్టుబడికి ₹ 50,00,000 వరకు మాత్రమే తగ్గింపు లభిస్తుంది.

గృహాన్ని కాకుండా ఇతర దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తుల బదిలీ వలన ప్రాప్తించిన మూలధన లాభాలు [సెక్షన్ 54F]

దేశంలో నివాస గృహ నిర్మాణాలను ప్రోత్సహించడం కోసం ఈ సెక్షన్ ప్రవేశ పెట్టబడినది. గృహాస్తులు కాకుండా ఇతర దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తుల బదిలీ వలన అసెసీకి ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలకు, కింది షరతులను లోబడి, మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.

- (a) అసెసీ విడి వ్యక్తి లేదా హిందూ అవిభక్త కుటుంబం అయి ఉండాలి.
- (b) బదిలీ జరిగిన తేదీకి తక్షణమే ముందు వచ్చే 1 సంవత్సరం లోపల లేదా బదిలీ జరిగిన రెండు సంవత్సరాల లోపు కొనుగోలు చేయాలి లేదా బదిలీ జరిగిన తరువాత 3 సంవత్సరాల లోపల కొత్త నివాస గృహాన్ని నిర్మించాలి.
- (c) కొన్న లేదా నిర్మించిన కొత్త గృహం అసలు విలువ నికర అమ్మకం ప్రతిఫలం కన్నా ఎక్కువైతే పూర్తి మూలధన లాభాలకు మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.
- (d) ఆ ఆస్తి బదిలీ జరిగిన తేదీ అసెసీకి వేరొక నివాస గృహం ఉండకూడదు. (కొత్త నివాస గృహం తప్ప). అంతేకాక, బదిలీ జరిగిన తరువాత 2 సంవత్సరాల లోపల వేరొక నివాస గృహాన్ని (కొత్త నివాస గృహాన్ని తప్ప) కొనుగోలు చెయ్యడం గాని లేదా 3 సంవత్సరాల లోపల వేరొక నివాస గృహాన్ని నిర్మించడం గాని చెయ్యకూడదు.
- (e) కొత్తగా కొన్న లేదా నిర్మించిన నివాస గృహాన్ని కొన్న లేదా నిర్మాణం పూర్తయిన తేదీ నుండి 3 సంవత్సరాల లోపల బదిలీ చెయ్యకూడదు. ఒకవేళ ఆ విధంగా చేస్తే, ఈ వ్యవహారం జరిగిన గత సంవత్సరంలో కొత్త మూలధన లాభాలతో పాటుగా అంతకు ముందు మినహాయింపు పొందిన లాభాలు కూడా మూలధన లాభాలు శీర్షిక కింద పన్ను విధింపుకు గురి అవుతాయి.

డిపాజిట్ పథకం : ఇంతకు ముందు సెక్షన్ 54లో వివరించిన షరతులే ఇక్కడ కూడా వర్తిస్తాయి.

పారిశ్రామిక సంస్థను పట్టణ ప్రాంతం నుండి తరలించడం వలన జరిగే మూలధన ఆస్తుల బదిలీ వలన ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలు [సెక్షన్ 54G] :

అసెసీ తన పారిశ్రామిక సంస్థలను పట్టణ ప్రాంతాల నుండి ఇతర ప్రాంతాలకు తరలించడం వలన తన దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తులను (ప్లాంటు, యంత్రాలు, భూమి, భవనాలు మొదలైనవి) బదిలీ చెయ్యడం జరిగితే, ఈ బదిలీ వలన అసెసీకి ప్రాప్తించే మూలధన లాభాలకు, కొన్ని షరతులకు లోబడి, మినహాయింపు ఇవ్వబడుతుంది.

మినహాయింపు షరతులు :

1. పారిశ్రామిక సంస్థను ఒక పట్టణ ప్రాంతం నుండి పట్టణ ప్రాంతం కాని వేరొక ప్రాంతానికి బదిలీ చేయాలి.
2. పట్టణ ప్రాంతంలోని ఆ పారిశ్రామిక సంస్థకు చెందిన యంత్రాలు, ప్లాంటు, భవనాలు, భూమి, భవనంపై లేదా భూమిపై హక్కు ఉన్న ఆస్తులు బదిలీ కాబడాలి.
3. ఆస్తుల బదిలీ వలన వచ్చే లాభం స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం లేదా దీర్ఘకాలిక మూలధనం కావచ్చు. సాధారణంగా పారిశ్రామిక సంస్థలో తరుగుదల ఇచ్చే ఆస్తులే ఉంటాయి. అందువలన స్వల్పకాలిక మూలధన లాభమే రావడానికి అవకాశం ఉంది.
4. వచ్చిన మూలధన లాభాన్ని బదిలీకి ముందు ఒక సంవత్సరంలోపు లేదా బదిలీ జరిగిన తరువాత 3 సంవత్సరాల లోపు కింద చెప్పిన నిర్దిష్ట ప్రయోజనాలకు ఆ లాభం మొత్తాన్ని ఉపయోగించాలి.
 - (a) ఆ పారిశ్రామిక సంస్థ వ్యాపారం కోసం మార్చిన ప్రదేశంలో కొత్త యంత్రాలను లేదా ప్లాంటును కొనుగోలు చేయాలి.
 - (b) ఆ ప్రాంతంలో ఆ సంస్థ వ్యాపారం కోసం భవనం, భూమి, కొనాలి లేదా భవనాన్ని నిర్మించాలి.
 - (c) ఇతర ప్రదేశానికి మారడానికి పెట్టిన ఖర్చు
 - (d) కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన ఏదైనా ఉపయోగం కోసం ఖర్చు పెట్టి ఉండాలి.

మినహాయింపు మొత్తం :

1. పైన వివరించిన నిర్దిష్ట ఉపయోగాల కోసం అసలు ఆస్తుల బదిలీ మీద వచ్చిన మొత్తం మూలధన లాభాన్ని ఉపయోగిస్తే, ఆ మొత్తం మూలధన లాభాన్ని పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.
2. అసలు ఆస్తుల బదిలీ మీద వచ్చిన మూలధన లాభం, పెట్టిన ఖర్చుల కంటే ఎక్కువగా ఉంటే, ఖర్చుల వరకే మినహాయింపు ఇస్తారు.

డిపాజిట్ పథకం : అసెసీ మూలధన లాభాల ఖాతాల పథకం, 1988లో డిపాజిట్ చేస్తే ఆ మొత్తానికి కూడా మినహాయింపు లభిస్తుంది.

మినహాయింపు ఉపసంహరణ : కొత్తగా కొన్న ఆస్తులను 3 సంవత్సరాలలోపు బదిలీ చేసినా డిపాజిట్‌లో వేసిన మొత్తాన్ని 3 సంవత్సరాల లోపు తిరిగి తీసుకున్నా, అంతకు ముందు ఇచ్చిన మూలధన మినహాయింపును ఉపసంహరిస్తారు. అంటే అంతకుముందు మినహాయింపు పొందిన మొత్తంపై పన్ను విధిస్తారు.

పారిశ్రామిక సంస్థ పట్టణ ప్రాంతం నుండి ప్రత్యేక ఆర్థిక జోన్ కు ఆస్తులను తరలించడం వలన వచ్చిన లాభానికి మినహాయింపు (సెక్షన్ 54GA) :

ఒక పారిశ్రామిక సంస్థ పట్టణ ప్రాంతం నుండి దాని ఆస్తులను ప్రత్యేక ఆర్థిక జోన్ కు తరలించినపుడు వచ్చే మూలధన లాభానికి సెక్షన్ 54GA కింద మినహాయింపు లభిస్తుంది.

మినహాయింపు షరతులు :

1. పారిశ్రామిక సంస్థను ఒక పట్టణ ప్రాంతం నుండి ప్రత్యేక ఆర్థిక జోన్ కు బదిలీ చేయాలి.
2. పట్టణ ప్రాంతంలోని ఆ పారిశ్రామిక సంస్థకు చెందిన యంత్రాలు, ప్లాంటు, భవనాలు, భూమి, భవనంపై లేదా భూమిపై హక్కు ఉన్న ఆస్తులు బదిలీ కాబడాలి.
3. ఆస్తుల బదిలీ వలన వచ్చే లాభం స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం లేదా దీర్ఘకాలిక మూలధనం కావచ్చు. సాధారణంగా పారిశ్రామిక సంస్థలో తరుగుదల ఇచ్చే ఆస్తులే ఉంటాయి. అందువలన స్వల్పకాలిక మూలధన లాభమే రావడానికి అవకాశం ఉంది.
4. వచ్చిన మూలధన లాభాన్ని బదిలీకి ముందు ఒక సంవత్సరంలోపు లేదా బదిలీ జరిగిన తర్వాత 3 సంవత్సరాల లోపు కింద చెప్పిన నిర్దిష్ట ప్రయోజనాలకు ఆ లాభం మొత్తాన్ని ఉపయోగించాలి.
 - (a) ఆ పారిశ్రామిక సంస్థ వ్యాపారం కోసం మార్చిన ప్రత్యేక ఆర్థిక జోన్ లో కొత్త యంత్రాలను లేదా ప్లాంటును కొనుగోలు చేయాలి.
 - (b) ఆ ప్రాంతంలో ఆ సంస్థ వ్యాపారం కోసం భవనం, భూమి కొనాలి లేదా భవనాన్ని నిర్మించాలి.
 - (c) ప్రత్యేక ఆర్థిక జోన్ ప్రదేశానికి మారడానికి పెట్టిన ఖర్చు
 - (d) కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన ఏదైనా ఉపయోగం కోసం ఖర్చు చేసి ఉండాలి.

మినహాయింపు మొత్తం :

1. పైన వివరించిన నిర్దిష్ట ఉపయోగాల కోసం అసలు ఆస్తుల బదిలీ మీద వచ్చిన మొత్తం మూలధన లాభాన్ని ఉపయోగిస్తే, ఆ మొత్తం మూలధన లాభాన్ని పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.
2. అసలు ఆస్తుల బదిలీ మీద వచ్చిన మూలధన లాభం, పెట్టిన ఖర్చుల కంటే ఎక్కువగా ఉంటే, ఖర్చుల వరకే మినహాయింపు ఇస్తారు.

డిపాజిట్ పథకం : అసెసీ మూలధన లాభం ఖాతాల పథకం, 1988 లో డిపాజిట్ చేస్తే ఆ మొత్తానికి కూడా మినహాయింపు లభిస్తుంది.

మినహాయింపు ఉపసంహరణ : కొత్తగా కొన్న ఆస్తులను 3 సంవత్సరాలలోపు బదిలీ చేసినా డిపాజిట్ లో వేసిన మొత్తాన్ని 3 సంవత్సరాల లోపు తిరిగి తీసుకున్నా, అంతకు ముందు ఇచ్చిన మూలధన మినహాయింపును ఉపసంహరిస్తారు. అంటే అంతకుముందు మినహాయింపు పొందిన మొత్తంపై పన్ను విధిస్తారు.

నివాస గృహం బదలాయింపులో వచ్చే మూలధన లాభం నుండి సెక్షన్ 80GB కింద లభించే మినహాయింపులు :

అసెసీ గత సంవత్సరంలో తన యొక్క నివాస గృహాన్ని బదలాయించినపుడు వచ్చే మూలధన లాభానికి కింద పేర్కొన్న మినహాయింపు సెక్షన్ 80GB కింద లభిస్తుంది.

1. **ఏ ఏ అసెసీలకు :** ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు విడి వ్యక్తులకు, అవిభక్త హిందూ కుటుంబాలకు మాత్రమే లభిస్తుంది.
2. **మూలధన ఆస్తి బదిలీ :** అసెసీకి చెందిన నివాస గృహం లేదా భూమి ప్లాంటును బదలాయించడం వలన లభించిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభానికి
3. **మౌలిక షరతు :** అసెసీ తన ఆదాయం పన్ను రిటర్న్ సెక్షన్ 139(1) కింద గడువు లోపల దాఖలు చేయకముందు అర్హత ఉన్న కంపెనీ ఈక్విటీ వాటాలలో నికర ప్రతిఫలాన్ని పెట్టుబడిగా ఉపయోగించాలి. ఆ కంపెనీ ఈ మొత్తాన్ని ఒక సంవత్సరంలోపు, ఉపయోగించి ఒక కొత్త ఆస్తిని కొనుగోలు చేయాలి.
4. **మినహాయింపు లభించే మొత్తం :** నికర ప్రతిఫలం కొత్త ఆస్తి కొనుగోలు విలువ కంటే హెచ్చుగా ఉంటే, మినహాయింపు మొత్తాన్ని కింది విధంగా గణించాలి.

$$\text{మినహాయింపు మొత్తం} = \frac{\text{మూలధన లాభం} \times \text{కొత్త ఆస్తి విలువ}}{\text{నికర ప్రతిఫలం}}$$

నికర ప్రతిఫలం కొత్త ఆస్తి కొనుగోలు విలువకు సమానమైన లేదా తక్కువైనా, 100 శాతం నికర ప్రతిఫలానికి మినహాయింపు లభిస్తుంది.

5. **బదిలీ చేయడానికి వీలులేని కాలం :** అసెసీ తాను కొన్న ఈక్విటీ వాటాలను గాని, అర్హత ఉన్న కంపెనీ కొనుగోలు చేసిన నూతన ఆస్తిని గాని 5 సంవత్సరాల లోపు బదిలీ చేయరాదు లేదా అమ్మరాదు. అలా ముందుగా అమ్మినట్లయితే, మినహాయించిన మొత్తాన్ని అసెసీ ఆదాయంగా అమ్మిన లేదా బదిలీ చేసిన సంవత్సరంలో పరిగణిస్తారు.
6. **మూలధన లాభం ఖాతా వద్దతి :** మూలధన లాభం ఖాతాలో డిపాజిట్ చేస్తే అసెసీకి సెక్షన్ 54 కింద లభించే మినహాయింపు లభిస్తుంది. అయితే కింది మొత్తానికి మాత్రమే మినహాయింపు లభిస్తుంది.

పన్ను విధించదగిన మూలధన లాభాలు =

$$\frac{\text{ఉపయోగించుకోని మొత్తం} \times \text{మూలధన లాభం మొత్తం (మినహాయింపుకు ముందు)}}{\text{ముందు}}$$

అసలు ఆస్తి బదిలీలో వచ్చిన నికర ప్రతిఫలం

7. ఈ సెక్షన్ కింద నిబంధనలు 31-3-2017 తరువాత అమలు కావు.

ఉదా 1 : శ్రీ సుబ్బయ్య 1985-86 లో ఒక గృహాన్ని రూ.50,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు. అక్టోబర్ 1987 లో అతని మరణం తరువాత ఆ ఆస్తి అతని కుమారునికి వచ్చింది. 1-4-2001 నాడు ఆ గృహం మార్కెట్ విలువ రూ.6,00,000. 15-3-2009 నాడు ఆ గృహాన్ని ప్రభుత్వం తీసుకొని రూ.16,00,000 నష్ట పరిహారం 20-1-2018 నాడు చెల్లించింది. ప్రభుత్వం చెల్లించిన ప్రతిఫలానికి శ్రీ అనిల్ ఒప్పకోక కోర్టులో ప్రభుత్వంపై దావా వేయగా కోర్టు 22-4-2018 నాడు అదనంగా రూ.14,00,000 చెల్లించమని తీర్పునిచ్చింది. అదనపు పరిహారం 25-5-2018 న అతనికి చెల్లించడం జరిగింది. అనిల్ కు వచ్చిన మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

**మూలధన లాభాలను లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.
బదిలీ ప్రతిఫలం	16,00,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.6,00,000 x 272/100)	<u>16,32,000</u>
దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 32,000

గమనిక :

**దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టాన్ని లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20)**

	రూ.
కోర్టు తీర్పు ప్రకారం ఇచ్చిన అదనపు ప్రతిఫలం	14,00,000
తీ.స్వాధీన వ్యయం	-
బదిలీ వ్యయం	-
బదిలీ ఖర్చులు	40,000

దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	13,60,000
తగ్గింపు : 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సం.రానికి ముందుకు తీసుకు వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	32,000

దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	13,28,000

ఉదా 2 : శ్రీ జాన్ ఏలూరులో 1-5-2016 నాడు ఒక ప్లాటును రూ.10 లక్షలకు కొనుగోలు చేశాడు. (స్టాంప్ డ్యూటీ నిర్ణయం కోసం నిర్ణయించిన దాని విలువ రూ.12 లక్షలు). ఆ ప్లాటును అతడు 25-3-2018 నాడు రూ.20 లక్షలకు అమ్మడం జరిగింది. అయితే స్టాంప్ డ్యూటీ అధికారులు దాని విలువను రూ.25 లక్షలుగా తేల్చారు.

- (a) శ్రీ జాన్ ఈ విలువను ఒప్పుకొంటే 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతనికి వచ్చిన మూలధన లాభం గణించండి.
- (b) శ్రీ జాన్ స్టాంప్ డ్యూటీ అధికారుల విలువ ఒప్పుకోకుండా సవాలు చేసినప్పుడు దాని విలువను రూ.22 లక్షలుగా మదింపు చేస్తే వచ్చే మూలధన లాభాన్ని గణించండి.
- (c) శ్రీ జాన్ స్టాంప్ డ్యూటీ అధికారులు నిర్ణయించిన విలువపై పన్ను అధికారి ముందు ఆ విలువ మార్కెట్ విలువ కన్నా ఎక్కువని దరఖాస్తు చేశాడు. పన్ను నిర్ధారణ అధికారి దానిని విలువ నిర్ణయించే అధికారిని refer చేయగా అతడు దాని విలువను రూ.28 లక్షలుగా నిర్ణయించినప్పుడు అతనికి లభించే మూలధన లాభం ఎంత?

జవాబు :

(a) శ్రీ జాన్ మూలధన లాభాన్ని లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.
అమ్మకపు ప్రతిఫలం (స్టాంపు డ్యూటీ అధికారిటీ అంచనా వేసిన విలువ)	25,00,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం	10,00,000

స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	15,00,000

వర్మింగ్ నోట్స్ : మూలధన ఆస్తిని 24 నెలల కన్నా తక్కువగా ఉంచుకోవడం జరిగింది కాబట్టి దాని మీద వచ్చిన లాభం స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం అవుతుంది.

(b) జాన్ స్టాంప్ డ్యూటీ అధికారి యొక్క విలువను సవాలు చేసినపుడు నిర్ణయించిన రూ.22,00,000 లను మొత్తం అమ్మకం ప్రతిఫలంగా తీసుకోవాలి.

(c) శ్రీ జాన్ స్టాంపు డ్యూటీ అధికారి ఇచ్చిన విలువ గురించి వివాదించక పన్ను నిర్ధారణ అధికారి ముందు యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ కంటే స్టాంపు డ్యూటీ విలువ ఎక్కువని వివరించినపుడు పన్ను నిర్ధారణ అధికారి విలువ నిర్ణయించే అధికారిని సంప్రదించినపుడు ఆ మొత్తాన్ని అతడు రూ.28,00,000 గా నిర్ణయిస్తే, పన్ను నిర్ధారణ అధికారి స్టాంపు విలువ అయిన రూ.25,00,000 నే మొత్తం ప్రతిఫలంగా తీసుకోవాలి.

ఉదా 3 : శ్రీ గోస్వామి ఒక గృహాన్ని 25-9-2000 నాడు రూ.7,00,000 లతో కొనుగోలు చేశాడు. 1-4-2001 నాడు దాని మార్కెట్ విలువ రూ.7,50,000 గా ఉంది. శ్రీ గోస్వామి ఆ గృహాన్ని 3-3-2014 నాడు రూ.15 లక్షలకు అమ్మి, రూ.1,50,000 అడ్వాన్సుగా స్వీకరించాడు. అయితే మిగతా మొత్తాన్ని చెల్లించినందున ఆ బయనాను జప్తు చేసుకోవడం జరిగింది. శ్రీ గోస్వామి చివరకు ఆ గృహాన్ని రూ.20 లక్షలకు అమ్మడం జరిగింది. మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

మూలధన లాభాలను లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.
పూర్తి విలువతో కూడిన ప్రతిఫలం	20,00,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.7,50,000 x 272/100)	16,32,000

దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	3,68,000

వర్కింగ్ నోట్స్ :

- (1) స్వాధీన వ్యయం 1-4-2001 నాటి యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ రూ.7.5 లక్షలుగా తీసుకోవాలి.
- (2) స్వాధీన విలువకు ఇండెక్స్ గణించే ముందే జప్తు చేసిన మొత్తాన్ని స్వాధీన విలువనుండి తగ్గించాలి.
- (3) పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2015-16 నుండి జప్తు చేసిన మొత్తాన్ని ఇతర వనరుల కింద ఆదాయంగా చూపించాలి. అయితే అప్పుడు ఈ జప్తు చేసిన మొత్తాన్ని స్వాధీన వ్యయం నుంచి తీసివేయరాదు.

ఉదా.4 : శ్రీ అమితాబ్ 20-5-1993 నాడు ఒక ఫ్లాటును రూ.4.88 లతో కొనుగోలు చేశాడు. దాని యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ 1-4-2001 నాడు రూ.9,00,000, ఆ ఫ్లాటును రూ.4,00,000 లకు అమ్ముడానికి శ్రీ అమితాబ్ 3-12-2016 నాడు ఒప్పందం కుదుర్చుకొని రూ.4,00,000 లను బయానాగా స్వీకరించాడు. అయితే మొత్తం ప్రతిఫలాన్ని కొనుగోలుదారు చెల్లించనందున ఆ బయానాను జప్తు చేసుకొన్నాడు. చివరిగా 15-3-2018 నాడు ఆ ఫ్లాట్ ను శ్రీ అమితాబ్ రూ.45 లక్షలకు అమ్మివేశాడు. మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

**శ్రీ అమితాబ్ మూలధన లాభాలను లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం. (జప్తు చేయబడిన బయానా మొత్తం సెక్షన్ 56(2))	4,00,000
మూలధన లాభం	
పూర్తి ప్రతిఫలం	45,00,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.9,00,000 x 272/100)	24,48,000

దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	20,52,000

గమనిక : పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2015-16 నుండి జప్తు చేసిన మొత్తం రూ.4,00,000 ఇతర వనరుల కింద ఆదాయంగా చూపించాలి. అయితే అప్పుడు ఈ జప్తు చేసిన మొత్తాన్ని స్వాధీన వ్యయం నుంచి తీసివేయరాదు.

:

ఉదా 5 : శ్రీ వెంకయ్య 1999 లో ఒక గృహాన్ని రూ.1,50,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు. 1-4-2001 నాడు దాని యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ రూ.7,20,000 లుగా ఉంది. అతడు ఆ గృహాన్ని 15-12-2017 న రూ.24,00,000 లకు అమ్మినాడు. మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ వెంకయ్య మూలధన లాభాలను లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.
అమ్మకపు ప్రతిఫలం	24,00,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.7,20,000 x 272/100)	19,58,400

దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	4,41,600

ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం = ప్రస్తుత సం. వ్యయ ద్రవ్యల్పణ సూచీ/కొనుగోలు చేసిన సం. వ్యయ ద్రవ్యల్పణ సూచీ
= రూ.7,20,000 x 272/100 = రూ.19,58,400

ఉదా 6 : కుమారి నయనతార 1995 లో ఒక గృహాన్ని రూ.25,000 లకు కొనుగోలు చేసింది. 12-4-1996 న రూ.20,000 లతో ఒక గదిని నిర్మించడం జరిగింది. 1-4-2001 నాడు ఆ గృహం యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ రూ.1,20,000. 10-12-2007 న ఆమె ఆ గృహంపై ఇంకొక అంతస్తున రూ.1,00,000 ఖర్చుచేసి నిర్మించింది. 10-4-2017 న ఆ గృహాన్ని రూ.9,00,000 లకు అమ్మడం జరిగింది. మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

నయనతారకు వచ్చిన మూలధన లాభాలను లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
అమ్మకపు ప్రతిఫలం		9,00,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.1,20,000 x 272/100)	3,26,400	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (రూ.1,00,000 x 272/129)	2,10,852	5,37,252
	-----	-----
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		3,62,748

ఉదా 7 : శ్రీ రాజశేఖర్ 3-5-2005 నాడు ఒక గృహాన్ని రూ.9,00,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు. ఫిబ్రవరి 2011 లో ఆ గృహంపై అతడు రూ.2,50,000 ఖర్చు చేశాడు. ఆ గృహాన్ని అతడు 12-6-2017 న రూ.17,50,000 లకు అమ్మివేశాడు. మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

శ్రీ రాజశేఖర్ మూలధన లాభాలను లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
అమ్మకపు ప్రతిఫలం		17,50,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.9,00,000 x 272/117)	20,92,308	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (రూ.2,50,000 x 272/167)	<u>4,07,186</u>	<u>24,99,494</u>
దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం		(-) 7,49,494

ఉదా 8 : హిందూ అవిభక్త కుటుంబమయిన చౌదరి & నన్స్ ఒక భూమిని 2005-06 లో రూ.5,00,000 లకు కొనుగోలు చేసింది. ఈ అవిభక్త కుటుంబం విడిపోగా దానిలోని నహదాయాది అయిన శ్రీ హరికి కేటాయించినప్పుడు దాని విలువ రూ.8,00,000. 2011-12 లో అతడు ఆ భూమికి రక్షణగా ఫెన్సింగ్ వేయడానికి రూ.3,00,000 ఖర్చు చేశాడు. తరువాత 2017-18 లో ఆ భూమిని శ్రీహరి రూ.1,00,00,000 లకు అమ్మకం చేశాడు. ఖర్చుల కింద రూ.2,00,000 చేశాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

శ్రీహరి మూలధన లాభాలను లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
అమ్మకపు ప్రతిఫలం		1,00,00,000
తీ. బదిలీ కోసం చేసిన ఖర్చులు	2,00,000	
ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.8,00,000 x 272/167)	13,02,994	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (రూ.3,00,000 x 272/184)	4,43,852	19,46,472
	-----	-----
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		80,53,538

ఉదా 9 : శ్రీ రమణకు ఫరీదాబాదులో ఒక భూమి ఉంది. ఆ భూమిని గత 3 సంవత్సరాలుగా అతడు వ్యవసాయం కోసం ఉపయోగిస్తున్నాడు. 2-4-2016 నాడు ఆ భూమిని ప్రభుత్వం స్వాధీన పరచుకొని శ్రీ రమణకు రూ.50 లక్షలు నష్ట పరిహారంగా 1-7-2017 న ఇచ్చింది. 1-4-2001 నాడు దాని మార్కెట్ విలువ రూ.15,00,000 గా ఉంది. మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

	రూ.
పచ్చిన పరిహారం	50,00,000
తగ్గింపు : కొనుగోలు ధర (1-4-2001) 15,00,000 × 272/100	<u>40,80,000</u>
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	9,20,000

గమనిక : వ్యవసాయ భూమిని ప్రభుత్వం తప్పనిసరిగా స్వాధీనం చేసుకున్నప్పుడు సెక్షన్ 10(37) కింద ప్రతిఫలం మొత్తం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది. కాబట్టి వచ్చిన ప్రతిఫలం పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.

ఉదా 10 : శ్రీ శాస్త్రి రూ.15,00,000 విలువ గల బంగారాన్ని ఫిబ్రవరి 20, 2018 నాడు అమ్మడం జరిగింది. 15-3-2010 నాడు దాని కొనుగోలు విలువ రూ.2,00,000. కొనుగోలు, బదిలీ ఖర్చులు వరుసగా రూ.1,000, రూ.2,000. 1-5-2018 నాడు అతడు జాతీయ రహదారుల అధారిటీలో బాండ్లలో రూ.7,00,000 పెట్టుబడిగా పెట్టడం జరిగింది. ఈ బాండు 42 నెలల తరువాత తిరిగి చెల్లించబడతాయి. సెక్షన్ 54EC కింద మినహాయింపు గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ శాస్త్రి మూలధన లాభాలను లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
అమ్మకపు ప్రతిఫలం		15,00,000
తీ. బదిలీ ఖర్చులు		2,000

		14,08,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.2,00,000 x 272/148)	3,67,568	
సెక్షన్ 54EC కింద మినహాయింపు	<u>7,00,000</u>	<u>10,67,568</u>
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		4,30,432

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. శ్రీ శాస్త్రి భారత జాతీయ రహదారి అధికార సంస్థ యొక్క బాండ్లను 3 సంవత్సరాలలో అమ్మడం గాని, దాని మీద రుణం తీసుకోవడం గాని చేయరాదు.
2. శ్రీ శాస్త్రి ఈ బాండ్లను బదిలీ చేసిన లేదా దాని మీద రుణం తీసుకున్నా రూ.7,00,000 ను భావిత దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంగా తీసుకొని పన్ను విధిస్తారు.

ఉదా 11 : శ్రీ వర్మ తన నివాస గృహాన్ని 25-5-2017 న రూ.2,50,00,000 లకు అమ్మడం జరిగింది. అమ్మకంపై చెల్లించిన ట్రోకరేజి రూ.5,00,000. ఈ నివాస గృహాన్ని 6-12-2010 నాడు రూ.50,00,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు. సెక్షన్ 54 కింద మినహాయింపును అతడు కోరుతున్నాడు.

ఈ మినహాయింపు పథకం ప్రకారం అతడు గృహం బదిలీ తేదీ నుండి ఒక సంవత్సరం ముందులోపు లేదా బదిలీ తేదీ నుండి 2 సంవత్సరాల తరువాత లోగా ఇంకొక నివాస గృహాన్ని కొనుగోలు చేసి ఉండాలి లేదా బదిలీ జరిగిన 3 సంవత్సరాల లోపు నివాస గృహాన్ని నిర్మించుకోవాలి. అయితే కొన్ని కారణాల వలన శ్రీవర్మ వచ్చిన మూలధన లాభంలో 50 శాతం వరకు మాత్రమే వచ్చే 9 నెలలలో పెట్టుబడి పెట్టగలడు. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 లో అతడు తనకు వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంపై పన్నును ఎలా ఆదా చేసుకోగలడు?

జవాబు :

**శ్రీ వర్మ మూలధన లాభాలను లెక్కించడం
(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.	రూ.
స్థూల అమ్మకపు ప్రతిఫలం		2,50,00,000
తీ. బదిలీ ఖర్చులు	5,00,000	
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.50,00,000 x 272/167)	81,43,713	86,43,713
తీ. సెక్షన్ 54 కింద మినహాయింపు		1,63,56,287
తీ. సెక్షన్ 54 కింద మినహాయింపు		81,78,144
మూలధన లాభాల ఖాతా పథకం కింద వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కి రిటర్న్ దాఖలు చేసే ముందే డిపాజిట్ చేయాలి		81,78,144

ఉదా 12 : ఏప్రిల్ 1, 2018 నాడు శ్రీ శివాజీ కింది ఆస్తులున్నాయి.

ఆస్తి	కొనుగోలు వ్యయం	1-4-2018 నాడు
	రూ.	తగ్గించిన విలువ రూ.
యంత్రం A	2,00,000	17,500
యంత్రం B	2,50,000	22,000
యంత్రం C	50,000	15,000

గత సంవత్సరం 2017-18 లో శ్రీ శివాజీ యంత్రం - D ని రూ.10,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు. 25-5-2017 నాడు యంత్రం - A ని రూ.72,000 లకు అమ్మడం జరిగింది. 2018-19 వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరానికి తరుగుదల, మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

**తరుగుదల లెక్కింపు
(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.
1-4-2018 నాటికి యంత్రాలు A, B, C సరాసరిన తగ్గింపు విలువ (రూ.17,500 + 22,000 + 15,000)	54,500
కూ. : 30-4-2018 నాడు కొనుగోలు చేసిన యంత్రం D విలువ	10,000
తీ. 25-5-2018 న యంత్రం A యొక్క అమ్మిన విలువ (వచ్చిన ప్రతిఫలం అమ్మకం ధర రూ.72,000 కన్నా ఎక్కువ కాబట్టి రూ.64,500 మాత్రమే తీసుకోవాలి)	64,500
31-3-2018 నాటి నికర యంత్రం తగ్గించిన విలువ	Nil
2018-19 సంవత్సరానికి యంత్రంపై తరుగుదల	Nil

శ్రీ శివాజి మూలధన లాభాలను లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
యంత్రం A అమ్మకపు ప్రతిఫలం		72,000
తీ. 1-4-2018 నాటి యంత్రం తగ్గింపు విలువ	54,500	
2018-19 సం.లో కొనుగోలు చేసిన యంత్రం D విలువ	10,000	64,500
	-----	-----
స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం		7,500

ఉదా 13 : శ్రీ పెరుమాళ్ళు 1999 - 2000 సంవత్సరంలో రూ.12 లక్షలతో ఒక ఫ్లాటును కొనుగోలు చేశాడు. 2000-01 సంవత్సరంలో ఆ ఫ్లాటుకు రక్షణ పెన్సింగ్, చదరం చేయడానికి రూ.1,00,000 ఖర్చు చేశాడు. 2004-05 లో ఆ ఫ్లాట్‌లో రూ.8,00,000 వెచ్చించి ఒక నివాస గృహాన్ని నిర్మించి, నిర్మాణానికి మరలా 2007-08 లో రూ. 4 లక్షలు ఖర్చు చేశాడు. 1-4-2001 నాడు ఆ ఫ్లాట్ యొక్క అంచనావేసిన యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ రూ.15 లక్షలు. శ్రీ పెరుమాళ్ళు 2017-18 లో ఆ గృహాన్ని రూ.70 లక్షలకు అమ్మడం జరిగింది. దానికి సంబంధించిన బదిలీ ఖర్చులు రూ.70,000. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 లో మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

శ్రీ పెరుమాళ్ళు మూలధన లాభాలను లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
గృహం యొక్క పూర్తి అమ్మకపు ప్రతిఫలం		70,00,000
తీ. బదిలీ ఖర్చులు		70,000

నికర ప్రతిఫలం		69,30,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం	40,80,000	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం	27,69,075	68,49,075
	-----	-----
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		80,925

గమనిక :

1. గృహం యొక్క ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం = రూ.15,00,000 $\times \frac{272}{100}$ = రూ.40,80,000
2. మూలధన ఆస్తిని 1-4-2001 కి ముందు కొన్నారు కాబట్టి 1-4-2001 న ఉన్న యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ లేదా స్వాధీన వ్యయం ఏది ఎక్కువైతే దానిని తీసుకోవాలి. అంటే 1-4-2001 న ఉన్న రూ.15,00,000 ను స్వాధీన వ్యయంగా తీసుకోవాలి.

3. వ్యయ ద్రవ్యోల్బణ సూచీ ఆస్తిని కొనుగోలు చేసే సంవత్సరం లేదా 2001-02, ఏది తరువాత అయితే దానిని తీసుకోవాలి.
4. ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం = Nil
 ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (2004-05) = రూ.8,00,000 = 19,25,664
 ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (2007-08) = రూ.4,00,000 = రూ.8,43,11
 ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం = [(a) + (b) + (c) + (d)] = రూ.27,69,075
5. చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం 1-4-2001 కి ముందు వదిలివేసి 1-4-2001 తరువాత చేసిన అభివృద్ధి వ్యయాన్ని మాత్రమే పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

ఉదా 14 : శ్రీ చలం 1-6-2012 న రైల్వే ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ యొక్క ఒక్కొక్కటి రూ.100 విలువ గల 1,000 బాండ్లను కొనుగోలు చేశాడు. దాని మీద వడ్డీ ప్రతి 6 నెలలకు చెల్లిస్తారు. కార్పొరేషన్ ఆ బాండ్లను రూ.105 కు 2017-18 లో తిరిగి కొనుగోలు చేసింది. పన్ను నిర్ధారణ 2018-19 కి శ్రీ చలం మూలధన లాభం గణించండి.

జవాబు : వచ్చిన వడ్డీని ఆ సంవత్సరం ఆదాయంగా పరిగణించి పన్ను వేయాలి. బాండ్లు కొనుగోలు ధరపై వచ్చిన అమ్మకం ధరను మూలధన లాభంగా పరిగణించాలి.

**శ్రీ చలం మూలధన లాభాలను లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.
బాండు 1కి రూ.105 చొప్పున తిరిగి కొనుగోలు చేసిన 1,000 బాండ్ల విలువ	1,05,000
తీ. 1,000 బాండ్లు స్వాధీన వ్యయం	1,00,000

దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	5,000

గమనిక : బాండు, డిబెంచర్లకు వ్యయ ద్రవ్యోల్బణ సూచీ లెక్కించరాదు.

ఉదా 15 : పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కి శ్రీ రమణ కింది వివరాలను ఇవ్వడం జరిగింది.

	రూ.
1. బంగారు ఆభరణాల అమ్మకం ప్రతిఫలం	30,00,000
2. ఆభరణాలను 2-5-2004 నాడు కొన్న ఖరీదు	3,50,000
3. విజయవాడలో 15-12-2017 నాడు కొనుగోలు చేసిన నివాస గృహం ఖరీదు (అసెసీకి ఇంకొక నివాస గృహం లేదు)	27,00,000
4. నివాస గృహం 16-8-2018 అమ్మకం ప్రతిఫలం	35,00,000
5. బదిలీ ఖర్చులు	35,000

శ్రీ రమణకు లభించిన మూలధన పన్ను గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ రమణ మూలధన లాభాలను గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.
బంగారు అభరణాలు పూర్తి అమ్మకపు ప్రతిఫలం	30,00,000
తీ బదిలీ ఖర్చులు	-

నికర ప్రతిఫలం	30,00,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం	8,42,478

దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	21,57,522
తీ. సెక్షన్ 54F కింద మినహాయింపు	19,41,770

పన్ను విధించదగిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	2,15,752

శ్రీ రమణ మూలధన లాభాలను గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20)

	రూ.
నివాస గృహం యొక్క పూర్తి అమ్మకపు ప్రతిఫలం	35,00,000
తీ బదిలీ ఖర్చులు	35,000

నికర ప్రతిఫలం	34,65,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం	<u>27,00,000</u>
స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	7,65,522
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం (గృహాన్ని 3 సం.రాలలోపు అమ్మారు కాబట్టి సెక్షన్ 54F కింద వచ్చిన మినహాయింపును పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2020-21 ఆదాయంగా భావిస్తారు.)	<u>19,41,770</u>

గమనిక : అభరణాల ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన విలువ లెక్కించడం :

$$= \text{రూ.} 3,50,000 \times 272/113 = \text{రూ.} 8,42,478$$

$$\text{నివాస గృహం ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన విలువ} = \text{రూ.} 21,57,522 \times 27,00,000/30,00,000 = \text{రూ.} 19,41,770$$

ఉదా 16 : శ్రీ శ్రీనివాస్ ఒక గృహాస్థిని 1976 లో రూ.2,60,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు. ఏప్రిల్ 1, 2001 నాడు ఆ ఆస్తి యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ రూ.3,50,000 గా ఉంది. మే 1, 2003 నాడు శ్రీనివాస్ చనిపోగా ఆ ఆస్తి శ్రీమతి శ్రీనివాస్ కు సంక్రమించింది. తరువాత ఏప్రిల్ 6, 2005 నాడు ఆమె ఆస్తిని తన సోదరి (Cousin) శ్రీమతి రాధకు ఆమె జన్మదినం నాడు బహుమానంగా ఇచ్చింది.

సెప్టెంబర్ 10, 2017 నాడు శ్రీమతి రాధ ఆ ఆస్తిని రూ.55,00,000 లకు బదిలీ చేసింది. స్టాంప్ డ్యూటీగా విలువ అప్పుడు రూ.11,60,000 ఉంది. స్టాంప్ డ్యూటీ విలువను కొనుగోలుదారు ఛాలెంజ్ చేయగా దానిని వివాదంపై (Litigation) పై రూ.1,09,00,000 గా నిర్ణయించడం జరిగింది. కింది ఖర్చులను ఆ ఆస్తిపై చేశారు.

1. శ్రీనివాస్ 2002-03 లో మొదటి అంతస్తు నిర్మాణానికి చేసిన ఖర్చు రూ.3,96,226
 2. శ్రీమతి శ్రీనివాస్ 2009-10 లో రెండవ అంతస్తు నిర్మాణానికి చేసిన ఖర్చు రూ.3,28,270
 3. శ్రీమతి రాధ మూడవ అంతస్తు నిర్మాణానికి, లిఫ్ట్ నిర్మాణానికి 2016-17 లో చేసిన ఖర్చు రూ.14,00,000.
 4. శ్రీమతి రాధ 2005-06 లో తన పేద గృహాన్ని బదిలీ చేసుకోవడానికి పెట్టిన న్యాయ ఖర్చులు రూ.15,000.
 5. శ్రీమతి రాధ ఆ గృహాన్ని 2017-18 లో బదిలీ చేయడానికి చేసిన బ్రోకరేజీ, న్యాయ ఖర్చులు రూ.80,000.
- 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీమతి రాధకు వచ్చిన మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

**శ్రీమతి రాధ మూలధన లాభం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.	రూ.
పూర్తి ప్రతిఫలం		1,09,00,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.3,50,000 x 272/100)	9,52,000	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (రూ.3,96,226 x 272/105)	10,26,415	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (రూ.3,28,270 x 272/148)	6,03,307	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (రూ.14,00,000 x 272/264)	14,42,424	
బదిలీ ఖర్చులు	80,000	41,04,146
మూలధన లాభం		67,95,854

ఉదా 17 : A & Co. (ఒక భాగస్వామ్య సంస్థ) తన వాణిజ్య భవనాన్ని మే 10, 2017 నాడు రూ.1,10,00,000 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 లో సంస్థకు వచ్చిన మూలధన లాభాన్ని కింది వివరాల నుండి గణించండి.

	రూ.
1. ప్లాటు కొన్న ఖరీదు (2004-05 లో)	3,00,000
2. నిర్మాణ ఖర్చు (2005-06 లో)	4,00,000
3. అదనపు నిర్మాణానికి ఖర్చు (2009-10 లో)	6,00,000
4. బదిలీ ఖర్చులు	6,000

జవాబు :

	రూ.	రూ.
అమ్మకపు ప్రతిఫలం		1,10,00,000
తీ. బదిలీ ఖర్చులు	6,000	
ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.3,00,000 x 272/113)	7,22,124	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (2005-06) (రూ.4,00,000 x 272/117)	9,29,915	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (2009-10) (రూ.6,00,000 x 272/148)	11,02,703	27,60,741
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		82,39,259

ఉదా 18 : శ్రీ మనోజ్ మార్చి 20, 2018 నాడు శ్రీకాకుళంలో ఉన్న తన నివాస గృహాన్ని రూ.22,50,000 లకు అమ్మడం జరిగింది. (అతనికి ఇంకొక గృహం లేదు). (2002-03 లో కొనుగోలు ధర రూ.1,70,0000). జులై 31, 2018 న అతడు రూ.4,00,000 ఒక బ్యాంకులో ఇంకొక గృహం కొనుగోలు/ నిర్మాణానికి వేసి సెక్షన్ 54 కింద మినహాయింపు పొందుదామనుకొన్నాడు. నవంబర్ 1, 2018 న అతడు భారత జాతీయ రహదారి అధారిటీ యొక్క 20 బాండ్లు ఒక్కొక్కటి రూ.200 తో కొనుగోలు చేసి సెక్షన్ 54EC కింద మినహాయింపు పొందుదామనుకొంటున్నాడు. గత సంవత్సరం 2017-18 లో అతనికి ఇతర వనరుల నుండి రూ.9,72,000 ఆదాయం వచ్చింది. మార్చి 1, 2020 న రూ.2,70,000 లతో ఒక నివాస గృహాన్ని నిర్మించాడు. దీని కోసం అంతకు ముందు డిపాజిట్ చేసిన మొత్తాన్ని ఉపసంహరించాడు. 2019-20, 2020-21 గత సంవత్సరాలలో వరుసగా రూ.15,92,000; రూ.18,70,000 ఉంటుందని భావిస్తూ 2018-19, 2019-20, 2020-21 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలకు అతని వన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని గణించండి.

జవాబు :

శ్రీమతి మనోజ్ మూలధన లాభాన్ని గణించడం

(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

		రూ.
అమ్మక ప్రతిఫలం		22,50,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం (రూ.1,70,000 x 272/105)		4,40,381
		18,09,619
తీ. సెక్షన్ 54 కింద మినహాయింపు	4,00,000	
తీ. సెక్షన్ 54EC కింద మినహాయింపు (6 నెలల తరువాత పెట్టుబడి పెట్టడం జరిగింది కాబట్టి మినహాయింపు రాదు)	Nil	4,00,000
	-----	-----
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		14,09,619
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		9,72,000

మొత్తం ఆదాయం (సర్దుబాటు చేయగా)		23,81,620

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2020-21	
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	Nil
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	15,92,000

స్థూల మొత్తం ఆదాయం	15,92,000

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2021-22	
భావిత దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	1,30,000
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	18,70,000

మొత్తం ఆదాయం	20,00,000

ఉదా 19 : శ్రీ సహదేవ్ ఒక భూమిని 31-1-2007 నాడు రూ.12,00,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు. 1-1-2018 నాడు ఈ భూమిని శ్రీ వివేక్ కు అమ్మడానికి ఒప్పందం కుదుర్చుకొని రూ.1,25,000 బయానాగా స్వీకరించాడు. శ్రీ వివేక్ ఈ ఒప్పందాన్ని అమలు చేయనందున అతడు చెల్లించిన రూ.1,25,000 శ్రీ సహదేవ్ 28-2-2018 జప్తు చేశాడు. 31-3-2018 న ఆ భూమిని శ్రీ జితేంద్రకు రూ.23,23,000 అమ్మినాడు. మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

**శ్రీ సహదేవ్ మూలధన లాభం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.
అమ్మక ప్రతిఫలం	23,23,000
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన వ్యయం (రూ.12,00,000 x 272/122)	26,75,410

దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 3,52,410

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం (జప్తు చేయబడిన బయానా మొత్తం)	1,25,000

ఉదా 20 : శ్రీ వటేల్ 15-1-2003 నాడు ఒక నివాస యోగ్యమైన భూమి, భవనాన్ని రూ.1,58,000 లకు కొన్నాడు. 4-9-2017 నాడు ఆ ఆస్తిని రూ.15,20,000 లకు అమ్మడం జరిగింది. దాని అభివృద్ధి కోసం చేసిన ఖర్చులు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

- (a) 14-9-2007 : రూ.1,60,000
- (b) 31-3-2008 : రూ.2,20,000
- (c) 15-7-2010 : రూ.1,25,000

ఇతర వివరాలు :

(a) బదిలీకి సంబంధించిన ఖర్చులు రూ.50,000

(b) స్టాంప్ డ్యూటీ అధారిటీ నిర్ణయించిన విలువ రూ.25,00,000

(c) పన్ను నిర్ధారణ అధికారి విలువ నిర్ధారణ అధికారిని సంప్రదించగా అతడు దానిని రూ.23,50,000 నిర్ణయించగా దానిని అసెసీ చాలెండ్ చేయలేదు.

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతనికి వచ్చిన మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ పటేల్ మూలధన లాభం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
పూర్తి ప్రతిఫలం		23,50,000
తీ. బదిలీ ఖర్చులు	50,000	
ఇండెక్స్ చేసిన స్వాదీన వ్యయం (రూ.1,58,000 x 272/105)	4,09,295	
ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం	10,03,882	14,63,177
	-----	-----
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		8,86,823

వర్కింగ్ నోట్స్ :

ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం

	2007-08	2008-09	2010-11
	రూ.	రూ.	రూ.
ఖర్చు చేసిన మొత్తం	1,60,000	2,20,000	1,25,000
ఆ సం.రానికి వ్యయ ద్రవ్యోల్బణ సూచీ	129	137	148
	1,60,000 x	2,20,000 x	1,25,000 x
	272/129	272/137	272/148
	= 3,37,364	= 4,36,788	= 2,29,730

ఇండెక్స్ చేసిన అభివృద్ధి వ్యయం (రూ.3,37,364 + రూ.4,36,788 + రూ.2,29,730) రూ.10,03,882

అమ్మిన సంవత్సరం వ్యయ వ్యయోల్బణ సూచీ (2017-18) 272

7.5 ప్రశ్నలు

A. ఈ కింది ప్రశ్నలకు ఐదు పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలు
2. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు
3. బోనస్ వాటాల విషయంలో మూలధన లాభాల నిర్ణయం
4. మూలధన ఆస్తులలో రకాలు
5. మూలధన ఆస్తిని నిర్వచించండి.

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు పది పంక్తులలో రాయండి.

1. మూలధన లాభాలను ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
2. మూలధన ఆస్తి బదిలీని నిర్వచించండి. బదిలీగా పరిగణించని సందర్భాలేవి?
3. ఏ ఏ సందర్భాలలో వ్యయ ద్రవ్యోల్బణ సూచీ పట్టి వినియోగింతురు.
4. మూలధన ఆదాయ మినహాయింపులు, సెక్షన్ 10
5. దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తులు
6. ఆస్తుల స్వాధీన విలువను ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
7. దీర్ఘకాల మరియు స్వల్పకాల పెట్టుబడి లాభం గురించి తెలుపుము.
8. దీర్ఘకాల, స్వల్పకాల ఆస్తుల మధ్యగల తేడాను వివరించుము.
9. మూలధన ఆస్తి బదిలీ కార్యక్రమాన్ని తెలియచేయుము.
10. తిరోగమన తనఖా అనగా నేమి? దీని యొక్క లక్షణాలను వివరించుము.
11. స్వల్పకాల మూలధన ఆదాయాన్ని నిర్వచించండి.

C. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు విపులంగా రాయండి.

1. ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం మూలధన లాభం అంటే ఏమిటి? దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలకు మధ్యగల తేడాలను తెలపండి.
2. మూలధన ఆస్తిని వివరించుము. దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తికి, స్వల్పకాలిక మూలధన ఆస్తికి మధ్య వ్యత్యాసమును వివరించుము.
3. మూలధన లాభాలు అనే శీర్షిక కింద లభించే మినహాయింపులను వివరించుము.
4. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలో పన్ను మినహాయింపు షాండ్ మూలధన లాభాల నిబంధనలు వివరించుము.
5. సెక్యూరిటీల వడ్డీ మీద పన్ను విధించడంలో గమనించవలసిన అంశాలేవి?

7.8 అభ్యాసాలు

1. శ్రీ విష్ణుకు తిరుపతి, చిత్తూరులో రెండు గృహాలతో బాటు ఇతర మూలధన ఆస్తులు ఉన్నాయి. వాటి వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

	రూ.
(i) తిరుపతి గృహాన్ని 10-5-2017 న అమ్ముగా వచ్చిన ప్రతిఫలం	25,00,000
(ii) గృహం కొనుగోలు ఇండెక్స్ వ్యయం	19,00,000
(iii) బంగారు ఆభరణాలు 20-5-2017 న అమ్ముగా వచ్చిన మొత్తం	15,00,000
(iv) ఆభరణాలు కొనుగోలు ఇండెక్స్ వ్యయం	10,50,000
(v) పీలేరులో 12-11-2017 న కొనుగోలు చేసిన కొనుగోలు చేసిన కొత్త గృహం ఖరీదు	8,00,000
(vi) NHAI బాండ్లలో 10-11-2017 న పెట్టుబడి	2,50,000

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ విష్ణుకు వచ్చిన మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

(జవాబు : పన్ను విధించదగిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం రూ.1,40,000)

2. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 లో శ్రీ రత్నం కింది వాటాలు / మ్యూచ్యువల్ ఫండ్ యూనిట్లు బదిలీ చేశాడు. ఇవన్నీ దీర్ఘకాలిక ఆస్తులే (12 నెలలకు మించినవి).

కంపెనీ / మ్యూచువల్ ఫండ్	మొత్తం వాటాలు	కొనుగోలు ధర (ఒక్కొక్క వాటాకు)	FMV on 31-1-2018 (ఒక్కొక్క వాటా)	అమ్మకం ధర (ఒక్కొక్క వాటాకు)
1. విప్రో	1,000	27	200	200
2. పెట్రోనెట్ LNG	1,000	260	250	280
3. HDFC లార్డ్ కాప్ మ్యూచువల్ ఫండు	2,000	100	118	110

ప్రతి కేసులో మూలధన లాభాన్ని గణించండి.

(జవాబు : దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం రూ.60,000)

3. శ్రీ గిరి ఏప్రిల్ 30, 1988 నాడు రూ.1,70,000 లతో ఒక గృహాస్థిని కొనుగోలు చేశాడు. 1-4-2001 నాడు దాని యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ రూ.3,10,294 గా ఉంది. 2006-07 లో అతడు రెండవ అంతస్తు నిర్మాణానికి రూ.5,42,080 ఖర్చు చేశాడు. మే 10, 2017 నాడు ఆ ఆస్థిని భారత ప్రభుత్వం తీసుకుంది. ప్రభుత్వం తీసుకుంది. ప్రభుత్వం ఆ ఆస్థికి నష్టపరిహారాన్ని రూ.25,00,000 గా నిర్ణయించి, ఆ మొత్తాన్ని రెండు విడతలుగా, జూన్ 10, 2017; రూ.19,00,000 ఏప్రిల్ 18, 2018 నాడు చెల్లించింది. అయితే శ్రీ గిరి ఈ నష్టపరిహారానికి ఒప్పుకోక హైకోర్టుకు వెళ్ళగా, కోర్టు ఆ నష్టపరిహారాన్ని రూ.45,00,000 గా నిర్ణయించింది. అదనంగా వచ్చిన నష్టపరిహారాన్ని శ్రీ గిరి కింది విధంగా స్వీకరించాడు.
- (a) మే 7, 2018 నాడు రూ.15,00,000

(b) మే 10, 2019 నాడు రూ.5,00,000 (కోర్టు ఉత్తర్వుల ప్రకారం 1,80,000 వడ్డీతో పాటు)

మే 9, 2017 నాడు శ్రీ గిరి ఇంకొక నివాస గృహాన్ని పూనేలో రూ.11,00,000 లకు కొనుగోలు చేసి, అదనంగా ఇంకొక యూనిట్‌ను ఏప్రిల్ 20, 2018 నాడు రూ.9,00,000 లతో నిర్మించాడు. నష్టపరిహారం కోసం అతడు రూ.10,000; హైకోర్టు న్యాయ ఖర్చుల నిమిత్తం రూ.70,000 చేశాడు. శ్రీ గిరికి బ్యాంకు వడ్డీ రూపేణా రూ.5,00,000 ఆదాయం వస్తుండగా, పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్‌లో అతడు రూ.1,00,000 డిపాజిట్ చేశాడు. వివిధ పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలకు శ్రీ గిరికి వచ్చిన మొత్తం ఆదాయాన్ని గణించండి.

(జవాబు : దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం Nil)

4. శ్రీ రామ్‌దేవ్ 2017-18 సంవత్సరంలో కింది దీర్ఘకాలిక ఆస్తులను బదిలీ చేశాడు.

వివరాలు	వ్యవసాయ భూమి	సిల్వర్	డిబెంచర్	బంగారం
	పట్టణ ప్రాంతంలో			
1. బదిలీ తేదీ	ఏప్రిల్ 12, 2017	అక్టోబర్ 7 2017	జనవరి 3, 2018	ఫిబ్రవరి 26, 2018
2. అమ్మకం ప్రతిఫలం (రూ.లలో)	22,75,000	68,86,000	15,76,000	23,10,000
3. కొనుగోలు ఇండెక్స్ వ్యయం (రూ.లలో)	19,32,000	56,10,000	7,26,858	11,78,000
4. బదిలీకి చేసిన ఖర్చు	5,000	6,000	1,000	10,000

డిబెంచర్లను 2013-14 లో కొనుగోలు చేశాడు. ఇతర ఆస్తులను ఏప్రిల్ 1, 2013 కు ముందు కొనుగోలు చేశాడు.

(జవాబు : దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం (1) Nil (2) రూ.12,70,000 (3) రూ.87,100, (4) రూ.11,22,000)

5. 2017-2018 సంవత్సరంలో ఆస్తులు అమ్మకానికి సంబంధించిన ఈ క్రింది వివరాలను శ్రీ ప్రసాద్ ఈ క్రింది విధంగా సమర్పించినాడు.

వివరాలు	అభరణాలు	ఖాళీ స్థలము	బంగారం
	రూ.	రూ.	రూ.
అమ్మకపు ధర	6,50,000	38,80,000	5,20,000
అమ్మకపు ఖర్చులు	2,000	36,000	Nil
స్వాధీనపు వ్యయము	90,000	4,20,000	1,30,000
స్వాధీనపు సంవత్సరం	2001-02	2006-07	2010-11
సూచీ ద్రవ్యోల్బణపు వ్యయ సూచిక	100	122	167

1.3.2017 న అతడు ఒక ఇంటిని రూ.17,00,000 లకు కొనుగోలు చేశాడు. పన్ను విధించదగిన మూలధన లాభాల ఆదాయాన్ని లెక్కింపుము 2017-18 సంవత్సరానికి సూచీ ద్రవ్యోల్బణపు వ్యయం 272.(కృష్ణ మార్చి, 2017)

6. 1.9.2006 న శ్రీ స్టాలిన్ చెన్నై నగరములో 14,50,000 లకు నివాసానికై గృహమును కొనుగోలు చేసెను. (ద్రవ్యోల్బణ సూచీ సంఖ్య 122) 14.12.2017 న గృహమును అమ్ముటకు 40,00,000 లకు శ్రీ యు. యల్. రాజుకు షరతుతో ఒప్పందము కుదుర్చుకొని మూడు మాసములలోపు గృహమును కొనుగోలు చేయవలయును అను షరతుతో 2,00,000 అడ్వాన్సు స్వీకరించెను. శ్రీ రాజు గృహమును కొనుగోలు చేయుటలో విఫలము అయ్యెను. ఆ కారణముగా 2.2.2018 న గృహమును శ్రీ సుబ్బారెడ్డికి 51,00,000 లకు అమ్మెను. ఈ తదుపరి 2 రోజులలో శ్రీలంకా దేశములో జాఫ్నా నగరముపు నందు 12,50,000 గృహమును కొనుగోలు చేసెను. ఇతర శీర్షికల నుండి ఆదాయం 7,20,000 అయిన అమ్మకపు ఖర్చులు 3% పన్ను బాధ్యతను లెక్కింపుము. (ద్రవ్యోల్బణ సూచీ 2017-18 : 272)

(కృష్ణ మార్చి, 2017)

7. 31 మార్చి 2018 సంవత్సరమునకే దిగువ వివరముల నుండి పెట్టుబడి లాభము/నష్టము లెక్కింపుము.

	భూమి	వాటాలు	
కొనుగోలు తేదీ	20.12.1988	20.12.2016	
కొనుగోలు ఖరీదు	రూ. 3,80,000	రూ. 2,60,000	
అమ్మకము తేదీ	11.3.2017	11.3.2017	
అమ్మకము విలువ	రూ. 40,00,000	రూ. 3,20,000	
అమ్మకముపై కమీషన్	2%	1%	
సంవత్సరము	2001-02	2015-16	2017-18
CII	100	254	272

(ఆచార్య నాగార్జున అక్టోబర్ 2017)

8. 2018-2019 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరమునకు దిగువ వివరముల నుండి దీర్ఘకాల పెట్టుబడి లాభము లేదా నష్టము లెక్కింపుము : 1978-1979 భూమి విలువ రూ. 1,50,000 2001 ఏప్రిల్ 1న భూమి మార్కెట్ విలువ రూ. 2,25,000, 2007-2008 లో మొదటి అంతస్తుకు ఖర్చు రూ. 20,00,000 2012-2013 లో రెండవ అంతస్తుకు పెట్టుబడి రూ. 16,00,000, ఆ భవనమును 2017-2018 అమ్మితిరి రూ. 90,00,000, భవనము అమ్మకంపై కమీషన్ రూ. 60,000

సంవత్సరము	2001-02	2007-08	2012-13	2017-18
CII	100,	129	200	272

(ఆచార్య నాగార్జున, మార్చి 2018)

SUGGESTED READINGS

1. Dr. Vandana Bangar, Dr. Yogendra Bangar, Aadhya Prakashan, Allahabad
2. Manoharan, T.N., Income Tax Law, Snow White Publications Pvt. Ltd., Chennai.
3. Income Tax Act, Taxmann Publications, New Delhi.
4. Dr. Vinod K. Singhania, Income Tax, Taxmann Publications, New Delhi.

పాఠం - 8

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం

లక్ష్యాలు

ఈ పాఠాన్ని అధ్యయనం చేయడం ద్వారా మీరు :

- * ఇతర వనరుల ఆదాయం అంటే ఏమిటి?
- * ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద పన్ను విధించే ఆదాయాలు
- * వివిధ రకాల సెక్యూరిటీలు, అనుమతింపబడే తగ్గింపులు గురించి తెలుసుకుంటారు.

ముఖ్యాంశాలు

- 8.1 ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం
- 8.2 ఆదాయంగా భావించే ప్రతిఫలం లేని వనూళ్ళు
- 8.3 డివిడెండ్లు
- 8.4 ప్రశ్నలు
- 8.5 అభ్యాసాలు

8.1 ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం

ఆదాయం పన్ను శీర్షికలలో ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం చివరిది. ఏ ఆదాయమైనా మొదటి నాలుగు శీర్షికల కిందికి రాకపోతే దాన్ని ఈ శీర్షిక కిందికు చేర్చవలసి ఉంటుంది.

సెక్షన్ 56	పన్ను విధింపుకు ఆధారం
సెక్షన్ 57	అనుమతించిన తగ్గింపులు
సెక్షన్ 58	అనుమతించని తగ్గింపులు
సెక్షన్ 59	భావిత ఆదాయాలు

పన్ను విధింపుకు ఆధారం : సెక్షన్ 56 :

ఈ శీర్షిక కిందకు వచ్చే ఆదాయాలను రెండు రకాలుగా చెప్పవచ్చు.

1. నిర్దుష్ట ఆదాయాలు
2. ఇతర ఆదాయాలు

1. నిర్దుష్ట ఆదాయాలు :

సెక్షన్ 56(2) ప్రకారం కింద తెలిపిన ఆదాయాలను తప్పనిసరిగా ఈ శీర్షికల కిందకే చేర్చి పన్ను విధిస్తారు. అవి :

- (a) డివిడెండ్లు

- (b) లాటరీలు, క్రాస్ వర్డ్ ఫజిల్స్, పేకాట, జూదం, పందేలు మొదలైన వాటిలో గెలుపు పొందిన మొత్తాలు
- (c) యజమాని తన ఉద్యోగుల జీతాల నుండి వివిధ వాటాగా తగ్గించుకునే మొత్తాలను ఆయా నిధులకు గడవు తేదీ లోపల జమ చెయ్యకపోతే ఆ మొత్తాన్ని ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయంగా భావించి పన్ను విధిస్తారు.
- (d) సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ రూపంలో అసెసీలకు వచ్చే ఆదాయం
- (e) ప్లాంటు, యంత్రాలు లేదా ఫర్నిచర్ అద్దెకివ్వడం వలన అసెసీకి వచ్చే ఆదాయం (అద్దెకివ్వడం అసెసీకి మామూలు వ్యాపారం కాకుండా అప్పుడప్పుడు మాత్రమే జరిగితే)
- (f) అసెసీ తన భవనాన్ని ప్లాంటు, యంత్రాలు, ఫర్నిచర్తో సహా అద్దెకిచ్చినపుడు భవనాల అద్దెను ఇతర ప్లాంటు, యంత్రాలు మొదలైన వాటి అద్దె నుండి విడదీయడం సాధ్యం కాకపోతే, మొత్తం ఆదాయం ఈ శీర్షిక కిందకే వస్తుంది.

2. ఇతర ఆదాయాలు :

పైన చెప్పిన నిర్దిష్ట ఆదాయాలకై కాకుండా, ఈ ఇతర శీర్షిక కిందకు రాని, పన్ను విధించదగిన ఇతర ఆదాయాలన్నింటిని ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధిస్తారు. వీటికి కొన్ని ఉదాహరణలు కింద ఇవ్వడం జరిగింది.

- (i) తన యజమాని నుండి కాకుండా మరే వ్యక్తి నుండైనా పొందిన ఫీజులు లేదా కమీషన్
- (ii) బాంకు డిపాజిట్లు, అప్పు ఇచ్చిన మొత్తాల మీద వచ్చే వడ్డీలు
- (iii) అద్దెకున్న వ్యక్తి ఆ గృహంలో తిరిగి కొంత భాగాన్ని అద్దెకివ్వడం ద్వారా పొందే ఆదాయం
- (iv) బొగ్గు గనుల యజమానులకు వచ్చే రాయల్టీలు, అద్దెలు
- (v) డైరెక్టర్ల ఫీజులు
- (vi) పరీక్షల నిర్వహణకు సంబంధించి అధ్యాపకులకు, ఉపాధ్యాయులకు వచ్చే ఆదాయం
- (vii) ఇన్సూరెన్స్ కమీషన్
- (viii) ఆకస్మిక ఆదాయాలు
- (ix) ఎమ్.పి.లు, ఎమ్.ఎల్.ఎ.లకు చెల్లించవలసిన జీతాలు
- (x) గుప్త వనరుల నుండి ఆదాయం
- (xi) ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం అసెసీ ఆదాయానికి కలుపవలసిన ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాలు
- (xii) భవనాలకు అనుబంధంగా లేని భూముల నుండి అద్దె (అయితే ఈ భూములు భారతదేశంలో వ్యవసాయ భూములు అయి ఉండకూడదు)
- (xiii) మార్కెట్లు, ఫెర్రీలు, మత్స్య కేంద్రాలు మొదలైన వాటి నుండి పొందే ఆదాయం
- (xiv) కౌలుదారీ ఆస్తి నుండి ఆదాయం
- (xv) పత్రికలకు వ్యాసాలు, కథలు మొదలైనవి రాయడం వలన వచ్చిన ప్రతిఫలం
- (xvi) వీలునామా ననుసరించి వార్షిక ఆదాయాలు
- (xvii) ముఖ్యమైన వ్యక్తి పాలసీ కింద స్వీకరించిన మొత్తాలు బోనస్ కలుపుకొని, జీతాల నుండి ఆదాయం లేదా వృత్తి నుండి ఆదాయం అనే శీర్షిక కింద విధించకపోతే ఈ శీర్షిక కింద ఆదాయంగా చేర్చి పన్ను విధిస్తారు.
- (xviii) జీవిత భీమా సంస్థ లేదా ఇతర భీమా సంస్థల నుండి సెక్షన్ 80C కింద స్వీకరించిన ఏదైనా వార్షికం లేదా పెన్షన్ మొత్తం.

8.2. ఆదాయంగా భావించే ప్రతిఫలం లేని వసూళ్ళు

ఒక వ్యక్తి లేదా అవిభక్త హిందూ కుటుంబం ప్రతిఫలం లేకుండా స్వీకరించిన కింది రకాల సొమ్ము లేదా ఆస్తుల విలువలను 'ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం' శీర్షిక కింద ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు.

1. **బహుమతిగా స్వీకరించిన డబ్బు :** ఒక విడి వ్యక్తి లేదా అవిభక్త కుటుంబం డబ్బు రూపంలో స్వీకరించిన మొత్తాలు ₹ 50,000 లకు మించితే, ఆ మొత్తాలు.
2. **ప్రతిఫలం లేకుండా బహుమతిగా స్వీకరించిన కదిలించడానికి వీలులేని ఆస్తి :** ఒక వ్యక్తి లేదా అవిభక్త కుటుంబం ప్రతిఫలం లేకుండా స్వీకరించిన కదిలించడానికి వీలులేని ఆస్తి స్థాంపు విలువ ₹ 50,000 మించితే, ఆ మొత్తాన్ని స్వీకరించిన వ్యక్తి యొక్క ఆదాయంగా తీసుకుంటారు.
3. **కదిలించడానికి వీలులేని ఆస్తి కాకుండా ఏ ఇతర ఆస్తివైనా బహుమతిగా ఇస్తే :**
 - (a) **ప్రతిఫలం లేకుండా :** ఒక వ్యక్తి లేదా అవిభక్త కుటుంబం ప్రతిఫలం లేకుండా ఏమైన కదలని ఆస్తి కాకుండా ఇతర ఆస్తిని స్వీకరిస్తే, ఆ ఆస్తి మార్కెట్ విలువను స్వీకరించిన వ్యక్తి యొక్క ఆదాయంగా పరిగణించి పన్ను విధిస్తారు.
 - (b) **సరిపోయిన ప్రతిఫలం లేకుండా కొనుగోలు చేసినపుడు :** సరిపోయినంత ప్రతిఫలం లేకుండా కదలని ఆస్తిని మార్కెట్ విలువ రూ.50,000 లకు మించి కొనుగోలు చేసినపుడు, ఆ ఆస్తి మార్కెట్ విలువకు, చెల్లించిన ప్రతిఫలానికి మధ్య ఉన్న తేడా మొత్తం బహుమతిగా పరిగణించి ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధిస్తారు.
4. **మూలధన ఆస్తి అమ్మకంలో జప్తు చేసిన మొత్తం :** అసెసీ మూలధన ఆస్తిని అమ్మినపుడు బయోనాగా స్వీకరించిన మొత్తాన్ని కొన్ని సార్లు జప్తు చేయవచ్చు. ఆ జప్తు చేసిన మొత్తాన్ని ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయంగా చూపించాలి. అయితే ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయంగా చూపించనపుడు స్వాధీన వ్యయం నుండి ఆ మొత్తాన్ని తీసివేయరాదు.

ఆదాయంగా భావించని వసూళ్ళు : కింది సందర్భాలలో పైన వివరించిన వసూళ్ళను ఆదాయంగా భావించరు :

ఆ ధనం మొత్తం లేదా ఏ ఆస్తి అయినా స్వీకరించినపుడు,

- (a) ఒక బంధువు నుండి స్వీకరించినపుడు,
- (b) వ్యక్తి యొక్క వివాహం సందర్భంగా స్వీకరించినపుడు,
- (c) వీలునామా ద్వారా లేదా వారసత్వం ద్వారా స్వీకరించినపుడు,
- (d) చెల్లింపు చేసిన వ్యక్తి చనిపోతే లేదా డోనర్ చనిపోయినపుడు,
- (e) సెక్షన్ 10(20) కింద వివరణలో నిర్వచించిన స్థానిక అధికార సంస్థ నుండి స్వీకరించినపుడు,
- (f) సెక్షన్ 10(23C) కింద ఒక ఫండు, ఫౌండేషన్ లేదా విద్యా సంస్థ లేదా హాస్పిటల్ లేదా ఇతర మెడికల్ సంస్థ లేదా ట్రస్ట్ నుండి స్వీకరించినపుడు,
- (g) సెక్షన్ 12AA కింద రిజిస్టరైన ఏదైనా ఒక ట్రస్ట్ నుండి స్వీకరించిన స్వీకారాలు. అటువంటి మొత్తాల మీద ఆదాయం పన్ను చెల్లించి ఉండకూడదు.

8.3 డివిడెండ్లు - సెక్షన్ 56(2)

సెక్షన్ 56(2) ప్రకారం డివిడెండ్లను ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద చేర్చి పన్ను విధిస్తారు. సాధారణంగా ఒక వాటాదారు కంపెనీ పంపిణీ చేసే లాభాల నుండి తనకు ఆ కంపెనీలో ఉన్న వాటాల వలన స్వీకరించే మొత్తాన్ని డివిడెండ్ అంటారు. ఒక వ్యక్తి వాటాలను వర్తకం సరుకుగా కలిగి ఉన్నప్పటికీ, డివిడెండ్ ప్రకటించే సమయంలో ఆ వాటాలు అతని అధీనంలోనే ఉంటే మాత్రం ఆ డివిడెండ్ ఆదాయానికి ఈ శీర్షిక కిందే పన్ను విధించబడుతుంది. సెక్షన్ 2(22) లో తెలిపిన డివిడెండ్ నిర్వచనం ఈ సాధారణ అర్థాన్ని ఇంకా విస్తృత పరచింది. అందువల్ల డివిడెండ్లో మనం సాధారణంగా భావించే మొత్తాలే కాకుండా ఇంకా కొన్ని మొత్తాలు కూడా చేరుస్తారు. వీటినే భావిత డివిడెండ్లు అంటారు.

డివిడెండ్ రకాలు : పన్ను విధింపు : కంపెనీలు లేదా సంస్థలు ఇచ్చే డివిడెండు మూడు రకాలుగా ఉంటుంది.

1. స్వదేశీ కంపెనీ ప్రకటించిన డివిడెండ్లు
2. పరస్పర నిధి సంస్థలు పంపిణీ చేసిన డివిడెండ్ లేదా ఇతర ఆదాయం
3. విదేశీ కంపెనీలు ప్రకటించిన డివిడెండ్లు

లాటరీలు, క్రాన్వర్డ్ పజిల్స్ మొదలగునవి :

ఇటువంటి ఆదాయాలన్నింటి మీద 30 శాతం పన్ను విధిస్తారు. అయితే అసెసీ మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించేటప్పుడు అతడు వాస్తవంగా స్వీకరించిన మొత్తం కాకుండా అతడు నిజంగా గెలిచిన స్థూల మొత్తం బహుమతిని (నికర బహుమతి మొత్తం $\times \frac{100}{70}$) లెక్కలోకి తీసుకోవాలి. ఈ తరహా ఆదాయాలపై ఏ విధమైన తగ్గింపు లభించదు.

సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ :

అసెసీలకు సెక్యూరిటీల మీద వచ్చే వడ్డీకి, వ్యాపారాదాయం శీర్షిక కిందకు రాకపోతే, ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడుతుంది. సెక్యూరిటీ అనే మాటలను చట్టం ఎక్కడా నిర్వచించలేదు. కాబట్టి మనం మామూలుగా డిక్షనరీలో ఇవ్వబడిన అర్థాన్నే తీసుకోవాలి. ఆక్స్ఫర్డ్ డిక్షనరీ ప్రకారం ఒక రుణదాత తన మొత్తాన్ని తిరిగి పొందే హక్కుకు సాక్ష్యంగా ఉండే దాక్యుమెంటునే సెక్యూరిటీ అంటారు. సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ గణించడంలో కింది అంశాలను పరిగణించాలి.

1. సాధారణంగా వడ్డీలను ఒక నిర్దిష్ట తేదీన చెల్లిస్తారు. కాబట్టి ఆ తేదీ వరకు అసెసీకి ఎంత వడ్డీ వస్తుందో అంతే మొత్తాన్ని ఈ శీర్షిక కింద కలపాలి.
2. వడ్డీని గత సంవత్సరంలో నిజంగా స్వీకరించినా, స్వీకరించకపోయినా రావలసిన మొత్తాన్ని లెక్కలోకి తీసుకుంటారు.
3. భారత ప్రభుత్వం జారీ చేసిన సెక్యూరిటీలపై వడ్డీని విదేశాలలో చెల్లించినా, ఆ మొత్తం భారతదేశంలోనే పన్ను విధింపుకు గురి అవుతుంది.
4. వడ్డీ ప్రాప్తించే తేదీన ఎవరి పేరు మీద అయితే సెక్యూరిటీలు ఉన్నాయో ఆ వడ్డీ వారి ఆదాయంగా పరిగణించబడుతుంది. ఉదా. ఒక అసెసీ 15-12-2016 న సెక్యూరిటీలు కొన్నప్పటికీ, ఆ సెక్యూరిటీల మీద 31-12-2016న వడ్డీ ప్రకటించబడే (సంవత్సరానికి లేదా ఆరు నెలలకు) మొత్తం వడ్డీ అతని ఆదాయంలోనే కలుపబడుతుంది.

1. పన్ను తగ్గించిన సెక్యూరిటీలు :

మూలధారంలోనే పన్ను తగ్గించబడే సెక్యూరిటీలను పన్ను తగ్గించే సెక్యూరిటీలు అంటారు. ఈ సెక్యూరిటీల విషయంలో అవి ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలైనా, వాణిజ్య సెక్యూరిటీలైనా ఆదాయం పన్ను కోసం వడ్డీని లెక్కించేటప్పుడు ఒక విధంగానే పరిగణిస్తారు. ఈ సెక్యూరిటీల మీద అసెసీకి రావలసిన వడ్డీ మొత్తంలో మూలాధారంలోనే పన్ను తగ్గించి నికర వడ్డీని మాత్రమే అసెసీకి చెల్లిస్తారు. అందువలన మూలాధారంలో తగ్గించిన పన్నును వడ్డీకి కలిపి స్థూల వడ్డీని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

పన్ను తగ్గించని సెక్యూరిటీలు (సెక్షన్ 193) :

కింద పేర్కొన్న సెక్యూరిటీల మీద వచ్చే వడ్డీ మూలంలో పన్ను మినహాయించరు.

1. రెసిడెంట్ అయిన వ్యక్తికి చెందిన 4 1/2% జాతీయ రక్షణ బాండ్లు
2. ఒక వ్యక్తికి చెందిన 4 1/2% జాతీయ రక్షణ రుణం, 1968 లేదా 4 3/4% జాతీయ రక్షణ రుణం, 1972
3. జాతీయ అభివృద్ధి బాండ్లపై వడ్డీ
4. 7 సంవత్సరాల జాతీయ పొదుపు పత్రాలు (4వ జారీ)
5. కేంద్ర ప్రభుత్వం నోటీస్ పై చేసిన ఒక సహకార సంఘం లేదా ఇతర సంస్థల డిబెంచర్లపై వడ్డీ
6. 6 1/2% బంగారం బాండ్లు 1977 లేదా 7% బంగారం బాండ్లు 1980. అయితే వీటి విషయంలో రెసిడెంట్ అయిన వ్యక్తి తనకు ఉన్న బంగారం బాండ్ల విలువ రూ.10,000 లకు మించలేదని డిక్లరేషన్ ఇస్తేనే మూలంలో పన్ను తగ్గింపు ఉండదు.
7. కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ఏ విధమైన సెక్యూరిటీలపై మూలంలో పన్ను తగ్గించబడదు.
8. బాంకు ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్ల మీద రావలసిన వడ్డీ రూ.5,000 కు మించనపుడు మూలంలో పన్ను మినహాయించబడదు.

మూలంలో పన్ను తగ్గించని డిబెంచర్లపై వడ్డీ :

కింది సందర్భాలలో డిబెంచర్లపై వచ్చే వడ్డీ నుండి మూలంలో పన్నును మినహాయించడం జరుగదు.

1. అమితంగా ప్రజాసక్తి ఉన్న కంపెనీలు జారీ చేసిన డిబెంచర్లపై వడ్డీ
2. రెసిడెంట్ డిబెంచరుదారులకు చెల్లించిన వడ్డీ
3. గుర్తింపు పొందిన స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లో లిస్ట్ అయిన డిబెంచర్లపై వడ్డీ
4. కంపెనీ అకౌంట్ పేయీ ద్వారా చెల్లించిన వడ్డీ
5. ఆర్థిక సంవత్సరంలో చెల్లించవలసిన మొత్తం డివిడెండ్లు రూ.2,500 కు మించనపుడు

2. పన్ను లేని (Tax free) ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు :

ప్రభుత్వం చేత జారీ చేయబడి, పన్ను లేని సెక్యూరిటీలుగా ప్రకటింపబడే వాటిని పన్ను లేని ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు అంటారు. ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలను రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చు.

(A) పన్ను నుండి మినహాయించబడే ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు : కొన్ని ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీని సెక్షన్ 10(15) కింద పూర్తిగా మినహాయించారు. అయితే కింద పేర్కొన్న సెక్యూరిటీల మీద పన్ను మినహాయింపు ఉన్నప్పటికీ ప్రస్తుతం ప్రభుత్వం వీటి జారీని నిలుపుదల చేసింది.

అవి (a) 12 సంవత్సరాల జాతీయ పొదుపు వార్షిక పత్రాలు (b) జాతీయ రక్షణ బంగారం బాండ్లు 1980, (c) పత్యేక బేరర్ బాండ్లు, 1991, (d) ట్రెజరీ సేవింగ్స్ డిపాజిట్ పత్రాలు. ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న ప్రభుత్వ రంగం కంపెనీల, సంస్థల

సెక్యూరిటీలు.

- (i) 10% హామీగల తిరిగి చెల్లించే NTPC బాండ్లు, 1986 (1వ జారీ)
- (ii) 10% హామీగల తిరిగి చెల్లించే తిరిగి మార్చుకోవడానికి వీలులేని మహానగర్ టెలిఫోన్ నిగమ్ లిమిటెడ్ బాండ్లు
- (iii) 10% హామీగల తిరిగి చెల్లించే తిరిగి మార్చుకోవడానికి వీలులేని భారతీయ రైల్వే విత్త కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ బాండ్లు
- (iv) 9% హామీగల తిరిగి చెల్లించే తిరిగి మార్చుకోవడానికి వీలులేని జాతీయ హైడ్రో ఎలక్ట్రిక్ వర్క్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ బాండ్లు
- (v) 9% పన్ను లేని హామీగల తిరిగి చెల్లించే పవర్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ బాండ్లు
- (vii) 10% పన్ను లేని హామీగల తిరిగి చెల్లించే ఇండియన్ టెలిఫోన్ ఇండస్ట్రీస్ లిమిటెడ్ బాండ్లు
- (ix) 10 సంవత్సరాల - 9% (పన్ను లేని హామీగల తిరిగి చెల్లించే మార్చుకోవీలులేని పవర్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ బాండ్లు (2వ జారీ)
- (x) 10 సంవత్సరాలు - 9% (పన్ను లేని హామీగల తిరిగి చెల్లించే మార్చుకో వీలులేని రూరల్ ఎలక్ట్రిఫికేషన్ కార్పొరేషన్ బాండ్లు.
- (ix) 10 సంవత్సరాల - 9% (పన్ను లేని తిరిగి చెల్లించే మార్చుకోవీలులేని నైవేరి లిగ్నైట్ కార్పొరేషన్ బాండ్లు.
- (xi) 7% మూలధన పెట్టుబడి బాండ్లు
- (xiii) 6.5%, 8%, 9%, 10% జాతీయ సహాయ బాండ్లు

(B) రిబేటు లభించే సెక్యూరిటీలు : కొన్ని సెక్యూరిటీలపై వచ్చే వడ్డీని మొత్తం ఆదాయానికి కలిపినప్పటికీ, తరువాత 27.5 శాతం లేదా సగటు రేటు రెండింటిలో ఏది తక్కువైతే దాని ప్రకారం అసెసీకి రిబేటు ఇస్తారు.

పన్ను లేని వాణిజ్య సెక్యూరిటీలు

ఇవి కంపెనీల చేత జారీ చేయబడతాయి. వడ్డీపై అసెసీ చెల్లించాల్సిన పన్నును కంపెనీలే ప్రభుత్వానికి చెల్లించి పూర్తి మొత్తాన్ని అసెసీకి చెల్లిస్తాయి. అందువలన అసెసీ స్వీకరించేది స్థూల మొత్తమే అయినప్పటికీ, దాన్ని నికరంగానే భావించి, దానికి కంపెనీ చెల్లించిన పన్ను కలిపి, ఆ స్థూల మొత్తాన్ని లెక్కలోనికి తీసుకోవాలి. పైన చెప్పిన నిబంధనలను కింది విధంగా క్లుప్తంగా చెప్పుకోవచ్చు.

- (a) లెక్కలో ఇచ్చిన సెక్యూరిటీలు పన్నులేని సెక్యూరిటీలా, పన్ను తగ్గించిన సెక్యూరిటీలా అన్నది స్పష్టంగా తెలియచెయ్యకపోతే వాటిని పన్ను తగ్గించిన వాటిగానే భావించాలి.
- (b) పన్ను తగ్గించిన సెక్యూరిటీలను, అసెసీ స్వీకరించిన మొత్తాన్ని ఇచ్చినప్పుడే స్థూలం చెయ్యాలి. ఇతర సందర్భాలలో అవసరం లేదు.
- (c) పన్ను లేని ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలను ఎప్పుడు స్థూలం చేయాల్సిన అవసరం లేదు.
- (d) పన్ను లేని వాణిజ్య సెక్యూరిటీలను ఎప్పుడు స్థూలం చేసిన తర్వాత మాత్రమే లెక్కలోనికి తీసుకోవాలి.

స్థూల వడ్డీ కనుక్కోవడానికి సూత్రం :

మూలాధారంలో తగ్గించే పన్ను రేటు 10% అయితే

$$\text{స్థూల వడ్డీ} = \text{స్వీకరించిన వడ్డీ} \times \frac{100}{90}$$

మూలాధారంలో తగ్గించే పన్ను రేట్లు :

సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ చెల్లించే ముందు, చెల్లించే అధికారి కింద శాతం ప్రకారం మూలంలోనే వడ్డీని తగ్గించి ప్రభుత్వానికి ఆ మొత్తాన్ని జమ కట్టవలసి ఉంది. కింది రేట్ల ప్రకారం మూలంలో పన్ను తగ్గించాలి. (పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

ఆదాయం	మూలంలో తగ్గించే పన్ను రేటు
కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల సెక్యూరిటీలపై చెల్లించవలసిన వడ్డీ	Nil
స్థానిక సంస్థ లేదా చట్టబద్ధ కార్పొరేషన్	10%
కంపెనీ : లిస్ట్ అయిన సెక్యూరిటీలు	10%
లిస్ట్ కాని సెక్యూరిటీలు	10%
పన్ను మీద విద్యాసెస్	2%
పన్ను మీద ఉన్నత విద్యాసెస్	1%

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి విద్యాసెస్లతో బాటు 1% ఆరోగ్య సెస్ను కూడా చేర్చాలి. అంటే సెస్ మొత్తం 4% అవుతుంది.

మూలధారంలో పన్ను తగ్గించనవసరం లేని సెక్యూరిటీలు :

1. వడ్డీ రూ.10,000 తక్కువగా ఉన్న బాంకు డిపాజిటు.వడ్డీ రూ.10,000 మించితే 10% చొప్పున మూలాధారంలో పన్ను తగ్గించాలి.
2. జాతీయ పొదుపు సర్టిఫికెట్ల మీద వడ్డీ
3. జాతీయ అభివృద్ధి బాండ్ల మీద వడ్డీ
4. సహకార సంస్థ, పారిశ్రామిక విత్త సంస్థలు లేదా గృహ విత్త సంస్థలు జారీ చేసిన డిబెంచర్లు లేదా డిపాజిట్లపై వడ్డీ
5. కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల బాండ్లు లేదా సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ
6. సెక్షన్ 193 కింద ప్రకటించిన పబ్లిక్ సంస్థ జారీ చేసిన సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ
7. ప్రజా ప్రయోజనం ఉన్న కంపెనీ ఒక వ్యక్తికి లేదా అవిభక్త కుటుంబానికి ఆకౌంట్ పేయీ చెక్కు ద్వారా లిస్ట్ చేసిన డిబెంచర్లపై చెల్లించవలసిన వడ్డీ రూ.5,000 కన్నా తక్కువ ఉన్నప్పుడు.

అనుమతించబడే తగ్గింపు : సెక్షన్ 57

ఇతర వనరుల నుండి వచ్చిన ఆదాయం నుండి కింది మొత్తాలను తగ్గించి, మిగిలిన ఆదాయంపై మాత్రమే పన్ను విధిస్తారు.

1. **డివిడెండ్లు, సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ విషయంలో :** ఈ సందర్భంలో అసెసీ చేసే కింది ఖర్చులకు తగ్గింపు అనుమతిస్తారు.
 - (a) **వసూలు ఖర్చులు :** డివిడెండ్ లేదా వడ్డీ వసూలు చేసుకోవడానికై అసెసీ చెల్లించే కమీషన్, బ్రోకరేజీ మొదలైనవి.
 - (b) **రుణంపై వడ్డీ :** వాటాలు లేదా సెక్యూరిటీలు కొనడానికై అసెసీ తెచ్చిన రుణాల మీద చెల్లించే వడ్డీ, అయితే విదేశీ కంపెనీ అసెసీలకు మాత్రం ఈ తగ్గింపు లభించదు. పన్ను నుండి మినహాయించిన డివిడెండ్ మీద రుణంపై వడ్డీని తగ్గింపుగా ఇవ్వరాదు.

నోట్ : 10% జాతీయ పొదుపు పథకం సర్టిఫికెట్లు మీద వడ్డీ సెక్షన్ 10(15) కింద పన్ను నుండి పూర్తిగా మినహాయించబడుతుంది.

2. **ఉద్యోగుల చెల్లింపులను డిపాజిట్ చెయ్యకపోవడం వలన ఆదాయం వచ్చే సందర్భాలలో :** వివిధ నిధులకు ఉద్యోగుల చెల్లింపులను జమ చెయ్యకపోవడం వలన అసెసీకి ఏదైనా ఆదాయం ప్రాప్తిస్తే, అందుకు సంబంధించిన ఖర్చులకు తగ్గింపు అనుమతించబడుతుంది.
3. **అద్దెకివ్వడం ద్వారా అసెసీకి ఆదాయం లభించినపుడు :** అసెసీ తన సొంత భవనాలను, ప్లాంటు, యంత్రాలు, ఫర్నిచర్తో సహా అద్దెకివ్వడం వల్లగాని ఏదైనా ఆదాయాన్ని పొందితే, ఆ ఆదాయం నుండి కింది మొత్తాలను తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు.
 - (a) భవనానికి ప్రస్తుత మరమ్మత్తులు, భీమాలకయ్యే ఖర్చు,
 - (b) ప్లాంటు, యంత్రాలు, ఫర్నిచర్ల మీద తరుగుదల
 - (c) భవనాలు, ప్లాంటు, యంత్రాలు, ఫర్నిచర్ల మీద తరుగుదల
 - (d) సర్దుబాటు కాని తరుగుదల
4. **కుటుంబ పెన్షన్ నుండి ప్రామాణిక తగ్గింపు :** మరణించిన ఉద్యోగి యొక్క కుటుంబ సభ్యులకు అతని యజమాని చెల్లించే కుటుంబ పెన్షన్ మొత్తంలో 33 1/3 శాతం లేదా రూ.15,000 - ఏది తక్కువైతే దానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది.
5. **గుర్రాల నిర్వహణ ఖర్చు :** అసెసీకి గుర్రపు పందేలా నుండి ఏదైనా ఆదాయం ఉంటే, ఆ గుర్రాల పోషణ, నిర్వహణకు అయ్యే ఖర్చును ఆ ఆదాయం నుండి తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు.
6. **ఇతర ఆదాయాల విషయంలో :** ఈ శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఇతర ఆదాయాలు ఏమైనా ఉంటే వాటికి సంబంధించిన ఖర్చులకు, కింద షరతులను తృప్తిపరచినప్పుడు మాత్రమే తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.
 - (a) అసెసీ వ్యక్తిగత ఖర్చులు
 - (b) మూలధన ఖర్చులు
 - (c) ఆదాయం పన్ను అప్పీళ్ళకు సంబంధించిన ఏ వ్యక్తికి అయినా చెల్లించిన మొత్తాలు
 - (d) జీతాల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన మొత్తాన్ని దాని మీద మూలాధారంలో పన్ను తగ్గించకుండా చెల్లించకుండా, విదేశాలలో చెల్లించినపుడు
 - (e) ఈ చట్టం కింద పన్ను విధించదగిన వడ్డీని, దాని మీద మూలాధారంలో పన్ను తగ్గించకుండా లేదా చెల్లించకుండా విదేశాలలో చెల్లించినపుడు
 - (f) లాటరీలు, జూదం, పేకాట, పందాలు మొదలైన వాటి ద్వారా ఆకస్మిక ఆదాయాలను సంపాదించడం కోసం అసెసీ చేసిన ఖర్చు
 - (g) సెక్షన్ 40A ప్రకారం అనుమతించబడిన ఖర్చులు
 - (h) భారతదేశం లోపల లేదా వెలుపల చెల్లించిన సంపద పన్ను

ఉదా.1 : కింది ఆదాయాలపై పన్ను విధించవచ్చా? పన్ను విధిస్తే ఏ శీర్షిక కింద విధించాలి?

1. లాటరీలో మొదటి బహుమతి రూ.2,00,000
2. వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల సమాధాన పత్రాలను దిద్దినందుకు స్వీకరించిన ప్రతిఫలం రూ.5,000
3. పోస్టాఫీసు పొదుపు ఖాతాపై వడ్డీ రూ.4,000

4. ఒక సూదూర గ్రామ పొలంలోని ఒక గిడ్డంగి నుండి అద్దె రూ.40,000
5. ఒక వ్యక్తికి ఒక చిన్న భూమిని అమ్ముగా దానిలోని చెట్లు కొట్టగా వచ్చిన టింబర్ అమ్ముగా వచ్చిన మొత్తం రూ.10,000.

జవాబు :

వివిధ ఆదాయాలపై వివిధ శీర్షికల కింద పన్ను విధింపు

వివరాలు	పన్ను విధించే శీర్షిక
1. లాటరీలో మొదటి ప్రైజు గెలుపు	ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం
2. వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల పరీక్ష పేపర్లు దిద్దినందుకు వచ్చిన ప్రతిఫలం	ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం
3. పోస్టాఫీసు పొదుపు పథకం నుండి వచ్చిన వడ్డీ	సెక్షన్ 10(15) కింద పన్ను నుండి మినహాయించబడిన ఆదాయం
4. సూదూర గ్రామ పొలంలోని ఒక గిడ్డంగి నుండి అద్దె	వ్యవసాయాదాయం కాబట్టి పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.
5. ఒక చిన్న భూమి మీద ఉన్న చెట్లు నరకగా వచ్చిన టింబరు అమ్ముగా వచ్చిన ఆదాయం	ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం

ఉదా.2 : దిలీప్ కుమార్ 2017-18 లో దిగువ బహుమతులను పొందినాడు. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద అతని పన్నుకు గురియగు ఆదాయాన్ని లెక్కించుము.

	₹
1. స్నేహితుని నుండి కానుకగా వచ్చిన టెలివిజన్	14,500
2. ఇంకొక స్నేహితుని నుండి 1-8-2017 న వచ్చిన కానుక	50,000
3. తన సోదరి నుండి 1-7-2017 న వచ్చిన కానుక	30,000
4. విశాఖపట్టణంలో ఉన్న స్నేహితుని నుండి 1-12-2017 న అందుకున్న కానుక	20,000
5. ప్రవాస భారతీయ స్నేహితుని నుండి 1-1-2018 న అందుకున్న కానుక	1,60,000

జవాబు :

శ్రీ దిలీప్ కుమార్ ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కించడం

	₹
1. 1-8-2017 న స్నేహితుని నుంచి వచ్చిన కానుక	50,000
2. 1-12-2017 న స్నేహితుని నుండి వచ్చిన కానుక	20,000
3. 1-1-2018 న ప్రవాస భారతీయ స్నేహితుని నుండి వచ్చిన కానుక	1,60,000

పన్నుకు గురియగు బహుమానాల మొత్తం	2,30,000

నోట్స్ : సోదరి (బంధువు) నుండి వచ్చిన కానుక పన్నుకు గురికాదు.

ఉదా.3 : కింది వాటి నుండి స్థూల వడ్డీ ఆదాయాన్ని కనుక్కోండి.

	₹
1. పన్ను తగ్గింపు గల ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై నికర వడ్డీ	3,600
2. స్టాక్ ఎక్స్చేంజీలో నమోదు పొందని ఒక కంపెనీ డిబెంచర్లపై వడ్డీ	12,000
3. స్టాక్ ఎక్స్చేంజీలో నమోదైన ఒక కంపెనీ ఉచిత పన్నుగల డిబెంచర్లపై వడ్డీ	5,400
4. పన్ను లేని ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	5,000

జవాబు :

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణింపు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹
పన్ను తగ్గింపు గల ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై నికర వడ్డీ (రూ.3,600 × $\frac{100}{90}$)	4,000
స్టాక్ ఎక్స్చేంజీలో నమోదు పొందని ఒక కంపెనీ డిబెంచర్లపై వడ్డీ (రూ.12,000 × $\frac{100}{90}$)	13,333
స్టాక్ ఎక్స్చేంజీలో నమోదైన ఒక కంపెనీ ఉచిత పన్నుగల డిబెంచర్లపై వడ్డీ (రూ.5,400 × $\frac{100}{90}$)	6,000
పన్నులేని ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	5,000

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	28,333

ఉదా.4 : సెక్యూరిటీలపై వడ్డీని లెక్కగట్టండి.

- 10% కేంద్ర ప్రభుత్వ అప్పు రూ.50,000
- 15% పన్నులేని వాణిజ్య సెక్యూరిటీలు (లిస్ట్ కానివి) రూ.80,000
- 10% రిలయన్స్ లిమిటెడ్ పన్నులేని డిబెంచర్లు (లిస్ట్ అయినవి) రూ.30,000
- 12% మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వ పన్నులేని సెక్యూరిటీలు రూ.10,000
- 10% జాతీయ పొదుపు పథకం సర్టిఫికెట్లు రూ.50,000
- ఎఫ్) వసూలు చార్జీలు రూ.1,500

జవాబు :

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణింపు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹
కేంద్ర ప్రభుత్వ అప్పుపై వడ్డీ	5,000
పన్నులేని వాణిజ్య సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ (లిస్ట్ కానివి) (రూ.12,000 × $\frac{100}{90}$)	13,333

రిలయన్స్ లి. పన్నులేని డిబెంచర్లు (లిస్ట్ కానివి) (రూ.3,000 × $\frac{100}{90}$)	3,333
మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వ పన్నులేని సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	1,200

	22,866
తగ్గింపు : వసూలు ఛార్జీలు	1,500

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	21,366

నోట్ : 10% జాతీయ పొదుపు పథకం సర్టిఫికెట్లు మీద వడ్డీ సెక్షన్ 10(15) కింద పన్ను నుండి పూర్తిగా మినహాయించబడుతుంది.

ఉదా.5 : దిగువ వివరాల నుండి 2017-18 గత సంవత్సరానికి ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయాన్ని గణించండి.

డివిడెండ్లు (స్థూలం) రూ.10,000, వసూలు ఖర్చులు రూ.500, ప్లాంటు, భవనం కిరాయికి ఇవ్వడం వలన వచ్చిన అద్దె రూ.20,000 లు, ప్లాంటు, భవనాలపై ఇన్సూరెన్సు ప్రీమియం, మరమ్మత్తులు రూ.2,500లు. రాష్ట్ర లాటరీ నుండి గెలుపు రూ.50,000 లు, లాటరీ టికెట్ల కొనుగోలు ఖర్చు రూ.2,000

జవాబు :

**ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
డివిడెండ్లు		Nil
ప్లాంటు, భవనాలు కిరాయికి ఇవ్వడం వల్ల వచ్చిన అద్దె	20,000	
తీ. ప్లాంటు, భవనాలపై ఇన్సూరెన్స్, మరమ్మత్తులు	<u>2,500</u>	17,500
రాష్ట్ర లాటరీ నుండి గెలుపు		50,000

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		67,500

నోట్ :

1. వాటాదారుల స్వదేశీ కంపెనీ నుండి స్వీకరించిన డివిడెండ్లపై పన్ను మినహాయించబడింది. [సెక్షన్ 10(34)] కంపెనీయే పంపిణీ చేసిన డివిడెండ్లపై పన్ను చెల్లించాలి.
2. లాటరీ నుండి గెలుపు అనడం వలన ఆ మొత్తాన్ని స్థూలంగానే భావించడం జరిగింది. లాటరీ టికెట్ల కొనుగోలు ఖర్చు అనుమతించబడదు.

ఉదా.6 : శంకర్ దయాళ్ తన ఆదాయపు వివరాలు 2017-18 గత సంవత్సరానికి తెలియచేస్తున్నాడు. అతని ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం లెక్కించండి.

		₹
ఈక్విటీ వాటాలపై డివిడెండు (స్థూలం)		6,000
అధిక్యపు వాటాలపై డివిడెండ్ (స్థూలం)		32,000
ఇంటిని యంత్రాలతో సహా అద్దెకివ్వడం వల్ల వచ్చిన అద్దె బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ		25,000
డైరెక్టర్ల ఫీజు వసూలైనది		2,500
భూమి అద్దె		1,200
భూమి అద్దె		600
గుప్త వనరుల నుండి ఆదాయం		50,000
లాటరీల నుండి వసూలైన మొత్తం		35,000
అతను ఈ కింది తగ్గింపులు కోరుతున్నాడు		
(a) డివిడెండ్ వసూలు ఛార్జీలు	500	
(b) భవనాలు, యంత్రాలపై అంగీకరించే తరుగుదల	2,300	
(c) భవనాలు, యంత్రాల అగ్ని భీమా	500	

జవాబు :

శంకర్ దయాళ్ ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
1. ఈక్విటీ వాటాలపై డివిడెండ్		Nil
అధిక్యపు వాటాలపై డివిడెండ్		Nil
2. ఇంటిని యంత్రాలతో అద్దెకి ఇవ్వడం వల్ల వచ్చిన అద్దె		25,000
3. బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ		2,500
4. డైరెక్టర్ల ఫీజు		1,200
5. భూమి అద్దె		600
6. గుప్త వనరుల నుండి ఆదాయం		50,000
7. లాటరీ రూ. 35,000 $\times \frac{100}{70}$		<u>50,000</u>
		1,29,300
తీ. భవనం, యంత్రాలపై తరుగుదల	2,300	
భీమా ప్రీమియం	500	<u>2,800</u>
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		1,26,500

ఉదా.7 : శ్రీ జయప్రకాశ్ ముంబాయి, బెంగుళూరు రేసుకోర్సులలో పాల్గొనే గుఱ్ఱుల యజమాని. 2017-18లో అతనికి సంబంధించిన వివరాలు దిగువ ఇచ్చినారు.

	₹
1. పందెపు గుఱ్ఱులపై ఖర్చు (ముంబాయిలో)	2,60,000
2. పందెపు గుఱ్ఱులపై ఖర్చు (బెంగుళూరు)	4,30,000
3. గుఱ్ఱుల గెలుపుపై వచ్చిన (స్టేక్ మనీ) పారితోషికం	
ముంబాయిలో	1,20,000
బెంగుళూరులో	5,00,000
4. ముంబాయిలో గుఱ్ఱులపై పందెములు గెలిచినందుకు వసూలైనది	1,05,000

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయంను లెక్కించుము.

జవాబు :

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

1. పందెపు గుఱ్ఱుముల యాజమాన్యం, నిర్వహణపై ఆదాయం :	₹	₹
(a) ముంబాయిలో	1,20,000	
(b) బెంగుళూరులో	5,00,000	
	-----	6,20,000
తీ. ఖర్చులు		
ముంబాయిలో	2,60,000	
బెంగుళూరులో	4,30,000	6,90,000
	-----	-----
గుఱ్ఱాల నిర్వహణపై, యాజమాన్యం వల్ల నష్టం		70,000

2. గుఱ్ఱుప్పందాలలో గెలుపు :		
గెలుపుపై వసూలు రూ.1,05,000		
స్థూల గెలుపు (రూ.1,05,000 X 100/70)		1,50,000

నోట్సు : గుఱ్ఱాల యాజమాన్యం, నిర్వహణపై నష్టాన్ని గెలుపుల నుండి తగ్గించరాదు. భర్తీ కొరకు 4 సం.లు ముందుకు తీసుకొని వెళ్ళవచ్చును.

ఉదా.8 : 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరంలో డా.మహేష్ వచ్చిన కింది ఆదాయాల నుండి ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద అతని ఆదాయాన్ని గణించండి.

	₹
1. ఆర్థిక శాస్త్ర గ్రంథంపై వచ్చిన రాయల్టీ	20,000
2. పరీక్షాధికారిగా వచ్చిన ఆదాయం	4,000
3. తిరిగి అద్దెకు ఇవ్వడం వలన వచ్చిన ఆదాయం	6,000
4. చెల్లించిన అద్దె	2,000
5. తిరిగి అద్దెకు ఇచ్చిన పోర్షన్పై చెల్లించిన మున్సిపల్ వస్తులు	300
6. సహకార సంఘం నుండి వచ్చిన డివిడెండ్	2,000
7. క్రాస్వర్డ్ పజిల్ గెలుపు	3,000
8. చెన్ ఆటలో గెలుపు	3,000

జవాబు :

డా. మహేష్కు వచ్చిన ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం

(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
1. రాయల్టీ ఆదాయం		20,000
2. పరీక్షాధికారిగా ఆదాయం		4,000
3. తిరిగి అద్దెకివ్వడం వలన ఆదాయం	6,000	
తగ్గింపు : యజమానికి చెల్లించిన అద్దె	2,000	
	4,000	
మున్సిపల్ వస్తులు	300	
	-----	3,700
4. సహకార సంఘం నుండి డివిడెండ్		Nil
5. క్రాస్వర్డ్ పజిల్ గెలుపు	3,000	
6. చెన్లో గెలుపు	3,000	6,000
	-----	-----
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		33,700

ఉదా.9 : శ్రీ రమణా రెడ్డి తనకు వచ్చిన ఆదాయం, చెల్లింపులను కింది విధంగా తెలియచేసాడు.

- (ఎ) భారతీయ కంపెనీ ఆపిల్ కంపెనీ లిమిటెడ్ నుండి స్వీకరించిన డివిడెండ్ రూ.4,160, ఆ వాటాలలో పెట్టుబడికి తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ రూ.500.
- (బి) అమెరికన్ ప్రభుత్వ బాంకు నుండి వడ్డీ రూ.15,700
- (సి) గుర్రాల రేసుల గెలుపు రూ.13,200 చేసిన ఖర్చులు రూ.2,000

(డి) గుర్రాల యజమానిగా గుర్రాలను నిర్వహించడం వలన వచ్చిన ఆదాయం రూ.8,900, ఆ గుర్రాల పోషణకు చేసిన ఖర్చు రూ.1,200

(ఇ) లాటరీలో గెలుపు రూ.8,400 (మూలాధారంలో తగ్గించినది 30%)

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ రమణారెడ్డి ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹
1. భారతీయ కంపెనీ నుండి డివిడెండ్	-
2. అమెరికన్ ప్రభుత్వ బాంకు నుండి వడ్డీ	15,700
3. గుర్రపు పందాల నుండి గెలుపు	13,200
4. గుర్రాలను నిర్వహించడం వలన వచ్చిన ఆదాయం (రూ.8,900 - 1,200)	7,700
5. లాటరీ నుండి ఆదాయం	<u>12,000</u>
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	48,600

ఉదా.10 : శ్రీ ప్రేమ్చంద్ ఇచ్చిన కింది వివరాల నుండి ఇతర వనరుల కింద అతని ఆదాయం గణించండి.

1. బాంకు పొదుపు ఖాతా మీద వడ్డీ రూ.6,000

2. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ లాటరీ నుండి గెలుపు రూ.3 లక్షలు

3. గృహాన్ని మరల అద్దెకివ్వడం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం నెలకు రూ.5,000, ఆ గృహాన్ని నెలకు రూ.3,000 లకు అద్దెకు తీసుకున్నాడు.

4. భారతీయ కంపెనీ నుండి స్వీకరించిన డివిడెండ్ రూ.11,000

5. రేసు గుర్రాల యాజమాన్యం, పోషణ ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం రూ.10,000

జవాబు :

శ్రీ ప్రేమ్చంద్ ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹
స్టేట్ బాంకులో సేవింగ్స్ బాంకు ఖాతాపై వడ్డీ	6,000
రాష్ట్ర ప్రభుత్వ లాటరీ నుండి గెలుపు	3,00,000
గృహాన్ని తిరిగి అద్దెకివ్వడం వలన ఆదాయం	24,000
భారతీయ కంపెనీ నుండి డివిడెండ్	Nil
గుర్రాల యాజమాన్యం, పోషణ ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం	<u>10,000</u>
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	3,40,000

ఉదా.11 : 31 మార్చి, 2018తో అంతమయ్యే గత సంవత్సరానికి శ్రీ హరిప్రసాద్ పెట్టుబడి వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

1. కర్నాటక ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై స్వీకరించిన వడ్డీ రూ.7,160.
2. పేపర్ తయారీ కంపెనీ యొక్క లిస్టెడ్ సెక్యూరిటీలపై వచ్చిన వడ్డీ రూ.9,000.
3. పంచదార కంపెనీ లిస్టెడ్ కాని సెక్యూరిటీల నుండి స్వీకరించిన వడ్డీ రూ.7,200.
4. రూ.30,000, 11 శాతం టెక్స్టైల్స్ కంపెనీ (లిస్ట్ కానివి) సెక్యూరిటీలు.
5. రూ.20,000, 10 శాతం తమిళనాడు ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు.
6. రూ.50,000, 13.5 శాతం డాలీ లిమిటెడ్ లిస్టెడ్ డిబెంచర్లు

అన్ని సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ జూన్ 30, డిసెంబర్ 31న చెల్లిస్తారు. వసూలు ఛార్జీలుగా బాంకు నికర వడ్డీ వసూళ్ళపై

1.5 శాతం ఛార్జి చేస్తుంది. ఒక కంపెనీ నుండి శ్రీ హరిప్రసాద్ డైరెక్టర్ ఫీజుగా రూ.15,000 స్వీకరించాడు.

అతని ఇతర ఆదాయాలు :

(a) గుర్రపు పందాల గెలుపులు రూ.25,000 (స్థూలం)

(b) పోస్ట్ ఆఫీసు పొదుపు ఖాతా నుండి వచ్చిన వడ్డీ రూ.6,000

2018-19 సంవత్సరానికి శ్రీ హరిప్రసాద్ ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ హరిప్రసాద్ ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
(ఎ) కర్నాటక ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ		7,160
(బి) పేపర్ తయారీ కంపెనీ లిస్టెడ్ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ (రూ.9,000 x 100/90)		10,000
(సి) పంచదార కంపెనీ లిస్ట్ కాని సెక్యూరిటీల నుండి వచ్చిన వడ్డీ (రూ.7,200 X 100/90)		8,000
(డి) లిస్ట్ కాని టెక్స్టైల్స్ కంపెనీ 11% సెక్యూరిటీలు		3,300
(ఇ) 10% తమిళనాడు ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు		2,000
(యఫ్) రూ.50,000, డాలీ లిమిటెడ్ 13.5% శాతం లిస్టెడ్ డిబెంచర్లపై వడ్డీ		6,750
		37,210
తీ. బాంకు ఖర్చులు		516

		36,694
కూ. డైరెక్టర్ ఫీజు	15,000	
గుర్రపు పందాల నుండి గెలుపు	25,000	
పోస్ట్ ఆఫీసు పొదుపు ఖాతాపై వడ్డీ	-	40,000

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		76,694

వర్కింగ్ నోట్స్ : (1) బాంకు ఛార్జీలు లెక్కించడం

	మూలంలో తగ్గించిన పన్నుపై స్వీకరించిన వడ్డీ (10%) రూ.
1. కర్నాటక ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	7,160
2. పేపర్ తయారీ కంపెనీ లిస్ట్ చేసిన సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	9,000
3. పంచదార కంపెనీ లిస్ట్ చేయని సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	7,200
4. టెక్నైజ్ కంపెనీ లిస్ట్ చేయని సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ(రూ.3,300 - 330)	2,970
5. తమిళనాడు ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు 10%	2,000
6. డాలీ లిమిటెడ్ లిస్ట్ చేసిన డిబెంచర్లపై వడ్డీ (రూ.6,750 - 675)	6,075

మొత్తం	34,405

బాంకు ఛార్జీలు 1.5%	516

(2) ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై మూలంలో వడ్డీ నుండి పన్ను తగ్గించరు. అందువలన వడ్డీని స్థూలం చేయవలసరం లేదు.

ఉదా.12 : మార్చి 31, 2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి శ్రీమతి జ్యోతి స్వీకరించిన ఆదాయ వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నుండి చివరి పెన్షన్ గా స్వీకరించిన మొత్తం రూ.15,000
2. ఒక పబ్లిషర్ నుండి స్వీకరించిన రాయల్టీ రూ.42,700. దీని కోసం ఆమె పుస్తకాలపై స్టేషనరీ, ట్రైపింగ్ ఖర్చుల కింద రూ.2,700 ఖర్చు చేసింది.
3. లాటరీల నుండి గెలుపులు రూ.90,000 (స్థూలం)
4. గుర్రపు వందాల నుండి గెలుపులు (నికరం) రూ.35,000
5. ఒక లిస్టెడ్ పబ్లిక్ కంపెనీ పన్ను లేని డిబెంచర్ల నుండి వడ్డీ రూ.16,000
6. ప్రకటించిన ప్రభుత్వ పన్ను లేని బాండ్ల మీద వడ్డీ రూ.10,000
7. ఒక విదేశీ కంపెనీ నుండి స్వీకరించిన డివిడెండ్ (నికరం) రూ.8,000. మూలాధారంలో తగ్గించిన పన్ను భారత ప్రభుత్వానికి చెల్లించలేదు.

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీమతి జ్యోతి ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీమతి జ్యోతి ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
కుటుంబ పెన్షన్	15,000	
తీ. కింది వాటిలో ఏది తక్కువైతే అది ప్రామాణిక తగ్గింపు (ఎ) పెన్షన్లో 1/3 వంతు రూ.5,000 (బి) రూ.15,000	5,000	10,000
స్వీకరించిన రాయల్టీ	42,700	
తీ. పుస్తకాలు, సేప్టనరీపై ఖర్చులు	2,700	40,000
లాటరీల నుండి గెలుపు (స్థూలం)		90,000
గుర్రపు పందాల నుండి గెలుపు (స్థూలం) (రూ.35,000 X 100/70)		50,000
ప్రభుత్వ కంపెనీ పన్ను లేని డిబెంచర్లపై వడ్డీ		18,000
ఆమోదించిన పన్ను లేని ప్రభుత్వ బాండ్లపై వడ్డీ		10,000
విదేశీ కంపెనీ నుండి స్వీకరించిన డివిడెండ్		8,000
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		2,26,000

ఉదా.13 : మార్చి 31, 2018 తో అంతమయ్యే గత సంవత్సరానికి శ్రీరామదాసు కింది వివరాల నుండి అతడి ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద ఆదాయం గణించండి.

	₹
కంపెనీ నుండి డైరెక్టర్ల ఫీజు	10,000
బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ	3,000
వెల్లడించిన వనరుల నుండి ఆదాయం	12,000
లాటరీల నుండి గెలుపు (నికరం)	35,000
అతడి రాసిన పుస్తకం మీద రాయల్టీ	9,000
సెమినార్లలో ఉపన్యాసాలు	5,000
బంధువు కిచ్చిన అప్పుపై వడ్డీ	7,000
కంపెనీ డిబెంచర్లపై వడ్డీ (గుర్తింపు పొందిన స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లో లిస్ట్ చేయబడినవి) పన్నులు తగ్గించిన తరువాత (నికరం)	3,600
పోస్ట్ ఆఫీసు సేవింగ్స్ పొదుపు ఖాతాలపై వడ్డీ	500
ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	2,200
పోస్టాఫీసు నెలవారీ ఆదాయ పథకంపై వడ్డీ	33,000

అతడు రాసిన పుస్తకం రాతపతికి చెల్లించిన టైపింగ్ ఖర్చులు రూ.1,000.

జవాబు :

**రామదాసు ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
1. డైరెక్టర్ల పీఠం		10,000
2. బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ		3,000
3. వెల్లడించిన వనరుల నుండి ఆదాయం		12,000
4. పుస్తకంపై రాయల్టీ	9,000	
తీ. ఖర్చులు	<u>1,000</u>	8,000
5. సెమినార్లలో ఉపన్యాసాలు		5,000
6. బంధువు ఇచ్చిన అప్పుపై వడ్డీ		7,000
7. లిస్ట్ చేసిన డిబెంచర్లపై వడ్డీ		
నికర స్వీకారాలు	3,600	
కూ. మూలంలో తగ్గించిన పన్ను 10% (రూ.3,600 X 100/90)	<u>400</u>	4,000
8. పోస్టాఫీసు సేవింగ్స్ పొదుపు ఖాతాలపై వడ్డీ (సెక్షన్ 10(15) కింద మినహాయింపు)		Nil
9. ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ		2,200
10. పోస్టాఫీసు నెలవారీ ఆదాయ పథకం పై వడ్డీ		33,000
11. లాటరీల నుండి గెలుపు (నికరం)	35,000	
కూ. మూలంలో తగ్గింపు పన్ను (రూ.35,000 X 100/70)	<u>15,000</u>	<u>50,000</u>
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		1,34,200

ఉదా.14 : పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 శ్రీ రంగారెడ్డి సమర్పించిన కింది వివరాల ఆధారంగా అతని మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

	రూ.
1. భారతీయ కంపెనీల నుండి డివిడెండ్లు	2,600
2. బాంకు ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లపై వడ్డీ	15,400
3. యు.టి.ఐ. మూచ్యవల్ ఫండు యూనిట్లపై ఆదాయం	3,900
4. జాతీయ పొదుపు సర్టిఫికెట్లు 8వ జారీపై సంచిత వడ్డీ	2,000
5. పరీక్షాధికారిగా ఆకస్మికంగా రాని స్వీకరించిన హానరోరియం	12,500
6. ఆ సంవత్సరంలో స్నేహితుల నుండి వచ్చిన బహుమతులు (చెక్కు లేదా నగదుగా)	51,000
7. గుర్తింపు లేని ప్రావిడెంట్ ఫండుకు యజమాని విరాళం, దానిపై స్వీకరించిన వడ్డీ	56,000

8.	గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండుకు ఉద్యోగి చెల్లింపు	41,000
9.	గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండుపై ఉద్యోగి వాటా చెల్లింపుపై వచ్చిన వడ్డీ	15,000
10.	జాతీయ పొదుపు పథకం (1987) ఖాతా నుండి ఉపసంహరణ	2,400
11.	ప్రైవేటు సంస్థకు ఇచ్చిన డిపాజిట్లపై వడ్డీ	14,000
12.	డిబెంచర్లపై వడ్డీ	2,600
13.	టి.వి. ఆటల షోలలో గెలుపులు (స్థూలం)	1,60,000
14.	టి.వి. ఆటల షోల గెలుపులలో వచ్చిన మొత్తంపై 30% మూలంలో తగ్గించిన వన్ను	48,000
15.	పి.పి.యచ్. ఖాతా వడ్డీ	58,000

జవాబు :

శ్రీ రంగారెడ్డి వన్ను విధించదగిన ఆదాయం లెక్కించడం
(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం		
గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండ్కు యజమాని వాటా, దాని మీద వచ్చిన వడ్డీ		56,000
2. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
వాటాలపై డివిడెండ్లు (సెక్షన్ 10(34) కింద మినహాయింపు)	-	
బాంకు ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లపై వడ్డీ	15,400	
యుటిఐ. పరస్పర నిధుల డిపాజిట్ల నుండి ఆదాయం (సెక్షన్ 10(35) కింద తగ్గింపు)	-	
జాతీయ పొదుపు డిపాజిట్లు (8వ జారీ) నుండి వచ్చిన వడ్డీ	2,000	
గౌరవవేతనం	12,500	
జాతీయ పొదుపు పథకం (1987) ఖాతా నుండి ఉపసంహరణ	2,400	
ప్రైవేటు సంస్థకు ఇచ్చిన డిపాజిట్లపై వడ్డీ	14,000	
డిబెంచర్లపై వడ్డీ	2,600	
గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండ్పై ఉద్యోగి వాటా చెల్లింపుపై వచ్చిన వడ్డీ	15,000	
టి.వి. ఆటల షోలలో గెలుపులు (స్థూలం)	1,60,000	
బహుమతులు	51,000	2,74,500
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		3,30,900
తీ. సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపులు		
జాతీయ పొదుపు ఖాతాపై వచ్చిన వడ్డీ	2,000	
పి.పి.యచ్ ఖాతాపై వడ్డీ	58,000	60,000
		2,70,900

నోట్స్ :

1. గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాలోని యజమాని విరాళం, దానిపై వడ్డీ అది చివరిగా ఉద్యోగికి ఇచ్చినప్పుడు, ఆ మొత్తాన్ని ఉద్యోగి ఆదాయంలో 'జీతాల నుండి ఆదాయం' శీర్షికలో కలపాలి.
2. గుర్తింపులేని ప్రావిడెంట్ ఫండుకు ఉద్యోగి ప్రతి సంవత్సరం తన వాటాగా చెల్లించిన మొత్తం, అతని జీతంలోనే కలిసి ఉంటుంది. దానిపై సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు రాదు. అందువలన అతడు చివరిగా పదవీ విరమణ సమయంలో తిరిగి వచ్చిన మొత్తంపై పన్ను ఉండదు. అయితే అతని వాటాపై వచ్చిన వడ్డీని 'ఇతర వనరుల నుండి వచ్చిన ఆదాయం'గా తీసుకోవాలి.

8.4 ప్రశ్నలు

A. ఈ కింది ప్రశ్నలకు ఐదు పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. పన్ను తగ్గించే సెక్యూరిటీలు
2. పన్ను లేని వాణిజ్య సెక్యూరిటీలు
3. వడ్డీని స్థూలం చేయడం అంటే ఏమిటి?
4. యాదృచ్ఛిక ఆదాయం అనగా నేమి?
5. పన్ను లేని సెక్యూరిటీలు
6. తాత్కాలిక ఆదాయం
7. మూలధనీకరణ విలువ

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు పది పంక్తులలో రాయండి.

1. ఇతర వనరులు శీర్షిక కింద ఇచ్చే తగ్గింపులేవి?
2. ఇతర వనరులు శీర్షిక కింద అనుమతించే ఖర్చు లేవి?

C. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు విపులంగా రాయండి.

1. సెక్యూరిటీల వడ్డీ మీద పన్ను విధించడంలో గమనించవలసిన అంశాలేవి?
2. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద పన్ను విధింపబడు పది రకాల ఆదాయాలను పేర్కొనుము.
3. యాదృచ్ఛిక ఆదాయం మనగా నేమి? యాదృచ్ఛిక ఆదాయాలకు రెండు ఉదాహరణలిమ్ము.
4. ఇతర ఆదాయాలు శీర్షిక కింద వచ్చు పన్ను చెల్లించవలసిన ఆదాయాలు వివరింపుము.
5. ఇతర ఆదాయ శీర్షిక కింద వచ్చు పన్ను చెల్లించవలసిన ఆదాయాలను తెలుపుము.
6. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం నుండి ఏవేని ఐదు టాక్స్‌బుల్ ఐటమ్‌లను రాయండి.
7. ఇతర ఆదాయాలు శీర్షిక కింద వచ్చు సాధారణ ఆదాయాలను కొన్నింటిని పేర్కొనుము.

8.5 అభ్యాసాలు

1. రమేష్ 31 మార్చి, 2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరంలో కింది పెట్టుబడులను కలిగి ఉన్నాడు.
- (a) 7% గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీలు రూ.25,000
- (b) 8% ఆగ్రా మునిసిపల్ బాండ్లు రూ.15,000
- (c) 9% బొంబాయి పోర్టుట్రస్టు బాండ్లు రూ.20,000
- (d) 6% విదేశీ ప్రభుత్వం జారీ చేసిన సెక్యూరిటీలు రూ.15,000
- (e) 7% గవర్నమెంటు బాండ్లు రూ.18,000
- అతను వడ్డీ వసూలుకు రూ.60 కమీషన్, బొంబాయి పోర్టుట్రస్టు బాండ్లు కొనుగోలుకై చేసిన అప్పుపై వడ్డీ నిమిత్తం రూ.1,200 చెల్లించెను. అతని ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం లెక్కింపుము.

[జవాబు : ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం ₹ 5,650]

2. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కగట్టండి.
- డివిడెండ్లు (స్థూలం) రూ.40,000
- లాటరీలో గెలిచింది రూ.15,000
- డైరెక్టర్ల ఫీజు రూ.12,000
- శ్రీలంకలో ఉన్న వ్యవసాయ భూములపై ఆదాయం రూ.40,000

[జవాబు : ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం ₹ 67,000]

3. సెక్యూరిటీలపై పన్ను విధింపదగు వడ్డీ లెక్కగట్టండి.
- (a) పన్నులేని 10% ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు రూ.1,00,000
- (b) పన్నులేని, ఒక లిమిటెడ్ కంపెనీ 12% డిబెంచర్లు (లిస్ట్ అయినవి) రూ.75,000
- (c) పన్నులేని, ఒక లిమిటెడ్ కంపెనీ 15% డిబెంచర్లు (లిస్ట్ కాలేదు) రూ.80,000
- (d) 7% మూలధన పెట్టుబడి బాండ్లు రూ.50,000
- బాంకర్ చెల్లించిన వసూలు చార్జీలు రూ.500

[జవాబు : సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ ₹ 32,833]

4. కింది వివరాలతో P ఆదాయాన్ని నిర్ణయించండి.
1. 12% రూ.20,000 ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు
2. 14% రూ.10,000 మునిసిపల్ బాండ్లు
3. రూ.2,400 less tax ప్రైవేట్ సెక్యూరిటీల (లిస్టెడ్) నుండి స్వీకరించిన మొత్తం వసూలు ఖర్చులు రూ.200. మునిసిపల్ బాండ్లు కొనడానికి గాను చేసిన అప్పుపై వడ్డీ రూ.500

[జవాబు : P ఆదాయం ₹ 5,776]

5. శ్రీ రాజేష్ అతని ఆదాయ వివరాలను దిగువ వివరించాడు.
- (a) 14% - రూ.30,000 పురపాలక సంఘ బాండ్లు
 - (b) 12% - రూ.15,000 అభివృద్ధి ట్రస్టు బాండ్లు
 - (c) 12% - రూ.10,000 ఢిల్లీ అభివృద్ధి రిజర్వు
 - (d) 10% - రూ.30,000 పన్ను లేని డిబెంచర్లు కంపెనీలో
 - (e) రూ.1,000 కంపెనీలోని పన్నులేని డిబెంచర్లపై వసూలైన వడ్డీ
 - (f) రూ.1,500 లు పోస్టాఫీసు పొదుపు ఖాతాపై వసూలైన వడ్డీ
 - (g) రూ.2,000 దేనా బాంకులోని ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లపై వడ్డీ
 - (h) రూ.1,000 మిత్రునికి ఇచ్చిన అప్పుపై వడ్డీ.
 - (i) పెట్టుబడులపై వడ్డీ వసూలు నిమిత్తం రూ.500 లను బాంకరుకు చెల్లించాడు.

అతని 2018-19 అసెస్మెంటు సంవత్సరానికి ఆదాయాన్ని లెక్కించండి.

[జవాబు : ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం ₹ 14,160]

6. శ్రీ రామారావు ఈ దిగువ వివరాలనిస్తున్నాడు.

	₹.
1. UTI నుండి 1964 పథకం కింద డివిడెండ్లు వసూలు (నికర)	17,000
2. ఒక తేయాకు ఉత్పత్తుల కంపెనీ నుండి నికర డివిడెండ్ వసూలు (60% వ్యవసాయాదాయం)	3,000
3. ఒక వస్త్రాల మిల్లులోని వాటాలపై 10% చొప్పున మధ్యకాలిక డివిడెండ్	1,500
4. ఒక జర్మనీ కంపెనీ నుండి పన్ను తగ్గించిన తర్వాత వసూలైన డివిడెండ్	4,000
5. బాంకు డిపాజిట్లపై నికర వడ్డీ ఆదాయం	10,800
6. డైరెక్టరుగా పొందిన ఫీజు	2,000
7. ప్లాంట్లు, యంత్రాలు అద్దెకిచ్చినందువల్ల అద్దె వసూలు	30,000
8. గనులపై వసూలైన రాయల్టీ	10,000
9. నెలకు రూ.200 చొప్పున అద్దెకు తీసుకన్న గృహాన్ని తిరిగి అద్దెకిచ్చినందువల్ల వసూలవుతున్న అద్దె (నెలకు)	1,000
ప్రస్తుత సం.కి మునిసిపల్ పన్నులు రూ.3,000, ఇతర ఖర్చులు రూ.1,000)	
10. లాటరీల్లో గెలుపు (స్కాలం)	25,000

అతడు కోరుతున్న తగ్గింపులు : UTI డివిడెండ్లపై వసూలు ఖర్చులు రూ.300, వస్త్రాల కంపెనీ వాటాల కొనుటకై తెచ్చిన రుణంపై వడ్డీ రూ.1,000, ప్లాంట్లు, యంత్రాలపై తరుగుదల, ఇతర ఖర్చులు రూ.5,000.

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సం.నికి అతని ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయాన్ని లెక్కింపుము.

[జవాబు : సాధారణ ఆదాయం ₹ 29,600, ప్రత్యేక ఆదాయం ₹ 54,000, ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం ₹ 83,600, పన్ను మినహాయింపు గల పెట్టుబడుల కొనుగోలుకై తెచ్చిన అప్పుపై వడ్డీకి తగ్గింపు లేదు]

7. మార్చి 31, 2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరంలో సువర్ణ రాజుకు వచ్చిన ఆదాయం నుండి 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం గణించండి.

	₹
1. సిండికేట్ బాంకు నుండి డివిడెండ్ (స్థూలం)	4,800
2. 16-5-2017 న మారుతీ ఉద్యోగి లిమిటెడ్ ప్రకటించిన డివిడెండ్	2,700
3. మారుతీ ఉద్యోగి ఈక్విటీ వాటాల పెట్టుబడికి తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ	4,200
4. డివిడెండ్ వసూలు ఛార్జీలు	50
5. లాటరీ నుండి గెలుపులు (నికరం)	70,000
మూలంలో తగ్గించిన పన్ను	30,000
6. కార్డ్ గేమ్స్ నుండి గెలుపులు	23,500
7. జపాన్ ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	20,570

[జవాబు : ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం ₹ 1,44,070]

8. శ్రీ శంకర్ 2017-18 గత సంవత్సరంలో కింది బహుమతులు స్వీకరించాడు.
- (ఎ) అతని మామగారి నుండి 30-8-2017 నాడు స్వీకరించిన నగదు బహుమతి రూ.20,000.
- (బి) అతని సోదరుడు నుండి 10-10-2018 నాడు స్వీకరించిన బహుమతిగా చెక్కు రూ.30,000
- (సి) అతని వివాహ సందర్భంగా శ్రీ విశ్వనాథం నుండి 11-11-2017 నాడు స్వీకరించిన బహుమతి రూ.21,000
- (డి) నాన్ రెసిడెంట్ అయిన గీతాంజలి నుండి 30-1-2018 నాడు స్వీకరించిన బహుమతి రూ.25,000
- (ఇ) అతని బావగారి నుండి 21-2-2017 నాడు స్వీకరించిన బహుమతి రూ.51,000.
- (యఫ్) అతని స్నేహితుని నుండి 25-3-2018 నాడు స్వీకరించిన బహుమతి రూ.5,000
- ఇతర వనరుల శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన బహుమతుల మొత్తాన్ని గణించండి.

[జవాబు : పన్నుకు గురియగు బహుమానాల మొత్తం ₹ 50,000]

9. గత సంవత్సరం 2017-18 లో శ్రీ పేకేటి స్వీకరించిన బహుమతుల నుండి అతని పన్ను విధించదగిన బహుమతుల మొత్తాన్ని గణించండి.

1. స్నేహితుడైన శ్రీ రేలంగి నుండి 11-6-2017 నాడు స్వీకరించిన బహుమతి రూ.1,00,000.
2. స్నేహితుడైన శ్రీ రాజనాల నుండి 5-8-2017 నాడు స్వీకరించిన మైక్రోవేవ్ విలువ రూ.14,500.
3. స్నేహితుడైన శ్రీ దిలీప్ కుమార్ నుండి 9-9-2017 నాడు స్వీకరించిన బహుమతి రూ.50,000
4. సోదరి నుండి 20-10-2017 నాడు వచ్చిన బహుమతి రూ.40,000
5. నాన్ రెసిడెంట్ స్నేహితుడైన శ్రీ తిలక్ నుండి 10-2-2018 నాడు స్వీకరించిన బహుమతి రూ.1,60,000.

[జవాబు : పన్నుకు గురియగు బహుమానాల మొత్తం ₹ 3,10,000]

10. ఈ క్రింది వివరాలలో సెక్యూరిటీలపై వడ్డీని లెక్కించండి :

12% కేంద్ర ప్రభుత్వ అప్పు రూ.60,000.

- 15% పన్ను లేని వాణిజ్య సెక్యూరిటీల (లిస్ట్ కానివి) రూ.70,000
 10% పన్ను లేని రెలియన్స్ లిమిటెడ్ డిబెంచర్లు రూ.30,000 (లిస్టెడ్ అయినవి)
 8% జాతీయ పొదుపు పథకం సర్టిఫికేట్లు రూ.60,000 వసూలు ఛార్జీలు రూ.2,000.

(ఆంధ్ర 2017)

11. పవన్ ఒక ఇండియన్ నివాసి అతని ఆదాయాలు 2017-18 లో క్రింది విధంగా ఉన్నవి. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయాన్ని కనుక్కోండి?

- (1) సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ 6,000/-
- (2) గుర్రం పందెంలో గెలిచినది 12,500/-
- (3) ఇంటిని ఉప అద్దెకు ఇవ్వడం ద్వారా సంపాదించినది 10,500/-
- (4) విదేశీ కంపెనీ నుండి డివిడెండు 26,000/-
- (5) తపాలా పొదుపు బాంకు ఖాతాపై వడ్డీ 2,000/-
- (6) పాట్నాలోని భూమి నుండి వచ్చిన అద్దె 5,000/-
- (7) ఇంటిని ఉపఅద్దెకు ఇచ్చినపుడు అయిన ఖర్చులు 500/-
- (8) బంగ్లాదేశ్ లోని వ్యవసాయ భూమి నుండి వచ్చిన ఆదాయం 20,000/-
- (9) డైరెక్టర్ల ఫీజు 1,800/-
- (10) తన సోదరి నుండి బహుమతిగా తీసుకున్న చేతి గడియారం 5,000/-

(నన్నయ్య 2017)

SUGGESTED READINGS

1. Dr. Vandana Bangar, Dr. Yogendra Bangar, Aadhya Prakashan, Allahabad
2. Manoharan, T.N., Income Tax Law, Snow White Publications Pvt. Ltd., Chennai.
3. Income Tax Act, Taxmann Publications, New Delhi.
4. Dr.Vinod K. Singhanian, Income Tax, Taxmann Publications, New Delhi.

అధ్యాయం - 9

నష్టాలను సర్దుబాటు చేయడం, ముందుకు తీసుకెళ్ళడం

లక్ష్యాలు :

ఈ పాఠాన్ని చదవడం ద్వారా మీరు :

- * అసెసీ ఆదాయంలో ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాన్ని ఏ సందర్భాలలో కలుపుతారో
- * నష్టాలను సర్దుబాటు చేయడానికి సంబంధించిన నిబంధనలు
- * నష్టాలను ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చేయడానికి సంబంధించిన నిబంధనల గురించి తెలుసుకుంటారు.

ముఖ్యాంశాలు

- 9.1. ఉపోద్ఘాతం
- 9.2. ఆదాయ సమూహం
- 9.3. నష్టాన్ని సర్దుబాటు చేయడం
- 9.4. నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చెయ్యడం
- 9.5 ప్రశ్నలు
- 9.6 అభ్యాసాలు

9.1. ఉపోద్ఘాతం

ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం అసెసీ గత సంవత్సరంలో అతనికి వచ్చిన మొత్తం ఆదాయం మీద పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. అసెసీకి వివిధ శీర్షికల కింద వచ్చిన ఆదాయాలను కలిపి స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని నిర్ణయించేటప్పుడు అతనికి వచ్చిన నష్టాలను సర్దుబాటు చెయ్యడం, సర్దుబాటు కాని నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళడం చెయ్యవలసి ఉంటుంది. ఈ అధ్యాయంలో నష్టాలను సర్దుబాటు చెయ్యడం, ముందుకు తీసుకెళ్ళడానికి సంబంధించిన వివిధ నిబంధనలను పరిశీలిద్దాం.

1.	సెక్షన్ 60	ఆస్తిని బదిలీ చేయకుండా ఆదాయాన్ని బదిలీ చేయడం
2.	సెక్షన్ 61	తిరిగి బదిలీ చేసుకునే వీలుండే ఆస్తుల బదిలీ
3.	సెక్షన్ 62	ఒక నిర్ణీత సమయం వరకు రద్దుకు అవకాశం లేని బదిలీలు
4.	సెక్షన్ 63	ఆదాయాలను కలపడం

5.	సెక్షన్ 70	ఒక వనరు ద్వారా వచ్చిన నష్టాన్ని అదే శీర్షిక కింద ఇతర వనరుల ద్వారా వచ్చిన ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేయడం
6.	సెక్షన్ 71	ఒక శీర్షిక కింద నష్టాన్ని మరొక శీర్షిక కింద ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవడం
7.	సెక్షన్ 72	వ్యాపార నష్టాలు
8.	సెక్షన్ 73	స్పెక్యులేషన్ వ్యాపార నష్టాలు
9.	సెక్షన్ 74(1)	మూలధన ఆస్తుల నుండి వచ్చిన నష్టాలు
10.	సెక్షన్ 74A (3)	రేసు గుర్రాల వలన నష్టం
11.	సెక్షన్ 75	భాగస్వామ్య సంస్థలకు వచ్చే నష్టాలు
12.	సెక్షన్ 78	సంస్థ నిర్మాణంలో మార్పులు వచ్చినపుడు లేదా సంక్రమణ సమయాల్లో నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళి సర్దుబాటు చేయడం
13.	సెక్షన్ 79	కొన్ని కంపెనీల విషయంలో నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళి, సర్దుబాటు చేయడం
14.	సెక్షన్ 80	నష్టాల రిటర్న్స్‌ను దాఖలు చేయడం

9.2. ఆదాయ సమూహం

1. మినహాయించబడే ఆదాయాలు :

వివిధ ఆదాయాలకు ఆదాయం పన్ను చట్టం రెండు రకాల మినహాయంపులను అనుమతించింది. (a) పూర్తిగా మినహాయించబడే ఆదాయాలు అంటే ఈ ఆదాయాలను అసలు మొత్తం ఆదాయంలో కలుపరు. (b) పాక్షికంగా మినహాయించబడే ఆదాయాలు - వీటిని ముందుగా మొత్తం ఆదాయంలో కలిపినప్పటికీ తరువాత రిజేటు ఇస్తారు.

2. అసెసీ ఆదాయంలో చేర్చే ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయం (సెక్షన్ 60 - 65) :

సాధారణంగా ఒక వ్యక్తిగత సంవత్సరంలో తాను ఆర్జించిన మొత్తం ఆదాయంపై మాత్రమే పన్ను చెల్లించవలసి ఉంటుంది. కాని కొన్ని ప్రత్యేక సందర్భాలలో ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాన్ని కూడా ఆ వ్యక్తి ఆదాయంలో కలిపి దానిపై పన్ను విధిస్తారు. ఏ ఏ సందర్భాలలో ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాన్ని అసెసీ ఆదాయంలో కలుపవలసి ఉంటుందో పై అధ్యాయంలో తెలుసుకున్నాం.

3. భావిత ఆదాయాలు

భావిత ఆదాయాలైన నగదు క్రెడిట్లు (సెక్షన్ 68), వివరించని పెట్టుబడులు (సెక్షన్ 69), వివరించని నగదు, బంగారం మొదలగు వానిలో పెట్టుబడి (సెక్షన్ 69A) ఖాతాలలో చూపబడని పెట్టుబడులు (సెక్షన్ 69B) వివరించని వ్యయాలు (సెక్షన్ 69E), హుండీల ద్వారా తెచ్చుకున్న లేదా చెల్లించిన మొత్తాలు (సెక్షన్ 69;D) అసెసీ యొక్క మొత్తం ఆదాయం పరిధిలోకి రాకపోయినప్పటికీ, వాటిని కలిపిన తరువాత వచ్చే ఆదాయం మీదే పన్ను విధించాలి.

1. **వివరించని నగదు జమలు : సెక్షన్ 68 :** అసెసీ ఖాతాలను తనిఖీ చేసేటపుడు పన్ను నిర్ధారణ అధికారి తనకు అనుమానంగా ఉన్న నగదు జమలకు అసెసీ యొక్క వివరణను అడగవచ్చు. అసెసీ యొక్క జవాబు కనుక సంతృప్తికరంగా లేకపోతే, ఏ సంవత్సరంలో అయితే ఆ జమలను చూపించడం జరిగిందో ఆ మొత్తాన్ని ఆ సంవత్సరం యొక్క ఆదాయంగా భావించి, పన్ను విధించడం జరుగుతుంది.
2. **వివరించని పెట్టుబడులు : సెక్షన్ 69 :** అసెసీకి కొన్ని పెట్టుబడులు ఉండి, వాటిని ఖాతాలలో చూపనపుడు పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీ నుండి వాటి గురించిన వివరణ కోరవచ్చు. అయితే దానితో అతడు సంతృప్తి చెందకపోతే ఏ సంవత్సరం అయితే ఆ పెట్టుబడులు పెట్టడం జరిగిందో, ఆ మొత్తాన్ని ఆ సంవత్సరం యొక్క ఆదాయంగా పరిగణించడం జరుగుతుంది.
3. **వివరించని నగదు, బంగారం, వెండి మొదలైనవి : సెక్షన్ 69A :** అసెసీకి ఖాతాలలో చూపబడని కొంత నగదు, బంగారం, వెండి మొదలైనవి ఉండి, వాటిని గురించి అతను తృప్తికరమైన జవాబును కనుక ఇవ్వలేకపోతే వాటిని ఏ సంవత్సరం అయితే కనుక్కొన్నారో, ఆ సంవత్సరం ఆదాయాలుగా భావిస్తారు.
4. **ఖాతాలలో పూర్తిగా చూపబడని పెట్టుబడులు : సెక్షన్ 69B :** అసెసీ యొక్క పెట్టుబడులు ఖాతాలలో చూపిన వాటికన్నా ఎక్కువగా ఉన్నాయని పన్ను నిర్ధారణ అధికారులు కనుగొంటే అప్పుడు ఎక్కువగా ఉన్న పెట్టుబడుల మొత్తాన్ని ఏ సంవత్సరం అయితే పెట్టుబడి పెట్టడం జరిగిందో ఆ సంవత్సరం ఆదాయంగా భావిస్తారు.
5. **వివరించని వ్యయాలు : సెక్షన్ 69C :** అసెసీ తన వ్యయాలను ఖాతాలలో పూర్తిగా చూపకుండా వాటికి తగిన వివరణ కూడా ఇవ్వలేకపోతే, ఆ సంవత్సరం అయితే ఆ వ్యయం చెయ్యడం జరిగిందో, ఆ మొత్తాన్ని ఆ సంవత్సరం ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు. ఆదాయంగా పరిగణించిన వ్యయాన్ని ఆదాయం పన్ను శీర్షికలలోని ఏ ఆదాయ శీర్షిక కింద కూడా తగ్గింపుగా అనుమతించరాదు.
6. **హుండ్ల మీద అప్పు చేసిన లేదా తీర్చిన మొత్తం : సెక్షన్ 69D :** అకౌంట్ పేయీ చెక్కుద్వారా గాక, హుండ్ల ద్వారా అప్పుతీవడం గాని లేదా తీర్చడం గాని జరిగితే ఏ సంవత్సరమైతే ఆ అప్పుచేస్తారో లేదా తీరుస్తారో, ఆ మొత్తాన్ని ఆ సంవత్సరం ఆదాయంగా భావిస్తారు.

9.3. నష్టాలను సర్దుబాటు చేయడం

ఇప్పటి వరకు వివిధ శీర్షికల కింది ఆదాయాన్ని ఎలా లెక్కకట్టాలో తెలుసుకున్నాం. తరువాత మనం ఈ శీర్షికల ఆదాయాన్ని కలిపి, స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని గణించవలసి ఉంటుంది. స్థూల మొత్తం ఆదాయం గణించే ముందు అసెసీకి వచ్చిన వివిధ నష్టాలను అతనికి వచ్చిన లాభాలతో సర్దుబాటు (set off) చెయ్యవలసి ఉంటుంది. అలాగే సర్దుబాటు కాని నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళి తరువాత సంవత్సరాలలో సర్దుబాటు చెయ్యవలసి ఉంటుంది.

అసెసీకి వచ్చిన నష్టాలను అతనికి వచ్చిన ఆదాయాల నుండి తగ్గించడాన్ని సర్దుబాటు చెయ్యడం అంటారు. ఈ విధంగా తగ్గించిన తరువాత కూడా ఇంకా నష్టం మిగిలిపోతే దాన్ని సర్దుబాటు కాని నష్టం అంటారు. దీనిని ముందుకు తీసుకెళ్ళి తరువాత సంవత్సరాలలో వచ్చే ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవాలి. ఇప్పుడు మనం ముందుగా నష్టాలను అవి వచ్చిన గత సంవత్సరంలోనే ఎలా సర్దుబాటు చేసుకోవాలో తెలుసుకుందాం. ఈ సర్దుబాటు రెండు విధాలుగా ఉంటుంది.

1. ముందుగా అసెసీకి ఒక శీర్షికలోని ఒక వనరు నుండి నష్టం వస్తే, అదే శీర్షికలోని ఇతర వనరుల నుండి వచ్చిన ఆదాయంతో దాన్ని సర్దుబాటు చెయ్యాలి.
2. తరువాత ఇంకా నష్టాలు సర్దుబాటు కాకపోయినా లేదా ఆ శీర్షిక కింద అసెసీకి ఇతర ఆదాయాలేని లేకపోయినా ఆ నష్టాన్ని ఇతర శీర్షికల కింద వచ్చే ఆదాయం నుండి సర్దుబాటు చెయ్యాలి. అప్పటికి కూడా సర్దుబాటు కాకుండా మిగిలి ఉన్న నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్ళి తరువాత సంవత్సరాల ఆదాయం నుండి తగ్గించుకోవాలి. ఇప్పుడు మనం ముందుగా మొదటి పద్ధతిని చూద్దాం.

1. ఒక వనరు ద్వారా వచ్చిన నష్టాన్ని అదే శీర్షిక కింద ఇతర వనరుల ద్వారా వచ్చిన ఆదాయంతో సర్దుబాటు చెయ్యడం : సెక్షన్ 70 :

ఏదైనా ఒక శీర్షిక కిందకు వచ్చే ఒక ఆదాయ వనరు నుండి వచ్చిన నికర ఫలితం నష్టంగా తేలితే, అసెసీకి అదే శీర్షిక కిందకు వచ్చిన ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం ఏమైనా ఉంటే, ఆ ఆదాయం నుండి నష్టాన్ని సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. ఉదాహరణకు, అసెసీకి రెండు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ వ్యాపారాలున్నప్పుడు, ఒక వ్యాపారం నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని మరొక వ్యాపారం నుండి వచ్చిన ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. అయితే దానికి కొన్ని మినహాయింపులున్నాయి. అవి :

1. **స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం వలన కలిగే నష్టం :** అసెసీకి స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం వల్ల కలిగే నష్టాలను, స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి వచ్చిన లాభాలతో మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవాలి కాని, మామూలు వ్యాపార లాభాల నుండి తగ్గించడానికి వీలులేదు.
2. **నిర్దిష్ట వ్యాపారం యొక్క నష్టం :** నిర్దిష్ట వ్యాపారాలైన శీతల గొలుసు సౌకర్య వ్యాపారం, హోటల్ వ్యాపారం, వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల గిడ్డంగి వ్యాపారాలకు వచ్చే నష్టాన్ని అదే తరహా వ్యాపారంలో వచ్చే లాభాల నుండి మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవలసి ఉంది.
3. **దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం :** దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టాన్ని, స్వల్పకాలిక మూలధన లాభంతో సర్దుబాటు చేయరాదు. అయితే స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టాన్ని, దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
4. **లాటరీలు, పేకాట మొదలైన వాటి నుండి నష్టం :** లాటరీలు, క్రాస్ వర్డ్ ఫజిల్స్ మొదలైన ఆకస్మిక ఆదాయాల మీద నేరుగా పన్ను విధించబడుతుంది (సెక్షన్ 115BB). కాబట్టి, ఈ వనరుల నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని, ఇతర వనరుల నుండి వచ్చిన ఆదాయంతో సర్దుబాటు చెయ్యడానికి వీలులేదు.
5. **రేసు గుర్రాల మీద నష్టం :** అసెసీ రేసు గుర్రాలను కనుక పోషిస్తున్నట్లయితే, అందుకయ్యే ఖర్చులను రేసుల ద్వారా అతనికి వచ్చిన ఆదాయం నుండి సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. అంతేకాని, ఇటువంటి నష్టాన్ని ఇతర వనరుల నుండి వచ్చే ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకునే వీలులేదు.
6. **వాటాలు, సెక్యూరిటీలు, యూనిట్లు అమ్ముగా వచ్చిన నష్టం:** ఈ తరహా నష్టాన్ని అదే తరహా లాభంతో మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవాలి.

2. ఒక శీర్షిక కింద నష్టాన్ని మరొక శీర్షిక కింద ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవడం : సెక్షన్ 71

అసెసీకి ఒక శీర్షిక కిందకు వచ్చే ఒక ఆదాయ వనరు నుండి నష్టం వచ్చి, ఆ శీర్షిక కింద ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయాలు లేకపోయినా లేదా సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి ఆ ఆదాయం సరిపోకపోయినా, ఆ నష్టాన్ని ఇతర శీర్షికల కింద వచ్చే ఆదాయంతో సర్దుబాటు

చేసుకోవచ్చు. ఉదాహరణకు, అసెసీకి వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు శీర్షిక కింద వచ్చిన నష్టాన్ని గృహాస్తి నుండి వచ్చిన ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

మినహాయింపులు : ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లుగా, ఇక్కడ కూడా కొన్ని మినహాయింపులు ఉన్నాయి. అవి :

- (a) **స్పెక్యులేషన్ నష్టాలు :** స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం వల్ల వచ్చే నష్టాన్ని ఇతర శీర్షికల కింద వచ్చే ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి వీలులేదు.
- (b) **నిర్దిష్ట వ్యాపారం యొక్క నష్టం :** నిర్దిష్ట వ్యాపారం యొక్క నష్టం. సెక్షన్ 73 A ప్రకారం నిర్దిష్ట వ్యాపారాలైన శీతల గొలుసు సౌకర్య వ్యాపారం, హోటల్ వ్యాపారం, వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల గిడ్డంగి వ్యాపారాలకు వచ్చే నష్టాన్ని అదే తరహా వ్యాపారంలో వచ్చే లాభాల నుండి మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవలసి ఉంది.
- (c) **లాటరీలు, పందాలు మొదలైన నష్టాలు :** లాటరీలు, పందాలు మొదలైన ఆకస్మిక ఆదాయ వనరుల వల్ల కలిగే నష్టాన్ని ఇతర శీర్షికల ఆదాయం నుండి సర్దుబాటు చెయ్యకూడదు.
- (d) **రేసు గుర్రాల నిర్వహణ నష్టాలు :** రేసు గుర్రాలను నిర్వహించడం వలన వచ్చిన నష్టాన్ని ఇతర శీర్షికల ఆదాయం నుండి తగ్గించడానికి వీలులేదు.
- (e) **మూలధన నష్టాలు :** అసెసీకి మూలధన లాభాలు శీర్షిక కింద వచ్చిన నష్టాన్ని ఇతర శీర్షికల కింద వచ్చిన ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోకూడదు. అయితే ఇతర శీర్షికల కింద వచ్చిన నష్టాన్ని మాత్రం, మూలధన లాభాల శీర్షిక కింద ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
- (f) **వాటాల నష్టాలు :** వాటాల కొనుగోలు లేదా అమ్మకం వచ్చిన నష్టాలను ఇతర ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేయకూడదు.
- (g) **జీతం నుండి ఆదాయంతో సర్దుబాటుకు వీలులేక పోవడం :** అసెసీకి వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభం శీర్షిక కింద నష్టం ఉండి, జీతం నుండి ఆదాయం శీర్షికలో ఆదాయం ఉంటే ఆ ఆదాయాన్ని వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి వచ్చిన నష్టాలతో సర్దుబాటు చేసుకోవీలులేదు.

9.4. నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చెయ్యడం

అసెసీ యొక్క ఆదాయాలు, అతనికి వచ్చిన నష్టాన్ని సర్దుబాటు చెయ్యడానికి సరిపోకపోతే ఆ మిగిలిన మొత్తాన్ని సర్దుబాటు కాని నష్టం అంటారు. ఈ సర్దుబాటు కాని నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళి, తరువాత సంవత్సరాలలో వచ్చే ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేస్తారు. అయితే అన్ని శీర్షికల కింద వచ్చే నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళడానికి వీలులేదు. కింది సర్దుబాటు కాని నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళడానికి వీలులేదు.

1. జీతాలు
2. ఇతర వనరుల నుండి నష్టం (రేసు గుర్రాల మీద నష్టం తప్ప)

ఈ కింది నష్టాలను ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చెయ్యవచ్చు.

1. గృహాస్తిపై నష్టం
2. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి నష్టం

3. మూలధన నష్టాలు
4. స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం వలన నష్టం
5. రేసు గుర్రాల వలన నష్టం

1. గృహస్తిపై నష్టం :

సెక్షన్ 71(1), 71(2), 71(4) ప్రకారం గృహస్తిపై వచ్చిన నష్టాన్ని కింది విధంగా పరిగణించాలి.

1. **గృహాన్ని సొంతానికి ఉపయోగిస్తే :** గృహ నిర్మాణం, మరమ్మత్తులు, సవీకరణ లేదా కొనడం కోసం తెచ్చిన రుణంపై చెల్లించవలసిన వడ్డీకి సంబంధించిన నష్టాన్ని ఇతర గృహాల ఆదాయం లేదా ఇతర శీర్షికల ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
2. **అద్దెకు ఇచ్చిన గృహం :** అద్దెకిచ్చిన గృహంపై వచ్చిన నష్టాన్ని ఇతర గృహాలకు వచ్చిన ఆదాయం లేదా ఇతర శీర్షికల కింద ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. అయితే అద్దె కిచ్చిన గృహం నష్టం రూ.2,00,000 లకు మించరాదు.
3. **నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకుపోవడం :** గృహస్తి నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని (అద్దెకిచ్చినా, సొంతానికి వినియోగించుకున్నా) ఇతర శీర్షికల ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేయగా ఇంకా మిగిలితే, ఆ సర్దుబాటు కాని నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళి 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల లోపు గృహస్తి నుండి ఆదాయం శీర్షికలోని ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.**గృహస్థి నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని ఏ శీర్షిక కింద ఆదాయంతోనైనా రూ.2,00,000 వరకు మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. [సెక్షన్ 71(3a)] అలాగే నష్టం వరకు రూ.2,00,000 మాత్రమే ముందుకు తీసుకువెళ్ళి 8 సంవత్సరాలలోపు సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.**

2. వ్యాపార నష్టాలు : సెక్షన్ 72 :

గత సంవత్సరంలో అసెసీకి వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద వచ్చిన నష్టం సర్దుబాటు కాకపోతే, ఆ సర్దుబాటు కాని నష్టాన్ని మొదటిసారిగా నష్టాన్ని లెక్కించిన పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం తరువాత వచ్చే 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల పాటు ముందుకు తీసుకెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. అయితే ఇందుకు అసెసీ కొన్ని షరతులను తృప్తి పరచాలి.

- (i) సర్దుబాటు కాని నష్టం ఏ వ్యాపారానికి చెందినదో, ఆ వ్యాపారాన్ని అసెసీ ఆ పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలలో కొనసాగిస్తూ ఉండాలి. ఆ వ్యాపారాన్ని మూసివేసినా ఆ నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్ళి ఇతర వ్యాపారాదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
- (ii) ముందుకు తీసుకు వచ్చిన సర్దుబాటు కాని నష్టాలను వ్యాపార లాభాల నుండి మాత్రమే (అదే వ్యాపారం లేదా ఇతర వ్యాపారాలు కాని) సర్దుబాటు చెయ్యాలి. ఇతర శీర్షిక ఆదాయంతో సర్దుబాటు చెయ్యకూడదు.

3. పునర్ వ్యవస్థీకరించబడిన వ్యాపార నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళి, సర్దుబాటు చెయ్యడం :

సెక్షన్ 72(1) :

అసెసీ యొక్క వ్యాపారం, వరదలు, యుద్ధాలు, దాడులు, బాంబు పేలుళ్ళు మొదలైన కారణాల వలన నాశనం అయి మూతబడినపుడు, అసెసీ ఆ వ్యాపారాన్ని ఆ గత సంవత్సరం చివరి నుండి 3 సంవత్సరాలలోపు తిరిగి స్థాపించడం లేదా పునర్నిర్మించడం చేస్తే, ఆ మూత పడిన వ్యాపారం వల్ల వచ్చిన నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువచ్చి కొత్త వ్యాపారం నుండి వచ్చిన లాభాల నుండి సర్దుబాటు చెయ్యడానికి అనుమతిస్తారు. అయితే వ్యాపారం తిరిగి ప్రారంభించిన సంవత్సరం నుండి 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల వరకు మాత్రమే ముందుకు తీసుకువెళ్ళడానికి అనుమతిస్తారు. అంతేగాక ముందుకు తీసుకువెళ్ళాలి అంటే తిరిగి ప్రారంభించబడిన వ్యాపారం కొనసాగుతూ ఉండాలి.

4. కంపెనీలు సంలీనం : సెక్షన్ 72A :

ఈ సెక్షన్ ప్రకారం రెండు కంపెనీలు సంలీనమై, ఆ రెండు కంపెనీలు కొన్ని షరతులను సంతృప్తి పరిస్తే సంలీనమైన కంపెనీ సర్దుబాటు కాని నష్టాలను, తరుగుదలను సంలీనం చేసుకున్న కంపెనీ నష్టాలుగా, తరుగుదలగా భావించి ముందుకు తీసుకెళ్ళి సర్దుబాటు చేయడానికి అనుమతిస్తారు. అయితే సంలీనం అయిన కంపెనీ వ్యాపారాన్ని కొనసాగిస్తేనే సంలీనం తేదీ నుండి కనీసం 5 సంవత్సరాల పాటు సంలీనం చేసుకున్న కంపెనీ వాటిని సర్దుబాటు చేసుకోగలుగుతుంది.

ఒక భాగస్వామ్య సంస్థ లేదా సొంత యాజమాన్య సంస్థ కంపెనీగా మారినప్పుడు ఆ సంస్థల సర్దుబాటు కాని నష్టాలు, తరుగుదలను చేపట్టిన కంపెనీ నష్టాలుగా భావించి ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి అనుమతిస్తారు. బాంకింగ్ కంపెనీల మధ్య సంయోగం పద్ధతిలో సంయోగం చెందే బాంకు సంచిత నష్టం లేదా సర్దుబాటు కాని తరుగుదలను, సంయోగం చేసుకునే బాంకు యొక్క భావిత నష్టం లేదా సర్దుబాటు కాని తరుగుదలగా భావించి సర్దుబాటుకు అనుమతిస్తారు.

2008-09 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి సహకార బాంకుల పునర్వ్యవస్థీకరణ వలన వచ్చిన సంచిత నష్టాలు, సర్దుబాటు కాని తరుగుదలను సెక్షన్ 72(AB) ప్రకారం సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

5. స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం నష్టాలు : సెక్షన్ 73 :

గత సంవత్సరంలో స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం వలన నష్టం పూర్తిగా సర్దుబాటు కాకపోతే మిగిలిన మొత్తాన్ని ఆ నష్టాన్ని మొదటిసారి లెక్కించిన పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం తరువాత వెంటనే వచ్చే 4 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల పాటు ముందుకు తీసుకెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. అయితే ముందు సంవత్సరాలలో కూడా స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం ద్వారా వచ్చే లాభాల నుండి మాత్రమే సర్దుబాటు అనుమతించబడుతుంది.

6. మూలధన ఆస్తుల నుండి వచ్చిన నష్టాలు : సెక్షన్ 74(1) :

సర్దుబాటు కాని మూలధన నష్టాలను వాటిని మొదటిసారిగా లెక్కించిన పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం తరువాత వెంటనే వచ్చే 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల పాటు ముందుకు తీసుకువెళ్ళి అదే శీర్షిక కింద లాభాలతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

ముందుకు తీసుకువెళ్ళే మూలధన నష్టాలు :

- మూలధన శీర్షికలో సర్దుబాటు కాని నష్టాన్ని ముందు సంవత్సరాలకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
- ముందుకు తీసుకు వచ్చిన స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టాన్ని 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలలోపు స్వల్పకాలిక లేదా దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
- ముందుకు తీసుకువచ్చిన దీర్ఘకాలిక నష్టాన్ని 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలలో దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంతోనే సర్దుబాటు చేసుకోవాలి.

7. రేసు గుర్రాల వలన నష్టం : సెక్షన్ 74A (3)

రేసు గుర్రాలను పోషించడం వలన అసెసీకి వచ్చే నష్టాన్ని ఆ నష్టం ఏ పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో మొదటిసారి లెక్కించబడిందో ఆ సంవత్సరానికి తరువాత వెంటనే వచ్చే 4 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల వరకు ముందుకు తీసుకెళ్ళి ఆ సంవత్సరాలలో రేసు గుర్రాల మీద వచ్చే ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

8. సర్దుబాటు కాని తరుగుదల :

సర్దుబాటు కాని తరుగుదలను ఎన్ని సంవత్సరాలవరకైనా ముందుకు తీసుకెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. సంబంధించిన వ్యాపారం

లేదా వృత్తి కొనసాగకపోయినా తరుగుదల సర్దుబాటు అనుమతిస్తారు. ఆ వ్యాపారం లేదా వృత్తికి చెందిన లాభాల నుండి తరుగుదల అలవెన్సును తీసివేయాలి. ఆ వ్యాపారం లేదా వృత్తి లాభాలు సరిపోకపోతే, ఇతర వ్యాపార లాభాలతో సర్దుబాటు చేయాలి. ఇతర వ్యాపార లాభాలు కూడా సరిపోనపుడు అసెసీకి ఇతర శీర్షికల కింద వచ్చిన ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేయాలి. ఇంకా సర్దుబాటు కాని తరుగుదల ఉంటే దానిని ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

9. సర్దుబాటు వరుస క్రమం :

వివిధ అలవెన్సులు లేదా సర్దుబాటు కాని నష్టాలకు తగ్గింపును ఇచ్చేటపుడు కింది వరుసలోనే ఇవ్వాలి.

1.	ప్రస్తుత తరుగుదల
2.	శాస్త్రీయ పరిశోధన మీద ప్రస్తుతం చేసిన ఖర్చు
3.	ఇతర వ్యాపారం నుండి ప్రస్తుత నష్టం
4.	ముందుకు తీసుకువచ్చిన సర్దుబాటు కాని వ్యాపార నష్టాలు
5.	సర్దుబాటు కాని తరుగుదల
6.	కుటుంబ నియంత్రణ అభివృద్ధి కోసం చేసిన మూలధన ఖర్చులో సర్దుబాటుకాని మొత్తం
7.	సర్దుబాటు కాని శాస్త్రీయ పరిశోధన ఖర్చు

10. నష్టాల రిటర్న్‌ను దాఖలు చెయ్యడం : సెక్షన్ 80 :

సెక్షన్ 80 ప్రకారం ఒక అసెసీ తన సర్దుబాటు కాని నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళాలంటే, నిర్ణీత కాలంలో సెక్షన్ 139(1) కింద పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి ఆ నష్టాల రిటర్న్‌ను దాఖలు చెయ్యవలసి ఉంటుంది. అలా చెయ్యకపోతే అసెసీ నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళడానికి వీలులేదు.

వట్టిక -1 : ముందుకు తీసుకువెళ్ళి నష్టాలను సర్దుబాటు చేసుకోవడం

సెక్షన్	నష్టం తరహా ఎన్ని సంవత్సరాలు ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.	
సెక్షన్ 71B	గృహాస్తి నుండి నష్టం	8 సంవత్సరాలు
సెక్షన్ 72	(a) వ్యాపార నష్టం	8 సంవత్సరాలు
	(b) సర్దుబాటు కాని తరుగుదల	పరిమితి లేకుండా ఎన్ని సంవత్సరాలైన
సెక్షన్ 73	స్పెక్యులేషన్ వ్యాపార నష్టం	4 సంవత్సరాలు
సెక్షన్ 74	స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	8 సంవత్సరాలు
	దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	8 సంవత్సరాలు
సెక్షన్ 74A	రేసు గుర్రాల వలన నష్టం	4 సంవత్సరాలు

ఉదా.1 : పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కి శ్రీ రాజేంద్ర ఆదాయాలు/నష్టాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

		₹
(a)	దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	20,000
(b)	వ్యాపారం నుండి నికర లాభం	50,000
(c)	గృహాస్థి నుండి నికర నష్టం	3,000
(d)	సొంతానికి ఉపయోగించుకుంటున్న నివాస గృహ వసతి నుండి నష్టం	7,000
(e)	పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2013-14 నుండి ముందుకు తీసుకు వచ్చిన వ్యాపార నష్టం	10,000

జవాబు :

శ్రీ రాజేంద్ర మొత్తం ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

		రూ.	రూ.
(a)	వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభం నికర వ్యాపార లాభం		50,000
(b)	మూలధన లాభాలు దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం రూ.20,000		
(c)	గృహాస్థి నుండి ఆదాయం (i) అద్దె కిచ్చిన గృహాస్థి నుండి నష్టం (ii) సొంతానికి ఉపయోగించిన గృహంపై నికర నష్టం మొత్తం ఆదాయాలు. తీ.2013-14 పన్ను నిర్ధారణ సం.నుండి ముందుకు తీసుకువచ్చిన నష్టం పన్ను విధించదగిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం	3,000 7,000	10,000 40,000 10,000 30,000

గమనిక :

- దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టాన్ని దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంతోనే సర్దుబాటు చేసుకోవాలి. సర్దుబాటు కాని రూ.20,000 దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళడం జరిగింది. దీనిని 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల లోపు దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
- సర్దుబాటు కాని గృహాస్థి నుండి లేదా సొంతా గృహానికి ఉపయోగించుకున్న నష్టాన్ని కాని అదే సంవత్సరంలో ఇతర శీర్షికల కింద ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. అయితే 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి ఏ తరహా గృహాస్థి నుండి వచ్చిన నష్టమైనా రూ.2,00,000 లకు మించరాదు.
- పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2013-14 నుండి ముందుకు తీసుకువచ్చిన వ్యాపార నష్టాన్ని సర్దుబాటు చేయడం జరిగింది. దీనిని 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల వరకు సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

ఉదా.2 : శేఖర్ పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కి కింది వివరాలు సమర్పించాడు. అతని మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

		రూ.
1.	జీతం నుండి ఆదాయం	2,30,000
2.	గృహాస్థి నుండి ఆదాయం	
	(a) గృహం A	1,05,000
	(b) గృహం B సొంతానికి	(-) 1,50,000
3.	వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి ఆదాయం	
	(i) వ్యాపారం I	1,08,000
	(ii) వ్యాపారం II	(-) 46,000
	(iii) వ్యాపారం III (2014-15 సం.నికి చెందినది)	(-) 80,000
4.	మూలధన లాభాలు	
	(i) స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	90,000
	(ii) స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 50,000
	(iii) దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	87,000
	(iv) దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 25,000
	(లిస్ట్ కాబడిన ఈక్విటీ వాటాల నుండి)	
5.	ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	
	(i) కార్డ్ గేమెల నుండి నష్టం	(-) 40,000
	(ii) లాటరీల నుండి గెలుపు	1,00,000
	(iii) వడ్డీ	50,000

జవాబు :

శ్రీ మనోజ్ పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

		రూ.	రూ.
1.	జీతం		
	జీతాల నుండి ఆదాయం		2,30,000
2.	గృహాస్థి నుండి ఆదాయం		
	గృహం A నుండి ఆదాయం	1,05,000	
	తీ. గృహం B నుండి నష్టం	(-) 1,50,000	
	నికర నష్టం		(-) 45,000

	రూ.	రూ.
3.		
వ్యాపారం నుండి ఆదాయం		
వ్యాపారం I నుండి ఆదాయం	1,08,000	
తీ. వ్యాపారం II నుండి నష్టం	(-) 46,000	

నికర వ్యాపార ఆదాయం	62,000	
తీ. ముందుకు తీసుకువచ్చిన పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2014-15		
కు చెందిన వ్యాపారం III నుండి నష్టం రూ.80,000 లో		
రూ.62,000 వరకు సర్దుబాటు చేయడం జరిగింది.	(-) 62,000	
	-----	Nil
4.		
మూలధన లాభాలు		
స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	90,000	
తీ. స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	50,000	

నికర స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	40,000	
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	87,000	
దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	-	

నికర మూలధన లాభం		1,27,000
5.		
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
వడ్డీ	50,000	
లాటరీల నుండి గెలుపుల	1,00,000	

ఇతర వనరుల నుండి నికర ఆదాయం	1,50,000	1,50,000
	-----	-----
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		4,62,000
తీ. తగ్గింపులు		-

మొత్తం ఆదాయం		4,62,000

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. గృహస్థి నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని ఇతర శీర్షికల నుండి వచ్చిన లాభంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. అయితే పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 నుండి సర్దుబాటు చేసిన నష్టం రూ.2 లక్షలకు మించరాదు.
2. వ్యాపారం నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని ఇతర శీర్షిక కింద వచ్చిన లాభంతో, జీతం శీర్షిక ఆదాయం కాకుండా, సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
3. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2014-15కు చెందిన సర్దుబాటు కాని వ్యాపార నష్టాన్ని 8 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల వరకు ముందుకు తీసుకువెళ్ళవచ్చు. సర్దుబాటు కాని రూ.18,000 వ్యాపార నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళడమైనది. లిస్టెడ్ ఈక్విటీ వాటాల మీద వచ్చిన ఆదాయం సెక్షన్ 10(38) కింద మినహాయిస్తారు కాబట్టి, లిస్టెడ్ ఈక్విటీ వాటాల బదిలీ వలన వచ్చిన దీర్ఘకాలిక నష్టాన్ని సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి వీలులేదు.
4. కార్డ్ గేమ్ల నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని, కార్డ్ గేమ్ల నుండి ఆదాయంతో మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. అయితే ఇతర శీర్షికల కింద ఆదాయాలతో కూడా సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి వీలులేదు.

ఉదా.3 : పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కి శ్రీ భాస్కర్ ఆదాయ వివరాలు ఈ విధంగా ఉన్నవి.

	₹
బంగారంలో నట్టా (Speculative) వ్యాపార లాభం	40,000
ఏజెన్సీ వ్యాపార నష్టం	2,000
జొలి వ్యాపార లాభం (రూ.20,000 తరుగుదల తగ్గించకుండా)	12,000
ఇనుము, ఇత్తడి వస్తువుల వ్యాపార లాభం	32,000
గృహస్థి నుండి ఆదాయం	4,000

కింద తెలిపిన నష్టాలు/అలవెన్యులు 2017-18 నుంచి ముందుకు తీసుకురావడం జరిగింది.

	₹
వెండి నట్టా (Speculative) వ్యాపార నష్టం	20,000
ఏజెన్సీ వ్యాపార నష్టం	12,000
తగ్గించని తరుగుదల	4,000

నష్టాలను, అలవెన్యులను ఎట్లా పరిగణిస్తారో తెలుపుతూ, పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కి అతని మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

శ్రీ భాస్కర్ మొత్తం ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

		రూ.	రూ.
1.	గృహస్థి నుండి ఆదాయం		4,000
2.	వ్యాపారం/వృత్తి నుండి లాభాలు		

బంగారంలో స్పెక్యులేషన్ వ్యాపార లాభం	40,000	
జొలి వ్యాపార లాభం	12,000	
ఇనుము, ఇత్తడి వస్తువుల వ్యాపార లాభం	<u>32,000</u>	
	84,000	
తీ. ఏజెన్సీ వ్యాపారం నుండి నష్టం (రూ.2,000 + 12,000)	<u>14,000</u>	
	70,000	
తరుగుదల	<u>20,000</u>	<u>50,000</u>
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		54,000
తీ. తగ్గింపులు : సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు		Nil

మొత్తం ఆదాయం		54,000

వర్కింగ్ నోట్స్ :

- (a) వెండి స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి వచ్చిన నష్టం ఇతర ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేసుకో వీలులేదు. కాబట్టి దానిని ముందుకు తీసుకువెళ్ళడమైనది.
- (b) ముందుకు తీసుకురాబడిన నష్టంతో పాటు ఏజెన్సీ వ్యాపారం నుండి వచ్చిన నష్టం ఏ తరహా వ్యాపార ఆదాయం నుండైనా సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

ఉదా.4 : శ్రీ సుభాష్ 2017-18 గత సంవత్సరానికి ఇచ్చిన ఆదాయ వివరాలు కింద ఇవ్వబడింది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ సుభాష్ స్థూల మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం (లెక్కించినవి)	68,000
2. గృహాస్థి నుండి ఆదాయం	
మొదటి గృహం నుండి ఆదాయం	36,000
రెండవ గృహం నుండి నష్టం	(-) 24,000
మూడవ గృహం నుండి నష్టం	(-) 22,000
3. వ్యాపారం నుండి లాభం	
ఫాన్సీ స్టోర్స్ నుండి లాభం	60,000
మెడికల్ షాప్ ద్వారా లాభం	70,000
వాటాల వ్యాపారం ద్వారా లాభం (స్పెక్యులేటివ్)	82,000
బంగారం వ్యాపారం నుండి నష్టం (స్పెక్యులేటివ్)	94,000
4. వాటాల అమ్మకంపై దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	22,000

5.	భూమి అమ్మకంపై స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	44,000
6.	కార్డ్ గేమ్ల నుండి ఆదాయం	22,000
7.	లాటరీల నుండి గెలుపులు	60,000
8.	గుర్రపు పందాల ద్వారా ఆదాయం (స్థూలం)	40,000
9.	గండిపేట గుర్రపు పందాల ద్వారా నష్టం	21,000

జవాబు :

శ్రీ సుభాష్ మొత్తం ఆదాయం లెక్కించడం

(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం			68,000
2. గృహాస్థి నుండి ఆదాయం			
మొదటి గృహం నుండి ఆదాయం		36,000	
రెండవ గృహం ద్వారా నష్టం		(-) 24,000	
మూడవ గృహం ద్వారా నష్టం		(-) 22,000	(-) 10,000

3. వ్యాపారం నుండి లాభం			
ఫాన్సీ స్టోర్స్ నుండి లాభం		60,000	
మెడికల్ షాప్ వ్యాపారం నుండి లాభం		70,000	1,30,000

స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి లాభం	82,000		
తీ. స్పెక్యులేషన్ వ్యాపార నష్టం	(-) 94,000		

స్పెక్యులేషన్ నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువచ్చినది	12,000		

4. మూలధన లాభాలు			
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	22,000		
తీ. స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 44,000		

మూలధన నష్టం ముందుకు తీసుకువచ్చినది	(-) 22,000		

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం			
కార్డ్ గేమ్ల ద్వారా ఆదాయం		22,000	
లాటరీల నుండి గెలుపులు		60,000	
హోర్స్ రేసుల నుండి ఆదాయం		40,000	1,22,000
స్థూల మొత్తం ఆదాయం			3,10,000

ఉదా. 5 : శ్రీ నాయుడు కింది ఆదాయ వివరాల నుండి అతడి స్థూల మొత్తం ఆదాయం ముందుకు తీసుకు వెళ్ళవలసిన నష్టాలను గణించండి.

	రూ.
1. వ్యాపారం A నుండి ఆదాయం	30,000
2. వ్యాపారం B నుండి నష్టం	95,000
3. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	20,000
4. స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	16,000
5. దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	85,000
6. గృహోస్థి ఆదాయం నుండి నష్టం	30,000

జవాబు :

శ్రీ నాయుడు స్థూల మొత్తం ఆదాయం లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
గృహోస్థి నుండి నష్టం		(-) 30,000
వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభం		
వ్యాపారం A	30,000	
వ్యాపారం B	(-) 95,000	(-) 65,000
మూలధన లాభాలు		
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	85,000	
స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	(-) 16,000	69,000
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		20,000

స్థూల మొత్తం ఆదాయం		Nil

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. గృహోస్థి నుండి వచ్చిన నష్టం, వ్యాపారం నుండి వచ్చిన నష్టాలను మూలధన లాభంతో సర్దుబాటు చేయగా మిగిలిన నష్టం రూ.6,000 ను ముందుకు తీసుకువెళ్ళడమైనది.

2. మూలధన లాభాల పన్ను రేట్లు, ఇతర ఆదాయాల పన్ను రేట్లు వేరు కాబట్టి అసెసీ మూలధన లాభంతో సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి ఇష్టపడకపోవచ్చు. అయితే మూలధన శీర్షిక కింద నష్టం వచ్చినట్లైతే దానిని ఇతర ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేసుకో వీలులేదు.

ఉదా.6 :31-3-2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి శ్రీ రామ్ దేవ్ వివిధ రకాల కార్యకలాపాలలో కింది ఆదాయ సమాచారాన్ని ఇచ్చాడు.

	₹
1. వినియోగదారుల గృహసౌకర్యం వస్తువుల వ్యాపారం నుండి లాభం	50,000
2. రెడిమేడ్ బట్టల వ్యాపారం నుండి నష్టం	10,000
3. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2015-16లో మూసివేసిన కాటరింగ్ వ్యాపార లాభం ముందుకు తీసుకురాబడింది.	15,000
4. వాటాలు, పెట్టుబడుల అమ్మకం ద్వారా వచ్చిన స్వల్పకాలిక నష్టం	15,000
5. ఆ సంవత్సరంలో కుదుర్చుకున్న స్పెక్యులేటివ్ వ్యవహారాల లాభం	12,500
6. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2015-16 నాటికి సర్దుబాటు చేయని ముందుకు తీసుకువచ్చిన 2011-12 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నాటి స్పెక్యులేటివ్ వ్యాపార నష్టం	15,000

శ్రీ రామ్ దేవ్ మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

రామ్ దేవ్ స్థూల మొత్తం ఆదాయం లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
గృహోస్థి నుండి ఆదాయం		Nil
వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు		
వినియోగదారుల గృహ సౌకర్యం వస్తువుల వ్యాపారం నుండి లాభం	50,000	
రెడిమేట్ బట్టల వ్యాపారం నుండి నష్టం	(-) 10,000	
కాటరింగ్ వ్యాపార లాభం ముందుకు తీసుకురాబడింది	(-) 15,000	25,000
స్పెక్యులేటివ్ వ్యాపారం	12,500	
ముందుకు తీసుకువచ్చిన స్పెక్యులేటివ్ వ్యాపార నష్టం	Nil	12,500

మూలధన లాభాలు		
స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం (సెక్షన్ 71 ప్రకారం మూలధన నష్టాన్ని ఇతర శీర్షికల ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి వీలులేదు).	(-) 15,000	Nil

స్థూల మొత్తం ఆదాయం		37,500

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. స్పెక్యులేషన్ నష్టాలను 4 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలకు మించి ముందుకు తీసుకువెళ్ళడానికి వీలులేదు. కాబట్టి పాత నష్టాలను ప్రస్తుత సంవత్సరానికి తీసుకువచ్చే వీలులేదు.
2. సెక్షన్ 71 ప్రకారం మూలధన నష్టాన్ని మూలధన లాభాలతోటే సర్దుబాటు చేసుకోవలసి ఉంది.

ఉదా.7 : ఆర్థిక సంవత్సరం 2017-18 కు శ్రీ ఎ.వి. రావు కింది సమాచారాన్ని సమర్పించాడు.

	లాభం ₹	నష్టం ₹
1. జీతం ఆదాయం	8,00,000	-
2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం		
(a) గృహం A	25,000	-
(b) గృహం B	-	30,000
3. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభం లేదా ఆదాయం		
(a) వ్యాపారం A	12,000	-
(b) వ్యాపారం B	-	20,000
(c) వ్యాపారం C (స్పెక్యులేటివ్)	22,000	-
(d) వ్యాపారం D (స్పెక్యులేటివ్)	-	35,000
మూలధన లాభాలు		
స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	10,000	-
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	-	30,000
భవనం అమ్మకం ద్వారా దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	16,000	-
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
రేసు గుర్రాల నిర్వహణలో లాభం	-	15,000

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కు శ్రీ ఎ.వి. రావు మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ ఎ.వి. రావు స్థూల మొత్తం ఆదాయం లెక్కించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.	రూ.
జీతం నుండి ఆదాయం			
జీతం			8,00,000
గృహాస్తి నుండి ఆదాయం			
గృహం A		25,000	

గృహం B		(-) 30,000	(-) 5,000
వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు			
వ్యాపారం A	12,000		
వ్యాపారం B	(-) 20,000	(-) 8,000	

వ్యాపారం C	22,000		
వ్యాపారం D	(-) 35,000	(-) 13,000	
	-----	-----	Nil
మూలధన లాభాలు			
స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలు	10,000		
స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 30,000	(-) 20,000	
భవనాల అమ్మకంపై దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		16,000	

		(-) 4,000	
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం			
రేసు గుర్రాల నిర్వహణలో నష్టం		(-) 15,000	

స్థూల మొత్తం ఆదాయం			7,95,000

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. గృహాస్థి నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని జీతం నుండి వచ్చిన ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
2. వ్యాపార నష్టాన్ని జీతం నుండి వచ్చిన ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకో వీలులేదు.
3. స్పెక్యులేషన్ నష్టాన్ని అటువంటి ఆదాయంతో మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవాలి.
4. స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టాన్ని మూలధన లాభం శీర్షిక కింద వచ్చిన ఏ లాభాలతోనైనా సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.
5. రేసు గుర్రాల నిర్వహణ నష్టాన్ని అదే తరహా ఆదాయంతో మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

ఉదా.8 : శ్రీ యాదవ్ కు వివిధ ఆదాయ వనరుల నుండి వచ్చిన లాభనష్టాల సమాచారం కింద ఇవ్వబడింది. వీటి ఆధారంగా 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో అతని నికర ఫలితం ఎంత ఉంటుందో లెక్కించండి.

	₹
గృహాస్థి X నుండి ఆదాయం	5,000
గృహాస్థి Y నుండి నష్టం	(-) 8,000
సెక్యూరిటీల నుండి వచ్చిన ఆదాయం	20,000
మండుల వ్యాపారం నుండి నష్టం	(-) 20,000

స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి లాభం	20,000
స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 6,000
దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 25,000
దీర్ఘకాలిక పెట్టుబడులపై మూలధన లాభం	21,000

జవాబు :

స్థూల మొత్తం ఆదాయం గణింపు

	₹	₹
(a) గృహాస్తి నుండి ఆదాయం		
గృహాస్తి X నుండి ఆదాయం	5,000	
గృహాస్తి Y నుండి నష్టం	(-) 8,000	(-) 3,000
(b) వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు		
స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం ద్వారా లాభం	20,000	
సైకిల్ వ్యాపారం వల్ల నష్టం	(-) 20,000	Nil
(c) మూలధన లాభాలు		
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం (పెట్టుబడులు)	21,000	
దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 25,000	
స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 6,000	
(d) ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ		20,000
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		17,000

నోట్ : దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టాలను (రూ.4,000 + రూ.6,000) ఇతర శీర్షిక కింది ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేయరాదు. వీటిని తర్వాత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ముందుకు తీసుకువెళ్ళి మూలధన లాభాలు శీర్షిక కింద వచ్చిన ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

ఉదా.9 : ఆనంద్ యొక్క ఆదాయ వివరాలు కింది విధంగా లెక్కించబడినవి.

- ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక ప్రకారం నష్టం రూ.20,000
 - గృహాస్తి శీర్షికపై నష్టం : అద్దెకు ఇచ్చిన ఒక గృహం నుండి నష్టం రూ.5,000
 - వ్యాపార లాభాలు, ఆదాయాలు రూ.30,000
 - దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం, భవనాలపై రూ.15,000
- స్థూల మొత్తం ఆదాయం లెక్కించండి.

జవాబు :

ఆనంద్ యొక్క స్థూల మొత్తం ఆదాయం లెక్కింపు

	₹
గృహస్థి శీర్షికపై నష్టం	(-) 5,000
వ్యాపారం నుండి ఆదాయం	30,000
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	15,000
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక నష్టం	(-) 20,000
స్థూల మొత్తం ఆదాయం	20,000

నోట్ : ఇతర వనరుల శీర్షిక కింద నష్టం ఇతర ఆదాయాలతో సర్దుబాటు చేయగలిగినదని భావించబడింది.

ఉదా.10 : శ్రీ వర్మ అందచేసిన వివరాల ఆధారంగా 2017-18 గత సంవత్సరానికి అతని స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించండి.

		₹
(a)	జీతం	20,000
(b)	వాటాల మీద డివిడెండ్లు (స్థూలం)	1,500
(c)	సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ (స్థూలం)	7,500
(d)	ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్ల మీద వడ్డీ	3,200
(e)	ఏజన్సీ వ్యాపారం నుండి లాభాలు	10,000
(f)	వాటాలలో స్పెక్యులేషన్ వలన నష్టాలు	20,000
(g)	వెండిలో స్పెక్యులేషన్ వలన లాభం	9,000
(h)	స్వల్పకాలిక మూలధన ఆస్తుల నుండి నష్టం	5,000
(i)	భాగ్యలక్ష్మి లాటరీలో మొదటి ప్రైజు	1,00,000
(j)	క్లబ్బులో ట్రిప్లీ ఆడడం వలన వచ్చిన ప్రైజు	5,500
(k)	ఆఫీసులో రమ్మీ ఆడడం వలన వచ్చిన లాభం	1,000
(i)	స్నేహితులతో పేకాట వలన వచ్చిన నష్టం	7,000
(m)	ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ లాటరీ టికెట్లు కొనడానికి ఖర్చయిన మొత్తం	10,000
(n)	రేసు కోర్సులో పందెం వలన నష్టం	20,000
(o)	రేసు గుర్రాన్ని పోషించడానికైన ఖర్చు	40,000
(p)	రేసు గుర్రం మీద గెలుచుకొన్న మొత్తం	90,000

జవాబు :

శ్రీ వర్మ స్థూల ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹	₹
జీతాల నుండి ఆదాయం			
స్వీకరించిన జీతం			20,000
వృత్తి లేదా వ్యాపారం నుండి లాభాలు			
1. ఏజెన్సీ వ్యాపారం నుండి లాభాలు			10,000
2. వెండిలో స్పెక్యులేషన్ వల్ల లాభం		9,000	
3. వాటాలలో స్పెక్యులేషన్ వల్ల నష్టం		(-) 20,000	
ముందుకు తీసుకెళ్ళవలసిన స్పెక్యులేషన్ నష్టం		(-) 11,000	
మూలధన లాభాలు :			
స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం		(-) 5,000	

1. డివిడెండ్లు		Nil	
2. సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ		7,500	
3. బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ		3,200	
4. లాటరీ ప్రైజు		1,00,000	
5. బ్రిడ్జి ఆట వలన లాభం		5,500	
6. రమ్మీ ఆట వలన లాభం		1,000	
7. రేసు గుర్రాల మీద గెలిచిన మొత్తం	90,000		
తగ్గింపు : రేసు గుర్రాల పోషణ ఖర్చు	40,000	50,000	1,67,200
	-----	-----	-----
స్థూల మొత్తం ఆదాయం			1,97,200

నోట్ :

1. స్పెక్యులేషన్ నష్టాన్ని స్పెక్యులేషన్ లాభాలతోనే సర్దుబాటు చేసుకోవాలి.
2. మూలధన నష్టాన్ని ఇతర ఆదాయాల నుండి సర్దుబాటు చేయరాదు.
3. లాటరీ టికెట్ల కొనుగోలు ఖర్చుకు తగ్గింపురాదు.
4. స్వదేశీ కంపెనీ నుండి వచ్చిన డివిడెండుపై పన్ను ఉండదు.

ఉదా.11 : భారతదేశంలో నివాసియైన శ్రీ సునీల్ ఈ దిగువ వివరాలనందజేస్తున్నాడు. 2018-19 అసెస్మెంట్ సంవత్సరంలో నష్టాల భర్తీ, ముందుకు తీసుకొని పోవడం ఎలా జరుగవలెనో వివరింపుము.

		₹
1.	పెట్టుబడులపై స్థూల వడ్డీ	20,000
2.	నివాస గృహం నుండి ఆదాయం	10,000
3.	సిల్కు వ్యాపారంలో లాభం	50,000
4.	ఏజెన్సీ వ్యాపారం నుండి ఆదాయం	4,000
5.	స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి ఆదాయం	4,000
6.	స్వల్పకాలిక పెట్టుబడి లాభం	8,000
7.	దీర్ఘకాలిక పెట్టుబడి లాభం	19,000

2017-18 అసెస్మెంట్ సంవత్సరం నుండి ముందుకు తెచ్చిన నష్టాలు

		₹
1.	దుస్తుల వ్యాపారం నుండి నష్టం (2015-16 లో ఈ వ్యాపారాన్ని నిలిపివేశారు)	9,000
2.	ఏజెన్సీ వ్యాపారం నుండి నష్టం	6,000
3.	సిల్కు వ్యాపారంలో నష్టం	6,000
4.	స్పెక్యులేషన్ నష్టం	8,000
5.	స్వల్పకాలిక పెట్టుబడి నష్టం	12,000
6.	అసెస్మెంట్ సంవత్సరం 2014-15 లో ఏర్పడిన దీర్ఘకాలిక పెట్టుబడి నష్టం	13,000

సిల్కు వ్యాపారానికి సంబంధించిన ప్రస్తుత సం. తరుగుదల రూ.1,000. స్థూలమొత్తం ఆదాయం కనుగొనుము.

జవాబు :

స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని కనుగొనడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹	₹
1. గృహోస్థి నుండి ఆదాయం			10,000
2. వ్యాపారం నుండి ఆదాయం			
(ఎ) స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం			
ఆదాయం		4,000	
ముందుకు తెచ్చిన సెక్యులేషన్ నష్టపు భర్తీ		(-) 8,000	
ముందుకు తీసుకువెళ్ళవలసిన స్పెక్యులేషన్ నష్టం		(-) 2,000	
(బి) సిల్కు వ్యాపారం			
ప్రస్తుత సం. లాభం		50,000	
తీ. ప్రస్తుత సంవత్సరపు తరుగుదల		<u>1,000</u>	
		49,000	

సిల్క్ వ్యాపారపు ముందుకు తెచ్చిన నష్టపు భర్తీ	6,000		
దుస్తుల వ్యాపారం నుండి ముందుకు తెచ్చిన నష్టపు భర్తీ	8,000	14,000	
		35,000	
(సి) ఏజెన్సీ వ్యాపార ఆదాయం	4,000		
ముందుకు తెచ్చిన నష్టపు భర్తీ	(-) 6,000	(-) 2,000	
వ్యాపారం నుండి ఆదాయం			33,000
3. పెట్టుబడి లాభాలు			
స్వల్పకాలిక పెట్టుబడి లాభం		8,000	
తీ. ముందుకు తెచ్చిన స్వల్పకాలిక పెట్టుబడి నష్టం		(-) 12,000	
స్వల్పకాలిక పెట్టుబడి నష్టం		(-) 4,000	
ముందుకు తెచ్చిన నష్టపు భర్తీ			
దీర్ఘకాలిక పెట్టుబడి లాభం	19,000		
తీ. ముందుకు తెచ్చిన దీర్ఘకాలిక పెట్టుబడి నష్టం	13,000	6,000	
నికర దీర్ఘకాలిక పెట్టుబడి లాభం			2,000
4. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం			
పెట్టుబడులపై స్థూల వడ్డీ			20,000
స్థూల మొత్తం ఆదాయం			65,000

గమనిక :

1. స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారపు నష్టాన్ని కేవలం స్పెక్యులేషన్ లాభాలతోనే భర్తీ చేయాలి. పూర్తిగా భర్తీకాని నష్టాల మొత్తాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళవలసి ఉంటుంది.
2. స్వల్పకాలిక పెట్టుబడి నష్టాలను దీర్ఘకాలిక పెట్టుబడి లాభాల నుండి కూడా భర్తీ చేసుకొనవచ్చును.

ఉదా.12 : 2018-19 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ అయ్యర్ కింది వివరాలను అందచేసాడు. అతని స్థూల ఆదాయం గణించండి.

	లాభం ₹	నష్టం ₹
1. నికర జీతం		12,000
2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం		
గృహాస్తి X	(+) 15,000	
గృహాస్తి Y		17,000
గృహాస్తి Z		21,000

3.	వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు		
	వ్యాపారం A	8,000	
	వ్యాపారం B		10,000
	వ్యాపారం C (స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం)	11,000	
	వ్యాపారం D (స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం)		23,000
4.	మూలధన లాభాలు		
	స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	6,000	
	స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం		28,000
	భవనం అమ్మకం నుండి దీర్ఘకాలిక లాభం	12,500	
5.	ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
	రేసు గుర్రాల నిర్వహణలో నష్టం		6,000
	ఆకస్మిక ఆదాయం	13,000	
	సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ		4,000

జవాబు :

శ్రీ అయ్యర్ స్థూల ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

1. ఒకే శీర్షిక కింద సర్దుబాటు :		₹	₹
1.	జీతాల నుండి ఆదాయం		12,000
2.	గృహాస్తి నుండి ఆదాయం		
	(a) గృహాస్తి X	(+) 15,000	
	(b) గృహాస్తి Y	(-) 17,000	
	(c) గృహాస్తి Z	(-) 21,000	(-) 23,000
3.	వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు		
	వ్యాపారం A	(+) 8,000	
	వ్యాపారం B	(-) 10,000	(-) 2,000
	వ్యాపారం C	(+) 11,000	
	వ్యాపారం D	(-) 23,000	
	సర్దుబాటు కాని నష్టాన్ని ముందు సంవత్సరాలకు తీసుకువెళ్లాలి	(-) 12,000	
4.	మూలధన లాభాలు		
	స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	(-) 6,000	
	స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 28,000	

	స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 22,000	
	దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	12,500	
	ఈ సర్దుబాటు కాని నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళాలి	(-) 9,500	
5.	ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
	ఆకస్మిక ఆదాయం	13,000	
	తగ్గింపు : సెక్యూరిటీలపై వడ్డీలో నష్టం	(-) 4,000	9,000
	రేసు గుర్రాల నిర్వహణ వలన నష్టం		(-) 6,000
	మొత్తం ఆదాయం		Nil

నోట్ : రేసు గుర్రాల నిర్వహణలో వచ్చిన నష్టాన్ని అదే తరహా ఆదాయంతో మాత్రమే సర్దుబాటు చేసుకోవాలి. అందువలన ఈ నష్టాన్ని తరువాత 4 సంవత్సరాల వరకు ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవాలి.

2. వివిధ శీర్షికల మధ్య సర్దుబాటు :

	₹
1. జీతం నుండి ఆదాయం	12,000
2. గృహాస్తి నుండి నష్టం	(-) 23,000
3. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభం	(-) 2,000
4. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	9,000

స్థూల మొత్తం ఆదాయం	Nil

నోట్స్ : మిగిలిన గృహాస్తి నష్టాన్ని (రూ.2,000) ముందు సంవత్సరాలకు తీసుకువెళ్లి 8 సంవత్సరాల లోపు సర్దుబాటు చేసుకోవాలి. వ్యాపారం ద్వారా వచ్చిన రూ.2,000 నష్టాన్ని తరువాత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చేయాలి.

9.5 ప్రశ్నలు

A. ఈ కింది ప్రశ్నలకు 5 పంక్తులలో సమాధానాలు రాయండి.

1. ఆదాయ సమూహం
2. స్పెక్యులేషన్ నష్టాలు
3. రేసు గుర్రాల నుండి వచ్చిన నష్టం
4. నష్టాల సర్దుబాటులో వరుస క్రమం
5. మూలధన శీర్షిక కింద నష్టాలు
6. నష్టాలను ముందుకు తీసుకొని పోవుట

7. ముందుకు తీసుకుపోయే వివిధ రకాల నష్టాలు
8. స్పెక్యులేషన్ (అంచనా) వ్యాపారం

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు 10 పంక్తులలో సమాధానాలు రాయండి.

1. ఏ ఏ నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళి సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు?
2. భాగస్వామ్య సంస్థ నష్టాలను ఎలా పరిగణిస్తారు?
3. గృహస్థి నుండి వచ్చిన నష్టం ఏ విధంగా భర్తీ చేసి ముందుకు తీసుకుపోదురు?
4. నష్టాల భర్తీ, నష్టాలను ముందుకు తీసుకొని పోవుటకు సంబంధించిన చట్ట నిబంధనలను వివరించండి.
5. నష్టాల భర్తీని ముందుకు తీసుకొనిపోవుట వివరింపుము.

C. ఈ కింది ప్రశ్నలకు విపులంగా సమాధానాలు రాయండి.

1. అసెసీ ఆదాయంలో ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాన్ని ఎందుకు కలుపుతారు?
2. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలో ఒక అసెసీ మొత్తం ఆదాయంలో ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాన్ని కలుపుటకు సంబంధించి పేర్కొన్న నిబంధనలేవి?
3. ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద నష్టాల సర్దుబాటుకు సంబంధించిన నిబంధనలేవి?
4. ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద నష్టాలను ముందుకు తీసుకెళ్ళి సర్దుబాటు చేయటానికి సంబంధించిన నిబంధనలేమి?
5. నష్టాల భర్తీ మరియు నష్టాల భర్తీ కొరకై వాటిని ముందుకు తీసుకెళ్ళడం విషయంలో ఆదాయం పన్ను చట్టంలోని నియమావళిని వివరించుము.
6. సెట్ ఆఫ్ మరియు కారీ ఫార్వర్డ్ ఆఫ్ లాసెస్ అనగా నేమి? వాటికి చెందిన వివిధ అనుసరణలను వివరించండి.
7. స్వల్పకాలిక, దీర్ఘకాలిక మూలధన ఆస్తులకు చెందిన నష్టాలను సర్దుబాటు చెయ్యడం, ముందుకు తీసుకెళ్ళడానికి సంబంధించిన నియమాలను తెలపండి.
8. నష్టం భర్తీ, నష్టాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళడానికి సంబంధించిన ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961లోని అంశాలను గూర్చి రాయుము.
9. అదే శీర్షిక నుండి (Intra-head) మరియు శీర్షికాంతర్యపు (Inter-head) నష్టాల సర్దుబాటు అనగా నేమి? ఒక శీర్షిక యొక్క నష్టాన్ని, అదే శీర్షికకు సంబంధించిన ఆదాయం నుండి సర్దుబాటు చేయుటకు సంబంధించిన ఆదాయపు పన్ను చట్టం నియమ నిబంధనల్ని వివరింపుము.
10. నష్టాల సర్దుబాటు, ముందుకు తీసుకెళ్ళి సర్దుబాటు చేయడానికి సంబంధించిన నియమాలను కింది సందర్భాలకు నీవు ఏ విధంగా వర్తింప చేస్తావు?
 - (a) వాటాల బదిలీపై వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం
 - (b) సర్దుబాటు కాని తరుగుదల
11. ఆదాయ పన్ను చట్టంలోని నష్టాల భర్తీ గురించి వివరించండి.
12. విడి వ్యక్తి మొత్తం ఆదాయం గణన చేసేటప్పుడు నష్టాలను సరిపెట్టడం గురించి రాయుము.

13. (a) వ్యాపార నష్టం (b) స్పెక్యులేషన్ నష్టం - వీటికి సంబంధించి, ఆదాయపు పన్ను చట్టంలో గల చెల్లుబాటు ముందుకు తీసుకువెళ్ళుట కు సంబంధించిన అంశాలను వివరించుము.
14. అదే శీర్షిక కింద గల ఆదాయం నుండి నష్టాన్ని భర్తీ చేసుకోవడం అనగా నేమి? ఒక ఉదాహరణ నిమ్ము.
15. నష్టాల సెట్ ఆఫ్ మరియు ముందుకు కొనిపోవుటకు సంబంధించిన నిబంధనలను చర్చించుము.
16. ఆదాయపు పన్ను చట్టం, 1961 కింద నష్టాలను ముందుకు తీసుకువెళ్ళి సర్దుబాటు చేయడానికి సంబంధించిన నిబంధనలేవి?
17. నష్టాలు చెల్లుకట్టుట, ముందుకు తీసుకొనిపోవుటకు సంబంధించి ఆదాయపు పన్ను చట్టం నిబంధనలను వివరించుము.
18. వివిధ శీర్షికల కింద నష్టాల సెట్ ఆఫ్, ముందు కాలానికి తీసుకుపోవడం యొక్క లక్షణాలను చర్చించండి.
19. భర్తీ కొరకై నష్టాలను ముందుకు తీసుకువెళ్ళడం, వాటి భర్తీ గురించి ఆదాయ పన్ను చట్టం ప్రకారం నిబంధన నియమావళిని తెలపండి.
20. నష్టాలను ముందుకు తీసుకొనిపోవుట, ముద్రాలకి సంబంధించిన చట్ట నిబంధనలను తెలుపుము.

9.6 అభ్యాసాలు

1. 2018-19 అసెస్‌మెంట్ సంవత్సరానికి శ్రీ డేవిడ్ యొక్క మొత్తం ఆదాయమును లెక్కింపుము.

₹

గృహో ఆస్తి నుండి ఆదాయం	(-) 8,000
వాటాల అమ్మకంపై స్వల్పకాలిక పెట్టుబడి లాభం	95,000
బాండ్లు అమ్మినందువల్ల దీర్ఘకాలిక పెట్టుబడి నష్టం	(-) 85,000
ప్రభుత్వ పెట్టుబడులపై వడ్డీ	18,000

2014-15 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి సంబంధించి భర్తీకాని తరుగుదల రూ.35,000 లను అతడు ముందుకు తీసుకువచ్చినాడు. కాని ఆ వ్యాపారాన్ని మూసివేసి ఆస్తులన్నింటినీ అమ్మినాడు.

[జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.70,000, గృహోస్తి నుండి నష్టాన్ని ఇతర శీర్షికల ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేయాలి. స్వల్పకాలిక పెట్టుబడి నష్టం రూ.85,000 ను ముందుకు తీసుకువెళ్ళాలి.]

2. పన్ను విధింపదగి ఆదాయం, ముందు కాలానికి తీసుకుపోగల నష్టం లెక్కగట్టండి. 2017-18 సంవత్సరానికి వ్యాపార లాభం రూ.40,000, 2015-16 వ సంవత్సరానికి వెనుక కాలం నుండి తీసుకువచ్చిన నష్టం రూ.15,000. వాటాల అమ్మకంపై మూలధన నష్టం రూ.35,000. సొంతానికి ఉంటున్న గృహంపై 2017-18 సంవత్సర నష్టం రూ.8,000

[జవాబు : మొత్తం ఆదాయం ₹ 17,000]

3. 2016-17, 2017-18 గత సంవత్సరాలకు సంబంధించిన, ఈ కింది వివరాలను రాకేష్ సమర్పిస్తున్నాడు.

	గత సం.	గత సం.
	2016-17	2017-18
	₹	₹
వ్యాపార లాభాలు (తరుగుదల పూర్వం)	16,000	18,000
ప్రస్తుత తరుగుదల	34,000	32,000
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	10,000	80,000

2017-18, 2018-19 అసెస్మెంటు సంవత్సరాలకు సంబంధించిన పన్నుకు గురి అయ్యే ఆదాయాన్ని లెక్కగట్టుము.

[జవాబు : మొత్తం ఆదాయం ₹ 58,000]

4. శ్రీ విశాల్ 31-3-2018 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి లాభాలు, నష్టాల నుండి అతని మొత్తం ఆదాయాన్ని 2017-18 అసెస్మెంటు సంవత్సరానికి లెక్కించండి.

	₹
1. వ్యాపారం నుండి లాభాలు	1,00,000
2. బట్టల దుకాణం నుండి నష్టం	20,000
3. తరుగుదల లాభాల నుండి తగ్గించినది	10,000
4. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు	50,000
5. భవనాల అమ్మకం వల్ల వచ్చిన దీర్ఘకాలిక నష్టాలు	60,000

[జవాబు : మొత్తం ఆదాయం ₹ 70,000]

5. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి చెందిన గోపాల్ యొక్క ఆదాయం వివరాలు కింది విధంగా లెక్కించబడినవి.
- (a) ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక ప్రకారం నష్టం రూ.14,000
 - (b) గృహాస్తి శీర్షికపై నష్టం : అడ్డెక్కు ఇచ్చిన ఒక గృహం నుండి రూ.10,000
 - (c) వ్యాపార లాభాలు రూ.10,000
 - (d) దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం భవనాలపై రూ.50,000
- స్థూల మొత్తం ఆదాయం లెక్కించండి.

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం ₹ 36,000]

6. శ్రీ సాయి 2017-18 గత సంవత్సరానికి సమర్పించిన కింది లాభనష్టాల సమాచారం నుండి 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి స్థూల ఆదాయం గణించండి.

	₹
1 జీతం నుండి ఆదాయం (గణించినది)	(+) 42,000
2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	
గృహం I ఆదాయం	(+) 15,000
గృహం II ఆదాయం	(-) 17,000

గృహం III నష్టం	(-) 21,000
3. వ్యాపారాదాయాలు	
ప్రత్తి వ్యాపారం	
పాలపొడి వ్యాపారం	(+) 8,000
బంగారం వ్యాపారం (స్పెక్యులేటివ్)	(-) 10,000
వాటాల వ్యాపారం (స్పెక్యులేటివ్)	(-) 23,000
4. మూలధన లాభాలు	
స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	(+) 6,000
స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 28,000
భవనం అమ్మకంపై దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	(+) 12,500
5. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	
కార్డ్ గేముల నుండి ఆదాయం	(+) 8,000
కార్డ్ గేముల నుండి నష్టం	(-) 7,010
గుర్రాల నిర్వహణలో నష్టం	(-) 6,000
సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	(+) 4,000

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం రూ.29,000, ముందుకు తీసుకుపోవలసిన నష్టం రూ.27,500]

నోట్ : వ్యాపార లేదా వృత్తి నుండి వచ్చిన నష్టాన్ని జీతం ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేయరాదు.

7. గంగూలీ 2017-18 గత సంవత్సరానికి ఇచ్చిన కింది సమాచారం నుండి అతని మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

₹

1. 2017-18 గత సంవత్సరంలో వ్యాపార లాభం	20,000
2. 2016-17 సంవత్సరం నుండి ముందుకు తెచ్చిన నష్టం	10,000
3. వాటాలపై దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	25,000
4. సొంతానికి ఉపయోగించుకుంటున్న గృహాస్తిపై నష్టం	5,000

[జవాబు : మొత్తం ఆదాయం ₹ 5,000, ముందుకు తీసుకువెళ్ళవలసిన మూలధన నష్టం ₹ 25,000]

8. 2017-18 గత సంవత్సరానికి సుభాష్ ఇచ్చిన కింది సమాచారం నుండి 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని ఆదాయం గణించండి.

₹

1. జీతం నుండి ఆదాయం (గణించింది)	68,000
2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	
(i) గృహం 1 ఆదాయం	36,000
(ii) గృహం II నుండి నష్టం	(-) 24,000

(iii) గృహం III నుండి నష్టం	(-) 22,000
3. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు	
ఫాన్సీ స్టోర్సు నుండి లాభం	60,000
మందుల షాపు లాభం	70,000
వాటాల వ్యాపార లాభం (స్పెక్యులేషన్)	82,000
బంగారం వ్యాపారం నుండి నష్టం (స్పెక్యులేషన్)	94,000
4. వాటాల అమ్మకం నుండి దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	22,000
5. భూమి అమ్మకంలో వచ్చిన స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	44,000
6. కార్డ్ గేమ్స్ ఆదాయం	22,000
7. లాటరీ గెలుపు (స్థూలం)	60,000
8. గుర్రపు పందాలలో గెలుపు (స్థూలం)	40,000
9. హైదరాబాదు గండిపేట గుర్రపు పందాలలో నష్టం	21,000

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం ₹ 3,10,000, ముందుకు తీసుకువెళ్ళవలసిన స్పెక్యులేషన్ నష్టం (-) ₹ 12,000, మూలధన నష్టం (-) ₹ 22,000]

నోట్స్ : గుర్రపు పందాల నష్టం ఇంకొక ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేయవీలులేదు. సొంత గుర్రాలను నిర్వహించడం ద్వారా వచ్చిన నష్టాన్ని మాత్రమే అటువంటి ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు లేదా 4 సంవత్సరాలు ముందుకు తీసుకువెళ్ళి అదే ఆదాయంతో సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు.

9. శ్రీ నాయుడు కింది ఆదాయ వివరాల నుండి అతడి స్థూల మొత్తం ఆదాయం ముందుకు తీసుకు వెళ్ళవలసిన నష్టాలను గణించండి.

	రూ.
1. వ్యాపారం A నుండి ఆదాయం	30,000
2. వ్యాపారం B నుండి నష్టం	95,000
3. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	20,000
4. స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	16,000
5. దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	85,000
6. గృహాస్థి ఆదాయం నుండి నష్టం	30,000

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం ₹ Nil ముందుకు తీసుకువెళ్ళవలసిన వ్యాపార నష్టం (-) ₹ 6,000]

10. 31-3-2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి శ్రీ రామ్ దేవ్ వివిధ రకాల కార్యకలాపాలలో కింది ఆదాయ సమాచారాన్ని ఇచ్చాడు.

	₹
1. వినయోగదారుల గృహసౌకర్యం వస్తువుల వ్యాపారం నుండి లాభం	50,000
2. రెడిమేడ్ బట్టల వ్యాపారం నుండి నష్టం	10,000
3. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2015-16లో మూసివేసిన కాటరింగ్ వ్యాపార	

లాభం ముందుకు తీసుకురాబడింది.	15,000
4. వాటాలు, పెట్టుబడుల అమ్మకం ద్వారా వచ్చిన స్వల్పకాలిక నష్టం	15,000
5. ఆ సంవత్సరంలో కుదుర్చుకున్న స్పెక్యులేటివ్ వ్యవహారాల లాభం	12,500
6. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2015-16 నాటికి సర్దుబాటు చేయని ముందుకు తీసుకువచ్చిన 2011-12 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నాటి స్పెక్యులేటివ్ వ్యాపార నష్టం	15,000

శ్రీ రామ్దేవ్ మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం ₹ 37,500 ముందుకు తీసుకువెళ్ళవలసిన స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం (-) ₹ 15,000]

11. ఆర్థిక సంవత్సరం 2017-18 కు శ్రీ ఎ.వి. రావు కింది సమాచారాన్ని సమర్పించాడు.

	లాభం	నష్టం
	₹	₹
1. జీతం ఆదాయం	8,00,000	-
2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం		
(a) గృహం A	25,000	-
(b) గృహం B	-	30,000
3. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభం లేదా ఆదాయం		
(a) వ్యాపారం A	12,000	-
(b) వ్యాపారం B	-	20,000
(c) వ్యాపారం C (స్పెక్యులేటివ్)	22,000	-
(d) వ్యాపారం D (స్పెక్యులేటివ్)	-	35,000
మూలధన లాభాలు		
స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	10,000	-
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	-	30,000
భవనం అమ్మకం ద్వారా దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	16,000	-
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
రేసు గుర్రాల నిర్వహణలో లాభం	-	15,000

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కు శ్రీ ఎ.వి. రావు మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం ₹ 7,95,000]

12. శ్రీ గణేష్ మార్చి 31, 2018 తో అంతమైన సంవత్సరానికి కింది వివరాలను అందిస్తున్నాడు.

	₹
1. జీతం నుండి ఆదాయం	2,20,000
2. గృహోస్థి నుండి నష్టం	1,90,000
3. క్లాత్ వ్యాపార నష్టం	2,40,000
4. స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారాదాయం	30,000
5. సెక్షన్ 35AD కు సంబంధించిన నిర్దిష్ట వ్యాపారం నుండి నష్టం	20,000
6. పట్టణ భూమి అమ్మకం వలన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	2,50,000
7. గుర్తింపు ఉన్న స్టాక్ ఎక్స్చేంజిలో లిస్ట్ అయిన వాటాల అమ్మకం ద్వారా దీర్ఘకాలిక మూలధన నష్టం	1,10,000
8. కార్డ్ గేముల నుండి నష్టం	32,000
9. బెట్టింగ్ నుండి ఆదాయం	45,000
10. జీవిత బీమా ప్రీమియం చెల్లించినది	1,20,000

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం ₹ 85,000, ముందుకు తీసుకువెళ్ళవలసిన నిర్దిష్ట వ్యాపార నష్టం(-) ₹ 20,000]

13. 2017-18 గత సంవత్సరానికి శ్రీ బాలాజీ ఇచ్చిన కింది ఆదాయ వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

	₹
1. జీతం నుండి ఆదాయం	18,000
2. గృహోస్థి యొక్క నికర వార్షిక విలువ	70,000
3. వ్యాపారం నుండి ఆదాయం	80,000
4. స్పెక్యులేటివ్ వ్యాపారం నుండి ఆదాయం	12,000
5. భూమి అమ్మకంపై వచ్చిన దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	15,800
6. గుర్రపు పందాల నిర్వహణ వలన వచ్చిన నష్టం	9,000
7. జూదం వ్యాపారంపై నష్టం	8,000

ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 ప్రకారం అనుమతించే తరుగుదల రూ.8,000 కాగా, పైన ఇచ్చిన తగ్గింపులో లేదు.

సర్దుబాటు ఆకలిని తరుగుదల ముందుకు తీసుకువచ్చిన నష్టాల వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

	₹
(ఎ) సర్దుబాటు కాని తరుగుదల	9,000
(బి) స్పెక్యులేటివ్ వ్యాపారం నుండి నష్టం	16,000
(సి) స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	7,800
(డి) వసూలుకాని అద్దె	17,000

శ్రీ బాలాజీ యొక్క స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని 2018-19 సంవత్సరానికి గణిస్తూ, సర్దుబాటు కాని ముందుకు తీసుకువెళ్ళవలసిన నష్టాలను తెలియచేయండి.

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం ₹ 1,38,000]

14. రెసిడెంట్ వ్యక్తి అయిన శ్రీ గార్గ్ 2017-18 గత సంవత్సరానికి కింది ఆదాయం, ఇతర వివరాలను ఇవ్వడం జరిగింది.

	₹
1. జీతం నుండి ఆదాయం	15,000
2. వ్యాపారం నుండి ఆదాయం (తరుగుదల ఏర్పాటు చేయకముందు)	66,000
3. భూమి అమ్మకంపై దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	10,800
4. గుర్రపు పందాల నిర్వహణ వలన వచ్చిన నష్టం	15,000
5. జూదం వ్యాపారంపై నష్టం	9,100

ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 ప్రకారం అనుమతించే తరుగుదల రూ.8,000 కాగా, పైన ఇచ్చిన తగ్గింపులో లేదు. సర్దుబాటు కాని తరుగుదల ముందుకు తీసుకువచ్చిన నష్టాల వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

	₹
(ఎ) సర్దుబాటు కాని తరుగుదల	11,000
(బి) స్పెక్యులేటివ్ వ్యాపారం నుండి నష్టం	22,000
(సి) స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	9,800

శ్రీ గార్గ్ యొక్క స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని 2018-19 సంవత్సరానికి గణిస్తూ, సర్దుబాటు కాని ముందుకు తీసుకువెళ్ళవలసిన నష్టాలను తెలియచేయండి.

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం ₹ 71,000]

SUGGESTED READINGS

1. Dr. Vandana Bangar, Dr. Yogendra Bangar, Aadhya Prakashan, Allahabad
2. Manoharan, T.N., Income Tax Law, Snow White Publications Pvt. Ltd., Chennai.
3. Income Tax Act, Taxmann Publications, New Delhi.
4. Dr.Vinod K. Singhania, Income Tax, Taxmann Publications, New Delhi.

పాఠం - 10

స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి తగ్గింపులు

లక్ష్యాలు :

ఈ పాఠాన్ని అధ్యయనం చేయడం ద్వారా మీరు :

- * స్థూల మొత్తం ఆదాయం అంటే ఏమిటి?
- * స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి తగ్గింపుగా ఇచ్చే కొన్ని రకాల చెల్లింపులు
- * స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి కొన్ని రకాల ఆదాయాలకు సంబంధించిన తగ్గింపుల గురించి తెలుసుకుందాం.

ముఖ్యాంశాలు

- 10.1. స్థూల మొత్తం ఆదాయం
- 10.2 కొన్ని రకాల చెల్లింపులకు సంబంధించిన తగ్గింపులు
- 10.3. కొన్ని రకాల ఆదాయాలకు సంబంధించిన తగ్గింపులు
- 10.4 స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి తగ్గింపుల వట్టిక
- 10.5 ప్రశ్నలు
- 10.6 అభ్యాసాలు

10.1. స్థూల మొత్తం ఆదాయం

వివిధ ఆదాయ శీర్షికల కింద వచ్చిన నికర ఆదాయాల నుండి నష్టాలను సర్దుబాట్లు చేయడం, ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాలను కలపడం చేసిన తరువాత వచ్చిన మొత్తాన్ని స్థూల మొత్తం ఆదాయం అంటారు. ఈ స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు ఉన్న వివిధ తగ్గింపులను తీసివేస్తే మొత్తం ఆదాయం వస్తుంది. ఈ తగ్గింపులను ఆదాయం పన్ను చట్టంలో చాప్టర్ VI-A లో ఇవ్వడం జరిగింది.

1. తగ్గింపులు ఇచ్చేటప్పుడు గమనించాల్సిన విషయాలు

1. సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు ఇచ్చే తగ్గింపుల మొత్తం గరిష్ట పరిమితి స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని మించగూడదు. అసెసీ స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు కనుక కలిసి ఉంటే, ఈ అధ్యాయంలో తగ్గింపులను ఇవ్వడానికి ముందు ఆ మూలధన లాభాలను స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి తీసివేయాలి. అంటే దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాల నుండి ఈ అధ్యాయంలోని తగ్గింపులను ఇవ్వరాదు. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలపై ప్రత్యేకంగా పన్ను విధించబడుతుంది.
2. వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడి వ్యక్తుల సమాఖ్య యొక్క మొత్తం ఆదాయాన్ని నిర్ణయించేటప్పుడు అనుమతించిన తగ్గింపులను, ఆ సంస్థ లేదా సంఘం లేదా సమాఖ్య యొక్క సభ్యుని మొత్తం ఆదాయాన్ని నిర్ణయించేటప్పుడు మరల ఇవ్వరాదు.

2. స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి అనుమతించే తగ్గింపులు :

స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి అనుమతించే తగ్గింపులను రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చు.

1. **కొన్ని రకాల చెల్లింపులకు సంబంధించిన తగ్గింపులు :** సెక్షన్ 80C, 80CCC, 80CCD, 80CCE, 80CCG, 80D, 80DD, 80DDB, 80E, 80G, 80GG, 80GGA, 80GGB, 80GGC ఈ సెక్షన్ల కింద పెట్టిన పొదుపు, పెట్టుబడులు, ఖర్చులకు తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.
2. **కొన్ని రకాల ఆదాయాలకు సంబంధించిన తగ్గింపులు :** సెక్షన్ 80IA, 80IAB, 80IB, 80IC, 80ID, 80IE, 80JJA, 80JJAA, 80LA, 80P, 80QQB, 80RRB, 80TTA, 80U కింద వివిధ రకాల ఆదాయాలకు ఖర్చులకు తగ్గింపు లభిస్తుంది.

10.3 కొన్ని రకాల చెల్లింపులకు సంబంధించిన తగ్గింపులు

1. **సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు :** గత ఆర్థిక సంవత్సరంలో అసెసీ చేసిన ఖర్చులు, పెట్టుబడులు, పొదుపు మొత్తాలకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

అర్హత ఉన్న అసెసీలు : విడి వ్యక్తులు, హిందూ అవిభక్త కుటుంబాలకు మాత్రమే ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఉంటుంది.

అర్హత మొత్తం గణింపు : ఈ సెక్షన్ కింద అర్హత మొత్తాన్ని కింది విధంగా తీసుకోవాలి.

1. **జీవిత భీమా ప్రీమియం :** విడి వ్యక్తి అయిన అసెసీ తన జీవితం మీద, భార్య/భర్త బిడ్డల (మైనరైనా, మేజరైనా, పెళ్ళయినా, కాకపోయినా) జీవితాల మీద గత సంవత్సరంలో చెల్లించిన మొత్తం బీమా ప్రీమియంకు పాలసీ మొత్తంలో 20% మించకుండా అర్హత లభిస్తుంది. **అయితే 1-4-2012 తరువాత తీసుకున్న పాలసీల మొత్తంలో 10% మించకుండా ఉన్న మొత్తాన్ని** అర్హత మొత్తంలో చేర్చాలి. అయితే అంగవికరలురైన అసెసీల విషయంలో ఇది 15 శాతంగా తీసుకోవాలి. ఈ సెక్షన్ కింద రిబేటు పొందాలంటే అసెసీ కనీసం రెండు సంవత్సరాల పాటు ప్రీమియం చెల్లించకుండా పాలసీని విరమించుకోరాదు. అసెసీ జీవిత భీమా చేసిన కాలం పూర్తయి, డబ్బు వచ్చినపుడు దాన్ని మూలధన స్వీకరణగా బావించి పన్ను నుండి మినహాయిస్తారు.
2. **వాయిదా వార్షిక ఒప్పందం :** వాయిదా వార్షిక ఒప్పందాన్ని అమలులో ఉంచడానికి పైన (1) లో చెప్పిన వ్యక్తులకు సంబంధించిన చేసే చెల్లింపులకు రిబేటు అర్హత ఉంటుంది. అయితే ఈ వార్షిక ఒప్పందంలో ఏక మొత్తం ఒకేసారి తిరిగి వచ్చే వీలుంటే మాత్రం ఈ రిబేటు లభించదు.
3. **ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు సంబంధించిన వార్షికం :** ప్రభుత్వ ఉద్యోగి అయిన అసెసీ వాయిదా వార్షికాన్ని ఏర్పాటు చేసేందుకై చెల్లించిన మొత్తం లేదా జీతంలో 1/5 వ వంతు - ఏది తక్కువైతే అది అర్హత గల మొత్తంలో కలుస్తుంది.
4. **ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు చెల్లించిన వాటా :** అసెసీ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు చెల్లించిన వాటాలో కింద చెప్పిన మొత్తాన్ని అర్హత గల మొత్తంలో చేరుస్తారు.
 - (a) చట్టబద్ధమైన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ - పూర్తి మొత్తం
 - (b) గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ - పూర్తి మొత్తం
 - (c) పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ - గరిష్ట పరిమితి రూ.1,50,000 వరకు
 - (d) గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ - తగ్గింపు రాదు. అందువలన అర్హత మొత్తంలో చేర్చకూడదు.

అసెసీ తాను సంరక్షకుడుగా ఉన్న మైనర్ పేరు మీద చెల్లించిన పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ మొత్తం కూడా అర్హత గల మొత్తంలో కలుస్తుంది.

5. ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి : ఆమోదం పొందిన వృద్ధాప్య నిధి వాటాగా అసెసీ చెల్లించిన పూర్తి మొత్తాన్ని అర్హత మొత్తంలో కలపాలి.

6. ప్రకటించిన సెక్యూరిటీలకు చందా : కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన సెక్యూరిటీలలో అసెసీ పెట్టుబడి పెట్టిన పూర్తి మొత్తానికి ఈ సెక్షన్ కింద అర్హత లభిస్తుంది.

7. జాతీయ పొదుపు పత్రాలు : జాతీయ పొదుపు పత్రాలు 8వ జారీలలో పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తం అర్హత గల మొత్తంలో కలుస్తుంది.

8. ఏ ఇతర పొదుపు పత్రాలలోనైనా పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తం : కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన సెక్యూరిటీలలో అయినా పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తానికి రిబేటు పొందే అర్హత లభిస్తుంది..

9. యూనిట్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్స్ పథకం (ULIP) : యూనిట్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్స్ పథకం లేదా భారత జీవిత భీమా కార్పొరేషన్ చేత ఏర్పాటు చేయబడిన పరస్పర నిధులకు అసెసీ చెల్లించిన మొత్తాలు అర్హత గల మొత్తంలో కలుస్తాయి.

10. జాతీయ హౌసింగ్ బాంకు యొక్క డిపాజిట్ చందా : కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన, ఈ పథకం కింద అసెసీ చెల్లించిన పూర్తి మొత్తానికి అర్హత లభిస్తుంది. గుర్తింపు పొందిన నివాస వసతి కల్పించడానికి ఏర్పడిన పబ్లిక్ సెక్టార్ కంపెనీ లేదా నగరాలు, పట్టణాలు, గ్రామాల అభివృద్ధి కోసం ఏర్పడిన సంస్థల డిపాజిట్ పథకాలను చెల్లించిన మొత్తానికి ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపుకు అర్హత లభిస్తుంది.

11. ట్యూషన్ ఫీజు : విశ్వవిద్యాలయం, కళాశాల, స్కూలు లేదా ఏ విద్యా సంస్థకైనా ట్యూషన్ ఫీజుగా (అభివృద్ధి ఫీజు లేదా విరాళం కాకుండా) అసెసీ తన ఇద్దరు పిల్లల కోసం చెల్లించిన మొత్తం

12. గృహ నిర్మాణానికి తీసుకున్న రుణం తిరిగి చెల్లింపు లేదా కొత్తగా కొన్న గృహాలపై వాయిదా చెల్లింపు : నివాస గృహం కొనుగోలు లేదా నిర్మాణాల నిమిత్తం అసెసీ చెల్లించిన కింది మొత్తాలు అర్హత గల మొత్తాలలో కలుస్తాయి. ఈ గృహం నుండి వచ్చే ఆదాయానికి గృహాస్తి నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద పన్ను విధించబడాలి.

- (a) ఒక కంపెనీ లేదా సహకార సంఘంలో వాటాదారుడు లేదా సభ్యుడైన అసెసీ తనకు కేటాయించిన గృహాస్తి నిమిత్తం చెల్లించిన వాయిదా మొత్తం
- (b) కింది వాటి నుండి అసెసీ తీసుకున్న రుణాలను తిరిగి చెల్లించిన మొత్తం (1) కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం (2) బాంకు (సహకార బాంకుతో కలిపి) (3) జీవిత భీమా సంస్థ (4) జాతీయ గృహ వసతి బాంకు (5) గృహాలను కొనడం లేదా నిర్మించడానికి దీర్ఘకాలిక రుణాలను మంజూరు చేసే కంపెనీలు (6) గృహ నిర్మాణానికి రుణాలను మంజూరు చేసే కంపెనీ లేదా సహకార సంఘం లేదా (7) అసెసీ యొక్క యజమాని (8) హడ్కో లేదా (9) రాష్ట్ర హౌసింగ్ బోర్డు
- (c) గృహాస్తి స్వాధీన పరచుకోవడానికై అసెసీ స్టాంప్ డ్యూటీ, రిజిస్ట్రేషన్ ఫీజు మొదలైన వాటి మీద చేసిన ఖర్చు

కింది వాటి కోసం చేసిన చెల్లింపులకు మాత్రం తగ్గింపుకు అర్హత ఉండదు :

- (a) ఒక కంపెనీలో వాటాదారుడు లేదా ఒక సహకార సంఘంలో సభ్యుడు కావడానికై చెల్లించే ప్రవేశ రుసుం, వాటాల ధర ప్రారంభ డిపాజిట్

(b) గృహ నిర్మాణం పూర్తయినట్లు సంబంధిత అధికారి చేత ధృవపరచబడిన తర్వాత లేదా ఆ గృహాన్ని లేదా అందులో కొంత భాగాన్ని అసెసీ లేదా అతని తరపున మరెవరైనా ఆక్రమించిన తర్వాత లేదా ఆ గృహాన్ని అద్దెకిచ్చిన తర్వాత ఆ గృహం యొక్క మరమ్మత్తులు, మార్పులు, నవీకరణ, విస్తరణలకై చేసిన ఖర్చు లేదా

(c) సెక్షన్ 24 కింద తగ్గింపుగా అనుమతించదగిన ఖర్చు

13. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు పొందే అర్హత గల ఇతర పథకాలు :

- కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన ఏ డిపాజిట్ పథకమైన (దీని కింద జాతీయ పొదుపు పథకం ప్రకటించబడవచ్చు)
- జీవిత భీమా కార్పొరేషన్ యొక్క వాయిదా వార్షిక పథకాలు (జీవన్ ధార, జీవన్ అక్షయ్ పథకాలు)
- సెక్షన్ 10(23D) కింద ప్రకటించబడిన పరస్పరనిధుల యూనిట్ల లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ప్రకటించబడిన యూనిట్ ట్రస్ట్ ఆఫ్ ఇండియా వారి పథకాలు కింద చెల్లించిన మొత్తం
- సెక్షన్ 10(23D) కింద ప్రకటించబడిన పరస్పర నిధి యొక్క నిర్దేశించబడిన పెన్షన్ నిధి లేదా UTI వారి పెన్షన్ ఫండ్ నిధి

14. అర్హత పొందిన పరస్పర నిధులు, అవస్థాపనా సౌకర్యాలు కల్పించే పబ్లిక్ కంపెనీలు జారీ చేసిన వాటాలు, డిబెంచర్లలో పెట్టుబడి :

అర్హత పొందిన పరస్పర నిధులు (సెక్షన్ 10(23) కింద ప్రకటించినవి), అవస్థాపనా సౌకర్యాలు (విద్యుచ్ఛక్తి, కమ్యూనికేషన్లు) కల్పించడానికి ఏర్పడిన పబ్లిక్ కంపెనీ జారీ చేసిన వాటాలు లేదా డిబెంచర్లలో పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తాలను ఈ సెక్షన్ కింద అర్హత మొత్తంలో కలపాలి.

15. షెడ్యూల్డ్ బాంకుల ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లలో పెట్టుబడి :

అసెసీ ఏదైనా షెడ్యూల్డ్ బాంకులో 5 సంవత్సరాలకు మించి ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లలో వేసిన మొత్తం లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం అధికారిక గెజిట్లో ప్రకటించిన నిర్దిష్ట పథకంలో డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపుకు అర్హత ఉంటుంది.

16. జాతీయ వ్యవసాయ గ్రామీణాభివృద్ధి బాంకు బాండ్లలో పెట్టుబడి (NABARD) :

వాబార్డ్ బాండ్లలో పెట్టిన పెట్టుబడికి ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు అర్హత ఉంటుంది.

17. పోస్టాఫీసు టైమ్ డిపాజిట్ రూల్స్, 1981 ప్రకారం 5 సంవత్సరాల టైమ్ డిపాజిట్ ఖాతాలో డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం

18. సీనియర్ సిటిజన్స్ పొదుపు పథకం రూల్స్, 2004 కింద ఖాతాలో డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం

సెక్షన్ 80C తగ్గింపు ఇచ్చే మొత్తం :

1. పై పథకాలకు చెల్లించిన లేదా పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తం లేదా

2. రూ.1,50,000, ఈ రెండింటిలో ఏది తక్కువైతే ఆ మొత్తానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది.

ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు సెక్షన్ 80C, 80CCC, 80CCD (పెన్షన్ పథకానికి యజమాని వాటా లేదా అసెసీ వాటా కాకుండా) లతో కలుపుకొని రూ.1,50,000 వరకు మాత్రమే ఉంటుంది.

2. కేంద్ర ప్రభుత్వం పెన్షన్ పథకానికి చెల్లింపు : సెక్షన్ 80CCD : 1-1-2004 నాడు లేదా ఆ తరువాత ఒక కేంద్ర

ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, లేదా ఇతర ఉద్యోగులు లేదా స్వయం ఉపాధిలో ఉన్న వారు గత సంవత్సరంలో పెన్షన్ పథకం కింద అతని ఖాతాకు అతడు చెల్లించిన లేదా డిపాజిట్ చేసిన మొత్తంలో లేదా జీతంలో 10 శాతం, ఈ రెంటిలో ఏది తక్కువైతే ఆ మొత్తానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది. అలాగే కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా ఇతర సంస్థలు తన వాటాగా అతని ఖాతాలో జమ చేసిన మొత్తం లేదా అతని

జీతంలో 10 శాతం లేదా రూ.50,000, ఏది తక్కువైతే, ఆ మొత్తానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఇతర అసెసీల విషయంలో వారి స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 20 శాతం వరకు జాతీయ పెన్షన్ పథకానికి చెల్లించిన మొత్తానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది.

రూ.50,000 తగ్గింపు సెక్షన్ 80C కింద గరిష్టంగా ఇచ్చే రూ.1,50,000 లకు అదనం. అంటే అసెసీ సెక్షన్ 80C, 80CCD కింద రూ.1,50,000 + రూ.50,000 అదనంగా పొందవచ్చు.

3. వైద్య భీమా ప్రీమియం : సెక్షన్ 80D : విడివ్యక్తి, హిందూ అవిభక్త కుటుంబం, వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడి వ్యక్తుల సమాఖ్యలకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది. అసెసీ తనకు, తన కుటుంబానికి వైద్య భీమా ప్రీమియాలను చెల్లించడానికి, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆరోగ్య పథకానికి చెల్లించిన మొత్తానికి లేదా ముందు జాగ్రత్తగా ఆరోగ్యాన్ని పరీక్షించుకోవడానికి చెల్లించిన మొత్తానికి **గరిష్ట పరిమితి రూ.25,000** లోబడి తగ్గింపు లభిస్తుంది.

అసెసీ తనకు భార్య/భర్తకు తన మీద ఆధారపడే తల్లితండ్రులకు, కుటుంబంలో అసెసీ మీద ఆధారపడే 60 సంవత్సరాలకు మించిన ఇతర సభ్యులకు చెల్లించిన మెడికల్ భీమా ప్రీమియాలకు ఈ సెక్షన్ వర్తిస్తుంది. అయితే ఎవరిమీదైతే భీమా చెల్లించాలో ఆ వ్యక్తి వయస్సు 60 సంవత్సరాలకు మించితే **గరిష్ట మొత్తం తగ్గింపు రూ.30,000** వరకు ఉంటుంది. (పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి రూ.50,000). ఆరోగ్య సంరక్షణ కోసం ముందుగా వైద్య పరీక్షలు చేయించుకుంటే దానికి చెల్లించిన మొత్తం లేదా రూ.5,000 వరకు తగ్గింపు లభిస్తుంది. అయితే రూ.5,000 తగ్గింపు మొత్తం పరిమితి ఉన్న రూ.25,000 లేదా రూ.30,000 కు లోబడి ఉండాలి. నగదుగా కాకుండా ఏ ఇతర పద్ధతిలోనైనా (ఉదా. క్రెడిట్ కార్డు ద్వారా) ఈ సెక్షన్ కింద చెల్లింపు చేయవచ్చు. అయితే ఈ ఆరోగ్య పథకాలలో ఆరోగ్య భీమా ప్రీమియం కింద చేసిన చెల్లింపు మాత్రము నగదేతర పద్ధతిలోనే ఉండాలి.

4. అసెసీ మీద ఆధారపడిన అంగవికలుర వైద్య ఖర్చులకు, వీరి పోషణకై చేసిన, డిపాజిట్ పై తగ్గింపు :

సెక్షన్ 80DD : ఈ సెక్షన్ లో కింద తగ్గింపు విడి వ్యక్తి, హిందూ అవిభక్త కుటుంబాలకు ఇవ్వబడుతుంది.

తగ్గింపు ఇవ్వడానికి షరతులు : ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపును పొందాలంటే అసెసీ కింది షరతులను తృప్తిపరచాలి.

- (a) తగ్గింపును అడిగే గత సంవత్సరంలో అసెసీ భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అయి ఉండాలి.
- (b) అసెసీ కనుక విడి వ్యక్తి అయితే తన మీద ఆధారపడిన బంధువు యొక్క వైద్య చికిత్స (నర్సింగ్ తో కలిపి) శిక్షణ, పునరావాసాన్ని కల్పించే నిమిత్తం చేసిన ఖర్చుకు తగ్గింపు వస్తుంది. అసెసీ కనుక హిందు అవిభక్త కుటుంబం అయితే తన మీద ఆధారపడిన సభ్యుని మీద అటువంటి ఖర్చును చెయ్యవచ్చు.
- (c) ఆ వ్యక్తి, ప్రభుత్వానుపత్రిలో పనిచేసే డాక్టర్, సర్జన్, మానసిక రోగ చికిత్సకుని చేత, నిర్ధారించబడిన శాశ్వత భౌతికమైన లేదా మానసిక వ్యధతో బాధపడుతూ ఉండాలి.
- (d) ఈ విధమైన బాధ వలన అతనికి మామూలుగా పనిచేసే, ఆదాయాన్ని సంపాదించుకొనే అవకాశం గణనీయంగా తగ్గిపోయి ఉండాలి.
- (e) వీరి పోషణ కోసం జీవిత భీమా కార్పొరేషన్, యూనిట్ ట్రస్ట్ ఆఫ్ ఇండియా డిపాజిట్ పథకాలలో పెట్టిన మొత్తం
- (f) అసెసీ మీద ఆధారపడిన అంగవికలురైన వ్యక్తి అసెసీ కన్నా ముందు చనిపోతే డిపాజిట్ పథకాల నుండి వచ్చిన మొత్తం, ఏ సంవత్సరంలో అయితే వస్తుందో ఆ సంవత్సరంలో అది అతని ఆదాయంగా పరిగణిస్తారు.

తగ్గింపు ఇచ్చే మొత్తం : పైన చెప్పిన షరతులను తృప్తిపరచిన అసెసీకి ఈ సెక్షన్ రూ.75,000 తగ్గింపుగా ఇవ్వబడుతుంది.

ఈ మొత్తం తగ్గింపు ఖర్చులు పెట్టకపోయినా డిపాజిట్ చేయకపోయినా లభిస్తుంది. అయితే అంగవైకల్యం 80 శాతానికి మించితే ఈ సెక్షన్ కింద రూ.1,25,000 తగ్గింపు లభిస్తుంది.

5. వైద్య చికిత్సకు చెల్లించిన ఖర్చులు : సెక్షన్ 80DDB: ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు, విడివ్యక్తులకు, హిందూ అవిభక్త కుటుంబాలకు లభిస్తుంది. అసెసీకి, అతని మీద ఆధారపడిన బంధువులకు, హిందూ అవిభక్త కుటుంబ సభ్యులకు నిర్దిష్టమైన రుగ్మతల (కాన్సర్, ఎయిడ్స్, నరాలకు సంబంధించిన వ్యాధులు మొదలైనవి) వైద్య చికిత్సకు చెల్లించిన ఖర్చులకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.

తగ్గింపు : సంవత్సరంలో వైద్య ఖర్చుల నిమిత్తం చేసిన ఖర్చుల మొత్తం లేదా రూ.40,000 - వీటిలో ఏది తక్కువైతే అది తగ్గింపుగా అనుమతించబడుతుంది. అయితే ఏ వ్యక్తి వైద్య చికిత్స కోసం ఖర్చుచేస్తారో, ఆ వ్యక్తి జేప్ట పౌరుడైతే (Senior Citizen) రూ.60,000 వరకు, పెద్ద జేప్ట పౌరుడైతే (Super Senior Citizen) రూ.80,000 వరకు ఇస్తారు.

6. ఉన్నత విద్యకై తీసుకున్న రుణం చెల్లింపు : సెక్షన్ 80E : ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఉన్నత విద్య కోసం ఆర్థిక సంస్థ నుండి రుణం తీసుకున్న వ్యక్తులకు లభిస్తుంది. ఒకవేళ రుణం ఒక వ్యక్తి తన భార్య/భర్త లేదా పిల్లల కోసం తీసుకున్న రుణం మీద వడ్డీకి కూడా తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు కింది విధంగా ఇస్తారు.

1. ఉన్నత విద్య చేరడం కోసం అసెసీ ఏదైనా ఆర్థిక సంస్థ నుండి లేదా గుర్తింపు పొందిన ధర్మ సంస్థ నుండి రుణం తీసుకుంటే, ఆ రుణంపై వడ్డీకి స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి తగ్గింపు ఇస్తారు.
2. మొదటి పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం తరువాత వెంటనే ఉన్న 7 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల వరకు లేదా ఆ వడ్డీని చెల్లించేటంతవరకు, వీటిలో ఏది ముందయితే అంతవరకు, ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపును అనుమతిస్తారు.

7. కొన్ని రకాల నిధులకు, ధర్మ సంస్థలకు ఇచ్చే విరాళాలకు సంబంధించిన తగ్గింపు : [సెక్షన్ 80G]: ఈ సెక్షన్ అన్ని రకాల అసెసీలకు వర్తిస్తుంది. అసెసీ కనుక గత సంవత్సరంలో కింది నిధులు లేదా ధర్మ సంస్థలకు విరాళమిస్తే స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి అర్హత మొత్తానికి తగ్గింపు ఇవ్వవలసి ఉంటుంది. ఈ సెక్షన్లో పేర్కొన్న కొన్ని రకాల విరాళాలపై పరిమితి ఉంది. అలాగే ఈ సెక్షన్లో ఇచ్చిన కొన్ని విరాళాలకు తగ్గింపు 50 శాతం కాగా, కొన్ని రకాల విరాళాలకు 100 శాతం లభిస్తుంది. ఏ ఏ విరాళాల మీద పరిమితి ఉంది, ఆ విరాళానికి సంబంధించిన తగ్గింపు మొత్తాన్ని కింది పట్టికలో ఇవ్వడం జరిగింది.

సెక్షన్ 80G కింద ఇచ్చిన విరాళాల అర్హత మొత్తం

	ఇచ్చిన విరాళం	పరిమితి	తగ్గింపు మొత్తం
A. పరిమితిలేని విరాళాలు			
1.	జాతీయ రక్షణ నిధి	లేదు	100%
2.	ప్రధానమంత్రి జాతీయ సహాయ నిధి	లేదు	100%
3.	ప్రధానమంత్రి ఆర్మీనియా భూకంప సహాయ నిధి	లేదు	100%
4.	ఆఫ్రికా (ప్రజాసహాయాలు - భారతదేశం) నిధి	లేదు	100%

	ఇచ్చిన విరాళం	పరిమితి	తగ్గింపు మొత్తం
5.	జాతీయ మత సామరస్య ఫౌండేషన్	లేదు	100%
6.	నిర్ణీత అధికారి చేత ఆమోదింపబడిన విశ్వవిద్యాలయం లేదా జాతీయ స్థాయిలో పేరు ప్రఖ్యాతలు గల ఇతర విద్యా సంస్థ	లేదు	100%
7.	జాతీయ రక్త మార్పిడి మండలి లేదా రాష్ట్ర రక్త మార్పిడి మండలులు	లేదు	100%
8.	పేద ప్రజలకు వైద్య సదుపాయం కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన నిధి	లేదు	100%
9.	వివిధ రకాల సైనిక దళాల సంక్షేమానికి ఏర్పాటు చేసిన నిధి	లేదు	100%
10.	పల్లెలలో, పట్టణాలలో ప్రాథమిక విద్య ప్రోత్సాహానికి సమితికి ఇచ్చిన విరాళం	లేదు	100%
11.	జాతీయ రుగ్మత సహాయ నిధి	లేదు	100%
12.	రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిల సహాయ నిధి లేదా కేంద్రపాలిత ప్రాంత లెఫ్టినెంట్ గవర్నల సహాయనిధి	లేదు	100%
13.	జాతీయ ఆటల నిధి, జాతీయ సాంస్కృతిక నిధి	లేదు	100%
14.	సాంకేతిక అభివృద్ధి వర్తించే నిధి	లేదు	100%
15.	కొన్ని రకాల వైకల్యం ఉన్న వ్యక్తుల బాధలను తొలగించడానికి ఏర్పడిన జాతీయ సంక్షేమ ట్రస్టు	లేదు	100%
16.	జాతీయ బాలల నిధి	లేదు	100%
17.	జాతీయ సాంస్కృతిక నిధి	లేదు	100%
18.	జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ స్మారక నిధి	లేదు	50%
19.	ఇందిరాగాంధీ స్మారక ట్రస్టు	లేదు	50%
20.	రాజీవ్ గాంధీ ఫౌండేషన్	లేదు	50%
	B. పరిమితిగల విరాళాలు		
21.	ప్రభుత్వానికి లేదా స్థానిక సంస్థకు ధర్మ ప్రయోజనాలకై ఇచ్చే విరాళాలు		50%
22.	గృహవసతి లేదా నగరాలు, పట్టణాలు, పల్లెల అభివృద్ధి కోసం ఏర్పడిన చట్టబద్ధమైన సంస్థకు ఇచ్చిన విరాళం		50%
23.	కుటుంబ నియంత్రణకు వెచ్చించడానికై ప్రభుత్వం స్థానిక సంస్థ ఇతర సంస్థలు లేదా సంఘాలకు ఇచ్చిన విరాళాలు		100%

	ఇచ్చిన విరాళం	పరిమితి	తగ్గింపు మొత్తం
24.	దేవాలయం, చర్చి, మసీదు, గురుద్వార్ మొదలైన వాటి (కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదం పొందినది) పునరుద్ధరణ లేదా మరమ్మత్తుల కోసం ఇచ్చిన విరాళం		50%
25.	మైనారిటీ కమ్యూనిటీ ఆసక్తులకు మద్దతు నివ్వడానికి కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు స్థాపించిన కార్పొరేషన్ కు ఇచ్చిన విరాళం		50%
26.	భారతదేశంలో ధర్మ ప్రయోజనానికి స్థాపించిన ఏదైనా ఆమోదించిన ఇతర నిధి లేదా సంస్థకు ఇచ్చిన విరాళం		50%
27.	విద్యా సంస్థలు, ఆటల సంస్థలకు ఇచ్చిన విరాళం		50%

పరిమితి గల విరాళాల గరిష్ట పరిమితి : అర్హత ఉన్న విరాళాల కింద పరిమితులకు లోబడి ఉండాలి. పైన చెప్పిన నిధులలో అసెసీ మొదటి 25 నిధులు లేదా సంస్థకు ఇచ్చిన విరాళాల మీద గరిష్ట పరిమితి లేదు. మిగిలిన నిధులు, సంస్థల విరాళాల విషయానికొస్తే సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10 శాతానికి ఈ మొత్తాలు మించరాదు.

సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం : అంటే అసెసీ యొక్క స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి కింది మొత్తాలను తీసివేయగా మిగిలిన మొత్తం ఆదాయమే సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం అవుతుంది.

1. **సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు, 80G** కింద కాకుండా ఇచ్చే తగ్గింపులు

2. స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో చేర్చినా తర్వాత రిబేటు లభించే ఆదాయాలు. ఉదా.: పన్ను లేని ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీ

మొదటి 25 నిధులకు అసెసీ ఇచ్చిన విరాళాల మొత్తానికి, తరువాత నిధులకు గరిష్ట పరిమితి లోబడి లెక్కించిన విరాళం మొత్తాన్ని కలిపితే ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపుకు అర్హత గల మొత్తం వస్తుంది.

నగదు విరాళాలు : అసెసీ ఇచ్చిన విరాళాల మొత్తం నగదుగా ఇచ్చినప్పుడు రూ.2,000 వరకు మాత్రమే అనుమతి ఉంటుంది.

రూ.2,000 కు మించి ఇచ్చిన విరాళం క్రాస్ చేయబడిన చెక్కు లేదా ఎలక్ట్రానిక్ పూర్వకంగానే ఉండాలి. వస్తురూపేణా ఇచ్చిన విరాళాలకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు రాదు.

8. ఇంటి అద్దెకు పెట్టిన ఖర్చు : సెక్షన్ 80GG : అసెసీ గత సంవత్సరంలో తను ఉంటున్న నివాస గృహానికి అద్దె చెల్లించి కింది షరతులను పాటిస్తే, ఆ విధంగా చెల్లించిన అద్దెకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

(a) అసెసీ స్వయం ఉపాధి పథకంలో ఉండి ఉండాలి లేదా యజమాని నుండి ఇంటి అద్దె అలవెన్సును స్వీకరించకూడదు.

(b) చెల్లించిన మొత్తం అద్దె సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10 శాతానికి మించి ఉండాలి.

(c) అసెసీకి గాని లేదా అసెసీ భార్య/భర్తకు గాని, మైనరు పిల్లలకు గాని, అసెసీ హిందూ అవిభక్త కుటుంబంలో సభ్యుడైతే ఆ కుటుంబానికి గాని ఉద్యోగం ఉన్న పట్టణంలో ఇల్లు ఉండకూడదు.

(d) అసెసీ ఏ ఇతర ప్రదేశంలో కూడా అతని సొంత నివాసానికి ఉపయోగపడే విధంగా ఇల్లు ఉండకూడదు.

తగ్గింపు : దిగువ పేర్కొన్న వాటిలో ఏది తక్కువైతే ఆ మొత్తాన్ని తగ్గింపుగా ఇస్తారు.

(i) సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10 శాతం కన్నా ఎక్కువగా ఉన్న చెల్లించిన అద్దె (సవరించిన

స్థూల మొత్తం ఆదాయం అంటే దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఇవ్వక ముందు ఉన్న మొత్తం)

(ii) సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 25 శాతం (సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం అంటే దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం

ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఇవ్వక ముందు ఉన్న మొత్తం)

(iii) నెలకు రూ.5,000

9. శాస్త్రీయ పరిశోధనకు లేదా గ్రామీణాభివృద్ధికి విరాళాలు : సెక్షన్ 80GGA : ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపులన్నీ అన్ని

రకాల అసెసీలకు (వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి పన్ను విధించదగిన ఆదాయం ఉన్న అసెసీలకు కాకుండా) ఇవ్వబడుతుంది.

అసెసీ గత సంవత్సరంలో శాస్త్రీయ పరిశోధనకు లేదా గ్రామీణాభివృద్ధికి, ఆమోదించిన పరిశోధనా సంస్థలు, విశ్వవిద్యాలయం, కళాశాల లేదా ఇతర సంస్థలకు ఇచ్చిన విరాళాలు మొత్తానికి ఈ సెక్షన్ కింద 100% తగ్గింపు లభిస్తుంది.

10. రాజకీయ పార్టీలకు కంపెనీలు ఇచ్చిన విరాళం : సెక్షన్ 80 GGB : ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు కంపెనీలకు మాత్రమే

లభిస్తుంది. ప్రజా ప్రతినిధుల చట్టం, 1951 కింద రిజిస్టరైన రాజకీయ పార్టీలకు భారతీయ కంపెనీలు ఇచ్చిన విరాళానికి ఈ సెక్షన్ కింద ఇచ్చిన విరాళం 100 శాతానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఇచ్చిన విరాళం నగదేతర పద్ధతిలో ఇస్తేనే లభిస్తుంది.

11. రాజకీయ పార్టీలకు ఏ వ్యక్తియైనా ఇచ్చిన విరాళం : సెక్షన్ 80GGC : స్థానిక అధికార సంస్థ, న్యాయంగా

ఏర్పడిన ప్రతి కల్పిత వ్యక్తి కాకుండా, ఏ వ్యక్తియైనా ప్రజాప్రతినిధుల చట్టం, 1951 కింద రిజిస్టరైన రాజకీయ పార్టీకి ఇచ్చిన విరాళానికి 100% తగ్గింపు లభిస్తుంది.

10.4. కొన్ని రకాల ఆదాయాలకు సంబంధించిన తగ్గింపులు

అసెసీ ఆర్జించిన కొన్ని రకాల ఆదాయాలలో కొంత భాగాలకు కింద వివరించిన ప్రకారం తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.

1. కొత్తగా స్థాపించిన పారిశ్రామిక సంస్థలు మొదలైనవి : పారిశ్రామిక సంస్థలకు సెక్షన్ 80IA కింద రకాల వ్యాపారాలకు

తగ్గింపు లభిస్తుంది.

1. అవస్థాపనా సౌకర్యాలను కల్పించడం

2. టెలి కమ్యూనికేషన్ సేవలు

3. పారిశ్రామిక పార్కులు

4. విద్యుత్ ఉత్పత్తి, పంపిణీ

తగ్గింపు ఇచ్చే మొత్తం :

1. అవస్థాపనా సౌకర్యాలు : 10 సంవత్సరాల వరకు లాభాల్లో 10 శాతం. సంస్థ కార్యకలాపాలు మొదలు పెట్టి సంవత్సరం నుండి ఈ తగ్గింపు ఇస్తారు.

2. టెలికమ్యూనికేషన్ సేవలు : మొదటి 5 సంవత్సరాలకు లాభాల్లో 100 శాతం, తరువాత 5 సంవత్సరాలకు లాభాల్లో 30 శాతం.

3. పారిశ్రామిక పార్కు లేదా ప్రత్యేక ఉచిత వర్తక జోన్ : ప్రారంభ సంవత్సరం నుండి 10 సంవత్సరాలు లాభంలో 100 శాతం

4. విద్యుత్, ఉత్పత్తి వంపిణీ : ప్రారంభించిన సంవత్సరం నుండి 10 సంవత్సరాలు లాభంలో 100 శాతం. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపును 31-3-2014 వరకు ఒక సంవత్సరం పొడిగించడం జరిగింది.

ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలులు, పారిశ్రామిక పార్కులు, పారిశ్రామిక నదుపాయాల అభివృద్ధిదారులకు తగ్గింపు : 1-4-2001 లేదా తరువాత ఆహార ధాన్యాల హాండింగ్, నిల్వ చేయడం, రవాణా చేయడం వంటి సమగ్ర వ్యాపారం నుండి వచ్చిన లాభాలలో మొదటి ఐదు సంవత్సరాలు 100% పన్ను నుండి తగ్గింపు లభిస్తుంది. తదుపరి ఐదు సంవత్సరాలలో 25% (కంపెనీ అయితే 30 శాతం) లాభం తగ్గింపుగా లభిస్తుంది.

2. సెక్షన్ 80IB కింద తగ్గింపు : 1-4-2002 తరువాత 1-4-2005 లోపు బహువిధ థియేటర్ లేదా సాంప్రదాయక సెంటర్ ప్రారంభిస్తే ఆ వ్యాపారం 50 శాతం లాభాలకు తగ్గింపు లభిస్తుంది. సాంకేతిక పరిశోధన అభివృద్ధి కంపెనీ (1-4-2005 లోపు గుర్తింపు పొంది ఉండాలి) భారతదేశంలో రిజిస్టర్ అయి సాంకేతిక పరిశోధన ముఖ్యోద్దేశంగా ఉండి స్థాపించినప్పటి నుండి 10 సంవత్సరాల వరకు వచ్చిన లాభాలపై 100 శాతం పన్ను తగ్గింపు లభిస్తుంది. వాణిజ్య ఉత్పత్తి లేదా రిఫైనింగ్ లో ఉన్న సంస్థలకు స్థాపించిన మొదటి సంవత్సరం నుండి 7 సంవత్సరాల వరకు 100 శాతం లాభం తగ్గింపుగా ఈ సెక్షన్ కింద లభిస్తుంది.

గృహ నిర్మాణ సంస్థ ఆదాయం : 1-4-2004 నుండి 31-3-2008 లోపు స్థానిక సంస్థ నుండి అనుమతి పొందిన ఒక గృహ ప్రాజెక్టు అభివృద్ధి, నిర్మాణం చేపట్టిన సంస్థ యొక్క 100 శాతం లాభాలను 10 సంవత్సరాలు సెక్షన్ 80 IB కింద తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు.

గ్రామీణ ప్రాంతంలో నిర్వహించబడే హాస్పిటల్ ఆదాయం : అక్టోబర్ 1, 2004 తరువాత 31 మార్చి, 2008 ముందు గ్రామీణ ప్రాంతంలో నిర్మించబడి ప్రారంభించబడిన ఒక హాస్పిటల్ కు మొదటి సంవత్సరం నుండి 5 సంవత్సరాల వరకు 100 శాతం లాభాలకు తగ్గింపు ఉంటుంది. అయితే ఈ హాస్పిటల్ లో 100 బెడ్లకు తగ్గకుండా పేషెంట్లు ఉండాలి.

2006-07 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి జమ్ము, కాశ్మీర్ లో పెట్టిన పరిశ్రమలకు శాస్త్రీయ పరిశోధనలో ఉన్న కంపెనీలకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు 31-3-2007 వరకు పొడిగించబడినది.

మినరల్ ఆయిల్ వాణిజ్య ఉత్పత్తి లేదా రిఫైనింగ్ : 1-4-1997 తరువాత మినరల్ ఆయిల్ ఉత్పత్తి లేదా రిఫైనింగ్ చేపట్టిన సంస్థలకు (రిఫైనింగ్ అయితే 1-10-1998 నుండి) ఈ సెక్షన్ కింద వెంటవే వచ్చిన 7 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాల వరకు సంస్థ లాభాలలో 100 శాతానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది. అయితే 1-4-2009 ప్రారంభించబడిన ఉత్పత్తి లేదా రిఫైనింగ్ కు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఉండదు.

3. భారతదేశంలో ఏ ప్రదేశంలోనైనా ఉన్న ఆసుపత్రులకు పన్ను సెలవు : [సెక్షన్ 80IB (11c)] : 2009-10 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి భారతదేశంలోని ఏ ప్రదేశంలోనైనా, మినహాయించిన ప్రదేశాలు కాకుండా, పెట్టిన ఆసుపత్రుల లాభాలపై 5 సంవత్సరాల వరకు పన్ను మినహాయింపు లభిస్తుంది.

సెక్షన్ 80IC : ఈ సెక్షన్ను కొత్తగా ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. ఈ సెక్షన్ ప్రకారం

(i) ఎగుమతుల ప్రాసెసింగ్ జోన్ లేదా సమగ్ర అవస్థాపనాభివృద్ధి సెంటర్ లేదా పారిశ్రామిక పెరుగుదల సెంటర్ లేదా పారిశ్రామిక వాడ లేదా సాఫ్ట్ వేర్ టెక్నాలజీ పార్క్ లేదా పారిశ్రామిక పార్కు లేదా ప్రకటించిన డీమ్ పార్క్ లో కొత్తగా స్థాపించబడి, 13వ

షెడ్యూల్లో చెప్పిన వస్తువులు కాకుండా వేరే వస్తువులను తయారుచేస్తున్న సంస్థ లేదా

- (ii) సిక్కిం, హిమాచల్ ప్రదేశ్, ఉత్తరాంచల్ లేదా ఇతర ఉత్తర తూర్పు రాష్ట్రాలలో కొత్తగా స్థాపించబడి, 14 వ షెడ్యూల్లో వివరించిన వస్తువులు ఉత్పత్తి చేస్తున్న సంస్థలకు ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

తగ్గింపు :

1. పై (i) లో వివరించిన సంస్థలకైతే - మొదటి 10 సంవత్సరాల లాభంలో 100 శాతం లేదా
 2. రెండవ దానిలో (ii) వివరించిన సంస్థలకైతే - మొదటి 5 సంవత్సరాలకు 100 శాతం లాభం, తరువాత 5 సంవత్సరాల లాభంలో 25 శాతం (కంపెనీ అయితే 30%) తగ్గింపు లభిస్తుంది.
- 4. నిర్దిష్టమైన ప్రాంతంలో పెట్టిన హోటళ్ళు, కన్వెన్షన్ సెంటర్లకు ఇచ్చే ట్యాక్స్ హాలిడే (సెక్షన్ 80ID) :** ఈ సెక్షన్ ప్రకారం 2008-09 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి నిర్దిష్ట ప్రాంతంలో స్థాపించిన హోటళ్ళు, కన్వెన్షన్ సెంటర్లకు 100% లాభాలను మొదటి 5 సంవత్సరాలలో తగ్గింపుగా ఇస్తారు. 1-4-2008 నుండి 31-3-2013 వరకు మధ్య ప్రపంచ పేరు ప్రతిష్టలు ఉన్న ప్రదేశంలో రెండు స్టార్లు, మూడు స్టార్లు, లేదా నాలుగు స్టార్ల కొత్త హోటళ్ళను ప్రారంభించినట్లయితే వాటికి ఈ సెక్షన్ కింద పన్ను మినహాయింపు ఉంటుంది.
- 5. ఉత్తర తూర్పు రాష్ట్రాలలో పెట్టిన కొన్ని రకాల సంస్థలకు ప్రత్యేక నిబంధనలు (సెక్షన్ 80IE) :** 1-4-2007 నుండి 1-4-2017 వరకు ఉత్తర తూర్పు రాష్ట్రాలలో పెట్టిన వివిధ రకాల సంస్థల లాభాలను 100% వరకు తగ్గింపుగా అనుమతిస్తారు. ఈ తగ్గింపును 1-4-2017 వరకు పొడిగించడం జరిగింది.
- 6. బయో డిగ్రేడ్బుల్ వేస్ట్ వ్యాపారం నుండి వచ్చే లాభాలకు తగ్గింపు :** సెక్షన్ 80 JJA : ఈ సెక్షన్ కింద 5 సంవత్సరాల వరకు లాభాల్లో 100 శాతానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది.
- 7. కొత్త కార్మికుల నియామకానికి తగ్గింపు :** సెక్షన్ JJAA : ఈ సెక్షన్ 1999-2000 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి ఉద్యోగ అవకాశాలను పెంపొందించడానికి ప్రవేశ పెట్టబడింది.

తగ్గింపు :

1. మొదటి పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో అదనపు వేతనాలలో 30% (100 కు మించి తీసుకున్న కొత్త కార్మికుల వేతనాలు)
2. తరువాత రెండు సంవత్సరాలలో ఇదే తగ్గింపును సంస్థలో అదివరలో యధావిధిగా ఉన్న కార్మికుల మీద 10% పెరుగుదల ఉంటేనే లభిస్తుంది. అయితే ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ఫాక్టరీ మూసివేసిన లేదా సంయోగం పథకంలో బదిలీ చేసిన తగ్గింపు లభించదు.

- 8. ఆఫ్షోర్ బాంకింగ్ యూనిట్ల కొన్ని రకాల ఆదాయాల మీద తగ్గింపు :** సెక్షన్ 80LA : ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలంలో ఉన్న షెడ్యూల్డ్ బాంకుల ఆఫ్షోర్ బాంకింగ్ యూనిట్లకు మాత్రమే లభిస్తుంది.

తగ్గింపు : మొదటి 5 సంవత్సరాల లాభాల మీద 100 శాతం. తరువాత 5 సంవత్సరాల లాభాల మీద 50 శాతం

- 9. సహకార సంస్థల ఆదాయాలు :** సెక్షన్ 80P : ఒక సహకార సంస్థకు ఆదాయం కనుక బాంకింగ్, కుటీర పరిశ్రమ, వ్యవసాయ పంటను మార్కెట్ చెయ్యడం ద్వారా లభిస్తే ఆ మొత్తం ఆదాయానికి ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

తగ్గింపు : లాభాలలో 100 శాతం. అయితే వినియోగదారుల సహకార సంఘాల విషయంలో అయితే రూ.1,00,000. ఇతర సంఘాలకైతే రూ.40,000 వరకు మాత్రమే తగ్గింపు లభిస్తుంది.

- 10. ఉత్పత్తి కంపెనీలకు తగ్గింపు : సెక్షన్ 80PA :** ఈ కొత్త సెక్షన్ పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి అమలులోకి వస్తుంది. రూ.100 కోట్లు అంతకన్నా తక్కువ ఉన్నా కొన్ని రకాల వ్యవసాయ మార్కెటింగ్ ఉత్పత్తి సంస్థలకు ఇది వర్తిస్తుంది.
- 11. సెక్షన్ 80 QQB :** ఈ సెక్షన్ ప్రకారం అసెసీ రచయితగా స్వీకరించిన రాయల్టీ మొత్తాలకు తగ్గింపు లభిస్తుంది. ఈ మొత్తం సాంవత్సరికంగా గాని, ఏక మొత్తంగా కాని రావచ్చు.
- తగ్గింపు :** ఖర్చులు తీసివేసిన తరువాత వచ్చిన రాయల్టీ మొత్తం లేదా రూ.3,00,000, ఏది తక్కువైతే అది ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు. రాయల్టీ అమ్మకం ధరపై 15 శాతం పైబడి ఉంటే ఆ పై మొత్తాన్ని వదిలివేయాలి.
- 12. సెక్షన్ 80 RRB :** ఈ సెక్షన్ ప్రకారం 1-4-2003 తరువాత భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అయిన వ్యక్తికి వచ్చిన పేటెంట్లపై రాయల్టీ లేదా సంవత్సరానికి రూ.3,00,000 ఏది తక్కువైతే ఆ మొత్తానికి తగ్గింపు లభిస్తుంది.
- 13. బాంకు పొదుపు డిపాజిట్లపై వచ్చే వడ్డీ : సెక్షన్ 80TTA :** ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు విడి వ్యక్తులకు లేదా హిందు అవిభాజ్య కుటుంబాలకు మాత్రమే లభిస్తుంది. ఈ తరహా అసెసీలు ఒక బాంకింగ్ కంపెనీ, సహకార సంస్థ లేదా పోస్టాఫీసు పొదుపు పథకంలో వేసిన మొత్తాలమీద వచ్చే వడ్డీకి రూ.10,000 వరకు గరిష్టంగా తగ్గింపు లభిస్తుంది.
- 14. బాంకు పొదుపు డిపాజిట్లపై జేప్ట పౌరులకు వచ్చే వడ్డీ : సెక్షన్ 80TTB :** ఈ కొత్త సెక్షన్ పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి అమలులోకి వస్తుంది. ఈ సెక్షన్ కింద తగ్గింపు జేప్ట పౌరులకు మాత్రమే లభిస్తుంది. అంటే అసెసీ వయస్సు 60 సంవత్సరాలకు పైబడి ఉండి బాంకు, సహకార సంఘాలు లేదా పోస్టాఫీసు లలో పొదుపు ఖాతాలు, ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్ ఖాతాలు, రికరింగ్ డిపాజిట్ ఖాతాల మీద వచ్చిన వడ్డీకి రూ.50,000 వరకు తగ్గింపు లభిస్తుంది.
- 15. అంధులకు, అంగవికలురకు ఇచ్చే తగ్గింపు : సెక్షన్ 80U :** భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అయి పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా అంధుడు లేదా అంగవికలురు అయిన విడివ్యక్తి స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి రూ.75,000 తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది. అంగవైకల్యం 80% పైన ఉంటే తగ్గింపు రూ.1,25,000 ఇవ్వబడుతుంది.

10.2. స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి తగ్గింపుల పట్టిక

సెక్షన్	ఎవరు పొందవచ్చు	తగ్గింపు వివరాలు	తగ్గింపు మొత్తం/రీటు
80C	విడివ్యక్తులు, హిందూ అవిభక్త కుటుంబం	కొన్ని రకాల పొదుపు పెట్టుబడి పథకాలకు	చెల్లించిన మొత్తం లేదా రూ.1,50,000
80CCC	విడి వ్యక్తులు	కొన్ని రకాల పెన్షన్ నిధులకు	చెల్లించిన మొత్తం లేదా రూ.1,50,000 ఏది తక్కువైతే అది
80CCD	ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, ఇతరులు	జాతీయ పెన్షన్ పథకంలో ఉద్యోగులు లేదా ఇతరులు డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం	ఉద్యోగి, ప్రభుత్వం చెల్లించిన లేదా డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం లేదా జీతంలో 10% (ఇతర వ్యక్తులైతే స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 20%), రూ.50,000, ఏది తక్కువైతే దానికి ఈ సెక్షన్ లో తగ్గింపు సెక్షన్ 80C, లోని తగ్గింపుకు అదనం.

సెక్షన్	ఎవరు పొందవచ్చు	తగ్గింపు వివరాలు	తగ్గింపు మొత్తం/రీటు
80CCE	విడి వ్యక్తులు, హిందూ అవిభక్త కుటుంబం	సెక్షన్ 80C, సెక్షన్ 80CCC సెక్షన్ 80CCD	ఈ సెక్షన్లకు కింద తగ్గింపు రూ.1,50,000 కు మించరాదు.
80D	విడి వ్యక్తి, హిందూ అవిభక్త కుటుంబం	వైద్య భీమా ప్రీమియం	చెల్లించిన మొత్తం లేదా రూ.25,000 - ఏది తక్కువైతే అది. 60 సంవత్సరాలు పై బడిన వారికైతే రూ.30,000 వరకు ముందుగా చేసుకున్న వైద్య పరీక్షలకు అదనంగా రూ.5,000 (మినహాయింపులకు లోబడి)
80DD	విడి వ్యక్తి, హిందూ అవిభక్త కుటుంబం	అసెసీ మీద ఆధారపడిన అంగవికలురైన బంధువుల వైద్య చికిత్సకోసం చేసిన ఖర్చులు జీవిత భీమా కార్పొరేషన్ లేదా యు.టి.ఐ. డిపాజిట్లలో పెట్టుబడి	రూ.75,000. అయితే అంగవైకల్యం 80% పైగా ఉంటే రూ.1,25,000
80DDB	విడివ్యక్తి, హిందూ అవిభక్త కుటుంబం	నిర్దిష్టమైన రుగ్మతలకు వైద్య చికిత్సకై చేసిన ఖర్చు	(1) రూ.40,000 కొన్ని షరతులకు లోబడి (2) 60 సంవత్సరాలు పైబడిన వారికైతే రూ.60,000 వరకు (3) పెద్ద జేప్తుపారుడు రూ.80,000
80E	విడి వ్యక్తి	ఉన్నత విద్య కోసం తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ	చెల్లించిన మొత్తం
80G	అందరు అసెసీలు మొదలైన వాటికిచ్చే విరాళాలు	కొన్ని ధర్మ సంస్థలు, నిధులు	(a) జాతీయ రక్షణ నిధి ప్రధానమంత్రి జాతీయ సహాయ నిధి, ప్రధానమంత్రి ఆర్మీనియా భూకంప సహాయ నిధి, ఆఫ్రికా నిధి మత సామరస్య జాతీయ సంస్థ, విశ్వ విద్యాలయాలు, జాతీయ విద్యా సంస్థలు, కుటుంబనియంత్రణ ప్రయోజనాలకు అర్హత గల మొత్తంలో 100 శాతం (b) ఇతర విరాళాల విషయంలో అర్హతగల మొత్తంలో 50%

సెక్షన్	ఎవరు పొందవచ్చు	తగ్గింపు వివరాలు	తగ్గింపు మొత్తం/రీటు
80GG	విడి వ్యక్తులు, హిందూ అవిభక్త కుటుంబాలకు	స్వయం ఉపాధి వ్యక్తులు, ఇంటి అద్దె అలవెన్సు లేనివారు	(a) చెల్లించిన అద్దె - సవరించిన సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10 శాతం (b) సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10 శాతం (c) నెలకు రూ.5,000 - ఏది తక్కువైతే అది
80GGA	వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు అనే శీర్షిక కింద పన్ను విధించదగిన ఆదాయం లేని అసెసీలు అందరూ	శాస్త్రీయ పరిశోధన లేదా గ్రామీణాభివృద్ధికి విరాళాలు	100 శాతం
80GGA	వ్యాపార ఆదాయం లేని అందరు అసెసీలకు	శాస్త్రీయ పరిశోధన లేదా గ్రామీణాభివృద్ధికి ఇచ్చిన విరాళం	100 శాతం
80GGB	భారతీయ కంపెనీలు	రాజకీయ పార్టీలకు ఇచ్చిన విరాళాలు	100 శాతం
80GGC	స్థానిక అధికార సంస్థలు కాని వ్యక్తులు లేదా న్యాయంగా ఏర్పడిన ప్రతి కల్పిత వ్యక్తి	రాజకీయ పార్టీలకు ఇచ్చిన విరాళాలు	100 శాతం

B. కొన్ని రకాల ఆదాయం మీద తగ్గింపు

సెక్షన్	ఎవరు పొందవచ్చు	తగ్గింపు వివరాలు	తగ్గింపు మొత్తం/రీటు
80IA	అందరు అసెసీలు	అవస్థాపనా సౌకర్యాలను కల్పించడం, టెలికమ్యూనికేషన్స్ సేవలు, పారిశ్రామిక పార్కులు, విద్యుత్ ఉత్పత్తి పంపిణీ	10 సంవత్సరాల వరకు. సంస్థను బట్టి లాభాల్లో 30% నుండి 100% వరకు
80IAB	అందరు అసెసీలకు	ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ళు అభివృద్ధిదారులుకు	లాభాలల్లో 100 శాతం
80IB	అందరు అసెసీలకు	ఆహార ధాన్యాల హాండ్లింగ్ నిల్వచేయడం రవాణా చేయడం వంటి సమగ్ర వ్యాపారాలు మొదలైనవి	మొదటి 5 సంవత్సరాలు - లాభాల్లో 100%, మిగిలిన 5 సంవత్సరాలు - లాభాల్లో 25%,

సెక్షన్	ఎవరు పొందవచ్చు	తగ్గింపు వివరాలు	తగ్గింపు మొత్తం/రీటు
80IC	అందరు అసెసీలకు	కొన్ని రాష్ట్రాలలో స్థాపించిన పరిశ్రమలకు	లాభాలలో 100% - మొదటి 10 సంవత్సరాల లోపు
80ID	అందరు అసెసీలకు	నిర్దిష్టమైన ప్రాంతాలలో పెట్టిన హోటళ్ళకు, కన్వెషన్ సెంటర్లు టాక్స్ హాలిడే	లాభాలలో 100% - మొదటి 5 సం.రాలకు
80IE	అందర అసెసీలకు	ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో కొత్తగా పెట్టిన కొన్ని రకాల సంస్థలకు రాయితీలు	10 సంవత్సరాల వరకు లాభాల్లో 100% లాభాలలో 100%
80JJA	కంపెనీ అసెసీలకు	బయోవేస్ట్ వ్యాపారం నుండి వచ్చిన ఆదాయం	వచ్చిన ఆదాయంలో 100% 5 సంవత్సరాల వరకు
80JJAA	భారతీయ కంపెనీ	కొత్త కార్మికుల వేతనాలకు తగ్గింపు	కొత్త కార్మికుల వేతనాల పెంపుదలలో 30%
80LA	భారతీయ షెడ్యూల్డ్ బాంకు	ఆఫ్ షోర్ ఫండ్ నుండి వచ్చిన ఆదాయానికి	మొదటి 5 పన్ను నిర్ధారణ సం.రాల వరకు 100% తరువాత 5 పన్ను నిర్ధారణ సం.రాలు 50%
80P	సహకార సంస్థలు	సహకార సంస్థల ఆదాయం	కొన్ని రకాల సహకార సంఘాల ఆదాయంలో 100 శాతం
80QQB	విడి వ్యక్తులు	వచ్చిన రాయల్టీ	వచ్చిన రాయల్టీ మొత్తం లేదా రూ.3,00,000 ఏది తక్కువైతే అది
80RRB	భారతీయ పౌరులు	పేటెంట్పై రాయల్టీ	రూ.3,00,000 లేదా వచ్చిన రాయల్టీ మొత్తం ఏది తక్కువైతే అది
80TTA	విడివ్యక్తులు, హిందూ అవిభక్త కుటుంబాలు	వాణిజ్య బాంకులు, సహకార బాంకులు, పోస్టాఫీసు పొదుపు ఖాతాలలో ఉన్న డిపాజిట్లపై వడ్డీ	వచ్చిన వడ్డీ లేదా రూ.10,000 ఏది తక్కువైతే అది
80U	రెసిడెంట్ విడివ్యక్తి అంగవికలుర ఆదాయం	పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా అంధులు,	గరిష్టతగ్గింపు రూ.75,000, అంగవైకల్యం 80% మించితే రూ.1,25,000 వరకు

ఉదా.1 : శ్రీమతి సుశీల గత సంవత్సరం 2017-18లో చెల్లించిన జీవిత భీమా ప్రీమియం వివరాల నుండి సెక్షన్

80C అర్హమైన మొత్తాన్ని గణించండి.

పాలసీ జారీ చేసిన రోజు	పాలసీ తీసుకొన్నది	పాలసీ చేసిన మొత్తం రూ.	చెల్లించిన భీమా ప్రీమియం రూ.
15-04-2011	తన పేరు మీద	2,50,000	52,000
10-05-2016	భర్త పేరు మీద	1,80,000	18,500
01-06-2017	అంగవైకల్యం ఉన్న కుమారుని జీవితంపై	4,50,000	

జవాబు :

సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపుకు అర్హత మొత్తం

పాలసీ జారీ చేసిన తేదీ	పాలసీ చేసిన వ్యక్తి	పాలసీ చేసిన మొత్తం	చెల్లించిన ప్రీమియం	80C కింద అర్హమైన మొత్తం	అనుమతించినది
15-4-2011	తన పేరు మీద	2,50,000	52,000	50,000	20%
10-5-2016	భర్త పేరు మీద	1,80,000	18,500	18,000	10%
01-6-2017	అంగవైకల్యం ఉన్న కుమారుని జీవితంపై	4,50,000	72,000	67,500	15%
	మొత్తం			1,35,500	

ఉదా.2 : 2017-18 గత సంవత్సరానికి నారాయణ వివిధ శీర్షికల కింద తన ఆదాయాన్ని కింది విధంగా లెక్కించాడు.

	₹
(a) జీతం నుండి ఆదాయం	55,000
(b) గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	45,000
(c) వ్యాపార లాభాలు	2,50,000
(d) ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	50,000

స్థూల మొత్తం ఆదాయం	4,00,000

అతడు రూ.25,000 జాతీయ పొదుపు పథకం కింద రూ.5,000 వైద్య భీమా ప్రీమియం కింద చెల్లించడమే కాకుండా, కింది మొత్తాలను కూడా విరాళాలుగా ఇచ్చాడు.

	₹
(a) జాతీయ రక్షణ నిధి	15,000
(b) జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ స్మారక నిధి	2,000

(c) ప్రధానమంత్రి జాతీయ సహాయ నిధి	8,000
(d) ప్రధానమంత్రి కరువు సహాయ నిధి	3,000
(e) జాతీయ ఆటల నిధి	10,000
(f) జాతీయ బాలల నిధి	1,000
(g) ఇందిరాగాంధీ స్మారక ట్రస్టు	9,000
(h) అరబిందో ఆశ్రమం (ఆమోదించబడింది)	35,000
(i) కుటుంబ నియంత్రణ ప్రయోజనాల కోసం విశాఖపట్టణం కార్పొరేషన్ కు	15,000

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి నారాయణ మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించండి.

జవాబు :

నారాయణ మొత్తం ఆదాయం లెక్కింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
(a) జీతాల నుండి ఆదాయం		55,000
(b) గృహోస్థి నుండి ఆదాయం		45,000
(c) వ్యాపార లాభాలు		2,50,000
(d) ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		50,000

స్థూల మొత్తం ఆదాయం		4,00,000
తగ్గింపు :		
సెక్షన్ 80 C కింద	25,000	
సెక్షన్ 80 D కింద	5,000	
సెక్షన్ 80 G కింద	59,000	89,000
	-----	-----
మొత్తం ఆదాయం		3,11,000

నోట్స్ : సెక్షన్ 80G తగ్గింపు ఇచ్చే మొత్తం :

- (i) స్పష్టికరింపబడిన నిధులకు ఇచ్చిన విరాళాలు మొత్తం
- (ii) ఇతర విరాళాలు

₹

48,000

సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10 శాతం రూ.37,000 లేదా
విరాళాల మొత్తం రూ.50,000

ఏది తక్కువైతే దానికి అర్హత గల దానిని మొత్తంగా తీసుకోవాలి	37,000
అర్హత గల మొత్తం	85,000
సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం : రూ.4,00,000 - 30,000 = రూ.3,70,000	
తగ్గింపు ఇచ్చే మొత్తం - 100 శాతం	₹
(a) (i) ప్రధాన మంత్రి జాతీయ సహాయ నిధి	8,000
(ii) జాతీయ ఆటల నిధి	10,000
(iii) కుటుంబ నియంత్రణ కోసం విశాఖపట్టణం కార్పొరేషన్ కు విరాళం	15,000
	33,000
(b) మిగిలిన మొత్తంలో 50 శాతం (రూ.85,000 - 33,000 = రూ.52,000)	26,000
	59,000

ఉదా.3 : పవన్ విజయవాడలోని తనదైన ఒక వృత్తి సంస్థలో పనిచేస్తున్నాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతడు ఇచ్చిన కింది వివరాలు ఆధారంగా అతడి మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

	₹
1. వృత్తి నుండి ఆదాయం	50,000
2. స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం	3,000
3. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	11,000
4. గుర్రపందాల నుండి గెలిచిన మొత్తం	3,700
5. లాటరీ నుండి గెలిచినది	1,600
6. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	10,000
7. సొంత జీవితంపై చెల్లించిన మెడికల్ భీమా ప్రీమియం	3,000
8. చెల్లించిన అడ్డ (సంవత్సరానికి)	8,000

జవాబు :

**పవన్ మొత్తం ఆదాయం గణంపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	₹	₹
1. వృత్తి నుండి ఆదాయం		50,000
2. మూలధన లాభాలు		14,000
3. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
1. గుర్రపు పందాల నుండి	3,700	
2. లాటరీలో గెలుపు	1,600	
3. ఇతర ఆదాయం	10,000	15,300

స్థూల మొత్తం ఆదాయం		79,300
1. సెక్షన్ 80D కింద	3,000	
2. సెక్షన్ 80GG కింద	1,470	4,470
	-----	-----
మొత్తం ఆదాయం		74,830

నోట్స్ : సెక్షన్ 80GG కింద తగ్గింపు	₹
1. నెలకు రూ.5,000 X 12	60,000
2. సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం 25% (రూ.79,300 - రూ.14,000 = రూ.65,300)	16,325
3. వాస్తవంగా చెల్లించిన అద్దె - సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10% (8,000 - 6,530)	1,470

ఉదా.4 : శ్రీమతి సులోచనారాణి, ఒక గ్రంథ రచయిత. కింది వివరాల నుండి ఆమె మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

వివరాలు	₹	₹
1. ప్రింటర్స్ లిమిటెడ్ వారు ఇచ్చిన పుస్తకాల మీద రాయల్టీ		1,20,000
2. మూలధన లాభాలు (దీర్ఘకాలం)		60,000
3. ఇతర వనరులు		
(a) బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ	12,000	
(b) డివిడెండ్ ఆదాయం	3,000	
(c) యూ.టి.ఐ. యూనిట్ల నుండి ఆదాయం	5,000	20,000
	-----	-----
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		2,00,000
తగ్గింపులు :		
(a) భారత జీవిత భీమా సంస్థ పెన్షన్ వధకంలో పెట్టుబడి	10,000	
(b) భారత జీవిత భీమా సంస్థ పాలసీపై ప్రీమియం	10,000	
(c) వల్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్కు చెల్లింపు	10,000	
(d) జాతీయ పొదుపు వధకాల నర్సిఫికెట్లలో పెట్టుబడి	50,000	
(e) తన మీద ఆధారపడ్డ బంధువు వైద్య చికిత్స ఖర్చు	20,000	1,00,000
	-----	-----
మొత్తం ఆదాయం		1,00,000

జవాబు :

శ్రీమతి సులోచనారాణి మొత్తం ఆదాయం గణించడం

(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
1. మూలధన లాభాలు : దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		60,000
2. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
రాయశ్రీ	1,20,000	
బాంకు వడ్డీ	12,000	
భారత కంపెనీల డివిడెండ్లు	-	
యూ.టి.ఐ.లోని యూనిట్ల నుండి ఆదాయం	-	1,32,000
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		1,92,000
తీ. తగ్గింపులు :		
(ఎ) సెక్షన్ 80C కింద	70,000	
(బి) సెక్షన్ 80CCC కింద	10,000	
(సి) సెక్షన్ 80D కింద	50,000	
(డి) సెక్షన్ 80QQB కింద	1,20,000	
(ఇ) సెక్షన్ 80TTA కింద	10,000	
(ఛాప్టర్ VIA కింద తగ్గింపులు పరిమితం చేయబడినవి అంటే	2,60,000	

స్థూల మొత్తం ఆదాయం - దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం కన్నా మించరాదు.		1,32,000
మొత్తం ఆదాయం		60,000

ఉదా.5 : 2017-18 గత సంవత్సరంలో రాజేష్ కింది ఆదాయాలు రావడం జరిగింది. అతని మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

1. స్థూల జీతం రూ.90,000
2. గృహాస్థి నుండి ఆదాయం రూ.20,000
3. సేవింగ్స్ బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ రూ.10,000
4. ఆకస్మిక ఆదాయం రూ.13,000
5. లాటరీల నుండి గెలుపు (స్థూలం) రూ.80,000
6. జాతీయ రక్షణ నిధికి విరాళం రూ.8,000
7. కంపెనీల నుండి డివిడెండ్లు (స్థూలం) రూ.7,000

జవాబు :

రాజేష్ మొత్తం ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం		
స్థూల జీతం		90,000
2. గృహాస్థి నుండి ఆదాయం		20,000
3. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ	10,000	
ఆకస్మిక ఆదాయం	13,000	
లాటరీల నుండి గెలిచినది	80,000	
డివిడెండ్	Nil	1,03,000

స్థూల మొత్తం ఆదాయం		2,13,000
తీ. తగ్గింపులు		
సెక్షన్ 80 G	8,000	
సెక్షన్ 80TTA	10,000	18,000
	-----	-----
మొత్తం ఆదాయం		1,95,000

ఉదా.6 : శ్రీ శర్మ ఆదాయ వివరాలు 2017-18 గత సంవత్సరానివి కింద ఇవ్వబడినాయి.

అతడు హైదరాబాదులోని ఒకకంపెనీలో ఉద్యోగం చేస్తూ గత సంవత్సరంలో రూ.1,50,000 స్థూల జీతంగా పొందాడు. హైదరాబాదులో అతనికి ఒక గృహం ఉంది. దానిని అతడు నివాసంగా ఉపయోగించుకుంటున్నాడు. భారత జీవిత భీమా సంస్థ నుండి రూ.2,00,000 అప్పుగా తీసుకొని ఆ గృహాన్ని నిర్మించడం జరిగింది. గత సంవత్సరంలో ఆ రుణం మీద చెల్లించిన వడ్డీ రూ.12,000. అతనికి కింది సెక్యూరిటీలు ఉన్నాయి.

1. ఒక లిమిటెడ్ కంపెనీ రూ.1,50,000, 15% పన్ను లేని డిబెంచర్లు. ఇవి బాంబే స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లో లిస్ట్ చేయబడినవి.
 2. రూ.25,000 12% ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వ బాండ్లు
 3. రూ.50,000 16% పన్ను తగ్గించిన లిస్ట్ అయిన నాగార్జున ఫెర్టిలైజర్ లిమిటెడ్ డిబెంచర్లు
- గత సంవత్సరంలో ప్రధాన మంత్రి జాతీయ సహాయ నిధికి అతడు రూ.10,000 విరాళంగా ఇచ్చాడు. అలాగే రూ.5,000 వైద్య భీమా ప్రీమియంగా చెల్లించాడు. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ శర్మ యొక్క మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ శర్మ మొత్తం ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం		
స్థూల జీతం		1,50,000
2. గృహాస్థి నుండి ఆదాయం		
సొంత గృహానికి తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ		(-) 12,000
3. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
పన్నులేని డిబెంచర్లపై వడ్డీ	25,000	
(రూ.1,50,000 x 15/100 x 100/90)		
ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ బాండ్లపై వడ్డీ	3,000	
(రూ.25,000 x 12/100)		
నాగార్జున ఫర్టిలైజర్స్ లిమిటెడ్ పన్ను లేని డిబెంచర్లపై వడ్డీ	8,000	36,000
	-----	-----
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		1,74,000
తీ. తగ్గింపులు :		
సెక్షన్ 80D	5,000	
సెక్షన్ 80G	10,000	15,000
	-----	-----
మొత్తం ఆదాయం		1,59,000

ఉదా.7 : శ్రీ కిరణ్ పూర్తిగా అంధుడైన వ్యక్తి. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు అతడి నికర ఆదాయం గణించండి.

1. ఒక పబ్లిషింగ్ సంస్థలో ఆర్టిస్ట్‌గా పనిచేసినందుకు వచ్చిన జీతం (స్థూలం) రూ.4,96,000
2. యజమాని నుండి వచ్చిన ప్రత్యేక అలవెన్సు రూ.1,07,000
3. ఇంటి నుండి కార్యాలయానికి, మరల వెనుకకు యజమాని ఇచ్చిన రవాణా అలవెన్సు రూ.38,400
4. ప్రభుత్వం నుండి స్వీకరించిన నగదు బహుమతి రూ.1,10,000
5. ప్రశ్నాపత్రాలను తయారుచేసినందుకు వచ్చిన ప్రతిఫలం రూ.12,000
6. డిబెంచర్ల మీద వడ్డీ రూ.71,000
7. ఒక విదేశీ కంపెనీ నుండి వచ్చిన డివిడెండ్ రూ.11,200

8. ప్రశ్నాపత్రాలను తయారుచేసినందుకు వచ్చిన ప్రతిఫలం వసూలు ఛార్జీలు రూ.1,100
9. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు విరాళం రూ.62,000
10. శ్రీమతి కిరణ్ జీవితం మీద చెల్లించిన భీమా ప్రీమియం (2010లో తీసుకున్న పాలసీ మొత్తం రూ.50,000) రూ.12,500
11. ప్రధానమంత్రి జాతీయ నిధికి విరాళం రూ.11,800

జవాబు :

శ్రీ కిరణ్ మొత్తం ఆదాయం లెక్కించడం
(వస్తు నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
జీతం నుండి ఆదాయం		
మూల జీతం		4,96,000
ప్రత్యేక అలవెన్సు		1,07,000
ప్రయాణ భత్యం		Nil

స్థూల జీతం		6,03,000
తీ. ప్రామాణిక తగ్గింపు		Nil

జీతం నుండి ఆదాయం		6,03,000
ప్రభుత్వ నుండి తీసుకున్న నగదు బహుమతి (సెక్షన్ 10 కింద పన్ను నుండి మినహాయించబడుతుంది.)	-	
ప్రశ్నాపత్రాలు తయారుచేసినందుకు ప్రతిఫలం	12,000	
డిబెంచర్లపై వడ్డీ	71,000	
విదేశీ కంపెనీల నుండి డివిడెండ్లు	11,200	

	94,200	
తీ. వసూలు ఛార్జీలు	1,100	93,100
	-----	-----
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		6,96,100
తీ. తగ్గింపులు :		
సెక్షన్ 80C	72,000	
సెక్షన్ 80G	11,800	
సెక్షన్ 80U	1,25,000	2,08,800
	-----	-----
నికర ఆదాయం		4,87,300

గమనిక : అసెసీ పూర్తి అంధుడైన వ్యక్తి కాబట్టి నెలకు రూ.3,200 చొప్పున రవాణా అలవెన్స్ సెక్షన్ 10(14) కింద మినహాయించబడుతుంది.

10.5 ప్రశ్నలు

A. ఈ కింది ప్రశ్నలకు ఐదు పంక్తులలో జవాబులు రాయండి.

1. స్థూల మొత్తం ఆదాయం
2. మొత్తం ఆదాయం
3. సెక్షన్ 80G కింద తగ్గింపు
4. సెక్షన్ 80U కింద తగ్గింపు
5. సెక్షన్ 80TTA తగ్గింపులు తెల్పుము.

B. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు విపులంగా రాయండి.

1. ఒక విడి వ్యక్తి స్థూల మొత్తం ఆదాయంలోనుండి ఇచ్చే ఏవేని ఐదు తగ్గింపులను వివరించండి.
2. స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి వివిధ చెల్లింపులకు ఇచ్చే తగ్గింపులేవి?
3. స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి వివిధ ఆదాయాలకు లభించే తగ్గింపులేవి?
4. పన్ను విరామ ప్రయోజనం అంటే ఏమిటి? కొత్తగా స్థాపించిన పరిశ్రమలకిచ్చే రాయితీలేవి?
5. సెక్షన్ 80DD కింద అసెసీపై ఆధారపడిన వికలాంగుల వైద్య చికిత్స మొదలైన వాటికి చేసిన ఖర్చుకు తగ్గింపు గురించి రాయండి.
6. ఒక అసెసీ యొక్క మొత్తం ఆదాయమును లెక్కించినపుడు, స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి అనుమతించు ఏవేని ఐదు తగ్గింపులను వివరించుము.
7. స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి అనుమతించే తగ్గింపులేవి?
8. మొత్తం ఆదాయం లెక్కింపులో సెక్షన్ 80D మరియు 80DDB కింద తగ్గింపులను వివరింపుము.
9. స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి సెక్షన్ 80G మరియు సెక్షన్ 80DD కింద ఇచ్చే తగ్గింపులను గూర్చి వివరింపుము.
10. స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి అనుమతించే తగ్గింపులను గూర్చి రాయుము.
11. స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని నిర్వచించండి.
12. స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి ఏవేని పది మినహాయింపు అంశాలను వివరించండి.
13. సెక్షన్ 80 కింద స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి మినహాయించదగిన ఏవేని 12 తగ్గింపులను వివరించుము.
14. సెక్షన్ 80C కింద అర్హత మొత్తంలో చేర్చబడే చెల్లింపులు
15. ఒక అసెసీ యొక్క మొత్తం ఆదాయం నుండి ఏవేని ఆరు తగ్గింపులను గూర్చి చర్చించండి.
16. ఒక అసెసీ మొత్తం ఆదాయం నుండి ఇవ్వబడే ఏవేని ఏడు తగ్గింపులను గూర్చి చర్చించండి.

10.6 అభ్యాసాలు

1. శ్రీనివాస్కు సంబంధించిన కింది వివరాల నుండి సెక్షన్ 80G ప్రకారం తగ్గింపులను కనుగొనుము.

	₹
1. వ్యాపార ఆదాయం	62,000
2. అతని సొంత జీవితానికి సంబంధించిన మెడి క్లెయిమ్ బీమా పాలసీ ప్రీమియం	2,000
3. ప్రధానమంత్రి జాతీయ సహాయ నిధికి విరాళం	9,000
4. గుర్తింపు పొందిన ధార్మిక సంస్థకు విరాళం	8,000
5. కుటుంబ నియంత్రణను ప్రోత్సహించుటకు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి విరాళం	4,000

[జవాబు : మొత్తం ఆదాయం ₹ 46,000]

2. రమణ తన ఆదాయా, వ్యయాలను 2017-18 గత సంవత్సరానికి ఈ దిగువన తెలియచేస్తున్నాడు. అతని మొత్తం ఆదాయాన్ని నిర్ణయించండి.

	₹
వ్యక్తుల సంఘం నుండి తన వాటా కింద ఆదాయం	50,000
ఎజెన్సీ వ్యాపారం నుండి ఆదాయం	2,00,000
ప్రధాన మంత్రి జాతీయ కరువు నివారణ నిధికి చందా	21,000
ఉత్తర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి కుటుంబ నియంత్రణ ప్రోత్సాహానికి చందా	10,000
కళాశాల (సె.80 జి. కింద ఆమోదం పొందినది) కు చందా	25,000

[జవాబు : మొత్తం ఆదాయం ₹ 2,14,000, సెక్షన్ 80G కింద తగ్గింపు ₹ 36,000]

3. గణపతి మొత్తం ఆదాయం రూ.50,00,000, 31-3-2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి అతడు ఇచ్చిన చందాలు దిగువ నీయబడినవి.

	₹
1. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ స్మారక నిధి	50,000
2. జాతీయ పిల్లల నిధికి	50,000
3. ఇందిరా గాంధీ స్మారక ట్రస్టుకు	5,000
4. ఢిల్లీ పురపాలక సంఘానికి	3,00,000
5. దేవాలయ పునరుద్ధరణకు	45,000

సెక్షన్ 80 G ప్రకారం తగ్గించుటకు వీలు కల్పించే చందాలను లెక్కించండి.

[జవాబు : సెక్షన్ 80G కింద తగ్గింపు ₹ 2,75,000]

4. 2017-18 గత సంవత్సరానికి హరగోపాల్‌రెడ్డి అందించిన కింది సమాచారం నుండి సెక్షన్ 80G కింద అతనికి వచ్చే తగ్గింపు గణించండి.

	₹
1. వ్యాపారాదాయం	9,65,000
2. లాటరీ గెలుపులు	35,000
3. ప్రధాన మంత్రి జాతీయ సహాయ నిధికి విరాళం	11,000
4. కుటుంబ నియంత్రణను ప్రోత్సహించడానికి భారత ప్రభుత్వ విరాళం	3,000
5. ధార్మిక సంస్థకు విరాళం (ఆమోదించబడినది)	12,000

[జవాబు : సెక్షన్ 80G కింద తగ్గింపు ₹ 21,500]

5. నరేంద్ర 2017-18 గత సంవత్సరానికి ఇచ్చిన కింది వివరాల నుండి అతడి మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

	₹
1. మూల జీతం	6,00,000
2. కరువు భత్యం	2,00,000
3. సేవకు అలవెన్సు	15,000
4. గత సంవత్సరంలో చేసిన చెల్లింపులు	
(a) జీవిత భీమా ప్రీమియం (పాలసీ మొత్తం రూ.2,50,000. పాలసీ తీసుకున్న రోజు 1-4-2017)	30,000
(b) తనపై ఆధారపడిన తండ్రి ఆరోగ్య భీమా ప్రీమియం చెక్కు ద్వారా చెల్లించినది (తండ్రి సీనియర్ సిటిజన్) రూ.17,000. తన కోసం రూ.15,000. తండ్రి ఆరోగ్యంపై హెల్త్ చెక్ ఆఫ్ టెస్ట్ ల ఖర్చు నగదుగా చెల్లించినది రూ.5,000	
(c) తనపై ఆధారపడిన అంగవైకల్యం ఉన్న తల్లి (63 సంవత్సరాలు) మెడికల్ ట్రీట్‌మెంట్ ఖర్చులు (భీమాదారు నుండి వచ్చిన మొత్తం రూ.10,000 యజమాని తిరిగి ఇచ్చిన ఖర్చు రూ.20,000)	1,00,000
(d) పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు చెల్లింపు	75,000

[జవాబు : స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి తగ్గింపులు : సెక్షన్ 80C ₹ 15,000 సెక్షన్ 80D ₹ 35,000, సెక్షన్ 80DD ₹ 50,000, సెక్షన్ 80DDB ₹ 30,000) మొత్తం తగ్గింపులు ₹ 2,65,000, మొత్తం ఆదాయం ₹ 5,50,000]

6. 2017-18 గత సంవత్సరానికి సింఘానియా ఇచ్చిన కింది వివరాల నుండి సెక్షన్ 80G కింద అతనికి వచ్చే తగ్గింపును గణించండి.

	₹
1. జీతం	5,00,000

2.	కరువు భత్యం	45,000
3.	పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కు చెల్లింపు	50,000
4.	జాతీయ పిల్లల నిధికి విరాళం	20,000
5.	ప్రధాన మంత్రి కరువు సహాయ నిధికి విరాళం	10,000
6.	ఒక మత సంస్థ ట్రస్ట్ కు విరాళం	7,500
7.	ఒక రాష్ట్ర కుటుంబ నియంత్రణక ప్రణాళికకు విరాళం	30,000
8.	పేదలకు పంచి పెట్టడానికి ఒక ధార్మిక సంస్థకు ఇచ్చిన ఆహార పొట్లాలు	25,000
9.	ఒక అనుమతించబడిన ధార్మిక సంస్థకు చెల్లింపు	25,000

[జవాబు : సెక్షన్ 80G కింద తగ్గింపు ₹ 64,750, మొత్తం ఆదాయం ₹ 4,75,250]

SUGGESTED READINGS

1. Dr. Vandana Bangar, Dr. Yogendra Bangar, Aadhya Prakashan, Allahabad
2. Manoharan, T.N., Income Tax Law, Snow White Publications Pvt. Ltd., Chennai.
3. Income Tax Act, Taxmann Publications, New Delhi.
4. Dr.Vinod K. Singhanian, Income Tax, Taxmann Publications, New Delhi.

పాఠం - 11

విడి వ్యక్తుల పన్ను నిర్ధారణ

లక్ష్యాలు :

ఈ పాఠాన్ని అధ్యయనం చేయడం ద్వారా మీరు :

- * విడి వ్యక్తుల ఆదాయాన్ని నిర్ణయించడంలో ఏ ఏ ఆదాయాలు పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.
- * విడి వ్యక్తుల మొత్తం ఆదాయం గణించిన తర్వాత చెల్లించవలసిన ఆదాయం పన్నును ఎలా గణించాలి?
- * అసెసీ ఆదాయంలో వ్యవసాయాదాయం కూడా ఉన్నప్పుడు పన్నును ఎలా గణించాలి అనే విషయాలను,
- * సెక్షన్ 88 కింద ఆదాయం పన్ను రిజేటు గురించి తెలుసుకుందాం.

ముఖ్యాంశాలు

- 11.1. ఉపోద్ఘాతం
- 11.2. స్వయంగా ఆర్జించిన ఆదాయం
- 11.3. అసెసీ మొత్తం ఆదాయంలో కలిపే ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాలు
- 11.4. వివిధ హోదాలలో వచ్చే ఆదాయం
- 11.5. ప్రశ్నలు
- 11.6. అభ్యాసాలు

11.1. ఉపోద్ఘాతం

ఆదాయం పన్ను చట్టంలో పేర్కొన్న అసెసీలలో విడి వ్యక్తి మాత్రమే స్వభావ సిద్ధమైన వ్యక్తి. విడి వ్యక్తి అనే పదం పురుషులతో బాటు స్త్రీలకు కూడా వర్తిస్తుంది. సంబంధిత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరంలో అమలులో ఉన్న రేట్లను బట్టి విడి వ్యక్తి తన మొత్తం ఆదాయం మీద పన్ను చెల్లించాలి. ఒక విడి వ్యక్తి మొత్తం ఆదాయంలో కింది మూడు రకాల ఆదాయాలు కలిసి ఉంటాయి.

11.2. స్వయంగా ఆర్జించిన ఆదాయం

జీతం, గృహాస్తి నుండి ఆదాయం, వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు, మూలధన లాభాలు, ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం, ఈ ఐదు శీర్షికల కింద అసెసీ స్వయంగా ఆదాయాన్ని ఆర్జించవచ్చు. గత సంవత్సరంలో అసెసీకి వచ్చిన ఈ ఆదాయాలను విడివిడిగా గణించి అతనికి వచ్చిన స్థూల మొత్తం ఆదాయాన్ని కనిపెట్టాలి.

11.3. అసెసీ ఆదాయంలో కలిపే ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాలు

సాధారణంగా ఒక వ్యక్తి గత సంవత్సరంలో తాను ఆర్జించిన మొత్తం ఆదాయంపై మాత్రమే పన్ను చెల్లించవలసి ఉంటుంది. కాని కొన్ని ప్రత్యేక సందర్భాలలో ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాన్ని కూడా ఆ వ్యక్తి ఆదాయంలో కలిపి దానిపై పన్ను విధిస్తారు. ఏ ఏ సందర్భాలలో ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాన్ని అసెసీ ఆదాయంలో కలుపవలసి ఉంటుందో ఆధ్యాయం - 9లో వివరించడం జరిగింది.

11.4. వివిధ హోదాలలో వచ్చే ఆదాయం

విడి వ్యక్తికి వివిధ హోదాలలో అంటే, హిందూ అవిభక్త కుటుంబ సభ్యునిగా, భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థునిగా కంపెనీలో వాటాదారునిగా ఆదాయం రావచ్చు. ఈ విధంగా అసెసీ వివిధ హోదాలలో ఆదాయాన్ని అందుకుంటుంటే, అతని పన్ను బాధ్యత ఎలా ఉంటుందో ఇప్పుడు చూద్దాం.

1. **హిందూ అవిభక్త కుటుంబ సభ్యునిగా :** హిందూ అవిభక్త కుటుంబం కూడా ఒక అసెసీయే కాబట్టి తన మొత్తం ఆదాయం మీద కుటుంబమే పన్ను చెల్లిస్తుంది. అందువలన ఆదాయాన్ని కుటుంబ సభ్యుల మధ్య పంచినప్పుడు వారి వారి వాటాలపై వారి తిరిగి పన్ను చెల్లించాల్సిన అవసరం లేదు. అంటే హిందూ అవిభక్త కుటుంబం నుండి వచ్చే వాటా విడి వ్యక్తి యొక్క మొత్తం ఆదాయానికి కలుపబడదు. అయితే సెక్షన్ 64(2) ప్రకారం వచ్చిన ఆదాయానికి మాత్రమే ఈ మినహాయింపు వర్తించదు.
2. **భాగస్వామ్య సంస్థలో సభ్యునిగా :** సెక్షన్ 10(2A) ప్రకారం భాగస్వామ్య సంస్థలో సభ్యునిగా అసెసీ స్వీకరించిన వాటాను ఆ సంస్థ నమోదైనదైనా, లేకపోయినా, అతని మొత్తం ఆదాయానికి కలుపరు. అంటే భాగస్థునిగా అసెసీ స్వీకరించిన వాటాపై పన్ను ఉండదు.
3. **వ్యక్తుల సంఘంలో సభ్యునిగా :** ఒక విడి వ్యక్తి ఒక వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడి వ్యక్తుల సమాఖ్యలో సభ్యుడై ఆ సంఘం లేదా సమాఖ్య తన ఆదాయాన్ని సెక్షన్ 67A లో తెలియచేసిన పద్ధతి ప్రకారం లెక్కిస్తే, ఆ సభ్యుడు తన వాటాగా వాటి నుండి స్వీకరించే మొత్తాలపై పన్ను చెల్లించనవసరం లేదు. అయితే ఆ సంఘం లేదా సమాఖ్యలు తమ ఆదాయాల మీద గరిష్ట ఉపాంత రేట్ల ప్రకారం పన్ను చెల్లించినప్పటికీ, అంటే అవి నమోదు కానివైతేనే, వాటి సభ్యులకు ఈ సదుపాయం లభిస్తుంది. ఇతర సందర్భాలలో సభ్యుల వాటాలను వారి మొత్తం ఆదాయానికి కలిపి పన్ను విధిస్తారు. అంటే కాకుండా నమోదు కాని సంఘం లేదా సమాఖ్యల ఆదాయాలు ఆదాయం పన్ను చట్టం చేత అనుమతించబడిన గరిష్ట మినహాయింపు పరిమితి కన్నా తక్కువగా ఉంటే, సభ్యులు వారి వాటాలపై మామూలుగానే పన్ను చెల్లించాలి. ఈ సందర్భంలో సంఘం లేదా సమాఖ్యలు తమ ఆదాయాలపై పన్ను చెల్లించకపోవడమే ఇందుకు కారణం.
4. **కంపెనీలో వాటాదారునిగా :** దేశీయ కంపెనీ నుండి స్వీకరించిన డివిడెండుపై పన్ను చెల్లించనవసరం లేదు. డివిడెండ్ పంపిణీ చేసినప్పుడు కంపెనీయే ఆ డివిడెండుపై సెక్షన్ 115 - O ప్రకారం పంపిణీ చేసిన డివిడెండుపై 15 శాతం పన్ను + 2 శాతం విద్యాసెస్ + 1% ఉన్నత విద్యాసెస్ కు చెల్లించాలి. (2019-20 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి దీనికి 1% ఆరోగ్య సెస్ ను కూడా కలపాలి). అయితే దేశీయ కంపెనీ కాని కంపెనీ నుండి డివిడెండు స్వీకరిస్తే అది ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం శీర్షిక కింద ఆదాయంగా చూపించాలి.

అసెసీ మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించడం

వివరాలు	₹	₹
1. జీతాల నుండి ఆదాయం	XXX	
2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	XXX	
3. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు	XXX	
4. మూలధన లాభాలు	XXX	
5. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	XXX	
	-----	XXX
6. నష్టాలను సర్దుబాటు చెయ్యడం, ముందుకు తీసుకెళ్ళడం		XXX
7. ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాలు కలపడం		XXX

8. స్థూల మొత్తం ఆదాయం		XXX
9. తగ్గింపులు : సెక్షన్ 80 C - 80 U		XXX

10. మొత్తం ఆదాయం		XXX

ఉదా.1 : గత సంవత్సరం 2017-18 కి సంబంధించిన శ్రీవిశ్వనాథ్ కింది వివరాలు సమర్పించారు.

	రూ.
1. వృత్తి నుండి ఆదాయం	2,32,000
2. బంగారం అమ్మకంపై స్వల్పకాలిక లాభం	18,000
3. భూమి అమ్మకంపై దీర్ఘకాలిక లాభం	96,000
4. ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	11,000
5. తన కోసం భార్య ఆరోగ్యం కోసం తీసుకున్న మెడికైమ్ పాలసీకి క్రెడిట్ కార్డు ద్వారా చెల్లింపు	4,000
6. కాకినాడలో తను ఉంటున్న ఇంటికి చెల్లించిన అద్దె	36,000
7. పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాలో డిపాజిట్	60,000
8. ఉన్నత విద్యకోసం బాంకు నుండి పొందిన రుణంపై వడ్డీ చెల్లింపు	10,000

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 సం.నికి అతని మొత్తం ఆదాయాన్ని గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ విశ్వనాథ్ మొత్తం ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
1. పుత్తి నుండి ఆదాయం		2,32,000
2. మూలధన లాభాల నుండి ఆదాయం		
(a) స్వల్పకాలిక	18,000	
(b) దీర్ఘకాలిక	<u>96,000</u>	1,14,000
3. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ		11,000
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		<u>3,57,000</u>
తీ. తగ్గింపులు : సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు		
సెక్షన్ 80C - పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్	60,000	
సెక్షన్ 80D - మెడికేయిమ్ ప్రీమియం	4,000	
సెక్షన్ 80GG	<u>16,300</u>	80,300
మొత్తం ఆదాయం		<u>2,76,700</u>

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. సర్దుబాటు చేసిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం లెక్కించడం	రూ.	రూ.
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		3,57,000
తీ. : (i) తగ్గింపులు		
సెక్షన్ 80C	60,000	
సెక్షన్ 80D	4,000	
సెక్షన్ 80E	<u>10,000</u>	
	74,000	
(ii) దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	96,000	1,70,000
సర్దుబాటు చేసిన మొత్తం ఆదాయం		<u>1,87,000</u>

2. సెక్షన్ 80GG కింద తగ్గింపు

(i) చెల్లించిన అద్దె - సర్దుబాటు చేసిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10%

(రూ. 36,000 - 18,700) 17,300

(ii) సర్దుబాటు చేసిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 25% 46,750

(iii) నెలకు రూ. 5,000 60,000

వీటిలో ఏది తక్కువైతే (రూ.17,300) దానికి సెక్షన్ 80GG కింద తగ్గింపు లభిస్తుంది.

సర్దుబాటు చేసిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం = రూ.3,57,000 - (60,000 + 4,000 + 10,000 + 96,000) = రూ.1,87,000

ఉదా.2 : భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అయిన శ్రీ సుశీల్ కుమార్ 5-10-1955న జన్మించాడు. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు కింది సమాచారాన్ని సమర్పించాడు.

జీతం నెలకు	రూ.25,000
కరువు భత్యం	జీతంలో 20%
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	రూ.3,96,000

గత సంవత్సరంలో ప్రోవిడెంట్ ఫండ్కు రూ.90,000 చెల్లించాడు. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 అతని మొత్తం ఆదాయం, చెల్లించవలసిన పన్ను గణించండి.

జవాబు :

**శ్రీ సుశీల్ కుమార్ మొత్తం ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం		
మూల జీతం (రూ.25,000 x 12)	3,00,000	
కరువు భత్యం	60,000	

స్థూల జీతం	3,60,000	
తీ. తగ్గింపులు (సెక్షన్ 16)	Nil	
	-----	3,60,000
2. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		<u>3,96,000</u>
3. స్థూల మొత్తం ఆదాయం		7,56,000
తీ. సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపులు		90,000
మొత్తం ఆదాయం		6,66,000
రూ.6,66,000 పై పన్ను		
మొదటి రూ.3,00,000 లపై	Nil	
తరువాత రూ.2,00,000 లపై 5%	10,000	
మిగిలిన రూ.1,66,000 లపై 20%	33,200	
	43,200	
కూ. విద్యాసెస్, ప్రాథమిక, సెకండరీ విద్యాసెస్ (3%)	1,296	
	44,496	
చెల్లించవలసిన పన్ను (సవరించబడినది)	44,500	

గమనిక : అసెసీ వయస్సు 64 సంవత్సరాలు కాబట్టి అతడు జ్యేష్ఠ పౌరుడు అవుతాడు.

ఉదా.3 : గత సంవత్సరం 2017-18కు శ్రీ రాఘవ నమర్చించిన వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం (లెక్కించినది)	2,71,000
2. గృహాస్థి నుండి ఆదాయం (లెక్కించినది)	57,000
3. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	1,40,000
4. స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	20,000
5. కోళ్ళ ఫారమ్ వ్యాపారం నుండి లాభం	60,000
6. ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	6,000
7. సేవింగ్స్ బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ	16,000
8. డిపాజిట్లపై వడ్డీ (స్థూలం)	4,000
వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2017-18 కు అతను చేసిన కింది చెల్లింపులను పరిగణనలోనికి తీసుకొని అతని మొత్తం ఆదాయం, చెల్లించవలసిన వన్ను గణించండి.	
సొంత జీవితంపై భీమా ప్రీమియం	10,000
వల్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్	30,000
జాతీయ పిల్లల నిధికి విరాళం	2,500
ప్రధాన మంత్రి సహాయ నిధికి విరాళం	6,000
అమోదించిన ధార్మిక సంస్థకు విరాళం	20,000
కుటుంబ నియంత్రణకు ప్రభుత్వానికి ఇచ్చిన విరాళం	14,000
సాధారణ భీమా కార్పొరేషన్కు చెక్కు ద్వారా చెల్లించినది	
(ఎ) భార్య ఆరోగ్యంపై	13,000
(బి) తనపై ఆధారపడిన కుమారుని ఆరోగ్యం కోసం	14,000
(సి) తనపై ఆధారపడిన తండ్రి (వయస్సు 60 సం.రాలు, భారతదేశంలో రెసిడెంట్)	30,000
(డి) ఆధారపడిన సోదరునికి	1,500

జవాబు :

**శ్రీ రాఘవ మొత్తం ఆదాయం గణించడం
(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.	రూ.	రూ.
జీతం నుండి ఆదాయం			2,71,000
గృహాస్థి నుండి ఆదాయం			57,000
వ్యాపారం నుండి ఆదాయం			
కోళ్ళ ఫారం వ్యాపారం నుండి లాభం			60,000

	రూ.	రూ.	రూ.
మూలధన లాభం			
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం		1,40,000	
తీ. స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం		20,000	1,20,000
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం			
ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ		6,000	
బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ		16,000	
డిపాజిట్లపై వడ్డీ		4,000	26,000
స్థూల మొత్తం ఆదాయం			5,34,000
తీ. సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు తగ్గింపులు			
(1) సెక్షన్ 80C (రూ.10,000 + 30,000)		40,000	
(2) సెక్షన్ 80D భార్య జీవితంపై ప్రీమియం	13,000		
ఆధారపడిన కుమారునిపై భీమా ప్రీమియం	14,000		
ఆధారపడిన తండ్రిపై భీమా ప్రీమియం	30,000		
ఆధారపడిన సోదరునిపై భీమా ప్రీమియం	-		
	57,000		
మొత్తం కుటుంబానికి రూ.25,000, జేప్ట పౌరుడైన అతని తండ్రి కోసం రూ.30,000 పరిమితం చేయబడింది.		55,000	
(5) సెక్షన్ 80TTA		10,000	
(6) సెక్షన్ 80G		32,500	1,37,500
మొత్తం ఆదాయం			3,96,500
మొత్తం ఆదాయంపై చెల్లించవలసిన పన్ను			
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం రూ.48,300			
(రూ.1,20,000 - 71,700) పై 20%			9,660
మొత్తం ఆదాయం రూ.3,48,200			
మొదటి రూ.2,50,000	Nil		
మిగిలిన రూ.98,200 పై	5%		4,910
			14,570
తీ. సెక్షన్ 87A కింద రిజేటు			2,500
			12,070
కూ. విద్యాసెస్, ప్రాథమిక, సెకండరీ విద్యాసెస్			362

చెల్లించవలసిన పన్ను (సవరించగా)			12,430

వర్కింగ్ నోట్స్ : సెక్షన్ 80G కింద తగ్గింపులు

	రూ.
1. జాతీయ పిల్లల నిధి (100%)	2,500
2. ప్రధాన మంత్రి సహాయ నిధి (100%)	6,000
3. ఆమోదించిన ధార్మిక సంస్థ (20,000), కుటుంబ నియంత్రణ (రూ.14,000) మొత్తం రూ.34,000. ఇప్పుడు సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం రూ.4,29,000 లో 10% రూ.42,900 (రూ.5,34,000 - 1,20,000 - 2,10,000 = 2,04,000) కాబట్టి రూ.14,000 పై 100% మిగిలిన రూ.20,000 లపై 50%	14,000 10,000 ----- 32,500

ఉదా.4 : వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు నర్నపూర్కు చెందిన శ్రీ రవితేజ కింద ఇచ్చిన ఆదాయ వివరాల నుండి ఇచ్చిన మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

	రూ.
కరువు భత్యంతో కలుపుకొని జీతం	3,35,000
బోనస్	11,000
యజమాని ఇచ్చిన సేవకుని జీతం	12,000
అతడు చెల్లించిన ఇంటి అద్దె	49,600
యజమాని చెల్లించిన అతని బిల్లులు గాస్, ఎలక్ట్రిసిటీ, నీటి ఖర్చులు	11,000

శ్రీ రవితేజకు అతనే సొంతంగా నడిపే కారును వ్యక్తిగత అవసరాలకు కంపెనీ ఏర్పాటు చేసింది. దాని ఖర్చులను కూడా కంపెనీయే చెల్లిస్తుంది. అయితే వ్యక్తిగత అవసరాలకు ఎంత ఉపయోగించాడు అనేది తెలియదు.

రవితేజ ఒక సహకార గృహ నిర్మాణ సంఘంలో ఒక ఫ్లాట్‌ను ఏప్రిల్ 1990 లో రూ.4,75,000 లకు కొనుగోలు చేసాడు. దాని కొనుగోలు కోసం భారత జీవిత భీమా కార్పొరేషన్ నుండి 15% వడ్డీతో రుణం పొందాడు. అతడు తన సొంత పొదుపు మొత్తాలైన రూ.85,000 ఆ ఫ్లాట్ కొనుగోలుకు ఉపయోగించాడు. ఒక జాతీయం చేయబడిన బాంకుకు ఫ్లాట్‌ను 10 సంవత్సరాలు అద్దెకిచ్చి వారి నుండి రూ.2,50,000 డిపాజిట్‌గా తీసుకొని అదే మొత్తాన్ని ఫ్లాట్ కొనుగోలులో ఉపయోగించాడు. ఆ ఫ్లాట్ అద్దె నెలకు రూ.3,500. అతను కింది సమాచారాన్ని కూడా అందించాడు.

- (a) చెల్లించిన మున్సిపల్ పన్నులు సంవత్సరానికి రూ.4,300
- (b) గృహ సహకార సంఘ వసూలు చేసిన లైట్లు, వాచ్‌మన్ జీతం సంవత్సరానికి రూ.1,900
- (c) భీమా రూ.860
- (d) వాటాల స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారంలో అతడు రూ.2,700 ఆర్జించాడు. అయితే కాటన్ స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారంలో రూ.4,200 నష్టపోయాడు.

- (e) 2007-08 సంవత్సరంలో అతడు తన భార్యకు రూ.30,000, 11 వయస్సు గల కుమారునికి రూ.20,000 బహుమతిగా ఇచ్చాడు. ఆ బహుమతి మొత్తాన్ని శ్రీ నాయుడుకు అద్వాన్సుగా ఇచ్చి దాని మీద సంవత్సరానికి 19% వడ్డీ చార్జి చేస్తున్నాడు.
- (f) నలుగురు స్నేహితుల నుండి రూ.25,000 బహుమతులు స్వీకరించాడు.
- (g) పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ రూ.5,600, యూనిట్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్స్ ప్రణాళికకు రూ.4,000 చెల్లించాడు.
- (h) కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి 31-3-2018న రూ.5,00,000 యుక్తమైన మార్కెట్ విలువ గల ఒక భూమిని, జాతీయ మానవతా అవార్డు కింద స్వీకరించాడు.

జవాబు :

శ్రీ రవితేజ మొత్తం ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం			
కరువు భత్యంతో కలిపి జీతం		3,35,000	
బోనస్		11,000	
ఉద్యోగి చెల్లించిన సర్వెంట్ జీతం		12,000	
ఉద్యోగి చెల్లించిన గాస్, ఎలక్ట్రిసిటీ బిల్లులు		11,000	
కారు (రూ.1,800 x 12)		<u>21,600</u>	3,90,600
2. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం			
స్థూల వార్షిక విలువ (రూ.3,500 x 12) (రూ.42,000 - 1,900)		40,100	
తీ. మున్సిపల్ పన్నులు		4,300	

నికర వార్షిక విలువ		35,800	
తీ. ప్రామాణిక తగ్గింపు 30%	10,740		
తీ. అప్పుపై వడ్డీ (రూ.1,60,000 x 15%)	24,000	34,740	
	-----	-----	1,060
3. వ్యాపారం నుండి ఆదాయం			
వాటా సైక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి లాభం		2,700	
సైక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి నష్టం		(-) 4,200	

		1,500	
సెక్షన్ 73 కింద ముందుకు తీసుకు వచ్చిన		1,500	
		-----	Nil

4.	ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం	రూ.	రూ.	రూ.
	రుణంపై వడ్డీ (సెక్షన్ 64(1)(iv) కింద కలిపినది)		5,700	
	మైనరు స్వీకరించిన వడ్డీ (సెక్షన్ 64(1A) కలిపినది)	3,800		
	తీ. సెక్షన్ 10(32) కింద తగ్గింపు	1,500	2,300	
	స్వేహితుల నుండి స్వీకరించిన బహుమతులు		1,00,000	1,08,000
5.	స్థూల మొత్తం ఆదాయం			4,99,660
	తీ. (1) సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు : పి.పి.యఫ్ యూలిప్		5,600	
			4,000	
			9,600	
	(2) సెక్షన్ 80GG కింద తగ్గింపులు			
	(ఎ) చెల్లించిన అద్దె - స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10% (రూ.49,600 - 49,006)	594		
	(బి) స్థూల మొత్తంలో ఆదాయంలో 25%	1,22,515		
	(సి) నెలకు రూ.5,000	60,000	594	10,194
	సవరించిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం			
	రూ.4,99,600 - 9,600 = రూ.4,90,006			4,89,466
6.	మొత్తం ఆదాయం			4,89,470
	చెల్లించవలసిన పన్ను లెక్కించడం		రూ.	
	మొదటి రూ.2,50,000		Nil	
	మిగిలిన రూ.2,39,470 పై 5%		11,974	
			11,974	
	తీ. సెక్షన్ 87A కింద రిబేటు		-	

			11,974	
	కూ. విద్యా సెస్, ప్రాథమిక, సెకండరీ విద్యాసెస్ 3%		359	

			12,333	

	చెల్లించవలసిన పన్ను (సవరించగా)		12,330	

గమనిక : జాతీయ మానవతా ఆవర్ణ కింద కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన బహుమతి నగదు లేదా నగదేతర మొత్తం సెక్షన్ 10(17) కింద మినహాయించబడుతుంది.

ఉదా.5 : పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు శ్రీ రజనీకాంత్ యొక్క కింద వివరాల నుండి అతనికి పన్ను విధించదగిన ఆదాయాన్ని గణించండి.

	రూ.
జీతం నెలకు	16,000
కరువు భత్యం నెలకు	6,000
తిరిగి చెల్లించిన మెడికల్ బిల్లులు (అనుమతి ఇచ్చిన హాస్పిటల్లో చికిత్స పొందినందుకు గాను చెల్లించిన మొత్తం రూ.14,000 కలిసి ఉంది)	42,000
నివాసంలో ఉచిత టెలిఫోను	12,000
ఇంటి అద్దె అలవెన్సు నెలకు (చెన్నైలోని ఇంటికి చెల్లించిన అద్దెకు రూ.15,000)	10,000
గృహాన్ని నెలకు రూ.2,000 కు అద్దెకివ్వడం జరిగింది. ఆ గృహం యొక్క వార్షిక విలువ రూ.30,000. సంవత్సరం మొత్తానికి చెల్లించిన రూ.1,800. ఆ గృహ నిర్మాణానికి స్నేహితుల నుండి తీసుకున్న అప్పు రూ.5,000, జీవిత భీమా సంస్థ నుండి రూ.9,000 (దానిలో రూ.6,000 వడ్డీ కలిసి ఉంది) తిరిగి చెల్లించాడు.	
సేవింగ్స్ బాంకు ఖాతాపై వడ్డీ	44,000
పిపియఫ్ ఖాతాపై వడ్డీ	2,000
యూనిట్ ట్రస్ట్ ఆఫ్ ఇండియా యూనిట్ల నుండి ఆదాయం	800
జీవిత భీమా ప్రీమియం	6,000
పబ్లిక్ ప్రోవిడెంట్ ఫండ్కు చెల్లింపు	6,000
జాతీయ పొదుపు పథకం 1992 ఖాతాలో చేసిన డిపాజిట్	10,000
సంచిత వడ్డీ (యన్.యన్.సి. 8వ జారీ)	34,000
భవనం యొక్క నిర్మాణం 1-1-1992 న పూర్తయింది.	

జవాబు :

శ్రీ రజనీకాంత్ పన్ను విధించదగిన ఆదాయం లెక్కించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం			
మూలవేతనం		1,92,000	
కరువుభత్యం		72,000	
తిరిగి చెల్లించిన వైద్య బిల్లులు (రూ.42,000 - 15,000 - 14,000)		13,000	
ఇంటి అద్దె భత్యం		24,000	

స్థూల జీతం		3,01,000	
తీ. తగ్గింపు (సెక్షన్ 16)		Nil	
పన్ను విధించదగిన స్థూల జీతం			3,01,000

ఉదా.6 : శ్రీ హరీశ్వరావు ఒక లాయరు. అతడు తన పుస్తకాలను నగదు వద్దతిపై నిర్వహిస్తాడు. 31-3-2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి అతని వనూళ్ళు చెల్లింపుల ఖాతా కింద ఇవ్వబడింది.

	రూ.	రూ.		రూ.
తెచ్చిన నిల్వ		3,820	చందాలు	4,500
న్యాయ రుసుము			న్యాయ పుస్తకాల కొనుగోలు	7,500
2017-18	3,45,000		అద్దె	47,500
2016-17	1,00,000	4,45,000	కారు ఖర్చులు	14,000
ప్రత్యేక కమిషన్ ఫీజు		5,500	ఆఫీసు ఖర్చులు	8,500
పార్ట్ టైం లెక్చరర్ గా లా కాలేజీ				
సుండి జీతం		87,000	విద్యుత్ ఖర్చులు	4,000
పరీక్ష ప్రతిఫలం		1,480	ఆదాయం పన్ను	8,000
సేవింగ్స్ బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ		3,500	కుమార్తెకు బహుమతి	12,000
గృహాస్తి అమ్మకం		2,92,000	గృహ ఖర్చులు	2,000
సహకార సంఘం డివిడెండ్		1,000	80G కింద ఆమోదం పొందిన	
యాటిఐ యునిట్ల నుండి డివిడెండ్		2,000	సంస్థకు విరాళం	35,000
గృహాస్తి నుండి అద్దె		15,000	కారు కొనుగోలు	5,20,000
వ్యవసాయ ఆదాయం		64,000	జీవిత భీమా ప్రీమియం	60,000
			తెచ్చిన నిల్వ	1,97,300
		9,20,300		9,20,300

కింది సమాచారం కూడా ఇవ్వబడింది.

1. గృహంలో సగాన్ని అతడు సొంత నివాసానికి, మిగిలిన సగ భాగాన్ని మన ఆఫీసు కోసం ఉపయోగించుకుంటున్నాడు. అద్దె, విద్యుత్ ఖర్చులు గృహానికి చెందినవి.
2. కారును అతడు వృత్తి అవసరాలకు మాత్రమే ఉపయోగించుకుంటున్నాడు.
3. రావలసిన న్యాయ ఫీజు రూ.10,000
4. అద్దెను 10 నెలలకు మాత్రమే చెల్లించడం జరిగింది.
5. కారును 25-9-2017 న అతడు కొనుగోలు చేసాడు.
6. కొనుగోలు చేసిన న్యాయశాస్త్ర పుస్తకాలు వార్షిక ప్రచురణలు కాగా, వాటిలో 6-4-2017 న రూ.2,000 తో మిగిలినవి పుస్తకాలు 31-10-2017 న కొన్నవి.
7. అతడు గృహాన్ని జనవరి 1984లో రూ.30,000 లకు కొని 1-7-2017న రూ.9,00,000 అమ్మివేసాడు. 1-4-2001 న మార్కెట్ విలువ రూ.3,00,000 గా ఉంది.
8. అమ్మిన గృహంపై వచ్చిన అద్దె నెలకు రూ.5,000. ఆ గృహాన్ని అద్దెదారు 30-6-2017 న ఖాళీ చేసాడు. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు శ్రీ హరీశ్వరావు మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ హరీశ్వరావు మొత్తం ఆదాయం గణించడం
(వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం			
పార్ట్ టైం లెక్చరర్ గా జీతం		87,000	
తీ. తగ్గింపు సెక్షన్ 16 కింద		Nil	87,000

2. గృహోస్థి నుండి ఆదాయం			
(స్థూల వార్షిక విలువ రూ.5,000 x 12 = రూ.60,000			
3 నెలలకు దామాషాగా రూ.60,000 x 3/12)		15,000	
తీ. మున్సిపల్ పన్నులు		-	

నికర వార్షిక విలువ		15,000	
తీ. సెక్షన్ 24 కింద ప్రామాణిక తగ్గింపు 30%			
నికర వార్షిక విలులో 30%		4,500	10,500

3. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి ఆదాయం			
(i) న్యాయ రుసుము		4,45,000	
(ii) ప్రత్యేక కమీషన్		5,500	

		4,50,500	
తీ. అనుమతించిన ఖర్చులు			
(i) చందాలు	4,500		
(ii) అద్దె (సగ భాగం ఆఫీసుకు ఉపయోగించినది)	23,750		
(iii) కారు ఖర్చులు	14,000		
(iv) విద్యుత్ ఖర్చులలో సగ భాగం	2,000		
(v) ఆఫీసు ఖర్చులు	8,500		
(vi) కారుపై తరుగుదల 15%	78,000		
(vii) పుస్తకాలపై తరుగుదల	4,750	1,35,500	3,15,000
4. మూలధన లాభాలు			
అమ్మక ప్రతిఫలం		9,00,000	
తీ. ఇండెక్స్ చేసిన స్వాధీన వ్యయం రూ.3,00,000 x 272/100		8,16,000	1,16,000

5. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ	3,500	
పరీక్షాధికారి ఫీజు	1,480	
సహకార సంఘం నుండి డివిడెండ్	1,000	
యుటిఐ నుండి డివిడెండ్	Nil	5,980
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		5,34,480
తీ. తగ్గింపులు		
(i) 80C - జీవిత భీమా ప్రీమియం	60,000	
(ii) 80G - విరాళాలు రూ.2,000 లో 50%	1,000	
(iii) 80TTA	3,500	64,500
మొత్తం ఆదాయం (సవరించినది)		4,69,980

ఉదా.7 : 2017-18 గత సంవత్సరానికి సుభాష్ ఇచ్చిన కింది సమాచారం నుండి 2018-19 వన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని ఆదాయం గణించండి.

	₹
1. జీతం నుండి ఆదాయం (గణించింది)	68,000
2. గృహోన్తి నుండి ఆదాయం	
(i) గృహోం 1 ఆదాయం	36,000
(ii) గృహం II నుండి నష్టం	(-) 24,000
(iii) గృహం III నుండి నష్టం	(-) 22,000
3. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి లాభాలు	
ఫాస్టీ స్టోర్సు నుండి లాభం	60,000
మందుల షాపు లాభం	70,000
వాటాల వ్యాపార లాభం (స్పెక్యులేషన్)	82,000
బంగారం వ్యాపారం నుండి నష్టం (స్పెక్యులేషన్)	94,000
4. వాటాల అమ్మకం నుండి దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	22,000
5. భూమి అమ్మకంలో వచ్చిన స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	44,000
6. కార్డ్ గేమ్స్ ఆదాయం	22,000
7. లాటరీ గెలుపు (స్థూలం)	60,000

- 8. గుర్రపు పందాలలో గెలుపు (స్థూలం) 40,000
- 9. హైదరాబాదు గండిపేట గుర్రపు పందాలలో నష్టం 21,000

జవాబు :

శ్రీ సుభాష్ మొత్తం ఆదాయం గణించడం
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.	రూ.
జీతం నుండి ఆదాయం		68,000	
గృహస్థి నుండి ఆదాయం			
గృహం I నుండి ఆదాయం		36,000	
గృహం II నుండి నష్టం		(-) 24,000	
గృహం III నుండి నష్టం		(-) 22,000	(-) 10,000
వ్యాపారం నుండి ఆదాయం			
ఫాస్టీ స్టోర్స్ నుండి లాభం		60,000	
మెడికల్ షాపు నుండి లాభం		70,000	1,30,000
స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి లాభం	82,000		
తీ. స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం నుండి నష్టం	(-) 94,000		

ముందుకు తీసుకువచ్చిన స్పెక్యులేషన్ నష్టం	(-) 12,000		
మూలధన లాభాలు			
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	22,000		
తీ. స్వల్పకాలిక మూలధన నష్టం	(-) 44,000		

ముందుకు తీసుకువచ్చిన మూలధన నష్టం	(-) 22,000		

ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం			
కార్డ్ గేముల నుండి ఆదాయం		22,000	
లాటరీల నుండి గెలుపులు		60,000	
గుర్రపు పందాల నుండి ఆదాయం		40,000	1,22,000
స్థూల మొత్తం ఆదాయం			3,10,000
తీ. తగ్గింపులు : సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు			Nil

			3,10,000

ఉదా.8 : భారతీయ పౌరుడైన శ్రీ దివాకర్ (52 సంవత్సరాలు) యొక్క ఆదాయ వివరాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

	₹
గృహాస్తి నుండి ఆదాయం	20,500
వ్యాపారాదాయం	6,65,000
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు	
(a) గృహాస్తి నుండి	8,000
(b) నగల నుండి	1,000
స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలు	1,000
బాంకు ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లపై వడ్డీ	15,000
లాటరీలో గెలుపొందిన మొత్తం	7,500

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించండి. అతను కింది అదనపు సమాచారాన్ని కూడా అందించాడు.

1. అతడు తన సొంత జీవిత భీమా పాలసీ మీద (పాలసీ విలువ రూ.4,00,000) రూ.50,000, తన మేజరు కుమారునికి జీవిత భీమా పాలసీ మీద రూ.5,000 ప్రీమియం చెల్లించాడు.
2. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంటు ఫండుకు వాటా రూ.600
3. పోస్టాఫీసు సేవింగ్స్ బాంకు రూల్స్ కింద 10 సంవత్సరాల ఖాతాలో డిపాజిట్ రూ.1,200
4. వల్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండుకు వాటా రూ.7,000
5. జాతీయ పొదుపు పథకంలో జమ చేసిన మొత్తం రూ.6,500
6. వైద్య భీమా ప్రీమియంగా ఆ సంవత్సరంలో రూ.8,000 చెక్కు ద్వారా చెల్లించాడు.
7. ఆ సంవత్సరంలో అసెసీ తన పిల్లలలో అంకవికలురైన ఒకరికి వైద్య ఖర్చుల నిమిత్తం రూ.8,000 ఖర్చు చేసాడు. ఆ పిల్లవాడు హాస్పిటల్‌లో 200 రోజులున్నాడు.

జవాబు :

శ్రీదివాకర్ యొక్క మొత్తం ఆదాయం లెక్కింపు

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	₹	₹
గృహాస్తి నుండి ఆదాయం		20,500
వ్యాపారాదాయం		6,65,000
మూలధన లాభాలు		
(a) స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలు	1,000	
(b) దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు	<u>9,000</u>	10,000

	₹	₹
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
లాటరీలలో గెలుపొందిన మొత్తం	7,500	
ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లపై వడ్డీ	15,000	22,500
	-----	-----
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		7,18,000
తగ్గింపులు :		
(a) 80C కింద	1,23,300	
(b) 80D కింద	8,000	
(c) 80DD కింద	8,000	1,39,300
	-----	-----
మొత్తం ఆదాయం		5,78,700

పన్ను గణింపు :

మొత్తం ఆదాయం రూ.5,78,700 - (9,000 + 7,500) = రూ.5,62,200		
మొదటి రూ.2,50,000	-	Nil
తరువాత రూ.2,50,000	5%	12,500
మిగిలిన రూ.62,200	20%	12,440
		24,940
కూడండి : దీర్ఘకాలిక మూలధనంపై పన్ను (రూ.9,000 x 20/100)	1,800	
లాటరీ గెలుపులపై పన్ను (రూ.7,500 x 30/100)	2,250	4,050
		28,990
కూడండి : విద్యాసెస్ 2%	580	
సెకండరీ, ఉన్నత విద్యాసెస్ 1%	290	870
చెల్లించవలసిన పన్ను		29,860

నోట్స్ : సెక్షన్ 80 C కింద తగ్గింపుకు అర్హమైన మొత్తాలు :

₹

1. సొంత జీవిత భీమా పాలసీపై ప్రీమియం	40,000
2. మేజరు కుమారునికి జీవిత భీమా పాలసీపై ప్రీమియం	5,000
3. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండుకు వాటా	600
4. క్యూములేటివ్ టైమ్ డిపాజిట్	1,200
5. పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్	70,000
6. జాతీయ పొదుపు పథకం కింద చెల్లించినది	6,500
	1,23,300

సెక్షన్ 80 C కింద తగ్గింపు గరిష్ఠంగా రూ.1,50,000 మాత్రమే.

11.5 ప్రశ్నలు

1. ఆదాయం పన్ను చట్టం, 1961 కింద ఏ ఏ సందర్భాలలో ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాలను అసెసీ ఆదాయానికి కలుపుతారు? వివరించండి.
2. ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద, భార్య/భర్త మైనరు సంతానం ఆదాయం అసెసీ ఆదాయంలో ఏ ఏ సందర్భాలలో కలుపుతారు.
3. అసెసీ యొక్క మొత్తం ఆదాయంలో కలుపబడే ఇతర వ్యక్తుల ఆదాయాలకు ఉదాహరణలను ఇవ్వండి.
4. విడి వ్యక్తి పన్ను నిర్ధారణలో ఈ కింది అంశాలను ఎలా పరిగణిస్తావు?
 - a. హిందూ అవిభక్త కుటుంబం నుండి వచ్చిన వాటా
 - b. వ్యక్తుల సంఘం నుండి వాటా
 - c. నికర వ్యవసాయాదాయం
 - d. పన్ను విధింపు పద్ధతులను వివరించండి.
5. నికర వ్యవసాయాదాయం ఉన్న సందర్భాలలో పన్ను ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
6. వ్యవసాయ ఆదాయమును నిర్వచించండి. వ్యవసాయ ఆదాయాన్ని వ్యవసాయేతర ఆదాయంతో కలుపడానికి సంబంధించిన నియమాల్ని విపులీకరించండి.
7. సెక్షన్ 88 కింద ఆదాయం పన్ను రిబేటు లభించే మొత్తాలేవి? వివరించండి.
8. మొత్తం ఆదాయం భావనను వివరించండి. నికర పన్ను విధింపదగు ఆదాయాన్ని ఏ విధంగా లెక్కిస్తారు?
9. మొత్తం ఆదాయమనగా నేమి? ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం మొత్తం ఆదాయమును మదింపు చేయుటకు అవలంబించే పద్ధతిని వివరించండి.

12.6 అభ్యాసాలు

1. ముంబాయి విశ్వవిద్యాలయంలో విద్యా విభాగంలో పనిచేస్తున్న ఆచార్య రంజిత గారి ఆదాయాలు 2017-18 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి కింద ఇవ్వబడ్డాయి.
 1. మూలవేతనం నెలకు రూ.60,000
 2. కరువు భత్యం జీతంలో 30%
 3. ఉచిత గృహ వసతి విలువ జీతంలో 30%
 4. వైద్య ఖర్చులు రూ.500
 5. వార్డెన్‌షిప్ అలవెన్స్ నెలకు రూ.1,000
 6. గృహాస్తి నుండి ఆదై నెలకు రూ.2,000

7. ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీల నుండి వడ్డీ రూ.5,000
8. భారతీయ కంపెనీల నుండి డివిడెండ్ రూ.1,200
9. సేవింగ్స్ బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ రూ.12,000
10. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ వాటా - జీతంలో 10%
11. వైద్య భీమా పాలసీ ప్రీమియం కోసం చెక్కు ద్వారా తనపై ఆధారపడ్డ తల్లికి రూ.5,000, తనపై ఆధారపడ్డ అత్తగారికి రూ.2,000, అలాగే తనపై ఆధారపడ్డ సోదరునికి రూ.1,000 చెల్లించడం జరిగింది.
12. గుర్తింపు పొందిన ధార్మిక సంస్థకు విరాళం రూ.1,00,000
13. చెల్లించిన ఇంటి అద్దె నెలకు రూ.28,000. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి ఆమె మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.8,55,600)

2. గత సంవత్సరం 2017-18కు శ్రీ రవీంద్ర వివిధ శీర్షికల కింద ఆదాయాన్ని కింది విధంగా గణించాడు.

	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం		3,66,000
2. గృహాస్థి నుండి ఆదాయం		(-) 10,000
3. వ్యాపారం లేదా వృత్తి నుండి ఆదాయం		40,000
4. మూలధన లాభాలు		
స్వల్పకాలిక	20,000	
దీర్ఘకాలిక	2,30,000	2,50,000
5. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
లాటరీల నుండి గెలుపులు	10,000	
ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ	12,000	22,000
శ్రీ రవీంద్ర కింది వివరాలను కూడా సమర్పించాడు.		
(a) క్రెడిట్ కార్డు ద్వారా చెల్లించిన మెడికేట్ పాలసీ		6,000
(b) తనపై ఆధారపడిన అంగవికలుడైన కుమారునికి చెల్లించిన వైద్య ఖర్చులు		15,000
(c) ఆమోదం ఉన్న పై చదువులకు కెనరా బాంకు నుండి తీసుకున్న రుణంపై వడ్డీ		25,000
(d) విరాళాలు :		
ప్రధానమంత్రి కరువు సహాయనిధి		1,000
క్లిన్ గంగా ఫండ్		2,000
జవహర్లాల్ నెహ్రూ మెమోరియల్ ఫండ్		2,000
ప్రధాన మంత్రి జాతీయ సహాయ నిధి		1,200
కుటుంబ నియంత్రణకు ప్రభుత్వానికి ఇచ్చిన విరాళం		37,000
ఆమోదం పొందిన ధార్మిక సంస్థకు ఇచ్చిన విరాళం		3,000

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు అతడు పి.పి.యఫ్ ఖాతాలో రూ.20,000 డిపాజిట్ చేసాడని తీసుకుంటూ అతని మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.5,28,600)

3. మార్చి 31, 2018తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి ఆండ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వోద్యోగి అయిన శ్రీ వరుణ్ సమర్పించిన ఆదాయ వివరాలు కింద ఇవ్వబడ్డాయి.

1. జీతం నెలకు రూ.20,300

2. ప్రావిడెంట్ ఫండ్కు అతడు 10% వాటాగా చెల్లింస్తుండగా అదే మొత్తాన్ని ప్రభుత్వం కూడా చెల్లిస్తుంది.

3. అతడికి రెండు ఫ్లాట్లు ఉన్నాయి. దానిలో ఒక దానిని నెలకు రూ.1,200 కు అద్దెకు ఇచ్చి రెండవ దానిలో అతడే నివాసముంటున్నాడు. వాటి వారికిపక అద్దె విలువ రూ.8,000. అతడు గ్రౌండు అద్దె, భీమా రూ.750, మొదటి అంతస్తుకు, రూ.850 రెండవ ఫ్లాటుకు చెల్లించాడు. రెండు ఫ్లాట్లపై మొదటి దానికి రూ.300, రెండవ దానికి రూ.325 మున్సిపల్ పన్నులుగా చెల్లించాడు. రెండు ఫ్లాట్లకు కలిపి వెల్లవేయడానికి, చిల్లర మరమ్మత్తులకు రూ.300 ఖర్చుచేసాడు.

4. అతడు ఆ సంవత్సరంలో ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీల మీద వడ్డీగా రూ.72,500, రిలయన్స్ లిమిటెడ్ నుండి రూ.700 స్వీకరించాడు. అతడు తన జీవితాన్నే భీమా చేసి సంవత్సరానికి ఆ పాలసీలపై రూ.7,700 చెల్లిస్తున్నాడు.

అతని మొత్తం ఆదాయం గణించండి.

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.2,93,910, చెల్లించవలసిన పన్ను : పన్ను లేదు)

9. శ్రీ వివేకానంద యొక్క ఆదాయం రూ.7,30,000. దీనిలో రూ.4,45,000 ఢిల్లీ వ్యాపారం నుండి రాగా, రూ.2,85,000 చెన్నైలోని ఆస్తి నుండి వచ్చింది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి కింది చెల్లింపులను పరిగణనలోకి తీసుకొని అతని నికర ఆదాయం, చెల్లించవలసిన పన్నును కనుగొనండి.

రూ.

1. అతని జీవితంపై భీమా ప్రీమియం (2010 నుండి ఉన్న పాలసీ) మీద నగదుగా శ్రీ వివేకానంద మార్చి 31, 2018న చెల్లించాడు. (పాలసీ మొత్తం రూ.2,00,000)	33,334
2. జీవిత భీమా కార్పొరేషన్ పెన్షన్ ఫండ్కు చెల్లింపు	11,000
3. తన మీద ఆధారపడిన తండ్రి మెడికల్ భీమా ప్రీమియం (వయస్సు 64 సం.రాలు) ఏప్రిల్ 20, 2017 న చెక్కుద్వారా చెల్లించినది	29,000
4. తన మీద ఆధారపడిన వికలాంగుడైన సోదరుని మెడికేట్ భీమా ప్రీమియం ఏప్రిల్ 26, 2017 న చెక్కు ద్వారా చెల్లించాడు	7,000
5. తన మీద ఆధారపడిన సోదరునికి మెడికల్ చికిత్స (వికలాంగుడైన వ్యక్తి)	5,000
6. తనమీద ఆధారపడిన సోదరుని పేర జీవిత భీమా కార్పొరేషన్లో వేసిన డిపాజిట్ (అంకవికలుడైన వ్యక్తి)	20,000

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.5,81,670, చెల్లించవలసిన పన్ను రూ.27,120)

అధ్యాయం - 12

పన్ను గణించడం - రిటర్న్ దాఖలు

లక్ష్యాలు :

ఈ పాఠాన్ని చదవడం ద్వారా మీరు :

- * ఆదాయం పన్ను గణించే విధానం
- * ఆదాయం పన్ను రిటర్న్ అంటే ఏమిటి? దానిని ఎలా దాఖలు చేయాలి
- * పన్ను నిర్ధారణలో రకాలు, స్వీయ పన్ను నిర్ధారణ గురించి తెలుసుకుంటారు.

ముఖ్యాంశాలు

- 12.1. ఆదాయం పన్ను గణింపు
- 12.2. పన్ను బాధ్యత - గణించే విధానం
- 12.3. రిటర్న్ దాఖలు చేయడం
- 12.4. వివిధ రకాల పన్ను నిర్ధారణలు
- 12.5. స్వీయ పన్ను నిర్ధారణ
- 12.6. క్రమబద్ధమైన పన్ను నిర్ధారణ
- 12.7 సర్వోత్తమ పన్ను నిర్ధారణ
- 12.8. తిరిగి జరిపే పన్ను నిర్ధారణ
- 12.9 ప్రశ్నలు
- 12.10 అభ్యాసాలు

12.1 ఆదాయం పన్ను గణింపు

ఆదాయం పన్నును గణించడంలోని మొదటి దశ మొత్తం ఆదాయాన్ని నిర్ణయించడం. అసెసీకి వివిధ వనరుల నుండి వచ్చే ఆదాయంలో పన్ను విధించదగిన మొత్తాన్ని వాటికి సంబంధించిన నిబంధనల ప్రకారం లెక్కించాలని ఇంతకు ముందే తెలుసుకున్నాం. వివిధ శీర్షికల కింద వచ్చిన నికర ఆదాయాన్ని అంతటిని కలిపితే అసెసీ యొక్క స్థూల మొత్తం ఆదాయం వస్తుంది. ఈ స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి సెక్షన్లు 80C నుండి 80 U వరకు గల తగ్గింపులను తీసివేస్తే మిగిలేదాన్ని మొత్తం ఆదాయం అంటారు.

1. మొత్తం ఆదాయాన్ని సరిచెయ్యడం (సెక్షన్ 288A) : మొత్తం ఆదాయాన్ని దానికి దగ్గరలో ఉండే పది రూపాయలకు సరిచెయ్యాలి. మొత్తం ఆదాయంలోని చివరి అంకె ఐదు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువగా ఉంటే దాన్ని సమీపంలోని పదిరూపాయలకు పెంచడం

ద్వారాను, చివరి అంకె కనుక ఐదు కన్నా తక్కువగా ఉంటే దాన్ని సమీప పది రూపాయలకు తగ్గించడం ద్వారా మొత్తం ఆదాయాన్ని సరిచెయ్యాలి. ఉదాహరణకు, అసెసీ మొత్తం ఆదాయం కనుక రూ.5,83,536 ఉంటే దాన్ని రూ.5,83,540 కి పెంచడం ద్వారా లేదా మొత్తం ఆదాయం రూ.8,74,444 ఉంటే దాన్ని రూ.8,74,440 కి తగ్గించడం ద్వారా సవరించాలి. ఈ విధంగా సరిచెయ్యబడిన మొత్తం ఆదాయం మీద పన్నును లెక్కించాలి.

2. పన్ను విధింపు పద్ధతులు : పన్ను గణించడంలో సాధారణంగా కింది రెండు పద్ధతులను ఆచరిస్తారు.

- 1. స్టెప్ పద్ధతి :** ఈ పద్ధతి ప్రకారం వివిధ ఆదాయ వర్గాలకు వివిధ రేట్లు నిర్ణయించబడతాయి. అంటే ఆ ఆదాయ వర్గాలకు చెందిన వారు తమ మొత్తం ఆదాయం మీద తమకు వర్తించే ఒకే రేటు ప్రకారం పన్ను చెల్లిస్తారు. ఎక్కువ ఆదాయం - ఎక్కువ రేటు అన్న సూత్రం దీనికి వర్తించదు. మన దేశంలో ఈ పద్ధతి 1939 వరకు అనుసరించబడింది. తర్వాత స్లాబ్ పద్ధతి మన దేశంలో ప్రవేశపెట్టబడింది.
- 2. స్లాబ్ పద్ధతి :** ఈ పద్ధతి ప్రకారం మొత్తం ఆదాయాన్ని కొన్ని భాగాలుగా విభజించడం జరుగుతుంది. ఒక్కొక్క స్లాబ్ కు ఒక్కొక్క రేటు వర్తిస్తుంది. అంటే తర్వాత వచ్చే స్లాబ్ లు ఎక్కువ రేటు ప్రకారం పన్ను విధించబడతాయి. ఈ పద్ధతి ఎక్కువ శాస్త్రీయంగా ఉంటుంది. ప్రస్తుతం మనదేశంలో ఈ పద్ధతే ఆచరణలో ఉంది.

3. ఆదాయం పన్ను సరిచెయ్యడం ; (సెక్షన్ 288B) : సెక్షన్ 288B ప్రకారం అసెసీ చెల్లించవలసిన ఆదాయం పన్నును (మూలాధారంలోని తగ్గించి పన్ను, ముందుగా చెల్లించిన పన్ను, అసెసీ చెల్లించవలసిన వడ్డీ, జరిమానా, అసెసీకి తిరిగి రావలసిన మొత్తాలతో కలిపి) దగ్గర పది రూపాయలకి సవరించాలి. ఉదాహరణకు, అసెసీ యొక్క పన్ను బాధ్యత రూ.3,451 ఉంటే దాన్ని రూ.3,450 గా సరిచెయ్యాలి. అలాగే పన్ను బాధ్యత రూ.15,466 గా ఉంటే దానిని రూ.15,470గా సవరించాలి.

4. ఆదాయం పన్ను రిబేటు లభించే మొత్తాలు : అసెసీ మొత్తం ఆదాయంలో పన్ను లేని ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ వ్యక్తుల సంఘం ఆదాయం నుండి వాటాలు కనుక కలిసి ఉన్నట్లయితే వాటికి కూడా రిబేటు లభిస్తుంది. దీని ప్రకారం అసెసీకి ఆదాయం పన్ను నుండి రిబేటు కింది విధాలుగా లభిస్తుందని చెప్పవచ్చు.

5. వ్యక్తుల సంఘం యొక్క ఆదాయంలో వాటా : అసెసీ కనుక వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడివ్యక్తుల సమాఖ్యలలో సభ్యుడై, వాటి ఆదాయం నుండి తన వాటాగా స్వీకరించిన మొత్తాలపై మీద సగటు రేటు ప్రకారం ఆదాయం పన్ను రిబేటు ఇవ్వబడుతుంది. అయితే ఇవి తమ ఆదాయం మీద పన్ను చెల్లించినపుడే అసెసీకి ఈ ప్రయోజనం కలుగచెయ్యబడుతుంది.

$$\text{సగటు రేటు} = \frac{\text{మొత్తం ఆదాయం పన్ను}}{\text{మొత్తం ఆదాయం}} \times 100$$

మొత్తం ఆదాయం

12.2. పన్ను బాధ్యత గణించే విధానం

ఆదాయం పన్ను గణింపు

ఆదాయం పన్నును గణించడంలోని మొదటి దశ మొత్తం ఆదాయాన్ని నిర్ణయించడం. అసెసీకి వివిధ వనరుల నుండి వచ్చే ఆదాయంలో పన్ను విధించదగిన మొత్తాన్ని వాటికి సంబంధించిన నిబంధనల ప్రకారం లెక్కించాలని ఇంతకు ముందే తెలుసుకున్నాం. వివిధ శీర్షికల కింద వచ్చిన నికర ఆదాయాన్ని అంతటిని కలిపితే అసెసీ యొక్క స్థూల మొత్తం ఆదాయం వస్తుంది. ఈ స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి సెక్షన్లు 80C నుండి 80 U వరకు గల తగ్గింపులను తీసివేస్తే మిగిలేదాన్ని మొత్తం ఆదాయం అంటారు.

మొత్తం ఆదాయాన్ని సరిచెయ్యడం (సెక్షన్ 288A) : మొత్తం ఆదాయాన్ని దానికి దగ్గరలో ఉండే పది రూపాయలకు సరిచెయ్యాలి. మొత్తం ఆదాయంలోని చివరి అంకె ఐదు లేదా అంతకన్నా ఎక్కువగా ఉంటే దాన్ని సమీపంలోని పదిరూపాయలకు పెంచడం ద్వారాను, చివరి అంకె కనుక ఐదు కన్నా తక్కువగా ఉంటే దాన్ని సమీప పది రూపాయలకు తగ్గించడం ద్వారా మొత్తం ఆదాయాన్ని సరిచెయ్యాలి. ఉదాహరణకు, అసెసీ మొత్తం ఆదాయం కనుక రూ.5,83,536 ఉంటే దాన్ని రూ.5,83,540 కి పెంచడం ద్వారా లేదా మొత్తం ఆదాయం రూ.8,74,444 వీంటే దాన్ని రూ.8,74,440 కి తగ్గించడం ద్వారా సవరించాలి. ఈ విధంగా సరిచెయ్యబడిన మొత్తం ఆదాయం మీద పన్నును లెక్కించాలి.

పన్ను రేట్లు - పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19

1.	విడి వ్యక్తి, అవిభక్త హిందూ కుటుంబం, వ్యక్తుల సమాహం : ఆదాయం స్లాబ్ మొత్తం ఆదాయం రూ.2,50,000 లోపు రూ.2,50,000 నుండి రూ.5,00,000 వరకు రూ.5,00,000 నుండి రూ.10,00,000 వరకు రూ.10,00,000 పైబడిన మొత్తాలకు	రేట్లు పన్ను లేదు 5% 20% 30%
2.	అసెసీ వయస్సు 60 నుండి 80 సంవత్సరాలు వరకు (జీవ్ పౌరుడు) ఆదాయం స్లాబ్ మొత్తం ఆదాయం రూ.3,00,000 లోపు రూ.3,00,000 నుండి రూ.5,00,000 వరకు రూ.5,00,000 నుండి రూ.10,00,000 వరకు రూ.10,00,000 పైబడిన మొత్తాలకు	రేట్లు పన్ను లేదు 5% 20% 30%

3.	అసెసీ వయస్సు 80 సంవత్సరాలు మించితే (పెద్ద జేప్ట పౌరుడు) ఆదాయం స్లాబ్ మొత్తం ఆదాయం రూ.5,00,000 లోపు రూ.5,00,000 నుండి రూ.10,00,000 వరకు రూ.10,00,000 పైబడిన మొత్తాలకు	రేట్లు పన్ను లేదు 20% 30%
----	--	------------------------------------

ప్రత్యేక ఆదాయం పన్ను రేట్లు : ఈ కింది ఆదాయాలకు ప్రత్యేకమైన పన్ను రేట్లు వర్తిస్తాయి.

1. సెక్యూరిటీ వ్యవహారాల పన్ను అమలయ్యే వాటాల స్వల్పకాలిక మూలధన లాభం - **15%**
2. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు - **20%**
3. ఆకస్మిక ఆదాయాలు (గుర్రపు పందెములు, లాటరీల గెలుపు మొదలైనవి) - **30%**

విద్యాసేవ : ప్రతి అసెసీ చెల్లించవలసిన పన్నుపై **2%** విద్యాసేవ, + **1%** సెకండరీ, ఉన్నత విద్యాసేవ కలపాలి. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2019-20 నుండి ఆరోగ్యసేవ 1% కూడా కలపాలి.

సర్చార్జి : అసెసీ మొత్తం ఆదాయం రూ.50 లక్షల నుండి రూ. కోటి వరకు **10%**, రూ.కోటికి మించితే **10%** చొప్పున సర్చార్జి విధిస్తారు.

సెక్షన్ 87A కింద రిజీటు : అసెసీ భారతదేశంలో రెసిడెంట్ అయిన విడివ్యక్తి అయి, అతని మొత్తం ఆదాయం రూ.3,50,000 మించకపోతే ఈ సెక్షన్ కింద రూ.2,500 లేదా అసెసీ మొత్తం ఆదాయంపై చెల్లించవలసిన ఆదాయం పన్ను వీటిలో ఏది తక్కువైతే దానిని చెల్లించవలసిన పన్ను నుండి తగ్గింపుగా ఇస్తారు.

ఆదాయం పన్ను సరిచెయ్యడం ; (సెక్షన్ 288B) :

సెక్షన్ 288B ప్రకారం అసెసీ చెల్లించవలసిన ఆదాయం పన్నును (మూలాధారంలోని తగ్గించి పన్ను, ముందుగా చెల్లించిన పన్ను, అసెసీ చెల్లించవలసిన వడ్డీ, జరిమానా, అసెసీకి తిరిగి రావలసిన మొత్తాలతో కలిపి) దగ్గర పది రూపాయలకి సవరించాలి. ఉదాహరణకు, అసెసీ యొక్క పన్ను బాధ్యత రూ.3,451 ఉంటే దాన్ని రూ.3,450 గా సరిచెయ్యాలి. అలాగే పన్ను బాధ్యత రూ.15,466 గా ఉంటే దానిని రూ.15,470గా సవరించాలి.

నికర వ్యవసాయాదాయం ఉన్న సందర్భాలలో పన్ను నిర్ణయించడం

అసెసీకి గనుక ఇతర వ్యవసాయ ఆదాయం ఉన్నట్లయితే ఈ ఆదాయాన్ని వ్యవసాయేతర ఆదాయాలతో కలపాలి. అయితే పన్ను రేటు నిర్ణయించడానికి మాత్రమే వ్యవసాయ ఆదాయం కలుపుతారు. అంతేకాకుండా, ఆ కలపడం కింది సందర్భాలలో మాత్రమే చేయాలి.

1. విడి వ్యక్తి హిందూ అవిభక్త కుటుంబం నమోదు గాని భాగస్వామ్య సంస్థ, నమోదైన లేదా కాని వ్యక్తుల సంఘం, విడి వ్యక్తుల సమాఖ్య, న్యాయంగా ఏర్పడిన ప్రతి కల్పిత వ్యక్తికి ఈ స్కీమ్ వర్తిస్తుంది. అంటే కంపెనీ, నమోదైన భాగస్వామ్య సంస్థ, సహకార సంఘాలకు మాత్రం ఈ స్కీమ్ వర్తించదు.
2. నికర వ్యవసాయ ఆదాయం రూ.5,000 కు మించి ఉండాలి.
3. వ్యవసాయేతర ఆదాయం పన్ను మినహాయింపబడిన రూ.2,50,000 (అసెసీ జేప్ట పౌరుడు అయితే రూ.3,00,000, పెద్ద జేప్ట

పౌరుడు అయితే రూ.5,00,000) కన్నా ఎక్కువై ఉండాలి.

4. వ్యవసాయ ఆదాయాన్ని వ్యయసాయేతర ఆదాయంతో కలిపినప్పుడు కింది విధంగా పన్ను లెక్కకట్టాలి.
 - (a) అసెసీ మొత్తం ఆదాయానికి వ్యవసాయాదాన్ని కలిపి దాని మీద పన్ను లెక్కించాలి.
 - (b) పైన కలిపిన వ్యవసాయ ఆదాయానికి పన్ను నుండి మినహాయించిన మొత్తం కలిపి, దాని మీద పన్ను గణించాలి.
 - (c) పైన (a) వచ్చిన ప్రకారం పన్నులో నుండి (ii) ప్రకారం వచ్చిన పన్ను తీసివేస్తే వచ్చే మొత్తం అసెసీ చెల్లించాల్సిన పన్ను మొత్తం అవుతుంది.

వ్యక్తుల సంఘం యొక్క ఆదాయంలో వాటా :

అసెసీ కనుక వ్యక్తుల సంఘం లేదా విడివ్యక్తుల సమాఖ్యలలో సభ్యుడై, వాటి ఆదాయం నుండి తన వాటాగా స్వీకరించిన మొత్తాలపై మీద సగటు రేటు ప్రకారం ఆదాయం పన్ను రిబేటు ఇవ్వబడుతుంది. అయితే ఇవి తమ ఆదాయం మీద పన్ను చెల్లించినపుడే అసెసీకి ఈ ప్రయోజనం కలుగచెయ్యబడుతుంది

కంపెనేతర అసెసీలపై ప్రత్యామ్నాయ కనీస పన్ను (సెక్షన్ 115JC నుండి సెక్షన్ 115JF వరకు) :

ఈ ప్రత్యామ్నాయ కనీస పన్ను (Alternate Minimum Tax - AMT) విడి వ్యక్తులకు కూడా అమలవుతుంది.

ఏ తరహా విడివ్యక్తులకు అమలౌతుంది? : కింద పేర్కొన్న విడివ్యక్తులకు మాత్రమే ఈ ప్రత్యామ్నాయ పన్ను నిబంధనలు అమలవుతాయి.

1. స్థూల ఆదాయం నుండి కొన్ని రకాల ఆదాయాలపై తగ్గింపులు (సెక్షన్ 80P) కాకుండా పొందిన అసెసీలకు. అంటే సెక్షన్ 80IA నుండి సెక్షన్ 80RRB వరకు (సెక్షన్ 80P కాకుండా) స్థూల ఆదాయం నుండి తగ్గింపు పొందిన అసెసీ.
2. సెక్షన్ 10AA కింద మినహాయింపు పొందిన అసెసీ.
3. అసెసీ సవరించిన మొత్తం ఆదాయం **రూ.20 లక్షలకు మించితే.**

ప్రత్యామ్నాయ కనీస పన్ను రేటు : పైన పేర్కొన్న అసెసీ యొక్క క్రమంగా చెల్లించే ఆదాయం పన్ను, గత సంవత్సరంలో చెల్లించవలసిన ప్రత్యామ్నాయ కనీష్ట పన్ను కన్నా తగ్గితే, అతడి సవరించిన మొత్తం ఆదాయాన్ని అతడు పన్ను చెల్లించవలసిన మొత్తం ఆదాయంగా పరిగణించి దానిపై **18.5%** చొప్పున అతడు ప్రత్యామ్నాయ కనీష్ట పన్ను చెల్లించవలసి ఉంటుంది. ఇక్కడ :

1. **సవరించిన మొత్తం ఆదాయం అంటే :** పన్ను విధించదగిన మొత్తం ఆదాయానికి సెక్షన్ 80IA నుండి సెక్షన్ 80 RRB ల కింద (సెక్షన్ 80P మినహాయించి) తగ్గించిన మొత్తాలను కూడితే వచ్చే మొత్తమే సవరించిన మొత్తం ఆదాయం.
2. **క్రమమైన ఆదాయం పన్ను :** క్రమమైన ఆదాయం పన్ను అంటే కంపెనేతర అసెసీ ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద సెక్షన్ 115JC నుండి సెక్షన్ 115JF పరిగణనలోనికి తీసుకోకుండా సాధారణంగా గణించిన మొత్తం ఆదాయంపై చెల్లించవలసిన పన్ను.
3. **ప్రత్యామ్నాయ కనీష్ట పన్ను :** సవరించిన మొత్తం ఆదాయంపై సెక్షన్ 115JF(b) ప్రకారం 18.5% చొప్పున గణించే పన్ను మొత్తం.

12.3 రిటర్న్ దాఖలు చేయడం

ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద పన్ను మదింపు, పద్ధతులను సెక్షన్ 139 నుండి 157 సెక్షన్ల వరకు వివరించడం జరిగింది. రిటర్న్ దాఖలుకు సంబంధించిన సెక్షన్ల గురించి ముందు తెలుసుకోవాలి.

సెక్షన్ 139 (1) రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన అవసరం, తేదీలు

సెక్షన్ 139 (3) నష్టం ఉన్నప్పుడు రిటర్న్ దాఖలు

సెక్షన్ 139 (6) సంబంధించిన ఫారమ్స్

సెక్షన్ 140 రిటర్న్లో సంతకం

1. ఆదాయం పన్ను రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన అవసరం :

సెక్షన్ 139(1) ప్రకారం కంపెనీ కాని, కంపెనీయేతర వ్యక్తిగాని అతని మొత్తం ఆదాయం లేదా ఈ చట్టం కింద ఇతర వ్యక్తుల మొత్తం ఆదాయానికి బాధ్యత ఉన్న ఏ వ్యక్తియైనా, గత సంవత్సరంలో పన్ను చెల్లించవలసిన అవసరం లేని గరిష్ట స్థాయికి మించితే ఆదాయం పన్ను రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసి ఉంది. ఉదాహరణకు, అసెసీ విడి వ్యక్తి అయి, అతని మొత్తం ఆదాయం గత సంవత్సరంలో రూ.2,50,000, (60 నుండి 80 సంవత్సరాల వరకు మధ్య ఉన్న అసెసీ (జేప్ట పౌరుడు) అయితే రూ.3,00,000, 80 సంవత్సరాలు దాటితే (అతి పెద్ద జేప్ట పౌరుడు రూ.5,00,000) దాటితే ఈ సెక్షన్ కింద చట్టరీత్యా రిటర్న్ దాఖలు చేయాలి. ప్రతి అసెసీ గత సంవత్సరంలో మొత్తం ఆదాయం కనుక రూ.5,00,000 లకు మించితే రిటర్న్ను ఎలక్ట్రానిక్ ఫారంలో సమర్పించవలసి ఉంటుంది.

2. రిటర్న్ దాఖలు చేయడానికి కాలపరిమితి

అసెసీ	కాలపరిమితి (గడువు తేదీ)
1. కంపెనీ అసెసీలు	
(a) కంపెనీకి అంతర్జాతీయ వ్యవహారాలుండి ఫారం నెం.92E నివేదికను సమర్పించవలసి ఉన్నప్పుడు	నవంబర్ 30వ తేదీ
(b) ఏ ఇతర కంపెనీ అయినా	సెప్టెంబర్ 30
2. కంపెనీతర అసెసీలు	
(a) ఏ చట్టం కిందనైనా ఖాతాల ఆడిట్ అవసరమైన అసెసీలు	సెప్టెంబర్ 30
(b) ఏ చట్టం కిందనైనా భాగస్వామ్యం సంస్థలో అసెసీ నిర్వహణా భాగస్తుడుగా ఉండి సంస్థ ఖాతాలు ఆడిట్ చేయవలసినపుడు	సెప్టెంబర్ 30
(c) మిగతా అందరి విషయంలో	జులై 31

రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన చివరి రోజు సెలవుదినమైతే మరుసటి రోజు గడువు తేదీ అవుతుంది.

3. ఆధార్ సంఖ్యతో అనుసంధానం చేసుకోవడం : 1-7-2017 తరువాత ప్రతి అసెసీ రిటర్న్ దాఖలు చేసిన తరువాత దానిని

ఆధార్ సంఖ్యతో తప్పనిసరిగా అనుసంధానం చేయవలసి ఉంటుంది. అప్పుడే ఆ రిటర్న్ను పూర్తి అయినట్లుగా భావించడం జరుగుతుంది.

4. రిటర్న్ దాఖలు చేయకపోతే ఫలితాలు : రిటర్న్పైన చెప్పిన విధంగా గడువు లోపల దాఖలు చేయకపోతే కింద పేర్కొన్న ఫలితాలు

ఉంటాయి.

1. జరిమానా : రిటర్న్ పైన చెప్పిన ప్రకారం గడువు లోపల దాఖలు చేయకపోతే కింది విధంగా జరిమానా విధించబడుతుంది.

(ఎ) అసెసీ యొక్క మొత్తం ఆదాయం రూ.5,00,000 లకు మించకపోతే - జరిమానా రూ.1,000

(బి) అసెసీ యొక్క మొత్తం ఆదాయం రూ.5,00,000 లకు మించితే -

(1) రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన చివరి తేదీ నుండి సంబంధిత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 31 డిసెంబరు లోపల దాఖలు చేస్తే జరిమానా రూ.5,000.

(2) రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన చివరి తేదీ నుండి సంబంధిత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 31 డిసెంబరు లోపల దాఖలు చేయకపోయినట్లైతే జరిమానా రూ.10,000.

2. వడ్డీ : గడువు తేదీ నుండి రిటర్న్ దాఖలు చేసే వరకు అసెసీ నెలకు 1 శాతం చొప్పున వడ్డీ తప్పనిసరిగా చెల్లించాలి.

5. అలస్యంగా రిటర్న్ దాఖలు : సెక్షన్ 139 (4) : సెక్షన్ 139(1) లోని గడువు తేదీ లోపు లేదా సెక్షన్ 142 (1) కింద నోటీసు ప్రకారం రిటర్న్ దాఖలు చేసుకున్న వ్యక్తులు, తరువాత రిటర్న్ లో వదలిపెట్టడం లేదా తప్పు ప్రకటన ఇచ్చి ఉన్నట్లయితే సంబంధిత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం నుండి ఒక సంవత్సరం లోపు లేదా పన్ను నిర్ధారణ కాక ముందు, సవరించిన రిటర్న్ దాఖలు చేసుకోవచ్చు.

6. లోపం ఉన్న లేదా సంపూర్తి కాని రిటర్న్ : [సెక్షన్ 139(9)] : పన్నును నిర్ధారించే అధికారి రిటర్న్ లో ఉన్న లోపాలను సవరించుకొని 15 రోజుల గడువు లేదా ఆ తరువాత గడువు ఇచ్చిన కాలంలోపు అసెసీ రిటర్న్ లో ఉన్న లోపాలను సవరించి మరల రిటర్న్ దాఖలు చేసుకోవచ్చు. అధికారి గడువు ఇచ్చిన 15 రోజుల లోపు లేదా ఆ తరువాత గడువు ఇచ్చిన కాలంలోపు, అసెసీ సవరించిన రిటర్న్ దాఖలు చేయకపోతే, అసెసీ అసలు రిటర్న్ దాఖలు చేయనట్లు భావిస్తారు.

7. శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య :

1. ప్రతి వ్యక్తి తన మొత్తం ఆదాయం లేదా తన బాధ్యుడైన ఇతర వ్యక్తుల మొత్తం ఆదాయం కనుక చట్ట ప్రకారం మినహాయించబడిన పరిమితి కన్నా ఎక్కువగా ఉంటే, శాశ్వత ఖాతా సంఖ్యను కేటాయించమని (ఇంతకు ముందు కేటాయించబడకపోతే) పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి దరఖాస్తు పంపాలి.
2. సెక్షన్ 139A కిందకు రాకుండా, వ్యాపారం లేదా వృత్తి కొనసాగించే ప్రతి వ్యక్తి, తన మొత్తం అమ్మకాలు, టర్నోవర్ లేదా స్థూల స్వీకరణలు ఏ గత సంవత్సరంలో అయినా రూ.5 లక్షలకు మించేటట్లుగా ఉంటే, ఆ వ్యక్తి శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య కేటాయింపు కోసం పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి దరఖాస్తు పెట్టుకోవాలి.
3. ఆదాయం పన్ను చెల్లించాల్సిన ఏ వ్యక్తికైనా అవసరమనుకుంటే పన్ను చెల్లించనవసరం లేని ఏ వ్యక్తికైనా కూడా పన్ను నిర్ధారణ అధికారి శాశ్వత ఖాతా సంఖ్యను కేటాయించవచ్చు.
4. ఈ కింది వాటిలో తన శాశ్వత ఖాతా సంఖ్యను ఉదహరించాల్సిన బాధ్యత అసెసీకి ఉంది.
 - a. ఆదాయం పన్ను అధికారులకు పంపించే రిటర్న్లు, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలలో,
 - b. ఈ చట్టం కింది ఏ మొత్తం చెల్లించడానికైనా ఉపయోగించే చలానాల మీద,
 - c. బోర్డు చేత నిర్దేశించబడిన వివిధ కార్యకలాపాలకు సంబంధించిన పత్రాల మీద.

సంబంధిత ఆర్థిక సంవత్సరం ముగిసే లోపల ఏ వ్యక్తి అయినా శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య కోసం దరఖాస్తు చేయాలని కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు నిర్దేశించింది. అంతేగాక అసెసీ తన చిరునామాలోగాని, తన వ్యాపారం యొక్క పేరు, స్వభావాలలో గాని ఏమైనా మార్పులు ఉంటే వాటి గురించి పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి వెంటనే తెలియచేయాలి.

7. శాశ్వత ఖాతా సంబంధ ఉదహరించడం : కింది సందర్భాలలో అసెసీ శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య తప్పనిసరిగా తెలియచేయాలి.

1. రూ.5 లక్షలకు మించిన స్థిరాస్తి అమ్మకం లేదా కొనుగోలు,
2. రిజిస్ట్రేషన్ అవసరమయ్యే మోటారు వాహనం కొనుగోలు లేదా అమ్మకం (రెండు చక్రాల వాహనాలు కాకుండా),
3. రూ.1 లక్షకు మించి సెక్యూరిటీల (వాటాలు లేదా డిబెంచర్లు) అమ్మకాలు లేదా కొనుగోలు చేసినపుడు
4. బాంకు ఖాతాను తెరవడానికి
5. టెలిఫోన్ లేదా సెల్ఫోన్ కనెక్షన్ పొందడానికి
6. బాంకులో ఒక రోజులో రూ.50,000 కు మించి నగదుగా డిపాజిట్ చేసినపుడు
7. రూ.50,000 మించి మూచ్యవల్ కంపెనీ యూనిట్లు లేదా కంపెనీ వాటాలలో పెట్టుబడి పెట్టినపుడు
8. రూ.50,000 మించి జీవిత భీమా ప్రీమియం చెల్లించినపుడు
9. రూ.50,000 మించి బంగారం, బులియన్ లేదా నగదు కొనుగోలు చేసి డీలర్ కు చెల్లించినపుడు.
10. బాంకింగ్ కంపెనీలో రూ.50,000 మించి కాలపరిమితి డిపాజిట్ చేసినప్పుడు,
11. పోస్టాఫీసు సేవింగ్స్ బాంకులో రూ.50,000 మించి డిపాజిట్ చేసినప్పుడు,
12. రూ.1 లక్షకు మించిన సెక్యూరిటీల అమ్మకం లేదా కొనుగోలు కాంట్రాక్టు,
13. బాంకులో ఖాతా తెరిచినప్పుడు ,
14. టెలిఫోన్ కనెక్షన్ దరఖాస్తులో,
- 15.. రూ.25,000 లకు ఒకేసారి మించి చెల్లించిన హోటల్ లేదా రెస్టారెంట్ బిల్లులకు,
16. నగదుగా విదేశీ యాత్రకోసం ఒకేసారి రూ.25,000 పైగా చెల్లించినపుడు,
17. కంపెనీలు లేదా సంస్థలు జారీచేసిన డిబెంచర్ల లేదా బాండ్ల మీద చెల్లింపుల మొత్తం రూ.50,000 లకు మించితే
18. భారతీయ రిజర్వు బాంకు జారీ చేసిన బాండ్లు కొనుగోలు మొత్తం రూ.50,000 లకు మించితే
19. బులియన్ లేదా నగలకు సంబంధించిన డీలరుకు చెల్లించవలసిన బిల్లు లేదా మొత్తం రూ.5,00,000 లకు మించితే

వనరుల మూలంలో పన్ను తగ్గించినపుడు, ముందుగా పన్ను చెల్లింపు, మూలంలో పన్ను వసూలు చేసినప్పుడు తప్పనిసరిగా శాశ్వత ఖాతా సంఖ్యను తెలియచేయవలసి ఉంది.

శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య నిబంధనలు పాటించకపోతే జరిమానా (సెక్షన్ 272B) : ఈ సెక్షన్ ప్రకారం అసెసీ శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య కోసం దరఖాస్తు చేసి శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య పొందకపోయినా లేదా రిటర్న్ లేదా నిర్దిష్ట డాక్యుమెంట్లలో పేర్కొనకపోయినా రూ.10,000 జరిమానా విధిస్తారు.

12.4 పన్ను నిర్ధారణలో రకాలు

పన్ను మదింపులో వివిధ రకాలున్నాయి. అవి

1. తనకు తానే పన్ను నిర్ధారణ చేసుకోవడం (Self Assessment)
2. క్రమబద్ధమైన పన్ను నిర్ధారణ (Regular Assessment)
3. సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణ (Best Judgement Assessment)

4. తిరిగి పన్ను నిర్ధారణ లేదా తప్పించుకున్న ఆదాయం పన్ను నిర్ధారణ (Re-assessment or Income Escaping Assessment)

12.5 స్వీయ పన్ను నిర్ధారణ

ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద పన్ను చెల్లించవలసినది లేని ఆదాయానికి మించి ఉన్న ఏ వ్యక్తియైనా లేదా చట్టం కింద రిటర్న్ దాఖలు చేయవలసిన ఏ ఇతర వ్యక్తియైనా, రిటర్న్ దాఖలు చేయడంలో కింది పద్ధతి అనుసరించి తనకు తానే పన్ను నిర్ధారణ చేసుకుని ఇంకా తాను చెల్లించవలసిన పన్ను ఉంటే, చెల్లించి, రిటర్న్ సమర్పించవలసి ఉంటుంది.

- ముందుగా వివిధ శీర్షికల కింద ఆదాయాన్ని గణించడం ద్వారా వచ్చిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం నుండి సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు ఉన్న తగ్గింపులను ఇస్తే మొత్తం ఆదాయం వస్తుంది.
- మొత్తం ఆదాయంపై చెల్లించవలసిన పన్నును గణించి, దానిలో నుండి కింది విధంగా అదివరలో చెల్లించిన పన్నులు తీసివేస్తే ఇంకా చెల్లించవలసిన పన్ను వస్తుంది.
- సెల్ఫ్ అసెస్మెంటు కింద పన్ను చెల్లించి, సంబంధిత రిటర్న్ ఫారంను జాగ్రత్తగా నింపి, దానికి జతపరచవలసిన అనుబంధాలు, నివేదికలను, పన్ను చలనాలను జతపరచి, రిటర్న్ పై సంతకంచేసి సెక్షన్ 139(1) లో పేర్కొన్న గడువు తేదీ లోపు ఆదాయం పన్ను అధికారులకు అందచేయాలి. దీనినే తనకుతానే పన్ను నిర్ధారణ చేసుకోవడం లేదా సెల్ఫ్ అసెస్మెంటు అని అంటారు.

పన్ను గణించడం, చెల్లించడం

	₹	₹
మొత్తం చెల్లించవలసిన పన్ను		XXX
కూడండి : వడ్డీ		
(i) సెక్షన్ 234A కింద	XXX	
(ii) సెక్షన్ 234B కింద	XXX	
(iii) సెక్షన్ 234C కింద	XXX	XXX
	----	----
మొత్తం పన్ను		XXX
తగ్గింపు : ;ముందుగానే చెల్లించిన పన్నులు		
(i) వనరుల మూలాధారంలోనే తగ్గించిన పన్ను	XXX	
(ii) ముందుగా చెల్లించిన పన్ను	XXX	XXX
	-----	-----
ఇంకా చెల్లించవలసిన పన్ను		XXX
సెల్ఫ్ అసెస్మెంటు కింద చెల్లించిన పన్ను		XXX

సెల్ఫ్ అసెస్మెంటు కింద దాఖలు చేసిన రిటర్న్ ప్రాతిపదికగా తీసుకొని పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీ చెల్లించవలసిన పన్ను నిర్ధారణను పూర్తి చేసి పన్ను నిర్ధారణ ఆర్డరును ఇవ్వడం జరుగుతుంది. దీనిలో అసెసీ ఇంకా రన్ను చెల్లించవలసిన ఉంటే చెల్లించమని, పన్ను వాపసు ఉంటే వాపసు మొత్తాన్ని చూపిస్తూ, వాపసు ఆర్డర్ జతచేసి పంపడం జరుగుతుంది.

12.6 క్రమబద్ధమైన పన్ను నిర్ధారణ : సెక్షన్ 143

1. **రిటర్న్ ఆధారంగా పన్ను నిర్ధారణ ; సెక్షన్ 143(1) :** అసెసీ సెక్షన్ 139(1) కింద లేదా పన్ను నిర్ధారణ అధికారి జారీ చేసిన నోటీసు ప్రకారం రిటర్న్ దాఖలు చేసినప్పుడు, పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీ పన్ను నిర్ధారణను కింది విధంగా చేపడతారు.
 - (a) అసెసీ మొత్తం ఆదాయం, చెల్లించవలసిన పన్ను నిర్ధారించి, దానిలో నుండి, అసెసీ అప్పటికి చెల్లించిన పన్నును తీసివేస్తారు. అసెసీ నుండి ఇంకా పన్ను మొత్తం రావలసిన వస్తే, ఆ మొత్తాన్ని చెల్లించమని అసెస్మెంటు ఆర్డర్ ద్వారా కోరడం జరుగుతుంది.
 - (b) అసెసీకి ఏమైనా పన్ను వాపసు ఇవ్వవలసి వస్తే, ఆ మొత్తాన్ని అసెస్మెంటు ఆర్డర్తో పాటు పంపించాలి.
2. **రిటర్న్తో బాటు, అసెసీ వివరణల ఆధారంగా తప్పనిసరిగా నోటీసు జారీ ; సెక్షన్ 143 (2) సెక్షన్ 139(1) లేదా సెక్షన్ 142 ప్రకారం నోటీసు తీసుకున్న తరువాత అసెసీ రిటర్న్ దాఖలు చేసిన కింది సందర్భాలలో అవసరమనుకుంటే పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీని తన కార్యాలయానికి రమ్మని లేదా రిటర్న్లో చూపించిన సమాచారానికి ఆధారాలు చూపించమని ఒక నోటీసు జారీ చేయడం జరుగుతుంది.**
 - (i) అసెసీ ఆదాయాన్ని తక్కువ చేసి చూపనందున,
 - (ii) ఎక్కువ నష్టాన్ని గణించినందున,
 - (iii) పన్ను ఏ విధంగాను చెల్లించినందున.

అయితే అసెసీ రిటర్న్ దాఖలు చేసిన తరువాత 12 నెలల దాటితే అటువంటి నోటీసు జారీ చేయడం సాధ్యం కాదు.
3. **సాక్ష్యాల ఆధారంగా పన్ను నిర్ధారణ :** అసెసీ సమర్పించిన అన్ని రాకల సాక్ష్యాలను, తాను సేకరించిన సమాచారాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీ మొత్తం ఆదాయం, దాని మీద చెల్లించవలసిన పన్నును, వడ్డీ, జరిమానాలు గణించి, అసెసీ నుండి ఇంకా పన్ను రావాలా, లేదా అసెసీకి వాపసు ఇవ్వాలా అనేది నిర్ణయించి, అసెస్మెంటు ఆర్డర్ను పూర్తి చేస్తారు.

12.7 సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణ : సెక్షన్ 144

సెక్షన్ 139 ప్రకారం అసెసీ నిర్దిష్ట గడువు తేదీ లోపు ఆదాయం పన్ను రిటర్ను ఆదాయం పన్ను శాఖకు సమర్పించాలి. అలాగే సెక్షన్ 142 కింద పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీని ఆదాయం పన్ను రిటర్న్ దాఖలు చేయమని నోటీసు జారీ చేయవచ్చు. చట్టం ప్రకారం అసెసీ ఆదాయం పన్ను రిటర్నును దాఖలు చేయకపోతే, పన్ను నిర్ధారణ అధికారి సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను (Best Judgement Assessment) చేపట్టవలసి ఉంటుంది. అంటే అసెసీ ఆదాయం పన్ను విభాగంతో సహకరించకపోవడం వలన, ఆదాయం పన్ను అధికారి

తనంతటతానే, అంటే అసెసీ నుండి ఏ విధమైన సమాచారం, ఆదాయ వివరాలు లేకపోయినా, ఈ తరహా పన్ను నిర్ధారణను చేపడతాడు. అందుకే ఈ తరహా పన్ను నిర్ధారణను ఏకపక్ష అసెస్మెంట్ (Exparte assessment) అని కూడా అంటారు. ఈ సర్వోత్తమ పన్ను నిర్ధారణలో రెండు రకాలున్నాయి.

1. తప్పనిసరైన సర్వోత్తమ పన్ను నిర్ధారణ
2. విచక్షణ ఉన్న సర్వోత్తమ పన్ను నిర్ధారణ

1. తప్పనిసరైన సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టే సందర్భాలు :

కింద సందర్భాలలో పన్ను నిర్ధారణ అధికారి సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను తప్పనిసరిగా చేపట్టవలసి ఉంటుంది.

1. ఒక వ్యక్తి సెక్షన్ 139 (1) కింద రిటర్న్, సెక్షన్ 139(4) కింద ఆలస్యంగా రిటర్న్ దాఖలు లేదా సెక్షన్ 139(5) కింద సవరించిన రిటర్న్ దాఖలు చేయనప్పుడు.
2. సెక్షన్ 142(1) కింద రిటర్న్ దాఖలు చేయమని పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీని కోరినా, రిటర్న్ దాఖలు చేయనప్పుడు,
3. సెక్షన్ 142(2A) కింద పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీకి ఇచ్చిన మార్గదర్శకాలను ఆలక్ష్యంగా చేసినప్పుడు.
4. రిటర్న్ దాఖలు చేసిన తరువాత సెక్షన్ 143(2) కింద జారీ చేసిన నోటీసులోని అంశాలను ఖాదరు చేయనప్పుడు.

ఈ సందర్భాలలో పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీ సహకారం లేకపోయినా, అతని పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టవలసి ఉంది. అసెసీ మొత్తం ఆదాయం గణించడంలో ఆదాయం పన్ను అధికారి అసెసీ మీద కక్షతో కాకుండా, న్యాయపూర్వకంగా ఉండాలి. అసెసీ తనకు తాను వివరించుకునే అవకాశం కూడా కల్పించాలి.

2. జాయింట్ కమీషనర్ ఉత్తర్వుల జారీ : సెక్షన్ 144A :

ఆదాయం పన్ను జాయింట్ కమీషనర్ తనకు తాను గాని, పన్ను నిర్ధారణ అధికారి వినతి గాని కేసు పరిస్థితిని లేదా పన్ను మొత్తాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని, అవసరమైన ఉత్తర్వులను పన్ను నిర్ధారణ అధికారికి ఇవ్వవచ్చు. అవసరమైతే అసెసీ తరపున కూడా వినవలసి ఉంటుంది.

పరిణామాలు : సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టడం వలన కింది పరిణామాలుంటాయి.

1. అసెసీ కనుక సర్వోత్తమ పన్ను నిర్ధారణపై అధికారులకు అపీలు చేస్తే ఆ అపీలు విచారణ సందర్భంగా న్యాయస్థానంలో కొత్త విషయాలను తేవడానికి వీలుండదు.
2. సెక్షన్ 271 కింద అసెసీ జరిమానా చెల్లించాలి. అలాగే సెక్షన్ 276CC, 276D ప్రకారం అసెసీ మీద ప్రాసిక్యూషన్ చర్యలు కూడా తీసుకోవచ్చు.

3. పరిష్కారాలు :

సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టినపుడు అసెసీకి రెండు పరిష్కారాలున్నాయి. అవి :

- (i) **సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను రద్దు చేయమని కోరడం :** పన్ను నిర్ధారణ అధికారి సెక్షన్ 144 కింద సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టి అసెసీకి జారీ చేసిన నోటీసు తేదీ నుండి ఒక నెల లోపు దానిని రద్దు చేయమని దరఖాస్తు పెట్టుకోవచ్చు. అయితే కింద పేర్కొన్న సందర్భాలలో మాత్రమే అటువంటి పన్ను నిర్ధారణను, పన్ను నిర్ధారణ అధికారి రద్దు చేయడానికి వీలుంటుంది.

1. అసెసీ సరియైన కారణం వలనే సెక్షన్ 139 కింద రిటర్న్ దాఖలు చేయలోకపోయిప్పుడు,

2. సెక్షన్ 142(1) లేదా 143(20) కింద పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీకి నోటీసు జారీ చేసినా, అది అసెసీకి చేరనప్పుడు,
3. సెక్షన్ 142(1) లేదా 143(3) కింద నోటీసులకు సరియైన కారణం ఉండటం వలననే ప్రత్యుత్తరం ఇవ్వలేకపోయినప్పుడు. అసెసీ సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను రద్దుచేయమని దరఖాస్తు చేసుకున్న 90 రోజులలోపు పన్ను నిర్ధారణ అధికారి దానిపై చర్య తీసుకోవాలి. పన్ను నిర్ధారణ అధికారి అసెసీ సమర్పించిన సమాచారంతో సంతృప్తి చెందితే సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను రద్దు చేసి సెక్షన్ 143 కింద క్రమబద్ధమైన పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టవచ్చు.

(ii) పై అధికారులకు అపీలు చేసుకోవడం : సెక్షన్ 246 : పన్ను నిర్ధారణ అధికారి సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను రద్దు చేయడానికి నిరాకరించినప్పుడు లేదా సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణకు వ్యతిరేకంగా పై డిప్యూటీ కమీషనర్ (అపీల్స్) కమీషనర్ (అపీల్స్) అప్పలేట్ ట్రిబ్యునల్ కు అపీలు చేసుకోవచ్చు. తరువాత హైకోర్టు, సుప్రీంకోర్టుకు కూడా వెళ్ళడానికి వీలుంది.

4. విచక్షణ సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణ : సెక్షన్ 145 :

కింది సందర్భాలలో పన్ను నిర్ధారణ అధికారి విచక్షణ సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టవచ్చు.

1. అసెసీ ఖాతా పుస్తకాల నికల్బితత్వం, సంపూర్ణత్వంతో పన్ను నిర్ధారణ అధికారి సంతృప్తి చెందినప్పుడు,
2. అసెసీ సరియైన ఖాతా పద్ధతిని క్రమబద్ధంగా అనుసరించినప్పుడు.

12.8 తిరిగి జరిపే పన్ను నిర్ధారణ : సెక్షన్ 147

అసెసీ ఆదాయం పన్ను చట్టం ప్రకారం రిటర్న్ దాఖలు చేసిన తరువాత, పన్ను నిర్ధారణ అధికారి, అసెసీ పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టి, అసెసీ ఇంకా పన్ను చెల్లించవలసి వస్తే, చెల్లించమని లేదా అసెసీకి పన్ను వాపసు ఇవ్వలసివస్తే, వాపసు ఆర్డరును, అసెస్మెంటు ఆర్డర్ తో బాటు జత చేసి పంపుతాడు. అసెసీ చెల్లించవలసిన పన్ను చెల్లించినపుడు లేదా వాపసు ఆర్డర్ ద్వారా ఎక్కువగా చెల్లించిన పన్నును తిరిగి తీసుకొన్నప్పుడు, ఆ సంవత్సరానికి సంబంధించిన వ్యవహారాలను ముగుస్తాయి.

అయితే తరువాత ఆదాయం పన్ను అధికారికి అంతకు ముందు సంవత్సరాలలో అసెసీ యొక్క కొంత ఆదాయం పన్ను నుండి తప్పించుకొన్నదని భావిస్తే, అతడు ఆ సంవత్సరాలకు మళ్ళీ తిరిగి పన్ను నిర్ధారణ చేపట్టవచ్చు. అందువలనే ఈ తరహా పన్ను నిర్ధారణను పన్ను నుండి తప్పించుకున్న ఆదాయం పన్ను నిర్ధారణ (Income Escaping Assessment) అని కూడా అంటారు.

1. తిరిగి పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టడానికి కారణాలు :

కింది కారణాల వలన ఆదాయం పన్ను నుండి తప్పించుకున్న ఆదాయంపై పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టడం జరుగుతుంది.

1. సెక్షన్ 139 కింద దాఖలు చేయవలసిన ఆదాయం పన్ను రిటర్న్ దాఖలు చేయకపోతే,
2. అసెసీ ఆదాయం పన్ను రిటర్న్ దాఖలు చేసినప్పటికీ, ఇంకా పన్ను నిర్ధారణ పూర్తికాకపోయి, అసెసీ అతని ఆదాయాన్ని తక్కువగా చూపించాడని, లేదా ఎక్కువగా నష్టాన్ని లేదా తగ్గింపులను చూపించాడని బావించినప్పుడు,
3. పన్ను నిర్ధారణ పూర్తయిన తర్వాత ఆదాయం పన్ను అధికారి కింది విధంగా భావించినప్పుడు,
 - a. పన్ను విధించవలసిన ఆదాయం తక్కువ పన్ను నిర్ధారణ గురయిందని,
 - b. ఆ ఆదాయం మీద తక్కువ రేట్లతో పన్ను నిర్ధారణ జరిగిందని,

- c. ఆ ఆదాయంపై ఎక్కువ ఉపశమనం (relief) ఇవ్వడం జరిగిందని,
- d. ఆదాయం గణించడంలో ఎక్కువ నష్టం, తరుగుదల లేదా మినహాయింపును ఇవ్వడం జరిగిందని.

2. నోటీసు జారీ చేయడం : సెక్షన్ 148 :

తిరిగి పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టే ముందు పన్ను నిర్ధారణ అధికారి సెక్షన్ 148 కింద అసెసీకి నోటీసు జారీచేయవలసి ఉంటుంది. అయితే అటువంటి నోటీసు జారీచేసే ముందు, తిరిగి పన్ను నిర్ధారణను ఎందుకు చేపట్టవలసిందనే కారణాలను పన్ను నిర్ధారణ అధికారి నమోదు చేయాలి.

3. నోటీసు జారీ కాలపరిమితి, అనుమతి తీసుకోవడం : సెక్షన్ 149 :

- 1. పన్ను నిర్ధారణ అధికారి 4 సంవత్సరాల వరకు సంబంధించిన ఆదాయాన్ని సెక్షన్ 143(3) లేదా సెక్షన్ 147 కింద మాత్రమే తిరిగి పన్ను నిర్ధారణ చేయదలుకున్నప్పుడు జాయింట్ కమీషనర్ అనుమతి తీసుకోవాలి. ఇతర సందర్భాలలో ఎవరి అనుమతి అవసరం లేదు.
- 2. 4 నుండి 6 సంవత్సరాల వరకు తిరిగి పన్ను నిర్ధారణ చేయదలచుకుంటే ముఖ్య కమీషనర్ లేదా కమీషనర్ నుండి ఆదాయం పన్ను అధికారి అనుమతి తీసుకోవాలి. అయితే పన్ను నుండి తప్పించుకున్న ఆదాయం రూ.1,00,000 కు మించితేనే 4 సంవత్సరాలకు మించిన కాలానికి తిరిగి పన్ను నిర్ధారణ సాధ్యమవుతుంది.

4. తిరిగి పన్ను నిర్ధారణ పూర్తి చేయవలసిన కాలం : సెక్షన్ 153A :

సెక్షన్ 153A ప్రకారం తిరిగి పన్ను నిర్ధారణను చేపట్టినపుడు 6 సంవత్సరాల లోపుకు సంబంధించి పన్ను నిర్ధారణ అయితే ఆ ఆర్థిక సంవత్సరం నుండి 2 సంవత్సరాల లోపు పూర్తి చేయవలసి ఉంది. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 కి అసెస్మెంట్ పూర్తి చేయవలసిన కాలాన్ని 18 నెలలకు ఆ తరువాత పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరాలకు 12 నెలలకు తగ్గించారు. [సెక్షన్ 153(1)] సెక్షన్ 153(2) ప్రకారం 1-4-2019 తర్వాత అసెసీకి నోటీసు ఇచ్చినట్లయితే తిరిగి మదింపు చేసే కాలపరిమితిని 12 నెలలకు పెంచడం జరిగింది. సెక్షన్ 153(3) కింద అసెస్మెంట్ ఆన్ రిమాండ్ 1-4-2019 తరువాత 12 నెలల లోపు చేయవలసి ఉంది.

ఉదా.1 : 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ అయ్యప్ప యొక్క స్థూల మొత్తం ఆదాయం రూ.3,85,000 (దీనిలో దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు రూ.40,000, స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలు రూ.20,000 కలిసిఉన్నాయి). అతడు ఇచ్చిన కింది సమాచారం నుండి అతను చెల్లించవలసిన పన్నును గణించండి.

	రూ.	రూ.
1. వల్లిక్ ప్రావిడెండ్ ఫండ్ కు జమ చేసినది		10,000
2. వివాహమైన ఆధారపడిని కుమారుని జీవిత భీమా ప్రీమియం చెల్లింపు		5,000
3. చెక్కు ద్వారా చెల్లించిన మెడికల్ ప్రీమియం		
(a) తన కోసం	2,000	
(b) తనపై ఆధారపడిన వివాహమైన కుమారుని కోసం	3,000	5,000
4. కింది విరాళాలను అతడు ఇవ్వడం జరిగింది.		
(a) జాతీయ రక్షణ నిధి	5,000	
(b) ప్రధానమంత్రి జాతీయ సహాయ నిధి	2,000	

(c) స్వచ్ఛ భారత్ కోష్	2,000
(d) ఇందిరా గాంధీ మెమోరియల్ ట్రస్ట్	5,000
(e) జవహర్లాల్ నెహ్రూ విశ్వవిద్యాలయం (జాతీయ ప్రాముఖ్యం గల సంస్థగా ప్రకటించబడింది).	2,000
(f) జిల్లా సాక్షరతా సమితి	4,000
(g) ఆమోదం పొందిన ధార్మిక సంస్థకు విరాళం	25,000
(h) ప్రభుత్వ కుటుంబ నియంత్రణకు విరాళం	20,000
(i) అనాధ సంస్థలకు విరాళంగా ఇచ్చిన దుప్పట్లు	4,000
(j) జాతీయ బాలల నిధికి ఇచ్చిన విరాళం	2,000

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి మొత్తం ఆదాయం, చెల్లించవలసిన పన్ను ను లెక్కించండి.

జవాబు :

శ్రీ అయ్యప్ప మొత్తం ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
స్థూల మొత్తం ఆదాయం (ద్వీర్షకాల మూలధనం కలుపుకొని)		3,85,000
తీ. సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు తగ్గింపు		
(1) సెక్షన్ 80C (రూ.10,000 + 5,000)	15,000	
(2) సెక్షన్ 80D : తన కోసం	2,000	
(3) సెక్షన్ 80G - విరాళాలు	45,900	62,900
మొత్తం ఆదాయం		3,22,100

వర్కింగ్ నోట్స్ :

	రూ.	రూ.
1. సెక్షన్ 80G కింద విరాళాలు		
(A) అర్హత పరిమితికి వర్తించని విరాళాలు		
(a) 100% అనుమతించినవి		
(i) జాతీయ రక్షణ నిధికి	5,000	
(ii) జవహర్లాల్ నెహ్రూ విశ్వవిద్యాలయం	2,000	
(iii) జిల్లా సాక్షరతా సమితి	4,000	

(iv) జాతీయ బాలల నిధి	2,000	
(v) ప్రధాన మంత్రి జాతీయ సహాయ నిధి	2,000	
(vi) స్వచ్ఛ భారత్ కోష్	2,000	17,000

(b) 50% అనుమతించినవి		
ఇందిరా గాంధీ మెమోరియల్ ట్రస్ట్ (రూ.5,000)		2,500
(B) అర్హత పరిమితి వర్తించే విరాళాలు		
(1) ప్రభుత్వ కుటుంబ నియంత్రణకు	20,000	
(2) ఆమోదించిన సంస్థలు	25,000	

	<u>45,000</u>	
సర్దుబాటు చేసిన స్థూల మొత్తం ఆదాయంలో 10%		
(రూ.3,28,000 లో 10%)	<u>32,800</u>	
అర్హత మొత్తం రూ.32,800 లో రూ.20,000 కుటుంబ		
నియంత్రణకు ఇచ్చినది 100%	20,000	
మిగిలిన రూ.12,800 పై 50%	6,400	26,400
సెక్షన్ 80G కింద మొత్తం విరాళాలు		<u>45,900</u>

2. వన్ను గణింపు :		రూ.
మొత్తం ఆదాయం		<u>3,22,100</u>
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం (రూ.40,000 పై 20%)		8,000
మిగిలిన మొత్తం వన్ను గణింపు		
మిగిలిన ఆదాయం రూ.2,82,100 పై వన్ను		
మొదటి రూ.2,50,000 పై	పన్ను లేదు	
మిగిలిన రూ.32,100 పై	6%	1,605
చెల్లించవలసిన పన్ను		9,605
తీ. సెక్షన్ 87 కింద రిబేటు		2,500
		7,105
కూ. విద్యాసెస్, సెకండరీ ప్రాథమిక విద్యా సెస్ 3%		213
		<u>7,318</u>
చెల్లించవలసిన పన్ను (సవరించబడినది)		<u>7,320</u>

3. నర్సబాటు చేసిన స్థూల మొత్తం ఆదాయం గణించడం

	రూ.	రూ.
(i) స్థూల మొత్తం ఆదాయం		3,85,000
తీ. (1) దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	40,000	
(2) తగ్గింపులు సెక్షన్ 80C నుండి 80U వరకు (80G కాకుండా)	<u>17,000</u>	57,000
(ii) అసెసీ అనాధ శరణాలయానికి వస్తురూపేణా ఇచ్చిన దుప్పట్లకు సెక్షన్ 80G కింద తగ్గింపు రాదు.		

ఉదా.2 : పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19కు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం అనుబంధ కళాశాలలో అధ్యాపకుడిగా పనిచేస్తున్న శ్రీ సురేష్ యొక్క మొత్తం ఆదాయాన్ని గణించండి.

	రూ.
1. జీతం నెలకు రూ.50,000	6,00,000
2. కరువు భత్యం జీతంలో 50%	3,00,000
3. వార్డెన్ షిప్ అలవెన్స్ నెలకు రూ.1,500	18,000
4. విశ్వవిద్యాలయం నుండి పరీక్షాధికారిగా వచ్చిన ప్రతిఫలం	25,400
5. ఆర్టిస్టిక్ సంబంధమైన పుస్తకాల ద్వారా వచ్చిన రాయల్టీ	2,73,000
6. కార్డ్ గేమ్ల నుండి ఆదాయం	6,400
7. లాటరీల నుండి గెలుపు (స్థూలం)	20,000
8. లాటరీల టికెట్ల ఖర్చులు	10,000
9. సేవింగ్స్ బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ	67,000
10. గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ వడ్డీ	1,22,000
11. చెల్లించిన జీవిత భీమా ప్రీమియం	30,000

జవాబు :

శ్రీ సురేష్ మొత్తం ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
1. జీతం నుండి ఆదాయం		
జీతం (రూ.50,000 X 12)	6,00,000	
కరువు భత్యం	3,00,000	
వార్డెన్ షిప్ భత్యం	18,000	
జీతాల నుండి ఆదాయం		9,18,000
2. వృత్తి నుండి ఆదాయం		
రాయల్టీ		2,73,000

3. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
విశ్వవిద్యాలయం నుండి పరీక్షాధికారి ప్రతిఫలం	25,400	
సేవింగ్స్ బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ	67,000	
కార్డ్ గేమ్ల నుండి ఆదాయం	6,400	
లాటరీల ద్వారా వచ్చిన మొత్తం	<u>20,000</u>	<u>1,18,800</u>
4. స్థూల మొత్తం ఆదాయం		13,09,800
తీ. తగ్గింపులు		
(i) సెక్షన్ 80C (రూ.1,22,000 + 30,000 = రూ.1,52,000 రూ.1,50,000 పరిమితం చేయబడింది)	1,50,000	
(ii) సెక్షన్ 80QQB	2,73,000	
(iii) సెక్షన్ 80TTA	10,000	4,33,000
5. మొత్తం ఆదాయం		8,76,800

వస్తు గణించడం		రూ.
కార్డ్ గేమ్లు, లాటరీలపై పన్ను (రూ.26,400 పై 30%)		7,920
మిగిలిన ఆదాయం రూ.8,50,400 పై పన్ను		
మొదటి రూ.2,50,000	Nil	
తరువాత రూ.2,50,000	5%	12,500
మిగిలిన రూ.3,50,400	20%	70,080

		90,500
కూ. విద్యాలయం, సెకండరీ ప్రాథమిక విద్యాలయం 3%		2,715

చెల్లించవలసిన నికర పన్ను		93,215

ఉదా.3 : తిరువతి కంపెనీ లిమిటెడ్ ఢిల్లీలో పనిచేస్తున్న శ్రీ శంకర శాస్త్రి (59 సంవత్సరాలు) 2017-18 గత సంవత్సరంలో కంపెనీ నుండి తనకు వచ్చిన ఆదాయాలను కింద ఇవ్వడం జరిగింది.

		రూ.
1. మూల జీతం నెలకు		30,000
2. కరువు భత్యం (పదవీ విరమణ జీతం గణింపులో దీనిలో 60% కలుస్తుంది)	నెలకు	6,000
3. కార్యాలయ ఉపయోగం కోసం ప్రైవేట్ సెక్రటరీ అలవెన్సు (చెల్లించిన ఖర్చు నెలకు రూ.1,500)	నెలకు	2,000

4. తిరిగి చెల్లించిన మెడికల్ బిల్స్. దీనిలో రూ.14,000 ప్రభుత్వ హాస్పిటల్ కు చెందినవి)		38,000
5. వ్యక్తిగత అవసరాలకు ఉచిత గాస్, విద్యుత్		30,000
6. నివాస గృహంలో ఉచిత టెలిఫోను		12,000
7. కార్యాలయంలో ఉచిత భోజన సౌకర్యం (300 రోజులకు, రోజుకు రూ.70 చొప్పున)		21,000
8. సర్వీసులో ఉండగానే అర్జించిన సెలవు జీతం		30,000
9. శాస్త్రీ గారి మీద ఆధారపడే అతని సోదరి కోసం చెల్లించిన మెడికల్ బిల్స్ భీమా ప్రీమియం తిరిగి ఇవ్వబడింది.		12,000
10. 1-4-2017 నుండి 30-6-2017 వరకు వచ్చిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	నెలకు	8,000
11. ఢిల్లీలో ఉన్న గృహానికి చెల్లించిన అద్దె	నెలకు	10,000
12. 1-7-2017 నుండి అతనికి ఢిల్లీలో ఇచ్చిన ఉపకరణాల్లో కూడిన ఉచిత గృహ వసతి అద్దె	నెలకు	20,000
13. ఇంటిలో అమర్చిన ఫర్నిచర్ విలువ (1-12-17)		1,80,000
తిరువతి కంపెనీ లిమిటెడ్ గృహానికి సంబంధించిన కింది ఖర్చులను కూడా భరించింది.		
14. గృహ మరమ్మత్తులు		16,000
15. 3 నెలలకు ఎయిర్ కండిషనర్ అద్దె	నెలకు	1,000
17. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాలో డిపాజిట్ చేసిన మొత్తం		70,000
18. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		1,60,000
19. ఇంతకు ముందు ఉన్న ఉద్యోగంలో ఉన్న ప్రభుత్వం నుండి పెన్షన్	నెలకు	10,000

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ శంకర్ శాస్త్రీ యొక్క మొత్తం ఆదాయం, చెల్లించవలసిన పన్ను గణించండి.

జవాబు :

శ్రీ శంకర్ శాస్త్రీ మొత్తం ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
మూలవేతనం (రూ.30,000 x 12)		3,60,000
కరువు భత్యం (రూ.6,000 x 12)		72,000
ప్రైవేట్ సెక్రటరీ అలవెన్స్ (రూ.2,000 - 1,500 x 12)		6,000
వైద్య ఖర్చులు (రూ.38,000 - 14,000 - 15,000)		9,000
గ్యాస్, విద్యుచ్ఛక్తి		30,000
ఉచిత టెలిఫోను		-
ఉచిత భోజన సదుపాయం (రూ.70 - 50 = 20 x 300)		6,000

నగదుగా తీసుకున్న ఆర్జించిన సెలవు		30,000
తన మీద ఆధారపడ్డ సోదరి యొక్క మెడికేట్ ఇన్సూరెన్స్ ప్రీమియం చెల్లింపు		12,000
స్వీకరించిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు	24,000	
తీ. మినహాయింపు మొత్తం	<u>19,920</u>	4,080
ఉపకరణాలతో కూడిన ఉచిత గృహ వసతి విలువ		71,910
ప్రభుత్వ నుండి పెన్షన్		<u>1,20,000</u>
స్థూల జీతం		7,20,990
తీ. సెక్షన్ 16 ప్రకారం తగ్గింపులు		-

జీతం నుండి ఆదాయం		7,20,990
ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		<u>1,60,000</u>
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		8,80,990
తీ. సెక్షన్ 80C తగ్గింపులు		70,000
నికర ఆదాయం		8,10,990
చెల్లించవలసిన పన్నును లెక్కించడం		రూ.
మొత్తం ఆదాయం		<u>8,10,990</u>
మొదటి రూ.2,50,000 పై	పన్ను లేదు	
తరువాత రూ.2,50,000 పై	5%	12,500
మిగిలిన రూ.3,10,990	20%	<u>62,198</u>
		74,698
కూ. విద్యాసెస్, ప్రాథమిక, సెకండరీ విద్యాసెస్ 3%		<u>2,241</u>
చెల్లించవలసిన పన్ను		76,939

చెల్లించవలసిన పన్ను		76,940

వర్కింగ్ నోట్స్ :

1. ఇంటి అద్దె భత్యం మినహాయింపు గణింపు

ఇక్కడ జీతం అంటే మూల జీతం రూ.33,600, (30,000 + కరువు భత్యంలో 60%)

3 నెలలకు జీతం రూ.33,600 x 3 = రూ.1,00,800

(a) వాస్తవంగా స్వీకరించిన ఇంటి అద్దె అలవెన్సు రూ.8,000 x 3

రూ.

24,000

(b) చెల్లించిన అద్దె - జీతంలో 10% (రూ.30,000 - 10,080)	19,920
(c) జీతంలో 50% = రూ.1,00,800 x 50%	50,400

వీటిలో ఏది తక్కువైతే అ మొత్తానికి (రూ.19,920) సెక్షన్ 10(13A) కింద మినహాయింపు లభిస్తుంది.

2. ఉచిత గృహ వసతి విలువను లెక్కించడం

ఇక్కడ జీతం అంటే	రూ.
మూల జీతం (రూ.30,000 x 9)	2,70,000
కరువు భత్యం (రూ.6,000 x 9) లో 60%	32,400
ప్రైవేట్ సెక్రటరీ అలవెన్స్ (రూ.500 x 9)	4,500
నగదుగా మార్చుకున్న ఆర్జించిన సెలవుపై జీతం దామాషాగా (రూ.30,000 x 9/12)	22,500
ప్రభుత్వం నుండి పెన్షన్	90,000

జీతం	4,19,400

9 నెలలకు అద్దె (రూ.20,000 x 9)	1,80,000
ఉపకరణాలేని గృహ వసతి విలువ (జీతంలో 15% లేదా అద్దె ఏది తక్కువైతే అది)	62,910
కూ. ఫర్నిచర్ విలువ (రూ.1,80,000 x 10/100 x 4/12)	6,000
కూ. ఎయిర్ కండిషనర్ అద్దె	3,000

ఉపకరణాలతో కూడిన గృహ వసతి విలువ	71,910

3. గృహంలో అమర్చిన ఉచిత టెలిఫోను పన్ను లేని పెరిక్విజిట్ అవుతుంది.

4. పదవిలో ఉండగా నగదుగా స్వీకరించిన ఆర్జించిన సెలవు జీతం మీద పన్ను ఉంటుంది. ఏ మినహాయింపు ఉండదు. అందువలనే దానిని ఉచిత గృహ వసతి విలువ గణింపు కోసం తీసుకున్న జీతంలో కలపడం జరిగింది.

5. హరిహర శాస్త్రి సోదరి అతని మీద ఆధారపడిన ఆమె జీవితంపై చెల్లించిన మెడికేట్ జీవిత భీమా ప్రీమియం తిరిగి చెల్లింపు పన్ను విధించదగిన మొత్తంగా తీసుకోవాలి.

ఉదా.4 : శ్రీ వివేకానంద యొక్క ఆదాయం రూ.7,30,000. దీనిలో రూ.4,45,000 ఢిల్లీ వ్యాపారం నుండి రాగా, రూ.2,85,000 చెన్నైలోని ఆస్తి నుండి వచ్చింది. 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి కింది చెల్లింపులను పరిగణనలోకి తీసుకొని అతని నికర ఆదాయం, చెల్లించవలసిన పన్నును కనుగొనండి.

రూ.

1. అతని జీవితంపై భీమా ప్రీమియం (2010 నుండి ఉన్న పాలసీ) మీద నగదుగా శ్రీ వివేకానంద మార్చి 31, 2018న చెల్లించాడు. (పాలసీ మొత్తం రూ.2,00,000)	33,334
2. జీవిత భీమా కార్పొరేషన్ పెన్షన్ ఫండ్కు చెల్లింపు	11,000
3. తన మీద ఆధారపడిన తండ్రి మెడికల్ భీమా ప్రీమియం (వయస్సు 64 సం.రాలు) ఏప్రిల్ 20, 2017 న చెక్కుద్వారా చెల్లించినది	29,000
4. తన మీద ఆధారపడిన వికలాంగుడైన సోదరుని మెడికైమ్ భీమా ప్రీమియం ఏప్రిల్ 26, 2017 న చెక్కు ద్వారా చెల్లించాడు	7,000
5. తన మీద ఆధారపడిన సోదరునికి మెడికల్ చికిత్స (వికలాంగుడైన వ్యక్తి)	5,000
6. తనమీద ఆధారపడిన సోదరుని పేర జీవిత భీమా కార్పొరేషన్లో వేసిన డిపాజిట్ (అంకవికలుడైన వ్యక్తి)	20,000

జవాబు :

శ్రీ వివేకానంద మొత్తం ఆదాయం గణించడం

(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)

	రూ.	రూ.
గృహోస్థి ఆదాయం		2,85,000
వ్యాపార ఆదాయం		4,45,000

స్థూల మొత్తం ఆదాయం		7,30,000
తీ. తగ్గింపులు సెక్షన్ 80C నుండి సెక్షన్ 80U వరకు		
సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు (జీవిత భీమా ప్రీమియం)	33,334	
సెక్షన్ 80CCC కింద (యస్.ఐ.సి. పెన్షన్ ఫండ్కు చెల్లింపు)	11,000	
సెక్షన్ 80D (ఆధారపడిన తండ్రి మెడికైమ్ భీమా ప్రీమియం చెల్లింపు - ఆధారపడిన సోదరునికి తగ్గింపురాదు)	29,000	
సెక్షన్ 80DD	75,000	1,48,334
	-----	-----
మొత్తం ఆదాయం		5,81,666

మొత్తం ఆదాయం (సవరించబడింది)		5,81,670

మొదటి రూ.3,00,000	Nil	
తరువాత రూ.2,00,000	5%	10,000
మిగిలిన రూ.81,670	20%	16,334

మొత్తం ఆదాయంపై పన్ను		26,334
కూ. విద్యాసెస్ 2%	527	
ప్రాథమిక, సెకండరీ విద్యాసెస్	263	790
చెల్లించవలసిన పన్ను		27,124
చెల్లించవలసిన పన్ను (సవరించగా)		27,120

ఉదా.5 : జనవరి 4, 1956 నాడు జన్మించిన శ్రీమతి రేణుక కింది సమాచారాన్ని సమర్పించింది.

	రూ.
1. గృహోస్థి నుండి అద్దె (నెలకు)	25,000
2. గత సంవత్సరంలో చెల్లించిన మున్సిపల్ పన్నులు	20,000
3. బంగారం అమ్మకంపై దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం	75,000
4. ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లపై వడ్డీ (స్థూలం)	84,150
5. 6 సంవత్సరాల కాలవరిమితి డిపాజిట్లు	20,000

పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 శ్రీమతి రేణుక యొక్క మొత్తం ఆదాయం, పన్ను బాధ్యతను గణించండి.

జవాబు :

**శ్రీమతి రేణుక మొత్తం ఆదాయం గణింపు
(పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19)**

	రూ.	రూ.
1. గృహోస్థి నుండి ఆదాయం		
వాస్తవ అద్దె	3,00,000	
తీ. మున్సిపల్ పన్నులు (చెల్లించినవి)	20,000	
	2,80,000	
తీ. ప్రామాణిక తగ్గింపు 30%	84,000	1,96,000
2. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం (బంగారం అమ్మకం)		75,000
3. ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం		
బాంకు డిపాజిట్లపై వడ్డీ		84,150
స్థూల మొత్తం ఆదాయం		3,55,150
తీ. సెక్షన్ 80C కింద తగ్గింపు		20,000
మొత్తం ఆదాయం (సవరించగా)		3,35,150

దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం మినహాయించి మిగిలిన మొత్తం ఆదాయం పన్ను లెక్కించడం	2,60,150
మొత్తం ఆదాయంపై పన్ను రూ.2,60,150 + దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం నుండి వచ్చిన రూ.39,850 (రూ.3,00,000 - 2,60,150)	Nil
దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభంపై పన్ను రూ.35,150పై 20% (రూ.75,000 - 39,850)	7,030

చెల్లించవలసిన పన్ను	7,030
తీ. సెక్షన్ 87A కింద రిజేటు	-

	7,030
కూ. విద్యాసెస్, సెకండరీ ప్రాథమిక విద్యా సెస్ 3%	211

చెల్లించవలసిన పన్ను	7,241
చెల్లించవలసిన పన్ను (సవరించగా)	7,240

నోట్ :

1. అసెసీ మొత్తం ఆదాయం రూ.3,50,000 మించకపోతే సెక్షన్ 87A కింద రిజేటు వస్తుంది. అయితే ఇక్కడ అసెసీకి ఆదాయం రూ.3,00,000 లకు మించలేదు కాబట్టి పన్ను లేదు కాబట్టి సెక్షన్ 87A కింద రిజేటు రాదు.
2. అలాగే సెక్షన్ 87A కింద వచ్చే రిజేటు దీర్ఘకాలిక మూలధనం లాభంపై చెల్లించవలసిన పన్నుకు వర్తించదు. అంటే అసెసీకి మొత్తం ఆదాయం మీద పన్ను లేనపుడు సెక్షన్ 87A కింద రిజేటు కూడా రాదు.

11.9 ప్రశ్నలు

1. ఆదాయంపై పన్ను విధింపు పద్ధతులేవి?
2. ఆదాయం పన్ను చట్టం కింద పన్ను బాధ్యతను గణించే విధానం తెలియచేయండి.
3. ఆదాయం పన్ను రిటర్నును ఏ ఏ వ్యక్తులు దాఖలు చేయాలి?
4. ఆదాయం పన్ను రిటర్ను దాఖలు చేసే విధానాన్ని తెలియచేయండి.
5. స్వీయంగా పన్ను నిర్ణయించుకోవడం అంటే ఏమిటి? దానిలోని పద్ధతిని వివరించండి.
6. లోపం ఉన్న లేదా సంపూర్తి కాని రిటర్ను అనగా నేమి?
7. శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య గురించి రాయండి.

8. రిటర్న్లో సంతకం ఎవరు చేయాలి? వివరించండి.
9. ఆదాయపు పన్ను రిటర్న్ను ఎవరు సమర్పించాలి?
10. కింది వానికి క్లుప్తంగా రాయండి.
 - (i) స్పెష్ పద్ధతి
 - (ii) స్లాబ్ పద్ధతి
 - (iii) సెక్షన్ 88 B కింద ఆదాయం పన్ను రిబేటు
 - (iv) పన్ను నిర్ధారణలో రకాలు
 - (v) ఆదాయం వివరణ
 - (vi) స్వీయ పన్ను నిర్ధారణ
11. ఆదాయం పన్ను వివరణలను దాఖలు చేయవలసిన వారెవరు? దాఖలు పరచకపోతే సంభవించే పరిణామాలు ఏమిటి?
12. ఉత్తమ పన్ను నిర్ధారణ అనగా నేమి?
13. చట్టం ప్రకారం అనుమతించే వివిధ పన్ను నిర్ధారణలను వివరించుము.
14. క్రమబద్ధ పన్ను నిర్ధారణ అనగా నేమి? దానిని ఎలా చేపడతారో వివరించండి.
15. సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణ అనగా నేమి? దానిని ఎందుకు చేపడతారు? దాని ఫలితాలేవి?
16. సర్వోత్తమ తీర్పు పన్ను నిర్ధారణ చేపట్టినపుడు అసెసీకి పరిష్కారాలేవి?
17. తిరిగి పన్ను నిర్ధారణ అనగా నేమి? వివరించండి.
18. కింది వాని గురించి రాయండి.
 - a. స్వీయ పన్ను నిర్ధారణ
 - b. క్రమ పద్ధతి పన్ను నిర్ధారణ
 - c. సర్వోత్తమ పన్ను నిర్ధారణ
 - d. పన్ను తప్పించుకొన్న ఆదాయం పన్ను నిర్ధారణ

11.10 అభ్యాసాలు

1. కింద ఇచ్చిన వివరాల ఆధారంగా 2017-18 గత సంవత్సరానికి శ్రీమతి సుహానా యొక్క మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించండి.
 - (a) జీతం నెలకు ₹ 15,000
 - (b) శ్రీమతి సుహానా తన జీతంలో 12% గుర్తింపు పొందిన ప్రావిడెన్ట్ ఫండ్ వాటాగా చెల్లిస్తుండగా, యజమాని కూడా అంటే మొత్తాన్ని చెల్లిస్తున్నాడు.

- (c) ప్రోవిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు 12% చొప్పున జమ అయిన వడ్డీ ₹ 1,200
- (d) చెల్లించిన జీవిత భీమా ప్రీమియం ₹ 5,000
- (e) సెక్షన్ 80G కిందకు వచ్చే ఒక ఆమోదింపబడిన ధార్మిక సంస్థకు ఇచ్చిన విరాళం ₹ 2,000
- (f) ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయం ₹ 5,00,000

శ్రీమతి సుహానా వయస్సు (a) 45 సంవత్సరాలు (b) 62 సంవత్సరాలు అయినపుడు ఆమె చెల్లించవలసిన పన్నును గణించండి.

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.6,52,650, చెల్లించవలసిన పన్ను (1) రూ.44,320, (2) 41,750)

2. ఈ కింది వివరాల ఆధారంగా 2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీ రామరాజు (59 సంవత్సరాలు) యొక్క మొత్తం ఆదాయాన్ని, చెల్లించవలసిన పన్నును లెక్కించండి.

- 1. గృహాస్తి నుండి ఆదాయం రూ.61,000
- 2. వ్యాపారాదాయం రూ.6,80,000
- 3. ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలపై వడ్డీ (స్థూలం) రూ.50,000
- 4. పోస్టాఫీసు పొదుపు ఖాతాపై వచ్చిన వడ్డీ రూ.12,000
- 5. దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు (గణించినవి)
 - (a) భూమి నుండి రూ.12,000
 - (b) వాటాల నుండి రూ.2,000
- 6. శ్రీ రామరాజు సొంత జీవిత భీమా పాలసీ రూ.5,00,000 మీద రూ.40,000 ప్రీమియంను చెల్లించారు.
- 7. ఆంధ్రా బాంకు 5 సంవత్సరాల ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్ రూ.1,20,000
- 8. సెక్షన్ 80G కింది ఆమోదం పొందిన ఒక ధార్మిక సంస్థకు రూ.50,000 విరాళాన్ని ఇచ్చాడు.

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.6,32,000, చెల్లించవలసిన పన్ను రూ.40,070)

3. శ్రీ యం. వెంకయ్యనాయుడు (67 సంవత్సరాలు) రాంకో ఇండస్ట్రీస్, హైదరాబాదులో జనరల్ మేనేజరుగా 1960 నుండి పనిచేస్తున్నాడు. 31-3-2018 తో ముగిసిన సంవత్సరంలో అతనికి కంపెనీ కింది మొత్తాలు, సౌకర్యాలు కలుగజేసింది.

- 1. జీతం నెలకు రూ.50,000
- 2. కరువు భత్యం నెలకు రూ.20,000 (పదవీ విరమణ ప్రయోజనాలలో కలుస్తుంది)
- 3. బోనస్ 2 నెలల మూల జీతం
- 4. టర్నోవరుపై కమీషన్ 0.1%, 2017-18 సంవత్సరంలో కంపెనీ టర్నోవర్ రూ.15 కోట్లు

5. కంపెనీ, అతడు, అతని ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాకు ఒక్కొక్కరు రూ.3,00,000 చెల్లించారు.
 6. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాపై చెల్లించిన వడ్డీ సంవత్సరానికి 8.5% చొప్పున రూ.60,000
 7. కంపెనీ అతడికి ఒక ఉచిత గృహ వసతి కల్పించింది. ఆ గృహం యుక్తమైన అద్దె రూ.1,40,000
 8. వినోద అలవెన్సు రూ.30,000
 9. ముగ్గురు పిల్లల హాస్టల్ ఖర్చుల కోసం కంపెనీ పిల్లల విద్యా అలవెన్సు కింద ఒక్కొక్కరకు రూ.5,000 చెల్లించింది.
- గత సంవత్సరంలో శ్రీ నాయుడు కింది ఖర్చులు/పెట్టుబడులను చేసాడు.

- 1.మేజరు కుమారుని జీవిత భీమా ప్రీమియం రూ.15,000
- 2.సొంతానికి వైద్య భీమా ప్రీమియం రూ.5,000, భార్యకు రూ.5,000
- 3.ప్రజా దాతృత్వ సంస్థకు (సెక్షన్ 80G కింద రిజిస్టర్డ్ కాబడింది) రూ.2,00,000
- 4.భారత జీవిత భీమా సంస్థ పెన్షన్ ఫండుకు చెల్లింపు రూ.12,000

2018-19 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి అతని ఆదాయం చెల్లించవలసిన పన్ను గణించండి.

(జవాబు : మొత్తం ఆదాయం రూ.12,52,260, చెల్లించవలసిన పన్ను రూ.1,91,250)

4. పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరం 2018-19 లో జోసఫ్ యొక్క పన్ను విధించదగిన మొత్తం ఆదాయం రూ.15,20,000. దీనిలో దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభం రూ.30,000, గుర్రపు పందాల నుండి గెలుపు మొత్తం రూ.20,000. శ్రీ జోసఫ్ చెల్లించవలసిన పన్నును (ఎ) అతని వయస్సు 50 సంవత్సరాలు అయితే (బి) అతని వయస్సు 80 సంవత్సరాలు అయితే, గణించండి.

(జవాబు : చెల్లించవలసిన పన్ను (1) రూ.2,73,470, (2) రూ.2,61,150)